

T.C.

**ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

İKTİSAT ANABİLİM DALI

**1238 NUMARALI EDREMIT ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ VE TRANSKRİPSİYONU (H.1154-
1160/M.1741-1747)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İBRAHİM HAKKI ERKAN

**TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. KADİR ARSLANBOĞA**

ÇANAKKALE – 2024

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İKTİSAT ANABİLİM DALI

**1238 NUMARALI EDREMİT ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ VE TRANSKRİPSİYONU (H.1154-
1160/M.1741-1747)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İBRAHİM HAKKI ERKAN

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. KADİR ARSLANBOĞA

ÇANAKKALE – 2024

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İbrahim Hakkı ERKAN tarafından Prof. Dr. Kadir ARSLANBOĞA yönetiminde hazırlanan ve **17/04/2024** tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “**1238 Numaralı Edremit Şer‘İyye Sicil Defterinin Değerlendirilmesi ve Transkripsiyonu (H.1154-1160/M.1741-1747)**” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **SBF İktisat Anabilim Dalı**’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Prof. Dr. Kadir ARSLANBOĞA

(Danışman)

Doç. Dr. Baki ÇAKIR

Dr. Öğr. Üyesi Can BEKAROĞLU

.....

.....

.....

Tez No : 10637134

Tez Savunma Tarihi : 17/04/2024

.....
Prof. Dr. Ahmet Evren ERGİNAL

Enstitü Müdürü

../../20..

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

(İmza)

İbrahim Hakkı ERKAN

17/04/2024

TEŞEKKÜR

Bu tezin gerçekleştirilmesinde, çalışmam boyunca benden bir an olsun yardımlarını esirgemeyen saygı değer danışman hocam Prof. Dr. Kadir ARSLANBOĞA ve çalışma süresince tüm zorlukları benimle göğüsleyen hayatımın her evresinde bana destek olan değerli aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.”

İbrahim Hakkı ERKAN

Çanakkale, Nisan 2024

ÖZET

1238 NUMARALI EDREMIT ŞER‘İYYE SİCİL DEFTERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE TRANSKRİPSİYONU (H.1154-1160/M.1741-1747)

İbrahim Hakkı ERKAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

İktisat Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Prof. Dr. Kadir ARSLANBOĞA

17/04/2024, 64

1238 numaralı Edremit Şer‘iyye Sicili günümüz Türkçe kurallarına uygun şekilde transkripsiyonu yapılarak üç bölümde incelenmiştir. İlk bölümde şer‘iyye sicilleri ve Edremit anlatılarak önceki çalışmalardan bahsedilmiştir. İkinci bölümde incelediğimiz defter içerisindeki hükümlerden gerekli tespitler yapılarak tablolarla desteklenmiştir. Üçüncü ve son bölümde ise genel değerlendirme yapılarak sonuca gidilmiştir. Transkripsiyonunu yaptığımız defter ekler bölümünde yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Edremit, Şer‘iyye Sicili, 18.yüzyıl

ABSTRACT

EVALUATION AND TRANSCRIPTION OF EDREMIT SHERIYYE REGISTRY BOOK NO. 1238 (H.1154-1160/M.1741-1747)

İbrahim Hakkı ERKAN

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Master of Science Thesis in Economics

Supervisor: Prof. Dr. Kadir ARSLANBOĞA

04/17/2024, 64

Edremit Şer'iyye Register numbered 1238 was transcribed in accordance with today's Turkish rules and examined in three parts. In the first part, the previous studies were mentioned by explaining the Şer'iyye registers and Edremit. Necessary determinations were made from the provisions in the notebook we examined in the second section and supported with tables. In the third and last section, a general evaluation was made and a conclusion was reached. The notebook we transcribed is located in the appendices section.

Keywords: Edremit, Shari'a Record, 18th Century

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

JÜRİ ONAY SAYFASI.....	i
ETİK BEYAN.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR.....	viii
TABLolar DİZİNİ.....	ix

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Şer‘iyye Sicilleri ve Kadı.....	2
1.2. Edremit Kazâsı	4

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

2.1. 1238 Numaralı Edremit Şer‘iyye Sicilinin Genel Özellikleri.....	6
2.2. 1238 Numaralı Edremit Şer‘iyye Sicilinin Konu Türleri	7
2.2.1. Özel Hukuka Konu Olan Kayıtlar.....	7
2.2.2. İktisadi ve Mali Nitelikteki Kayıtlar.....	10
Vergiler.....	10
Hane Defterleri ve Giderlerin Taksimi.....	18
Tereke Kayıtları.....	19
2.2.3. Ticari Nitelikteki Kayıtlar.....	22
2.2.4. İdari Nitelikteki Kayıtlar.....	26
2.2.5. Askeri ve Siyasi Nitelikteki Kayıtlar.....	32
2.3. 1238 Numaralı Edremit Şer‘iyye Sicilinde Adı Geçen İdari Birimler.....	34
2.4. 1238 Numaralı Edremit Şer‘iyye Sicilinde Vakıflar.....	46
2.5. 1238 Numaralı Edremit Şer‘iyye Sicili Kayıtları Konu Başlıkları ve Tarihleri.....	48

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
SONUÇ

58

KAYNAKÇA	61
EKLER	I

KISALTMALAR

E.Ş.S.	Edremit Şer‘iyye Sicili
H.	Hicri
M.	Miladi
ÇOMÜ	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
LEE	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
a.g.e	Adı geçen eser
Bkz.	Bakınız
Ed.	Editör
s.	Sayfa

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	Gasp fiilini konu alan kayıtlar	8
Tablo 2	Vergi türleri ve konuları	11
Tablo 3	Defterde adı geçen mukataalar	17
Tablo 4	Hane defterleri ve giderlerin taksimi	18
Tablo 5	Tereke kayıtları ve taksimi	21
Tablo 6	Ticari nitelikteki kayıtlar	24
Tablo 7	Asayiş	27
Tablo 8	Merkezi tayinler	29
Tablo 9	Diğer tayinler	31
Tablo 10	Askeri ve siyasi nitelikteki kayıtlar	32
Tablo 11	Defterde adı geçen eyalet ve sancaklar	35
Tablo 12	Defterde adı geçen kazâlar	37
Tablo 13	Defterde adı geçen mahalleler	40
Tablo 14	Defterde adı geçen karyeler	41
Tablo 15	1238 numaralı Edremit Şer‘iyye Sicili’nde vakıflar	47
Tablo 16	1238 numaralı Edremit Şer‘iyye Sicili konu başlıkları ve kayıt tarihleri	48

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu çalışmada, Osmanlı imparatorluğu ile yönettiği halk arasındaki hukuki, idari, sosyal, iktisadi ilişkileri ve bu ilişkilerin nasıl işlediğini gösteren, sosyal hayat içerisinde yaşanan olayları yansıtan şer'iyye sicilleri içerisindeki mahkeme kayıtları ve verilen hükümler ile dönem içerisinde yaşanan; kişiler arası anlaşmazlıklar, devlet ile kurumları arası gelir ve giderlerin kaydı, yapılan harcamalar ticari anlaşmalardaki ticarete konu olan eşya ve miktarını, bunların bedelinin ve daha birçok konunun kayıtları ile dönemin genel olarak ekonomik ilişkileri ve bunun yanında sosyal yapısı incelenerek iktisat tarihi bağlamında literatüre kazandırılması amacıyla, Balıkesir'in Edremit ilçesine ait 1238 numaralı Edremit Şer'iyye Sicili araştırmanın asıl konusu olacaktır. Defter incelenip transkripsiyonu yapılarak H.1154-1160/ M.1741-1748 yılları arasında Osmanlı Devleti'nin iktisadi ve sosyal ilişkileri açıklanmaya çalışılmıştır. Araştırılan ve transkripsiyonu yapılan defter, günümüz Türkçesine uygun olarak yazılması için sözlüklerden ve diğer kadı sicillerinden yararlanılarak defterin aslının bozulmaması ve daha sonra yapılacak çalışmalara kaynaklık etmesi amaçlanmıştır.

Çalışmanın giriş bölümünde ilk olarak şer'iyye sicilleri ve öneminden bahsedilerek, şer'i mahkemeler, tutulan kayıtlar, bu kayıt türleri, mahkeme görevlileri, kadı ve kadının diğer görevleri anlatılarak daha önce yapılmış olan çalışmalar hakkında bilgiler verilmiştir. Daha sonra Edremit kazâsının coğrafi, idari ve ticari yapısı ve iç dinamikleri anlatılarak, bunların Osmanlı Devleti içerisindeki yerinden bahsedilmiştir. Ardından incelenen 1238 numaralı Edremit Şer'iyye Sicilinin kapsadığı 1741-1748 tarihleri arasında Osmanlı Devleti'nin genel iktisadi ve sosyal durumu anlatılmıştır.

İkinci bölümde ise üzerinde çalışılan sicil defterinin hukuki, askeri, siyasi, idari, ekonomik, ticari ve birçok konudan oluşan kayıtları tasnifi yapılarak sosyal ve iktisadi açıdan analizi yapılmıştır. Yapılan analizlerde tablolar kullanılarak gerekli açıklamalar ve tanımlamalar yapılmıştır. Daha sonra incelenen sicil defterinin ve yapılan analizlerin genel değerlendirilmesi yapılarak sonuca gidilmiştir. Defterin transkripsiyonu ise tezin ekler kısmında yer almaktadır.

1.1.Şer‘iyye Sicilleri ve Kadı

Şer‘i mahkeme sicilleri; kadı tarafından verilen hükümler, herhangi bir olayda resmiyete bağlanması istenilen durumun kaydedilmesi ve devlet merkezinden gelen fermanlar, emirler ve tebliğler kadılar tarafından incelenerek doğruluğuna karar verildikten sonra özeti alınarak kaydedilen ve şer‘i mahkemelerce tarih sırasına göre tutulan belgelerin oluşturduğu kayıtlardır (Pakalın, 1972: 343).

Şer‘iyye sicilleri içerisinde merkezle yapılan görüşmeler, halkın istekleri, kanunnameler, fermanlar ve şer‘i hüccetlerin yazıldığı birinci derecede mühim Osmanlı tarihi kaynaklarından ve bir bölgenin tarihi-iktisadi kimliğini ortaya koymaktadır (İnalçık, 1943: 89).

İktisat tarihi açısından baktığımızda ise milyonlarca sayfaya tekabül eden şer‘iyye sicilleri arşiv kayıtları içerisinde yer alan vergi, miras, borç, alım-satım, evlenme ve boşanma hükümleriyle büyük önem taşımaktadır. Bu kayıtları göz önünde bulundurarak vergi türleri, vergi oranları, verginin dağılımı, devletin vergi gelirleri, mülkiyet ilişkileri, borçlanmaya ilişkin konular, esnafılık, tüketim için kullanılan eşyalar, maddeler, fiyatları, sosyal grupların statüleri, vakıflar, ticari mekanlar gibi bir sürü konuda iktisat tarihi bağlamında bizlere ipuçları vermektedir (Uğur, 2003: 309-310).

Şer‘iyye sicillerinde tutulan kayıtlar her kadının kendine göre yazım metodu ve üslubuyla değil sakk-ı şer‘i üslubu denilen yöntemle yazılmaktadır. Sakk kelime anlamı olarak yazılı belge demektir ve temessük, hüccet berat olarak görülmektedir. Bütün kayıtların düzenlenmesi ve yazımında uyulması gerekenleri anlatan sakk kitapları Şer‘iyye sicillerinin düzenli ve sağlam kurallara dayanmasını sağlamıştır. Ayrıca tutulan kayıtların belli bir usule göre düzenlenmesi de kadıların işini kolaylaştırmıştır (Akgündüz, 1988: 18).

Şer‘iyye sicilleri boyu enine göre daha büyük dikdörtgen şeklinde ve kesin olmamakla birlikte yaklaşık olarak kırk santim boyu ve on altı veya on yedi santim eninde olmaktadır. Çok sağlam kağıtlara, oldukça parlak mürekkep ile genellikle talik kırması yazı şekliyle yazılmışlardır (Uzunçarşılı, 1935: 366).

Maarif Vekaleti 3 Kasım 1941 yılında 4012/2182 sayılı karar ile bütün sicillerin müze ve kütüphanelere devredilmesini sağlamış, bunun sonucu siciller ait oldukları illerin kütüphanelerinde, müzelerinde ve Topkapı Sarayı Müzesi'nde muhafaza edilmiştir ve daha sonra 1991 de Kültür Bakanlığı'nın kararı ile İstanbul Şer'iyye Sicili Arşivi'ndekilerin dışındaki şer'iyye sicilleri Ankara'da Milli Kütüphane 'de toplanmıştır. Şer'iyye sicillerinde kullanılan dil ise başlangıçta Arapça iken zamanla Türkçeye dönüşmüştür fakat bazı kısımları; kadının göreve başlaması, vakfiyeler, bazı tereke ve aile hukukuna ait kayıtlar gibi Arapça olarak yazılmıştır. Sicillerde görülen yazı sitili ise rika kırması, talik kırması, divani gibi yazılardır (Gedikli, 2005: 188-189).

Kadılar tarafından yazılan ve sicillerin büyük bölümünü oluşturan hüccetler, ilamlar, maruzlar, müraseleler, diğer kayıtlar ile kadıların yazmadığı fakat kendilerine hitaben yazılmış olan fermanlar, tayin beratları, buyrulduklar ve diğer hükümler şer'iyye sicillerindeki belge türleridir (Akgündüz, 1988: 20). İlam bildirme, anlatma anlamına gelmektedir ve Osmanlı'da şer'iye mahkemelerinde davanın nasıl sonuçlandığını göstermekle birlikte bu kararın onaylanmasını sağlamak için üst makamlara yazılan yazılar için de kullanılan bir tabirdir (Kütükoğlu, 1998: 345). Hüccet kelime anlamı olarak delil, senet, vesika ifadelerini karşılamaktadır. Şer'iyye mahkemelerinde kadı karşısında davalıların anlaşmaya vardığını ve bunu kadınının onayladığını ifade etmektedir ve hüküm niteliğinde değildir. Vekalet, vasiyet, kefalet, hibe, keşif, sulh vs. durumlarında yapılan tespitlerde, tespiti yaptıran kişiye hüccet verilirdi ve bu hüccet şer'iyye sicillerine de işlenirdi (Kütükoğlu, 1998: 350).

Kadıların nikah, izdivaç mirasın taksim edilmesi, yetimlerin muhafazası, vasi ataması veya görevine son vermesi, vakıfların kontrolü, işlenen birçok suça bakılan davalar gibi hukuki görevlerinin yanında kendisine merkezden gelen fermanlarla verilen birçok idari görevleri, bulunduğu görev bölgesinde zahire ve amele tedariki, hayvan sevki asker toplanması, narh koymak gibi birçok iktisadi ve beledi görevleri vardır ve askeri düzen dışındaki bütün devlet işlerinin temin edilmesi kadılar tarafından yapılmaktadır (Uzunçarşılı, 1988: 108-109).

Kadılar bulundukları kazâ içerisindeki köylerin hukuki işlerinden de sorumluydular ve bu köylerdeki işlerle alakalı defter tutmaları için naipleri görevlendirirdiler. Naiplerin tuttukları defterlerde kaziyyeler ve terekeler kayıt edilmekteydi. Köyün hukuki işleri ve ölen kişilerden mirasçılara kalan mallarını paylaştırılması kaydedilen defterler o köyün iktisadi

ve sosyal yaşamının araştırılması açısından en zengin ve güvenilir kaynaktırlar (İnalcık, 1993: 23).

Osmanlı'da kadının mülki ve beledi görevlerinden bazıları, sanatkar ve esnafların kontrolü, lonca düzeni denetimi ve kontrolü, şehirlerin altyapısal tesislerinin tespiti, imar düzeninin sağlamak, vakıfların yöneticilerini denetlemek ve atamak mahkeme görevlileri ve din görevlilerinin atanması için ilgili yerlere arzda bulunmak yani merkezle direkt olarak yazışmaktır (Ortaylı, 1976: 96).

1.2.Edremit Kazâsı

Edremit kazâsının bulunduğu coğrafi konum bakımından bir liman kenti olması, Ege Denizinde İstanbul ile Akdeniz arasında ilişkilerde önemli yerde bulunması, üretimi bakımından özellikle de zeytin üretiminde ülkenin en önemli merkezlerinden birisi olması ve ticari faaliyetlerin gelişmiş olması nedenlerinden dolayı yapılan araştırmada merkez olarak seçilmiştir.

Günümüzde Edremit, Kazdağı'nın eteklerinde, Ege Denizi'nden yaklaşık 10 kilometre içeride, zeytin ağaçlarıyla örtülü, Ege Denizi'nin doğusunda, Havran'ın batısında, Bayramiç ve Yenice'nin güneyinde, Burhaniye'nin kuzeyinde bulunan Balıkesir iline bağlı bir ilçe merkezidir.

Şuan bulunduğu mevkide olmayan eski Edremit yerleşimi ise Kemer-i Edremit (Burhaniye) kasabasının batısında, günümüzdeki Edremit'e yaklaşık olarak 12 kilometre uzaklıktaki Karataş adı verilen mevkide bulunan Karesi Sancağı sınırları içerisinde Edremit Kazâsı olarak bulunmaktadır (Balcıoğlu, 1937: 11).

Osmanlı Devlet Tersanesi (Tersâne-i Âmire) için Kazdağları'ndan kerestenin temini, zeytin ve zeytinyağı üretimi, çevre köylerdeki hububat üretimi, eskiden beri bölgede yaşayan konargöçer aşiretlerin hayvancılıkla uğraşarak yaptıkları üretim ve bunların nakliyesi Edremit kazâsının ticari ve ekonomik boyutunu belirlemektedir (Genç, 2009: 281-282).

18.yüzyılda Edremit, Karesi Sancağına bağılı bir kazâdır. Karesi Sancağının kapsadığı diğerkazâlar ise Bigadiç, Sındırğı, Baş Gelenbe, Kemer-i Edremit, Ayazment, Kozak, İvrindi, Manyas, Fart ma'a Şamlı'ydı (Uzunçarşılı, 2000: 119).

Karesi Sancağı Marmara denizinin güneyinde, Aydın ve Saruhan Sancaklarının kuzeyinde, Anadolu eyaletinin merkezi olan Kütahya Sancağının batısında, Adalar denizinin doğusunda bulunmaktadır ve Adalar denizine bağlantısı olan kıyılar girintili ve çıkıntılı olup çok sayıda koy ve iskele vardır. Bu bağlantı nedeniyle komşusu olan Biga Sancağı ile beraber boğazlar ve adaların kontrolünde önemli yere sahiptir (Genç, 2004: 52).

Osmanlı Devleti'nde Tanzimattan sonra sancak yerine mutasarrıflık kurulmuştur ve kazâ ile vilayet arasında bulunan bir değeri vardır. Karesi mutasarrıflığının arazisi verimli ve bol mahsulü olan özelliktedir. Bol miktarda orman bulunmakta, buralardan kereste, odun ve tersanede kullanılan ağaçlar kesilir. Havası ölçülü, ılımlı ve suları yumuşak ve hafiftir. Manyas gölünün ve Edremit körfezinin çevresinde bazı bataklıklar bulunmakta ve bazen sıtma hastalığına sebebiyet vermektedir. Edremit ise Adalar denizi sahiline iki saat mesafede bulunan, etrafı zeytin ağaçları ile çevrili, yönü denize bakan dağ sırtına dayanmıştır. İskelesi Akçay olup ticari öneme sahiptir. Verimli ve mahsuldar olan arazisinde bağ ve bahçelerde bol miktarda zeytinyağı ve üzüm yetiştirilip ihraç edilmektedir (Özey, 2013: 12-15).

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

2.1. 1238 Numaralı Edremit Şer‘iyye Sicilinin Genel Özellikleri

Üzerinde çalışılan sicil defteri hicri 1154 ile 1160 seneleri arasını kapsamaktadır. Sicil defterinin ilk kaydı 1160 senesinde Edremit’e kaymakam olarak atanan Muhammed Ağa’ya defterin verilmesi ile başlamakta ve defterin kapsadığı yılları ve içerisindeki evrak sayılarını anlatmaktadır. *“Bin yüz altmış senesi Muharremü’l-haram gurresinde Edremid’ de zabıt ve serveran kâim-makâmı olan Muhammed Ağa meclis-i şer‘e gelip tevzî‘ ve cibâyet için yedinde mazbût olan ehl-i zimmet keferesinin evrakı boğçası ta‘dâd olundukda beş yüz otuz evsat ve altmış ednâ ve on aded a‘lâ miri mührüyle memhûr kâğıd ki cem‘an altı yüz aded evraka baliğ olduğu işbu mahâline kayd ve şerh olundu. Tahrîren fi’t-târîhi’l-mezbûr. Elli dört senesinden altmış senesine varınca olan sicildir.”*(E.Ş.S 1238, 1/A1).

Defterin bazı kısımları zamanla eskimiş, silinmiş veya mürekkepleri birbirine karışarak okunamaz haldedir. Özellikle ilk sayfaların üst kısımlarında bu durum daha belirgindir. Transkripte edilirken bunlar dikkate alınarak silinmiş kısımlar boş parantez ve okunamayan kısımlar ise parantez içerisinde üç nokta ile belirtilmiştir. Toplamda 69 sayfa olan sicil defteri sayfaları ortadan ikiye bölünerek yazıldığı için sayfayı a ve b kısımları olarak ayırarak belirtilmiştir. Osmanlı’da yazı sağdan başlayarak sola doğru devam ettiği için bölünmüş sayfanın sağ tarafı a kısmı, sol tarafı ise b kısmıdır. Her sayfanın başlangıcı belirtildikten sonra varsa önceki sayfadan devam eden hükmün devamı yazıldıktan sonra o yeni başlık ve başlıkta hangi sayfada bulunuyorsa ve sayfanın a veya b kısmındaysa oradaki kaçınıcı hüküm olduğu yazılarak belirtilmiştir.

İncelenen defterde toplamda 243 tane kaydın transkripsiyonu mevcuttur. Bunlar içerisinde hukuki, askeri, ticari, siyasi, iktisadi, mali nitelikte birçok belge mevcuttur. Özel hukuk açısından borç ve alacak, mülk satışı, kefil olma gibi konular, askeri olarak görevlendirmeler, savaş için yapılan hazırlıklar, asker ihraçları, ordu ihtiyaçlarının temini, ticari olarak yine askeri ihtiyaçlar sonucu orduya satılan erzaklar, hayvanlar, İstanbul’a zeytinyağı satışı gibi konular, siyasi olarak İran ile Moskof devletleriyle olan ilişkiler, mali olarak vergiler taksimi, tahsili gibi daha birçok konuyu kapsayan kayıtlar mevcuttur.

2.2. 1238 Numaralı Edremit Şer'iyye Sicilinin Konu Türleri

İncelenen sicil defteri kayıtları; özel hukuka konu olan kayıtlar, idari nitelikteki kayıtlar, iktisadi ve mali nitelikteki kayıtlar ticari nitelikteki kayıtlar, askeri ve siyasi nitelikteki kayıtlar olmak beş ana başlık üzerinden konularına göre tasniflenerek analizi yapılmıştır. Ancak belirtmek gerekir ki, konulara göre tasniflenen kayıtlar sadece incelenen konuyu değil içinde diğer konuları da barındırabilmektedir. Mesela ticari nitelikteki kayıtlar içerisinde bulunan, askeri ihtiyaçlar için alım satım konu olmuş bir kayıt askeri konuları da kapsamaktadır. Ve yine vefat eden bir kişinin terekesini ve bunların varisleri arasındaki taksimini gösteren tereke kayıtları; içerisinde bulunan emlak ve eşya, bunların ekonomik değerleri, terekenin taksimi sırasında tahsildâriye, kalemiye gibi vergi giderleri ve birçok iktisadi ve mali konuyu göstermekte aynı zamanda özel hukukta önemli bir yeri olan ve tek başına bir hukuk dalını oluşturan miras hukuku açısından da önemli bir konu teşkil etmektedir.

2.2.1. Özel Hukuka Konu Olan Kayıtlar

İncelenen sicil defteri kayıtlarında kişiler arası borç, alacak, kefil olma, alışveriş gibi ilişkiler, kişilerin işlediği gasp, itlâf gibi suçlar ve bu saydığımız konularda mahkemeye intikal eden meselelerde kadının verdiği kararlar, kişilerin uzlaşması veya tek taraflı verilen kararlar, bu davaların içerikleri ve sonuçlarını görmekteyiz.

Gasp, bir malın sahibi olan veya yetkili kişinin izni olmadan haksız bir şekilde almaktır. Fakat bu durum açıkça ve zorla olmalı ve konu olan mal mütekavvim ve taşınabilir olmalıdır. Malın taşınabilir olması ise genel görüş olmakla birlikte bu konuda farklı görüşlerde vardır. Bazı Hanefi görüşlerde taşınamaz mallar için bu mallara el konduğunda bu mala karşı değil şahsa karşı olan bir fiildir diğer görüş ise önemli olanın bunu gasp eden kişi tarafından mal sahibinin kullanımından çıkartmaktır ve bu taşınmazlarda el koyma olarak yapılabilir (Aydın, 1996: 238-242). Bir kişiyi aldatarak veya şiddet kullanarak, zorbalık yaparak, sahibinin haberi olmadan kullanarak malından menfaat sağlaması ve malına el koyması gibi durumlarda gasp meydana gelmektedir (Kızılay, 2021: 104-106).

İncelenen defterde toplamda 7 kayıta gasp fiiline rastlanmıştır. Bunların tezahürleri farklı şekillerde meydana gelmekte, genel olarak suçluların zimmetindekilerin alınıp sahibine geri teslim edilmiştir. Ceza olarak da sürgün edilme ve adada tutulma cezaları görülmektedir.

Tablo 1

Gasp fiilini konu olan kayıtlar

Sıra No	Kayıt No	Suç İşleyen	Konu	Ceza
1	2a-2	İsmail	Kişilerin mal ve mülklerini sarf etmesi	Cezasının tertip edileceği
2	20b-2	Mustafa	Daha önce emaneten verilen zeytinliğin kullanması	Zimmetindekilerin alınıp gerekli şekilde hükmedilmesi
3	27b-1	Seyyid Mustafa	Bazı köylerin mahsulleri zapt edilmesi	Zimmetindekilerin alınıp araştırılması
4	30a-2	Seyyid İsmail Efendi, Mustafa Efendi, Feyzullah Efendi, Molla Muhammed	Vakfın zeytin ağaçlarının zapt edilmesi	Zeytin ağaçlarının kullanımının vakfın yapması emri
5	31a-2	Şehla Mustafa	Vakıf zeytin bahçelerinin zapt edilmesi	Zimmetindeki mahsulün alınması ve Limni ceziresinde cezire-bend kararı
6	39b-2	Ahiliden bazı kimseler	Emlak, arazi, zeytin ağacı, bağ ve bahçelerin zapt edilmesi	Müdahalenin engellenmesi
7	40a-1	Hacı Osman, İbrahim, Hasan, Molla Said, Mustafa	Emlak, arazi, zeytin ağacı, bağ ve bahçelerin zapt edilmesi	Müdahalenin engellenmesi ve sürgün edilmesi

İslam hukukunda haksız fiiller şahsa ve mala yönelik olarak iki bölümde incelenmektedir. İtlâf kişinin doğrudan veya dolaylı olarak bir mala zarar vermesidir ve gasp ile hırsızlık dışındaki mala yönelik haksız fiil türlerinin genelini kapsamaktadır. Kişinin eylemi doğrudan veya dolaylı olarak zararın oluşmasına sebep olabilir. Eşyanın ve hayvanların verdiği zararlar da dolaylı itlâf çeşitlerindendir (Aydın, 1996: 81-85). İncelenen defterde bir hükümde tarlalara ve mahsullere zarar veren hayvanlar şikayetler üzerine mahkemeye yansımıştır. Sonuç olarak bu hayvan sahiplerinin hayvanlarına sahip olmaları ve zarara sebebiyet verirler ise bunların tazmin edilmesi “*mahsûl kalkıncaya dek davarlarını muhkem zabt edeler mahsûl kalkdıktan sonra dahi kadîmden ne mahâlde gezegelmiş ise yine ol-mahâlde gezdirip zarar ve ziyân etmiyeler ve ettirmeyip men‘ ve def‘ eylesin bâ‘de’t-tenbîh eslemeyip vech-i meşrûh üzre zarar ve ziyân ederler ise vâki‘ olan zararların bâ‘de’s-subût tazmin ettirip*” şeklinde tembih edilmiştir (E.Ş.S 1238, 5a-1).

Sulh sözlükte barışma, uzlaşma, anlaşma anlamlarına gelmekte ve terim olarak fıkıh literatüründe kişiler arasında mevcut bulunan bir anlaşmazlığın karşılıklı rıza ile ortadan kaldırılmasını ifade etmektedir (Atar, 2009: 481). Osmanlı mahkemelerinde kadıların arabuluculuk yaparak tarafların uzlaştırılması, tarafların mahkeme dışında kendi aralarında uzlaşarak bunu mahkemede kaydettirmeleri sulh çeşitlerindendir (Avcı, 2017: 26-27).

İncelenen defter içerisinde 3 adet sulh kaydı mevcuttur: daha önceden kalan 15 guruş olan alacak üzerine indirim yapılarak 8 guruşa anlaşılp bunun mahkemeye kaydı yapılmıştır (E.Ş.S 1238, 2b-3), zeytin ağaçlarının kendisine ait olduğunu ispatlayamayıp bunlardan alacağından vazgeçmesini mahkemede ikrâr etmiştir (E.Ş.S 1238, 2a-1), boşanma sonucu eski eşinden 550 guruş olan alacağının 500 guruştan anlaşılp mahkemeye kaydedilmiştir (E.Ş.S 1238, 64a-3).

İncelenen defterde 3 kayıta kefil olma vardır. Bunlar; işlediği dini suçtan vazgeçmesi ve doğru yola gelmesi üzerine tahliye edilmesi için kefil olma (E.Ş.S 1238, 2b-2), gerektiği zamanda anlamında “*hîn-i iktizâda*” kefil olma (E.Ş.S 1238, 2b-4) ve “*kefil bi’l-mâl*” olarak yani borcunu ödeyeceğine kefil olmak (E.Ş.S 1238. 14a-1) olarak mevcuttur.

Özel hukuka konu olan diğer kayıtlar ise mülk satışları (E.Ş.S 1238, 23a-2, 46a-1, 63b-1), daha önce ödenmiş bir borcun kişinin vefat etmesinden sonra varisleri tarafından tekrar istenmesi (E.Ş.S 1238, 34a-1), iltizamdan kalan borcun ödenmesi ((E.Ş.S 1238, 14a-

1), vakfiyeler (E.Ş.S 1238, 2b-5, 66b-1) ve vakfın zeytin ağaçları sayımı ve belirlenmesi için mahkemeye başvuru ve sayım kayıtlarının yapılması (E.Ş.S 1238, 67b-1) olarak mevcuttur.

2.2.2. İktisadi, Mali Nitelikteki Kayıtlar

İncelenen defterde vergilere ilişkin şikayetler, vergilerdeki düzenlemeler ve vergi tahsilini konu alan kayıtlar, hane defterleri ve Edremit kazâsına ait çeşitli masraflar ve vergilerin bu hanelere taksimini konu alan kayıtlar, terekelere ait düzenlemeler ve taksimini konu alan kayıtlar bu bölümde incelenmiştir.

Vergiler

Osmanlı vergi alma yöntemleri; ilki İslam hukuku esaslarına göre belirlenen şer‘i vergiler, ikincisi örfe göre belirlenen örfi vergiler, üçüncüsü savaş masraflarını karşılamak için kullanılan avârız veya tekalif-i divaniye vergiler ve son olarak devletin yüksek mevkindeki görevlileri ve memurlar tarafından alınan hediyeler olmak üzere dört prensibe dayanmaktadır ve halkın başlıca ödemekle yükümlü olduğu mükellefiyetlerdir (Akdağ, 1979: 510-511). Şer‘i vergiler zekat, aşar, haraç ve cizyedir. Aşar, 1/10 ile 1/2 oranları arasında ürün hasılatı üzerinden Müslüman halktan alınan, haraç ise yine 1/10 ila 1/2 oranları arasında ürün hasılatı üzerinden ve arazinin yüz ölçümüne göre gayrimüslimlerden alınan tarımsal vergilerdir. Cizye ise bir baş vergisi olup, sadece gayrimüslimlerden devlet tarafından korunma ve askeri hizmet yapmamaları karşılığında erkek hane reislerinden mali durumlarına göre ala, evsat ve edna olarak sınıflandırılarak alınan vergidir. Örfi vergiler ise hükümdar tarafından şer‘i vergiler dışındaki alanlar düzenlenerek oluşturulan, sürekli gelir getiren olağan vergilerdir (Ortaylı, 2008: 134-137). Avarız vergiler olağanüstü dönemlerde padişahın emri ve divan kararıyla toplanan vergilerdir. İlk başlarda savaş zamanında ihtiyaçların karşılanması için alınan bu vergilerin bir kısmı zamanla bütçe açıklarını kapatmak için devamlı vergiler haline getirilmiştir. Avarız vergiler ayni olarak, hizmet olarak ve bedel olarak üç şekilde alınmaktadır. Ayni olarak alınanlar; nüzûl karşılıksız olarak askerler için un ve hayvanlar için arpanın toplanmasıdır. Sürsat ordu için gerekli olan erzakın

nakliyesi anlamındandır ve karşılığı ödenmektedir. İştira zahiresi ordu ihtiyaçları için piyasa fiyatı veya miri fiyatıyla alınan zahiredir. Hizmet olarak ise sahil bölgelerinde ihtiyaca göre kürekçi temin toplanıp donanmada çalıştırılırdı. Bedel olarak toplananlardan imdâdiye-i seferiyye savaş zamanında, imdâdiye-i hazeriyye barış zamanında savaş masrafların karşılanması için nakit olarak alınan vergilerdir (Kütükoğlu, 1994: 539-541).

İncelenen defterde 38 kayıta vergilerin tahsili, tahsili sırasında dikkat edilmesi gereken hususlar, tahsil edilecek miktarlar, iltizama verilen vergiler, fazla vergi alınması veya vergiyi almakla sorumlu kişinin dışında da vergi alınması gibi konularda şikayetler; vergi türleri ve konularına göre tasnif edilerek aşağıdaki tablo 2’ de özetlenmiştir.

Tablo 2

Vergi türleri ve konuları

Sıra No	Kayıt No	Tarih (H.)	Vergi Türü	Konusu
1	3b-2	1154	A‘şâr-ı şer‘iyye, sâir rûsûm-ı örfiyye	Vergileri tahsîl eden kişilerin fazla vergi almaları ve reayanın şikayetçi olması
2	4a-1	1154	Rûsûm-ı serbestiye, cürm-i cinayet, resm-i arûsâne, kul ve cariye müjdegânesi, sâir bad-ı heva	Mutasarrıf olduğu zeamette başka kişilerin vergi almaları ve şikayeti üzerine müdahalenin engellenmesi ve korunması emri
3	4a-2	1154	Öşr	Sipahinin reayadan fazla öşr talep etmesi ve şikayetleri üzerine bunun men edilmesi ve kanuna göre alınması
4	4b-2	1154	A‘şâr-ı şer‘iyye, sâir rûsûm-ı örfiyye	Sipahinin reayadan fazla vergi talep etmesi ve şikayetleri üzerine bunun men edilmesi ve kanuna göre alınması

Tablo 2'nin devamı

5	6b-2	1155	A'şâr-ı şer'yye, sâir rûsûmât, imdâd-ı seferiye ve hazîriye	Halktan çeşitli isimlerle fazla vergi toplanması ve halkın ziraatı terk etmesi üzerine gerekli tedbirlerin alınması ve cezalandırılmaları emri
6	11b-2	1157	Cizye	İltizama verilmesi
7	13a-1	1157	Bedel-i mütekâ'idîn	Her haneye düşen mütekâ'idîn bedelinin ödenmesi emri
8	13a-2	1157	Bedel-i nüzûl	Her haneye düşen nüzûl bedelinin ödenmesi emri
9	13a-3	1157	Bedel-i mu'âvenet	Savaş gemisi imalatında kullanılacak kerestelerin nakli ve kesimi için toplanması emri
10	14a-2	1157	Rûsûm-ı ra'yyet, aded-i ağnam, cürm ü cinayet, resm-i arûsâne, yave ve kaçgun, kul ve cariye müjdegânesi, beytü'l-mâl-ı amme ve hassa	İltizama verilmesi
11	15b-1	1157	İmdad-ı seferiye	Askeri ihtiyaçların tedariki için tahsil edilmesi emri
12	15b-2	1157	İmdad-ı seferiye	Askeri ihtiyaçların tedariki için tahsil edilmesi emri
13	16a-1	1157	A'şâr-ı şer'yye, rûsûm-ı örfiyye	İltizama verilmesi
14	22a-1	1157	İmdâd-ı seferiye ve hazîriye	Edremit ve Kemer-i Edremit ahalileri Balıkesir' kıyasla fazla vergi ödedikleri konusunda şikayet etmeleri ve kazâlardan dengeli bir şekilde vergi alınması emri.

Tablo 2'nin devamı

15	24b-2	1157	Cürm-i cinayet, beytü'l-mâl-ı amme ve hassa, resm-i arûsâne, kul ve cariye müjdegânesi, sâir bad-ı heva	Vakıf mukataası olması nedeniyle bazı vergilerden muaf olması ve korunması emri
16	28a-1	1155	Resm-i tapu, deştban, sâir rûsûmât	İltizama verilmesi
17	28a-2	1155	A'şâr-ı şer'îyye, rûsûm-ı örfiyye, topu-ı zemin, sâir rûsûmât	İltizama verilmesi
18	29a-1	1156	İmdad-ı seferiye	Sancağa ve kazâyâ düşen meblağın tahsil emri
19	29a-2	1156	İmdad-ı seferiye	Sancağa ve kazâyâ düşen meblağın tahsil emri
20	29b-1	1156	İmdad-ı seferiye	Sancağa ve kazâyâ düşen meblağın tahsil emri
21	29b-2	1156	İmdad-ı seferiye	Sancağa ve kazâyâ düşen meblağın tahsil emri
22	31a-1	1156	İmdad-ı seferiye	Vergiye ödediklerine dair kazâ ahalisine temessük verilmesi
23	42a-3	1155	Bedel-i avârız mütekâ'idîn	Her haneye düşen mütekâ'idîn bedelinin ödenmesi emri
24	42b-1	1155	Bedel-i nüzûl	Her haneye düşen nüzûl bedelinin ödenmesi emri
25	42b-2	1155	Bedel-i mu'âvenet	Kazâlardan tahsil edilecek ve Edremit kazâsına düşen meblağ
26	42b-3	1156	Rûsûm-ı ra'îyyet, resm-i ağnam, resm-i bennâk	Vergi ödemekle yükümlü kişilerin çeşitli bahanelerle vergileri ödemekten kaçınmaları ve ödemeleri konusunda emir

Tablo 2'nin devamı

27	43a-1	1156	Rüsûm-ı ra'îyyet, resm-i aded-i ağnam, cürm-i cinayet, resm-i arûsâne, yava ve bad-ı heva ve kaçgun, kul ve carîye müjdegânesi, beytü'l-mâl-ı amme ve hassa, sâir vakf-ı şerîfe hasıl cüz'i ve külli rüsûmât	İltizama verilmesi
28	47a-1	1158	İmdad-ı seferiye	Sancağa ve kazâyâ düşen meblağın tahsil emri
29	47a-2	1158	İmdad-ı seferiye	Sancağa ve kazâyâ düşen meblağın tahsil emri
230	47a-3	1158	Varidat	Her sene kazâ tarafından verilen 10 kuruş'un tahsîl emri
31	53a-2	1156	Cerime	Tahsil olunması gereken verginin değerinin ayrıntılı bir şekilde hesaplanıp düzenlenmesi
32	54a-1	1156	İmdâd-ı seferiye	Sancağa ve kazâyâ düşen meblağın tahsil emri
33	55a-1	1158	A'şâr-ı şer'îyye , rüsûmât-ı sâire	İltizama verilmesi
34	58b-1	-	Cizye	Verginin ocaklık olarak tahsis edilmesi
35	59a-1	1158	Bedel-i nüzûl	Her haneye düşen nüzûl bedelinin ödenmesi emri
36	59a-2	1158	Bedel-i mütekâ'idin	Her haneye düşen mütekâ'idin bedelinin ödenmesi emri

Tablo 2'nin devamı

37	62a-1	1159	Adet-i ağnam, resm-i duhan, bac-ı bazar, resm-i kil, şemhane, zu'amâ ve erbâb-ı tımar mütekâ'idîn ve cebeli bedeli	Vergilerin tahsil edilmesi, tahsil edilenlerin görevliye teslim edilmesi ve kaydedilmesi emri
38	62b-1	1159	Adet-i ağnam	Vergi ödemekle yükümlü kişilerin çeşitli bahanelerle vergileri ödemekten kaçınmaları ve ödemeleri konusunda emir

Mukataa hazineye gelir sağlayan vergi kaynağıdır. Bir veya birden çok bölgede tek bir vergi türünü kapsadığı gibi çeşitli vergi türlerini de kapsayabilir. İltizam, emanet veya bunların varyasyonları yoluyla hazineye gelir getirmesi sağlanır. Mukataalarda verginin tahsili devlet memuru tarafından yapılıyorsa emanet, bir bedel karşılığı mültezim tarafından yapılıyorsa iltizam denmektedir. Eğer bir mukataa ömür boyu şartıyla belli bir bedele bir kişiye satılmışsa buna malikane mukataa denmektedir. Hasılatı doğrudan hazineye gelir sağlamayan cizye, avârız, bedeliyeler gibi diğer kaynaklarda emanet ve iltizama konu olabilmektedir (Cezar, 1986: 121-123). Hazine gelirlerinin arttırılması ve düzenli olması amacıyla devlete ait gelir kaynakları mukataa haline getirilmiştir. Mukataa gelirleri içerisinde sadece mukataa haline getirilen gelir kaynaklarından tahsil edilen gelirler bulunmamakta, bunların dışında gelir miktarına bağımlı veya bağımsız bazı resim ve harçlar da dahil edilmektedir (Çakır, 2003: 35-72).

İncelenen defterde toplamda 9 kayıt içerisinde 6 farklı isimde mukataa tespit edilmiştir. Bunlardan Yörükân mukataası ve Kemer-i Edremit mukataası vakıf, diğer mukataalar ise miri olup gelirleri doğrudan merkezi hazineye bağlıdır.

Biga Sancağı mukataalarından olan Memleha-i Behram mukataası diğer ismiyle Kızılca Tuzla'da berranî tuz üretilip yakınındaki belli kazâlarda satışı yapılmaktadır: “*Biga Sancağı mülhakâtından Memleha-i Behram nâm-ı diğer Kızılca Tuzla'sının yirmi dört aded*

kazâ örüsü olmağla memleha-i merkûmede hâsıl olan tuz kazâ-i mezbûrlarda fûrûht olunub...” (E.Ş.S 1238, 13b-2).

Osmanlı, Batı Anadolu’da küçük gruplar halinde yaşayan yörükleri vakıf mukataası haline getirerek merkezi yapı içerisine almıştır. Karesi Sancağında birçok sahada ikamet eden yörükler kuzeybatı da ağırlıklı olarak Edremit’ten Ezine, Biga sahasına kadar uzanmaktadır (Koç, 2011: 61). İncelenen defterde Yörükân mukataası ile alakalı 3 kayıt tespit edilmiştir. Bu kayıtlardan Yörükân mukataasının Sultan II. Murad Vakfı mukataalarından olduğu görülmektedir “*Bursa’da vâki’un Hazret-i Emir Sultan kuddise sırruhu’l-müste’ân merhûm Sultan Murad Han Sâni ve Haremeyni’ş-şerîfeyn evkafı mukâta’ası olan Yörükân ve tevâbi’ mukâta’ası*” (E.Ş.S 1238, 42b-3) ve ayrıca iltizama verildiğini gösteren kayıtlarda yörüklerin ödemekle yükümlü oldukları vergiler belirtilmektedir “*sene-i mezbûre martı ibtidâsından şubatı gâyetine gelinceye değin vâki’ olan cürm-ü cinâyet ve resm-i arûsâne ve yava ve bâ’d-ı heva ve kaçgun kul ve câriye müjdegânesi ve beytûlmâl-i âmme ve hassa ve sâir vakf-ı şerîfe hâsıl cüz’î ve küllî rûsûmât her ne ise ahz u kabz edip...*” (E.Ş.S 1238, 43a-1).

Kemer-i Edremit’in Sultan II. Murad Vakfı mukataalarından olduğu “*Bursa’da vâki’ merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Murad Han-ı Sâni evkafı mukâta’alarından Kemer-i Edremit mukâta’ası*” ve vakıf ahalilerinin ödedikleri vergileri vakıf zabitleri dışında başka birisi tarafından alınmaması belirtilmektedir “*resm-i cürm-i cinâyet ve beytû’l-mâl -ı amme ve hassa ve rem-i arûsâne ve kul ve cariye müjdegânesi ve sâir bâd-ı hevâsında beylerbeyi adamlarından ve sancakbeyi ve subaşı ve voyvodaları ve alaybeyi ve zu’amâ ve erbâb-ı tımar ve çeribaşı ve sürücüleri ve ümenâ ve ummâl ve nazır ve mu’âşşirin ve muhassıl-ı emvâl ve sâir iş erlerinden muhassala hiç ferd dahl ü ta’arruz ettirmeyip vakf-ı mezbûr zabıtine ahz u kabz ettirip...*” (E.Ş.S 1238, 24b-2).

Midilli Adası ve bağlı yerlerin zeytinyağı gelirleri de malikane mukataa olduğu görülmektedir “*Midilli ve tevâbi’ ceziresi iskelelerinin revgan zeyt mukâta’asına ber vech-i malikane...*” ve devlet bu gelirleri korumak ve zeytinyağındaki kıtlığı çözmek amacıyla gerekli tedbirleri almıştır “*cezire-i Midilli ve tevâbi’ iskeleleri ve sevâhilinde müste’men tüccarının iştira ve sefinelere tahmil eyledikleri revgan zeytin beher kıyyesinden gereğinden mâ’adâ iştira eden müste’men tüccarından üç sağ akçe resm-i mirileri cem’ ve tahsîl ettirdip...*” (E.Ş.S 1238, 37a-1).

Hüdavendigâr Sancağı ve bağılı yerlerin adet-i ağnam gelirleri malikane mukataa olduğu belirtilmektedir “*Hüdavendigâr Sancağı ve tevâbi’i adet-i ağnâmı mukâta’ası ber-vech-i malikâne...*” ve gelirlerinin korunarak vakıflara ait olan gelirlerin karıştırılmaması için emir verilmiştir “*nefs-i Seferihisar ve ana tâbi*“ dokuz aded karye ile iki cemâ’at ve Tuzla nahiyesine tâbi’ Bayramiç kazâları ve Seferihisar’da vâki dokuz aded karye ile iki cemâ’at Bayramiç nahiyesinde olan üç aded karyelerine âdet-i ağnâm tahsildarları taraflarında ta’arruz olunmayıp mukaddem olduğu üzere kurâ-i mezbûr taraf-ı vakıftan tahsîl zikrolunan kasaba ve karye ve cemâ’atlerden ma’adâ Tuzla ve Bayramiç kazâlarından kusûr her ne mikdar kurâ bulunursa anda dahi fuzûlî vakıf tarafından ta’arruz ettirmeyip şurût-ı berât mucibince icâb eden adet-i ağnamları muktaa-i mezbûre mutasarrıfları tarafından cem’u tahsîl ve bir ferde ta’allül ve muhâlefet ettirmeyesiz...” (E.Ş.S 1238, 62b-1).

Tablo 3

Defterde adı geçen mukataalar

Sıra No	Kayıt No	Mukataa İsmi	Niteliği
1	13b-2	Memleha-i Behram	Miri
2	14a-2	Yörükân	Vakıf
3	22a-1	Kemer-i Edremit	Vakıf
4	24b-2	Kemer-i Edremit	Vakıf
5	37a-1	Midilli ve Tevâbi’ Ceziresi Revgan-ı Zeyt	Miri
6	42b-3	Yörükân ve Tevâbi’	Vakıf
7	43a-1	Yörükân	Vakıf
8	62a-1	Kıbtıyan-ı Kayacık	Miri
9	62b-1	Hüdavendigâr Sancağı ve Tevâbi’i Adet-i Ağnamı	Miri

Ayrıca bir hükümde malikane mukataası olan bazı iskelelerin yabancılara izinsiz satış yapması gibi nedenlerden dolayı kayıtları iptal edilmiştir (E.Ş.S 1238, 66a-3).

Hane Defterleri ve Giderlerin Taksimi

Bu bölümde incelenen kayıt türlerinden bir başkası da kazâya ait bazı giderler ve vergiler toplamının kazânın hanelerine taksimini gösteren kayıtlardır. Kayıtlarda ilk önce konak harçları, bazı karyelere yapılan imdadiyeler ve harçları, devlet görevlilerine yapılan harcamalar, kalemiye, hüddâmiye, tahsildâriye, muhızıriye gibi giderler, imdâd-ı seferiye, bedel-i nüzûl, bedel-i avârız gibi vergiler ve daha birçoğunun gider olarak gösterilerek toplam miktar ve ardından kazâya ait hâne sayısı ve her haneye düşen miktar yazılmıştır. Ardından hane defteri olarak nitelendirilen, kazânın hangi mahallesinde ve karyesinde kaç hane olduğunu ayrıntılı şekilde gösteren kayıt vardır. Bazı kayıtlarda hane defterinin ardından yapılan giderler kalem kalem yazılmıştır.

İncelenen konuda defterde mevcut 27 kayıttan senelere göre bakıldığında hicri olarak 1154-1160 senelerini kapsamaktadır. 1154, 1158, 1160 senelerine ait 1 kayıt, 1155 senesine ait 3 kayıt, 1156 senesine ait 9 kayıt, 1157 senesine ait 7 kayıt ve 1159 senesine ait 5 kayıt vardır. 1154 senesi defterin başlangıcı olup daha önceki şer'iyeye defterinde kayıtların olabileceği ve aynı şekilde 1159 senesi de defterin sonu olması nedeniyle daha sonraki defterlerde kaydı olabileceği dikkate alındığında 1158 senesine ait sadece bir kaydın olması 1158 senesine ait kayıtlarda büyük bir eksik olabilme ihtimalini göstermektedir. Kazâya ait hane sayıları da 1159 senesi hariç her yıl azalmaktadır.

Tablo 4

Hane defterleri ve giderlerin taksimi

Sıra No	Kayıt No	Tarih (H.) Ay-Yıl	Hane Sayısı	Toplam Miktar (Guruş-Para)	Bir Haneye Düşen Miktar (Guruş-Para)
1	3a-3	ZA.1154	124	1450	11-32
2	7b-1	S.1156	123	3804	30-32
3	7b-2	S.1156	123	4410,5	35-34
4	11b-1	S.1157	120	3994	45-14
5	16a-2	RA.1157	120	3800	31-8(semen)
6	16b-1	RA.1157	120	4687-27	39-3
7	19b-1	CA.1157	120	1863-4(Semen)	15-21

Tablo 4'ün devamı

8	22b-1	L.1157	120	5270	49
9	25b-2	L.1156	121	1334	11-1
10	26b-1	RA.1156	121	2228	18-5(semen)
11	28b-2	R.1156	121	2482	25-21
12	30a-1	R.1156	121	3811	31
13	35b-2	C.1155	123	1211	9-33
14	37b-2	Ş.1155	123	7472	60-30
15	40b-3	L.1155	123	5741	46-30
16	47b-2	B.1158	120	1413	11-31
17	51b-2	Ş.1156	121	3040	25-5
18	52b-2	Z.1156	121	2640	22
19	53b-2	S.1157	120	1394	11-24
20	54a-2	1157	-	-	-
21	55b-1	Ş.1156	121	2563	21-15
22	57a-1	M.1159	121	3898	30-33
23	57b-3	S.1159	121	1860-4(semen)	15-21
24	59b-1	S.1159	120	4920	41
25	61a-1	RA.1159	120	2094	17-19
26	63a-1	RA.1159	120	2046	17-3
27	68a-2	M.1160	120	2241	18-25

Ayrıca Edremit kazâsında mevcut hane sayısını gösteren bir kayda rastlanmıştır (E.Ş.S 1238, 23b-1). İki kayıta ise Edremit kazâsındaki Dereli karyesinin kötü durumda olması nedeniyle iki avarızhane, durumu iyi olan başka kazâlardaki karyelere geçmesi ve bunların düzenlenerek kaydedilmesi görülmektedir (E.Ş.S 1238, 41a-1,41b-1).

Tereke Kayıtları

İncelenen diğer bir kayıt türü de vefat eden kişinin ardından terekesinin varisleri arasında taksimini gösteren kayıtlardır. Kayıtlar 4 ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde vefat eden kişinin ismi, unvanı, ikamet ettiği yer, varislerinin isimleri, akrabalıkları

ve tarih bilgileri yer almaktadır. Örneğin, incelenen bir kayıttaki ilk bölüm: “*Medine-i Edremid mahallâtından Câmi’-i Vasat Mahallesi sükkânından olup bundan akdem vefat eden Elhâc İbrahim b. Mehmed’in veraset-i zevce-i metrukesi Ayşe bt. Emrullah ile sulbi oğlu Halil ve sulbîye kebîre kızı Fatma’ya münhasır olduğu lede’l-şer’ a ‘lâ-nûr zahir ve nümâyân oldukdan sonra müteveffa-yı mezbûrun kibel şer’den bi’t-taleb tahrîr ve terkim olunan muhallelâtıdır ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Tahriren fi’l-yevmi’s-sâmin ve’l-ışrîn min-Saferi’l-hayr li-sene seb’ ve hamsîn ve mi’e ve elf.*” şeklindedir. Bu kayıttan vefat eden kişinin Elhâc İbrahim b. Mehmed olduğu, Edremit’te Cami-i Vasat Mahallesinde ikamet ettiği, varislerinin eşi Ayşe bt. Emrullah, öz oğlu Halil ve öz küçük kızı Fatma olduğu, terekenin taksiminin H.28/S/1157-M.12/041744 yıllarında yapıldığı bilgileri görülmektedir (E.Ş.S 1238, 15a-1)

İkinci bölümde tereke ayrıntılı olarak değerlendirilerek, miras bırakılan malların miktarları ve değerleri, gayrimenkullerin menzilleri ve gelirleri varsa bunların miktarları ve değerleri yazılarak toplam terekenin değeri “*cem’an yekun* ” şeklinde belirtilmiştir. Yine incelenen kayıtta miras kalan emval ve eşyanın miktarları ve fiyatlarını ayrıntılı olarak görmekteyiz: “*Menzil-dâr-ı mahâll-i mezbûra gurus 300, debbağhânedede duhan 1 gurus 100, Edremid kurbünde bağ dönüm 2 gurus 90, Çıkırıççı tarafında def’a bağ dönüm 3 gurus 100... seccade 1 gurus 1, heybe 1 gurus 1, evânî-i nuhâs kıyye 15 gurus 15, hırdavat-ı hâne gurus 390, cem’an yekun gurus 1650*” ve en sonda da 1650 gurusluk toplam terekenin değeri olduğu görülmektedir (E.Ş.S 1238, 15a-1).

“*Minhâ el-ihracât*” olarak nitelendirilen üçüncü bölümde ise mehr-i müeccel, hüddâmiye, kalemiye, tahsildâriye gibi giderler, vasiyeti varsa bununla ilgili giderler bulunmaktadır. İncelenen bir kayıtta yapılan giderler: “*Techîz ve tekfîn gurus 30, mehr-i müeccel li-zevce’til mezbûre gurus 25, resm-i kısmet gurus 50, hüddâmiye gurus 5, çukadâriye gurus 2, kethüdaiye gurus 5, kalemiye gurus 1,5 muhziriye gurus 2, yekûn gurus 131*” şeklinde belirtilmiştir ve toplam 131 gurusluk gider olduğu hesaplanmıştır (E.Ş.S 1238,

“*Sahhe’l-bâkî li’t-taksîm beyne’l-verese*” olarak nitelendirilen dördüncü bölümde ise yapılan giderlerin toplamı, terekenin toplam değerinden çıkartılarak kalan miktar mirasçılara taksim edilmektedir. Eğer kişinin varisi yoksa tereke beytülmal yani devlet hazinesine ait olmaktadır. İncelenen kayıtta toplam 1650 gurus olan tereke değerinden 131 gurus gider kısmı çıkarıldıktan sonra kalan 1529 gurus mirasçılara taksim edilmiştir:

“Hissetü’z-zevce gurus 191, Hissetü’l-ibn gurus 892, Hissetü’l-bint gurus 446”, eşi 191, oğlu 892, kızı 446 gurus pay almıştır (E.Ş.S 1238, 15a-1).

İncelenen defterde toplamda 17 kayıt içerisinde 18 kişiye ait tereke kaydı mevcuttur. Bunun sebebi de vefat eden kişinin ardından eşinin de vefat etmesi üzerine terekeleri aynı kayıt içerisinde ikisi de ayrı şekilde taksimi yapılmıştır (E.Ş.S 1238, 39a-1). Tablo 5’te bu kayıtlar terekenin toplam değeri, toplam gider, toplam hisse ve hisselerin taksimi şeklinde incelenmiştir. İncelenen kayıtlardan bazılarında rakamlarda veya yazılardaki silinme, mürekkeplerinin zamanla kayması, birbirine girmesi nedeniyle rakamlarda eksikler vardır. Bazılarında ise hesaplama veya yazıya geçirilirken hata yapıp bazı kayıtlarda da kusurların yuvarlandığını görmekteyiz. Dolayısıyla hesaplamalarda eksikler çıkabilmektedir. Hisselerin taksiminde genel olarak vefat eden kişinin eşi ve çocukları pay almakta fakat bazı kayıtlarda ise kardeşleri, annesi, kardeşlerinin çocuklarının da pay aldıkları görülmekte, varis olmaması durumunda ise terekenin beytülmalı kaldığı görülmektedir. Terekeden alınan giderlere bakıldığında ise değeri yüksek olanlardan daha fazla değeri düşük olanlardan daha az gider alınmakta, hatta kayıtlar arasındaki en düşük değer olan 304 guruştan hiç gider alınmadığı görülmektedir.

Tablo 5

Tereke kayıtları ve taksimi

Sıra No	Kayıt No	Tarih (H.)	Tereke Değeri (Guruş)	Toplam Gider (Guruş)	Toplam Hisse (Guruş)	Hisselerin Taksimi (Guruş)
1	5a-2	18.ZA.1154	24.250	16.130	8120	Eşi- 3 oğlu- bir kızı
2	5a-3	30.M.1155	9400	-	27100	Eşi: 3385- oğlu: 9486-3 kızı: 4742
3	15a-1	28.S.1157	1650	131	1529	Eşi: 191- oğlu: 892-kızı: 446
4	17b-2	23.RA.1157	512,5	52,5	459	Eşi: 52- 2 kızı 203
5	20a-2	10.C.1157	1591,5	604,5	1088	Eşi: 272- 2 oğlu 408
6	21a-2	05.Ş.1157	2366	-	2356	2 oğlu 589- 4 kızı 294,5
7	25a-2	06.L.1156	32200	1500	30700	Eşi: 7675- kızı: 17268- annesi: 5756
8	39a-1	28.RA.1155	141810	-	-	Eşi- 2oğlu- 2kızı
9	39a-1	07.N.1155	90412	-	-	2 oğlu- 2kızı
10	39b-1	15.Ş.1155	32910	-	-	Beytü’l-mâl
11	46b-2	29.ZA.1158	21340	745	20595	3 kızı: 4577- 2 erkek kardeşi çocukları: 3482
12	46b-3	29.ZA.1158	38200	3185	35010	Eşi: 3126- 4 oğlu: 5002- 2 kızı: 2501

Tablo 5'in devamı

13	47b-3	15.Ş.1158	1204	-	1088	Eşi: 274-3 oğlu: 243, erkek kardeşi 45, 2 kız kardeşi 22
14	49a-1	21.Ş.1158	304	0	304	Eşi: 152- kız kardeşi: 152
15	51a-3	12.ZA.1158	4607	322,5	-	Eşi- beytü'l-mâl: 241
16	56a-1	04.R.1158	407	17	390	Eşi: 97.5- 2 oğlu:117-kızı 58.5
17	57b-1	01.M.1159	8445	5960	2485	Eşi: 621- beytü'l-mâl:1863
18	60b-2	27.RA.1159	24840	8160	16680	Eşi: 2085- 2 oğlu: 5560- 2 erkek kardeş: 1735

Terekelerle alakalı defterde geçen diğer konulardaki kayıtlarda mevcuttur. Merkezden gelen bir fermenda “*bilâ-vâris-i ma'rûf fevt olan dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinin terekeleri cânib-i beytü'l-mâla âid*” ifadesiyle varisi olmadan vefat eden yeniçerinin terekasının beytûlmala ait olduğunu belirtilmiş ve devamında gerekli düzenlemelerin yapılması tembih edilmiştir (E.Ş.S 1238, 14b-1). Diğer bir kayıta ise “*bilâ varis ma'rûf fevt olan dergah-ı âlî yeniçerileri ve ana tâbi' askerinin*” ifadesiyle belirtilen varisi olmadan vefat eden yeniçeri ve askeri sınıfın terekelerinin tahsil görevi için memur tayin edilmiştir (E.Ş.S 1238, 49b-1). Dört kayıta ise Edremit kazâsında vefat eden bazı kişilerin terekeleri tahrirleri, tevzi ve taksimlerinde yapılan düzenlemeler için merkezden gönderilen emirler vardır (E.Ş.S 1238, 31a-3, 31b-1, 31b-2, 32a-1).

2.2.3. Ticari Nitelikteki Kayıtlar

Bu bölümde 1238 numaralı Edremit Şer'iyeye Sicili'nde geçen kayıtlardan alım satım, fiyat düzenlemeleri, stokçuluk ve vurgunculuk yapılmasının engellenmesi gibi konuları kapsayan kayıtlar incelenmiştir. İncelenen kayıtlar içerisinde İstanbul'a zeytinyağı ve buğday satışının yapıldığı, donanmaya güherçile, zift ve katran satışı, orduya yük hayvanı ve zahire satışının yapıldığı görülmektedir. Ayrıca stokçuluk, vurgunculuk, kaçakçılık gibi ticareti ve ekonomiyi kötü etkileyen durumların engellenmesi ve ticari düzenlemeler de incelediğimiz kayıtlar içerisinde mevcuttur.

Bu bölümde Edremit kazâsının ürettiği mal çeşitleri, üretim miktarları, ticari kapasitesi, etkinliği ve rolü gibi birçok konuda fikir sahibi olabiliriz. Ayrıca belirtmek gerekir ki bu bölümde incelenen kayıtlardan birçoğu içeriğinde pek çok konu barındıran merkezden gönderilen emirler niteliğindedir. Özellikle donanma ve orduya alınan malların yer aldığı kayıtlar oldukça fazladır. Dolayısıyla askeri konularda pek çok bilgiyi görebileceğimiz, aynı şekilde idari düzenlemelerin de bolca görüldüğü içerik olarak oldukça zengin olan bu kayıtlar, kapsadığı dönem ve bölge içerisinde hem Edremit özelinde hem de Osmanlı genelinde önemli bilgiler barındırmaktadır.

Edremit ve çevresindeki kazâlardan 100 adet yük hayvanının alınmasını konu alan kayıta; “*Erzurum cânibi seraskeri vezirim Said Paşa edâmallâhu te‘âlâ iclâlehû-nun ma‘iyetine işbu sene-i mübâreke de sinîn-i sâbıkâdan ziyâde tesyîr-i asakir ve nakl-i mühimmat zehâir ile takviyet verilmesi lâzime-i hâlden olduğuna binâen...*” ifadeleriyle Erzurum’da zahire ve mühimmat ihtiyacı olduğu belirtilmekte ve devamında bu zahire ve mühimmatın nakli için yük hayvanı gerekli olduğu ve tedarik edileceğinden bahsedilmektedir: “*zehâir ve mühimmat naklinde ve sâir hizmet-i mühimmede i‘mâl ve istihdâm olunmak için sene i sâbika mücebince Anadolu cânibinden kadr-i kifaye mekkari katırları tedarik ve ihracı labüd olmağla...*”. Kaydın devamında alınan bu yük hayvanlarının Sivas’a ihraç olunarak oradan nakil işlemlerine başlanacağı belirtilmiştir ve ücret ödemelerinin Sivas’ta hizmete başladıkları günden iş bitimine kadar olan sürede, her bir hayvan için ordu tarafından nakit 25 akçe yevmiye olarak belirlenmiştir: “*ibtidâ-i Sivas’dan nakli hizmetine girdikleri günden hitâm-ı maslahata dek beher re’sinin ber vech-i mu‘tâd iktizâ eden yirmi beşer akçe ücret ve yevmiyeleri ordu defterdarı yedinden ber vech-i nakd edâ ve teslim olunmak...*”. Ayrıca alınan bu yük hayvanlarının özellikleri ve yanında bulunması gerekenler ayrıntılı olarak belirtilmiştir: “*cümlesi tüvana ve yüke yarar olup ve beher re’sinin ikişer çift çuvalları ve urgan ve semer ve sâir âlât ve bisât ve her bir katarının birer nefer mekkârîleri tamam ve mevcûd olunmak üzere Balıkesir ve Bigadiç ve Edremid ve Kemer-i Edremid e Kozak ve Ayazmend ve İvrindi ve Baş Gelenbe ve Sındırgı ve Fırt kazâlarından yüz re’s mekkârî katırları ihrâc olunması fermânım olunmağın...*” (E.Ş.S 1238, 9a-1) .

İncelenen defterde ticari nitelikte toplamda 29 kayıt mevcut olup bunlar tarihi, mal türü ve konusuna göre tasnifi yapılarak Tablo 6’da özetlenmiştir.

Tablo 6

Ticari nitelikteki kayıtlar

Sıra No	Kayıt No	Tarih (H.)	Mal Türü	Konusu
1	3b-1	1154	Buğday	Her sene İstanbul'a satılan 100.00 keyl hintanın ödemesinin araştırılması hakkında ferman
2	7a-1	-	Zeytinyağı	İstanbul'daki cami ve mescitlerin kandilleri için zeytinyağı ihtiyacı olduğu
3	9a-1	-	Yük Hayvanı	Sivas'tan Erzurum'a askeri zahirenin nakli için bazı kazalardan 100 adet mekkârî katırı alınması fermanı
4	13b-2	1156	Tuz	Tuz kaçırmının engellenmesi hakkında ferman
5	17a-2	1157	Zift ve Katran	Donanmaya Biga, Tuzla, Edremit, Ezine, Çan, Balya, Kazdağı ve havalileri kazâlarından 3500 kantar zift ve katran alımı yapılacağı fermanı
6	17b-3	1157	Zahire, yük hayvanı	Askeri ihtiyaçlar için yük hayvanları ve üç günlük zahire tedarik edileceği
7	20b-1	1157	Zeytinyağı	Zeytinyağındaki stokçuluk ve vurgunculuk yaptırılmaması hakkında ferman
8	24a-1	1158	Menzil Atı	60 adet menzil atı alınması ve yapılan düzenlemeler hakkında ferman
9	24a-2	1158	Menzil Atı	60 adet menzil atı alınması ve yapılan düzenlemeler hakkında ferman
10	25b-1	1156	Güherçile	1153 senesinde güherçile satışının yapılmaması ve bunun yapılması için her kıyyesi 30 sağ akçe olmak üzere 938 vakiyye güherçile satışı yapılması fermanı
11	26a-2	1157	Yük hayvanı	Sivas'tan Erzurum'a askeri zahirenin nakli için bazı kazâlardan 100 adet mekkari katırı alınması fermanı
12	27a-1	1156	Yük hayvanı	Sivas'tan Erzurum'a askeri zahirenin nakli için bazı kazâlardan 250 adet mekkari katırı alınması fermanı
13	28a-3	1156	Zift ve katran	Edremit Kazâsının satması gereken 350 kantar zift ve katranın tahsil edildiği

Tablo 6'nın devamı

14	28b-1	1156	Zift ve katran	Edremit Kazâsının satması gereken 350 kantar zift ve katranın tahsil edildiğini gösteren tezkerenin ahaliye verilmesi
15	34b-1	1156	Yük Hayvanı	Askeri ihtiyaçlar için 1157 senesine mahsuben Karesi Sancağındaki kazâlardan 100 adet yük hayvanı alınması fermanı
16	35b-1	1155	Zeytinyağı	Stokçuluğun engellenip İstanbul'a zeytinyağı tedariki hakkında ferman
17	37a-1	1154	Zeytinyağı	İstanbul'a miri fiyatıyla zeytinyağı satışının yapılması hakkında ferman
18	41b-3	1155	Güherçile	Donanmanın savaş gemileri için siyah barut üretilmesi amacıyla 1156 senesinde Karesi Sancağındaki kazâlardan 5500 vakıyye güherçile alınması fermanı ve Edremit Kazâsına 938 kıyye isabet etmesi
19	47b-1	1156	Zift ve katran	Gerekli olan miktar zift ve katranın tedarikinin yapılması fermanı
20	48a-1	1158	Bıçak	Bıçak yapımı için esnafa izin verilmesi hakkında ferman
21	50a-1	-	Zift ve Katran	Donanmaya 1158 senesi için Biga, Tuzla, Edremit, Ezine, Çan, Balya, Kazdağı ve havalileri kazâlarından 3000 kantar zift ve katran alımı yapılacağı fermanı
22	53b-1	1156	Güherçile	Donanmanın savaş gemileri için siyah barut üretilmesi amacıyla 1156 senesinde Karesi Sancağındaki kazâlardan 5500 vakıyye güherçile alınması fermanı ve Edremit Kazâsına 938 kıyye isabet etmesi
23	56a-2	1158	Yük Hayvanı	Askeri zahire ve mühimmatın nakli için Karesi Sancağından 100 adet yük hayvanı alınacağı fermanı

Tablo 6'nın devamı

24	56b-1	1158	Yük hayvanı	Ferman verilen yük hayvanı tayininde dikkat edilmesi gerekenler
25	57b-2	1158	Güherçile	1159 senesinde Karesi Sancağındaki kazâlardan 5500 vakıyye güherçile alınması fermanı ve Edremit Kazâsına 938 kıyye isabet etmesi
26	60b-3	1159	Güherçile	Edremit Kazâsının taahhüt ettiği güherçilenin satışının yapılmaması üzerine verilen ferman
27	69a-1	1159	Zift ve katran	Donanmaya 1160 senesi için 3000 kantar zift ve katran alımı yapılacağı fermanı

2.2.4. İdari Nitelikteki Kayıtlar

Bu bölümde 1238 numaralı Edremit Şer'iyeye Sicili'nde geçen kayıtlardan tayinler, asayiş konusunda yapılan düzenlemeler ve diğer idari nitelikteki kayıtlar, tarihi ve konusuna göre tasnifi yapılarak tablolar halinde özetlenmiştir.

Asayiş konusunda incelen kayıtlarda genel olarak eşkıyalık ile mücadele için alınan tedbirler, yapılan görevlendirmeler, cezalandırmaların tertip edilmesi ve bunların düzenlenmesinde izlenen yol ve devletin tutumu görülmektedir.

Eşkîya sözlükte “bedbaht, talihsiz; günahkar, asi” anlamlarına gelse de Türkçe 'de “yol kesen, haydut, harami” anlamlarında kullanılmaktadır (Bardakoğlu, 1995: 463). Rumeli ve Anadolu'da suhte ve eşkıyalar huzur bozucu birçok olaya sebebiyet vermişlerdir (Kütükoğlu, 2018: 84). Eşkîyalık Akdeniz dünyasında XIV. yüzyıldan itibaren etkisini hissettirmeye başlayıp, XVI. yüzyılda giderek tırmanma eğilimi gösterdi ve XVII. yüzyılda ise büyük bir sorun haline dönüştü. Bu dönemde devam eden savaşlar ve artan nüfus halkın fakirleşmesine yol açtı. Yine aynı dönemde görülen ekonomik sıkıntı ve devlet otoritesinin sarsılması eşkıyalığın artışında önemli rol almaktadır (İlgürel, 1995: 467). Merkezden gelen bir fermanla; eşkıyalık yapan ve halka zarar veren guruplar belirterek “*levendât ve Türkmen ve Ekrâd makûlelerinden ve âhar sınıftan kuttâ'-ı tarik ve nehb-i emval ile îsâl-i hasâr cesâret edenleri kalîl ü kesîr her ne mahâlde zuhûr ederler ise...*” ve bu guruplara karşı alınacak tedbirler ve devlet görevlilerinin uygulaması gerekenler belirtilmiştir: “*bil-ittifak*

sürüp üzerlerine varıp hududunuz dahillerinde ahz ederseniz fiha ve illa kaçıp âharın hududuna girdikleri sûretde mücerred hududumuzu tecavüz etmiştir deyü zinhar ve zinhar ardlarından ayrılmayıp kemal-i germiyet ve ikdâm birle ta 'kîb ve girdikleri sancak ve toprak mutasarrıfları ve zabitleriyle haberleşerek alâ-eyyi hâl elbette ve elbette ahz ile götürüp ma 'rifet-i şer 'le ceza-yı sezaların icrâ ve tertîb... ”. Ayrıca bu eşkıya gruplarının kişilere verdiği zararın, bulunduğu sancağın mutasarrıfı, güvenlik güçleri ve şehrin ileri gelenlerine tazmin ettirileceği belirtilmiştir: “her kazânızın hudûdu dahilinde eşkıyâ gûruhundan bir ferde zarar etmek ve bi gayri hakkın katl-i nefs vâki ‘ olmak lâzım gelir ise akd olunan nizam-ı merkûm-ı şurût üzere vâki ‘ olan zarar ve ziyânları evvel sancak mutasarrıfına ve evvel kazânın zâbitân ve a ‘yânına bilâ-imhâl tazmin etdirileceğinden... “ (E.Ş.S 1238, 8a-1).

Tablo 7

Asayiş

Sıra No	Kayıt No	Tarih (H.)	Konu
1	6b-1	1155	Hapistekilerin salınması
2	8a-1	1155	Eşkıyalık ile mücadele
3	19a-2	1157	Zimmete para geçirme
4	21a-3	-	Deniz sınırlarının güvenliği
5	27b-2	1156	Eşkıyalık ile mücadele
6	32a-2	1156	Eşkıyalık ile mücadele
7	36a-2	1155	Eşkıyalık ile mücadele
8	40b-1	-	Eşkıyalık ile mücadele
9	60a-1	1159	Eşkıyalık ile mücadele
10	64a-1	1159	Eşkıyalık ile mücadele
11	65a-1	1159	Eşkıyalık ile mücadele
12	67b-2	1159	Cinayet
13	68a-1	1160	Eşkıyalık ile mücadele

Bir başka idari nitelikteki kayıtlardan tayinler, atamalar ve görevlendirmeler yine bu bölümde incelenmiştir. Karesi Sancağı ve Edremit Kazâsındaki idari ve adli görevlilerin işlemlerini konu alan kayıtlar merkezi tayinler olarak Tablo 8’de listelenmiş, defterde geçen imam ve vakıf mütevellisi görevlilerinin işlemleri diğer tayinler olarak Tablo 9’da listelenmiştir. Bu kayıtlar, tayin edilen kişinin bilgileri, tayin edilme sebebi, görevlerinin neler olduğu gibi birçok bilgiyi içerisinde barındırmaktadır.

Arpalık başlangıçta bazı devlet büyüklerinin ve atlarla savaşa katılan kuvvetlerin hayvanlarına verilen arpa parasını ifade etse de sonraları ayni ve nakdi tahsisatı ifade eden terim olmuştur. Arpalık seyfiye ve ilmiye mensuplarına, bazı devlet memurlarına tahsis olunan ilave gelirdir ve emeklilik halinde de tahsis edildiği görülmektedir. Arpalık tahsis edilen ulemâ genelde arpalığının bulunduğu yere gitmez, onun yerine onun adına bir arpalık naibi bakardı (Baltacı, 1991: 392-393). Karesi Sancağının arpalık mutasarrıfı olarak verilen kayıta, Amasya Sancağı mutasarrıfı Cevher dâme ikbâluhû tevki’-i refi’-i hümayûn vâsıl olacak ma’lûm ola ki sen mîrmîrân-ı kiramın yarar ve kâr gûzarlarından olup her vechile müstehak gâyet ve sezâvâr-ı âtîfet olduğun...” ve kaydın devamında görevleri ve dikkat etmesi gereken hususlar belirtilmiştir: “livâ-i mezbûra ber vech-i arpalık sen mutasarrıf olup zabt u rabtında re’âyâ ve berâyânın himâyet ve sıyânetinde ve sâir fermânım olan hidemât-ı aliyemde bezl-i iktidâr ve sıdk-ı bî-şümâr eyleyip min-bâ’d fukarâ-yı ra’iyyet ve sükkân-ı vilayet ve kat’ân memlekete bir vechile zulm ve te’addî ve tecavüzden be-gâyet ictinâb ve ihtiraz üzere olasız...” (E.Ş.S 1238, 23a-1). Edremit Kazâsının arpalık mutasarrıfı olarak Mekke-i Mükerrreme kadısı Mevlânâ Şeyh Muhammed’e verildiğini gösteren kayıta ise kazânın şer’i işlerinin görülmesi için yerine naip göndermesi buyurulmuştur: “Mekke-i Mükerrreme kadısı Mevlânâ Şeyh Muhammed zîde fezâilühû tevki’-i refi’-i hümayûn vâsıl olacak ma’lûm ola ki sen ehl-i ilim ve sahib-i fazilet olup bir vechile inâyet olduğun hâlîyâ hakkında mezîd-i inâyet-i aliyye-i şahanem ve mezîd ra’fet-i seniyye-i pâdişâhânem zuhûra getirilip işbu bin yüz elli beş senesinde Recebi’l-ferdi gurrelerinden ber vech-i arpalık Edremid kazâsına sana tevcih ve inâyet edip i’lâmı için () ta’yîn olmuştur buyurdum ki sâdır olan fermân-ı celîlü’l-kadrim mücebince gurre-i merkûmeden ber vech-i arpalık Edremid kazâsına sen mutasarrıf olup ve tarafından nâibin gönderip ahâlîsi beyinde icrâ-yı ahkâm-ı şer’iyye ettirdesin...” (E.Ş.S 1238, 36b-3).

Sözlükte “birini temsil etmek, vekalet etmek” manalarına gelen naip “bir makamın sorumluluğunu gerçek sahibi yerine geçici bir süreliğine üstlenen kimse” demektir (C. Avcı, 2006: 311). Osmanlı’da adli teşkilat içerisinde kadı yardımcısı ve vekili olan naip, medrese eğitimi alarak özellikle fıkıh alanında bulunduğu kazâ dairesinde ihtilafları çözebilecek seviyede eğitim görmüştür (İpşirli, 2006: 312). Edremit kazâsı naiplik görevi için tayin olan Es-Seyid Halil Efendi’nin şer’i ve diğer görevleri belirtilmiştir: “*İzzet meâb şerî’at nisab Mevlânâ Es-Seyid Halil Efendi kâm-yâb. Bâ‘de’t-tahiyyeti’l-vâfiye inhâ olunur ki ber vech mutasarrıf olduğum Edremid kazâsının umûr-ı niyâbeti bin yüz elli yedi senesi Saferi’l-hayrın muntasıfından zapt etmek üzere tarafımızdan sana tefviz ve sipariş olunmuştur vusûlünde gerektir ki kazâ-yı mezbûrun sene-i mezkûr şehriyesi muntasıfından zapt edip beyne’l-ahâlî icrâ-yı ahkâm-ı şer‘ edesiz ve vâkî‘ olan mevta-yı askeriye muhallefâtını tahrîr ve beyne’l-verese tevzî‘ ve taksim edesiz ve’s-selâm.*” (E.Ş.S 1238, 12a-1).

Mütesellim sözlük anlamı olarak teslim olunan şeyi alıp kabul eden demektir ve Tanzimattan önce vali ve mutasarrıfların sorumluluğundaki sancak ve kazâların idarelerine memur edilenleri ifade etmektedir (Pakalın, 1993: 639). Sicilde geçen bir kayıta, Karesi mirmiranının sefer görevi nedeniyle yerine Elhâc Ali’nin mütesellim olarak tayin edildiği belirtilmektedir: “*Mîr-i mîrân-ı muma ileyhe bâ fermân-ı âlî kendi sefer-i hümâyûna me‘mûr olub livâ-i mezbûr zabt u rabtına nefsi-i Balıkesir’de sükkân-ı a‘yândan Elhâc Ali Ağa devlet-i aliyeye tarafından bâ fermân-ı âlî mütesellim nasb ve ta‘yîn olunmağla ahâlî muvâcehesinde bâ‘de’l- kırâ‘at işbu mahâle kayd şüüd. Tahrîren fî 19 Şa‘bân 1156.*” (E.Ş.S 1238, 33b-2).

Tablo 8

Merkezi tayinler

Sıra No	Kayıt No	Tarih (H.)	İsmi	Merkezi	Görevi
1	3a-2	1154	Amr Efendi	Edremit	Naip
2	10a-1	1156	Kadir İplikçizade	Karesi	Mütesellim
3	10a-2	1156	Kadir İplikçizade	Karesi	Mütesellim
4	12a-1	1157	Es-Seyid Halil Efendi	Edremit	Naip
5	17b-1	1157	Mustafa Ağa	Edremit	Serdar
6	20a-1	1157	Abdülkadir Efendi	Edremit	Naip
7	20b-3	1157	-	Karesi	Mütesellim

Tablo 8'in devamı

8	21a-1	1157	Elhâc Muhammed Ağa	Edremit	Serdar
9	22b-2	1157	Elhâc Muhammed Ağa	Edremit	Serdar
10	23a-1	1157	Cevher	Karesi	Arpalık mutasarrıf
11	25a-1	1156	Muhammed Ağa	Edremit	Serdar
12	25a-3	1156	Süleyman	Karesi	Mütesellim
13	26a-1	-	Es-Seyid Ahmed Efendi	Edremit	Naip
14	33b-1	1156	Hüseyin Paşa	Karesi	Arpalık mutasarrıf
15	33b-2	1156	Elhâc Ali Ağa	Karesi	Mütesellim
16	36b-1	1155	Elhâc Mustafa Efendi	Edremit	Kadı
17	36b-3	1155	Şeyh Muhammed	Edremit	Arpalık mutasarrıf
18	37a-2	1155	Hamszade Amr Paşa	Karesi	Arpalık mutasarrıf
19	38b-1	1155	Elhâc Muhammed Ağa	Edremit	Serdar
20	38b-2	1155	Muhammed Ağa	Edremit	Voyvoda
21	41b-2	1155	Mustafa Efendi	Edremit	Kadı
22	42a-1	1156	Süleyman Efendi	Edremit	Naip
23	42a-2	1156	Elhâc Muhammed Ağa	Edremit	Serdar
24	43b-2	1156	Elhâc Muhammed Ağa	Edremit	Serdar
25	45a-2	1156	Defterzade Es-Seyid Ahmed Efendi	Edremit	Kadı
26	46b-1	1158	Muhammed Ağa	Edremit	Serdar
27	48b-1	1158	-	Edremit	Naip
28	49b-2	1158	Muhammed Sadık Efendi	Edremit	Naip
29	51a-2	1158	-	Karesi	Mütesellim
30	53a-1	1156	Elhâc Muhammed Ağa	Edremit	Serdar
31	55a-2	1158	Es-Seyid Halil Efendi	Edremit	Kadı
32	60b-1	1159	Derviş İbrahim Kâmbîn	Edremit	Naip
33	64a-2	-	Elhâc Muhammed Ağa	Edremit	Serdar
34	64b-1	1159	İbrahim Efendi	Edremit	Naip
35	66a-1	1159	Ali Efendi	Edremit	Kadı
36	66a-2	1159	Mustafa Ağa	Edremit	Serdar
37	69a-2	1160	Mustafa Ağa	Edremit	Serdar

Tablo 9

Diğer tayinler

Sıra No	Kayıt No	Tarih (H.)	İsmi	Görevi	Görevlendirme Sebebi
1	11b-3	1157	Mehmed Halife	Mütevelli	Önceki mütevellinin ihmal etmesi
2	17a-1	1157	Es-Seyid Ahmed	İmam	Reayanın şikayetleri
3	19a-1	1157	Hüseyin Halife	İmam	Önceki imamın vergilerini ödememesi, üstüne düşmeyen işlerde bulunması
4	21b-1	1156	Şeyh Muhammed	İmam	Önceki imamın vefat etmesi
5	32a-3	1156	Abdurrahman Halife	Mütevelli	Önceki mütevellinin kendi rızasıyla görevi bırakması
6	44a-1	1156	Muhyi b. Mustafa	Mütevelli	Vakfın gelirlerinin başkaları tarafından zapt edilmesi
7	50b-2	1158	Hafız Hasan Halife	İmam	Önceki imamın vefat etmesi
8	68b-1	1154	Rahime Hatun	Mütevelli	Önceki mütevellinin vefat etmesi

Ayrıca idari nitelikteki diğer kayıtlar şöyledir; Edremit kaymakamına evrakların teslim edilmesi (E.Ş.S 1238, 1a-1), beratı zayı olan vakıf mutasarrıfına tekrardan berat verilmesi (E.Ş.S 1238, 38b-3, 38b-4), vakıf mutasarrıfını cülûs nedeniyle tekrardan berat verilmesi (E.Ş.S 1238, 40b-2), Edremit Kazâsına devlet tarafından “*taraf-ı mirî*” verilen evrakların beyanı (E.Ş.S 1238, 46b-4), İstanbul’a göç edenler için alınan tedbirler ve düzenlemeler (E.Ş.S 1238, 65b-1).

2.2.5. Askeri ve Siyasi Nitelikteki Kayıtlar

Bu bölümde 1238 numaralı Edremit Şer'iyye Sicili içerisinde askeri ve siyasi nitelikteki toplam 30 kayıt tarihi ve konularına göre tasnifi yapılarak Tablo 10'da özetlenmiştir. Bu kayıtlar içerisinde Osmanlı'nın askeri yapısı, düzeni, işleyişi, örgütlenmesi hakkında birçok bilgi mevcuttur.

Tablo 10

Askeri ve siyasi nitelikteki kayıtlar

Sıra No	Kayıt No	Tarih (H.)	Konu
1	6a-1	1155	Moskof devleti ile esirler konusunda yapılan anlaşma ve gerekli düzenlemeler
2	9b-2	1156	Asker ihraçları, askere gitmekten kaçınanlar hakkında gerekli cezalar ve diğer düzenlemeler
3	10b-1	1156	İran ile mezhep konusunda anlaşmazlık, gerekli tedbirler ve yaptırımlar ve diğer düzenlemeler
4	12a-2	1157	Askeri görevlendirmeler ve düzenlemeler
5	14b-2	1157	Askeri düzenlemeler, seferden kaçanlar veya askeri görevlerini yapmayanların tespit edilmesi
6	18a-1	1157	Askeri ihtiyaçlarının tedariki, seferden kaçanların cezalandırılmaları ve gerekli düzenlemeler
7	18b-1	1157	Askeri düzeni bozanlar, verilen emirlere uymayanların cezalandırılmaları
8	23a-3	-	Asker ihracında yolların tamiri ve yol üzerinde ihtiyaç olan zahirenin hazır bulunması
9	23b-2	1158	Yol üzerindeki askeri ihtiyaçlar için ekmek, et, pirinç, sade yağ, odun, bal mumu, yağ mumu tedârik edilmesi

Tablo 10'un devamı

10	23b-3	1158	Yol üzerindeki askeri ihtiyaçlar için arpa, ot, saman tedârik edilmesi
11	32a-4	1156	Asker ihraçları, görevlendirmeler, cezalandırmalar ve diğer düzenlemeler
12	33a-1	-	İran sınırının güvenliği, asker ihraçları, görevlendirmeler ve diğer düzenlemeler
13	33b-3	1156	Birçok bölgeden ihraç olacak askerlerin listesi
14	35a-1	-	İran ile mezhep konusunda anlaşmazlık, gerekli tedbirler ve yaptırımlar ve diğer düzenlemeler
15	43b-1	1156	Asker ihracı ve geride asker kalmaması konusunda dikkat edilmesi
16	44b-1	-	İran ile mezhep konusunda anlaşmazlık, gerekli tedbirler ve yaptırımlar ve diğer düzenlemeler
17	45a-1	1156	Asker ihraçlarında geri kalanların tespiti için verilen emirin mahkemeye kaydedildiği.
18	45a-3	1156	Geride kalan askerlerin hapis ve diğer cezalarının tertip edilmesi
19	45b-1	1158	Asker ihraçları, görevlendirmeler, cezalandırmalar ve diğer düzenlemeler
20	48b-2	1158	Asker ihraçları, görevlendirmeler, savaş hazırlıkları ve diğer düzenlemeler
21	49b-3	1158	Geride kalan askerlerin hapis ve diğer cezalarının tertip edilmesi
22	50b-1	1158	Asker ihraçları, görevlendirmeler, cezalandırmalar ve diğer düzenlemeler
23	51b-1	-	Asker ihraçları, görevlendirmeler, cezalandırmalar ve diğer düzenlemeler

Tablo 10'un devamı

24	52b-1	1156	Askerlerin hazır ve düzenli olması bunların tertip edilmesinde özenli ve gayretli olunması
25	54b-1	1158	Asker ihraçları, görevlendirmeler, cezalandırmalar ve diğer düzenlemeler
26	55a-3	1158	Edremit'te askere gitmeyenler ve kaçanların araştırılıp soruşturulması
27	58a-1	1159	Asker ihraçları, görevlendirmeler, cezalandırmalar ve diğer düzenlemeler
28	61b-1	1159	Asker ihraçları, görevlendirmeler, cezalandırmalar ve diğer düzenlemeler
29	63a-2	1159	Asker ihraçları, görevlendirmeler, cezalandırmalar ve diğer düzenlemeler
30	64b-2	1159	Asker ihraçları, görevlendirmeler, cezalandırmalar ve diğer düzenlemeler

2.3. 1238 Numaralı Edremit Şer'iyye Sicilinde Adı Geçen İdari Birimler

Bu bölümde incelenen defterde tespit edilen eyalet, sancak, kazâ, mahalle, karye isimleri kayıt numarasına göre listelenmiştir. Böylelikle kapsadığı dönem içerisinde hem Edremit bölgesini hem de Osmanlı'nın idari teşkilatlanmasını belirli ölçüde anlamamızı sağlamaktadır.

Osmanlı idari teşkilatlanmasında, köyler ve nahiyelerin birleşmesiyle kazâlar, kazâların birleşmesinden sancaklar ve sancakların birleşmesiyle eyaletler oluşacak şekilde aşağıdan yukarıya köy, nahiye kazâ, sancak ve eyalet olacak şekilde taşra idaresi teşkilatlanmıştır (Halaçoğlu, 1991: 73). Eyalet, Arapça "idare etme, icra" anlamlarına gelen iyale kelimesinden gelmektedir ve Osmanlı'da XVI. yüzyıl sonlarında beylerbeyi tarafından idare edilen en büyük idari birim karşılığında kullanılmaktadır (İnalcık, 1995: 548). Osmanlı'da eyaletler oldukça geniş bir alana sahiptir, örneğin merkezi Kütahya olan

Anadolu eyaleti, Muğla'dan Sinop'a kadar bütün Batı Anadolu ve Marmara bölgesini kapsamaktaydı. Yine tek bir eyalet olan Mısır bugünkü Türkiye'den daha genişti (Ünal, 1997: 220). Osmanlı Devleti'nde bir bölge veya gelir getiren has anlamlarına gelen sancak, eyaletlerin bir alt birimi olarak görülmektedir ve kazâ, nahiye ve köyler gibi belirli coğrafi sınırları vardır (Şahin, 2009: 97-98).

Tablo 11

Defterde adı geçen eyalet ve sancaklar

Eyalet ve Sancaklar	Kayıt Numarası
Adana	33b-3
Alaiye	60a-1
Anadolu	15b-2, 22a-1, 29b-1, 29b-2, 47a-1, 47a-2, 54b-1, 66b-1
Antakya	33b-3
Aydın	28b-2, 33b-3, 37b-2, 38a-1, 40b-3, 54b-1, 62a-1
Bağdad	10b-1, 12a-2, 33a-1, 58a-1
Basra	12a-2
Biga	13a-3, 13b-2, 42b-2, 58b-1, 58b-2
Bolu	41a-1, 41b-1
Diyarbakır	9b-2, 10b-1, 12a-2, 32a-4, 33a-1, 33b-3, 43b-1, 45a-1, 51b-1, 51b-2, 53a-2, 58a-1, 61b-1
Dulkadiye	33b-3
Erzurum	9a-1, 10b-1, 15b-2, 23b-2, 23b-3, 24a-2, 26a-2, 27a-1, 28b-2, 29b-1, 29b-2, 30a-1, 33a-1, 43b-1, 48a-1, 49b-3, 53a-2, 54a-1, 56a-2, 63a-2, 63b-1
Haleb	36a-1, 50b-1, 66a-3
Hamid	18a-1, 60a-1, 62a-1

Tablo 11'in devamı

Hüdavendigar	13a-3, 16a-1, 42b-2, 58b-2, 60a-1, 62b-1
İçel	33b-3
İzmir	21a-3, 33b-3, 49b-1, 60a-1, 65b-1, 66a-3
Karesi	4a-2, 8a-1, 9a-1, 10a-1, 10a-2, 13a-1, 13a-2, 13a-3, 15b-1, 15b-2, 20b-3, 22a-1, 22b-1, 23a-1, 25a-3, 25b-1, 25b-2, 26a-2, 27a-1, 28a-2, 28b-2, 29a-1, 29a-2, 29b-2, 30a-1, 31a-1, 32a-2, 33b-1, 34b-1, 36a-1, 37a-2, 37b-1, 37b-2, 40b-1, 41a-1, 41b-3, 42a-3, 42b-1, 42b-2, 47a-1, 47a-2, 47a-3, 51a-2, 51b-2, 52b-2, 53a-2, 53b-1, 54a-1, 54a-2, 56a-2, 57a-1, 57b-2, 58b-1, 58b-2, 59a-1, 59a-2, 60b-3, 64a-1, 65b-1
Kars	10b-1, 12a-2, 14b-2, 15b-1, 17b-3, 18a-1, 18b-1, 33b-3, 47a-1, 47a-2, 50b-1, 55a-3, 56a-2, 56b-1, 57a-1, 58a-1, 61b-1
Kıbrıs	29b-1
Kütahya	3a-3, 7b-2, 15b-2, 16b-1, 19b-1, 24b-2, 29b-1, 29b-2, 40b-3, 47a-2, 51b-2, 57a-1
Maraş	33b-3
Musul	35a-1, 53a-2
Nakşa	33b-3
Rakka	33b-3
Saray Bosna	23a-3
Saruhan	3b-1, 16a-1, 27a-1, 33b-3, 62a-1
Sayda	21a-3, 53a-2
Sis	33b-3
Sivas	9a-1, 26a-2, 27a-1, 56a-2
Sultanönü	16a-1, 55a-1
Teke	18a-1, 60a-1, 62a-1
Trablusşam	23a-3, 53a-2

Tablo 11'in devamı

Trabzon	9a-1
---------	------

Tablo 12

Defterde adı geçen kazâlar

Kazâlar	Kayıt Numarası
Adala	33b-3
Akhisar	3b-1, 33b-3
Alaşehir	33b-3
Ayazmend	3b-1, 9a-1, 10a-2, 13a-3, 17a-2, 26a-2, 42b-2, 58b-2, 65b-1
Aydincık	13b-2, 42b-2, 58b-2, 65b-1
Balıkesir	3a-3, 4a-1, 7b-2, 9a-1, 13a-3, 13b-2, 15b-1, 16b-1, 19a-1, 19a-2, 22a-1, 22b-1, 26a-2, 26b-1, 28b-2, 29a-1, 29a-2, 29b-1, 30a-1, 33b-2, 33b-3, 34b-1, 36a-1, 40b-3, 42b-2, 51b-3, 58b-2, 65b-1, 67b-1
Balya	13a-3, 13b-2, 17a-2, 42b-2, 50a-1, 58b-2, 65b-1, 69a-1
Bandırma	13b-2, 37b-2, 65b-1
Baş Gelenbe	9a-1, 26a-2, 42b-2
Bayramiç	3b-1, 13a-3, 13b-2, 17a-2, 33b-3, 42b-2, 50a-1, 58b-1, 58b-2, 62b-1
Bergama	3b-1, 37b-2, 65b-1
Biga	13a-3, 13b-2, 17a-2, 42b-2, 50a-1, 53a-2, 58b-2, 65b-1, 50a-1, 58b-1, 58b-2, 62b-1
Bigadiç	9a-1, 13a-3, 26a-2, 42b-2, 58b-2
Bolvadin	33b-3
Bursa	13b-2, 14a-2, 24b-2, 38a-1, 42b-3, 43a-1
Çan	13a-3, 13/B2, 17a-2, 42b-2, 50a-1, 58b-2
Çandarlı	3b-1
Çubukabad	41a-1, 41b-1

Tablo 12'nin devamı

Edremit	1a-1, 2a-1, 2a-2, 2b-2, 3a-2, 3a-3, 3b-1, 4a-1, 4a-2, 4b-2, 5a-1, 5a-2, 5a-3, 6b-1, 7a-1, 7b-1, 7b-2, 9a-1, 10a-2, 11b-1, 11b-3, 12a-1, 13a-3, 13b-2, 14a-1, 14a-2, 15a-1, 16a-2, 16b-1, 17a-1, 17a-2, 17b-1, 17b-2, 17b-3, 19a-1, 19a-2, 19b-1, 20a-1, 20a-2, 20b-1, 20b-2, 20b-3, 21a-1, 21a-2, 21b-1, 22a-1, 22b-1, 22b-2, 23a-2, 23b-1, 24b-2, 25a-1, 25a-2, 25b-1, 25b-2, 26a-2, 26b-2, 27b-2, 28b-2, 29a-2, 29b-1, 30a-2, 30b-1, 31a-1, 31a-2, 31a-3, 31b-2, 31b-3, 32a-1, 32a-3, 33b-3, 34a-1, 35b-1, 36b-1, 36b-3, 37b-1, 37b-2, 38a-1, 38b-1, 38b-2, 38b-3, 38b-4, 39a-1, 39b-1, 39b-2, 39b-3, 40b-2, 40b-3, 41a-1, 41b-1, 41b-2, 42a-1, 42a-2, 42b-2, 43b-1, 44a-1, 44a-2, 45a-2, 46a-1, 46b-3, 46b-4, 47a-3, 47b-2, 47b-3, 48a-1, 48b-1, 49a-1, 49b-1, 49b-2, 50a-1, 50b-2, 51a-3, 51b-2, 52b-2, 53a-1, 53b-1, 53b-2, 54a-1, 54a-2, 55a-2, 55a-3, 55b-1, 56a-1, 57a-1, 57b-1, 57b-3, 58b-2, 59a-2, 59b-1, 60b-1, 60b-2, 60b-3, 61a-1, 62a-1, 63a-1, 63b-1, 64a-2, 64a-3, 64b-1, 65b-1, 66a-1, 66a-2, 66a-3, 66b-1, 67b-1, 68a-1, 68a-2, 69a-2
Eğriboz	37a-1
Erdek	13b-2
Ezine	3b-1, 13a-3, 13b-2, 37a-1, 42b-2, 50a-1, 58b-2, 65b-1, 69a-1
Fart	9a-1, 26a-2, 42b-2
Foça	3b-1, 13b-2
Gelibolu	7b-2, 25b-1, 41b-3
Geyve	13b-2
Girit	37a-1
Gönen	13b-2, 42b-2
Gördüs	33b-3
Güvercinlik	13b-2, 42b-2
Güzelhisar	3b-1, 33b-3
Haymana	62a-1
Hüsrevpaşa	33b-3
İlgın	62a-1

Tablo 12'nin devamı

Ilıca-i Bergama	3b-1, 58b-1
İvrindi	9a-1, 10a-2, 26a-2, 29a-2, 37b-2, 42b-2
Kale-i Sultaniye	13b-2, 68b-1
Kaloniya	67b-2
Kara Biga	65b-1
Karaman	33b-3
Keleмиye	3b-1
Kemer	3b-1, 10a-2, 24b-2, 27b-2, 29a-2
Kepsut	42b-2, 33b-3
Kemer-i Edremit	3b-1, 9a-1, 24b-2, 26a-2, 37a-1, 38a-1, 39b-2, 39b-3, 40b-3, 42b-2
Kırkağaç	33b-3
Kirmasti	13b-2, 24b-2, 42b-2
Kite	24b-2
Konur-Apa	41a-1, 41b-1
Kozak	9a-1, 10a-2, 26a-2, 42b-2
Lapseki	42b-2
Limni	31a-2
Magosa	38a-1
Manisa	33b-3
Manyas	4a-1, 13b-2, 24b-2, 42b-2
Marmara	33b-3
Menemen	3b-1
Midilli	6b-1, 37a-1
Mihaliç	13b-2, 24b-2, 33b-3, 42b-2
Milas	62a-1
Misis	33b-3
Nevâhi-i Bergama	3b-1, 58b-1
Poyracık	33b-3
Sındırgı	9a-1, 26a-2, 33b-3, 42b-2
Simav	62a-1

Tablo 12'nin devamı

Tarhale	3b-1
Tire	33b-3
Turgutlu	33b-3
Tuzla	3b-1, 31a-3, 31b-2, 31b-3, 32a-1, 42b-2
Üsküdar	23b-2, 24a-1, 34b-1

Tablo 13

Defterde adı geçen mahalleler

Mahalle İsmi	Kayıt Numarası
Adilzâde	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2
Câmi'-i Vasat	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2
Câmi'-i Kebir	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2
Elhâc Tuğrul	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2
Hekimzâde	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2
Kadı Celal	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2
Kadı İlyas	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2

Tablo 13'ün devamı

Kapıcıbaşı	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2
Soğanyemez	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2
Turhan Bey	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2
Tuzcu Murad	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2

Tablo 14

Defterde adı geçen karyeler

Karye Adı	Kayıt Numarası	Bağlı Olduğu Kazâ
Araplar	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Avcılar	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit

Tablo 14'ün devamı

Babaylar	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Balcılar	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Bayındır	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Çıkrıkçı	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Çıt	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Çoruk	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Dereli	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit

Tablo 14'ün devamı

Dereviran	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Dirase	9/A1	-
Ekmekçi	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Elhâc Aslan	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Eminler	39a-1, 44a-1, 45a-2	Edremit
Eymir	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Frenk	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Göçerler	41a-1, 41b-1	Konur-apa
Güre	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Havran	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit

Tablo 14'ün devamı

İbrahimce	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Kadı	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Karaağaç	41a-1, 41b-1	Çubukâbâd
Karacalar	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Kaşıkcı	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Kızıl	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Kızılkeçili	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Kulaklar	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit

Tablo 14'ün devamı

Narlı	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Sarnıç	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Şapçı	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Şekviran	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Tahta	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Temaşalık	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Yapıcılar	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1,19b-1,22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit

Tablo 14'ün devamı

Yenice	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1, 19b-1, 22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit
Zeytinli	3a-3, 7b-1, 7b-2, 11b-1, 16a-2, 16b-1, 19b-1, 22b-1, 23b-1, 25b-2, 26b-2, 28b-2, 30a-1, 35b-2, 37b-2, 40b-3, 47b-2, 51b-2, 52b-2, 53b-2, 55b-1, 57a-1, 57b-3, 59b-1, 61a-1, 63a-1, 68a-2	Edremit

2.4. 1238 Numaralı Edremit Şer'iyye Sicilinde Vakıflar

Sözlükte “durmak, durdurmak, alıkoymak” manalarına gelen vakıf kelimesi terim olarak bir malın sahibi tarafından dini, hayri ve sosyal amaçlara ebedi olarak tahsis edilmesini ifade etmektedir (Günay, 2012: 475). Osmanlı'da vakıf müessesesi oldukça yaygınlaşmıştır ve devletin yerine getirmekle yükümlü olduğu birçok alanda vakıflar tarafından kamusal hizmetler yürütülmektedir (Bayartan, 2008: 160-162). Vakıflar vakf-ı hayri, vakf-ı ehl-i ve yarı-ailevi vakıflar olarak üç kısımda görülmektedir. Vakf-ı hayri gelirlerinin tamamının mutlak olarak vakfın asıl amacına gittiği, tamamen halkın hizmetine sunulmuş ve kurucusuyla hiçbir alakası kalmayan kurumlardır. Vakf-ı ehli ise aile vakfıdır ve vakıf gelirleri aileye ve nesline tahsis edilmiştir. Nesil son bulduktan sonra vakfın gelirleri kamu kuruluşlarına, fakirlere veya Mekke ve Medine sakinlerine verilmektedir. Yarı- ailevi vakıflar ise hem hayri hemde ehli vakıfların özelliklerini barındırmaktadır. Vakfın gelirlerinin hayri vakıflardaki gibi halkın hizmetine tahsis edilmiş fakat vakfın idaresi ve gelirlerinin bazı kısımları vakıf kurucusu veya ailesine ait olduğu görülmektedir (Yediyıldız, 2003: 8-18).

İncelen sicil defteri içerisinde yarı-ailevi bir vakfın tescil ve tevkil işlemlerini konu alan bir kayıтта, vakfın kuruluşu ve düzenlemelerini ayrıntılı olarak görmekteyiz. Mustafa Beşe b. Mehmed b. Lütfullah isimdeki kişi kendisine ait tahtani oda, sığır damı, ahır, su kuyusu, un değirmeni, zeytinlik, narlık, kirazlık ve daha birçok mülk bahçesi, badem, incir kiraz, zeytin ağaçlarını vs. ayrıntılı olarak belirterek bu emlaklarını vakıf olarak tahsis

etmiştir: “mülkünden ihrâc edip hasbeten lillahi'l-aliyyi'l-azîm ve hasbeten li-ruh-i resulihî'l-kerim vakf-ı sahih-i şer'î ve habs-i sarîh-i mer'î ile vakf ve habs edip...” ve ardından vakfın mutasarrıfı kendisi olduğunu, vefat ettiğinde de ailesi ve ailesinden gelenlerin devam edeceğini belirtmiştir: “şöyle ta'yîn-i meşrut ve tebyîn-i kuyûd eyledim ki madem ki libâs-ı huyûtu ilbâs olam emlâk-i mezkûrenin mecmû'una kendim mutasarrıf olam bi-emrillahi te'âla bu dâr-ı fenâdan saray-ı bekâya irtihâl ve intikalimden sonra evlâdım ve evlâd-ı evlâdım neslen ba'de nesl zükûr inâsı ale's-seviye mutasarrıf olalar vefat edenlerin hissesini huyûtta olanlar ale's-seviye mutasarrıf olalar ve'l-iyâzü bi-emrillahi te'âla inkırâzlarından sonra müdirlerim Yusuf ve Osman ve Ali ve Andriya anlar dahi ale's-seviye mutasarrıflar olalar anların dahi vefat edenlerinin hissesine huyûtta olanlar mutasarrıf olalar...”. Kaydın devamında vakfın gelirlerinin emlakların tamiratlarına ve Temaşalık karyesinin ahalisinin avârız-ı divaniyye harçlarının ödenmesi için tahsis edildiği görülmektedir: “emlak-i mezkûrenin vâki' olan tamirat ve meremmetlerini şurûtun-lehum nöbetlerinde edeler ba'de inkırâzi'l-küll re'y-i hâkimü's-şer'le âdet-i beled üzere yed-i mütevellî ile talibine icar olunup hâsıl olan icâresine hâkimü's-şer' re'yiyle beher sene taraf-ı saltanat-ı aliyyeden karye-i mezbûre ahâlîsinin üzerlerine nâzil olan avarız-ı divaniyyelerine harç ve sarf oluna...”. Vakıf mahkemede, sahih ve gerekli olduğu belirtilerek tescil edilmiştir: “vakf-ı mezbûr sahih ve lâzım olup ibtâl ve ta'dîli adîmü'l-ihimâl olduğu...” (E.Ş.S 1238, 66b-1).

Yine kayıtlar içerisinde bulunduğu köyün avarızına vakfedilen 6 adet zeytin ağacının olduğu (E.Ş.S 1238, 2a-1), bir dönüm bağın bulunduğu köyün imam ve vakıflarına vakf ettiği (E.Ş.S 1238, 2b-5), üç parça zeytin ağacının bulunduğu mahallenin camisindeki muallimhaneye vakf edildiği (E.Ş.S 1238, 11b-3) görülmektedir.

Tablo 15

1238 numaralı Edremit Şer'iyeye Sicili'nde vakıflar

Sıra No	Kayıt No	Vakıf İsmi	Vakıf Mütevellisi
1	2a-1	Temaşalık Karyesi Avarız Vakfı	-
2	11b-3	Tuzcu Murad Mahallesi Cami-i Şerifi Muallimhanesi Vakfı	Mehmed Halife
3	17a-1, 19a-1	Kara Elhâc İbrahim Cami-i Şerif Vakfı	Hüseyin Halife
4	21b-1	Kiriş Mezrâ'sı Vakfı	Şeyh Muhammed
5	30a-2, 38b-3, 44a-1, 44a-2	Çelik Vakfı	Hafız Feyzullah, Muhyi b. Mustafa

Tablo 15'in devamı

6	32a-3	Hakimzade Vakfı	Abdurrahman Halife
7	38b-4	Abide Hatun Muallimhanesi Vakfı	Hafız Feyzullah
8	39a-1	Kurşunlu Vakfı	-
9	40b-2, 44a-1, 44a-2	Osmanoğlu Vakfı	Muhammed b. Elhâc Said – Muhyi b. Mustafa
10	50b-2	Zeytinli Karyesi Elhâc Hasan Cami-i Şerifi ve Elhâc Abdurrahman Mekteb-i Şerifi	Hafız Hasan
11	67b-1	Burgaz Vakfı	Ayşe Hatun
12	68b-1	Taceddin Efendi Muallimhanesi Vakfı	Rahime Hatun

2.5. 1238 Numaralı Edremit Şer'iyeye Sicili Kayıtları Konu Başlıkları ve Tarihleri

Bu bölümde incelenen defterde bulunan kayıtlar, başlıkları ve kayıt tarihlerine göre listelenerek defterin genel özeti oluşturulmuştur. Tarih olarak ilk kayıt 18.04.1741 (E.Ş.S 1238, 40b-2) ve son kayıt 12.02.1747 (E.Ş.S 1238, 69a-2) olup diğer kayıtlar bu tarihler arasında kapsamaktadır. İstisna olarak sadece bir kayıt 30.03.1683 tarihine aittir (E.Ş.S, 66b-1).

Hicri olarak tarihlerde belirtilen aylardan Muharrem (M.), Safer (S.), Rebî'ülevvel (RA.), Rebî'ülâhir (R.), Cemâziyelevvel (CA), Cemâziyelâhir (C), Receb (B.), Şa'bân (Ş.), Ramazan (N.), Şevval (L.), Zilka'de (ZA.), Zilhicce (Z.) olarak belirtilmiştir. Tarihleme yapılırken, bazı tarihlerde net gün olarak belirtilmemekle birlikte ayın ilk günler anlamlarına gelen evâil, ayın orta günleri anlamlarına gelen evâsıt ve ayın son günleri anlamlarına gelen evâhir olarak kullanılmış ve bu tarihlerden evâil ayın 1'i, evâsıt ayın 15'i ve evâhir ayın 29'u olarak hesaplanarak tarih aralığı olanlar * ile belirtilmiştir.

Tablo 16

1238 numaralı Edremit Şer'iyeye Sicili konu başlıkları ve kayıt tarihleri

Kayıt No	Başlık	Tarih (H.)	Tarih (M.)
1a-1	Edremit Kaymakamına Evrakların Teslimi	01.M.1160	13.01.1747
2a-1	Vakf Edilen Zeytinlik Üzerinde Alacak Konusunda Anlaşma	14.R.1155	12.11.1742

Tablo 16'nın devamı

2a-2	İsmail İsmindeki Hırsızın Def' Edildiği	13.S.1157	28.03.1744
2b-2	Derviş Muhammed Bektaşî Dini Sebeplerden Dolayı Cezalandırılması	20.N.1158	16.10.1745
2b-3	Kalan Borç Üzerinde Anlaşma	25.C.1155	27.08.1742
2b-4	Kefil Olma	09.Ş.1159	27.08.1746
2b-5	Mirasın Vakfedilmesi	07.Ş.1159	25.08.1746
3a-2	Naiplik Tayini	01.ZA.1154	08.01.1742
3a-3	Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi	18.ZA.1154	25.01.1742
3b-1	İstanbul'a Buğday Gönderilmesi ve Ödemesinin Araştırılması	20.ZA.1154	27.01.1742
3b-2	Tımar Sahiplerinin Fazla Vergi Talep Etmeleri ve Görevden Alınmaları	29.L.1154*	07.01.1742*
4a-1	Ze'âmet Karyesi Olan Germiyan Mutasarrıfından Başka Diğer Askerî Kişiler Tarafından Vergi Alınması ve Bunun Engellenmesi	29.L.1154*	07.01.1742*
4a-2	Sarnıç ve Yenice Köylerinde Sipahinin Fazla Öşr Talep Etmesi ve Öşür Veren Kişiler	29.L.1154*	07.01.1742*
4b-2	Sarnıç ve Yenice Köylerinde Sipahinin Haksız Vergi Toplaması	29.L.1154*	07.01.1742*
5a-1	Koyunların Tarlalara Zarar Vermesi ve Yasaklanması	01.ZA.1154*	08.01.1742*
5a-2	Vefat eden es-Seyyid Yusuf b. Hasan'ın Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekesinin Listesi	28.ZA.1154	04.02.1742
5a-3	Vefat Eden Molla Ya'kub b. Aydın'ın Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekesinin Listesi	29.M.1155*	06.04.1742*
6a-1	Moskof Devleti ile Esir Konusunda Anlaşma ve Düzenlemeler	29.RA.1155*	03.06.1742*
6b-1	Midilli Kalesinde Hapistekilerin Salınması	01.C.1155*	03.08.1742*
6b-2	Re'âyâdan Çeşitli İsimlerle Fazladan Vergi Alınmaması ve Haklarının Korunması	29.RA.1155*	03.06.1742*
7a-1	İstanbul'daki Cami ve Mescitlerde Kullanılan Kandillerin Zeytin Yağı İhtiyacı Önemi ve İhtikar Yapmayı Engelleme		
7b-1	Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi	20.S.1156	15.04.1743
7b-2	Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi	20.S.1156	15.04.1743
8a-1	Eşkîyalık Hareketleriyle Mücadele ve Uygulanan Yaptırımlar	15.Z.1155*	10.02.1743*
8b-1	Yabancılarla ve Düşmanlarla Sahillerde Erzak Satışının Yasaklanması	01.S.1156*	27.03.1743*
9a-1	Sivas'tan Erzurum'a Erzak Taşınması İçin Gerekli Olan Katırların Edremit ve Çevresindeki Kazâlardan Alınması		
9b-1	Vergi Ödemekte Zorluk Çıkaranlar Hakkındaki Kararlar (Eksik Kayıt)	29.R.1156*	22.06.1743*
9b-2	Asker İhraçları ve Düzenlemeler	15.CA.1156*	07.07.1743*

Tablo 16'nın devamı

10a-1	Karesi Mutasarrıfı Amr Paşa'nın Hastalığı ve Yerine Kadir İplikçizâde'nin Tayini	15.CA.1156*	07.07.1743*
10a-2	Karesi Mutasarrıfı Amr Paşa'nın Yerine Kadir İplikçizâde'nin Mütessellim Tayini ve Gerekli Tembihler	02.CA.1156	24.06.1743
10b-1	İran ile Bazı Konularda Anlaşmazlık ve Savaş	15.C.1156*	05.08.1743*
11b-1	Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi (Eksik Kayıt)	07.S.1157	22.03.1744
11b-2	Kazdağı ve Bağlı Yerlerde Yaşayan Kıptîlerin Cizyesinin 1157 Senesinde Elhâc Mehmed Ağa'ya İltizama Verildiği	01.M.1157	15.02.1744
11b-3	Vakıf Mütavellisinin Değişmesi	29.M.1157*	14.02.1744*
12a-1	Es-Seyid Halil Efendi'nin Edremit'e Naip Tayini	15.S.1157	30.03.1744
12a-2	Devletin Asker Görevlendirmeleri ve Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	15.M.1157*	29.02.1744*
13a-1	Avârızhânelerin Tahsîl Olunacağı	28.Ş.1156	17.10.1743
13a-2	Nüzûlhânelerin Tahsîl Olunacağı	28.Ş.1156	17.10.1743
13a-3	Savaş Gemilerinin İmalatında Aksama ve Gerekli Olan Kereste İçin Tahsîlat	28.Ş.1156	17.10.1743
13b-2	Memlaha-i Behram Mukâta'asından Tuz Kaçıranların Cezalandırılması	29.ZA.1156	14.01.1744
14a-1	İltizamdan Kalan Borcun Ödenmesi	29.M.1157*	14.03.1744*
14a-2	Yörükân Mukâta'asının İltizamı	1157*	1744-1745*
14b-1	Vefat Eden Yeniçerilerin Beytü'l-mâla Kalan Terekeleri	15.S.1157*	30.03.1744*
14b-2	Askeri Düzenlemeler ve Askere Gitmekten Kaçınmaların Engellenmesi	29.S.1157*	13.04.1744*
15a-1	Vefat Eden Elhâc İbrahim b. Mehmed 'in Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekesinin Listesi	28.S.1157	12.04.1744
15b-1	1157 Senesi İmdâd-ı Seferiyesi İçin Toplanması Gereken Nakit	13.S.1157	28.03.1744
15b-2	1157 Senesinin İmdad-ı Seferiyesi İçin Acil Nakit Para Toplanması	03.S.1157	18.03.1744
16a-1	İltizam Hakkında Temessük Verilmesi	29.R.1156*	22.06.1743*
16a-2	1157 Senesinde Edremit'te Tahsîl Edilecek Bazı Vergiler ve Hanelere Taksimi	08.RA.1157	21.04.1744
16b-1	Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi	08.RA.1157	21.04.1744
17a-1	Cami İmamının Ahali Tarafından Şikayetler Üzerine Değişmesi	26.S.1157	10.04.1744
17a-2	Donanma İçin Alınan Zift ve Katran Hakkında Düzenlemeler	12.M.1157	26.02.1744
17b-1	Mustafa Ağa'nın Serdar Tayin Olması ve Görevleri	15.S.1157*	30.03.1744*
17b-2	Vefat Eden İsmail b. Abdullah'ın Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekesinin Listesi	23.RA.1157	06.05.1744
17b-3	Askeri İhtiyaçların Tedariki ve Düzenlemeler	01.R.1157*	14.05.1744*

Tablo 16'nın devamı

18a-1	Askeri İhtiyaçların Tedariki ve Düzenlemeler	29.RA.1157*	12.05.1744*
18b-1	Askeri Düzenlemeler ve Cezalandırmalar	29.S.1157*	13.04.1744*
19a-1	Edremit Kapıcıbaşı Mahallesinde İmam Seyyid İbrahim'in Görevini İyi Yapmaması ve İmamlığa Hüseyin Halife B. Hasan'ın Getirilmesi	15.S.1157*	30.03.1744*
19a-2	Seyyid İbrahim'in Zimmetindekilerin Tahsili ve Uzaklaştırılması	01.R.1157*	14.05.1744*
19b-1	Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi	24.CA.1157	05.07.1744
20a-1	Abdülkadir Efendi'nin Edremit'e Naip Tayini	01.C.1157	12.07.1744
20a-2	Vefat Eden Kerime bt. Elhâc Hüseyin'in Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekesinin Listesi	10.C.1157	21.07.1744
20b-1	İstanbul'a Giden Zeytinyağının Muhtekirler Tarafından Engellenmesi ve Alınan Tedbirler	01.C.1157*	12.07.1744*
20b-2	Emaneten Verilen Zeytin Bahçesinin Hasılatının Ödenmemesi	15.L.1156*	02.12.1743*
20b-3	Karesi Mütesellimliği Tayini	01.B.1157	10.08.1744
21a-1	Elhâc Muhammed Ağa'nın Serdarlığı Yenilenmesi ve Görevleri	01.B.1157	10.08.1744
21a-2	Vefat Eden Elhâc Hasan b. Şeyh Muhammed'in Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekesinin Listesi	05.Ş.1157	13.09.1744
21a-3	Deniz Sınırlarının Güvenliği Hakkında		
21b-1	Vakıf İmamının Değişmesi	15.RA.1156*	09.05.1743*
22a-1	Edremit ve Kemer-i Edremit Ahalileri Balıkesir'e Kıyasla Fazla Vergi Ödemeleri Konusunda Şikayetleri	15.B.1157*	24.08.1744*
22b-1	Edremit'te Vergi Oranlarının Fazla Alınmaması Hakkında Emir ve Edremit'in Çeşitli Giderlerinin Hanelere Taksimi	04.L.1157	10.11.1744
22b-2	Elhâc Muhammed Ağa'nın Serdarlığının Yenilenmesi	01.L.1157	07.11.1744
23a-1	Karesi Sancağına Mutasarrıf Tayini	01.N.1157*	08.10.1744*
23a-2	Daha Önceden Satılan Mülkün Dava Sonucu Araştırılması	27.L.1157	03.12.1744
23a-3	Asker İhraçlarında Dikkat Edilecekler	04.N.1157	11.10.1744
23b-1	1158 Senesi Edremit Hane Defteri	06.RA.1158	08.04.1745
23b-2	Erzurum'un Çeşitli Erzak ve Yol İhtiyaçları İçin Gerekli Olanlar	15.S.1158	19.03.1745
23b-3	Erzurum'a Gidecek Çeşitli Erzaklar ve İhtiyaçların Yol Güzergâhındaki Kazâlar Tarafından Karşılınması	15.S.1158	19.03.1745
24a-1	60 Adet Menzil Beygirinin İhracı	01.S.1158*	05.03.1745*
24a-2	60 Adet Menzil Beygirinin İhracı	15.S.1158*	19.03.1745*
24b-1	Eksik Kayıt	15.CA.1156*	07.07.1743*
24b-2	Vakıf Mukâta'ası Olan Kemer-i Edremit ve Köylerin Vergiden Muafiyetleri	18.Ş.1156	07.10.1743
25a-1	Muhammed Ağa'nın Serdarlığının Yenilenmesi	15.Ş.1156*	04.10.1743*

Tablo 16'nın devamı

25a-2	Vefat Eden Emine bt. İbrahim'in Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekesinin Listesi	06.L.1156	23.11.1743
25a-3	Mütesellimlik Konusunda Anlaşma	29.N.1156	16.11.1743
25b-1	Gelibolu Baruthanesine Güherçile Satılması	09.L.1156	26.11.1743
25b-2	Güherçile Alacağı ve Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Bölüştürülmesi	26.L.1156	13.11.1743
26a-1	Naip Tayini	01.Z.1156	16.01.1744
26a-2	Sivas'tan Erzurum'a Erzak Nakli İçin Gerekli Olan Katır ve Beygirlerin İhracı Hakkında Düzenlemeler	17.S.1156	12.04.1743
26b-1	Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi	20.R.1156	13.06.1743
27a-1	Sivas'a Yük Beygiri İhracı	06.RA.1156	30.04.1743
27b-1	Vekili Haksız Yere Mahsûlünü Alması ve Mahkeme Tarafından Mahsûlün Geri Ödenmesi Kararı	15.RA.1156*	09.05.1743*
27b-2	Eşkıyâlık ve Cezalandırılmaları Hakkında Fermân	25.RA.1156	19.05.1743
28a-1	Zeytinli ve Diğer Karyelerinin Mahsul ve Rüsumu İltizama Verilmesi	1155*	1742-1743*
28a-2	Zeytinli ve Diğer Karyelerin Rüsumlarının İltizama Verilmesi	1155*	1742-1743*
28a-3	Edremit'in Devlet Tersanesine Satması Gereken Zift ve Katran Miktarın Tahsil Edildiği	01.R.1156	25.05.1743
28b-1	Katran ve Zift'in Tahsilinin Gerçekleştiğini Gösteren Tezkere	01.R.1156	25.05.1743
28b-2	Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi	06.R.1156	30.05.1743
29a-1	İmdad-ı Seferiyye Tahsil Fermânı	29.M.1156*	25.03.1743*
29a-2	İmdâd-ı Seferiye Tahsilinde Görevlendirme	06.R.1156	30.05.1743
29b-1	İmdâd-ı Seferiye Tahsil Fermânı	29.M.1156*	25.03.1743*
29b-2	İmdâd-ı Seferiye İçin Uyulması Gerekenler Hakkında Fermân	11.ZA.1156	27.12.1743
30a-1	Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi	08.R.1156	01.06.1743
30a-2	Vakfın Mülkleri ve Gelirlerinin Korunması	29.R.1156*	22.06.1743*
30b-1	Re'âyâyı Kandırarak Paralarını Alan Kişilerin Uyarılması	29.RA.1156*	23.05.1743*
31a-1	Edremit Kazâsının 1156 Senesi İmdad-ı Seferiyesini Ödediği	25.R.1156	18.06.1743
31a-2	Re'âyâyâ Zarar Veren Kişinin Limni Adasında Tutulması Cezası	01.R.1156	25.05.1743
31a-3	Vefat Eden Kişilerin Terekelerinin Tahriri ve Düzenlemeler		
31b-1	Vefat Eden Kişilerin Terekelerinin Taksimi ve Düzenlemeler	15.RA.1156*	09.05.1743*
31b-2	Vefat Eden Kişilerin Terekelerinin Taksimi ve Düzenlemeler	01.R.1156*	25.05.1743*
32a-1	Vefat Eden Kişilerin Terekelerinin Düzenlenmesi	22.R.1156	15.06.1743
32a-2	Karesi Sancağında Eşkıyâ İle Mücadele Edileceği	22.R.1156	15.06.1743
32a-3	Vakıf Mütevellisin Kendi Rızasıyla Görevini Bırakması ve Yerine Başkasının Geçmesi	10.R.1156	03.06.1743
32a-4	Asker İhrâcları ve Düzenlemeler	15.R.1156*	08.06.1743*

Tablo 16'nın devamı

33a-1	Askeri Düzenlemeler (Eksik Kayıt)		
33b-1	Karesi Sancağı Mutasarrıfı Tayini	04.B.1156	24.08.1743
33b-2	Mütesellim Tayini	19.Ş.1156	08.10.1743
33b-3	Asker İhracı	29.Ş.1156*	18.10.1743*
34a-1	Daha Önce Ödenen Borcun Tekrar İstenmesi (Eksik Kayıt)		
34b-1	Ordu İhtiyaçları Temini ve İhraçlar (Eksik Kayıt)	05.ZA.1156	21.12.1743
35a-1	İran İle Dış İlişkiler ve Askeri Düzenlemeler (Eksik Kayıt)		
35b-1	Zeytinyağı Fiyatları ve Ticaretinde Düzenlemeler (Eksik Kayıt)	29.R.1155*	03.07.1742*
35b-2	Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi	15.C.1155*	17.08.1742*
36a-1	Eşkîyâyla Mücadele	15.R.1155*	19.06.1742*
36b-1	Edremit Mutasarrıfı Tayini	01.B.1155	01.09.1742
36b-3	Edremit Mutasarrıfı Tayini	01.CA.1155	04.07.1742
37a-1	Zeytinyağı Ticareti ve İstanbul'un Zeytinyağı İhtiyacı Üzerine Yapılan Düzenlemeler	24.S.1154	11.05.1741
37a-2	Karesi Sancağı Mutasarrıflığı Tayini	04.B.1155	04.09.1742
37b-1	Karesi Sancağına Mübaşir Tayini	27.B.1155	27.09.1742
37b-2	Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi	04.Ş.1155	04.10.1742
38a-1	Daha Önce Cezalandırılan Molla Halil'in Firar Ederek Suç İşlemeye Devam Etmesi ve Gerekli Cezaların Tertibi	15.B.1155*	15.09.1742*
38b-1	Elhâc Muhammed Ağa'nın Serdarlık Görevi	01.Ş.1155	01.10.1742
38b-2	Muhammed Ağa'nın Voyvodalık Görevi	18.S.1155	24.04.1742
38b-3	Vakıf Mutasarrıfına Berat Verilmesi	01.Ş.1155*	01.10.1742*
38b-4	Vakıf Mutasarrıfına Berat Verilmesi	01.Ş.1155*	01.10.1742*
39a-1	Vefat Eden Hatice bt. Es-Seyid Elhâc Hüseyin'in ve Ardından Vefat Eden Eşi Elhâc Osman'ın Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekelerinin Listeleri	28.RA.1155- 07.N.1155	02.07.1742- 05.11.1742
39b-1	Vefat Eden Hafız b. Abdullah'ın Varisi Olmaması ve Terekesinin Beytü'l-mâl 'a Ait Olması	15.Ş.1155*	15.10.1742*
39b-2	Öldürülen Mustafa'nın Emlâk, Arsa ve Eşyalarının Devlet Hazinesine Geçmesi ve Bunların Korunması	13.Ş.1155	13.10.1742
40a-1	Daha Önce Öldüren İlmioğlu Mustafa'nın Emlâkını Tasarrufuna Alan Hasan'ın Hacı Osman, İbrahim, Hacı Hasan, Molla Said ve Mustafa Taraflarından Engellenmesi ve Bu Kişilerin Uzaklaştırılması	15.Ş.1155*	15.10.1742*
40b-1	Karesi Sancağı ve Civarındaki Eşkîyâlık Hareketlerinin Önlenmesi ve Cezalandırılması		
40b-2	Vakıf Mutasarrıfı Muhammed B. Elhâc Said'in Beratı Cülus Nedeniyle Yenilendiği	01.S.1154*	18.04.1741*

Tablo 16'nın devamı

40b-3	Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi	15.L.1155	13.12.1742
41a-1	Avârizhânelerde Düzenleme	10.L.1155	08.12.1742
41b-1	Avârizhânelerdeki Düzenlemenin Kaydedilmesi	16.L.1155	14.12.1742
41b-2	Edremit Mutasarrıfı Tayini	01.Z.1155	27.01.1743
41b-3	Gelibolu Baruthanesine Güherçile Satılması	12.L.1155	10.12.1742
42a-1	Süleyman Efendi'nin Edremit'e Naip Tayini	01.S.1156	27.03.1743
42a-2	Elhâc Muhammed Ağa'nın Edremit'e Serdar Tayini	01.S.1156	27.03.1743
42a-3	Karesi Sancağı Avârizhâneleri Tahsili	18.Ş.1155	18.10.1742
42b-1	Karesi Sancağı Nüzûlhâneleri Tahsili	16.Ş.1155	16.10.1742
42b-2	Biga ve Karesi ve Hüdavendigâr Sancakları Bedel-i Mu'avenet Tahsili	18.Ş.1155	18.10.1742
42b-3	Bursa'da Yörükân Mukâta'asının Vergilerini Ödemesi	11.C.1156	02.08.1743
43a-1	Yörükân Mukâta'alarından Kirlî Kobaş, Paşa Dağı Perakendesî ve Edremit Kazâsında'kilerin Mustafa Ağa'ya İltizam Edilmesi (Eksik Hücet)		
43b-1	Asker İhraçları ve Düzenlemeler (Eksik Kayıt)	29.R.1156*	22.06.1743*
43b-2	Edremit Serdarlığı Görevine Elhâc Muhammed'in Tayini	01.CA.1156	23.06.1743
44a-1	Vakıflarının Gelirlerinin Zabıt Edilmesi Üzerine Muhyî B. Mustafa'nın Vakıf Müttevellisi Olması	01.CA.1156*	23.06.1743*
44a-2	Çelik ve Osmanoğlu Vakıflarının Gelirlerinin Zabıt Edilmesi ve Araştırılması	15.CA.1156*	07.07.1743*
44b-1	İran İle Mezhep Konusundaki Anlaşmazlık (Eksik Kayıt)		
45a-1	Diyarbakır'a Asker İhrâcı	19.CA.1156	11.07.1743
45a-2	Edremit Mutasarrıfı Tayini	01.B.1156	21.08.1743
45a-3	Asker İhraçları ve Düzenlemeler	01.B.1156*	21.08.1743*
45b-1	Asker İhraçları ve Düzenlemeler	29.CA.1158*	29.06.1745*
46a-1	Vefat Eden Ayşe bt. Elhâc Mahmud'un Terekesinin Araştırılması	12.CA.1158	12.06.1745
46b-1	Serdarlık Tayini	01.ZA.1158	25.11.1745
46b-2	Vefat Eden Rukiye bt. Mehmed Beşe'nin Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekesinin Listesi	29.ZA.1158	23.12.1745
46b-3	Vefat Eden Köse Ali Beşe b. Mehmed'in Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekesinin Listesi	29.ZA.1158	23.12.1745
46b-4	Evrakların Verilmesi		
47a-1	Askerî Düzenlemeler ve İhtiyaçların Tedariki	29.L.1158*	24.11.1745*
47a-2	İmdâd-ı Seferîye Tahsili	05.Z.1158	29.12.1745
47a-3	Her Sene Kazâlardan Tahsîl Edilen On Guruş	04.Z.1158	28..12.1745
47b-1	Zift ve Katran Satışı (Eksik Kayıt)	12.R.1158	14.04.1745

Tablo 16'nın devamı

47b-2	Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi	22.B.1158	20.08.1745
47b-3	Vefat Eden Ümmühani bt. Mustafa Efendi'nin Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekesinin Listesi	15.Ş.1158	12.09.1745
48a-1	Kebir Bıçak Yapımı	07.B.1158	05.08.1745
48b-1	Edremit Kazâsına Naip Tayini	01.N.1158	27.09.1745
48b-2	İran ile Olan Meseleler ve Askeri Düzenlemeler	01.N.1158	27.09.1745
49a-1	Vefat Eden Mehr bt. Abdullah'ın Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekesinin Listesi	21.Ş.1158	18.09.1745
49b-1	Vefat Edip Varisi Olmayan Askerlerin Terekelerinin Devlet Hazinesine Kaydı	28.CA.1158	28.06.1745
49b-2	Edremit Naipliği Tayini	01.B.1158	30.07.1745
49b-3	Asker İhraçları ve Düzenlemeler	15.C.1158*	15.07.1745*
50a-1	Ordu ve Donanma İçin Zift ve Katran Tedariki (Eksik Kayıt)		
50b-1	Askeri Düzenlemeler	15.Ş.1158*	12.09.1745*
50b-2	Cami İmamı Ali'nin Vefat Etmesi Üzerine Yerine Hafız Hasan Halife'nin Geçmesi	15.B.1158*	13.08.1745*
51a-2	Edremit Mütessellimi Tayini	10.L.1158	05.11.1745
51a-3	Vefat Eden Abdullah b. Ali'nin Eşinden Başka Varisi Olmaması ve Terekesinin Beytü'l-mâl ile Eşi Arasında Taksimi	12.ZA.1158	08.12.1745
51b-1	Asker İhraçları ve Düzenlemeler		
51b-2	Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi	05.Ş.1156	24.09.1743
52b-1	Askeri Düzenlemeler	01.ZA.1156*	17.12.1743*
52b-2	Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi	14.Z.1156*	29.01.1744*
53a-1	Serdarlık Tayini	15.ZA.1156*	31.12.1743*
53a-2	Ehl-i Zimmetten Alınan Vergiler	04.Z.1156	19.01.1744
53b-1	Gelibolu Baruthanesine Güherçile Satışı	10.Ş.1156	29.09.1743
53b-2	Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi	02.S.1157	17.03.1744
54a-1	İmdad-ı Seferiyye Tahsili	15.Z.1156*	30.01.1744*
54a-2	Edremit'e Ait Çeşitli Masraflar (Eksik Kayıt)		
54b-1	Asker İhraçları ve Düzenlemeler	15.S.1158*	19.03.1745*
55a-1	Kalburcu Karyesinin İltizamı	1158*	1745-1746*
55a-2	Edremit Mutasarrıfı Tayini	01.R.1158	03.05.1745
55a-3	Asker İhraçları ve Geride Kalanların Araştırılması	09.R.1158	11.05.1745
55b-1	Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi	20.R.1158	22.05.1745
56a-1	Vefat Eden Alime bt. Muhammed'in Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekesinin Listesi	04.R.1158	06.05.1745

Tablo 16'nın devamı

56a-2	Askeri İhtiyaçlar İçin Erzak ve Nakliyeleri İçin Yük Hayvanları Tedâriki		
56b-1	Edremit'ten İhraç Edilecek Yük Hayvanları	24.R.1158	26.05.1745
57a-1	Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi	26.M.1159	18.02.1746
57b-1	Vefat Eden Tüfenkçi İsmail Beşe b. Abdullah'ın Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekesi	01.M.1159*	24.01.1746*
57b-2	Gelibolu Baruthanesine Güherçile Satılması	14.C.1158	14.07.1745
57b-3	Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi	22.S.1159	16.03.1746
58a-1	İran ile Olan Meseleler ve Askeri Düzenlemeler	29.M..1159*	21.02.1746*
58b-1	Kıbtıyân Cizyesi Tahsili		
58b-2	Bedel-i Mu'âvenet Tahsili ve Tersâne İçin Gerekli Olan Kerestelerin Tedariki	13.L.1158	08.11.1745
59a-1	Nüzûlhânelerin Tahsili	19.L.1158	14.11.1745
59a-2	Avârızhânelerin Tahsili	19.L.1158	14.11.1745
59b-1	Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi	08.S.1159	02.03.1746
60a-1	Eşkıyalık Hareketleri ve Gerekli Tedbirler	29.S..1159*	23.03.1746*
60b-1	Edremit'e Naip Tayini	20.RA.1159	12.04.1746
60b-2	Vefat Eden Said b. Mustafa'nın Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekesinin Listesi	27.RA.1159	19.04.1746
60b-3	Gelibolu Baruthanesine Güherçile Satılması	19.RA.1159	11.04.1746
61a-1	Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi	22.RA.1159	14.04.1746
61b-1	Asker İhraçları ve Düzenlemeler	15.S.1159*	09.03.1746*
62a-1	Bazı Mukâta'alarda Vergi Tahsilleri	07.S.1159	01.03.1746
62b-1	Bazı Mukâta'alardan Adet-i Ağnamların Tahsili	28.RA.1159	20.04.1746
63a-1	Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi	27.RA.1159	19.04.1746
63a-2	Asker İhraçları ve Düzenlemeler	29.RA.1159*	21.04.1746*
63b-1	Mülk Satışı	11.C.1159	01.07.1746
64a-1	Eşkıyalık ile Mücadele	19.R.1159	11.05.1746
64a-2	Serdar Tayini ve Görevleri		
64a-3	Boşanma Sonucu Mehir Alacağıнын Ödenmesi	01.C.1159*	21.06.1746*
64b-1	Edremit'te Naip Olan İbrahim Efendi'nin Görevleri	01.B.1159	20.07.1746
64b-2	Asker İhraçları ve Düzenlemeleri	01.C.1159*	21.06.1746*
65a-1	Eşkıyalık ve Farklı Suçların Cezalandırılması ve Asayişin Sağlanması	15.R.1159*	07.05.1746*
65b-1	İstanbul'a Göç Edenler İçin Alınan Tedbirler	15.R.1159*	07.05.1746*
66a-1	Edremit Mutasarrıfı Tayini	01.L.1159	17.10.1746
66a-2	Serdar Tayini ve Görevleri	15.L.1159*	31.10.1746*

Tablo 16'nın devamı

66a-3	Malikane Olan Mukāta'aların Vergi Düzenlemeleri	18.L.1159	03.11.1746
66b-1	Emlaklarını Vakfetmesi	01.R.1094	30.03.1683
67b-1	Vakfın Zeytin Ağaçları	15.Z.1159*	29.12.1746*
67b-2	Cinayet İşleyen Bıçakçı Ali Alemdâr'ın Yakalanması	29.ZA.1159*	13.12.1746*
68a-1	Eşkîya ve Diğer Suçlulardan Ahâlînin Korunması	10.M.1160	22.01.1747
68a-2	Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi	15.M.1160*	27.01.1747*
68b-1	Vakıf Mütevellisinin Vefat Etmesi Üzerine Yerine Yeni Mütevelli Geçmesi	10.Ş.1154	21.10.1741
69a-1	Tersaneye Zift ve Katran Satışı	18.ZA.1159	02.12.1746
69a-2	Serdar Tayini ve Görevleri	01.S.1160	12.02.1747

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ

Çalışmanın ana kaynağı olan 1238 numaralı Edremit Şer'iyye Sicili H.1154-1160/M.1741-1748 senelerini kapsamaktadır ve içerisinde Edremit kazâsını ilgilendiren mahkemenin baktığı davalar ve yerel kayıtlar dışında merkezden gönderilen ve diğer kaza ve sancakları da ilgilendiren kayıtlar mevcuttur. Dolayısıyla bu çalışma Edremit kazâsının iktisadi ve sosyal hayatını ortaya koymakla birlikte Osmanlı Devleti'nin siyasi, iktisadi ve sosyal hayatı hakkında bilgiler vermektedir.

İncelenen defterde bulunan kayıtlar konu türleri ve belge türleri bakımından çok zengin bir içeriğe sahiptir. Hukuki, iktisadi, mali, ticari, idari ve askeri konuda birçok kayıt mevcuttur. Dolayısıyla incelenen defter kapsadığı dönem ve konular itibarıyla Osmanlı Devleti ve Edremit kazâsı hakkında birçok alanda bilgiler barındıran önemli bir kaynaktır. Yaşadığı dönem içerisinde birçok konunun ve olayın aydınlatılmasını sağlayan bu kayıtlar incelenerek transkripsiyonu yapılmıştır, tablolar yardımıyla tasniflenerek özetlenmiştir, daha anlaşılır olması ve araştırmacılara kolaylık sağlaması amaçlanmıştır.

Defterde bulunan kişiler arası meselelerde yerel halkın mahkemeye intikal eden olayları konu alan özel hukuka konu olan kayıtlar başlığı altında incelenmiştir. Bu kayıtlar içerisinde gasp, ıtlaf gibi haksız fiil türleri, borç-alacak, meseleleri, kefil olma, mülk satışı, vakfiyeler, bir vakfın sahip olduğu mülklerden bazılarının mahkemeye kaydı gibi konular bulunmaktadır.

İktisadi ve mali nitelikteki kayıtlar başlığı altında incelenen vergilere ilişkin, tahsilini, düzenlemeleri ve şikayetleri içeren toplam 38 kayıt mevcut olup, defter içerisinde önemli bir yer teşkil etmektedir. Bu kayıtlar kapsadığı dönem içerisinde halkın ödemekle yükümlü olduğu vergi türleri ve miktarları hakkında bilgiler vermekte, vergilerin alınma sebepleri ve yöntemlerini göstermektedir. Yine bu başlık altında incelenen hane defterleri ve giderlerin taksimine ilişkin 27 kayıt mevcut olup, Edremit kazâsının ödemekle yükümlü olduğu gider çeşitleri, toplam ödenecek gider tutarı, hane sayısı ve dağılımı, bir hanenin ödeyeceği tutar bilgileri yer almaktadır. Dolayısıyla bir yıl içerisinde Edremit kazâsında yapılan masraflar, vergiler ve çeşitli giderlerin toplamı, bunların sıklığı, bir hanenin bir yıl içerisinde ödemiş olduğu miktarlar, bunların tahsilinin nasıl yapıldığı, yöntemi ve daha birçok ayrıntılı bilgiyi görmektedir. Yine bu bölümde incelenen bir diğer kayıt türü tereke

kayıtlardır. Bu kayıtlar, vefat eden kişi ve varisleri hakkında bilgileri, tereke içerisinde ayrıntılı olarak listelenen emval ve eşyaların niteliği ve fiyatları, toplam yapılan giderler, hisselerin taksimi ve daha birçok konuda bilgiler barındırmaktadır.

Defterde yer alan ticari nitelikteki kayıtlarda ise ticarete konu olan mal türleri, bu malların tedariki, fiyatları ve özellikleri, fiyatların nasıl belirlendiği, nerede kullanılacakları, ödenmesinin nasıl yapıldığı, alışverişi yapan taraflar gibi birçok konuda bilgiler vermektedir. Aynı zamanda bu kayıtlarda Edremit kazâsının üretimi, ticari etkinliği ve rolünü görmekteyiz. Ticareti kötü etkileyen vurgunculuk, kaçakçılık, stokçuluk gibi durumlarda devletin tutumu ve aldığı tedbirleri yine bu bölümde görmekteyiz.

İdari nitelikteki kayıtlar ise asayiş ve kamu düzeninin sağlanması için merkezden gönderilen hükümler, tayinler ve atamalar, evrak teslimleri, berat verilmesidir. Merkezden gönderilen asayiş ve kamu düzeni ile alakalı hükümler genel olarak eşkıyalık hareketleri ve bunlara karşı alınacak tedbir ve tutumlardan oluşmakta, bunların dışında sınır güvenliği ve hapistekilerin salınması hakkında kayıt mevcuttur. Kapsadığı dönem itibarıyla 17. Yüzyıl ortalarına tekabül eden kayıtlar Osmanlı Devleti'nde eşkıyalık hareketlerinin büyük bir sorun haline geldiği zamanlara denk gelmektedir. Dolayısıyla bu kayıtlar içerisinde eşkıyalık hareketlerinin tezahürleri, devletin bunlara karşı aldığı tutum ve davranışlar, yapılan görevlendirmeler, cezaların tertibi gibi birçok konuda yapılan düzenlemeler ve işleyişi görmekteyiz.

İncelenen defterde askeri ve siyasi nitelikte birçok kayıt mevcuttur. Bu kayıtlar içerisinde asker ihraçları, ihtiyaçların tedariki, ordunun geçeceği yolların tamirâtı, yol üzerinde askeri ihtiyaçların karşılanması, askerden kaçmak, savaşa katılmamak, verilen emirlere uymamak gibi davranışlar karşısında uygulanan cezalandırmalar ve bütün bu konularda yapılan düzenlemeler görülmektedir. Dolayısıyla Osmanlı'nın askeri yapısı, düzeni, işleyişi, örgütlenmesi hakkında birçok bilgiye ulaşabiliriz. Ayrıca yine bu bölümde incelediğimiz kayıtlar içerisinde siyasi nitelik taşıyan İran ve Rusya ile Osmanlı Devleti arasındaki meseleleri kapsayan ve Osmanlı Devleti'nin aldığı tedbir ve düzenlemeler görülmektedir.

Konularına göre yapılan tasniflemelerin dışında defterde adı geçen idari birimler başlığı altında yer alan eyalet, sancak, kaza, mahalle ve köy isimleri tespit edilerek kapsadığı yıllar içerisinde Osmanlı Devleti'nin idari örgütlenme yapısı ortaya konmaya çalışılmıştır.

1238 numaralı Edremit Şer‘îyye Sicili içerdđđ farklı belgeler ve kayıtlar sayesinde Edremit kazâsı ve Osmanlı Devleti hakkında birçok bilgi sunmaktadır. Bu kayıtların transkripsiyonu ve değerdendirilmesi Edremit kazâsının dönem içerdisindeki gelişen olayların seyrini göstererek, iktisadi yapısı, sosyal ve kültürel hayatı hakkında ve Osmanlı Devleti’nin siyasi, askeri, idari yapısı hakkında birçok bilgi sunmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akdağ, M. (1979). *Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi* (C. 1). Ankara: Tekin Yayınevi.
- Akgündüz, A. (1988). *Şer'îye Sicilleri: Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- Atar, F. (2009). Sulh. *İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 37, ss. 481-487). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Avcı, C. (2006). Nâib. *İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 32, ss. 311-312). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Avcı, M. (2017). Osmanlı Ceza Muhakemesinde Sulh (Uzlaştırma). *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 25(1), 11-71.
- Aydın, M. A. (1996). *İslam ve Osmanlı Hukuku Araştırmaları*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Balcıoğlu, T. H. (1937). *Tarihte Edremit Şehri*. Edremit Halkevi Yayınları. Vilâyet Matbaası.
- Baltacı, C. (1991). Arpalık. *İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 3, ss. 392-393). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Bardakoğlu, A. (1995). Eşkîya. *İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 11, ss. 463-466). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Bayartan, M. (2008). Osmanlı Şehirlerinde Vakıflar ve Vakıf Sisteminin Şehre Kattığı Değerler. *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, 10(1), 157-175.
- Cezar, Y. (1986). *Osmanlı Maliyesinde Bunalım ve Değişim Dönemi: XVII. yy dan Tanzimat'a Mali Tarih*. İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Çakır, B. (2003). *Osmanlı Mukataa Sistemi (XVI-XVIII. Yüzyıl)*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.

- Gedikli, F. (2005). Osmanlı Hukuk Tarihi Kaynağı Olarak Şer'iyye Sicilleri. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 3(5), 187-214.
- Genç, S. (2004). XVIII. Yüzyılda Karesi Sancağı'nda Hububat Kaçakçılığı. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(7), 49-60.
- Genç, S. (2009). 1835 Yılı Esnaf Sayımı Çerçevesinde Edremit Esnaf Teşkilatı. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(17), 277-293.
- Günay, H. M. (2012). Vakıf. *İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 42). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Halaçoğlu, Y. (1991). XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- İlgürel, M. (1995). Osmanlılar'da Eşkıyalık Hareketleri. *İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 1-11, ss. 466-469). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- İnalcık, H. (1943). Osmanlı Tarihi Hakkında Mühim Bir Kaynak. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 1(2), 89-96.
- İnalcık, H. (1993). Osmanlı İdare, Sosyal ve Ekonomik Tarihiyle İlgili Belgeler: Bursa Kadı. Sicillerinden Seçmeler: III. Köy Sicil ve Terekeleri, 15(19), 23-167.
- İnalcık, H. (1995). Eyalet. *İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 11, ss. 548-550). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- İpşirli, M. (2006). Osmanlılar'da Nâiblik. *İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 32, ss. 312-313). Türkiye Diyanet Vakfı.
- Kızılay, M. E. (2021). Son Dönem Osmanlı Uygulamasında Gasp Fiilinin Tezahürleri. *Bayburt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (13), 99-109.
- Koç, A. (2011). Sultan II. Murad Vakfı'nın Edremit Mukataaları (1530-1641). *OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 30(30), 41-72.

- Kütükoğlu, M. S. (1994). Osmanlı İktisadi Yapısı. *Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi* içinde (C. 1, ss. 513-547). İstanbul: İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi.
- Kütükoğlu, M. S. (1998). *Osmanlı Belgelerinin Dili: Diplomatik*. İstanbul: Kubbealtı Akademisi Kültür ve San'at Vakfı.
- Kütükoğlu, M. S. (2018). *Osmanlı'nın Sosyo—Kültürel ve İktisadi Yapısı*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Ortaylı, İ. (1976). Osmanlı Kadısının Taşra Yönetimindeki Rolü Üzerine. *Amme İdaresi Dergisi*, 9(1), 95-107.
- Ortaylı, İ. (2008). *Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi*. Ankara: Cedit Neşriyat.
- Özey, R. (2013). Hüdavendigâr Vilayeti, Karesi ve Biga Mutasarrıflıkları. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (7), 1-18.
- Pakalın, M. Z. (1972). *Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü III*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Pakalın, M. Z. (1993). *Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü II*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Şahin, İ. (2009). Sancak. *İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 36). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Uğur, Y. (2003). Mahkeme Kayıtları (Şer'îye Sicilleri): Literatür Değerlendirmesi ve Bibliyografya. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 1(1), 305-344.
- Uzunçarşılı, İ. H. (1935). Şer'i Mahkeme Sicilleri. *Ülkü Mecmuası*, 5(29), 165-168.
- Uzunçarşılı, İ. H. (1988). *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Uzunçarşılı, İ. H. (2000). *Karesi Vilayeti Tarihçesi*. Zağnos Kültür ve Eğitim Vakfı. Balıkesir: Zağnos Kültür ve Eğitim Vakfı.
- Ünal, M. A. (1997). *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*. Isparta: Kardelen Kitabevi.
- Yediyıldız, B. (2003). *XVIII. yüzyılda Türkiye'de vakıf müessesesi: Bir sosyal tarih incelemesi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Arşiv Kaynakları

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi. MŞH. ŞCS. d. 1238.

EKLER

Sayfa 1

1a-1. Edremit Kaymakamına Evrakların Teslimi

Bin yüz altmış senesi Muharremi'l-harâm guresinde Edremid'de zâbit ve serdâr kâimmakâm olan Mehmed Ağa meclis-i şer'a gelip tevzî' ve cibâyet için yedinde mazbût olan ehl-i zimmet keferesinin evrakı boğçası feth ve ta'dâd olundukda beş yüz otuz evsat ve altmış ednâ ve on aded a'lâ mîrî mührüyle memhûr kâğıd ki cem'an altı yüz aded evrâka bâliğ olduğu işbu mahâlline kayd ve şerh olundu. Hurrira fi't-târihi'l-mezbûr. Elli dört senesinden altmış senesine varınca olan sicildir.

Sayfa 2

2a-1. Vakf Edilen Zeytinlik Üzerinde Alacak Konusunda Anlaşma

Medine-i Edremid tevâbi'inden Havrankebîr nâm karye ahâlîsinden İmâm Mehmed Efendi meclis-i şer'-i münîr-i mezbûrda Tuzcu Murad mahallesi sâkinelerinden Şerife Ayşe bt. es-Seyyid el-Hâc Mehmed tarafından bakiyye-i nakıyye vekili olan Zahir Hüseyin Efendi Mehmed mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip bundan akdem müvekkil-i mezbûranın (...) olan hâlâ Temaşalık karyesi kurbünde vâki' Selman zeytinliği demekle ma'rûf ve ma'lûmu'l-hudûd bir kıt'a zeytin bahçesi dâhilinde altı aded zeytin karye-i mezbûre avârızına vakf etmişdim deyû bundan akdem iddi'â eylediğimde mezbûre dahi zikr olunan zeytinliği makul İlmi Oğlu Mustafa'nın tarafı yedine zabt ve fûrûht olunan emlâkıdan iştira etmişdim mevcûd eşcâr-ı mülk-i müşterâmdır deyû i'tirâz ve husûs-ı mezbûrun âdem-i istimâ'ına dahî emr-i âlîşânım sâdır olup el-hâletü hâzihi ben müdde'âmı isbâtıdan dahî âciz olduğum ecilden zikr olunan zeytinlikde ber-vech-i muharrer müdde'âm olan altı aded zeytinin üç adedini vekîl-i mezbûr bi't-terâzî ikrâr ve ta'yîn ve ben dahî ber-vech-i muharrer kabûl ve vakfiyet üzere zabt-ı râic olup ber-minvâl-i meşrûh iddi'â eylediğim avârız vakfından bâkî üç adedini müte'allika âmme-i da'vâdan müvekkil-i mezbûre Ayşe Hâtûn'un zimmetini ibrâ ve iskât eyledim dedikde gıbbe't-tasdîkî's-şer'î mâ-vaka'a kayd şüd. Fi 14 Rebî'ulevvel 1155.

Şühûdü'l-hâl : Elhâc Hasan b. Muhammed, Elhâc Molla Mustafa, Molla Hasan b. Molla Ali, diğr Elhâc Hasan, İbrahim b. Muhammed

2a-2. İsmail İsmindeki Hırsızın Def Edildiği

Mühür olunan Edremid Zâbiti Mustafa Ağa el-mükerrem.

Bâ'de's-selâm inhâ olunur ki Havran karyesinden İsmail nâm şakînin bundan akdem ibâdullâhın dâimâ emvâl ve eşyâsını sarfa âdet-i müstemirresi olup sâ'î bi'l-fesâd fi'l-arz olduğunu karye-i mezbûr ahâlîsinden ma'lûmü'l-esamî-i Müslimîn lede's-şer'î muvâcehesinde edâ-yı şehâdet edip dahî mezbûrun hakkında fermân-ı âlî sâdır olduğuna binâen meclis-i şer'îden hüccet-i şer'îye verilmekle mücebince mürâsele tahrîr olduğu gerektir ki ber-müceb emr-i âlî ve hüccet-i şer'îye sârik-i mezbûr İsmail'in cezasını tertîb ve şer'-i mazarratını ibâdullâhın üzerinden def' eylesiz ve's-selâm. Tahrîren fî 13 min Safer sene 1157.

2b-2. Derviş Muhammed Bektaşî Dini Sebeplerden Dolayı Cezalandırılması

Edremid'de sâkin Derviş Mehmed Bektaşî meclis-i şer'-i şerîfde ikrâr edip bundan akdem bâ'zı sana mukârin sebebiyle i'tikâd-ı bâtıllıyye sülûkum sebebiyle bundan akdem hâkimü's-şer' bulunan Mehmed tarafından şer'ân takrîr için beni habs etmişti Elhamdülillâhi te'âlâ i'tikâd-ı bâtıldan rücû' ve tevbe eyledim ümmet-i Muhammed'in i'tikâd üzere ehl-i sünnet ve'l-cemâ'at i'tikâd üzere benim fîmâ-bâ'dından böyle nâ-sezâ a'mâl zuhûr etmemeğe ta'ahhüd eyledim teslîm tahliye ve ıtlâk olunmak üzere kefillerim bu mahale kayd olsun dedikde kazâ-i mezbûrede sâkin Hâcî İbrahim oğlu Mustafa ve Ali Tuncacı Mehmed Beşe nâm kimesneler dahî fîmâ-bâ'd bu misillü iş zuhûr etmek üzere kefil oldukları bu mahale kayd olundu. Fî 20 Ramazan sene 1158.

2b-3. Kalan Borç Üzerinde Anlaşma

Midilli'den el-Hâc Mehmed b. Ali, Hekimzâde Mahallesi sükkânından Hüseyin Halife b. Mustafa mahzarında ikrâr bundan akdem mezbûr yüz yirmi beş guruşa bey' eylediğim gulâm bahâsından bâkî kalan on beş guruşu kendimden talep ve da'vâ eylediğimde mezbûr dahî tamâmen edâ etmiştim deyû ref' ve def'-i meşrûhu isbâta havâle olundukda bâ-tavassut muslihûn bizi yedi guruş üzerine inşâ-i akd-i sulh eylediklerinde ben dahî kabûl ve bedel-i sulh olan meblâğ-ı mezbûru yedinden ahz ü kabz ve bâkî sekiz guruşdan fâriğ ve mezbûr Hüseyin Ağa'nın zimmetini ibrâ ve iskât eyledim dedikde kayd şüd. Fî 25 Cemâziyelâhir sene 1155.

Şuhûdü'l-hâl: Mustafa Halife b. el-Hâc İbrahim, birâderi Ali Halife, el-Hâc Mehmed b. Yusuf, Hasan Efendi b. Mehmed, İbrahim b. Mehmed

2b-4. Kefil Olma

Çoruk karyesinde Hamza oğlu Hasan Beşe mahfil-i kazâda hadd-i kantârı Seyyid Ali nâm kimesne hîn-i iktizâda meclis-i şer'a kefil olduğu kayd şüd. Fî 9 Şa'bân sene 1159.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed b. Mehmed, İbrahim Efendi b. Osman, İbrahim Ağa Aruk, Mehmed Efendi, Abdülkadir-Zâde Mehmed Efendi

2b-5. Mirasın Vakfedilmesi

Çıt karyesinden Koca Hasan b. Hamdullah tarafından vasiyet etmeye ez-zikr-i ikrâr ve tescîle vekîl olduğu Hasan ve Abdullah Nasuh şehâdetleriyle sâbit olan Mehmed b. Hasan mezbûrun emlâkından karye-i mezbûre kurbunda vâki' etrâf-ı erba'adan Aşir oğlu (...) ve Yusuf ve oğlu Ali ve Murad ve müvekkil-i mezbûr mülklerinde mahdûd bir dönüm bağını mevtine ta'lik ile hasbeten lillâhi te'âlâ karye-i mezbûre câmi'-i şerîfinde imâm ve vakıflara vakf olmak üzere vasiyet ve işhâd eyledi deyû ikrâr ve i'tirâf eylediği işbu mahâlde kayd şüd. Fî 7 Şa'bân sene 1159.

Şuhûdü'l-hâl : Berber İbrahim, Hasan Efendi b. Mehmed, Molla Hüseyin , Molla İbrahim b. Mehmed Ağa

SAYFA 3

3a-2. Naiplik Tayini

İzzet-meâb fazîlet iktisâb fahrû'l-kuzât Amr Efendi el-mükerrem

Bâ'de't-tahiyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki işbu sene-i erba' ve hamsîn ve mi'ete elf Zilka'detü's-Şerîfesi gurreesinde zabt etmek üzere ber-vech arpalık mutasarrıfı olduğumuz Edremid kazâsı tarafımızdan niyâbet sana tefvîz ve sipâriş olmuştur gerekdir ki kazâ-i merkûmun gurre-i mezbûrdan zabt ve beyne'l-ahâlî icrâ-yı ahkâm-ı şer'iyye edip ve vâki' olan mevtâ-yı askeriye muhallelâtın dahî tahrîr ve terkîm ve beyne'l-verese bi'l-farîzati's-şer'iyye tevzî' ve taksîm eylesin ser-i mû cadde-i şer'-i enverden inhirâfa cevâz göstermeyesiz ve's-selam.

3a-3. Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi

İşbu bin yüz elli dört senesinde bâ-fermân-ı âlî Edremid tahsîli lâzım gelen Kütahya vâlîsi imdâd seferiyesi mâl kabzına me'mûr olan mübâşirin konakları harcları seksen guruş ve mübâşir mûmâ-ileyhin hizmeti doksan iki guruş ve Balıkesir vâlîsi tarafından gelen çukadârların hizmetleri ve akçe-i kesri altmış dört buçuk guruş ve yine sene-i mezbûrda Rumeli cânibine mürûr eden Bekir Paşazâde'nin konakları masrûfu ve nüzûl bârgîrleri ücreti yüz guruş Balıkesir paşası ve vâlî paşası konağı hizmeti otuz guruş ve vilâyet umûru için bâ-temessük voyvoda ağaya olan beş yüz seksen guruş ve voyvoda mûmâ-ileyhin konakları masrûfâtı yüz kırk altı buçuk guruş tarih-i deftere zikr müctemi' olan sâir mesârif-i kazâ-i cümle beyninde bâ'de'l-hesâb harc-ı defter ve huddâmiye ve çukadâriye ve kalemiye ve muhızıriye ile cem'an yekûn bin dört yüz elli guruşa bâliğ olmağla bi'l-cümle a'yân-ı vilâyet ve sâir re'âyâ verilmek ittifâk ve ittihâdlarıyla kazâ-i mezbûrun mevcûd olan yüz yirmi dört hânesi üzerine tarh ve tevzî' olundukda beher hâneye on birer guruş ve otuz ikişer pâre isbât etmeğın kıbel-i şer'iden tahsîldar ta'yîn olunan fahrû'l-eşbâh serdâr vekîli Mustafa Ağa'nın yedine verilen hâne defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fi'l-yevmis-sâmin aşer min-şehr-i Zilkâ'de li-sene erba'a ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Mahalle-i El-Hâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2 rub' 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2 rub': 3	Mahalle-i Kadı Celal Hâne 2 rub': 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne: 2 rub':1		
Mahalle-i Câmi'-i Vasat Hâne 2, rub': 1	Mahalle-i Kâdı İlyas Hâne 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub' 1.5		
Mahalle-i Câmi'-i Kebîr Rub' 1.5	Karye-i Avcılar hâne Hâne 4.5	Karye-i Bâyındır Hâne 1 rub' 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5		
Karye-i Güre	Karye-i Kızılkeçili	Karye-i Zeytinli	Karye-i Etmekçi	Karye-i Kaşıkçı	Karye-i Araplar	

Hâne 5 rub' 3	Hâne 1.5	Hâne 11.5	Hâne 1.5	Hâne 2 rub' 3	Hâne 1	
Karye-i Kâdı Hâne 3.5	Karye-i Kızıl Hâne 2	Karye-i İbrahimce Hâne 1 rub' 1	Karye-i Babaylar Hâne 1	Karye-i Narlı Hâne 1		
Karye-i Yapıcılar Hâne 2	Karye-i Dereli Hâne 3.5	Karye-i El-hâc Aslan Hâne 1	Karye-i Balcılar Hâne 2	Karye-i Şekviran Hâne 3		
Karye-i Temaşalık Hâne 3.5	Karye-i Havran Kebîr Hâne 17 rub' 3	Karye-i Yenice Hâne 2	Karye-i Karacalar Hâne 1.5	Karye-i Sarnıç Hâne 1 rub' 1		
Karye-i Derevirân Hâne 1	Karye-i Eymir Hâne 1	Karye-i Şapçı Hâne 1 rub' 3	Karye-i Frenk Hâne 3	Karye-i Çıt Hâne 2 rub' 1	Karye-i Çoruk Hâne 4	Karye-i Çıkırıkçı Hâne 4.5

Cem'an yekûn: hanehâ-124

Guruş	Derûn-ı defterde olan masrûfâtır ki ale'l-infirâd zikr ve beyân olunur
172	Kütahya Vâlîsi tarafından imdâd-ı seferîye kabzına me'mûr mübâşirin hizmeti ve konakları
94	Balıkesir Vâlîsi tarafından gelen çukadâr hizmeti ve konağı nüzûlbâşısı hizmeti ve konağı
0	Bekir Paşazâde'nin konak ve ücret-i nüzûl
580	Voyvoda el-Hâc Mehmed Ağazâde'ye bâ-temessük
146	Voyvoda mûmâ-ileyhin konakları masrûfu
36.5	Avârızcı mütesellim ağanın konakları masrûf
16	El-Hâc Osman'ın çukadâr hizmeti ve konağı
9	Havran karyesinde Said Efendi konağı ve seymen icraatları
100	Zeytinli karyesinin 20 ve çoruk karyesi 30 ve Şekviran ve Babaylar'ın 20 guruş Frenk köyü ve Çıt köyü 30 guruş harcları

150	Harc-ı defter
19	Hüddâmiye (15) ve çukadâriye (4) ve kalemiye (0) ve muhzırıye (0)

3b-1. İstanbul'a Buğday Gönderilmesi ve Ödemesinin Araştırılması

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâil ve'l-keâm Akhisar ve Bergama ve Kemer ve Bayramiç ve Ezine ve Kelemiye ve Tarhale ve Nevâhî ve Ilıca-i Bergama ve Foçalar ve Menemen ve Güzelhisar ve Çandarlı ve Ayazmend ve Kemer-i Edremid ve Tuzla ve Ezine Kazdağı kazâlarının kâdıları ve nâibleri -zîde fezâiluhum kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Saruhan Sancağı mutasarrıfı Mustafa -zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki taht-ı kazâlarından Âsitâne-i sa'âdetimde sâkin ve mütemekkin olan ibâdullâhın zahireleri kendi mahsûllerinden olmak üzere beher sene yüz bin İstanbul'a keyl hinta Âsitâne-i sa'âdetime nakl ve tesyîr olunmak için bundan akdem bazı şurûta hâvî şeref-bahş-ı sudûr olan emr-i âlî mücebince sene-i sâbıkaya mahsûben ol mikdâr hinta Âsitane-i sa'âdetime nakl ve kâpan-ı dakika vâsıl olmağla beher İstanbul'a keyl hintanın redî ve ceyyid i'tibârıyla yüz altmış üçten yüz yetmiş üç akçeye dek etmekçilere tevzî' ve fûrûht ve râyicü'l-vakt akçeleri an nakd ashâbına teslîm olunduğuna binâen ahâlî ve re'âyâ mikdâr-ı zerre cevritisâfa müte'allık vechen mine'l-vücûh bir hâlet zuhûr etmiş değil iken bu def'a Akhisar Saruhan kazâsı ahâlîsinden hisselerine isâbet eden üç bin keyl hintanın afv ve ref'ini istid'âların müş'ar-ı ahâlî-i kazâ iltimâslarıyla kazâ-i mezbûr nâibi Mevlânâ Feyzullah -zîde ilmühûnun der-i devlet-medârıma bir kıt'a mührü mutâbık arz-ı vürûd eylediği cihetten sâlifü'z-zıkr kazâ ahâlîsinden bu misillü hinta yekûn ve Âsitâne-i sa'âdetimde beş bin akçe ile bey' kendülere nâfi' bir ma'nâ iken bu mâdâ nâfi'adan rücû' ve inhıraf ve nakl ve bey'inden istinkâf eylemeleri mücerred bahâsı kendülere vâsıl olmamak vechi veyâhûd tarîk-i icrâyla beher hâl kendülere bir mazarrat hafıyye-i âidesinden neş'et etmiş hâlden olduğu melhûz olmakdan nâşî hakikat-i hâle tahsîl-i ıtlâ' için tefahhus ve istiksâr ve arz ve i'lâm olunmasını muktezî olmağla sen ki Akhisar Saruhan mütesellim-i mûmâ-ileyhsin mârifetin ve mârifet-i şer' ile gerek kazâ-i mezbûr gerek zıkr olunan kazâlar ahâlîsinin Âsitâne-i sa'âdetime nakl ve etmekçilere fûrûht ve bâlâda tasrih olunan kıyasıyla an nakd akçeleri ashâbına teslîm olunan yüz bin keyl hintanın bahâları mahâllinde ashâbına verilmiş midir yoksa verilmemiş midir verilmediği takdîrce diğerlerin zimmetlerinde kalmışdır sıhhat ve hakikat üzere her bir kazâ ahâlîsinden istihbâr ve istiksâr ve dâfi'ân hilâf-ı arz olunmakdan gâyetü'l-gâye mücânebet ve ittikâ olunmak şartıyla vâki' hâl başka başkadır

deyû arz ve i'lâm olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l- imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olasın şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Kad vasale ileynâ 20 Zilka'de sene 1154

3b-2. Tımar Sahiplerinin Fazla Vergi Talep Etmeleri ve Görevden Alınmaları

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Edremid kazâsında nâibü's-şer olan Mevlânâ -zîde ilmühû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki sen ki Edremid kazâsı nâibi Mevlânâ Süleyman -zîde ilmühûsun südde-i sa'âdetime mektûb gönderib kazâ-i mezbûra tâbi' ze'âmet ve tımâr karyelerinin Sarnıç ve Yenice nâm karye ahâlîsi meclis-i şer'ine varıp bunların karyelerinde ber-vech iştirâk mutasarrıf olan () nâm za'im ile erbâb-ı tımaran () nâm sipâhîli mutasarrıfı oldukları karyelerin kendileri zabt ve ta'sîr etmeyip bunların karyelerini zaleme-i mütegalibeden () nâm kimesnelere ilzâm etmeleriyle mezkûrlar dahî â'sâr-ı şer'iyye ve sâir hukûk ve rûsûmların kânûn ve defter mücebince almağa kanâ'at etmeyip hilâf-i kânûn ve defter-i ziyâde talebiyle vechen ahz eylediklerinde dahî kanâ'at etmeyip hilâf-ı şer'-î şerîfe ve mugâyir kânûn ve fetvâ-yı şerîfe müft ve meccânen yem ve yemek ve sâir me'kûlâtların aldıklarından mâ'adâ meccânen hidemâtlarında istihdâm edip bunun âmâl-i zulm ü ta'addîlerinin

Sayfa 4

nihâiyyen olunmayıp perâkende ve perîşân olmalarına bâ'is ve ahvâlleri diğér gün olmağla zalemeden olan mezkûrların subaşılıklarını def' ve yine re'âyâyâ enfa' ve müstakîm ve dindâr kimesne subaşı nasb olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum verilmek ricâsına vâki' hâl başka başka arz eyledikleri ecilden kânûn üzere amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel dahî husûs-ı mezbûra tamâm mukayyed ve yedlerinde olan fetvâ-yı şerîfelerine nazar edip göresin i'lâm olunduğu üzere ise ol bâbda muktezâ-yı re'âyâ fukarâsına kat'â zulüm ve ta'addî olunduğuna bir dürlü rızâ-yı hümâyûnum yokluğunda zu'amâ ve sipahileri mezkûrlara muhkem tenbîh eylesin ki zalemeden olan mezbûrları subaşılıktan def'eyleyip yerlerine ve re'âyâyâ enfa' ve müstakîm ve mu'temedün-aleyh kimesneyi subaşı nasb ve ta'yîn eyleyip a'sâr-ı şer'iyye ve sâir hukûk ve rûsûm-ı örfiyyelerini kânûn üzere olup hilâf-ı kânûn ve defter-i ziyâde eylemeye ve aldirmayıp men' ve def' eylesin min bâ'd şer'-î şerîfe ve fetevâ-yı münîfe kânûna ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş ettirmeyip eslemeyip inâd ve muhâlefet

üzere olanları yazıp Dersa'âdetime arz eyleyip husûs-u mezbûr için emr-i şerîfimi vermeğe muhtâc eylemeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâhir-i Şevvâli'l-mükerrerem sene erba'a ve hamsîn ve mi'e ve elf.

4a-1. Ze'âmet Karyesi Olan Germiyan Mutasarrıfından Başka Diğer Askeri Kişiler Tarafından Vergi Alınması ve Bunun Engellenmesi

Mefâhirü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Manyas ve Balıkesir ve Edremid kazâları nâibleri -zîde ilmühû tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dergâh-ı mu'allâm gediklilerinden kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim İsmail -zîde mecdühû südde-i sa'âdetime arzuhâl edip taht-ı kazâlarında vâki' Germiyan nâm karye ve gayrıdan berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu icmâlli serbest ze'âmet-i karyelerinin rüsûm-ı serbestiyesine âhardan bervechle dahl olunmak icâb etmez iken mîrmîrân ve mîrlivâ adamları ve voyvoda ve mütesellim ve subaşı ve yeniçeri serdârları ve sâir ehl-i örf tâifeleri taraflarından hilâf-ı kânûn müdâhale ve re'âyâyı rencide olunmağla mûmâ-ileyhin mahsûlünün kesr ve noksân tertîbine bâ'is olduklarını bildirip men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum recâ etmeğin icmâlli ze'âmet karyeleri serbest olmak kânûn-ı mukarrerdir hâricden kat'â dahl olunmaz kânûn üzere amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki, vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel dahî husûs-ı mezbûra tamâm-ı mukayyed ve berâtına nazar edip göresin hisselerinden biriktirilmiş olmayan icmâlli ze'âmeti karyelerinde vâki' olan cürm ü cinâyet ve resm-i arûsâne ve kul ve câriye müjdegânesi ve sâir bâd-ı hevâsına beylerbeyi ve sancakbeyi ve voyvoda ve subaşı ve alaybeyi ve zu'amâ ve erbâb-ı tımar ve çeribaşı ve çeri sürücüler ve ümenâ ve ummâl ve nâzır-ı nüzzâr ve muhassıl-ı emvâl olanlardan ve gayriden muhassala hiç ferdi dahl ve ta'arruz ettirmeyip cümlesin mûmâ-ileyhin subaşına ahz ü kabz ettiresin ve ânın gibi yazılı re'âyâsının birinden bir cürm galîzi sâdır olup meclis-i şer' salb ü siyâset veyâhûd kat'-ı uzuva müstahik ola ol vaktde dahî hükm-i kâdî lâhık olup hüccet-i şer'iyeye verildikten sonra mücrime günâh sâdır olduğu mahâlde siyasete memûr olanlara şer'le hakkında lâzım gelen mûmâ-ileyhin subaşısı ma'rifetle icrâ ettirip âhara toprağı alıp kemâkân komayıp ve bedel-i siyâset deyû bir akçe ve bir habbelerini almaya ve aldirmayasın ve şimdiye değin mûmâ-ileyhime âid olan rüsûm-ı serbestiyesinden kimesne fuzûlî nesnesin almışlar ise bâ'de's-sübût hükm edip aldırıp min-bâ'd kânûn ve emr-i hümâyûnuma mugâyir kimesneye iş ettirmeyip eslemeyip inâd ve muhâlefet üzere olanları isim ve resimleriyle vukû'ı ve sıhhati üzere yazıp Dersa'âdetime arz ve i'lâm eyleyip husûs-ı mezbûr için tekrar şikayet olunup emr-i şerîfim ısdâr ve irsâline muhtâc eylemeyesin ve bâ'de'n-nazar bu

hükm-i hümayûnu mûmâ-ileyhin yedine ibkâ eylesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâhiri Şevvâl sene erba'a hamsîn ve mi'e ve elf.

4a-2. Sarnıç ve Yenice Köylerinde Sipahinin Fazla Öşr Talep Etmesi ve Öşür Veren Kişiler

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Edremid kazâsında nâibü's-şer' olan Mevlânâ -zîde ilmühû tevki'-i refi'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki ze'âmet ve tımâr karyelerinden kazâ-i mezbûra tâbi' dârendegân-ı fermân-ı hümayûn Sarnıç ve Yenice nâm karye ahâlîleri südde-i sa'âdetime arzuhâl edip bunlar karye-i mezbûr toprağında zirâ'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden kânûn üzere sekizde bir öşr ve sâlâriyeleriyle kurâ-i mezbûr topraklarında olan bağ ve zeytin eşcârından defterde yazılmağla hâsıl olan üzümplerinden ve zeytin eşcârlarından hâsıl olan zeytinlerin onda bir öşürlerini vermeğe râzılar iken hâlâ karyelerin re'âyâsı ve sipâhîsi olan () nâm kimesneler kıanâ'at etmeyip ziyâde öşr talebiyle ta'addî ve rencîde eylediklerini ve bu bâbda da'vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfeleri olduğı bildirip fetvâ-yı şerîfeleri mücebince amel olunup hilâf-ı kânûn ta'addî ve rencîdeleri men' ü def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum reca eyledikleri ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıklarında husûs-ı mezbûra tamâm-ı mukayyed ve bu bâbda olan fetvâ-yı şerîfelerine nazar ve südde-i sa'âdetimden ihrâc olunmuş mühürlü sahîh-i sûret-i defter-i cedîd-i hâkânî taleb edip göresin ol bağlar ve zeytin eşcârından defterde harcı arza resm veyâhûd maktû' yazılmış olmayıp fî'l-vâki' öşr yazılmış ise kurâ-i mezbûre toprağında zirâ'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinden kânûn üzere sekizde bir öşürleriyle ve sâlâriyeleriyle ol bağlardan hâsıl olan üzümplerinden ve zeytin eşcârlarından hâsıl olan zeytinlerinden müteveccih olan onda bir öşürlerin verdiklerinden sonra mezkûrların hilâf-ı şer' ve kânûn ziyâde talebiyle ta'addî ve rencîde ettirmeyip ol vechle zâhir olan ta'addîlerini men' ü def' eyleyip min-bâ'd kânûn ve emr-i hümayûnuma muhâlif kimesneye iş ettirmeyip kazıyyede alâka ve medhali olmayanları karıştırmayıp eslemeyip inâd ve muhâlefet üzere olanları ism ü resmleriyle yazıp Âsitâne-i sa'âdetim'e arz ve i'lâm edip husûs-ı mezbûr için tekrâr şikâyet olunup emr-i şerîfim ısdâr ve irsâline muhtâc eylemeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâhiri Şevvâli'l-mükerrem sene erba'a ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Kazâ-i Edremid der livâ-i Karesi

Gönderoğlu? nâm-ı diğr Sarnıç

Mehmed veled Hacı İmâm	Hasan veled ev 3	Mehmed b. Receb veled ev 3	Azam Ali veled ev 3	Yusuf birâder ev 3	Hızır veled Ramazan 3	
İlyas veled ev 2	Mehmed birâder ev 2	Hasan veled İlyas 2	Haydar veled Ramazan 5	Mehmed veled ev 2	Mustafa birader ev 2	
Pîrî veled Şahkulu 4	Safer veled Salih 3	Yusuf veled Mehmed 4	Ali veled ev 2	Mustafa veled Muhyi 5	Turhama veled Ramazan 3	Mehmed veled ev 2
Safer birâder ev 3	Halil birâder ev 2	Mehmed veled Osman 3	Mustafa birâder ev 2	İvâz veled Hasan 5	Hızır birâder ev 2	Hüseyin veled İsmail 3
Ali birâder ev 2	Nasuh veled Mehmed 3	Mehmed veled ev 3	Hasan veled Mehmed 3	Musa birâder ev 3	Veli birâder ev 2	Hızır veled Ali 3
Bayram veled Durmuş 3	Mahmud veled Mustafa 5	Şâhmâlî veled ev 5	Şa'bân veled ev 2	Yusuf birâder ev 3	Ali birâder ev 2	
Durmuş veled Yusuf 5	Bektaş veled Veli 4	(...) veled Hacı 3	İlyas veled ev 2	Mehmed birâder ev 2	Lütfullah birâder ev 2	Hacı veled 3
Hasan veled ev 3	İlyas veled Musa 3	Mustafa veled ev 2	Veli veled ev 2	Hızır veled Said 5	Mehmed birâder ev 2	
Hızır veled Ali 3	Emrullah veled ev 2	Hasan veled Hacı 5	Mustafa veled ev 2	Veli veled Abdi 5	Hasan veled Ali 5	Said veled ev 2
(...) veled Mustafa 5	Hafa veled Yusuf 5					

İnönü mâ'a Edremid

Hasan veled Hızır (...) 3	Hızır veled ev 3	Mehmed veled Yusuf 3	İlyas veled ev 5	Ali birâder ev 2	Ali veled Muhyi 3
Süleyman veled ev 3	Şa'bân birâder Ali 5	Şa'bân veled Mustafa 5	Hüseyin veled ev 5	Mustafa veled Ali 2	Yusuf veled Muhsin 5
Yusuf veled Ali 3	Hacı Ramazan veled Yahya 5	Ramazan veled Süleyman 3	Yusuf veled Hüseyin 4	İlyas birâder ev 3	Hüseyin birâder ev 2
Yusuf veled Mehmed 3	Hüseyin veled ev 2	Hacı Hızır veled Mehmed 3	Süleyman veled ev 2	Mustafa birâder ev 2	Hasan veled Yusuf 3
Hüseyin veled ev 2	Bali veled İbrahim 5	Alimşâh veled ev 2	Ahmed birader Bali 3		

Hâssa

resm-i (...) arsa 1001	Hinta (...) 10- 1400	Eşâr (...) 5-500	Mahlût (...) 7- 420	öşr (...) 60	(...) 100
Öşr piyâz (...) 12	Öşr mâdâm 15	Öşr kovân 70	Öşr bağ bahçe 15	Öşr samân 15	(...) 43
(...) 200	Âsiyâb baş 1- 60	Resm-i hâriç 30	(...) 50	Yekûn 4276	

Sûret-i defter-i cedîd-i mufassal Süleyman buyurdu ki nakl olundu. Tahrîren fî evâhir-i Şevvâlî'l-mükerrem sene erba'a ve hamsîn ve mi'e ve elf.

4b-2. Sarnıç ve Yenice Köylerinde Sipahinin Haksız Vergi Toplaması

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Edremid kazâsında nâibü's-şer' olan Mevlânâ -zîde ilmühû tevkî'-i refî'-i vâsıl olıcak ma'lûm ola ki ze'âmet ve tımâr karyelerinden Sarnıç ve Yenice nâm karyelerin ahâlî ve re'âyâları südde-i sa'âdetime arzuhâl edip bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen a'şâr-ı şer'iyye ve sâir hukûka ve rüsûmlarını kânûn ve defter mücebince edâ edip kusurları yok iken ziyâde talebiyle ta'addî olunmaları icâb etmez iken karyeleri subaşları olan () nâm kimesneler kânûn ve defter mücebince almağa ғанâ'at etmeyip hilâf-ı kânûn ve mugâyir-i defter ziyâde talebiyle bunları ta'addî ve rencîdeden hâli olduklarını bildirip bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen a'şâr-ı şer'iyye ve sâir hukûk ve rüsûmlarını kânûn ve defter mücebince subaşları mezkûrlara edâ eylediklerinden sonra hilâf-ı kânûn ve mugâyir-i defter ziyâde talebiyle ol-vechle zâhir olan müdâhale ve ta'addîlerin men' ü def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn ve defter mücebince amel olunmak

Sayfa 5

emrim olmuşdur buyurdum ki vusûl bulduk da bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel dahî husûs-ı mezbûra tamâm mukayyed olup göresin bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen â'şâr-ı şer'iyye ve sâir hukûk rüsûmlarını kânûn ve defter mücebince tamâmen edâ eylediklerinden sonra hilâf-ı kânûn ve mugâyir-i defter ziyâde talebiyle müdâhale ve ta'addî eyledikleri vâki' ise mezkûrların hilâf-ı kânûn ve mugâyir -i defter mücebince ol-vechle zâhir olan müdâhale ve ta'addîlerini men' ü def' eylemesinde mugâyir-i kânûn ve deftere ve emr-i hümayûnuma muhâlif kimesneye iş ettirmeyip ve kaziyyede alâka ve medhali olmayanları bunların işbu da'vâlarına kat'ân karıştırmayıp eslemeyenleri ism ü resmleriyle vukû'u sıhhati üzere yazıp Âsitâne-i sa'âdetime arz ve i'lâm eyleyip husûs-ı mezbûr için bir dahî şikayet olunup tekrar emr-i şerîfim varmağa muhtâc eylemeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâhiri Şevvâlî'l-mükerrem sene erba'a ve hamsîn ve mi'e ve elf.

5a-1. Koyunların Tarlalara Zarar Vermesi ve Yasaklanması

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Edremid kazâsında nâibü's-şer' olan Mevlânâ () -zîde ilmühü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Edremid kazâsına tâbi' Sarnıç ve İnönü nâm karyeler ahâlîleri südde-i sa'âdetime arzuhâl edip bunların karyeleri topraklarında vâki' Manastır demekle ma'rûf mahâlde koyun ve keçi tâifeleri gelip ikâmet eylediklerinde koyun ve sâir davarlarını zabt etmeyip bunların kurâ-i mezkûre zirâ'atlarına vâki' tarla ve mevrû'âtları arasına salıverip ve çekmeyip bunlara ol vechle küllî zarâr u ziyân eylediklerini bildirip men' ü def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden kânûn üzere amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki () vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel dahî husûs-ı mezbûra tamâm-ı mukayyed olup göresin mezbûrların davarları kadîmden ol mahâlde gezegelmiş değil ise min-bâ'd gezdirmeyip men' ü def' eylesin geze geze gelmiş ise dahî zarâr-ı kadîm olmaz bunların gerek tarla ve sâir mahsûlleri arasında davar gezdiğine kat'â rızâ-yı şerîfim bu kadar mezbûrlara muhkem tenbîh ve te'kîd eylesin ki mahsûl kalkıncaya dek davarlarını muhkem zabt edeler mahsûl kalkdıktan sonra dahî kadîmden ne mahâlde gezegelmiş ise yine ol mahâlde gezdirip zarâr u ziyân etmiyeler ve ettirmeyip men' ü def' eylesin bâ'de't-tenbîh eslemeyip vech-i meşrûh üzere zarâr u ziyân ederler ise vâki' olan zarârların bâ'de's-subût tazmîn ettirip min-bâ'd şer'-î şerîfe ve kânûna ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş ettirmeyip eslemeyip inâd ve muhâlefet üzere olanları vukû'u sıhhati üzere der-i devlet-medârıma arz ve i'lâm eyleyip bir dahî emr-i şerîfim vermeğe muhtâc eylemeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâilî Zilka'de sene erba'a ve hamsîn ve mi'e ve elf.

5a-2. Vefat eden es-Seyyid Yusuf b. Hasan'ın Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekesinin Listesi

Medîne-i Edremid 'de Tuzcu Murad mahallesinde vefât eden es-Seyyid Yusuf b. Hasan'ın verâseti zevce-i metrûkesi Emine bt. Halil ile sulbî sagîr oğlu Hasan ve sagîre kızları Alime ve Fatma ve Emine'ye münhasıra olduğu lede's-şer'î'l-enver zâhir ve nümâyân olduktan sonra müteveffâ-i mezbûrun bi't-taleb kıbel-i şer'îden tahrîr ve terkîm olunan muhallefâtıdır ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-ışrîn min-şehri Zilka'deti's-şerîfe li-sene erba'a ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Menzil-dâr-ı mahalle-i mezbûre kıt'a 1 meblağ 13000, köhne döşek 3 meblağ 240, köhne yorgan 3 meblağ 120, köhne kaliçe 1 meblağ 60, seccâde 1 meblağ 40, kilim aded 3 meblağ

240, def'a kaliçe 1 meblağ 300, köhne çuval 13 meblağ 60, heybe aded 2 meblağ 60, köhne kemer 1 meblağ 90, muhayyer aded 1 meblağ 360, kuşak 1 meblağ 60, dizlik 1 meblağ 90, beyaz sad 1 meblağ: 90, nakış don 1 meblağ 45, gömlek 1 meblağ 130, müsta'mel biniş çuka 1 meblağ 240, evânî-i nühâsiyye 10 meblağ 1800, havan aded 1 meblağ 120, demir tebe 1 meblağ 60, tunç evânî 2, küp aded 5 meblağ 105, def'a küp 1 ve dağar 1 meblağ 120, desti aded 15 meblağ 120, kantar aded 1 meblağ 60, bârgîr re's 1 meblağ 990, tezgâh 1 meblağ 120, çıkrik 1 meblağ 90, olan nüküd meblağ 3000, zevcesinden müntakil meblağ 3070 cem'an yekûn meblağ 24250

Minhâ el-ihracât

Techîz ve tekfîn meblağ 1200, mehr-i müeccel li-zevce'til mezbûre meblağ 6000 (...), yekûn 16130

Sahhü'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese meblağ 8120

Hissetü'z-zevci'l mezbûr meblağ (), Hissetü'l-ibn meblağ (), Hissetü'l-bint meblağ (), Hissetü'l-bint meblağ (), Hissetü'l-bint meblağ ()

5a-3. Vefat Eden Molla Yakub b. Aydın'ın Vârisleri Arasında Taksîm Olunan Terekesinin Listesi

Medîne-i Edremid mahallâtından Câmi'-i Vasat Mahallesi sükkânından olup bundan akdem vefât eden Molla Yakub b. Aydın verâseti zevce-i metrûkesi Fatma bt. Amr ile sulbî sagîr oğlu Eyüb ve kebîre kızı Ayşe ve Ümmühan ve sagîre kızı Emine'ye münhasıra olduğu lede's-şer'î'l-enver zâhir ve nümâyân oldukdan sonra müteveffâ-i mezbûrun bi't-taleb kıbel-i şer'îden tahrîr ve terkîm olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî evâhir-i Muharremi'l-harâm li-sene hamse ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Mushaf-ı şerîf meblağ 600, Kısâs-ı enbiya aleyhimü's-selam meblağ 300, menzil-dâr mahalle-i mezbûre kıt'a meblağ 12000, kurbunda bağçe meblağ 3000, Frenk karyesi kurbünde bağ meblağ 4800, müstevfî (...)1 meblağ 80, yorgan 2 meblağ 130, köhne yastık 1 meblağ 150, hırka aded 1 meblağ 720, kazma 2 çapa 1 meblağ 120, kaftan meblağ 120, küp aded 5 meblağ 150, evânî desti 3 meblağ 100, tırbân aded 1 meblağ 40, el değirmeni 1 meblağ 100, nakış çuka meblağ 75, münakkaş hamam boğçası 1 meblağ 90, bıçak 2 meblağ 240, devat 1 meblağ 100, kuşak 1 meblağ 240, leğen ibrik 1 meblağ 240, hamamtası 1 meblağ 180 cem'an yekun (...)

Minhâ el-ihracât

Mehr-i müeccel li-zevce'til mezbûre meblağ 2000, resm-i kısmet (ve) hüddâmiye ve kalemiye ve çukadâriye meblağ 3000

Sahhü'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese meblağ 27100,

Hissetü'z-zevce meblağ 3385, Hissetü'l-ibni'l-mezbûr meblağ 9486, Hissetü'l-bint meblağ 4743, Hissetü'l-bint meblağ 4743, Hissetü'l-bint meblağ 4743

Sayfa 6

6a-1. Moskof Devleti ile Esir Konusunda Anlaşma ve Düzenlemeler

Düstûrûn-ı mükerrremûn ve müşîrûn-ı mufahhamûn nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûru'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehhid-i bünyânü'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfu bi-sunûf-i avâtıfı'l-meliki'l-a'lâ Anadolu'nun yemîn u yesârıyla sağ kolu nihâyetine varınca vâki' olan vüzerâ-yı izâm edâmallâhu te'âlâ iclâlehûm e'âzım-ı ümerâi'l-kirâm küberâi'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izzî ve'l-ihtişâm el-muhtassûn bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ mîr-i mîrân kirâm ve akzâ kuzâtı'l-Müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fezâil ve'l-yakîn râfî'ü a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtassûn bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevâlî-i izâm zîdet fezâiluhûm ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm kâdılar ve nâibler ve müftîler ve ulemâ ve eimme ve hutebâ -zîde fazluhûm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler ve voyvodalar ve evkâf zâbitleri ve mâlikâne mutasarrıfları ve mültezimleri ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele emînleri ve a'yân-ı vilâyet -zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Devlet-i aliyyem ile Moskof devleti yedinde bundan akdem ber-vech te'yîd akd-i tecdîd olunan müsâmaha haberiyet encâmın mübâdele olunan ahidnâme ve tasdîknâmesinde tarafeynden ahz olunan üserâdan devlet-i aliyyemde İslâm'a gelenlerden Moskof devletinde tanassur edenlerden mâ'adâsı bilâ-te'hîr ve bahâne ve istisnâ âzâd olunalar deyû şart takayyüd kılınmakdan nâşî tarafeynden şart-ı mezkûrun infâz ve icrâsına şürû' ve mübâşeret olunub bâ'zen icrâ ve tenfiz ve bâ'zen mevkûf ukde-i tesvîf olunmağla mevâdd-ı mevkûfenin dahî dostluğa lâıyk vechile hâli ve tevfikini devlet-i aliyyem murahhasları hâlâ hâlâdır sa'âdetimde olan Moskoflunun murahhası büyük elçisi kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-mesîhiyye Aleksandır Romançun hutimet avâkıbuhû bi'l-hayr devleti tarafından ruhsat-ı kâmile hasebiyle bâ'de'l-müzâkere mânde-i ukde-i te'hîr olan

kusûr su‘ûbetli madde dahî tarafına lââyık muvâfık olduğı vech üzere cânibinden bi’t-terâhî ve bir hâtıme üzerine karâr ve nizâm verilir işbu mâh-ı Cemâzi’l-âhire’nin yirmi altıncı perşembe günü sadrâzam ve vekîl-i mutlâkı kaviyyü’l-himem huzûrlarında bi’l-cümle vüzerâ-yı izâm ve ulemâ-i fihâm ve ocakların ricâli ve devlet-i aliyyem hayırhâhları akd-i encümen ictimâ’ edip cümlelerin tecvîz ve istihsânlarıyla tarafeynden müceddeden temessükleri mübâdele ve ahz ve i’tâ olunup mevâdd-ı mevkûfe dahî Lillahi’l-hamd pezîr-i hüsn-i encâm olmağıla zıkr olunan temessükün ikinci maddesi tarafeynin üserâsı bilâ avk u te’hîr teslîm olmak üzere musâlaha mün‘akidenin birinci maddesinde karârdâde olup ve lâkin mâddet-i merkûmenin bâ‘zen icrâ olunup tamâmen icrâ olunmağıla fîmâ-bâ’d üserâ-yı merkûmun her ne mahâlde ve her kimin yerinde bulunurlar ise lâkin olduğı acele ile cem‘ olunup bilâ avk ve te’hîr ve bilâ bahâne hulûs üzere red ü teslîm olunmaları için tarafeynden te’kîd ve kat‘ olunmak üzere ta’ahhüd oluna ta-kim-i mergûb indallâh olan işbu maslahat-ı hayriyyenin teminâtı için iki devlet memâlikine mu’ekked tenbîhnâmeleri irsâl münâdîlerinde ettirile Rusya Devleti’nde tenassur edenler ve devlet-i aliyyemde İslâm’a gelenler istisnâ kılınalar lâkin devlet-i Moskof tarafından şöyle ta’ahhüd olunmuştur ki el-yevm müşârun-ileyhimâda olan zâbitân ve a’yân ve husûsa bu sene ricâlinin evvel emirde teslîmlerine ihtimâm oluna deyû akd ve şart kılınıp bu vech ile uhde ve iltizâm olunduğı siz ki vüzerâ-yı müşâr ve sâir mûmâ-ileyhimsiz cümlelerin ma’lûmu oldukda ehl-i İslâm ellerinde bulunan hatn olmamış ve nasrâniyetinde Batı Moskof esirleriyle kezâlik nasâra ve Yâhûdi tâifesi yedlerinde olan Moskof üserâsı ber-mûceb-i ahd ve temessük mübâşire veyâhüd her kazânın hâkimine bilâ-tereddüd teslîm olunup bu mukâbelede beher re’s esir için ashâbına cânib-i mîrîden yüzer gurus verilmek üzere Âsitâne-i sa‘âdetimde nizâm verildiğini dellâllar nidâsıyla cümlelerin sâife-i intibahlarına ilkâ ve işâ‘at ve bu husûsun mübâdele olunan temessük mücebince pezîrâ-yı imzâ ve icrâsına cümle kez sarf-ı tâb ü tâkat eylemeniz fermânım olup ancak da merkûma erkân-ı musâlahanın (...) ve şart koymandan olduğuna binâen beher kazâdan bâ-fermân-ı âlî cem‘ ve tedârik olunacak esirlerin bâ‘de’l-isti‘lâm Dersa‘âdet’den mübâşir varıncaya dek lâzım gelen me’kûlâtın ru’yet ve heyet-i ictimâ’iyyelerini ârıza tatarrukdan siyânet için alâ-tarîki’l-emâne meks ve ikâmetleri bu işin akdem lâzımesinden olmağıla her kazâda cem‘ ve tedârik olunan esirler sebt-i defter oldukdan sonra evvel kazâda ehl-i zimmet Rum ve Ermeni tâifesinin metropolidleri ve cemâ‘atbaşları bulunur ise ma‘rifet-i şer‘ ve cümle ma‘rifetle mübâşir varıncaya dek bi-tarîki’l-emâne anlara bulunmadığı sûrette civârında bulunmalarına her ne mikdâr esir teslîm olunur ise adedi ve sâhibinin ismi tasrihiyle kabzı müş‘ir yedinden memhûr sened alınıp

eğer mübâşir vürûdundan evvel içlerinden helâk olanı var ise mesfûr kitâbeti evvel kazânın hükkâm ve zâbitânına ihbâr ve bâ'de'r-reddiyye defter-i merkûmu ve ismi mahalline memâlik işâreti vaz' ve mübâşir ta'yîni için defter-i merkûm mu'accelen bu tarafa arz olunup bâ'de mübâşir vardıkda berâberinde yine ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetle ahz ve mübâşire teslîm ve defter ve i'lâmıyla bu cânibe irsâl ve tesyîr olunmak murâd-ı hümayûnum olmağın mahsûsen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olmuştur imdi musâlaha müeyyide-i merkûmânın madde-i hüsn-i encâm (...) göresin i'lâm olunduğu üzere ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-î kavîm ve mazmûnu muvâfık-ı şer' olup alâ vechi'l-hasn sâbit ve zâhir olan hüccet-i şer'îyye mücebince amel edip dahî bâ'de's-sübût icrâ-yı şer'-î ihkāk-ı hak eyleyip min-bâ'd şer'-î şerîfe ve hüccet-i şer'îyye ve emr-i hümayûnuma muhâlif kimesneye iş etdirmeyip ve kaziycede medhali olmayanları asla ve kat'â da'vâsına karışdırmayıp eslemeyip inâd ve muhâlefet üzere olanları ism ü resmleriyle vukû'ı ve sıhhati üzere yazıp Âsitâne-i sa'âdetimde arz ve i'lâm edip husûs-ı mezbûr için bir dahî emr-i şerîfim varmalı eylemeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâhiri şehri Rebî'i'l-evvel sene hamse ve hamsîn ve mi'e ve elf.

6b-1. Midilli Kalesinde Hapistekilerin Salınması

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Edremid kazâsında nâibü's-şer' olan Mevlânâ -zîde ilmuhû ve kıdvetü's-sikât ve'l-müstahfizîn Midilli Kal'ası Dizdârı () -zîde hıfzuhû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Edremid sâkinlerinden Serdar oğlu Hüseyin ve Semerci el-Hâc Süleyman demekle ma'rûf kimesneler südde-i sa'âdetime arzuhâl gönderip bunlar bundan akdem Magosa Kal'a'sında kal'a-bendler için emr-i âlî sâdır olduğda Midilli kal'asında kal'a-bend olunub her vechle ıslâh-ı nefis ve ahvâlleri diğer-gûn olduğun bildirip hâllerine ve iyâl ü evlâdlarına merhameten afv ü ıtlâk olunmaları bâbında emr-i şerîfim ricâ ve mezbûrânın ıslâh-ı nefis eyledikleri zâhir afv ve ıtlâk olunmaları bâbında emr-i şerîfim sudûrunu düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem bi'l-fi'l Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan vezîrim Hasan Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû i'lâm etmeğini müşarun-ileyhin i'lâmı mücebince amel olunmak emrim olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel dahî sen ki dizdâr-ı mezkûrsun mezbûrân kal'a komadan ıtlâk ve sebilleri tahliye eyleyip ve sen ki nâib-i mûmâ-ileyhsin kazâ-i mezbûrda ikâmetlerinde kimesneye muhâlefet ettirmeyip mazmûn emr-i şerîfimle âmil olasın. Tahrîren fî evâil-i Cemâziye'l-âhire sene hamse ve hamsîn ve mi'e ve elf. Mücebince

yeniçeri ağası müşârun-ileyhe Hasan ağa tarafından mektûb vârid olduğu kayd şüd. Mûcebince amel olunur.

6b-2. Re'âyâdan Çeşitli İsimlerle Fazladan Vergi Alınmaması ve Haklarının Korunması

Düstûrûn-ı mükerremûn ve müşîrûn-ı mufahhamûn nizâmü'l-âlem müdebbirü'l-umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehhid-i bünyânü'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfu bî-sunûfi avâtıfı'l-meliki'l-a'lâ Anadolu'nun sağ kolunda vâki' vüzerâ-yı izâm -edâmallâhu te'âlâ iclâlehû- ve e'âzım-ı emîrû'l-ümerâi'l-kirâm efâhim el-küberâi'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izzi ve'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîdi'l-inâyeti'l-meliki'l-a'lâ mîr-i mîrân-ı kirâm dâme ikbâluhû- ve akzâ kuzâtı'l-Müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fazli ve'l-yakîn râfi'-i a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vâris-i ulûmü'l-enbiyâ'i ve'l-mürselîn el-muhtas bî-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevâlî zevi'l-ihtirâm zîdet fazluhum ve mefâhirü'l-ümerâ'i'l-kirâm merâci'ü'l-küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm el-muhtassu bi-mezîd-i inâyeti'l-Meliki a'lâm sancak beyleri dâme izzuhûm ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm, me'âdinü'l-fezâil ve'l-keâm kâdılar ve nâibler -zîde fazluhum ve mefâhirü'l emâcid vel-akrân mütesellimler ve voyvodalar ve kethüdâ yerleri ve zu'amâ ve erbâb-ı tımâr mîr-i mukâta'ât mültezimleri ve havâss ve evkâf zâbitleri ve mütevellîleri ve câbileri ve a'yân-ı vilâyet -zîde kadruhûm tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki i'dilû hüve akrebu li't-takvâ fehvâ-yı itâ'at ihtivâsı üzere memâlik-i mahrûsemde sâkin ve mütemekkin olan fukarâ ve zu'afâ ve bi'l-cümle ahâlî ve re'âyâ fukarâsının neşr-i âsâr-ı adâlet ve ifâza-i envâ'-ı birr u re'fet ile cem' mezâlim ü ta'addiyâta umûm bida' u muhaddesâtan himâyet ve sıyânetleri akdem kâffe-i umûrdan olmağla bundan akdem bilâd ve emsârda münteşir olan mezâlim ve mefâsidin izâlesi tanzîm umûr-ı memleket ve terfiyye ahvâl-i râ'iyet vesîle ve medâr olmak irâdesiyle eyâlet mutasarrıflarına imdâd-ı seferiyye ve hâziriye tertîb ve takdîr olundukta vülât-ı eyâlet ancak ta'yîn olunan seferiyye ve hâziriyesinde ve havâssları mahsûlatına kanâ'at ve dâirelerine etmekle tesviye ve tanzîme mübâderet edip bu mukâbelede mukaddemâ vülât taraflarından fukarâ üzerlerine tahsîl olunan devir nâmı ve kaftan bahâ ve zahîre ve nâ'l bahâ ve öşr-i diyet ve sâir bahâne ve illet ile bir akçe ve bir habbe alınmamak ve müsvedde ile mübâşir gönderilmemek ve bî-gayri hakkın cerim ve ta'zîr olunmamak üzere vilâyetin ahvâli râbita-i nizâma bend olunmak ve kuzât ve nüvvâb dahi hademe-i şer' kadîm olmalarıyla anlar dahî nâ-hükm beyne'n-nâs bi'l-

adl emr-i şerîfime imtisâl ile hüccet-i şer'îyyeden ve verildikleri uruzdan sicillâta sebt olunan kazâyâdan ve sâir umûr-ı mahkemeye dâir mevâddan harc-ı kitabet namıyla kânûn üzere ta'yîn olunan şeyden ziyâde bir nesne mutâlebe ve ehl-i örfe tebâ'îyyet ile re'âyâ fukarâsını bir dürlü remide etmeyip i mukâta'ât voyvodaları ve mîr-i havâss ve evkâf zâbitleri ve mütevellîleri ve câbileri ve zua'mâ

Sayfa 7

ve erbâb-ı tımâr makûleleri dahî yedlerinde verilen berevât ve sûret-i defter-i hâkânî ve evâmîr-i aliyye (...) tenzîl (...) kânûn ve emr-i defter ahz için yazıcı akçesi sarrâfiye vücûh- i mezâlim re'âyâ ve ahâlî-i memleketden bir akçe ve bir habbe alınmayıp ve â'sâr ve rûsûmât-ı kânûn ve defterden ziyâde talep etmeyip ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları dahî (...) nâmıyla ve sâir mezâlim ile bir ferdi ta'cîz etmeyip ve a'yân-ı vilâyet nâmına olanlar dahî evâmîr-i aliyye ile vâride olan tekâlîf tevzî'inde ta'dîl ve tesviye ve ismine ri'âyet ve herkesin tahammülüne göre ma'rîfet-i şer'le tevzî'ye dikkat edip tahammüllerinden ziyâde bir ferde bir akçe ve kezâlik bilâ emr-i şerîf tekâlîf-i şâkka nâmıyla bir nesne tahsîl etmeyip ve kuzât ve nüvvâb ve makûleleri için tevzî' defterine ziyâde bir şey tahrîr olunmayıp bu siyâk üzere umûmen memâlik-i mahrûse hüsrevânemde vâki' bilâd ve emsârda mukîm ve mütevâtîn olan ahâlî ve fukarânın min-küllî'l-vücûh mezâlim ü ta'addiyâtdan masûnet-üs-sâha olmaları bâbında bundan akdem hudûd-ı inâyet menûtumla mazmûn adâletnâme-i hümâyûn ısdâr ve taraf-ı bertaraf nesr ve ırsâl olunmuşdur lâkin bu tenbîhât-ı şâhânemden yine iğmâz ve tegâfûl olup vüzerâ-yı i'zâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm dâ'îlerini tanzîm ve techîzde vech-i i'tidâlî tecâvûz etmeleriyle îrâdları masraflarına vefâ etmediğinden bayrakları kurâ be-kurâ gezip müsveddât âhar bahâne ile fuzûlî bî-gayri hak tecrîm ve tağrîme mübâderet ve sâirleri ol günden ziyâde diledikleri gibi cevri ve i'tisâfa cesâret eyledikleri ve bu takrîb ile taşra ve memleketlerde fukarâ-yı ra'îyyet mezâlim ü ta'addiyâtdan nâşî umrân-ı memleketden ibâret olan zirâ'at ve harrasını ve evtân-ı kadîmelerini terk edip her biri birer mahallâtı perâkende ve perîşân oldukları ve kusûrlarının dahî yerlerine ve yurdlarına durup ve oturacak malları kalmadığı yakînen ma'lûm-ı hümâyûnum olmağla şeref-efzâ-yı sudûr olan tenbîhât-ı hümâyûnuma mugâyir bu misillü memnû' ve merfû' olan tecâvûz ve ta'addiyâtı def' ve herkes havze-i hükûmet ve dahl-i hudûd ve eyâletinde olan kasabât ve kurâdan kalkıp âhar mahâllerde perâkende ve perîşân olan re'âyâ tâifesini her nerde ise bu me'vâ-yı kadîmlerine celb ve iskân ve yerlerine ve yurdlarına emin-bâl ferâğ hâl ile takrîr ve eyzan ettirilmek ve vülât ve hükâm dahî

dâimelerini hadd-i i'tidâl üzere tesviye ve tanzîm etmek fermânım olup bundan sonra yine bir ferd ta'yîn ve tahsîs olunan âidâtdan ziyâde nesne talebinde olduğu ve fukarâ üzerine fermân-ı hümâyûnumla nâzile olan tekâlifâtıdan fazla bir kimesne kendüsü için bir akçe ve bir habbe aldığı ve bilâ emr-i şerîf yedine tevzî' ve müsvedde ile ve bahâne-i âhar ile fukarâ-yı râ'yyet tecrîm ve tağrîm olunduğu ve bu nihâyet ve merfû'an haserât edenleri men' ve zecr ve ism ü resmleriyle keyfiyetlerini Dersa'âdetime arz eylemediği mesmû'-ı hümâyûnum olur ise vüzerâ-yı i'zâmdan iseler azl ve tenkîl mîr-i mîrândan iseler mîr-i mîrânlıkları ref' ve kendüleri tağrîb ve tezlîl ve kuzât makûlelerinden iseler cerîme kazâdan isimleri hakk ve kılâ' habs ve tescîn ve mütesellimler ve voyvodalar ve mukâta'ât ve evkâf zâbitân ve mütevellîleri ve câbileri ve zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve sâir zâbitân zümresinden ve a'yân-ı vilâyet gürûhundan iseler bilâ tereddüd eşedd-i ukûbet ile cezâları tertîb olunacağı ve bu tahdîdatın îkâ'ına iktifâ olunmayup irtikâb zulm ve ta'addî edenlerin ibreten li'l-gayr malları dahî mîrîden girift olunacağı ehl-i zimmet saltanat ve farîza-i uhde-i hilâfetim olmak üzere cezm-kerde şâhânem olmağın fîmâ-bâ'd bunun hilâfına hareket etdirilmek cerîmleri karîn-i kabûl ve bâ'de-zîn keyfiyetden habîr ve âgâh değil izik deyû bir ferdin îrâd edeceği gadr ve illet makbûl olmayacağı cümlelerin ma'lûmu olmak için mahsûsan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve hâssa silâhşörlerinden kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Abbas -zîde mecdühû ile irsâl olunmuşdur imdi vusûlünde mazmûn-ı münîf ilân ve işâ'at ve bir sûretâ sicillâta kayd ve sebt ve dâimâ mazmûn-ı münîf ile amel ve hareket eylemeniz bâbında fermân-ı alîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olup hilâfından bî-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhiri şehri Rebî'ül-evvel sene hamse ve hamsîn ve mi'e ve elf.

7a-1. İstanbul'daki Cami ve Mescitlerde Kullanılan Kandillerin Zeytin Yağı İhtiyacı Önemi ve İhtikar Yapmayı Engelleme

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Edremid kazâsında nâibü's-şer' olan Mevlânâ -zîde ilmuhû mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân voyvoda ve a'yân-ı vilâyet -zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki revgan-ı zeyt havâyic-i zarûriyyeden olmağla bunca İstanbul'da vâki' cevâmi' ve mesâcidin kanâdiline lüzûm ve iktizâsı olmağla kesret üzere vürûdu emr-i ehemm olup öteden beri ol-taraflardan vârid olan revgan-ı zeyt merteb-i vefrete resîde olmuşken şimdi muhtekir tâifesi dâ'îye-i ihtikâr ve intifâ'-i yesâr ile idhâle cesâret min-küllî'l-vücûh serbest olup şurût-ı serbestiyet üzere zabt u rabt edip taraf-ı

âhardan ferd-i vâhid dahl ü ta‘arruz kılmaya ve re‘âyâ-yı mezbûrdan ağa-yı mûmâ-ileyhin üzerlerine tarafımızdan zâbit bilip şer‘-î şerîfe ve kânûn-ı kadîme mugâyir re‘yinden hâric ve sözün taşra vaz‘-ı hareketde ber-mûceb âmil olası ve’s-selâm.

7b-1. Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi

İşbu bin yüz elli altı senesinde mahsûb olmak üzere bâ-fermân-ı âlî ve bâ-sûret-i defter-i mevkûfât Edremid kazâsından tahsîli lâzım gelen bedel-i avârız ve bedel-i nüzûl ve bedel-i mütেকâ‘idîn mâlları cihet-i ma‘îşetleriyle ma‘a üç bin sekiz yüz dört gurus olub mâl-ı mezkûr ber-mu‘tâd-ı kadîm müddet-i ma‘lûme tamâmında tahsîl olunmak üzere te‘cîl olunmağla vaz‘ olunan mehliye ve masârif sâiresi vilâyetin âhar masrûfâtına zam ve idhâl olunduktan sonra bi‘l-ittifâk a‘yân ve‘l ahâlî mâl-ı merkûm kazâ-i mezbûrun mevcûd yüz yirmi üç hânesine tarh ve tevzî‘ olundukda beher hâneye otuzar gurus ve otuz ikişer para isâbet etmeğîn mahsûl mâl-ı mezbûr olan fahrû‘l-eşbâh Serdâr Mustafa Ağa’nın yedine verilen hâne defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fi‘l-yevmi‘l-ışrîn Saferi‘l-hayr sene sitte ve hamsîn ve mi‘e ve elf.

Mahalle-i el-Hâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2 rub‘ 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2 rub‘: 3	Mahalle-i Kadı Celal Hâne 2 rub‘: 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne: 2 rub‘:1
Mahalle-i Câmi‘-i Vasat Hâne 2, rub‘: 1	Mahalle-i Kadı İlyas Hâne 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub‘ 1.5
Mahalle-i Câmi‘-i Kebir Rub‘ 1.5	Karye-i Avcılar hâne Hâne 4.5	Karye-i Bayındır Hâne 1 rub‘ 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5
Karye-i Güre Hâne 5 rub‘ 3	Karye-i Kızılkeçili Hâne 1.5	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi Hâne 1.5	Karye-i Kaşıkçı Hâne 2 rub‘ 1
Karye-i Araplar	Karye-i Kadı	Karye-i Kızıl	Karye-i İbrihimce	Karye-i Babaylar

Hâne 1	Hâne 3.5	Hâne 2	Hâne 1 rub‘ 1	Hâne 1
Karye-i Narlı Hâne 1	Karye-i Yapıcılar Hâne 2	Karye-i Dereli Hâne 3.5	Karye-i el-Hâc Aslan Hâne 1	Karye-i Balcılar Hâne 2
Karye-i Şekviran Hâne 3	Karye-i Temaşalık Hâne 3.5	Karye-i Havran Hâne 17 rub‘ 3	Karye-i Yenice Hâne 2	Karye-i Karacalar Hâne 1.5
Karye-i Sarnıç Hâne 1	Karye-i Dereviran Hâne 1	Karye-i Eymir Hâne 1	Karye-i Şapçı Hâne 1 rub‘ 3	Karye-i Frenk Hâne 3
Karye-i Çıt Hâne 2 rub‘ 1	Karye-i Çoruk Hâne 4	Karye-i Çıkırıkcı Hâne 4.5		

Yekûn: hanehâ-123

7b-2. Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi

İşbu sene-i mübârekede bâ-fermân-ı âlî Edremid kazâsından mübâya‘a ve Gelibolu Kârhânesine nakl ve teslîmi lâzım gelen dokuz yüz otuz sekiz vakiyye güherçile husûsuna verilen yedi yüz elli guruş olub ve yine sene-i mezkûrede bâ-fermân-ı âlî ve bâ-sûret-i defter-i mevkûfât kazâ-i mezbûrun tahsîl-i lâzım gelen bedel-i mu‘âvenet mâl-ı mübâşiriyesi ile ma‘a yüz doksan bir buçuk guruş ve yine sene-i mezbûrede bâ-fermân-ı âlî ve bâ-sûret-i defter-i mevkûfât tahsîli lâzım gelen bedel-i avâriz ve bedel-i nüzûl ve bedel-i tekâ‘üd’in mâlları ber-mu‘tâd-ı kadîm te‘cîl olunmağla (...) ve mübâşiriye-i ma‘lûme ve Kütahya Vâlîsi’nin Mustafa Ağa yediyle verilen taksît-i mâl ve mübâşiriyesi altmış guruş ve Edremid’de nüzûl eden Balıkesir’in mutasarrıf paşa hazretlerine ve ittibâ‘ına mûmâ-ileyh yedine verilen hizmet ve kahve bahâ üçyüz yetmiş beş guruş ve kasaba-i Anadolu Vâlîsi masrûfatından vilayette bâkî kalan arpa bahâsı beş yüz guruş tarihi defter yazılı kasaba ve kurâda müctemi‘ olan konak harcları ve harc-ı defter ve hüddâmiye ve çukadâriye ve kalemiye ve muhızıriye ve tahsîldâriye min-haysü’l-mecmû‘ dört bin dört yüz on buçuk guruş bâliğ olunmağla bi’l-cümle a‘yân ve ahâlînin ittifâk ve ittihâdlarıyla kazâ-i mezbûrun

mevcûd yüz yirmi üç hânesine tarh ve tevzî' olundukda beher hâneye otuz beşer gurus ve otuz dörder pâre isâbet etmeğın muhassal mâl mezbûr olan hâmilü'l-defter fahrü'l-eşbâh Mustafa Ağa'nın yedine verilen hâne defteridir ki ber vech-i âtî zıkr olunur. Fi'l-yevmi'l-ışrın min Saferi'l-hayr sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Mahalle-i el-Hâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2 rub' 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2 rub': 3	Mahalle-i Kādı Celal Hâne 2 rub': 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne: 2 rub':1
Mahalle-i Câmî'-i Vasat Hâne 2, rub': 1	Mahalle-i Kādı İlyas Hâne 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub' 1.5
Mahalle-i Câmî'-i Kebîr Rub' 1.5	Karye-i Avcılar Hâne 4.5	Karye-i Bayındır Hâne 1 rub' 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5

Sayfa 8

Karye-i Güre Hâne 5 rub' 3	Karye-i Kızılkeçili Hâne 1.5	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi Hâne 1.5	Karye-i Kaşıkçı Hâne 2 rub' 1	Karye-i Araplar Hâne 1
Karye-i Kādı Hâne 3.5	Karye-i Kızıl Hâne 2	Karye-i İbrihimce Hâne 1 rub' 1	Karye-i Babaylar Hâne 1	Karye-i Narlı Hâne 1	Karye-i Yapıcılar Hâne 2
Karye-i Dereli Hâne 3.5	Karye-i el-Hâc Aslan Hâne 1	Karye-i Balcılar Hâne 2	Karye-i Şekviran Hâne 3	Karye-i Temaşalık Hâne 3.5	Karye-i Havran Hâne 17 rub' 3
Karye-i Yenice Hâne 2	Karye-i Karacalar Hâne 1.5	Karye-i Sarnıç Hâne 1	Karye-i Dereviran Hâne 1	Karye-i Eymir Hâne 1	Karye-i Şapçı Hâne 1 rub' 3

Karye-i Frenk Hâne 3	Karye-i Çıt Hâne 2 rub' 1	Karye-i Çoruk Hâne 4	Karye-i Çıkırıkcı Hâne 4.5		
----------------------	---------------------------	----------------------	----------------------------	--	--

Yekûn: hanehâ-123

Guruş	Zikr olunan masârifdir ki ale'l-infirâd zikr olunur
750	Güherçile husûsuna
191,5	Bedel-i mu'âvenet
300	Avârız ve nüzûl mübâşiriyesi
800	Müddet-i ma'lûmeye te'cîl olunmağla ..
70	Kütahya Vâlisi taksîdi ve mübâşiriye
370	Balıkesir Vâlisi ve kethüdâsına ve ocâğına hizmet ve seccâde bahâ ve kahve bahâ
24,5	Güherçile mübâşiri kâtibine ve ittibâ'ına
99	Nefs-i Edremid'in konakları masrûfı
20	Havran karyesinin harcı
31,5	Çoruk karyesinin
10	Derevirân karyesinin harcı
3	Zeytinli karyesinin harcı
10	Temaşalık karyesinin
500	Mukaddemâ kazâda bâkî arpa
30	Dereli karyesine imdâdiye
10	Güherçile mübâşirine verilen hüccet harcı
342	Harc-ı mahkeme avârız ve nüzûl tevzî'inden hüddâmiye ve çukadâriye ve
400	Harc-ı defter ez-defter tevzî' masrûfât

35	Hüddâmiye
10	Çukadâriye
7	Kalemiye
7	Muhzırıye
500	Tahsîldariye
4410.5	(Toplam)

8a-1. Eşkîyalık Hareketleriyle Mücadele ve Uygulanan Yaptırımlar

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem müdebbirü'l-umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümeħhid-i bünyânü'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfu bi sunûfî avâtıfı'l-meliki'l-a'lâ Üsküdar'dan Anadolu'nun sağ kolu nihâyetine varınca yemîn ü yesârında vâki' olan vüzerâ-yı izâm edâmallâhu te'âlâ iclâlehû ve e'âzımı'l ümerâi'l-kirâm efâhimi'l küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm ashâbi'l-izzî ve'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ mîr-i mîrân-ı kirâm dâme ikbâluhûm ve akzâ kuzâtı'l-Müslimîn evlâ vülâtı'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fezâili ve'l-yakîn râfî'ü'l-a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisü'l-ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l -mu'în mevâlî-i izâm zîdet fezâiluhûm ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâil ve'l-kelam kuzât ve nüvvâb -zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve mâlikâne mutasarrıfları ve voyvodaları ve havâss ve evkâf zâbitleri ve harb ve harbe kâdir il erleri ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhûm tevkî'-i ve refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki memâlik-i mahrûsemde eşkıyâ başının bi'l-mukâbele mücerred izâlesiyle bilâd-ı ib'âd ebnâ-i sebîlin emn ü râhatları matlûb-ı hümâyûnum olmakdan nâşî mukaddemâ herkes havze-i hükûmetlerine olan mahalleri hıfz ü hırâset ve eşkıyâ-yı dikkat ederek levendât ve Türkmen ve Ekrâd makûlelerinden ve gayr-i tavâifden kuttâ'-ı tarîk ve nehb-i emvâl ve ibâdullâh-ı îsâl-i hasâret âdet-i müstemirreleri olan şekâvet-pîşeler kalîl ü kesîr her ne mahâlde zuhûr eder ise esvabât ve emvâl ve eşyaları ahz edenlerin olmak ve ancak ser maktû'aları rikâb-ı hümâyûnuma irsâl kılınmak iktizâsına göre bu hizmetler mahallerin hükkâm ve zâbitân ve a'yân harb ve harbe kâdir ricâlî bi'l-ittifâk kurup üzerlerine varıp hudûdları dâhilinde tutarlar ise fihâ ve illâ kaçıp âharın hudûdu dâhiline

giderler ise mücerred hudûdumuzu tecâvüz etmiştir diye ardlarından ayrılmayıp ta'kîb ve duhûl eyledikleri sancak ve toprak mutasarrıfları ve zâbitleri ile haberleşerek alâ-eyyi hâl ahz ve ele götürüp ma'rifet-i şer'le cezâ-i sezâları tertîb ve ser-maktû'ları Dersa'âdetime irsâl ve tesyîr olunub ve eğer kazâlarınızın hudûdu dahilinde eşkıyâdan bir ferde zarar ve hasârat erişir ve bî-gayr-ı hak (...) iktizâ eder ise (...) sancak mutasarrıfına ve ol kazânın zâbitân ve a'yânına tazmîni ve zâhir olan kusûr ve rehâvetlerinin mücâzâtı dahî bilâ ihmâl icrâ tertîb olunacağı üzere bundan akdem nizâm ayrılıp mahâlline kayd ve nizâm-ı merkûm inşâllâhu te'âlâ düstûrû'l-amel tutulmak için Anadolu ve Rumeli'nde olan bi'l-cümle vülât ve hükâmâ başka başka şeref-yâfte-i sudûr olan evâmir-i aliyyem mehâkimde sicillâta sebt ve mezâmîn-i münîfesi işâ'at olunduktan sonra istikrâr ve devâm ve istimrârına müzâheret ve hilâf-ı nizâma hareket eden mahallerde şürût-ı merkûmenin bilâ tereddüd tenfiz ve icrâsına mübâderet olunup ve lâkin el-hâletü hâzihi evvel-bahâr-ı huçeste-âsâr karîb olmak cihetiyle dağlarda ağaçlar bayraklanıp eşkıyâ ve harâmzâde basdıracak? zamanlar olmağa böyle ? ve yerliden kuttâ'-ı tarîk eşkıyâsı ve başı ve boş levendât gürûhu ve sâir harâmzâdeler köşe hafâdan zuhûr birle ebnâ-i sebîle ve sükkân-ı vilâyete îsâl-i mazarrata cesâret ede geldikleri öteden beri mücerreb olmağın herkesi havze-i hükûmetini eşkıyâdan muhâfaza ve zuhûr eden eşkıyâya tedbîr ve izâle etmek üzere bu mevsimlerde Anadolu ve Rumeli câniblerine evâmir-i şerîfem meb'as ve neşr olunmak eğerce ze'b-i kadîm saltanat-ı seniyyeden encümen-i müdâfa'a eşkıyâya bâlâda tafsîl olunan vechile nizâm verilmekten nâşî sinîn-i sâlifede sâdır olan evâmir-i aliyyem mezâminine kıyâs olunmayıp akd-i tesviye kılınan nizâm-ı müstahsen-i merkûm her vakit ve anda mer'î devam ve istikrârı nasb-ı ayn-ı şâhânem idüğü muhakkak ve mukarrer olmağla cümleye tekrâren ve bâ'is teyakkuz ve intibâh için bu def'a şurût ma'kûda mezkûreyi mutazammın mahsûsan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve sadrazam ağalarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mahmud Ağa -zîde kadruhû ile irsâl olmuştur imdi eşkıyâ ve harâmzâde makûlelerinin küllîyen def' ü ref'leriyle emn ü emân mültezem mülûkânem idüğü yakînen ma'lûmunuz olmuştur siz ki vüzerâ-yı müşârun-ileyhim ve sâir mûmâ-ileyhim siz her biriniz havze-i hükûmet ve taht-ı kazâlarınızda olan mahâlleri hıfz u hırâset ve hudûdunuz dâhilinde eşkıyâ tâifesini tecessüs ve tefahhus mübâderet ederek levendât ve Türkmen ve Ekrâd makûlelerinden ve âhar sınıfdan kuttâ'-ı tarîk ve nehb-i emvâl ile îsâl-i hasâr cesâret edenleri kalîl ü kesîr her ne mahâlde zuhûr ederler ise mukaddemâ verilen nizâm-ı merkûm üzere esvâbât-ı emvâl ve eşyaları tutanların olmak ve ancak ser maktû'ları rikâb-ı müstetâbıma irsâl kılınmak üzere bil-ittifâk sürüp üzerlerine varıp hudûdunuz dâhillerinde ahz ederseniz fiha ve illa kaçıp âharın hudûduna

girdikleri sûretde mücerred hudûdumuzu tecâvüz etmişdir deyü zinhar ve zinhar ardlarından ayrılmayıp kemâl-i germiyet ve ikdâm birle ta'kîb ve girdikleri sancak ve toprak mutasarrıfları ve zâbitleriyle haberleşerek alâ-eyyi hâl elbette ve elbette ahz ile götürüp ma'rifet-i şer'le cezâ-yı sezâların icrâ ve tertîb ve ser maktû'ları Dersa'âdetime irsâl ve tesyîr eylesiz şöyle her kazânızın hudûdu dâhilinde eşkıyâ gürûhundan bir ferde zarâr etmek ve bî-gayr-ı hakkın katl-i nefis vâki' olmak lâzım gelir ise akd olunan nizâm-ı merkûm-ı şurût üzere vâki' olan zarâr ve ziyânları evvel sancak mutasarrıfına ve evvel kazânın zâbitân ve a'yânına bilâ-imhâl tazmîn etdirileceğinden gayr-ı hakları iktizâ eden tehdîdât dahî bilâ-imhâl icrâ ve tertîb olunacağı musammemdir ana göre cümleniz mezîd-i basîret üzere hareket ve nizâm-ı mezkûrun istikrârına bezl ü tâb ü tâkat ve lâkin bu bahâne ile re'âyâ ve berâyânın bir akçe ve bir habbeleri alınmakdan ve şekâvetde alâkası olmayanı günahlara bî-vechin-mine'l-vücûh ta'arrûz ve ta'addîden bâ'zı mesâlih-i ibâd ve umûr-ı mühimme temşiyetine vülât taraflarından buyurulduları ile ta'yîn olunan mübâşirlere hilâf-ı şer'-î şerîf hareketden dahî gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı alîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ ve lâzımü'l-intisâlimin mazmûn itâ'at makrûnuyla âmil olup hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâsıt-ı Zilhicce min hamse ve hamsîn ve mi'e ve elf. Mûcebince Karesi mutasarrıfı Amr Paşa Hazretleri tarafından buyuruldu vârid olduğu kayd olmuştur.

8b-1. Yabancılar ve Düşmanlara Sahillerde Erzak Satışının Yasaklanması

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keîlâm boğaz hisârlarından Anadolu kıyısıyla Bahr-i Sefîd sevâhilinde vâki' kâdılar ve nâibler -zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellim ve voyvoda kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve gümrükçüleri ile iskele eminleri ve sâir zâbitân ve a'yân zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki müste'men ve harbî kefereye zehâir fûrûhtu ba'zı kimesneler tam'-ı hâmma teb'iyet ile

Sayfa 9

zahîreleri harbî ve müste'men tâifesine bilâ-emr-i şerîf bey' ve fûrûht eyledikleri inhâ ve ihbâr olunup hem memleketin ve hem ibâdullâhın ıztırârına bâ'is ü bâdî olmalarıyla men' ü def'i lâzım gelmekden nâşî fimâ-bâ'd emr Akdeniz sevâhilinin müste'men tâifesine ve harbî keferesine ve sâir adalara bir habbe zahîre verilmeyip men'-i küllî ile men' ve def' olunmak

fermânım olmağın mahsûsen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve sadrazam silahşörlerinden el-Hâc Mustafa -zîde kadruhû ile irsâl olmuştur imdi fimâ-bâ'd fermân müste'men ve harbî kefare ve sâir adalara bir habbe zahîre verilmeyip men' ü def'ine cümleliz ihtimâm ve dikkat ve eğer bundan sonra bir ferd zahîresini bilâ-fermân müste'men veyâhud harbî kefareye ve Akdeniz tarafına bey' ve fûrûht eylediği haber olunur ise bilâ-tereddüd zabt ve ahz ve habs ve keyfiyeti i'lâm bâ'de-mâ emr-i şerîfim vürûduna dek habsle ibkâ edip fermânım olduğu vech ile her biriniz kazâlarınızda olan iskeleleri gereği gibi zabt ve muhafazaya sa'y-ı berfevr ve cidd ü cehd bî-kusûr eyleyesiz şöyle ki tama'-ı hâmma tebâ'iyetine veyâhud kusûr ve rehâvetinizden nâşî ma'âzallâhu te'âlâ birinizin kazâsına ve dâhil hudûduna bilâ-fermân zahîre verildiği haber alınacak olur ise ol kazânın kâdı ve zâbitân ve iyâli mahsûsen Dersa'âdetime ihzâr olunup itâ'at-i emr-i âlî eylemedikleri için ibreten li'l-gayr cezâ-yı mâ-yelikleri icrâ olunacağı iştibâhdır ana göre hareket ve ser-i mû hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olup şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız Tahrîren fî evâil-i Saferi'l-hayr sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Mûcebince sadr-ı âlî Ali Paşa hazretleri mektûb emr-i üslûb vârid olmuştur.

9a-1. Sivas'tan Erzurum'a Erzak Taşınması İçin Gerekli Olan Katırların Edremit ve Çevresindeki Kazâlardan Alınması (Eksik Kayıt)

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sahibü'l-izzî ve'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîdi'l-inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Karesi sancağı mutasarrıfı dâme'l-ikbâlû mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâil ve'l-keâm Balıkesir ve Bigadiç ve Edremit ve Kemer-i Edremit ve Kozak ve Ayazmend ve İvrindi ve Baş Gelenbe ve Sındırgı ve Fırt kazâlarının kâdıları -zîde fazluhum kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Dersa'âdetden mübâşir ta'yîn olunan Mustafa -zîde mecdühû ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erler -zîde kadruhûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki destûr-ı mûkerrem müş'ir-i müfahham nizâmü'l-alem hâlâ Erzurum cânibi seraskeri vezîrim Said Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehûnun ma'iyetine işbu sene-i mübâreke sinîn-i sâbıkâdan ziyâde tesyîr-i asâkir ve nakl-i mühimmât zehâir ile takviyet verilmesi lâzime-i hâlden olduğuna binâen seraskeri müşârun-ileyhin ma'iyetinde mevcûd olup zehâir ve mühimmât naklinde ve sâir hizmet-i mühimmede i'mâl ve istihdâm olunmak için sene-i sâbıkâ mûcebince Anadolu cânibinden kadr-i kifâye

mekkârî katırları tedârik ve ihrâcî lâbüd olmağla bâ‘de‘l-ihrâc doğru Sivas’a götürölüp eyâlet-i Sivas mübâya‘asından Dirase karyesinde mevcûd olan mîrî zehâiri ve peksimetlerden tahammülleri mertebeden zehâir ve peksimet tahmîl ve Erzurum’a nakl ve tesyîr olundukdan sonra serasker-i müşârun-ileyhin re‘y ve ma‘rifeti inzımâmıyla bu zehâirin kezalik Trabzon iskelesinden mevcûd olan zehâir mühimmatın nakl ve tesyîrlerinde hizmetlerine istihdâm olunmak ve ibtidâ-i Sivas’dan nakli hizmetine girdikleri günden hitâm-ı maslahata dek beher re’sinin ber vech-i mu‘tâd iktizâ eden yirmi beşer akçe ücret ve yevmiyeleri ordu defterdârı yedinden ber-vech-i nakd edâ ve teslim olunmak ve cümlesi tûvana ve yüke yarar olup ve beher re’sinin ikişer çift çuvalları ve urgan ve semer ve sâir âlât ve bisât ve her bir katarının birer nefer mekkârîleri tamâm ve mevcûd olunmak üzere Balıkesir ve Bigadiç ve Edremid ve Kemer-i Edremid e Kozak ve Ayazmend ve İvrindi ve Baş Gelenbe ve Sındırgı ve Fırt kazâlarından yüz re’s mekkârî katırları ihrâc olunması fermânım olunmağın imdi sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin mübâşir ta‘yîn olunan Mustafa -zîde mecdühû ile işbu emr-i şerîf-i alîşânım vusûlünde kat‘â te’hîr ve tevakkufa ruhsât ve cevâz göstermeksizin ber-vech-i muharrer atçılardan bir re’si zayıf za‘îf ve nâ-tüvân olmayıp cümlesi kavî ve tûvana ve her bir re’sinin ikişer çift çuvalları ve semer ve urgan ve sâir âlât ve bisâtları tamâm olmak ve hitâm-ı maslahata dek yanlarından münfek olmayıp ve bilâ-izn firâr ve avdet eylemeyip leylen ve nehâren katırları gereği gibi görüp ve gözetmeleri ahâlî-i vilâyet taraflarından her bir katarına kefillü ve bunları birer nefer kâr-güzâr mekkârî ta‘yîn ve üzerlerine yine ahâlî-i vilâyetin ma‘rifeti ve ittifâklarıyla a‘yân-ı vilâyetden mu‘temedün-aleyh bir kimesne mekkârîbaşı nasb ve kavî kefil ahz olunmak şartıyla ol mikdâr katırları kazâ-i mezkûrlardan bir gün akdem ve bir sâ‘at mukaddem ihrâc ve mübâşir-i mûmâ-ileyhe teslim ve acâleten Sivas’a îsâl eylemekde bezl ü sa‘y ü kudret eyleyesin ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin zikr olunan katırları bu vech üzere mîr-i mîrân mûmâ-ileyhe ma‘rifetiyle

9b-1. Vergi Ödemekten Zorluk Çıkaranlar Hakkındaki Kararlar (Eksik Kayıt)

Ve seferiye ve sâir emr-i emr-i şerîfimle vâki‘ tekâliften a‘lâ ve evsat ve ednâ i‘tibârıyla tahammüllerine göre hisselerine düşen tekâlîfî taleb eylediğinizde mezbûrlar dürlü illet ve bahâne ile edâda muhâlefet (...) küllî gadr ve ta‘addî eylediğinizi bildirip emr-i şerîfimle vâki‘ olan tekâliften tahammüllerine göre hisselerine düşen tekâlîfî bunlar ile ma‘an edâ ettirip mezbûrlara hilâfindan kânûna bir dürlü te‘allül ve muhâlefet ettirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eylediği ecilden kânûn üzere amel olunmak emrim olmuştur

buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel dahî husûs-ı mezbûr-ı tamâm-ı hak ve adl üzere mukayyed olup göresin te'allül eden mezbûrların mahallesi toprağında bi'l-fi'il zabt ve tasarruflarında hâneye bağlı avâriz ve imdâd-ı hazariye ve seferiye ve sâir emr-i şerîfimle vâki' tekâlîf alınmak icâb eder emlâk ve yerleri var ise üzerlerine edâsı lâzım gelen avâriz ve imdâd-ı hazariye ve seferiye ve sâir emr-i şerîfimle vâki' olan tekâlîften a'lâ ve evsat ve ednâ i'tibârıyla tahammüllerine göre hisselerine düşen tekâlîfi bunlar ile ma'an edâ ettirip mezbûrlara hilâf-ı eslemeyip inâd ve muhâlefet üzere olanları ism ü resmleriyle vukû'i ve sıhhati üzere yazıp Âsitâne-i sa'âdetime arz ve i'lâm edip husûs-ı mezbûr için tekrar emr-i ahzım ısdâr ve irsâline muhtâc eylemeyesin şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi evâhir-i Rebî'ül-âhir sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

9b-2. Asker İhrâcları ve Düzenlemeleri

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Anadolu'nun sağ kolu yemin ü yesârıyla nihâyetine varınca vâki' olan kuzât ve nüvvâb -şzîde fazluhum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l ayan ocakda hâlâ başçavuş olup sağ kol nihâyetine varınca bâ-fermân-ı âlî serdengeçdi ağalarının ve yeniçeri serdârlarının ve umûmen tavâif-i askeriye'nin Diyarbakır cânibi için ihrâclarına memûr olan Musa -zîde mecdühû ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân sağ kol nihâyetine varınca vâki' olan kazâların serdârları ve atîk serdengeçdi ağaları ve alemdârları ve ocak ihtiyarları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri -zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki hâlâ Diyarbakır cânibi ser askeri düstûr-ı mükerrrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem vezîrim Ali Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehûnun acâleten ma'iyetinde bulunup iktizâ eden hidemât-ı hümâyûnumda bezl-i makdûr eylemeleri için bu sene-i mübârekede Anadolu'nun orta ve sağ kolu nihâyetine varınca tavâif-i askeriyeden bir ferd kalmamak üzere memûr olmalarıyla sağ kol kazâlarında ve sevâhillerinde ve karalarında sâkin olup kâr-güzâr ve neferât i'mâline sâhib-i iktidâr atîk serdengeçdi ağalarından her birini yüzer ve yüz ellışer ve iki yüz nefer ile hareket ve azîmet eylemek üzere bâ-fermân-ı âlî tertîb ve mübâşir-i mûmâ-ileyhin yedine verilen emr-i bâ'd ve memhûr mektûbda mestûr-ı'l-esâmi zikr olunan igvânın vech-i meşrûh üzere neferâtıyla bi'l-cümle sağ kol kazâlarının serdârları bayraklarıyla dahî atîk ağa ve alemdârlar ve yeniçeri ve kul oğlanları ve sâir tavâif-i askeriyeden bir ferdi geri kalmamak şartıyla serasker-i müşârun-ileyhin ma'iyetine acâleten tesyîr olunup uğur-ı dîn-i mübîninde mâ-hasal sarfa ve kudrete ve rızâ-yı hümâyûnum tahsîline can ve baş ile bezl-i tâb ve ihtimâm eylemeleri matlûb-ı hümâyûnum

olduğu cümlelerin gereği gibi ma'lûmları olmağla bu takdirce şimdiye dek savb memûrlarına mevcûd bulundukları haberi gelmek üzere her birlerinden gayret ve hamiyet ve cidd ü ihtimâm eylemek me'mûl ve melhûz olunurken mübâşir mûmâ-ileyhe dahî (...) olmağla henüz dahî bir haber ve an zuhûr etmediği ecilden husûs-ı mezbûrda rehâvet üzere hareket ve iğvanın ba'zı umûr ve mesâlihleri bahânesiyle avk ve te'hîr edip hükkâm ve sâirenin dahî bu umûr-ı lâzımü'l-ihtimâmında âdem-i takayyüd ile ve mübâşire beyhûde a'zâr-ı vâhiye îrâd-ı umûr ve husûslarında su'ûbet vukû'u mülâhazasıyla bu def'a gelince dahî gayrileri geldiği cümlelerin ziyâde mes'ûl ve mu'âteb bir hâlet gayr-ı merzî ve fermân-ı âlîşânının hilâfı olduğu ma'lûmlarınız olup ve bu def'a te'kîden ve isti'câlleri için şeref-bahş-ı sudûr olan emr-i şerîfim mücebince ocak tarafından müekkid mektûbu tahrîr ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân () -zîde kadruhûya yedine irsâl olunmağla mazmûn-ı emr-i âlî ma'lûm oldukda el-hâletü hâzihi dahî yerlerinden hareket eylememiş iğcandan ve serdârlardan ve tavâif-i askeriyeden her kim bulunursa ve azîmet eylemeyenleri dahî esnâ-i râhda ayak sürmeyip beyhûde meks ve ârâm ile ale't-ta'cîl varıp ayrışmayıp ve bunun emsâli her ne vechle tekâsül vâki' olmuş ise alâ-eyyi hâl cümlesinin memûr oldukları vech üzere bir iki güne kalmayıp yerlerinden ve bulundukları mahâllerden ta'cîl ale't-ta'cîl

Sayfa 10

bir gün ve bir sâ'at akdem savb memûrlarına âzim ve vâsıl olmadıkları haberi Dersa'âdetime arz-ı i'lâm olunmak üzere cidd ü ihtimâm olmadığı sûretde diğer (...) olacak gabâvet ve rehâvet üzere hareketleri vukû'uyla me'âza'llâh-i te'âlâ gitmemek sevdâsıyla hilâf-ı emr-i âlî ve nâ-merzî hareket edenlerin ibreten li's-sâirîn haklarından ukûbet-i meşrû'dan müstehâk oldukları cezâ ve sezâları icrâ olunmak zere emr-i muhakkak idüğü tefhîm ve alâ-vechi'l-ihtimâm cümlesinin serî'an ve âcilen memûr oldukları Diyarbakır seraskeri ma'iyetine irsâl ve îsâlleri için sizler ki hükkâm ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz mübâşir ma'rifetiyle bu umûr-ı müsta'celede kemâl-i ihtimâm olup kazâ ve nevâhîlerinizden memûr olan tavâif-i askeriyeden gerek ağavât ve alemdârdan gerek serdârlar bayraklarıyla umûmen ihrâc olunmaları fermânım olan tavâif-i askeriyeden bir ferd kalmayıp gönderilmeleri husûsunda dikkat ve kimesneye bir takrîb müsâmaha ve müsâ'ade göre ma'a olmaktan gâyetü'l-gâye ihtirâz eyleyesiz ve sizler ki serdengeçdi ağalarından olup bundan akdem sâdır olan emr-i âlî ve memhûr mektûba mestûrû'l-esâmi olan ağavâtsiz her birleriniz fermân olunan neferât ile alâ cenâh-il isti'câl bulunduğunuz haberi gelmek üzere kemâl-i gayret ve mikdâr-ı umûr ve husûsunuz bahânesiyle bundan sonra bir sâ'at bir yerde meks eylemenize

rızâ-yı şerîfîm olmadığına muhakkak bilip ana göre mücidd ü sâ'î olasız deyü dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahham vezîrim Hasan Paşa tarafından mühürlü mektûb verilmekle mücebince emr-i âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at makrûnuyla âmil alup hilâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf. Mücebince sadr-ı âlî hazretleri tarafından mektûb vârid olmuştur.

10a-1. Karesi Mutasarrıfı Amr Paşa'nın Hastalığı ve Yerine Kadir İplikçizâde'nin Tayini

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Karesi sancağında vâki' kâdılar ve nâibler -zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki emîrû'l-ümerâi'l-kirâm hâlâ arpalık Karesi sancağı mutasarrıfı Amr Paşa dâmet-me'âliyhû südde-i sa'âdetime arzuhâl gönderip mîr-i mîrân mûmâ-ileyhin vücûduna illet-i ârız ve müstevlî olmakdan nâşî ba'zı edevât-ı ilâç için vilâyetin tarafına varıp tashîh-i mizâc edinceye değin meks ve ikâmet eylemek üzere livâ-i mezbûrun zabt u rabta Kâdir İplikçizâde kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân el-Hâc Ali Ağa -zîde kadruhû tarafından mütesellim nasb ve ta'yîn olunmak bâbında emr-i şerîfîm sudûrunu istid'â etmeğin vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı âlişânım mücebince amel dahî sen ki Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhim siz livâ-i mezbûrun vech-i meşrûh üzere mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe tarafından mütesellim nasb olunan mûmâ-ileyhe zabt u rabt ve mûmâ-ileyhe tarafından âid olanı ahz u kabz ettirib emr-i şerîfîmin mazmûn-ı münîfi ile amel olup hilâfından ihtirâz ve ictinâb eylesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

10a-2. Karesi Valisi Amr Paşa'nın Yerine Kadir İplikçizâde'nin Mütesellim Tayini ve Gerekli Tembihler

Şerî'at-şî'âr ve fazîlet-disâr İvrindi ve Edremid ve Kemer ve Ayazmend ve Kozak kâdıları -zîde ilmühüm ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân kazâ-i mezbûrun yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri bâ'de's-selâm inhâ olunur ki hâlâ Karesi Vâlisi Amr Paşa dâmet-me'âliyhû hazretlerinin vücûduna illet-i ârız ve müstevlî olmakdan nâşî edevât-ı ilâç için

vilâyetin tarafına varıp tashîh-i mizâc edinceye değin meks ve ikâmet eylemek bâbında sâdır olan fermân-ı alîşân mücebince buyuruldu-yı şerîfleriyle mütesellim nasb ve ta'yîn kılındığımız ecilden işbu buyuruldu tahrîr ve kıdvetü'l-emâsil () irsâl olmuştur inşâllâhu te'âlâ cümle muvâcehesinde feth ü kırâ'at tescil bi'l-kütüb edip bâ'de-zin havza-i hükûmetinizde tarafına müte'allik düşen umûrlarımızda ve kânûn-ı kadîm üzere dem-i öşürlerinizi lâzım gelen yerlerden cem' ve tahsîlinde mu'âvenet ve şer'-î şerîfe üzere ahkâm-ı şer'iyyeyi icrâ eyleyesiz şöyle bilesiz müceb-i buyuruldu ile âmil olasız. Tahrîren fî 2 CA 1156.

10b-1. İran ile Bazı Konularda Anlaşmazlık ve Savaş

Düstûrûn-ı mûkerremûn ve müşîrûn-ı mufahhamûn nizâmü'l-âlem müdebbirü'l-umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkîb mütemmim-i mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehhid-i bünyânü'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfu bi sunûfi avâtîfî'l-meliki'l-a'lâ Anadolu'nun sağ kolunda vâki' vüzerâ-yı izâm -edâmallâhu te'âlâ iclâlehû- ve e'âzım-ı ümerâi'l-kirâm (efahim) küberâi'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihirâm sâhibü'l-izzî ve'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîdî'l-inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Mirmîrân-ı kirâm dâme ikbâlühûm ve akzâ kuzâtî'l-Müslimîn evlâ vülâtî'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fezâil ve'l-yakîn râfî'û a'lâmü's-şerî'ati ve'd-dîn vârisü ulûmî'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-Mu'în mevâlîyi'l-izâm zîdet fezâiluhûm ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâil ve'l-keâm kuzât ve nüvvâb -zîde fazluhum mefâhirü'l-ulemâi'l-mütehakkîkîn müftîler ve ulemâ ve sülehâ ve eimme ve hutebâ -zîde ilmühûm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler ve voyvodalar ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâir zâbitân ve a'yân ve ahâlî -zîde kadruhum tevkî '-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâlâ İran Şâhı Nadir Şâh tarafından bundan akdem der-i devlet-medârıma gelen nâmelerine tahrîr etdiği laffe-i ehil İran'ın muhtârı olan mezheb-i Caferi mezâhib-i erba'aya ilhâk ve tasdîk olunmasını Mekke-i Mûkerremede harem-i şerîfeden anlar mahsûs mihrâb-ı hâmis ihdâsına teklîf edip müsâ'ade olunmadığı sûrette mukâteleye kıyâm edeceğine i'lâm etmeğin mezheb-i mezkûr ehl-i rafz ve şîaya mahsûs mezheb olduğu mu'ayyen olmağın tasdîk ve kabûlünde mahzûr-ı şer'îya binâen mesâğ-ı şer' olmadığı bi'd-defa'ât şâh-ı muşârun-ileyhe tahrîr olundukda yine teklîf-i mezkûrda ısrâr ve mezheb rafzının ahkâm-ı memâlik-i mahrûsemde icrâ kasdıyla izhâr-ı adâvet etmeğin bu bâbda eimme-i Hanefiyye akvâli laffe-i hükm-i şer'î teveccühle ve sâir muşârun-ileyhin asker-i karînet peykerinde Kars ve Erzurum ve sâir ol havâlîler mütekârib mahâllerde hudûd-ı memâlik-i mahrûsemde

acele ikdâm ve iktihâm zımnında ceste ceste müntehî cesâret olan fitne bâgîyesinin hemân bulundukları yerlerde kahr ü tedmîrlere mübâderet olmakda mesâğ-ı şer'ine güne idüğü istifâde olundukda iddi'â eyledikleri mezâhib-i Caferî'ye i'tikâd ve amelde usûl ve fîrû'uda fırka-i nâciye ehl-i sünnet ve'l-cemâ'ate muhâlif olup ashâb-ı kirâm Rıdvânullâhi te'âlâ aleyhim hazerâtına ta'n ve kadh ve buğz u adâvete mübeyyin olan mezâhibi Şîa'dan ma'dûd şani ber-vech tafsîllerine vech-i meşrûh ve yine mukayyedât-ı kütüb-i usûlde Alâaddin Semerkandînin Mîzânü'l-uşûl nâm kitâb müstetâbında e'imme-i hümâmın tahrîrinde ve şûrûhunda kâle kavmün mine'r-ravêfiz-ı el gabûli evvel el-Caferî'ye deyû telkîn olunan mezheb (...) te'allül ve tahallüde fark-ı mezâhib şîa'dan ma'dûd ve mezheb-i hâmis itdirem deyû inâd ve ısrâr ve sâ'î bi'l-fesâd ile dimâ -i Müslimîn istihlâl ve emvâl ve ıyâllerini gâret kasdıyla asker çeküb âsâr-ı rafz ve şîaya veya ehl-i sünnet ve cemâ'atden alenen icrâ dâr-ı İslâm'a hücum eyleseler şer'-î fesâdlarını def' için sultânü'l-Müslimîn zıllullâhi te'âlâ fi'l-arz hazretleriyle ırk-ı Müsliminde mezbûrlar ile kîlâl meşrû'dur bu sûretde Müsliminden mezbûrları katl edenler gâziler olup Müsliminden katl olunanlar şehîd olurlar ve yine bu sûretde Pâdişâh-ı İslâm meddallâhû zılâle devletihî hazretleri Şâh Gümrah'ın bu vechle mektûbu vârid olup mazmûn ma'lûm hümâyûnları oldukda memâlik-i mahrûseye hücum a'dâdına himâyet ve sügûr-ı İslâmiyye'yi siyânet için hudûd ve sınıra asâkir-i mevfûre bâ's u irsâl ve seraskerler nasb ve ta'yîn buyurup muhâfaza ve müdâfa'alarına kıyâm üzere iken sâir a'câmın serhadd-i İslâmiye (...) mevâzı'-ı müte'addidede ceste ceste asâkir-i menhûse gelip müctemi' olan asâkir-i menhûse memâlik-i mahrûseye hücum ile mukâtele ve muhârebe eylediklerinde ve ba'zı mevâzı'da müctemi' olan asâkir-i menhûse memâlik-i mahrûseye hücum ve iktihâm için müctemi' oldukları mukarrer oldukda ta'yîn buyurulan asâkir-i mansûre ol mevâzi' müte'addidde müctemi' olup ehl-i İslâm ile

Sayfa 11

ve memâlik-i mahrûseye hücum için nehy eden asâkir-i menhûse mukâtele ve şâh-ı merkûm (...) cem'iyetlerin kahr ü tedmîratımın min-küllî'l-vücûh kıyâm ve her ne mahâlde (...) hücum için olan cem'iyetlerin bulundukları mevzi'den def'lerine müsâra'at ve ihtimâm olunmağa Müslimîn üzerlerine vâcib olur deyû â'lemü'l-ulemâi'l-mütebahhirîn efdâlü'l-fudalâ'i'l-müteverri'in bi'l-fi'il Şeyhü'l-İslâm ve Müftî'l-en'âm Mevlânâ es-Seyyid Mustafa edâmallâhu te'âlâ fezâilühû iftâ ve fetevâ-yı şerîfe-i mezkûreyi bi'l-cümle ulemâ-yı hümâm ve nehârîr-i a'lâm dahî tahkîk u imzâ edip ve Şâh-ı merkûmun bâlâda mezkûr olduğu üzere Kars ve Erzurum kollarında âmâde harb ve kîlâl olan asâkirinden başka kendisi

dahî muhârebe kasdıyla Bağdâd koluna hudûd-ı memâlik-i mahrûseye karîb mahâllere temellendiği haberi tevârüd etmekle şâh-ı müşârun-ileyhin muhârebeye tasaddî kabûl-i teklif ettiği mezheb-i bâtılın tasdîki husûsunda müsâ'ade olunmadığından neşet eylemekden nâşî verilen fetevâ-yı şerîfe mücebberince devlet-i aliyyem dahî amel ve hareket edip Erzurum ve Diyarbakır kolları seraskerlerinin teksîr-i asker ve tertîb-i mühimmât-ı vâfire ile emirlerine takviyet ve siyânet vermede dakika fevt etmeyip asker-i merkûmânın kol kol mute'ayyin sürücüler ile ihrâc ve tesyîrlerine fevka'l-hadd sa'y ü dikkatten bir an hâli olmayıp esbâb-ı seferiyyenin mükemmel ve müstevfî tertîb ve tedârikine kemâl-i germiyet ve mezbûr ihtimâm ve dikkat olduğu ma'lûm âlemiyândır lâkin memâlik-i mahrûsemde sâkin ve mütemekkin ehl-i sünnet ve cemâ'at i'tikâdlarında olan bi'l-cümle İslâm-ı diyânet irtisâm-ı hâmî bu husûsda âgâh kılınmak ve şâh-ı merkûmun kasd-i fasidinde olduğunu muvâfık her vechile şer'an devleti aliyyem tarafından idüğü cümlesi ma'lûm edinmek lâzıme-i hâlden olmağla zikr olunan fetva-yı şerîfenin bir sûreti ihrâc olunub hakikat-i hâli siz ki müşâr ve sâir mûmâ-ileyhimsiz kazâlarınıza ifhâm için mufasssal ve meşrûh şeref-efzâ-yı sudûr olan hatt-ı hümayûn diyânet-i sükûnum mücebince mahsûsen işbu emri-şerifim ısdâr ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân hâssam silâhşörlerinden İsmail -zîde mecdühû ile taraflarınıza irsâl ve tesyîr olunmuştur imdi mûmâ-ileyhe işbu fermân-ı âlîşânım ve sûret-i fetvâ-yı münîfe ile her kazânızın kazâ ve havza-i hükûmetine dahl olur ise ol kazâda bulunan ulemâ ve sulehâ ve zâbitân ve bi'l-cümle ahâlî ve a'yân ve tavâif-i askeriyyeyi bi'l-cümle şer'a da'vet ve fermân-ı âlîşânımın ve sûret-i fetvâ-yı münîfeyi muvâcehelerine kırâ'at ve mezâmîn-i diyânet zamînlerine kazâ be kazâ sicil-i mahfûza kayd ve sebt ve şâh-ı müşârun-ileyhin kabûlünü teklîf ettiği mezheb-i bâtılın tasdîki husûsunda ber vechle mesâğ-ı şer'î olmadığına ulemâ-yı i'lâm ve tahrîr zevi'l-ihtirâm ittifâk-ı ara ile cevap tâife-i mezbûre ile ber-minvâl-i meşrûh ile mukâteleye meşrû' olduğu fetevâ-yı şerîfe verildiği herkese i'lâm ve işâ'at eylediğinden sonra bu bâbda şer'an hak ve devlet-i aliyyenin olduğu ve müşârun-ileyhin da'vâsı bâtıl da'vâtı şer'-i mutahharaya muhâlif ve âtıl idüğü mezâhib-i erba'a hakkında ashâb inâdlarında emr-i Müslîm olduğuna binâen hayırhâne katreleri ehl-i sünnet ve cemâ'at üzere mestûr ve şerîr-i hileleri akâid-i hak üzere mecbûr olan memâlik-i mahrûsemde sâkin bi'l-cümle ehl-i İslâm hamiyet-irtisâm dahî bu husûsda hak her vechile şer'an devlet-i aliyyem tarafında () şâh-ı merkûmun kabûlünü teklif eylediği mezhebin bâtıl idüğü ve anlarıyla mukâtele meşrûh olduğu (...) eyledikten sonra ana göre herkesin din ve mezhebin imâmı husûsunda kabûl-i teklif ile ehl-i sünnet ve cemâ'atin pâk i'tikâdlarına halel vermek dâ'iyesinde olan şahsın müdâfa'asına gönül birliği ile kıyâm ve her ne mahalde

fitne bâgîyesinin bilâd-ı İslâmiye'ye hücum için cemâ'atleri (...) verilen fetvâ-yı münîfe mûcebince bulundukları mahâlden def'lerine müsâra'ate ihtimâm ve her biriniz taht-ı kazâ ve hükûmetinizde sefer (...) olan tavâif-i askeriyede bir ferdi evlerinde ve yerlerinde kalmamak üzere ihrâc ve savb memûrlarına sevk ve irsâlde ihtimâm ve umûmen a'dâd ehl-i İslâm'dan olan sığâr u kibârları bu sefer () için din ve mezâhib da'vâsı olup cümle üzerlerine şer'an vacib idüğünü birbirlerine ifhâm ve emr-i gazâ-yı tergîbe ve tahrîse ihtimâm ederek ve sibâk üzere ifzâh ve ihyâ-yı sünnet-i nebevîyyi ibkâ-yı şerîfden Muhammedî husûsuna himâyet-i dinîyye ve nehîzet-i fitrîyyenizi izhâr ve ilâ yevmi'l-kıyâm umûm-ı ehl-i sünnet ve cemâ'atin du'â-yı hayrlarını isticlâb ile tahsîl-i nîk-nâm ve rızâ-yı Allah ve rızâ-yı hazret-i penâha mahzar olmağa sarf sa'y-i mâlâ-keâm eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnu ile âmil olup hilâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsınız. Tahrîren fi evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

11b-1. Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi

Ve harc-ı defter üç yüz on beş gurus ve hüddâmiye otuz bir buçuk gurus ve çukadâriye () gurus ve kalemiye sekiz gurus ve muhzırıye sekiz gurus () otuz beş gurus ve tahsîldâriye () gurus ile cem'an üç bin dokuz yüz doksân dört gurusâ bâliğ olmağla bi'l-cümle a'yân-ı vilâyet ve ahâlînin ittifâklarıyla kazâ-i mezbûrun mevcûd yüz yirmi hânesine tarh ve tevzî' olundukda beher hâneye kırk beşer gurus ve on dörder pâre isâbet etmeğîn tahsîldar ta'yîn olunan fahrü'l-akrân Mustafa Ağa'nın yedine verilen defterdir ki ber vech-i âtî zikr olunur. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' min Saferi'l-hayr sene seb' ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Mahalle-i el-Hâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2, rub' 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2, rub': 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne 2, rub' 1	Mahalle-i Câmi'-i Vasat Hâne 2, rub' 1
Mahalle-i Kâdı Celal Hâne 2, rub' 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub' 1.5	Mahalle-i Câmi'-i Kebîr Rub' 1.5

Mahalle-i Kādı İlyas Hâne 3	Karye-i Avcılar Hâne 4.5	Karye-i Bayındır Hâne 1 rub‘ 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5
Karye-i Güre Hâne 5, rub‘ 3	Karye-i Kızılkeçili Hâne 1.5	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi Hâne 1.5	Karye-i Kaşıkçı Hâne 2, rub‘ 1
Karye-i Araplar Hâne 1	Karye-i Kādı Hâne 3.5	Karye-i Kızıl Hâne 2	Karye-i İbrahimce Hâne 1, rub‘ 1	Karye-i Babaylar Hâne 1
Karye-i Narlı Hâne 1	Karye-i Yapıcılar Hâne 1	Karye-i Dereli Hâne 1.5	Karye-i el-Hâc Aslan Hâne 1	Karye-i Balcılar Hâne 1
Karye-i Şekviran Hâne 3	Karye-i Temaşalık Hâne 3.5	Karye-i Havrankebîr Hâne 17, rub‘ 3	Karye-i Yenice Hâne 2	Karye-i Karacalar Hâne 1.5
Karye-i Sarnıç Hâne 1, rub‘ 1	Karye-i Dereviran Hâne 1	Karye-i Eymir Hâne 1	Karye-i Şapçı Hâne 1, rub‘ 3	Karye-i Frenk Hâne 3
Karye-i Çıt Hâne 2, rub‘ 1	Karye-i Çoruk Hâne 4	Karye-i Çıkırıkçı Hâne 4.5		

Cem‘an yekûn: hanehâ-120 (Yalnız yüz yirmidir)

11b-2. Kazdağı ve Bağlı Yerlerde Yaşayan Kıptîlerin Cizyesinin 1157 Senesinde Elhâc Mehmed Ağa’ya İltizama Verildiği

Bâ‘is-i tahrîr-i temessük oldur ki Hâssa bâzîrgânbaşî ocaklığı olan Kazdağı ve tevâbi‘ aklâmı kazâlarının Kıptiyân cizyesi bin yüz elli yedi senesi Muharremi guresinden senesi tamâmına değin uhde-i iltizâmında olmağla sene-i mezkûreye mahsûben cem‘ ve cibâyet ve mâl-ı

mîrînin tahsîli için dârende-i temessük tarafımızdan el-Hâc Mehmed Ağa'ya tefvîz ve sipâriş olunub yedine işbu zabt temessükü i'tâ olunmuşdur inşâallâhü te'âla sene-i sâbıkalarda ve mu'tâd-ı kadîm ne minvâl üzere zabt u rabt ve mâl-ı maktû' olan mîrîleri cem' ve tahsîl oluna gelmiş ise mûmâ-ileyhe dahî mâl-ı maktû'larını mahâllerinden cibayet ve tahsîl ve ahz u kabz eyleyip taraf-ı âhardan kimesne dahl ve ta'arruz eylemeyeler. Tahrîren fî gurre-i Muharrem sene 1157

11b-3. Vakıf Mütevellisinin Değişmesi

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi mekân-ı sultânî tuğrâ-yı garrâ-yı cihân sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki, Medine-i Edremid'de vâki' sâhibe-i hayrâtdan Abide nâm Hâtûn'un Tuzcu Murad Mahallesi câmi'-i şerîfi kurbunda binâ eylediği mu'allimhâne de kırâ'at-i hatm-i şerîf ve ta'lîm-i Kur'ân-ı azîmü's-şân için vakf ve şart eylediği üç mahalde vâki' üç kıt'a zeytin eşcârını câmi'-i mezkûrda imâm-ı sâbık Feyzullah berât ettirip lâkin merkûm Feyzullah bundan akdem imâmet-i mezbûreden kasr-ı yed ve âhar câmi'ide imâmet ve hitâbeti olduğundan mâ'adâ sâir umûr ile meşgûl ve ol vechile terk-i hizmet eylediği ecilden birkaç seneden beri mu'allimhâne mezkûre mu'attal kaldığını mahallesi ahâlîsi meclis-i şer'de haber vermeleriyle hâlâ câmi'-i mezkûrda imâm olan işbu râfi'-i tevkî'-i refî'ü's-şân-ı hakânî Mehmed Halîfe her vechile lâyük ve mahâll ü müstehâk olmağla zikr olunan cihet-i merkûm Feyzullah ref'inden ber-mûceb şart-ı vakf tevliye olunub yedine berât-ı şerîfim verilmek bâbında kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Edremid kazâsında nâibü's-şer' olan Mevlânâ Zaferzâde es-Seyyid Said -zîde ilmühüm arz etmeğin vâki' ise sadaka edüp bu berât-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûnu verdim ve buyurdum ki bâ'de'l-yevm mezbûr Mehmed Halîfe varıp zikr olunan üç kıt'a zeytin eşcârına mutasarrıf olub vâkıfın rûhu ve devâm-ı ömr ü devletim için du'âya müdâvemet

Sayfa 12

Göstere evvelce taraf-ı âhardan vaz' olunan merkûm Feyzullah'a bir vechile mâni' ve mezâhim olunmayıp asla dahl ü ta'arruz kılmayalar şöyle bilip alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâhir-i Muharremü'l-harâm sene seb' ve hamsîn ve mi'e ve elf.

12a-1. Es-Seyyid Halil Efendi'nin Edremit'e Naip Tayini

Ya Fettâh, ya Rezzak, ya Allah, ya Rab, ya Rab yâ erhamerrâhimîn yâ erhamerrâhimîn. Rabbi yessir ve lâ-tü'assir Rabbi temmim bi'l-hayr. Bismillâhirrahmânirrahîm

İzzet meâb şerî‘at nisâb Mevlânâ es-Seyyid Halil Efendi kâm-yâb. Bâ‘de‘t-tahiyyeti‘l-vâfiye inhâ olunur ki ber vech mutasarrıf olduğum Edremid kazâsının umûr-ı niyâbeti bin yüz elli yedi senesi Saferi‘l-hayrın muntasıfından zapt etmek üzere tarafımızdan sana tefvîz ve sipâriş olunmuştur vusûlünde gerektir ki kazâ-yı mezbûrun sene-i mezkûr şehriyesi muntasıfından zapt edip beyne‘l-ahâlî icrâ-yı ahkâm-ı şer‘ edesiz ve vâki‘ olan mevtâ-yı askeriye muhallefâtını tahrîr ve beyne‘l-verese tevzî‘ ve taksîm edesiz ve‘s-selâm. Mine‘l-muhlis el-fakîr Şeyh Mehmed Muhammed Said el-kādî Mekke-i Mükerreme el-Müşerrefe sâbıkan.

12a-2. Devletin Asker Görevlendirmeleri ve Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Mefâhirü‘l-kuzât ve‘l-hükkâm me‘âdenü‘l-fezâil ve‘l-keâm Anadolu’nun sağ kolu yemîn ü yesâriyla nihâyetine varıp gelince vâki‘ olan kâdılar ve nâibler zîde fazluhum ve mefâhirü‘l-emâsil ve‘l akran yeniçeri serdârları ve evkâf ihtiyarları ve mütekâ‘id seri yeniçeriler ağaları ve alemdârları ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erleri -zîde kadruhum tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki bundan akdem memâlik-i mahrûse-yi İslâmiyeyi itâle dest-i tedâvül ve ızzârıyla kadem-nihâde bi-tevfikillâhi te‘âlâ icrâ-i mâ-fi‘z-zamîr desise semirine ruhsayap iktidâr olamadığından nâşî el-hâletü hâzihi Bağdat ve Basra ve gerekse vesâir ol havâlilerde olan edevât ve askerin mahâll-i merkûmdan kaldırıp kendi memleketine irsâl ve tesyîr ile hudûd-u memâlik-i mahrûsedan fiili kârbâr diyâr-ı İran’dan Azerbeycan taraflarına koğul ve ric‘at eylediği cihetten hâlen Kars cânibi seraskeri ve düstûr-ı mükerrrem ve mu‘azzam ve muhteşem nizâmü‘l-âlem sadr-ı esbâk vezîrim el-Hâc Ahmet Paşa edâmallâhu te‘âlâ iclâlehûnun ma‘iyetinde askeri mansûre-i İslâmiye’nin tevfir ve teksîrine ihtimâm ile takvîti edeple kemâl-i rütbe rıkkat ihtimâm olunmak muktezâ-i vakt-i rihâl ve akdem-i umûr vekâlet ebâd karârdan olduğuna binâen Diyarbakır mübâşir-i olan zâbitân ve neferât ve umûmen piyâde ve süvâri dergah-ı âlî yeniçerileri ve serdengeçtiler ağalar ve alemdârları ve bi‘l-cümle yeniçeri kul ve oğulları vesâir tavâif-i askerinin umûmen serdârları bayraklarıyla Erzurum cânibine müceddeden memûr ve serasker müşârun-ileyhin bulunduğu mahâlde ma‘iyetine varıp tahsîs eylediği hidemât-ı din-i devlet-i aliyyem kıyâm eylemek üzere ta‘yîn ve fermân olunmalarıyla bu sene-i mübâreke ol bahâr-ı âsârı nevrûz-ı firûzundan cümlelerin serdârları bayraklarıyla kazâlarına mevcut hâzır ve âmâde bulunup ocakdan ta‘yîn olunan sürücüler varıp vâsıl oldukları kazâların serdârlarını cümle yeniçeri ve serdengeçtileri ağavât ve alemdârları vesâir tavâif-i askeri ile bir ferd geriye kalmamak şartıyla kazâlarından ihrâc mülâzımı evvel ve risâleti mukaddem harp memûrlarına tenbîh ve îsâl eylemeleri için îzâr-ı

kadîm o taraftan tenbîh olunmaları fermânım olmağın kıdvetü'l-emâsîl ve'l-akrân çavuş - zîde fazluhum Anadolu'nun sağ kolu nihâyete varıp gelinceye kadar tesyîr olup irsâl olunmağla her kangınızın kazâsına vâsıl oldukda kazâ-yı mezbûrun serdâr ve bi'l-cümle serdengeçti ağaları ve alemdârları ve ocak ihtiyarları der-akabi meclis-i şer'-i fermân-ı alîşânım ve ocak mektûbu cümle muvâcehesine kırâ'at ve mazmûnu cümlelerin ma'lûm ve mesmû'ları olduktan sonra vâridet serdârları bayrakların açıp kazâlarına olan umûmen askerinin acâleten hâzır ve âmâde bulunup müretteben serîce tesyîr olunan varıp vâsıl olduğu kazâlardan bilâ-te'hîr ihrâc ve savb memûrlarına serîan ve âcil irsâl ve îsâlllerine mikdâr-ı su'ûbet etmeyip te'hîre bahis vaz'-ı hareket olunmamak şartıyla bu vakit sâir evkâta kıyâs ile serdârlardan ve memûr olan ağavât ve alemdârlardan ve kuvvâtdan bizim emirlerimiz asitânede ve serhatlerde deyû bahânesiyle ve geceleri mevcûtlarınız alil olmağla rukûb ve nüzûle kudretimiz yok deyû ve ihtiyarız deyû bunun emsâli âzârı vâhiyyeye düşüp yerlerine vekîl göndermek sevdasında ve kimileri mücerred âbâd-ı ittibâ' ile ve sâir askerin ihtilâl demeyecek hâleten tasaddî ile sürücü mübâşir ki vürûdunda hâzır ve âmâde bulunmayan gerek serdârlardan ve gerek ağa ve alemdârlardan ve neferâttan her kim olur ise olsun ahvâllerine tahsîli ittibâ' edip bir vechile kimesnenin öZR-ü cevâbına aslâ ve kat'â müsâ'ade eylemeyip bilâ-fasıl hâzır ve âmâde bulunmayan ve gitmekten imtinâ eylemeyen kimesnelerin itâ'at-ı şer'-i emr-i âlî eylemedikleri için diğER esâmîlerinden devr-i evvel mülâhaza etmeyip ol makûlelerin eşedd-i ukûbet ile cezâları tenbîh-i mübâderet eylemek üzere müstakillen mübâşir ta'yîn olduğu ecilden âdem-i itâ'at-ı emr-i âlî şer'ân cezâları tertîbinde ve muhkem kal'a-bend olunmaları husûsunda ihtimâm-ı tâm tenbîh olduğuna binâen bi'l-cümle kazâların serdârları bayrakları umûmen askerinin mahâll-i irhâl ve irsâl olanları matlûb-u hümayûnum pâdişâhânem olmağın bir ferdin geri kalmasına ve bir vechile özür ve cevâbına i'tibâr olunmayıp selâmet halleri kendülere lâzım ise itâ'at-ı emr-i âlî edip mahâll-i meşûrlarına varıp hıdmât-ı dîn-i dîni millet-i aliyyeme kıyâm eyliyeler ve illa gerek esâmîlerinden ve gerek hayvanlarından olmağla değıl husûs-u mezbûr için redd-i kervân olanların emvâl ve emlâk-ı sayineleri ehl-i ıyâl ve evlatlarına dahî terahhum olunmayıp halleri diğER gûne olacağına iştibâh eylemeleri için îlan ve işâ'at eyleyesiz serdârlar ve atîk ağa ve alemdârlar ve bi'l-cümle yeniçeri askerleriniz mazmûn-ı emr-i âlînin zinhar ve zinhar hilâfına bulunmayıp itâ'at-ı inkıyâd eylemeyip mahâll-i memûrunuzdan bir ferdi geriye kalmayıp izhâr-ı gayret ve diyânet ve rızâ-yı hümayûnumun tahsîline bezl-i kudret ve ne mikdâr tevâhun ve tekâsülden hazer ve tehâşi eyleyesiz ve sen ki haberci -zîde kadruhûsun sen dahî zikr olunan sağ kolun nihâyetine varıp gelince bir kazâyı geriye komayıp yedinde

olan emr-i alîşânım ve mektûb-ı huzûr-ı şer‘de kırâ‘at ve cümleye ilân ve işâ‘at ve tahakküm sen dahî tenbîh edip itmâm-ı hidmet-i mezbûr eylediğin kazâlardan i‘lâmlar ile avdet ve edâyı hizmet eylemeye bezl-i makdûr ve hilâfından gayet hazer ve mücânebet eyleyesiz deyû iftihar‘ül-ümerâ ve‘l-ekâbir bi‘l-fi‘il dergâh-ı mu‘allâm yeniçeri ağaları ağası olan el-Hâc İbrahim Ağa dâme uluvvuhû tarafından mühürlü mektûb verilmeye emr-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı alîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü‘l-ittibâ‘ ve lâzım‘ül-imtisâlin mazmûn-ı itâ‘at makrûnuyla âmil olup hilâfında vâzı‘ hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fî evâsıt-ı Muharrem‘ül-harâm sene seb‘ ve hamsîn ve mi‘e ve elf. Mücebince sadr-ı âlî Hasan Paşa Hazretleri tarafından mektûb vârid olmuştur.

Sayfa 13

13a-1. Avârizhânelerin Tahsîl Olunacağı

Mefâhirü‘l-kuzât ve‘l-hükkâm me‘âdinü‘l-fezâil ve‘l-keâm Karesi sancağında vâki‘ olan kâdılar -zîde fazluhum tevkî‘-i refî‘-i hümayûn vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki Hazîne-i âmirem defterleri mücebince Karesi sancağında vâki‘ kazâların bin dokuz yüz on üç ve bir sülûs ve birkaç hums avârizhâneleriyle seksen beş bin altı yüz sekiz akçe bedel mütekâ‘idîn malları olup bin yüz elli yedi senesine mahsûb olmak üzere cem‘ ve tahsîl olunmak lâzım gelmeğın olunub yedine mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti verilmeğın mücebince cem‘ ve tahsîl etdirilmek fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahî sene-i mezbûra mahsûb olmak üzere livâ-i mezbûrda vâki‘ kazâların ol mikdâr avârizhâneleri olup her bir hânesinden beşer yüz akçe avâriz ile ol mikdâr akçe bedel mütekâ‘idîn mallarını irsâl olunan mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti mücebince yerli yerinden cem‘ ve tahsîl ve dahl hazîne-i âmirem ettirip hilâf-ı emr ve defter kimesneye te‘allül ve nizâ‘ ve inâd ve muhâlefet ettirmeyesiz ve bundan mâ‘adâ mübâşir-i mezbûrun cihet-i ma‘âşî‘çün her bir hânesinden ellişer akçe dahî vech-i maâş aldırıla ve avâriz için alınan akçenin her yüz on akçe seksenden bir esedî gurusı aldırılıp hîn-i tahsilde mîrî için alınan akçeyi hazîne-i âmirede alındığı vech üzere aldırıp bundan ziyade ve noksan akçe aldirmayasız kesr-i defterden ve nakz-ı hânedan ve fermânımdan ziyâde mutâlebesiyle zulûm ve ta‘addîden ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fî‘l-yevmis-sâmin ısrîn Şa‘bân li-sene sitte hamsîn ve mi‘ete ve elf.

13a-2. Nüzûlhânelerin Tahsîl Olunacağı

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâil ve'l-keîâm Karesi Sancağında vâki' kazâların kâdıları -zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hazîne-i âmirem defterleri mücebince Karesi Sancağında vâki' kazâların bin dokuz yüz on üç birkaç sülûs ve birkaç hums bedel-i nüzûl hâneleri olup bin yüz elli yedi senesinde mahsûb olmak üzere bedel-i nüzûlleri cem' ve tahsîl olunmak lâzım gelmeğın der uhde olunub yedine mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti verilmekle mücebince cem' ve tahsîl ettirilmek fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle mübâşir-i merkûm vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahî sene-i mezbûra mahsûb olmak üzere livâ-i mezbûrda vâki' kazâların ol mikdâr bedel-i nüzûl hânelerinin her bir hânesinden altışar yüz akçe bedel-i nüzûlları irsâl olunan mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti mücebince cem' ve tahsîl ve dahl i hazîne-i âmirem etdirip hilâf-ı emr ve defter kimesneye te'allül ve muhâlefet etdirmeyesiz ve bundan mâ'adâ mübâşir-i merkûmun cihet-i ma'âşî'çün her bir bedel-i nüzûl hânelerinden ol nüzûl akçe dahî aldırıp hîn-i tahsilde bedel-i nüzûl için alınan akçenin her yüz on bir esedî gurusı aldırıp ve mîrî için alınan akçeyi hazîne-i âmirede alındığı vech üzere aldırıp bundan ziyâde ve noksân alınmaya ve aldırmayasız kesr-i defterden ve noksân-ı hânedan ve fermânımdan ziyâde talebiyle zulm ü ta'addîden ihtirâz eylesesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin ısrîn Şa'bân li-sene sitte hamsîn ve mi'ete ve elf.

13a-3. Savaş Gemilerinin İmalatında Aksama ve Gerekli Olan Kereste İçin Bedel-i Mu'âvenet Tahsîlatı

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâil ve'l-keîâm Biga sancağında vâki' Lapseki ve Balya ve Güvercinlik ve Biga ve Ezine ve Çan ve Karesi sancağında vâki' Fart ma'a Şamlı ve Balıkesir ve Bigadiç ve Sındırgı Baş Gelenbe ve Kemer-i Edremid ve İvrindi ve Ayazmend ve Kozak ve Edremid ve Hüdavendigâr sancağında vâki' Gönen ve Manyas ve Mihaliç ve Kirmasti ve Ezincik ve Bayramiç ve Geyve ve Tuzla kazâlarının kâdıları -zîde fazluhum ve mefâhirü'l emâsıl ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet iş erleri -zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hazîne-i âmirem defterleri mücebince zikr olunan kazâlardan bedel-i mu'âvenet namıyla beher sene dört yük akçe mîrî ve bir yük akçe tersâneye ma'âş mecmû' beş yük akçe zikr olunan kazâlardan ve dört yük akçe Kemer cânibinden bin dört yüz kıta'ât ve (...) kadirga kerestelerin kat' olunmak üzere tersâne-i âmirem ocaklığı olup lâkin fi'l-asl tersâne-i âmiremden mîrî tarafından kadirga sefâini ile

inşâ-i isti'mâl olunduğu vakitlerde lüzûmu olduğundan ocaklık ta'yîn olunup bâ'de'z-zemîn kadırğa sefâinin isti'mâli terk olduğuna binâen kereste-i mezbûrun lüzûmu kalmamış iken niye ocaklık kayd-ı ref' olunmayıp âlî hâle kaldığından beher sene ümenâ-yı tersâne-i kazâ-i mezbûrlardan ol mikdâr akçe tahsîl edip tersâne-i âmireme (...) bir kıt'a kereste kat'î ve nakl ettirmediklerinden gayri kereste kat' olunacak kazalardan kereste talep etmemesiyle mukâbelesinde vâfir akçe cem' ve tahsiline i'tibâr ile fukarâ-yı ra'ıyyete tasaddî eyledikleri ihbâr olunmağla mevcûd kerestelerin tersâne-i âmirem ocaklığından ref' bedel-i mu'âvenet nâmıyla ücret-i kat' ve nakliyeler için kazâ-i mezbûrlardan mu'ayyen olan beş yük akçe mîrî tarafından tahsîl ettirilmek iktizâ eylediğine binâen işbu bin yüz elli yedi senesinde mahsûb olunmak üzere zikr olunan kazâlardan beş yük akçe bedel-i mu'âvenet akçeleri cem' ve tahsîl olunmak lâzım gelmeğin der uhde olunup yedine mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti verilmekle mücebince cem' ve tahsîl ettirilmek fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle mübâşir-i mezbûr vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahî sene-i mezbûre mahsûb olmak mârû'z-zikr kazâlardan bedel-i mu'âvenet akçeleri olan beş yük akçeyi irsâl olunan mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti mücebince yeli yerinden cem' ve tahsîl ve dahl-i hazîne-i âmirem ettirdüp hilâf-ı emr-i defter kimesneye te'allül ve muhâlefet ettirmeyesiz ve mîrî için alınan akçeyi hazine-i âmire me alındığı vech üzere aldırıp ve hîn-i tahsilde fukarâ-yı ri'âyetten tahsildâriye nâmı ve sâir bahâne ile ziyâde akçe mutâlebesinden be-gâyet ihtirâz ictinâb eylesesiz şöyle bilesiz alemet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin ısrîn Şa'bân sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

13b-2. Memleha-i Behram Mukâta'asından Tuz Kaçıranların Cezalandırılması

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâil ve'l-keîâm Biga sancağı mukâta'atından Memleha-i Behram mukâta'asının örüsü olan yerlerin kâdıları -zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân el-Hâc Mustafa -zîde mecdühüm divan-ı hümayûnuma arzuhâl edip Biga sancağı mülhakâtından Memleha-i Behram nâm-ı diğer Kızılca Tuzla'sının yirmi dört aded kazâ örüsü olmağla memleha-i merkûmede hâsıl olan tuz kazâ-i mezbûrlarda fûrûht olunub berranî tuz fûrûht olunmak şûrûtu berât-ı âlîşânım ve deryâdan olan ba'zı kazâlar ahâlîleri tuzuna ihdas memleha-i mezbûrenin tuzuna rağbet eylediklerinden başka tüccâr ve sâir ba'zı kimesneler karadan araba deve ve katır ve bâgirleriyle ve deryâdan sefineler ile âhar mahâllerden berranî tuz götürüp nizâmına bâ'is olunmağla ol mikdâr berranî götürenler ele getirdikte tuzları mîrî için zabt ve sefineleri tersâne-i âmireye rabt olundukdan sonra kendileri ibreten ıslâh-ı nefis

edinceye dek kal‘abend olunmaları için emr-i şerîfim verilmek ricâsına mukâta‘a-i merkûmun mâlikâne mutasarrıfı mûmâ-ileyhe istid‘â-yı inâyet etmekle hazîne-i âmiremde mahfûz olan Bursa mukâta‘ası defterlerine nazâr olundukda memleha-i mezbûrun örüsü olan Kirmasti ve Edremid ve Aydıncık ve Balıkesir ve Manyas ve Balya ve Ezine ve Gönen ve Tuzla ve Geyve ve Kemer ve Bayramiç ve Kale-i Sultaniye ve Biga ve Güvercinlik ve Çan ve Bandırma ve Erdek ve Fart ve Mihaliç kazâlarına mecmû‘ yirmi dört kazâ memleha-i mezbûranın örüsü olmağla kazâ-i mezbûrlarda hâsıl olan tuz fûrûht olunmayıp cânib-i mîrîye gadr olunmağla ol makûle berranî tuz götürenler ele getirdikde tuzları ve araba ve deve ve katırları mîrî için girift ve kenileri kal‘abend olunmak şurût mukâta‘adan olduğu der-kenâr olunmağla der-kenârı şurûtu mûcebince emr-i şerîfim verilmek bâbında iftihârü’l-ümerâ-i ve’l-ekâbir baş defterdârım olan Yusuf dâme uluvvuhû telhîs etmekle ettiğî telhîs mûcebince amel olunmak bâbında fermân-ı alîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahî memleha-i mezbûrun örüsü olan kazâlardan hilâf-ı şurût berât-ı alîşân berranî tuz fûrûht ettirilmeyip berât-ı şerîfim şurûtuna mugâyir harekete tasaddî edenleri men‘ u def‘ edip hilâf-ı şurût berât-ı alîşân cânib-i mîrîye gadr ettirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fî’l-yevmi’t-tâsi‘ ısrîn Zilka‘de sene sitte ve hamsîn ve mi’e ve elf.

Sayfa 14

14a-1. İltizamdan Kalan Borcun Ödenmesi

Kıdvetü’n-nüvvâbi’l-müteşerri‘în Edremid kazâsında nâibü’ş-şer‘ olan Mevlânâ () -zîde ilmühû ve kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Edremid voyvodası () -zîde fazluhum tevkî-i refî-i hümâyûn vasıl olacak ma‘lûm ola ki kıdvetü’l-emâcid ve’l-a‘yân ibâdullâha -zîde mecdühû südde-i sa‘âdetime arzuhâl edip zu‘amâdan Mehmed ve Said ve Mustafa nâm za‘îmlerin berât-ı şerîfemle mutasarrıf oldukları ze‘âmetleri karyelerinden Edremid kazâsına tâbi‘ Etmekçi ve Zeytinli ve tevâbi‘ karyeleri bin yüz elli üç senesi mart ibtidâsından zabt olmak üzere beher senesi ikişer bin gurus olmak üzere üç sene bir tahvîl ile mûmâ-ileyhin uhde ve iltizâmında olmağla zabt için elli üç senesine vardıkda Edremid kazâsında sâkin Osman Çavuş ve Arap oğlu İbrahim ve Koca Seyyid ve Seyyid Mehmed ve İmâm ve Koca Hatip ve Hacı Halil oğlu Mustafa ve Seyyid Ali ve Kara Hamza oğlu ve Abdülgani oğlu İbrahim ve Mehmed ve Hocaoglu el-Hâc Halil ve Dadaoglu Ali ve Ağaoğlu Veli Amr ve Süleyman Ağazâde Mehmed Ağâ ve câmi‘-i atîk imâmı ve Kabakçı Seyyid Mehmed ve dahî ma‘lûmü’l-esâmî kimesneler ze‘âmet-i mezbûr karyelerini zabten yine Edremid

sâkinlerinden Seyyid Mustafa nâm kimesneye der-uhde ve ilzâm ile bedel-i iltizâm olan iki bin guruşa sana edâya kefil bi'l-mâl olalım deyû mûmâ-ileyhe ibrâm ve mûmâ-ileyh dahî ancak elli üç senesi zabten ol-mikdâr mezbûrların kefâletlerine binâen mezkûr Seyyid Mustafa'ya der-uhde ve iltizâmı ve olduğu iltizâm ve kabûl ve ze'âmet-i mezbûr karyelerini sene-i mezkûrede zabt ve hâsıl olan mahsûlat ve rûsûmatı bi'l-küllîye ahz u kabz ve bedel-i iltizâmından ancak dokuz yüz guruş irsâl ve bâkîyyesi zimmetinde kalmağla sene mezkûre bedel ve iltizâmından zimmetine kalan akçe-yi bi'd-defa'ât tarafından âdem-i irsâl ve taleb eyledikde bir dürlü illet ve bahâne ile edâda te'allül ve muhâlefet ve her vechile özr-i murâd eylediğin bildirip sene-i mezbûre iltizâmından mezkûr Seyyid Mustafa'nın zimmetinde kalan hakkı zâbitin ma'rifetle mezkûrdan veyâhud kefil bi'l-mâl olan mezkûrundan tamâmen tahsîl ve tarafından irsâl eylediği vekîli Mehmed nâm kimesneye bî-kusûr alıverilip icrâ-yı şer' ve ihkāk-ı hak olunması bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğin şer'le görülmek emrim olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel dahî zâbitlerim ma'rifetiyle mezkûrun meclis-i şer'a ihzâr ve mukaddemâ bir def'a şer'le görölüp fasl olunmayan husûsları tamâm-ı hak ve adl üzere mukayyed olup göresin i'lâm olduğu üzere ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavîm üzere amel edip dahî vech-i meşrûh üzere mezkûrunun kefâletleriyle sene-i mezkûre bedel-i iltizâmından mezkûr Seyyid Mustafa'nın zimmetine zuhûr eden ol-mikdâr guruş hakkın bâ'de's-sübût hükm edip aldırıp veyâhud küfelâsından zâbitleri ma'rifetiyle tamâmen tahsîl ve bi-kusûr tarafından irsâl eylediği vekîli mezkûra aldırıp icrâ-yı şer' ve ihkāk eyleyip hilâf-ı şer'-i şerîf bir ferde te'allül ve muhâlefet etdirmeyesin min-bâ'd şer'-i şerîfe ve emr-i hümayûnuma muhâlif bir kimesneye bir dürlü iş ettirmeyip kazıyyede müdâhil olmayanları bunun da'vâsına karıştırmayıp eslemeyip inâd ve muhâlefet üzere olanları ism ü resmleriyle yazıp vukû'u ve sıhhati üzere der-i devlet-medârıma arz ve i'lâm eyleyip husûs-ı merkûm için bir dahî emr-i şerîfim ısdâr ve irsâline muhtâc eylemeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâhir-i Muharrem sene seb' ve hamsîn ve miete ve elf.

14a-2. Yörükân Mukâta'asının İltizâmı

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki Mahrûse-i Bursa'da vâki'ûn Hazret-i Emîr Sultân ve Sultân Murad Hân-ı Sâni ve Haremeyn-i şerîfinin evkâfları mukâta'alarından Yörükân mukâta'ası işbu bin yüz elli yedi senesi der-uhde-i iltizâmında olup mukâta'a-i mezbûre aklâmından göçebe Yörükân re'âyâlarından Kirli Kubaş Cemâ'ati ve Edremid kazâsında sâkin yerli Yörükân re'âyâları ve Paşa Dağı kazâlarında sâkin yerli Yörükân re'âyâlarının üzerlerine

edâsı lâzım gelen rûsûm-ı ra'ıyyet ve aded-i ağnâmları tarafından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân () ağaya yedi yüz guruşa ve uhde ve iltizâm olunup bedel-i iltizâmı kabûl etmeyin yedine işbu temessük verildi gerekdir ki sene-i mezbûre Martı ibtidâsından Şubat'ı gâyetine gelince derûnunda vâki' olan cûrm ü cinâyet ve resm-i arûsâne ve yâve ve kaçgun ve kul ve câriye müjdegânesi ve beytü'l-mâl -ı âmme ve hâssa cüz'î ve küllî her ne ise vakf-ı şerîfe âid ve râci' olan şurût-ı serbestiyet üzerlerine zabt u rabt edip rûsûm-ı serbestiyesine kimesne dahl ve ta'arruz etmeyip ve ağa-yı mûmâ-ileyhin üzerlerine zabt bildirip şer'-i şerîfe ve kânûn-ı kadime mugâyir re'yinden hâric vaz' u hareket etmeyip ber-mûceb-i temessük âmil olalar.

14b-1. Vefat Eden Yeniçerilerin Beytü'l-mâla Kalan Terekeleri

Mefâhirü'l kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâil ve'l-keâm Anadolu'nun sağ kolu yemîn u yesârıyla nihâyetine varıp gelince vâki' olan kuzât ve nüvvâb -zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyarları ve a'yân-ı vilâyet iş erleri -zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki memâlik-i mahrûsemde vâki' serhadlarda ve bender şehirlerde ve bi'l-cümle kazâlarda misafir bilâ-vâris-i ma'rûf fevt olan dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinin terekeleri cânib-i beytü'l-mâl a âid olmağla her ne mahâlde yeniçeri terekesine müte'allık cüz'î ve küllî her ne mikdâr şey zuhûr eylediğinde ma'rifet-i şer'le yeniçeri zâbitân ve serdârları ahz u kabz mahtûm defterleriyle irsâl ve teslîm edegeldikleri ecilden lâkin hükkâm ve zâbitânın âdem-i ihtimâmlarından nâşî ve ba'zı mütemevvil kimesnelerin terekelerine vâzı'u'l-yed olmak üzere mütegalibeye istinâd ile vâris ve vasî peydâ edip bu takrîb ile halâs ve bu makûle yeniçeri beytü'l-mâlına taşra mahâllerde vâzı'-ı yed ve zabt edip ol-vechile beytü'l-mâl a ziyâde gadr ve zarâr ve emvâline kesr ve noksân tertîbine bâ'is olup ve zikr olan Anadolu'nun sağ kol kazâlarından birkaç seneden beri birliğine gelip teslîm olunup gerek zuhûr eden yeniçeri terekesi âhardan birer takrîb vâzı'ü'l-yed olmalarından ve serdârlar dahî sefer bahânesiyle makbûz olunanları göndermeyip taraf-ı beytü'l-mâl a gadrları olmakdan nâşî ocak tarafından mübâşir ma'rifetiyle sağ kol nihâyetine varıp gelince vâki' olan kazâlarda bilâ-vâris-i ma'rûf fevt olanların yeniçeri zümresinin gelip dâhil beytü'l-mâl olmayan her ne mikdâr tereke zuhûr ve ahz u kabz olunmuş ise sicillerinden kaçınıp ve dahî sırran ve alenen tefahhus ve tecessüs olunup her kimlerin yedlerine ve zimmetlerine bilâ-vâris yeniçeri beytü'l-mâl zuhûr eder ise cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le ve mübâşir ma'rifetiyle lâzım gelenlerden tahsîl ve mûmzâ defterleriyle taraf-ı beytü'l-mâl a irsâl ve teslîm olunması için husûs-u mezbûra her

vecile müsâmaha ve ihtimâm edip ve kimesneye dahî hilâf-ı şer‘-i şerîfe ve mugâyir kânûn-ı kadîme te‘allül ve muhâlefet ettirmeyip ve kazıyyede medhali olmayan ecânbiden kimesnelere dahî iş ettirmeyip eslemeyip husûs-u mezbûre haklarına ve yedlerine beytü’l-mâl zuhûr ile her kim ki red ve teslîminde muhâlefet olur ise ism ü resmleriyle sıhhati üzere arz ve i‘lâm eylemeniz fermânım olmağın kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân () -zîde kadruhüm mübâşir ta‘yîn ve irsâl olmuştur. İmdi vusûlünde sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin senden istikâmet üzere bu hizmet-i lâzıme uhdesinden gelmek melhûz olmağla mübâşir ta‘yîn olmuştur. Gerekir ki sâlifü’z-zikr sağ kol kazâlarının her birlerine varıp bâlâda zikr olduğu üzere birkaç seneden beri gelip dâhil beytü’l-mâl olmayan yeniçeri terekesine müte‘allık her kimlerin yedlerine ve zimmetlerine beytü’l-mâl olduğu gerek sicillâtıdan ve gerek sual ve tefahhus olunup vâki‘ ve zahîre ihrâç olunan cüz’î ve küllî beytü’l-mâl vâzî‘ü’l-yed olanlardan cümle ma‘rifeti ve ma‘rifet-i şer‘ ile tahsîl ve hâsıl olan bi’l-cümle tereke defterleriyle ahz u kabz olup beytü’l-mâla edâ ve teslîm edip edâ-yı hizmet etmeğe tekayyüd ve ihtimâm eylesin. Şöyle ki tamâ‘-ı hâm ve bir takrîb ile beytü’l-mâla âhiren yedlerine ve zimmetlerine mektûm ve hâric bir nesne kaldığı ve gereği gibi takayyüd olunmadığı ve bu bahâne ile nâ-merzî hareket eylediğin mesmû‘ oldukda muhkem hakkından gelineceği fehm edip ana göre basîret ve intibâh üzere hareket ve hilâfından ziyâde hazer ve tehâşi eylesin deyü iftihârü’l-ümerâ ve’l-ekâbir bi’l-fi‘il Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ağası olan el-Hâc İbrahim Ağa dâme uluvvuhû tarafından mühürlü mektûb verilmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim ve ağa-yı mûmâ-ileyh tarafından verilen mühürlü mektûb mücebince amel edip hilâfından hazer ve mücânebet eylesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fî evâsıt-ı Saferi’l-hayr sene seb‘a ve hamsîn ve mi’e ve elf.

14b-2. Askeri Düzenlemeler ve Askere Gitmekten Kaçınmaların Engellenmesi

Şerâyi‘-i şî‘âr Anadolu sağ kolu nihâyetine varıp gelince yemin u yesârıyla vâki‘ olan kazâların kâdıları ve nâibleri efendiler -zîde fazluhum ve mefâhirü’l-emâsil ve’l-akrân yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyarları ve a‘yân-ı vilayet iş erleri -zîde kadruhüm bâ‘de’s-selâm inhâ olunur ki Anadolu’nun sağ ve orta ve sol kollarında olan kazâların serdârlıkları kânûn üzere gerek seferler esnâsında ve gerek sâir evkâtta beher üç ayda bir kere tecdîd yâhûd ibkâsına mu‘tâd-ı kadîm câize ile tâlib olup ocağın emekdâr ve yol-erkân hizmet etmiş kimesneler ve bir takrîb yedine ve bir defa serdârlık mektûbu alıp vakti hulûl eyledik de

tamâ'-ı hâm bâ-mürâsele fuzûlen serdârlik zabt eyledikten eslâf yeniçeri serdârı olanlar ziyâde tehâşi edip ocağın kânûn-ı kadîmden hâric ve vâzı' işde vekîller iken ve kimesneye dahi bilâ mektûb-ı mürâsele ile serdârlik ettirmeyip be-heme-hâl mu'tâd üzere kapu mektûbu almağa muhtâc oldukları cümleye ma'lûm bir mevâdd iken İran seferlerinin imtidâdı hasebiyle hükkâm-ı a'yân-ı vilâyet ve ocak ihtiyârlarının tekâsülleriyle dergah yeniçerileri ağalarının umûr-ı matbah ve kilerleri masârif için merbût olup kânûn-ı kadîm üzere serdârlığı ekserî cebren ve bir takrîb bilâ-mektûb zabt etmeye gitdikçe mu'tâd eyledikleri ecilden hadlerini tecâvüz ve kânûn-ı mugâyir ve bu vechle îrâd-ı mu'ayyenesine külli gadr ve hasâret vukû'undan hâli olmadıklarına binâen hâlâ

Sayfa 15

bu sene-i mübâreke Kars cânibi ma'îyetine memûr serdârlardan ba'zıları memûr oldukları sefer-i pâdişâhîden fûtûr ve gitmemek imâsıyla a'zâr-ı vâhiyeye düşüp sürücü mübâşirlere asker ihrâcında su'ûbet ve âdem-i itâ'at üzere olduklarını inhâ ve ihbâr eylemeleriyle mücerred serdarlıkların ibtâlîne ve sefere gitmekten fûtûr edip avk ve te'hîr ile penâha lâyük sezâ olmayan harekâta mübâderet eyledikleri mesmû' ve bilâ mektûb yalnız mürâsele ile serdârlik zâbitâna mürtekib olur hâlleri zuhûr ve bâhir olmağın öteden beri emekdâr ve kâr-güzârların serdârları ve gerek siz ve yeniçeri ağaları bu misillü vaz'-ı nâ-hemvâr ile me'mûn olmuşlar değiller iken vakt ü zamânıyla serdârlıkları senedâtına âdem-i itâ'at ve inkıyâd ile diledikleri gibi revîş-i refât kendilere müfid olmayıp mesûl ve mu'âteb olacakları keyfiyâtdan iken bu def'a siz arzuhâllerine merhameten (...) hâl umûmen kazâların askerleri ile acâleten memûr oldukları siz asker-i müşârun-ileyhe hazretlerinin ma'îyetine gitmek üzere ve hâl-i şânları terfih iken tarafımızdan çukadârımız yediyle ehak serdârlik mektûbları taraflarına ırsâl olunmağla işbu mektûb tahrîr ve ırsâl olunduğu inşâallâhü te'âlâ vusûlünde sağ kol nihâyetine varınca vâki' olan kazâların serdârlarına isimleri tahrîr ile cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le serdârlik mektûbu verilip iktizâ eden câizelerini çukadârımız teslim ve sefere azîm olanların kazâ-i mezbûrda vekîlleri olanlara dahî mu'tâd üzere câizesiyle zikr olunan serdârlik mektûbu verilip bu minvâl üzere vekîllerinin umûr ve husûslarına mu'âvenet ve müzâheret birle serdârlıklarına âhardan kimesneleri müdâhale ettirilmeyip siyânet ve himâyet olunmak üzere kendileri mahâll-i memûrlarına hidemât-ı pâdişâhîde kıyâm ile vekîlleri bilâ mûcib ref' olunmayıp ve lâkin gerek sefer-i pâdişâhîden mektûb ve gerek serdârlığın mektûbunu kabûlde i'tirâz edenler olursa ol makûlelerin bilâ-sened üzerlerine müctemi' olan câize akçeleri ma'rifet-i şer' ve ma'rifetle ve çukadârımız

ma‘rifetiyle g zeştimiz tahs l ve cümlenin muht arı bir kimesneye serd rlığı tefv z ve aceleden sefer-i p diş h de kıy m için r h  ettirilip  dem-i inkıy dları z hir olanların şer‘an k n na m st h k oldukları cez -yı sez larının icr s  içün s dır olan ev mir-i aliyyeleri müceblerince amel ve hareket ile ve  ukad rımızın vech-i meşr h üzere itm m-ı hizmetle avdet ettirilmesine her birlerini mes ‘  ve ihtim m edip m ceb-i mekt bla  mil olasız. Tahr ren fi ev hir-i şehri Saferi‘l-hayr sene seb‘ ve hams n ve mi‘e ve elf.

15a-1. Vefat Eden el-H c  brahim b. Mehmed ’in V risleri Arasında Taks m Olunan Terekesinin Listesi

Medine-i Edremid mahall tından C mi‘-i Vasat Mahallesi s kk nından olup bundan akdem vef t eden el-H c  brahim b. Mehmed’in ver set-i zevce-i metr kesi Ayşe bt. Emrullah ile sulb  oğlu Halil ve sulb ye keb re kızı Fatma’ya münhasır olduğu lede‘l-şer‘ a‘l -n r z hir ve n m y n oldukdan sonra m teveff -yı mezb run k bel-i şer‘den bi‘t-taleb tahr r ve terk m olunan muhallef tıdır ki ber-vech-i  t  zikr olunur. Tahr ren fi‘l-yevmi’s-s min ve‘l-ışr n min-Saferi‘l-hayr li-sene seb‘ ve hams n ve mi‘e ve elf.

Menzil-d r-ı mah ll-i mezb ra guruş 300, debbağh nede duh n 1 guruş 100, Edremid kurbunda bağ dönüm 2 guruş 90, Çıkırıkçı tarafında def‘a bağ dönüm 3 guruş 100, bağçe der-kurb-i Kavaklar guruş 50, Babaylar bağları kurbünde ve Abdullah (...) kurbunda zeytin k t‘a 2 guruş 400, Çıkırıkçı karyesi kurbunda zeytin k t‘a 1 guruş 60, Zeytinli karyesi kurbunda zeytinlik k t‘a 2 guruş 300, Çıkırıkçı karyesi kurbunda (...) eş ar  guruş 10, kat r aded 1 guruş 30, revgan zeyt kıyye 80 guruş 49, küp 5 ve dağar 1 guruş 4, kazę n kıyye 10 guruş 25, kuru üzüm kantar 1 guruş 2, zerd li kurusu 2 guruş 1, pekmez desti 3 guruş 2, ev n -i nuh s kıyye 29 guruş 29, döşek 7 guruş 14, yorgan 3 guruş 9, kadife yastık 4 yaldız yastık 4 guruş 8, zil aded 1 guruş 3, kilim aded 4 guruş 4, k h ne kal  e 1 guruş 2, kuzu derisi k rk guruş 4, sarık 1 fes 1 guruş 5, müsta‘mel alaca 1 guruş 4, mısır makraması 1 guruş 10, el değ rmeni 1 guruş 1, Hint fincan  guruş 2, zevce-i mezb re yedine zuh r eden kadife yastık 5 guruş 10, m nakkaş yastık 2 guruş 2, yasdık 1 guruş 1, kilim aded 4 guruş 4, zil aded 1 guruş 3, kal  e 2 guruş 6, seccade 1 guruş 1, heybe 1 guruş 1, ev n -i nuh s kıyye 15 guruş 15, h rdav t-ı h ne guruş 390, cem‘an yekun guruş 1650

Minh  el-ıhr  t

Techîz ve tekfin gurus 30, mehr-i müeccel li-zevce'til mezbûre gurus 25, resm-i kısmet gurus 50, hüddâmiye gurus 5, çukadâriye gurus 2, kethüdâiye gurus 5, kalemiye gurus 1,5 muhzîriye gurus 2, yekûn gurus 131

Sahhü'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese gurus 1529

Hissetü'z-zevce gurus 191, Hissetü'l-ibn gurus 892, Hissetü'l-bint gurus 446

15b-1. 1157 Senesi İmdâd-ı Seferiyesi İçin Toplanması Gereken Nakit

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'd-dâ'im Dergâh-ı mu'allâm kapıcı başlarından olup bu husûsâ mübâşir ta'yîn dâme mecdühû mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâil ve'l-keâm Anadolu Eyâleti'nde vâki' kazâlar -zîde fazluhum ve mefâhirü'l emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet -zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki bu def'a Kars cânibi seraskeri iken Anadolu eyâleti inzimâmı ile düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahham muhterem nizâmü'l-âlem sadr-ı esbak vezîrim Said Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû avâtîf-ı aliyye-i mülûkâne ve avârif-i seniyye-i hüsrevânemden teveccüh ve ihsânım acâleten asâkir-i islâm ve ordu-yı zafer irtisâma varıp ayrışması fermânım olduğuna binâen tezelden levâzım-ı seferiyesi tedârik ve mühimmât-ı zarûriyesini tanzîm ve tesviye eylemesine vesîle ve medâr olmak için elli yedi senesine mahsûben tarafına âid Anadolu imdâd-ı seferiyesinden evvelce ol-tahsîl ve ber vech tevzî' hazîne-i âmireme teslîm olmak şartıyla ber vech farz hazîne-i âmiremden gurus ifrâz ve serasker-i müşârun-ileyhe tarafına irsâl olunmaktan nâşî eyâlet-i merkûmenin sene-i mezbûre imdâd-ı seferiyesi tahsîline mübâşeret olunmak mehem ve muktezî olmağla sen ki mûmâ-ileyhsin taraf-ı devlet-i aliyyemden mahsûsen mübâşir ta'yîn ve eyâlet-i mezkûreye irsâl ve tesyîr olunmakla vardıkta kat'â tevakkuf ve te'hîre ruhsât ve cevâz göstermeksizin sene-i sâbıkaları mücebince elli yedi senesi imdâd-ı seferiyesi olan üç yüz otuz kese akçe bir gün akdem ve bir sâ'at mukaddem yerli yerinden cem' ve tahsîl evvel be evvel tahsîl olunan akçeden zikr olunan elli bin gurusu Dersa'âdetime irsâl ve hazîne-i âmireme teslîm ve mâ'adâsını serasker-i müşârun-ileyh tarafına îsâl ve tebliğ eylemek üzere dîvân-ı hümâyûnumdan emr-i şerîfim tahrîri bâbında bi'l-fi'il başdefterdârım iftihârü'l-ümerâi ve'l-ekâbir Yusuf dâme uluvvuhû i'lâm etmeğın vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı alîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel olup hilâfından rızâ ve cevâz göstermeyesiz şöyle bilesiz

alâmet-i şerîfe i'timât kılasız. Tahrîren fî evâsıtı Muharrem li-sene seb' ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Kazâ-i Edremid der Livâ-i Karesi

İmdâd-ı seferiye vâlî Anadolu sadr-ı sâbık sa'âdetlü Said Paşa Hazretleri

Bâ-mühür Said Efendi Nâib Balıkesir

Fî 13 S 1157.

15b-2. 1157 Senesinin İmdad-ı Seferiyesi İçin Acil Nakit Para Toplanması

Şerâyi'-i şî'âr Karesi Sancağında vâki' kazâların kâdıları efendiler -zîde fazluhum ve mefâhirü'l emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve voyvodalar ve subaşları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri ve kurâ ihtiyârları -zîde kadruhum inhâ olunur ki işbu bin yüz elli yedi senesine mahsûben hâlâ Anadolu vâlisi ve Erzurum cânibi seraskeri vezîr-i sûtûde tedbîr devletlü inâyetlü veliyyü'n-ni'âm sadr-ı sâbık Said Paşa efendimiz hazretlerinin bâ-fermân-ı âlî taraf olanlarına eyâlet-i Anadolu'dan ta'yîn olan üç yüz otuz kesir akçe imdâd-ı seferiyelerinin vakt-i hulûl edip eyâlet-i merkûmeden tahsîli kalan mâl-ı seferiye bu def'a devlet-i aliyyeden tamâmen an nakd hazîneye bağlanıp serî'an vezîr-i müşârun-ileyhe efendimiz hazretlerinin savb-ı âlîlerine irsâl kılınıp el-hâletü hâzihi eyâlet-i Anadolu'nun mu'ayyen olan imdâd-ı seferiyesi mâl-ı bâ-fermân-ı alışân yerli yerinden âcilen ve serî'an cem' ve tahsîl Âsitâne-i sa'âdette hazîne-i âmireye irsâl ettirilmek bâbında fermân-ı âlî ısdâr ve tarafımıza hitâben ihâle buyurulmağla imdi sâdır olan fermân-ı âlî mücebince ve Kütahya Mahkemesi'nden ihrâc olunan memhûr pusula mantuk üzere sancağında vâki' kazâların sehimlerine isâbet eden mâl-ı seferiyelerini ta'cîl ale't-ta'cîl ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle yerli yerinden bir an evvel ve bir sâ'at mukaddem tamâmen cem' ve tahsîl ve bu vakit sâir vakte kıyâs eylemeyip ale't-ta'cîl mu'temedün-aleyh adamlarınız yedleriyle Dîvân-ı Anadolu'ya irsâl ve bu tarafda kabzına memûra teslim ve me'mûnû'l-gâile olmak için senedât alıp avdet eylemeniz bâbında Dîvân-ı Anadolu'dan işbu buyuruldu tahrîr ve ısdâr ile irsâl olunmuşdur inşâallâhü te'âlâ vusûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere amel ve hareket ve hilâfından ve avk ve te'hîrden ihtirâz edip müceb-i buyuruldu ile âmil olasız buyuruldu. Fî 3 S 1157.

16a-1. İltizâm Hakkında Temessük Verilmesi

Mefâhirü'l kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keîâm Sultanönü ve Saruhan ve Hüdavendigâr sancaklarında vâki' kâdılar ve nâibler -zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân el-Hâc Mustafa -zîde kadruhû südde-i sa'âdetime arzuhâl edip Musafa -zîde mecduhû taht kazâlarında vâki' berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu Sepetçi ve tevâbi' ze'âmetinin bin yüz elli altı ve elli yedi senelerini zâbitân iken senede bir tahvîl ile buna ilzâm ve bu dahî iltizâm ve kabûl ve bedel-i iltizâm olan meblağı tamâmen edâ etmekle ze'âmet-i mezkûr zikr olunan senelerde zabt u rabt ve vâki' olan a'sâr-ı şer'îyye ve sâir hukûk ve rûsûm-ı örfiyye kânûn ve defter mücebince ahz u kabz ettirilip mukaddem ve mu'ahhar târîhiyle temessüküm zuhûr eder ise amel olunmayıp ve tarafından ve taraf-ı âhardan bir dürlü dahl ve ta'arruz ettirilmemek üzere ze'âmet-i mezkûr-ı mezkûreyi mutasarrıfı mûmâ-ileyh Mustafa tarafından yerine memhûr zabt temessük verildiğın bildirip temessük mücebince zabt ettirilmek bâbında emr-i şerîfim verilmek ricâ etmeğın temessük mücebince zabt ettirilmek emrim olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel dahî husûs-ı mezbûra tamâm-ı mukayyed ve temessüküne nazâr edip göresin za'îm mûmâ-ileyh Mustafa ze'âmet-i mezkûrun zikr olunan senelerde zabten buna der-uhde ve ilzâm ve yedinde zabt için memhûr temessük verilmiş ise temessük mücebince zabt u rabt ve vâki' olan a'sâr-ı şer'îyye ve sâir mahsûlat ve rûsûmatın ahz u kabz ettirip hilâf-ı emr-i âlî ve mugâyir temessük taraf-ı âhardan bir dürlü dahl ve ta'arruz ettirmeyesin mazmûn-ı emr-i şerîfimle âmil olasın şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî-evâhir-i Rebî'u'l-âhir sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Za'îm merkûmun hatem-i neşter bir kıt'a temessüğü ibrâz olmağla ba'de'l-(...) işbu mahale kayd şüd.

16a-2. 1157 Senesinde Edremit'te Tahsîl Edilecek Bazı Vergiler ve Hanelere Taksîmi

İşbu bin yüz elli yedi senesinde mahsûb olmak üzere bâ-fermân-ı âlî Edremid kazâsında tahsîli lâzım gelen bedel-i avârız ve bedel-i nüzûl ve bedel-i mütekâ'idîn mâlları cihet-i ma'îşetleriyle ma'a üç bin sekiz yüz gurus olup mâl-ı mezkûr ber-mu'tâd-ı kadîm müddet misliye tamâmında tahsîl olunmak üzere bâ-tahsîl olunmağla vâki' olunan ahâlî-yi vilâyet âhir masârif tevzî'ine zam ve idhâl olduktan sonra kazâ-i mezbûrun mevcûd yüz yirmi

hanesi üzerine tarh ve tevzî' olundukda beher hâneye otuz bir guruş ve sekizer semen isâbet etmeğin tahsildarı olan fahrü'l-akrân Mustafa Ağa'nın yedine verilen hâne defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin min-şehri Rebî'i'l-evvel li-sene seb' ve hamsîn ve mie ve elf.

Mahalle-i el-Hâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2, rub' 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2, rub': 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne 2, rub' 1	Mahalle-i Câmi'-i Vasat Hâne 2, rub' 1	
Mahalle-i Kâdı Celal Hâne 2, rub' 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub' 1.5	Mahalle-i Câmi'-i Kebîr Rub' 1.5	
Mahalle-i Kâdı İlyas Hâne 3	Karye-i Avcılar Hâne 4.5	Karye-i Bayındır Hâne 1 rub' 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5	
Karye-i Güre Hâne 5, rub' 3	Karye-i Kızılkeçili Hâne 1.5	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi Hâne 1.5	Karye-i Kaşıkçı Hâne 2, rub' 1	
Karye-i Araplar Hâne 1	Karye-i Kadı Hâne 3.5	Karye-i Kızıl Hâne 2	Karye-i İbrahimce Hâne 1, rub' 1	Karye-i Babaylar Hâne 1	
Karye-i Narlı Hâne 1	Karye-i Yapıcılar Hâne 1	Karye-i el- Hâc Aslan Hâne 1	Karye-i Balcılar Hâne 1	Karye-i Şekviran Hâne 3	

Karye-i Temaşalık Hâne 3.5	Karye-i Havrankebîr Hâne 17, rub‘ 3	Karye-i Yenice Hâne 2	Karye-i Karacalar Hâne 1.5	Karye-i Sarnıç Hâne 1, rub‘ 1	Karye-i Dereviran Hâne 1
Karye-i Eymir Hâne 1	Karye-i Şapçı Hâne 1, rub‘ 3	Karye-i Frenk Hâne 3	Karye-i Çıt Hâne 2, rub‘ 1	Karye-i Çoruk Hâne 4	Karye-i Çıkırıkcı Hâne 4.5

Cem‘an yekûn: hanehâ-120 (yüz yirmi hânedir)

16b-1. Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi

İşbu bin yüz elli yedi senesine mahsûb olmak üzere bâ-fermân-ı âlî ve bâ-suret-i defter-i hakânî Edremid kazâsından tahsîli lâzım gelen bedel-i mu‘âvenet mâl-ı mübâşiriyesiyle yüz doksan bir buçuk gurus olup ve yine sene-i mezkûrede bâ-fermân âlî ve bâ-sûret-i defter kazâ-i mezbûrdan tahsîli lâzım gelen bedel-i avârız ve nüzûl ve bedel-i mütekâ‘idîn mâlları kabzına memûr mübâşirin hizmeti müddet-i ma‘lûmede tamâmında tahsîl olunmak üzere vâki‘ olunan ahâlîsi ve yine sene-i mezkûrede ber-mu‘tâd menzilci nasb olunan Seyyid Mehmed’in ücreti ve Serdâr Mustafa Ağa yediyle masrûf olan ma‘lûmü’l-mikdâr ve mahallât konakları masrûfu ve devlet-i aliyye tarafından sefer-i fermân ile gelen mübâşirin hizmeti ve harç ve hüddâmiye ve çukadâriye ve kalemiye ve muhziriye ve tahsîldâriye ile min-haysü’l-mecmû‘ dört bin altı yüz seksen yedi gurus yirmi yedi paraya bâliğ olmağla bi’l-cümle a‘yân-ı vilâyet ve sâir ahâlînin ittifâk ve ittihâdlarıyla kazâ-i mezbûrun mevcûd yüz yirmi hânesine tarh ve tevzî‘ olundukda beher hâneye otuz dokuz gurus ve üçer para isbât olmağın tahsîldar ta‘yîn olunan Mustafa Ağa’nın yedine verilen hâne defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fi’l-yevmi’s-sâmin min-şehri Rebî‘u’l-evvel li-sene seb‘ ve hamsîn ve mi’e ve elf.

Mahalle-i Elhâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2, rub‘ 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2, rub‘: 3	Mahalle-i Kadı Celal Hâne 2, rub‘ 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne 2, rub‘ 1	
--	--	--	--	--	--

Mahalle-i Câmi'-i Vasat Hâne 2, rub' 1	Mahalle-i Kadı İlyas Hâne 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub' 1.5	
Mahalle-i Câmi'-i Kebîr Rub' 1.5	Karye-i Avcılar Hâne 4.5	Karye-i Bayındır Hâne 1 rub' 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5	
Karye-i Güre Hâne 5, rub' 3	Karye-i Kızılkeçili Hâne 1.5	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi Hâne 1.5	Karye-i Kaşıkçı Hâne 2, rub' 1	
Karye-i Araplar Hâne 1	Karye-i Kadı Hâne 3.5	Karye-i Kızıl Hâne 2	Karye-i İbrahimce Hâne 1, rub' 1	Karye-i Babaylar Hâne 1	Karye-i Narlı Hâne 1
Karye-i Yapıcılar Hâne 1	Karye-i Dereli Hâne 1.5	Karye-i Balaylar Hâne 1	Karye-i Şekviran Hâne 3	Karye-i Temaşalık Hâne 3.5	Karye-i Havrankebir Hâne 17, rub' 3
Karye-i Yenice Hâne 2	Karye-i Karacalar Hâne 1.5	Karye-i Sarnıç Hâne 1, rub' 1	Karye-i Dereviran Hâne 1	Karye-i Eymir Hâne 1	
Karye-i Şapçı	Karye-i Frenk Hâne 3	Karye-i Çıt Hâne 2, rub' 1	Karye-i Çoruk Hâne 4	Karye-i Çıkrıkçı Hâne 4.5	

Hâne 1, rub‘ 3					
-------------------	--	--	--	--	--

Cem‘an yekûn: hanehâ-120 (yüz yirmi hânedir)

Guruş	Zikr olunan mesârifdir ki ale‘l-infirâd zikr olunur
750	Güherçile husûsuna
191,5	Bedel-i mu‘âvenet
300	Avârız ve nüzûl mübâşiriyesi
800	Müddet-i ma‘lûmeye te‘cîl olunmağla ..
70	Kütahya Vâlisisi taksîd ve mübâşiriye
370	Balıkesir Vâlisi ve kethüdâsına ve ocağına hizmet ve seccâde bahâ ve kahve bahâ
24,5	Güherçile mübâşiri kâtibine ve ittibâ‘ına
99	Nefs-i Edremid’in konakları masrûfı
20	Havran karyesinin harcı
31,5	Çoruk karyesinin
10	Dereviran karyesinin harcı
3	Zeytinli karyesinin harcı
10	Temaşalık karyesinin
500	Mukaddemâ kazâda bâkî arpa
30	Dereli karyesine imdâdiye
10	Güherçile mübâşirine verilen hüccet harcı
342	Harc-ı mahkeme avârız ve nüzûl tevzî‘inden hüddâmiye ve çukadâriye
400	Harc-ı defter ez-defter tevzî‘ masrûfât
35	Hüddâmiye

10	Çukadariye
7	Kalemiye
7	Muhzırıye
500	Tahsildâriye

Sayfa 17

17a-1. Cami İmâmının Ahâlî Tarafından Şikayetler Üzerine Değişmesi

Edremid'de Kapıcıbaşı Mahallesinde vâki' merhûm Kara el-Hâc İbrahim câmi'-i şerîf vakfının mahallesi ahâlîsinden ma'lûmü'l-esâmî kimesneler meclis-i şer'a varıp takrîr-i kelâm edip civârımızda vâki' Balıkesir'in kazâsı ahâlîsinden olup kasabamızda tavattun ve câmi'-i mezbûrda yevmi iki akçe vazîfe ile imâmımız olan Seyyid İbrahim mahallemizin avârızına mevkûfe-i nukûdâtı ve gerek mahallemizin mescidine meşrûta nukûd-ı mevkûfesini ekl ve telef etmekle ber-mûceb-i şart-ı vâkıf ahâlî mahalle muvâcehesinde ma'rifet-i şer'le görülmek murâd olundukda birer illet ve bahâne ile muhâsebesin görmeyip bundan mâ'adâ hevâsına tâbi' ba'zı eşirrâ ile umûr-ı vilâyete müte'allık üzerine lâzım gelmeyen nice nice işlerde bulunup vilâyetimizin ihtilâline bâ'is bâdî ve'l-hâsıl kazâmız bi'l-cümle mezbûrun şerrinden emin olmamalarıyla mezbûr Seyyid İbrahim'in muhâsebesi görölüp vilâyetine nefy ve iclâsı için ve imâmet-i mezbûrun ref'inden cümle mahallin ahâlîlerinin muhtârı olan erbâb-ı istihkâkdan işbu râfî'ü tevkî'-i refî'ü's-şân-ı hâkânî kıdvetü's-sulehâi's-sâlikîn Hüseyin Halîfe ibn-i Hasan Halîfe'ye tevcîh ve yedine berât-ı şerîf-i âlîşân verilmek ricâsına der-i devlet medara arz ve i'lâm ediver deyû ilhâh ve iltimâs etmeleriyle vâki' hâl bi'l-iltimâs Edremid nâibi Mevlânâ es-Seyyid Ahmed -zîde ilmühû arz etmekle imâmet-i mezbûr vazîfesiyle Seyyid İbrahim ref'inden mezkûr Hüseyin Halîfe'ye tevcîh olunmak fermânım olmağın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getirip bin yüz elli yedi senesi Safer'inin onuncu günü târihiyle müverrah verilen ruûs-ı hümayûnum mücebince bu berât-ı hümayûnu verdim ve buyurdum ki mezbûr Hüseyin Halîfe varıp ref' olunan merkûm yerine câmi'-i mezbûrda imâm olup edâ-yı hizmet eyledikten sonra ta'yîn olunan yevmi iki akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden kadîmîsi olanlarından olup mutasarrıf ola, ol bâbda ref' olunan merkûm ve taraf-ı âhardan

bir ferd dahl ü ta'arruz kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-
yevmi's-sâdis ve'l-ısrîn min-Safer'in seb' ve hamsîn ve mi'e ve elf.

17a-2. Donanma İçin Alınan Zift ve Katran Hakkında Düzenlemeler

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdenü'l-fezâil ve'l-kelâm Biga ve Bayramiç ve Tuzla ve Edremid ve Ayazmend ve Çan ve Balya ve Kazdağı () kazâlarının kâdıları -zîde fazluhum ve mefâhirü'l emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri -zîde kadruhûm tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki inşâ'allâhü te'âlâ ibtidâi baharda seferber olacak donanma-i hümayûnum ve ince donanma için zift ve katranın ziyâde lüzûmu olup sinîn-i sâbıkâda iktifâ eden zift ve katran dolum bahâ ve nevl-i sefinesiyle ma'a birer guruşa olmak üzere Biga ve Bayramiç ve Tuzla ve Edremid ve Çan ve Balya ve Kazdağı ve havâlileri kazâlarından mübâya'a olunur gelmekle bu def'a dahî fiyat-ı kadîmi mücebince icâb eden bahâ hâlâ tersâne-i âmirem emîni el-Hâc Mürtezâ dâme uluvvuhû tarafından mübâşir ta'yîn olunan zîde -kadruhû an-nakd ashâbına verilmek şartıyla zikr olunan mahallerden üç bin beş yüz kantar zift üç bin beş yüz kantar katran mübâya'a ve tedârik ve Âsitâne-i sa'âdetime nakl ve teslîm tersâne-i âmirem ettirilmek fermânım olmağın imdi siz ki kâdılar ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet iş erleri siz işbu emr-i şerîf-i âlîşânım vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkuf olunmaksızın sâbık fiyatı mücebince icâb eden bahâları mübâşir-i merkûm yedinden ashâbına an-nakd verilmek şartıyla ol-mikdâr zift ve katranı zikr olunan mahallerden tamamen mübâya'a mübâya'a ve tedârik ve sefineler ile Âsitâne-i sa'âdetime nakl ve teslîm tersâne-i âmirem ettirmekde mezîd-i dikkat ve ihtimâm eylesesiz şöyle ki mârû'z-zikr zift ve katran donanma-yı hümayûnum kalyonlarının a'zam lâzimesinden olup ve sâbık mücebince bahâları tamâmen an-nakd ashâbına verilmek üzere olduğundan mübâya'ası husûsunda bir dürlü gadr ve illet olunmak iktizâ etmemekle alâ-eyyi hâl tedârik ve bu mikdâr zift ve katranın mübâya'ası tekâmül olmadıkça muhtekir ve sâir tüccâr tâifesine bir kantar zift ve katran fûrûht ettirilmeyip ve eder olurlarsa olanları zâbitlerin ma'rifetiyle ahz ve te'dîp ederek bir sâ'at mukaddem mübâya'a ve irsâlinde ihtimâm ve dikkat eylesesiz ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin yarı fiyatı üzere lâzım gelen bahâları an-nakd ashâbına verdirin zikr olunan mahâllerden ve sâir ol-havâlide bulunan yerlerden ol-mikdâr zift ve katranı mübâya'a ve tedârik sefineler ile Âsitâne-i sa'âdetime nakl ve teslîm tersâne-i âmirem ettirmekde siz dahî bezl-i vüs' ve kudret edip ma'âzallâhi te'âlâ tama'-ı hâmma tebe'îyyet ile bir kimesnenin bir akçe hakkını ketm ve kâti' eylemekten veyâhud şâmih ve ta'zîr misillü hareket ile mübâya'a ve naklinin

te'hîr ve ta'tîline bâdî olacak hâlâta hasarâtdan ihtirâz ve ictinâb eylemek bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki, hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i celîlü's-şân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnu ile âmil olup hilâfindan hazer eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sânî aşer min-Muharrem sene seb' ve hamsîn ve mie ve elf.

17b-1. Mustafa Ağa'nın Serdâr Ta'yîn Olması ve Görevleri

Şerî'at-şî'âr Edremid kādısı efendi -zîde fazluhû bâ'de's-selâm inhâ olunur ki zîr-i hükûmetinizde serdâr olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân yedinci bölüğün el-Hâc Mehmed Ağa -zîde kadruhû serdâr nasb ü ta'yîn olunup işbu mektûb tahrîr ve irsâl olunmada vusûlünde gerektir ki, mezbûru serdârlık umûrunda istihdâm edip âharı müdâhale ettirmeyesiz ve ol-tarafta olan yeniçeri ve cebeci ve topçu ve top arabacısı ve kuloğulları ve gilmân-ı acemî mezbûru üzerlerine serdâr ve zâbit bilip sözünden taşra ve re'yinden hâric vaz' u harekette bulunmayıp itâ'at ve inkıyâd üzere olalar ve tevâif-i mezbûreden bilâ-vâris-i ma'rûf fevt olanların muhallelât ve metrukâtları mezbûre ahz u kabz ettirdip ma'rifet-i şer'le sûk-ı sultânîde fûrûht ve hâsıl olan nûkûdu mûmzâ ve mahtûm müfredât defterleriyle taraf-ı beytû'l-mâl a irsâl ve îsâl ettirile ve siz ve sen ki serdârsın mukîm ve müsâfir zuhûr eden erâzil ve eşkıyânın zabt u rabtlarıyla sükkân-ı vilâyetin emn ü râhatlarına mecd u sâ'î olup hilâf-ı şer' vaz'-ı hareketden be-gâyet mücânebet edip mûceb-i mektûb ile âmil olasın vesselam. Tahrîren fi-evâsıt-ı şehr-i Saferi'l-hayr sene seb' ve hamsîn ve mi'e ve elf.

17b-2. Vefat Eden İsmail b. Abdullah'ın Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekesinin Listesi

Medîne-i Edremid mahallâtından Kâdı İlyas Mahallesi sâkinlerinden olup bundan akdem vefât eden İsmail b. Abdullah'ın verâseti zevce-i metrûkesi Fatma bt. Hasan ile sagîre kızları Emine ve Ayşe'ye münhasıra olduğu lede's-şer'i'l-enver zâhir ve bâhir oldukdan sonra müteveffâ-yı mezbûrun bi't-taleb kıbel-i şer'den tahrîr ve terkîm olunan terekesidir ki zikr olunur. Fî 23 Rebî'i'l-evvel li-sene seb' ve hamsîn ve mie ve elf.

Köylükapu kurbünde bağ dönüm 5 guruş 150, Temaşalık karyesi kurbünde eşcâr-ı zeytin kıt'a 1 guruş 120, âlât-ı re's 1 guruş 40, karasığır 2 guruş 12, revgan zeyt kıyye 100 guruş 50, kundaklı tüfenk 1 guruş 30, def'a tüfenk 1 guruş 10, harlı silah 1 guruş 10, kabak 1 ma'a vezne 1 guruş 3, raht aded 1 guruş 5, sim kabzalı bıçak 1 guruş 5, çuka biniş 1 guruş 2.5,

beyaz kuşak 1 guruş 1, çuka şalvar 1 guruş 2, çapa kürek 1 guruş 5, köhne kuşak 1 guruş 0.5, kutnî entari 1 guruş 2, Manisa alacası entari guruş 1, köhne entari 1 guruş 1.5, nim-ten aded 1 guruş 0.5, beyaz boğası dizlik 1 guruş 1.5, sarık 3 guruş 6, kahve ibriği 2 guruş 1.5, fağfurî fincan 3 guruş 1, el-Hâc Abdizade Ali zimmetinde guruş 10, tencere aded 1 guruş 3, el-Hâc Pirioglu'nda guruş 5, tuz keyl 10 guruş 3, cem'an yekun guruş 512.5

Minhâ el-ihracât

Mehr-i müeccel zevc-i mezbûre guruş 33 (an? 4), resm-i kısmet guruş 12.5, hüddâmiye guruş 2, çukadâriye guruş 4, kalemiye guruş 1, muhzırıye guruş 1 (yekûn) guruş 52,5 (an 40)

Sahhü'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese guruş 459 (an 100)

Hissetü'z-zevc guruş 52 akçe 61, Hissetü'l-bint guruş 203 akçe 39, Hissetü'l-bint guruş 203 akçe 39

17b-3. Askeri İhtiyaçların Tedariki ve Düzenlemeler

Şerâyi'-şi'âr Edremid kâdısı efendi -zîde fazlühû ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân voyvoda ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhûm inhâ olunur ki Anadolu'nun sağ ve sol ve orta kollarında vâkî' tavâif-i askeriyede ve tertîb olunan mekkârî davarların ve mühimmât-ı sâireyi bir gün evvel yerlerinden ihrâc ve Kars cânibi vezîr-i mükerrerem devletlü Ahmed Paşa hazretleri ma'iyet-i düstûrânelerinde sevk ve tisyâr ettirilmek üzere bâ-fermân-ı âlî sürücülük ile memûriyetinizi müş'ir olduğunuz mahalden nehzât ve hareket ve ol tarafa doğru müteveccih ve azîmetiniz musammem olmağın işbu dâiremiz halkının rûz-merre iktizâ eden ta'yînâtlarıçün kazânızdan lâzım gelen yalnız üç günlük zehâir-i akçe teslîm mübâya'a ve tedârik ve bir münâsib nakl ve hâzır ve mevcûd eylemeniz bâbında taraftan işbu buyuruldu tahrîr ve ısdâr () ile irsâl olunmuşdur inşâallâhü te'âlâ vusûlünde ibtidâ-i emirde tavâif -i askeriyeden kasaba ve kurârlarınızda bir ferdi geri kalmaksızın ihrâc ve serdâr bayraklarıyla savb-ı memûrlarına irsâl ve îsâl sarf-ı makdûr ve müceb-i defter kazânızdan tertîb olunan zehâiri tamâmen tekmile sa'î mevfûr edip

Sayfa 18

avk ve te'hîr ile sâdır olan emr-i alîşânıma âdem-i itâ'at misilli hareketden hazer ve mücânebet ve müceb-i buyuruldu ile âmil olasız. () fi R 1157.

18a-1. Askeri İhtiyaçların Tedariki ve Düzenlemeler

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûru'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehhid-i bünyânü'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfu bi-sunûfi avâtıfı'l-meliki'l-a'lâ Teke ve Hamid sancakları mutasarrıfı vezîrim Mehmed Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-hâmidü'l-mekârim el-muhtassu bi-mezîdi inâyetil-meliki'd-dâ'im dergâh-ı mu'allâm kapıcı başlarından olup Dersa'âdet'den mübâşir ta'yîn olunan Seyyid Mehmed dâme mecdühû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki bundan akdem bi-avnilâhi te'âlâ evvel-bahâr-ı huçeste-âsârda Kars sahrasında mevcûd bulunmak üzere cânib-i mezbûr seraskeri ma'iyetine memûr ve ta'yîn kılınan tavâif-i askeriye ve mekkârî davarları ve mühimmât-ı sâireye mahâllerinden ihrâc ve savb memûrlarına sevk ü tesyîr ederek mükemmel ve tertîb (...) müstevfî adamlarınla ber vech müsâra'at serasker-i müşârun-ileyhin yanına varıp hidemât-ı hümâyûn din ü devlet-i aliyyemde kıyâm ve mübâderet eylemek için mefâsil ve şürûh emr-i âlişânımla memûr ve ta'yîn olduğundan başka bimennihî te'âlâ mevsim bahâr güzârân olmakdan nâşî fîmâ-bâ'd bir dürlü meks ü tevakkufa rızâ ve cevâz göstermeksizin olmadığın mahâlden hareket ve muktezâ-yı memûriyetin üzere asâkir-i merkûmeyi ve sâir mekkârî davarlarını önüne katıp bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem sürüp götürüp savb memûrlarına tesyîr ve îsâle ziyâde dikkat ve ihtimâm eylemek husûsu tekrâr emr-i şerîfîmle takayyüd ve isti'câl ve bu esnada sana vezâret ihsân olunmak için bu husûsların me'mûl hümâyûn mülûkânem üzere karîn-i husûl ve sâlifü'z-zikr tavâif-i askeriye ve mühimmâtın vakt ü zamanıyla savb memûrlarına vürûd ve vusûl bulması için ihtibâr olduğu bi'd-defa'ât tarafına ibrâ olunmağla şimdiye dek savb memûruna azîmet ve müsâra'at ve temşiyeti fermânım olan husûslara ihtimâm ve dikkat ederek tahsîl-i rızâ-yı hüsrevâneme bezl ü tâb tâkat eylemek ve ecânibe (...) sadâkat-kâr iken el-hâletü hâzihi huzûruna mahâle vardığın ma'lûm olmayıp senin umûr-ı memûrunda bugün rehâvet ve batâet üzere hareketen sâir sefer-i hümâyûnuma memûr olan tavâif-i askeriye dahî emr-i azîmetlerine bâ'is rehâvet ve fûtûr ve sebeb-i batâet ve huzûr olup herkes yerlerine ve yurdlarına ikâmet ile muntazir nehzat ve hareketin olmakdan nâşî İran cânibi seraskerin yanına memûr olan ecnâs-ı askeriyeden bu vakitden ferd-i vâhidin mahâll-i memûruna vusûl bulmadığı serasker-i müşârun-ileyhin vürûd eden tahrîrâtlarında ayân ve beyân olduğundan mâ'adâ bu keyfiyet mukaddemâ ol-câniblerde tebyîn ve irsâl olunan olunan levendât-ı bahriye ve sâir tavâif-i askeriye dahî sirâyet ve birer ikişer ve üçer ve beşer semt-i âhardan vilâyetleri tarafına bilâ-izin (...) dahî şâhrâhdan Âsitâne-i

sa'âdetime gelip me'vâ-yı kadîmine azîmet üzere oldukları bi'z-zât şühûd hümâyûn pâdişâhânem olmağla sevk ve tesyîrlerine memûr olduğun asker-i tâifesinin emr-i azîmetlerine zuhûr eden tehâvûn ve tekâsülden başka mahâl memûrlarından i'âde ve ircâ'larına dahî bulan bu güne âdem-i ihtimâm ve dikkaten bâ'is (...) hüsrevâne olup müstehâk ikâb-ı elîm olmuş iken fîmâ-bâ'd kat'â te'hîr ve terâhî üzere mikdâr-ı batâet ve tûvânda bir dürlü rızâ ve cevâz göstermeksiniz mübâşir mûmâ-ileyhe ma'rifetle alâ-eyyi hâl mükemmel olduğun mahâlden tahrîk (...) hareket ve müsâra'at ve vech-i muharrer üzere fermânım olan umûr ve husûsa bir vakit me'mûl temşiyet vererek ta'cîl ale't-ta'cîl mahâl memûruna vusûl ve lühûka mübâderet ve memûr olduğun vech üzere alâ-eyyi vechi-kân vakt ü zamânından mukaddem Kars sahrâsına varıp hidemât-ı hümâyûnuma kıyâm ve şöyle sarf-ı mâ-hasale (...) kudret eylemek şartıyla bu def'a iğmâz olunup ancak inzâr ve tehdîd ile iktizâ olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr () ile irsâl olunmuşdur vusûlünde sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin fîmâ-bâ'd ber-vech-i muharrer kat'â te'hîr ve terâhî üzere mikdâr-ı rehâvet ve tûvânaya bir dürlü rızâ ve cevâz göstermeksiniz kazâ-i (...) mübâderet mübâşir-i mûmâ-ileyhe ma'rifetiyle mükemmel ve tertîb (...) müstevfî adamlarınla olduğun mahalden bilâ-tevakkuf hareket ve mukteza-yı memûriyetin üzere zikr olunan tavâif-i askeriyede ve sâir mekkari davarları ve edevât-ı sâire ve mühimmâtı evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve o makûle memûr olduğun mahallerden firâr ve avdet edenleri dahî aliyyü'l-hâl ahz ve amel âla-isrihim savb memûrlarına i'âde ve yanına istishâb ile sürüp götürüp serî' serî' giderek ve sâir fermânım olan umûr ve husûsların memûl hümâyûnum üzere icrâ ve temînine ziyâde ikdâm ve ihtimâm ederek ta'cîl ale't-ta'cîl savb-ı maksuda vusûl ve lühûka müsâra'at ve bâ'de'l-vusûl avn ü inâyet cenâb-ı perverdigâr ittikâl ve tevessül hablü'l-metîn tedkîk ve te'yît hazret-i mülk müte'âl ile merâsim-i ittîfâk ri'âyet ve serasker-i müşârun-ileyhin re'y-i rezîn-i isâbet-karîn üzere hidemât hümâyûn pâdişâhâneye kıyâm ve mübâderet ederek i'âde ve ircâ'larına ve sâir askeri makûlesinin ihrâc ve kol ve kol savb memûrlarına tesyîr ve îsâllerine dane mikdâr rehâvet fûtûr izhârıyla bir ferdin avdet ve firâr ve geri kalması misillü hâlet vukû'i mesmû' ve meşhûd olmak lâzım gelir ise bir dürlü özr ve illetin makbûl olmayıp bilâ-emân-ı cezân tertîb ve icrâ olunacağın mukarrer ve muhakkak bilip ana göre encâm-ı kâr tefekkür ve tedebbür ile selâmet hâlin sana lâzım ise bu bâbda zerre mikdâr-ı rehâvet ve tekasülden hazer ve mübâ'adet eyleyesin ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin muktezâ-yı memûriyetin üzere vezîr-i müşârun-ileyhi bir an akdem kaldırıp savb memûruna tesyîr ve îsâl eylemek husûsunda bundan sonra dahî nev' ummâ tekasül ve rehâvetin zuhûr ve mesmû' olur ise îrâd edeceğin iğdâr kat'ân iş'âr olunmayıp eşedd-i ikâba sahk ve mazhâr ve bilâ-

emân cezân tertîb olunacağıın emr-i mukarrer olmağla sen dahî ana göre encâm-ı kâr-ı mülâhaza ile mukteza-yı memûriyetin icrâyâ mübâderet ve ber-vech müsâra'at vezîr-i müşârun-ileyhin savb-ı maksûda tesyîr ve sarf-ı tâb ü tâkat edip zinhar ve zinhar mikdâr-ı zerre tekâsül ve rehâvet ve bir dürlü rehâvet ve batâet misillü vaz' hâlet sudûrundan gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemek bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olup hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kilasız. Tahrîren fî-evâhir-i şehri Rebî'ü'l-evvel sene seb' ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Mûcebince vezîr-i müşârun-ileyhe Muhammed Paşa hazretleri tarafından buyuruldu emr-i üslûb vârid olmuştur.

18b-1. Askeri Düzenlemeler ve Cezalandırmalar

Mefâhirü'l-emâcid ve'l-a'yân dergah-ı mu'allâm yeniçerileri ocağında Seksoncubaşı olan el-Hâc Mehmed ve mukaddemâ Anadolu'nun üç kolundan dergâh-ı mu'allâm yeniçeri ve serdengeçdi ağaları ve alemdârları ve sâir neferât serdârları bayraklarıyla yerlerinden ihrâc ve Kars cânibi seraskeri ma'iyetine sevk ü tesyîre sürücü ta'yîn olunan -zîde mecdühûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki siz ki mûmâ-ileyhimsiz memûriyetiniz üzere asâkir-i merkûmeyi yerlerinden yurdlarından ihrâc ve savb memûrlarına sevk ve tesyîre mübâderet ve ber-mantûk-ı emr-i âlî muktezâ-yı memûriyetinizi icrâyâ müsâra'at üzere iken asâkir-i merkûmeden ba'zıları hilâf-ı emr-i âlî te'allül ve muhâlefet ve memûr oldukları üzere sefer-i hümâyûnuma azîmetden emrinizden itâ'at oldukları ihbâr olunmakdan nâşî ol-makûle mugâyir emr-i âlî harekete cesâret eden yaramazların te'dîb ve tenkîlleri ehemmi mehmâ-ı diniyye ve ikdâm (...) saltanât-ı seniyyemden olmağla ber-minvâl-i muharrer emr-i şerif vâcibü'l-imtisâl (...) muhâlif ve rızâ-yı iktizâ-yı mülûkâneme mugâyir hareket nâ-şâyesteye ictisâr edenlerden evvel emirde bir kaçının bilâ-emân sahk oldukları cezâ-i sezâlarına tertîb ve icrâyâ mübâderet sâirlerine mûceb-i gayret olacağı bedîhiyet umûrun olmakla ibtidâ-i emirde bu misillü emr-i hümâyûnuma itâ'at etmeyen her kimler ise bilâ-emân cezâ-yı (...) tertîb ve icrâyâ mübâderet ve der'akab sâirlerini dahî bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve savb memûrlarına sevk ve tesyîre ihtimâm ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr () ile irsâl olmuştur vusûlünde mûmâ-ilehim siz ber-vechi meşrûh asker-i merkûmun evvel emirde itâ'at emr-i şerîfden tekâsül edenlerden birkaçının ibreten li's-sâirîn şer'an sahk cazâ-yı

sezâların tertîb ve icrâyâ mübâderet ve der‘akab sâir sefer-i hümayûnuma memûr olanları fermânım oldukları üzere bir an akdem ve bir sâ‘at mukaddem yerlerinden yurdlarından ve savb-ı maksûda sevk ve tesyîre fevka‘l-hadd ihtimâm ve dikkat ve asâkir-i merkûmeye vakti ve zamânı hulûl etmediği Kars sahrasına îsâl ile serasker-i müşârun-ileyhin ma‘iyetinde hidemât-ı dîn ü devlet-i aliyyemde kıyâm ettirmeğe bezl-i tab ve tâkat (...) teâmî ve tesâhûlden gâyetü‘l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü‘l-ittibâ‘ ve lâzımü‘l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ‘at-makrûnuyla âmil olup hilâfından hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i Saferi‘l-hayr sene seb‘ ve hamsîn ve mi‘e ve elf.

Sayfa 19

19a-1. Edremit Kapıcıbaşı Mahallesinde İmâm Seyyid İbrahim’in Görevini İyi Yapmaması ve İmâmlığa Hüseyin Halife B. Hasan’ın Getirilmesi

Kıdvetü’n-nüvvâbi‘l-müteşerri‘în Edremid ve Balıkesir kazâları mübâşiri -zîde ilmühûmâ tevki‘-i refi‘-i hümayûn vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki sen ki Edremid kazâsı nâibi Mevlânâ es-Seyyid Said -zîde ilmühûsun südde-i sa‘âdetime mektûb gönderip Edremid mahallâtından Kapıcıbaşı mahallesi ahâlîsinden ma‘lûmü‘l-esâmî ve mahsûrû‘l-eşhâs kimesneler meclis-i şer‘a varıp civârlarında vâki‘ Balıkesir’in kazâsı ahâlîsinden olup kazâ-i mezbûrda tavattun ve meydanlarında bir müddetten beri imâmları olan es-Seyyid İbrahim hâne-i avârıza bağlı mahallerinde birkaç hâneye mutasarrıf olup evâmir-i şerîfemle üzerlerine nâzile olan tekâliften husûsuna isâbet edeni vermeyip ve mahalle-i mezbûrun mevkûfe-i nukûdunu ve gerek mahalle-i mezbûrun mescid-i şerîfini meşrûta nukûd-ı mevkûfesini âkıl ve bâliğ etmekle ber-mûceb şart-ı vakf-ı ahâlî-i mahalle muvâcehelerine ma‘rifet-i şer‘le muhâsebesini görmek murâd olundukda birer illet ve bahâne ile muhâsebesini görmeyip ve bundan mâ‘adâ hevâsına tâbi‘ ba‘zı eşirrâ ile ittifâk umûr-ı vilayete müte‘allık üzerine lâzım gelmeyen nice nice işlerde bulunup vilâyetimizin ihtilâline bâ‘is ve ilkâ-i fesâda bâdî ve‘l-hâsıl mahalle-i mezbûrun ve gerek kazâ-i mezbûra ahâlî-yi mezbûrun elinden ve dilinden emîn olmamağla mezbûr Seyyid İbrahim’in zimmetinde olan mâl-ı evkâfın ma‘rifet-i şer‘le muhâsebesi görülüp şer‘ lâzım gelen kendisinden bâ‘de‘l-tahsîl imâmetden dahî refi‘-i ve yerine cümle ahâlî-i mahallenin muhtârı olup imâmet-i mezkûreye lâyük ve her vechile mahâll ü müstehâk olan Hüseyin Halife b. Hasan merkûm Seyyid İbrahim’in ref‘inden vazîfesiyle imâm olup mezbûr Seyyid İbrahim maskat-ı re’s olan Balıkesir’in kazâsına nefy

ve iclâ olunması ibâdullâha şerr ü mazarrâtdan halâs olmaları bâbında emr-i şerîfim verilmek ricâsına bi'l-iltimâs arz eylediğin ecilden vech-i şürûh üzere tevcîh şer'le zimmetinde olan mâl-ı vakıf tahsîl olunduktan sonra vatan-ı aslîsine nefy ve iclâ olunmak emrim olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel dahî sen ki Edremid kazâsı nâibi Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin mezkûr Seyyid İbrahim'in zâbitân ma'rifetiyle meclis-i şer'a ihzâr-ı husamâ kılıp mukaddemâ bir def'a şer'le görülmeyip ve görülüp şüpheli olan mevâdd-i ibtidâ-i mübâşeretinden müfredat defteri mücebine yerli yerinden tamâm-ı hak ve adl üzere mukayyed olup göresin i'lâm olunduğu üzere ise muktezâ-yı şer'-i kadîmle amel edip bâ'de'l-hesâb merkûm Seyyid İbrahim'in zimmetinde sâbit olan mâl-ı vakfın tahsîl olunduktan sonra zâbitân ma'rifetiyle vatan-ı aslîsine nefy ve iclâ ve sen ki Balıkesir Nâibi Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin vusûlünde merkûmân kazâ-i merkûmda ikâmet ettirip mazmûn emr-i şerifimle âmil olasın şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı şehri Saferi'l-hayr sene seb' ve hamsîn ve mi'e ve elf.

19a-2. Seyyid İbrahim'in Zimmetindekilerin Tahsili ve Uzaklaştırılması

Kıdvetü'n nüvvâbi'l-müteşerri'în Edremid ve Balıkesir kazâları nâibleri -zîde ilmühûmâ tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki sen ki Edremid kazâsı nâibi es-Seyyid Halil -zîde ilmuhûsun südde-i sa'âdetime mektûb gönderip Edremid kazâsı mahallâtından Kapıcıbaşı Mahallesi ahâlîsinden ma'lûmü'l-esâmî ve mahsûrû'l-eşhâs kimesneler meclis-i şer'a varıp civârlarına vâki' Balıkesir kazâsı ahâlîsinden olup kazâ-i mezbûrede tavattun ve mahalle-i mezbûrede bir müddetten beri imâmları olan Seyyid İbrahim Halîfe hâne-i avârıza bağlı mahallelerinde bahçe ve hâneye mutasarrıf olup ve evâmir-i aliyye ile üzerine îcâb eden tekâlîften hissesine isâbet edeni vermeyip ve mahalle-i mezbûrenin mâl-ı avârızına mevkûf nukûdu ve gerek mahalle-i mezbûrenin mescid-i şerîfine şurût-ı nükûd-ı mevkûfesine ekl ve bel' etmekle ber-müceb şart-ı vakf ahâlî-i mahalle muvâcehelerine muhâsebesi görülmek murâd olunduktan bir illet ve bahâne ile muhâsebesin görmeyip ve bundan mâ'adâ hevâsına tâbî' ba'zı eşîrrâ ile ittifâk edip ve umûr-ı vilâyete müte'allık üzerine lâzım gelmeyen nice nice işlerde bulunup vilâyetimizin ihtilâline bâ'is ve bâdî ve îkâz-ı fitneye bâ'is olup velhâsıl gerek mahalle-i mezbûrda ve gerek ahâlî-i kasaba-i mezbûrun elinden ve dilinden emîn olmamağla mezbûr Seyyid İbrahim'in zimmetinde olan evkâfın ma'rifet-i şer'le muhâsebesi görülüp şer' lâzım gelen kendisinden bâ'de'l-tahsîl imâmetden dahî refî'-i ve yerine cümle ahâlî-i mahallenin muhtârı olup imâmete lâyük ve her vechile mahâll ü müstehâk olan Hüseyin Halîfe b. Hasan merkûm Seyyid İbrahim'in

ref'inden yerine vazîfe-i mu'ayyenesiyle imâm olup mezbûr Seyyid İbrahim maskat-ı re's olan Balıkesir kazâsına nefy ve iclâ olunmak üzere sâdır olan emr-i şerîfim mücebince mezkûrun muhâsebesi görüldükde üç yüz on gurus zimmetinde sâbit ve edâsına kibel-i şer'den tenbîh olunmuş iken mezbûr ziyâde mütegalibeden mücerred âdem-i itâ'atinden nâşi edâda te'allül ve muhâlefet ve bir vechile icrâsı mümkün olmağın sen ki Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin sen arz ve dîvân-ı hümayûnda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere emr-i şerîfim verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Yusuf Çavuş -zîde kadruhû vusûl buldukda bu bâbda mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan emrim üzere amel dahî mezbûru zâbiti ma'rifetiyle ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle meclis-i şer'a ihzâr ve mukaddemâ bir def'a şer'le görölüp fasl olunan husûsların tamâmen hak ve adl üzere mukayyed olup göresin i'lâm olunduğu üzere ise ol-bâbda muktezâ-yı şer'-i kavîmle amel edip dahî vech-i meşrûh üzere mezbûrun zimmetinde sabit olan üç yüz on iki gurus mâl-ı vakf tahsîl olundukdan sonra mezkûr Seyyid İbrahim zâbit ve çavuş mûmâ-ileyh mübâşeretiyle vatan-ı aslîsi olan Balıkesir kazâsında nefy ve iclâ ve sen ki Balıkesir nâibi mûmâ-ileyhsin vusûlünde mezkûr Seyyid İbrahim'i kazâ-i mezbûrda ikâmet ettirip mazmûn emr-i şerîfimle âmil olasın şöyle bilesin alâmet-i şerife i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâil-i Rebî'ülâhir sene seb' ve hamsîn ve mi'e ve elf.

19b-1. 1157 Senesi Çeşitli Masrafların Edremid Hânelerine Bölüştürülmesi

İşbu bin yüz elli yedi senesinde bâ-fermân-ı âlî Edremid kazâsından mübâya'a ve tersâne-i âmireye nakl ve teslîmi lâzım gelen zift ve katran husûsuna verilen beş yüz gurus olup ve yine sene-i mezkûrede bâ-fermân-ı âlî kazâ-i mezbûrdan tahsîli lâzım gelen Kütahya vâlîsi imdâd-ı seferiye kesr-i üç yüz gurus ve tavâif-i askeriye için sürücü ta'yîn buyurulan sansuncu(?) başıya verilen üç yüz yirmi beş gurus ve mahkeme ta'mîr ve termîmine el-Hâc Osman yediyle sarf olunan kereste ve ekserî ve sâir levâzım ve üstâdiye için yüz elli altı gurus ve kasabanın konak harcları ve bazı kurânın harç ve imdâdiye ve harc-ı defter ve hüddâmiye ve kalemiye ve muhziriye ve tahsildâriye min-haysi'l-mecmû' iki bin altmış üç gurus ve dört semene bâliğ olmağla meblağ-ı mezbûrun iki yüz gurus bundan akdem tevzî' tahsîl olunan tekâlîf malından fazla kalıp el-Hâc Mehmed yedinde emânet olan iki yüz gurus mukâbelesinde ihrâc ve aşağı varıldıktan sonra bâkî bin sekiz yüz altmış üç gurus dört semen cümlelerin ittîfâk ve ittihâdlarıyla kazâ-i mezbûrun mevcûd yüz yirmi hânesinde tarh ve tevzî'

olundukda beher hâneye on beşer guruş yirmi birer pâre isbât etmeğin kıbel-i şer‘den tahsildar ta‘yîn olunan fahrü’l-kirâm Mustafa Ağa’nın yedine verilen hâne defteridir ki zikr olunur. Fi’l-yevmi’r-râbi‘ ve’l-ışrîn min-Cemâziye’l-evvel sene seb‘ ve hamsîn ve mi’e ve elf.

Mahalle-i el-Hâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2, rub‘ 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2, rub‘: 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne 2, rub‘ 1	Mahalle-i Câmi‘-i Vasat Hâne 2, rub‘ 1
Mahalle-i Kādı Celal Hâne 2, rub‘ 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub‘ 1.5	Mahalle-i Câmi‘-i Kebîr Rub‘ 1.5
Mahalle-i Kādı İlyas Hâne 3	Karye-i Avcılar Hâne 4.5	Karye-i Bayındır Hâne 1 rub‘ 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5
Karye-i Güre Hâne 5, rub‘ 3	Karye-i Kızılkeçili Hâne 1.5	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi Hâne 1.5	Karye-i Kaşıkçı Hâne 2, rub‘ 1
Karye-i Araplar Hâne 1	Karye-i Kadı Hâne 3.5	Karye-i Kızıl Hâne 2	Karye-i İbrahimce Hâne 1, rub‘ 1	Karye-i Babaylar Hâne 1
Karye-i Narlı Hâne 1	Karye-i Yapıcılar Hâne 1	Karye-i Dereli Hâne 1.5	Karye-i el-Hâc Aslan Hâne 1	Karye-i Balcılar Hâne 1
Karye-i Şekviran Hâne 3	Karye-i Temaşalık Hâne 3.5	Karye-i Havrankebîr Hâne 17, rub‘ 3	Karye-i Yenice Hâne 2	Karye-i Karacalar Hâne 1.5

Karye-i Sarnıç Hâne 1, rub‘ 1	Karye-i Dereviran Hâne 1	Karye-i Eymir Hâne 1	Karye-i Şapçı Hâne 1, rub‘ 3	Karye-i Frenk Hâne 3
Karye-i Çıt Hâne 2, rub‘ 1	Karye-i Çoruk Hâne 4	Karye-i Çıkırıkçı Hâne 4.5		

Yekûn: hanehâ-120

Guruş	Zıkr olunan masarıfdir ki ale’l-infirâd beyan olunur
500	Zift ve katran husûsuna verilen
300	Kütahya imdâd-ı seferiyesi kesri
325	Sansuncu başıya
156	Mahkeme ta‘mîrine masrûf kereste ve üstâdiye
83	Kasabanın konakları
8	Tahta karyesinin harcı
30	Zeytinli karyesinin
15	Kâdı karyesinin
30	Temaşalık karyesinin
170	Harc-ı defter
17	Hüddâmiye
8	Kalemiye
5	Muhzırıye
5	El-Hâc Mehmed’e
330	Tahsildâriye

Toplam 2063, -200 ihrâc mevcûd, kalan 1863 kalan

Sayfa 20

20a-1. Abdülkadir Efendi’nin Edremit’e Naip Tayini

İzzet-meâb şerî‘at-nisâb Mevlânâ Abdülkadir Efendi kâm-yâb. Bâ‘de’t-tahiyyeti’l-vâfiye inhâ olunur ki, işbu bin yüz elli yedi senesi Cemâziye’l-âhiresi guresinden zabt eylemek üzere ber-vech arpalık mutasarrıf olduğumuz Edremid kazâsının niyâbeti tarafımızdan sana

tefvîz ve sipariş olunmuştur ve gerektir ki, kazâ-i mezbûru gurre-i merkûmeden zabt edip beyne'l-ahâlî icrâ-yı ahkâm-ı şer'îyye eyleyesiz ve vâki' olan mevtâ-yı askeriye-yi dahî tahrîr ve beyne'l-verese bi'l-farîzati's-şer'îyye tevzî' ve taksîm edip şerî'at-ı Muhammediye'den bir vechile inhirâfa cevâz göstermeyesiz, ve's-selâm.

20a-2. Vefat Eden Kerime bt. el-Hâc Hüseyin'in Vârisleri Arasında Taksîm Olunan Terekesinin Listesi

Medîne-i Edremid mahallâtından el-Hâc Tuğrul Mahallesi sâkinlerinden olup bundan akdem vefât eden Kerime bt. el-Hâc Hüseyin'in verâseti zevc-i metrûki Molla İsmail b. Hüseyin ile sadrî kebîr oğulları Ali ve Mehmed'e münhasıra olduğu şer'an zâhir ve nümâyân olduktan sonra müteveffâ-i merkûmenin bi't-taleb kıbel-i şer'den tahrîr ve terkîm olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fi'l-yevmi'l-âşer min-Cemâziye'l-âhir sene seb' ve hamsîn ve mie ve elf.

Menzil-dâr-ı mahalle-i mezbûre ma'at-tevâbi' kıt'a 1 guruş 400, Edremid mevzi'inde duhân 3 guruş 250, zeytin değirmeni 1 guruş 10, eşekçi mevzi'inde zeytin kıt'a 1 guruş 30, yukarı? tarafında zeytin 12 guruş 50, Narlıköy kurbünde zeytin 20 guruş 50, Kadıköy kurbünde yol üzerinde zeytin guruş 50, üst? bağçesinde zeytin kıt'a 1 guruş 20, Karabirde zeytin 12, guruş 20,(...) zeytin guruş 30, Akpınar altında bağçe kıt'a 1 guruş 50, ağanın bağı ardında zeytin guruş 20, döşek 12 guruş 24, yorgan 8 guruş 16, kaliçe 3 guruş 8, kilim aded 4 guruş 6, (...) kilim aded 4 guruş 6, yasdık 4 guruş 2, köhne kadife yastık yüzü 4 guruş 3, sarı hâre kazan 1 guruş 7, sim tül kuşak 1 guruş 10, hamam gömleği guruş 2, destimal 1 guruş 0.5, cedîd kutnî kaftan 1 guruş 6, zar yorgan guruş 1, teneke 1 guruş 3, tahta sandık 3 guruş 3, küpe ma'a inci kıyye 1 guruş 6, sırma dökme guruş 1, inci gerdâne 1 guruş 30, inci yedek ma'a top guruş 20, köhne sade 1 guruş 0.5, Manisa alacası zıbın 1 guruş 1, Şam alacası kaftan 1 guruş 9, dokuma teneke guruş 0.5, seccade 1 guruş 1, tezgâh 1 guruş 2, küp aded 1 guruş 5, desti 8 guruş 1, inek re's 1 guruş 10, evânî-i nuhâs kıyye 80.5 guruş 80.5, def'a kaliçe 2 guruş 10, kürek 1 guruş 5, zevc-i müteveffân Uzun Mehmed zimmetinde mehri guruş 75, incir eşcârı guruş 20, hırdavât-ı hâne guruş 20, mehr-i müeccel ve mu'accel karz-ı şer'-i der-zimmet zevc-i mezbûr , cem'an yekûn guruş 1591.5

Minhâ el-ihrâcât

Techîz ve tekfîn guruş 20, mezbûr Ali'nin li-üm karındaşından müntakil hissesi olup menzil ve zeytinlerde hissesi guruş 115, zevc-i mezbûr Uzun Mehmed'in âhirden iştirâ edip emlâk-

ı mezkûr dâhilinde hisseden oğulları mezbûran Ali ve Osman'ın hisseleri guruş 302, resm-i kısmet-i âdî guruş 140, hüddâmiye, guruş 7.5, çukadâriye guruş 7, kalemiye guruş 11.5, muhzırıye guruş 1, yekûn guruş 604.5

Sahhü'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese guruş 1088

Hissetü'z-zevc'il mezbûr guruş 272, Hissetü'l-ibn guruş 408, Hissetü'l-ibn guruş 408

20b-1. İstanbul'a Giden Zeytinyağının Muhtekirler Tarafından Engellenmesi ve Alınan Tedbirler

Kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müteşerri'în Edremid kazâsında nâibü'sş-şer' olan Mevlânâ -zîde ilmühû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Dârü'l-hilâfeti'l-aliyyem olan Medîne-i İstanbul ahâlîsinin her halde refâh ve rahâtları aksâ-yı murâd hümayûn mülûkânem olmakdan nâşî bundan akdem havâyic-i zarûriyelerinden olan revgan-ı zeyt'in kemâl-i kesret ve vefret üzere ihtimâma muhtekir tâifesinin men' ve def' ve revgan-ı zeyt'in bir taraftan peyderpey Dersa'âdetime irsâl ve te'sîri husûsunda mezîd-i sa'y ve dikkat olunmak üzere bi'd-defa'ât evâmir-i aliyyem ile tenbîh ve te'kîd olunmuşken el-hâletü hâzihi revgan-ı zeyt muhtekirleri memnû' ve mütenebbih olmayıp mi'âd-ı iddihâr ve ihtikâr üzere olunmaları ihbâr olunmağla sen ki nâib-i mûmâ-ileyhsin bu husûsa dâimâ nezâret ve muhtekir tâifesini iddihardan men' ile revgan-ı zeyt'in Dersa'âdetime kesret ve vefret üzere vürûd ve vusûlüne bezl-i hidemât eylemek fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve kıdvetü'l-emâsıl ve'l-akrân sadrâzam ağalarından İsmail -zîde kadruhû ile irsâl olunmuşdur imdi sen ki Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin ber-vech muharrer mukaddema ve hâlâ sâdır olan evâmir-i aliyyem ile harekete kıyâm ve mübâderet ve zikr olunan muhtekir tâifesi ol makûle ihtikârdan men' ederek İstanbul'da sâkin ibâdullâhın havâyic-i asliyelerinden olan sâlifü'z-zikr revgan-ı zeyt'in Dersa'âdetime peyderpey kemâl-i kesret ve vefret üzere vürûduna bezl-i hidemât edip hilâfından dürlü rızâ ve cevâz göstermemek bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki, vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref yâfte-i sudûr olan fermân ve vâcibü'l-ittibâ ve lâzımü'l-intisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olup hilâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz alemet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi evâil-i Cemâziye'l-âhir sene seb' ve hamsîn ve mi'e ve elf.

20b-2. Emaneten Verilen Zeytin Bahçesinin Hâsılatının Ödenmemesi

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Edremid kazâsı nâibü'sş-şer' olan Mevlânâ -zîde ilmühû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, İstanbul sâkinlerinden Kethüdâzâde Said

demekle ma'rûf kimesne ile kız karındaşları Fatma ve Hatice nâm hâtûnlar sÛdde-i sa'âdetime arzuhâl edip Edremid kazâsında vâki' babalarından mÛntakil beş kıt'a bahçelerinde olan zeytin eşcârlarından hâsıl olan mahsûllerini emâneten kabz ve bunları irsâl için Edremid kazâsı sâkinlerinden Mustafa nâm kimesneyi tevkîl etmeleriyle mezbûr Mustafa bin yüz kırk beş senesinden beri ahz u kabz ve mahsûl-i mezbûrdan bunlara birisine göndermeyip hâlâ zimmetinde olup bundan akdem Âsitâne-i sa'âdetimde bunlara siz gele hesâbını göreyim haklarınızı veririm deyû bunları avk ve firâr edip hâlâ taraflarından vekîlleri olan Hüseyin Ağa demekle ma'rûf kimesne mezbûrun muhâsebesini görüp zimmetinde müteveccih olan haklarını alıp bunlara götürmek murâd eyledikde mezkûr hevâsına tâbi' mütegalibe istinâden hesâbını görmede te'allül ve haklarını vermeyip hilâf-ı şer'-i şerîf gadr sevdasında olduğun bildirip şer'le görölüp vekîlleri mezkûr ma'rifetle ma'rifet-i şer'le mezkûr Mustafa'nın hesâbı görölüp zimmetinde vech-i meşrûh üzere şer'le müteveccih ve sabit olan hakları şer'le tahsîl ve vekilleri mezkûre bî-kusûr alıkoyulup hilâf-ı şer'-i şerîfe te'allül ve muhâlefet ettirilmeyip icrâ-i hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden şer'le görölmek emrim olmuşdur buyurdum ki, vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel dahi ihzâr-ı husamâ kılıp mukaddemâ bir def'a şer'ile görölüp fasl olunmayan ahvâllerini tamâm hak ve adl üzere mukayyed olup göresin i'lâm olunduğu üzere ise ol-bâbda muktezâ-yı şer'-i kavîmle amel edip dahi mezkûr Mustafa'nın zimmetinde vech-i meşrûh üzere şer'le tevcih ve sâbit olan hakların her ne ise bâ'de's-sübût hükm edip şer'le tahsîl ve vekilleri mezkûre bî-kusûr alıverilip icrâ-i hak eyleyesin min-bâ'd şer' şerîfe ve emr-i hümayûnuma muhâlif kimesneye iş ettirmeyip ve kazıyyede alâkası olmayanı da'vâsına karıştırmayıp eslemeyeni yazıp arz edip husûs-ı mezbûr için bir dahî emr-i şerîfim varmalı eylemeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı Şevvâl sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

20b-3. Karesi Mütesellimliği Tayini

Şerî'at-şî'âr fazîlet-disâr Edremid kâdısı efendi hazretleri -zîde fazlühû ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân voyvoda ağa ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri -zîde kadruhûm bâ'de's-selâm inhâ olunur ki, işbu bin yüz elli yedi senesi Receb-i şerif guresinden Karesi Sancağının mütesellimliği umûru tarafıma tefvîz ve üzerimize ve üzerlerine der-uhde olmağla cümle alemleri için işbu buyuruldu tahrîr ve ısdâr ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân -zîde kadruhû ile irsâl olunmuşdur inşâllâhu te'âlâ vusûlünde cümle muvâcehesinde feth ü kırâ'at

olunup sicill-i mahfûza kayd ve tarih-i mezbûrun tarafıma her ne ki vâki' olmuş ise mübâşir-i merkûma teslîm ve tarafıma irsâl ve îsâl eyleyip müceb-i buyuruldu ile âmil olası.

Sayfa 21

21a-1. El-Hâc Mehmed Ağa'nın Serdarlığı Yenilenmesi ve Görevleri

Şerî'at-şî'âr Edremid kādısı efendi -zîde fazluhû bâ'de's-selâm inhâ olunur ki zîr-i hükûmetinizde serdâr olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân yedinci bölüğün el-Hâc Mehmed Ağa -zîde kadruhû-ya serdarlığı kemâ-kân ibkâ ve mukarrer olmağın işbu mektûb tahrîr ve irsâl olundu vusûlünde gerekdir ki mezbûr serdârlığın umûrunda istihdâm edip âharı müdâhale ettirmeyesiz ve ol-tarafta olan yeniçeri ve cebeci ve topçu ve top arabacısı ve kuloğulları ve gilmân-ı acemî mezbûru üzerlerine serdâr ve zâbit bilip sözünden taşra ve re'yinden hâric vaz' ü harekette bulunmayıp cümle itâ'at ve inkıyâd üzere olalar tevâif-i mezbûreden bilâ-vâris-i ma'rûf fevt olanların muhallefât ve metrûkâtları mezbûre ahz u kabz ettirdip ma'rifet-i şer'le sûk-ı sultânide fûrûht ve hâsıl olan nûkûdu mûmzâ ve mahtûm müfredât defterleriyle taraf-ı beytü'l-mâl a irsâl ve îsâl ettirdesiz ve sen ki serdârsın mukîm ve müsâfir zuhûr eden erâzil ve eşkıyânın zabt u rabtlarıyla sükkân-ı vilâyetin emn ü rahâtlarına mecd u sâ'î olup hilâf-ı şer' vaz' u hareketden be-gâyet mücânebet edip müceb-i mektûbla âmil olasın. Tahrîren fi-gurre-i Recebi'l-ferd li-sene seb' ve hamsîn ve mi'e ve elf.

21a-2. Vefat Eden El-Hâc Hasan b. Şeyh Mehmed'in Vârisleri Arasında Taksîm Olunan Terekesinin Listesi

Medîne-i Edremid Kādı İlyas Mahallesi sükkânından olup bundan akdem vefât eden el-Hâc Hasan b. Şeyh Mehmed'in verâseti sulbî sagîr oğulları Said ve Mehmed ve sulbiye kebîre kızları Emine ve Ayşe ve Nisa ve diğer Emine'ye münhasır olduktan sonra müteveffâ-i mezbûrun bi't-taleb kibel-i şer'den tahrîr ve terkîm olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Tahrîren fi 5 Ş li-sene seb' ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Menzil-dâr-ı mahalle-i mezbûre guruş 600, menzil-i mezbûr kurbünde harâb menzil duhûlû guruş 100, hâriciye oda ve dam duhûlû guruş 140, evânî-i nuhâs kıyye 30 guruş 30, hınta keyl 40 guruş 40, şa'ir keyl 26 guruş 11, destâr 3 guruş 3, kırmızı kuşak 1 guruş 0.5, kınalık 1 ve dizlik 1 guruş 1, boğası kaftan aded 1 guruş 1, kaliçe 1 ve yasdık 1 guruş 1, minder 1 ve kilim 1 guruş 1, Şekviran'da zeytinlik guruş 300, Çıkrıkçı karyesinde çalılık rûsûmî guruş 150, Kokar? kurbünde Karaoğlan zeytûnî guruş 240, Abdülcelal kavsi kurbünde el-Hâc Halil zeytûnî guruş 180, Midilli tımârında perâkende eşcâr-ı zeytin guruş 300, midilli tımârında

bağ 1 guruş 100, karasığır öküzü 1 guruş 10, araba guruş 1, kısarak 1 guruş 5, sim raht 3 guruş 30, bağ mahsûli guruş, hırdavât-ı hâne 6, kazgan-ı kebir 1 guruş 10 cem'an yekun guruş 2366

Minhâ el-ihracât

Techîz ve tekfîn guruş 10, resm-i kısmet 100, (...) 20, kalemiye 10, hüddâmiye 10, çukadâriye 10, muhzîriye 5

Sahhü'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese guruş 2356

Hissetü'l-ibn guruş 589, Hissetü'l-ibn guruş 589, Hissetü'l-bint guruş 294.5, Hissetü'l-bint guruş 294.5, Hissetü'l-bint guruş 294.5, Hissetü'l-bint guruş 294.5

21a-3. Deniz Sınırlarının Güvenliği Hakkında

Düstûrûn-ı mükerremûn ve müşîrûn-ı mufahhamûn nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûru'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkîb mütemmim-i mehâmî'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehhid-i bünyânü'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfu bi-sunûf-i avâtîfî'l-meliki'l-a'lâ Trablusşam Vâlîsi vezîrim paşa ve Sayda Vâlîsi vezîrim paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû ve akzâ kuzâtî'l-müslimîn evlâ vülâtî'l-muvahhidîn me'âdenü'l-fazlî ve'l-yakîn râfî'ü a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisu ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Trablusşam kâdîsı zîdet-fezâ'iluhû ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdenü'l-fezâil ve'l-keâm Boğazhisarlarından Bahr-ı Sefîd'in Anadolu memâlik-i mahrûsem nihâyetine varınca muvâsalada vâki' kuzât ve nüvvâb -zîde fazlühûm ve mefâhirü'l-emâsil İzmir voyvodası ve mütesellimler ve voyvodalar ve kal'a dizdârları ve sâir zâbitân zîde mecdühûm tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki devlet-i aliyye rûz-efzûnum ile musâlaha ve musâfât üzere olan mülûk mezarı beynlerinde bir müddetden sonra hurûş eden münafese ve ihtilâl gittikçe harb ve kıtâle müeddî ve'l-yevm cümlesi saltanât-ı seniyyenin olmakdan nâşî her birini oldukça hâzır ve hasârâtan sıyânet ve husûsatıma sulh ve salâh olup her tarafın re'âyâsına müceb-i istihsâl-i refâh olan emr-i ticâreti arzına inkişâ'dan (...) devlet-i aliyyem re'âyâ ve ticâreti dahî zarâr ve hasârâtdan muhâfaza ve sıyânet lâzıme-i şedide-i hilâfet olmak hasebiyle bu husûsun bir zâbita kaviyeye rabt-ı bend-i devlet-i aliyyem sularında vuku'î melhûz olan cenk ve harb misillü hâlâtın indifâ'î ile emr-i ticâret ve südde-i âdem-i istikrârı olan emniyet-i tahsîli için deryâda bir hadd ta'yîn olunup ve ol haddin dâhilinde vâki' devlet-i aliyyem sularında ve açık enginlerde durumuyla ve Arabistan sularında ve ol merkûmânın cenk gemileri birbirlerine ta'arruz

eylemek üzere girift ve tüccâr sefâini her kangı sefâinin bayrağı ile olursa câri olduğu vechile emniyet üzere âmed şüd eylemek ve bir dürlü birbirlerine husûmet eylememek ve dahl-i hadd ve merkûmâna izhâr-ı husûmet ile bir sefîne ahz bulunmak lâzım gelirse ol makûleler dâhil olduğu liman ve iskelelerde ahz ve ana göre haddini sorutma içinde devlet-i aliyyem re'âyâsı emvâli bulunup zâyî' olmuş nesne olur ise ahzın devleti tarafından tazmîn ettirilmek hâlet-i müşfikâne istisvâb olunup bu keyfiyet-i hayriyet-i ukûbet bundan akdem asitâne-i sa'âdetimde sâlifü'z-zikr nasârâ elçileri ve vekîlleri ve (...) ve kapu kethüdâları taraflarına ifâde ve tefhîm olundukta husûs-ı merkûmun bir sûret-i müstahseneye ifrağı için her biri ale't-tafsîl devletleri tarafına i'lâm ve tahrîr olunup lâkin ve ol merkûmânın memleketleri bâ'is(?) olmak hasebiyle tahrîr olunan mevâddın karârdâdesi gelmek müddet-i vâfire-i mürûruna muhtâc olduğu zâhir ve bedîd olup husûs-ı merkûmun ber vech-i muharrer itmâm-ı nizâmına vekîl-i devlet-i aliyyem sularında ol makûle korsanların men' ve ref' ve taraf-ı tüccârın emn ü selameti murâd-ı hümâyûnum olup gündelik emr-i mezkûrun bir zâbıtaya rabt ve bendi muktezî olunmakdan nâşî âmed şüd eyleyen müste'men sefineleri kendi (...) i'timâdnâmeleriyle hat ve derhal eylemeri devlet-i aliyyem re'âyâsından bir ferd tarafeynin sefinelerine girmeyip ve bir dürlü mukâvemet eylemeleri fermânım ve bu bâbda şeref sudûr bulan emr-i alîşânımın tenfiz ve icrâsı için tenbîh lâzım gelenlere mahsûs buyurulduyla tenbîh ve te'kîd eylemek üzere ().

21b-1. Vakıf İmâmının Değişmesi

Sulehâdan râfî'-i tevkî'-i refî'ü's-şân-ı hakânî kıdvetü's-sulehâi's-sâlikîn Şeyh Mehmed - zîde sülehâ südde-i sa'âdetime arzuhâl edip Edremid kazâsına tâbî' Avcılar nâm karyede vâki' Kiriş Mezrâ'sı Vakfı'nın vazîfe-i mu'ayyene ile mezrâ'adarı ve yine karye-i mezbûrda vâki' câmi'-i şerifin vazîfe-i mu'ayyene ile imâm olan Halil Halife bilâ-veled fevt olup yeri hâlî ve bu müteveffa-i merkûm Halil Halife'nin selefi Şeyh Mahmud'un sulbî oğlu olup mezrâ'-yı merkûm ve imâmet-i mezbûrun fi'l-asl babası ciheti olduğu ve mezkûr Şeyh Mehmed vefât eden imâm-ı sâbık Mahmud'un oğlu cihetine her vechile ehil olduğun kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Edremid Kazâsı Mevlânâ el-Hâc Mustafa'nın arz ettiğın bildirip arz mücebince bi'l-fi'il şeyhülislâm ve müftî'l-enâm Mevlânâ es-Seyyid Mustafa edâmallâhu te'âlâ fezâilühû işâret etmekle hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getirip Mevlânâ-yı müşârun-ileyhin işâretiyle bin yüz elli altı senesi Rebî'ulevvel'inin onuncu günü târîhiyle müverrah verilen ruûs-ı hümâyûn mücebince tevcîh edip bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki mezbûr Şeyh Mehmed varıp fevt olan Halil Halife'nin

yerine vakf-ı mezbûr mevrâ'adârı ve karye-i merkûme câmi'-i şerîfinde imâm olup edâ-yı hizmet eyledikten sonra bundan evvel vazîfe-i mu'ayyenesine ne vechile mutasarrıf olagelmışler ise yine ol-vechile mutasarrıf olup âhardan bir ferd dahl ü ta'arruz kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî-evâsıt-ı Rebî'ulevvel sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Sayfa 22

22a-1. Edremit ve Kemer-i Edremit Ahâlîleri Balıkesir'e Kıyasla Fazla Vergi Ödemeleri Konusunda Şikayetleri

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Balıkesir ve Edremit kazâları nâibleri -zîde ilmuḥûmâ tevki'-i refi'-i ḥümâyûn vâsıl olucak ma'lum ola ki Dâru's-sa'âdetim ağası nezâretinde olup mahrûse-i Bursa'da medfûn merhûm ve maḡfûrun-leh Sultân Murâd Hân tâbe serrâhûnun evkāf-ı mukâta'alarından Kemer-i Edremit mukâta'ası aklâmından nefsi-i Edremit kasabası ve kurâsının ahâlîsi ve re'âyâları südde-i sa'âdetime arzuhâl edip eyâlet-i Anadolu'da Karesi sancağında vâki' kazâlara bâ-fermân-ı âlî vârid olan tekâlîfe ve eyâlet ve sancak mutasarrıflarının imdâd-ı seferiyye ve hâzeriyyelerin livâ-i mezbûrda kürsî-i memleket olan Balıkesir'de tevzî' olagelmekle Balıkesir ahâlîleri hâziriyye ve seferiyye ve sâ'ir emr-i şerîf ile vâki' tekâlîfi hîn-i tevzî'de ta'dîl ve tesviye vechile tevzî' etmeyip Edremit kazâsı Balıkesir'nin nısfı kadar iken Balıkesir kazâsı ahâlîleri mukaddemâ bâ-fermân-ı âlî eyâlet ve sancak mutasarrıflarının seferiyye ve hâzeriyyelerinden Kemer kazâsının ref' olunup Balıkesir kazâsına vaz' olunan hâzeriyye ve seferiyyede bunlara tahmîl ve gadr ü zulm-i sarîha eylediklerinden mâ'adâ bin yüz elli altı senesinde ihrâcî fermân olunan mekkârî katırlarından dahî bunlara tahammüllerinden ziyâde tevzî' edip bir dürlü tahammül ve edâya iktidârları olmamağla fîmâ-ba'd eyâlet ve sancak mutasarrıflarının imdâd-ı seferiyye ve hâzeriyye ve sâ'ir emr-i şerîf ile vâki' olan tekâlîf hîn-i tevzî'de Balıkesir ahâlîsi ile sülûs ve sülûsân veçhiyle edâ ettirilip ziyâde tahmîl ile zâhir olan ta'addileri men' ü def' olunmak ricâsına bundan akdem Edremit kazâsı nâibi Mevlânâ Mehmed -zîde ilmuḥû vâki-i hâlî bi'l-iltimâs arz ve Kemer-i Edremit voyvodası inhâ ve ahâlî-i kazâ istîrḥâm ve kuyûd-ı ahkâm görüldükte Anadolu vâlisinin imdâd-ı seferiyyesinden Balıkesir ahâlîleri kendü kazâlarına altı yüz gurûş ve Kemer-i Edremit kazâsına bin yedi yüz gurûş tahmîl ve sâir tekâlîf dahî o kıyâs ile tevzî' ve tahrîr etmeleri ile Anadolu vâlisinin imdâd-ı seferiyyesinde zikr olunan iki kazâyâ isâbet eden iki bin üç yüz gurûşu ber-vech-i ta'dîl ancak tahammülleri olan sülûs-i sülûsân vechi üzere yedi yüz altmış altı gurûşa ve Karesi sancağı mutasarrıfının imdâd-ı

seferiyesinin dahî altı yüz gurûşa tahammülleri olup ziyâdesi Kemer-i Edremid kazâsından ref' ve tenzîl ve Balıkesir kazâsına tahmîl ve sâir tekâlîf dahî bu kıyâs ile tevzî' ve düstûrû'l-amel tutulup min-ba'd ziyâde taleb eylediğinde ettirmemek bâbında Hüdavendigâr-ı sâbık merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Ahmed Hân tâbe serâhû zamanında verilen emr-i şerif cûlûs-ı hümâyûn vukû'unda tecdîd ve bu vech ile amel olunmak üzere unvânına hatt-ı hümâyûn-ı şefvet-makrûn keşîde kılındığı mukayyed bulunmağla fimâ-ba'd gerek eyâlet ve gerek sancak mutasarrıflarına imdâd-ı seferiyye ve hazeriyyelerinde ve sâir emr-i şerif ile vâki' olan tekâlîfinde Balıkesir kazâsına isâbet eden her ne ise Edremid kazâsına dahî ol vechile ta'dîl ve tesviye vechile tevzî' ve sülûs ve sülûsâne üzere edâ ettirilip Balıkesir kazâsı ahâlîsi hîn-i tevzî'de Edremid kazâsı ahâlîsine sülûs-i sülûsândan ziyâde tahmîl ve tevzî' ettirilmemek için yedlerine emr-i alî ihsân olunmuş iken Balıkesir kazâsı ahâlîsi ol emri-i alişânıma mugâyir bunlara ziyâde tekâlîf tahmîl ve perâkende ve perişân olmalarına bâ'is ve ahvâlleri diğer-gûn olduğun bildirip mukaddemâ sâdır olan emr-i alî mücebince amel olunmak bâbında müceddeden emir-i şerîfim ricâ eyledikleri ecilden dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukta elli altı senesi Zilkade'sinin evâhîrinde vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf verildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ vârid olan emr-i şerîfim mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki () vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı ita'at-makrûnu ile âmil olup hilâfından ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfime i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâsıt-ı Recebü'l-ferd sene seb' ve hamsîn ve mi'e ve elf

22b-1. Edremit'te Vergi Oranlarının Fazla Alınmaması Hakkında Emir ve Edremit'in Çeşitli Giderlerinin Hanelere Taksimi

Bundan akdem bâ-ferman-ı âlî beher sene vârid olan Anadolu vâlîsi ve Karesi Sancağı mutasarrıfları imdâd-ı seferiye ve hâzırıye ve evâmir-i aliyye ile vâki' olan sâir tekâlîf memleket olan Balıkesir Mahkeme'sinde tevzî' oluna gelmeğın kazâ-i mezbûr ahâlîsi ta'dîl ve tesviye vechile etmeyip Edremid kazâsına tahsîllerinden tahsîl ve gadr eyledikleri ahâlîden bâ'de'l-yevm zikr olunan tekâlîfdan Balıkesir kazâsına isâbet eden her ne ise Edremid kazâsına dahî ta'dîl ve tesviye vechile tevzî' ve sülûs ve sülûsân üzere edâ etdirilip hîn-i tevzî'de Edremid ahâlîsine sülûsden ziyâde tahsîl ve tevzî' ettirilmek bâbında bâ-hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn emr-i âlişân ısdârına taraf ve devlet-i aliyyemde sarf olunan masrûfât ile harc-ı defter ve huddâmiye ve kalemiye ve muhızıriye ve tahsîldâriye cümle

beyninde bâ‘de‘l-hesab cem‘an beş bin iki yüz yetmiş guruşa bâliğ olmağla bi‘l-cümle ahâlî ve sâir re‘âyâ ve berâyânın ittifâk ve ittihâdlarıyla kazâ-i mezbûrun yüz yirmi hânesine tarh ve tevzî‘ olundukda beher hâneye kırk dokuzar guruş isbât etmeğın mahsûl mâl-ı merkûm olan fahrû‘l-eşbâh Mustafa Ağa‘nın yedine verilen hâne defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Tahrîren Fi‘l-yevmi‘r-râbi‘ min-şehri Şevvâli‘l-mükerrem li-sene seb‘ ve hamsîn ve mie‘ ve elf.

Mahalle-i Elhâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2, rub‘ 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2, rub‘: 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne 2, rub‘ 1	Mahalle-i Câmi‘-i Vasat Hâne 2, rub‘ 1	
Mahalle-i Kadı Celal Hâne 2, rub‘ 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub‘ 1.5	Mahalle-i Câmi‘-i Kebir Rub‘ 1.5	
Mahalle-i Kadı İlyas Hâne 3	Karye-i Avcılar Hâne 4.5	Karye-i Bayındır Hâne 1 rub‘ 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5	Karye-i Güre Hâne 5, rub‘ 3
Karye-i Kızılkeçili Hâne 1.5	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi Hâne 1.5	Karye-i Kaşıkçı Hâne 2, rub‘ 1	Karye-i Araplar Hâne 1	Karye-i Kadı Hâne 3.5
Karye-i Kızıl Hâne 2	Karye-i İbrahimce Hâne 1, rub‘ 1	Karye-i Babaylar Hâne 1	Karye-i Narlı Hâne 1	Karye-i Yapıcılar Hâne 1	Karye-i Dereli Hâne 1.5
Karye-i Elhâc Aslan	Karye-i Balcılar	Karye-i Şekviran	Karye-i Temaşalık	Karye-i Havrankebir	Karye-i Yenice

Hâne 1	Hâne 1	Hâne 3	Hâne 3.5	Hâne 17, rub‘ 3	Hâne 2
Karye-i Karacalar Hâne 1.5	Karye-i Sarnıç Hâne 1, rub‘ 1	Karye-i Dereviran Hâne 1	Karye-i Eymir Hâne 1	Karye-i Şapçı Hâne 1, rub‘ 3	Karye-i Frenk Hâne 3
Karye-i Çıt Hâne 2, rub‘ 1	Karye-i Çoruk Hâne 4	Karye-i Çıkırıkçı Hâne 4.5			

Yekûn: hanehâ-120

22b-2. El-Hâc Mehmed Ağa’nın Serdârlığının Yenilenmesi

Şerî‘at-şi‘âr Edremid kadısı efendiye bâ‘de’s-selâm inhâ olunur ki zîr-i hükûmetinizde serdâr olan kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân yedinci bölüğün el-Hâc Mehmed Ağa -zîde kadruhû serdârlarlığı kemâ-kân ibkâ ve mukarrer olmağın işbu mektûb tahrîr ve irsâl olundu vusûlüne gerekidir ki mezbûr serdârlık umûruna istihdâm edip âharı müdâhale etdirmeyesin ve ol-tarafta olan yeniçeri ve cebeci ve topçu ve top arabacısı ve kul oğulları ve gilmân-ı acemî mezbûru üzerlerine serdâr ve zâbit bilip sözünden taşra ve re’yinden hâric vaz‘ -ı hareketde bulunmayup itâ‘at ve inkıyâd üzere olalar ve tavâif-i mezbûrundan bilâ-vâris-i ma‘rûf fevt olanların muhallefât ve metrukâtlarını mezbûra ahz u kabz ettirdi ma‘rifet-i şer‘le Sûk-ı Sultânî’de fûrûht

Sayfa 23

ve hâsıl olan nukûdunu mûmzâ ve mahtûm müfredât defterleriyle taraf-ı beytü’l-mâl a irsâl ve îsâl etdiresiz ve sen ki serdârsın mukîm ve müsâfir zuhûr eden erâzil ve eşkıyânın zabt u rabtlarına ve sükkân-ı vilâyetin emn ü rahâtlarına mecd u sâ‘î olup hilâf-ı şer‘ ve’l-kânûn vaz‘ u hareketden be-gâyet mücânebet edip müceb-i mektûbla âmil olasın. Tahrîren fî-gurre-i Şevvâl sene seb‘ ve hamsîn ve mie ve elf.

23a-1. Karesi Sancağına Mutasarrıf Tayini

Emîrû’l-ümerâ’i’l-kirâm kebîrû’l-küberâi’l-fihâm zü’l-kadri ve’l-ihtirâm sâhibü’l-izzî ve’l-ihîşâm el-muhtassu bi-mezîd-i inâyeti’l-meliki’l-a‘lâ Amasya Sancağına mutasarrıf

Cevher dâme ikbâluhû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki sen mîr-i mîrân-ı kirâmın yarâr ve kâr güzârlarından olup her vechile müstehâk gâyet ve sezâvâr-ı âtîfet olduğun ecilden hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem ve mezîd re'fet-i seniyye-i pâdişâhânem zuhûra getirilip işbu bin yüz elli yedi senesi Şevvâl-i şerîfi gurrelerinden Karesi Sancağı şeref-bahş-ı sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince avâtıf-ı aliyye-i mülûkânemden ber-vech arpalık sana tevcîh ve inâyet edip i'lâmı için () ta'yîn olmuştur buyurdum ki hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrım mücebince livâ-i mezbûra ber vech-i arpalık sen mutasarrıf olup zabt u rabtında re'âyâ ve berâyânın himâyet ve sıyânetinde ve sâir fermânım olan hidemât-ı aliyyemde bezl-i iktidâr ve sıdk-ı bî-şümâr eyleyip min-bâ'd fukarâ-yı ra'ıyyet ve sükkân-ı vilâyet ve kat'ân memlekete bir vechile zulm ve ta'addî ve tecâvüzden be-gâyet ictinâb ve ihtirâz üzere olası şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız. Tahrîren fî evâil-i şehri Ramazan sene seb' ve hamsîn ve mi'e ve elf. Mîr-i mîrân mûmâ-ileyhe tarafından mütesellim nasb olunan el-Hâc İsmail Ağa tarafından buyuruldu emr-i üslûb vârid olunduğu kayd şüdü.

23a-2. Daha Önceden Satılan Mülkün Dava Sonucu Araştırılması

Medîne-i Edremid tevâbi'inden Zeytinli nâm karye sükkânından es-Seyyid Ali b. Hasan nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde karye-yi mezbûre sükkânından bâ'is-i hâze'l-kitâb es-Seyyid Mustafa b. Mehmed mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm edip babam müzekkiresinden olup karye-i mezbûre dâhilinde vâki' lede'l-ahâlî ma'lûmü'l-hudûd bir kıt'a mülk menzil ile Etmekçi karyesi kurbünde vâki' ma'lûmü'l-hudûd otuz aded eşcâr zeytini mezbûr Mustafa fuzûlî zabt eder sual olunup kasr-ı yedine tenbîh olunmak matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl mezbûr es-Seyyid Mustafa müdde'î mezbûrun vâlidesi olup karye-i mezbûrede sakine Rukiye bt. Mehmed nâm hâtûn zikr olunan menzil-i eşcâr zeytini kendi mülkü olmak üzere târîh-i kitâbdan iki sene mukaddem işbu yedinde olan hüccet-i şer'iyeye mantûku üzere yüz elli guraşa buna bey' ve temlîk ve teslîm etmekle ben dahî bâ'de'l-kabûl mülk-i müşterâm olmak üzere tasarrufum deyû bir kıt'a hüccet ibrâz ve bâ'de'n-nazâr mazmûn-ı mezbûrun takrîrine muvâfık bulunmağın gıbbe'l-istintâk müdde'î mezbûr es-Seyyid Ali vâlidesi mezbûre Rukiye zikr olunan menzil ve zeytini fî'l-hakîka mülkiyet üzere mutasarrıfe iken mezbûr Seyyid Mustafa ber-vech-i muharrer bey'ini ikrâr ve i'tirâf etmeğın müdde'î mezbûrun ikrârı mücebince zikr-i mürûr eden menzil-i merkûm Seyyid Mustafa yedinde ibkâ ve müdde'î mezbûr bî-vech mu'ârazadan men' birle mâ -vâki'

bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-ısrîn min-şehri-Şevvâli'l-mükerrem li-sene seb' ve hamsîn ve mie ve elf.

23a-3. Asker İhraçlarında Dikkat Edilecekler

Şerâyi'-i şî'âr Saray Bosna'dan mahâll-i memûra varınca yol üzerinde vâki' kuzât efendiler -zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı memleket voyvodalar ve mütesellimler ve kethüdâ yerleri ve cümle iş erleri -zîde kadruhüm inhâ olunur ki avâtıf-ı aliyye-i cihân-dârîden izn-i (...) tarafımıza tevcîh ve inâyet buyurulup bi menihi? te'âlâ işbu Şevvâl-i şerîf'in ikinci günü hareket ve ber-vech isti'câl avn-i inâyet-i hazret-i rabb-i izzet ile savb memûra (...) üzere olup esnâ-i râhda münhedim ve müşevveş olan yolları tathîr ve termîm ve ber-mu'tâd-ı kadîm dâ'imemiz için iktizâ eden zahîreyi yem ve yemek yevmiye defteri mücebince tamamen zahîre hamîr vürûdundan mukaddem menâzilde hâzır ve âmâde ettirilmeye ihtimâm ve dikkat ve hilâfiyla vaz'ı hareketden ziyâde tehâşi ve mücânebet eylemeniz bâbında işbu buyuruldu ısdâr ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân çukadârlarınızdan Arnabud Ali Ağa ile irsâl olmuştur ve husûsunda gerekdir ki vech-i meşrûh üzere yolların münhedim ve müşevveş olan mahallerini acele gereği gibi ta'mîr ve termîme sa'y ve mübâderet ve ber-müceb-i defter musammem her bir menâzilde iktizâ eden yevmiye ve zehâiri tamamen zahîre ve hamîr vürûdundan akdem tedârik ve hâzır ve âmâde ve müheyyâ ettirilmeye ihtimam ve dikkat ve hilâfiyla vaz'ı hareketden ziyâde tehâşi ve mücânebet edip müceb-i buyuruldu ile âmil olasız.() 4 N 1157.

23b-1. 1158 Senesi Edremid Hane Defteri

Fahrü'l-eşbâh Mustafa Ağa'nın yedine verilen hâne defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur. Fi'l-yevmi's-sâdis min-şehri Rebî'ülevvel li-sene semân ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Mahalle-i el-Hâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2 rub' 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2 rub': 3	Mahalle-i Kadı Celal Hâne 2 rub': 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne: 2 rub':1
Mahalle-i Câmi'-i Vasat Hâne 2, rub': 1	Mahalle-i Kādı İlyas Hâne 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub' 1.5

Mahalle-i Câmi'-i Kebîr Rub' 1.5	Karye-i Avcılar Hâne 4.5	Karye-i Bayındır Hâne 1 rub' 1	Karye-i Kulaklar Hâne 1.5	Karye-i Tahta Hâne 5
Karye-i Güre Hâne 5 rub' 3	Karye-i Kızılkeçili Hâne 1.5	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi Hâne 1.5	Karye-i Kaşıkçı Hâne 1 rub' 3
Karye-i Araplar Hâne 1	Karye-i Kādı Hâne 1.5	Karye-i Kızıl Hâne 1	Karye-i İbrihimce Hâne 1 rub' 1	Karye-i Babaylar Hâne 1
Karye-i Narlı Hâne 1	Karye-i Yapıcılar Hâne 1	Karye-i Dereli Hâne 1.5	Karye-i el-Hâc Aslan Hâne 1	Karye-i Balcılar Hâne 1
Karye-i Çıkırıççı Hâne 4.5	Karye-i Temaşalık Hâne 2.5	Karye-i Havran Hâne 17 rub' 3	Karye-i Yenice Hâne 2	Karye-i Karacalar Hâne 1.5
Karye-i Sarnıç Hâne 1 rub' 1	Karye-i Dereviran Hâne 1	Karye-i Eymir Hâne 1	Karye-i Şapçı Hâne 1 rub' 3	Karye-i Frenk Hâne 3
Karye-i Çıt Hâne 2 rub' 1	Karye-i Çoruk Hâne 2.5			

Yekûn: hanehâ-110

23b-2. Erzurum'un Çeşitli Erzak ve Yol İhtiyaçları İçin Gerekli Olanlar

Akzâ kuzâtil-Müslimîn, evlâ vülâti'l-muvahhidîn me'âdenü'l-fazli ve'l-yakîn râfi'û a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ () kâdisı zîdet fezâiluhû ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm

me'âdinü'l-fezâil ve'l-keîâm Üsküdar'dan Anadolu'nun üç kolundan Erzurum cânibi seraskeri ma'iyetine varıp gelince yol üzerinde vâki' kazâların kâdıları zîdet fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet iş erleri -zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki Erzurum cânibi seraskeri ma'iyetinde mevcûd bulunmak üzere Anadolu'nun üç kolunda asker ihrâc ve tesyîrine memûr olan dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağı kol kethüdâsı Ali -zîde mecdühû Üsküdar'dan savb-ı maksûda varıp gelince esna-i râhda mürûr ve ubûr eylediği menâzilde ve mekslerinde yevmi üç yüz çift nân ve yetmiş vakiyye lahm ve on beş keyl pirinç ve on beş vakiyye revgan-ı sade ve on çeki hatab ve üç vakiyye şem'-i asel ve on beş vakiyye şem'-i revgan ta'yînâtı kazâlar ahâlîleri taraflarından verilmek fermânım olmağın imdi siz ki kâdılar ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri siz işbu emri şerîf-i âlîşânım vusûlünde dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri kol kethüdâsı Ali -zîde mecdühû-ya Üsküdar'dan savb-ı maksûda varıp gelince esnâ-i râhda nüzûl eylediği menzillerde eyyâm-ı mekslerinde yevmiye ol mikdâr-ı ta'yînat kazâlar ahâlîleri taraflarından verilip mîrî fiyatıyla îcâb eden bahâları ahâlî-i kazânın tekâlîflerine takâs olunmak üzere verilen ta'yînâtın eyyâm ve mikdârı ve kazâ ve menzillerinin ism ü şöhretleri tasrihiyle mûmâ-ileyhin yedinden memhûr temessük ahz ettirilmek bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emri şerîf-i celîlü's-şân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olup vaz' u hareketden be-be-gâyet ihtiraz ve ictinâb eylesesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min-Safer sene semân ve hamsîn ve mi'e ve elf.

23b-3. Erzurum'a Gidecek Çeşitli Erzaklar ve İhtiyaçların Yol Güzergâhındaki Kazâlar Tarafından Karşılanması

Akzâ kuzâtil-Müslimîn, evlâ vülâtî'l-muvahhidîn me'âdenü'l-fazli ve'l-yakîn râfî'û a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ () kâdısı zîdet fezâiluhû ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâil ve'l-keîâm Üsküdar'dan Anadolu'nun üç kolundan Erzurum cânibi seraskeri ma'iyetine varıp gelince yol üzerinde vâki' kazâların kâdıları zîdet fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri -zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki bu def'a Erzurum cânibi seraskeri ma'iyetine varınca yol üzerinde vâki' kazâların kâdıları -zîde fazluhum ve

mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki mevcûd bulunmak üzere Anadolu'nun üç kolundan asker ihrâcına memûr olan dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağı kol kethüdâsı Ali -zîde mecdühû-ya Üsküdar'dan savb-ı maksûda varınca

Sayfa 24

esnâ-i râhda nüzûl eylediği menâzilde ve mekslerinde beher ve yevmi altı keyl şa'îr ve iki araba kiyâh ve on beş kantar saman fiyatları kazâ ahâlîleri tarafından verilmek fermânım olmağın imdi siz ki kâdılar ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri siz işbu emr-i şerif âlişânım vusûlünde dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağı kol kethüdâsı Ali -zîde mecdühû Üsküdar'dan savb-ı maksûda varınca esnâ-i râhda nüzûl eylediğin menzillerde eyyâm-ı meksde yevmiye ol mikdâr şa'îr ve kiyâh ve saman ta'yînâtı kazâ ahâlîleri taraflarından verilip lâzım bahalarını tekâlîflerinden takas olunmak şartıyla verilen ta'yînâtın eyyâm ve mikdârı ve kazâ ve menzillerinin ism ü resmleriyle ve şöhetleri tasrîhiyle mûmâ-ileyhin yedinden memhûr temessük ahz ettirilmek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i celîlü's-şân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at -makrûnuyla âmil olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kilasız. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min-Safer sene semân ve hamsîn ve mi'e ve elf.

24a-1. 60 Adet Menzil Beygirinin İhracı

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdenü'l-fezâil ve'l-keâm Üsküdar'dan Anadolu'nun sağ ve orta ve sol kolları yemîn ü yesârıyla nihâyetine varınca vâkî' olan kuzât ve nüvvâb -zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet ve iş erleri -zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki mahâll-i mezkûreden cânib-i mezbûr memûr tavâif-i askeriye'nin ihrâc ve sevklerine ta'yîn kılınan kol kethüdâsı kıldetü'l-emâcid ve'l-a'yân Ali -zîde mecdühû Üsküdar'dan sâbıku'z-zikr olan mahâllere varıp gelince müceddeden verilen nizâm mücebine ahâlî-i kazâ tarafından yalnız altmış re's menzil bârgiri verilen fermânım olmağın işbu emr-i şerîfimle her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olursa mazmûn-ı emr-i şerîfimle sicil-i mahfûza bâ'de'l-kayd meks ü tevakkufuna ruhsât ve cevâz göstermeksizin müceddeden verilen şurût-ı nizâm mücebine ahâlî-i kazâ taraflarından güzîde ve tûvânâ olmak üzere altmış re's menzil bârgiri mu'accelen tedârik ve irkâb ve savb memûra irsâl ol mikdâr bârgir verildiğin müş'ir yedinden memhûr senede ahz

ve ücretleri taraf-ı yedinden mahsûb olmak üzere sûret-i sicillât ma'mûlün-bih senedâtı Der-aliyyeme irsâl olunup avk u te'hîrden ve ücret talebinden hazer ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olup hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî-evâil-i Saferi'l-hayr sene semân ve hamsîn ve mi'e ve elf.

24a-2. 60 Adet Menzil Beygirinin İhracı

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdenü'l-fezâil ve'l-keâm Anadolu'nun sağ ve orta ve sol kollarında yemîn ü yesârıyla nihâyetine varınca ve Erzurum seraskeri ma'iyetine varıp gelince vâki' olan kuzât ve nüvvâb -zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet ve -zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki mahâll-i mezkûreden cânib-i mezbûra memûr tavâif-i askeriyyenin ihrâc ve sevklerine memûr olan kol kethüdâsı kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Ali -zîde mecdühûnun ma'iyeti ile irsâl olunan ocak çavuşları ve yazıcılarına ahâlî-i kazâ taraflarında altmış re's menzil bârgiri verilmek fermânım olmağın mûmâ-ileyhim işbu emr-i şerîfimle her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olursa mazmûn-ı emr-i şerîfimi sicil-i mahfûza bâ'de'l-kayd kat'â meks ü tevakkuflarına ruhsât ve cevâz göstermeyerek müceddeden verilen şurût-ı nizâm mücebince ahâlî-i kazâ taraflarından güzîde ve tûvânâ olmak üzere yalnız altmış re's bârgirini mu'accelen tedârik irkâb ve savb memûra irsâl ve ol mikdâr bârgir verildiğini müş'ir yedinden senede ahz ve ücretleri taraf-ı yedinden mahsûb olmak üzere sûret-i sicillât ma'mûlün-bih senedâtı Der-aliyyeme irsâl olunup olunup avk u te'hîrden ve ücret talebinden bâ'is hazer ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olup hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî-evâsıt-ı Saferi'l-hayr sene semân ve hamsîn ve mi'e ve elf.

24b-1. Eksik Kayıt

emr-i şerîfim ricâ eylediğın ecilden fetvâ-yı şerîfesi mücebince şer'le görülmek emrim olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel dahî buna ol vechile dahl oldukda mukaddema bir def'a şer'le görölüp fasl olunmayan husûsları tamâm-

ı hak ve adl üzre mukayyed ve fetvâ-yı şerîfe ve hücec-i şer'ıyyelerine nazâr edip göresin i'lâm olunduğu üzere ise muktezâ-yı şer'-i kavîm ve fetvâ-yı şerîfe ve mazmûn-ı muvâfık şer' olup alâ vechi'l-hasım sâbit ve zâhir olan hücec-i şer'ıyyeleri mücebince amel edip dahî bunun üzerine şühûd-i udûl ile şer'an bir nesne sâbit ve zâhir olmaya mezbûrlara hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir fetevâ-yı münîfe ve hücec-i şer'ıyye ol vechile akçe mutâlebesiyle bunu ta'addî ve rencide ettirmeyip zâhir olan müdâhale ve ta'addîleri şer'le men' ü def' eylesin min-bâ'd şer'-i şerîfe ve fetevâ-yı münîfe ve hücec-i şer'ıyyeye ve emr-i hümâyûnuma muhâlif mezbûrlara ve âharda iş ettirmeyip ve kazıyyede medhali ve alâkası olmayanları karıştırmayıp eslemeyip inâd ve muhâlefet üzere olanları ism ü resmleriyle vukû'ı sıhhati üzere yazıp der-i devlet-medâra arz ve i'lâm edip husûs-ı mezbûr için tekrâr emr-i ahzım ısdâr ve irsâline muhtâc eylemeyesin alâmeti şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

24b-2. Vakıf Mukâta'ası Olan Kemer-i Edremit ve Köylerin Vergiden Muafiyetleri

Akzâ kuzâtil-müslimîn, evlâ vülâti'l-muvahhidîn me'âdenü'l-fazli ve'l-yakîn râfi'û a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlânâ Bursa Kādısı zîdet fezâilühû ve mefâhirü'l-kuzât ve'l hükkam ma'denü'l-fezâil () kâdıları ve Kite ve Mihaliç ve Manyas ve Kirmasti ve Kemer ve Edremit kazâları nâibleri -zîde fazluhum kıdvetü'l-emâcid ve'l- a'yân Kütahya ve Bursa mütesellimleri -zîde mecdühümâ tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki -zîde kadruhû divan-ı hümâyûnuma arzuhâl edip Bursa'da vâki' merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Murad Hân-ı Sâni evkâfı mukâta'alarından Kemer-i Edremit mukâta'ası re'âyâları kadîmden serbest olup âhardan bir dürlü müdâhale ve rencide olunmamak bâbında yedlerinde olan emr-i şerîf bir tarikle zâyî' olup verilen emr-i şerîf mücebince zâyî'den emr-i âlişân verilmek bâbında istid'â-yı inâyet etmekle hazîne-i âmiremde mahfûz olan Hameyn-i Şerîfeyn Muhâsebesi defterlerine nazâr olundukda Bursa'da vâki' merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Murad Han-ı Sâni tâbe serâhu evkâfından olan karyeler kadîmden hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn ile mefrûzü'l-kalem ve maktû'ü'l-kadem min-küllî'l-vücûh serbest olup resm-i cürm-i cinâyet ve beytû'l-mâl -ı âmme ve hâssa ve rem-i arûsâne ve kul ve câriye müjdegânesi ve sâir bâd-ı hevâsında beylerbeyi adamlarından ve sancakbeyi ve subaşı ve voyvodaları ve alaybeyi ve zu'amâ ve erbâb-ı tımâr ve çeribaşı ve sürücüler ve ümenâ ve ummâl ve nâzır ve mu'âşşirin ve muhassıl-ı emvâl ve sâir iş erlerinden muhassala hiç ferd dahl ü ta'arruz ettirmeyip vakf-ı mezbûr zâbitine ahz u kabz ettirip anın gibi vakıf

re‘âyâsının birinden cürm-i galîzi sâdır oldukda salb ü siyaset veyâhud kat‘-ı uzva müstâhık oldukda hükm-i kâdı lâhık olup hüccet-i şer‘iyye verildikten sonra mücerred günâh sâdır olduğu mahâlde siyasete memûr olan vakıf zâbiti ma‘rifetiyle şer‘le lâzım gelen icrâ ettirip hâriç toprağa alıp gitmeye koymayıp ve bedel-i siyaset deyû bir akçelerini almayıp ve aldirmayıp men‘ ü def‘ eylemeyeler ve vakf-ı karyelerinden vaz‘-ı gayr-ı rüsûmatdan bir nesne alındıkda vakıf için geriye aliverip vermekde muhâlefet ve muhtâc-ı arz olanları ism ü resmleriyle bildirmeleri bâbında bundan akdem Hüdavendigâr-ı sâbık zamanında hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn ile mazmûn-ı emr-i âlîşân verilir cülûs-i hümayûn-ı meymenet-makrûn vâki‘ oldukda tecdid olunmak ricasına sâbıkan Dârü’s-sa‘âde ağası olup nazır-ı vakıf olan Müteveffî Abdurrahman Ağa’nın arzı mücebince bin yüz on beş senesinden emr-i âlîşân verildiğin derkenâr olundukda imdi derkenârı mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahî vech-i meşrûh üzere mukaddema emr-i şerîf verildiğin hazîne-i âmirem defterlerine kayd olunmağla mukaddema verilen emr-i şerîf ve hâlâ vürûd olan işbu emr-i âlîşânıma mugâyir ta‘addî ve tecâvüz ettirmiyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın. Tahrîren fî 18 Şa‘bân sene sitte ve hamsîn ve mi’e ve elf.

Sayfa 25

25a-1. Mehmed Ağa’nın Serdarlığının Yenilenmesi

Şerâyi‘-i şî‘âr Edremid kazâsı efendi -zîde fazluhû bâ‘de’s-selâm inhâ olunur ki zîr-i hükûmetinizde serdâr olan kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân yedinci bölüğün el-Hâc Mehmed Ağa -zîde kadruhûya serdarlık kemâ-kân ibkâ ve mukarrer olunmağın işbu mektûb tahrîr ve irsâl olundu vusûlünde gerektir ki, mezbûru serdârlık umûrunda istihdâm edip müdâhale ettirmeyesin ve ol-tarafta olan yeniçeri ve cebeci ve topçu ve top arabacısı ve kuloğulları ve gılmân-ı acemi mezbûru üzerlerine serdâr ve zâbit bilip sözünden taşra ve re’yinden hâric vaz‘ u harekette bulunmayıp cümlesi itâ‘at ve inkıyâd üzere olalar ve tevâif-i mezbûreden bilâ-vâris-i ma‘rûf fevt olanların muhallefât ve metrûkâtı mezbûra ahz u kabz ettirdip ma‘rifet-i şer‘le sûk-ı sultânîde fûrûht ve hâsıl olan nûkûdu mûmzâ ve mahtûm müfredât defterleriyle taraf-ı beytü’l-mâl a irsâl ve îsâl ettirdesiz ve sen ki serdârsın mukîm ve müsâfir zuhûr eden erâzil ve eşkıyânın zabt u rabtlarıyla sükkân-ı vilâyete emn ü rahâtlarına mecd u sâ‘î olup hilâf-ı şer‘ ve’l-kânûn vaz‘ u hareketden be-gâyet ihtirâz edip müceb-i mektûb ile âmil olasın vesselâm. Tahrîren fî-evâsıt-ı şehri Şa‘bân sene sitte ve hamsîn ve mi’e ve elf.

25a-2. Vefat Eden Emine bt. İbrahim'in Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekesinin Listesi

Medîne-i Edremid mahallâtından Câmi'-i-Vasat mahallesinde sâkine iken bundan akdem vefât eden Emine bt. İbrahim nâm müteveffânın verâset-i zevce-i metrûkesi İbrahim b. Mehmed ile sadriye sagîr kızı Ayşe ve vâlidesi diğeri Ayşe bt. Abdullah nâm kimesnelere münhasıra olduğu şer'an zâhir ve nümâyân oldukdan sonra müteveffâ-i mezbûranın bi't-taleb kıbel-i şer'den tahrîr ve terkîm olunan muhallelâtıdır ki ber vech-i âtî zikr olunur. Tahrîren-fi'l-yevmi's-sâdis min-Şevvâli'l-mükerrem sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Menzildâr-ı mahalle mezbûre kıt'a meblağ:1400, Medîne-i mezbûre kenarında Karaber çeşmesi kurbünde eşcâr-ı zeytin meblağ:3600, Babalar karyesi hudûdunda eşcâr-ı zeytin meblağ: 1600, karye-i mezbûre makâbiri kurbünde 9 zeytin meblağ: 1600, ferâce meblağ 360, Yeşil bogası kaftan meblağ: 180, münakkaş gömlek meblağ: 240, alaca kaftan meblağ: 360, alaca bohça meblağ 185, münakkaş ve köhne bohça meblağ: 185, alaca zıpın meblağ: 120, münakkaş ... meblağ 140, alaca ... ve çarşaf meblağ 240, keten bezi top meblağ: 300, dokuma alaca bohça ve çârşeb meblağ: 130, silk aded meblağ: 120, döşek meblağ 720, yorgan meblağ 120, çadır ve müsta'mel kilim aded meblağ: 655, heybe aded meblağ: 130, yastık meblağ 180, evânî-i nuhâs kıyye 40 meblağ: 1900, hırdavât-ı hâne meblağ: 1200, müteveffât-ı mezbûrenin zevci mezbûr zimmetinde yirmi bin akçe mehr-i müsemâmâsı olup on altı binini zevci mezbûre hîbe eylediği bâ'de's-subûti's-şer'î mehr-i meblağ: 4000 cem'an yekûn meblağ 32200

Minhâ el-ihracât

Resm-i kısmet meblağ 740, hüddâmiye meblağ 120, çukadâriye meblağ 360, kalemiye meblağ 120, muhzırıye meblağ 60 yekûn 1500

Sahhü'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese meblağ 30700

Hissetü'z-zevc'il mezbûre meblağ 7675, Hissetü'l-bintü'l-mezbûre 17268, Hissetü'l-ümmü'l-mezbûre 5756

25a-3. Mütesellimlik Konusunda Anlaşma

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdenü'l-fezâil ve'l-keîlâm Karesi sancağında vâkî kādılar -zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim dergâh-ı mu'allâm kapıcıbaşlarından olup düyun-ı hümayûnumda sâbıkâ çavuşbaşı

olan Mehmed Bîruzî? dâme mecdühû sütte-i sa'âdetime arzuhâl edip livâ-i mezbûr bundan akdem Koç Ali Paşa Yeğeni emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Hüseyin dâme ikbâlehû ya tevcîh ve ihsânım oldukda cümlemin muhtârı kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Süleyman -zîde kadruhû livâ-i mezbûre mütesellimi olmak üzere emr-i şerîfim ısdâr olunub lâkin emr-i mezkûr mûmâ-ileyhe vâsıl olduğundan mütesellimlik mezbûr-ı mukaddema Amr Paşa mütesellimi olan el-Hâc Ali nâm kimesne zabt edip lâkin merkûm el-Hâc Ali re'âyâ ve fukarâyâ zulm ve ta'addî etmekle ref' ve mütesellimlik mezbûr mûmâ-ileyhe Süleyman -zîde kadruhû yâ zabt u rabt ve tarafına âid ve râci' olanı ahz u kabz ettirilip mütesellimlik umûruna ref' olunan mezbûru ve âharı bir dürlü müdâhale ettirilmemek için hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere sâdır olan emrim üzere amel ve şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn itâ'at makrûnuyla âmil olup hilâfından hazer ve mücânebet eylemeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî-evâhir-i Ramazan sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Mûcebince mûmâ-ileyhe Süleyman Ağa tarafından husûs-ı mezbûr buyuruldu vârid olunduğu mahale kayd şüd. Fî 15 L 1156.

25b-1. Gelibolu Baruthanesine Güherçile Satılması

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdenü'l-fezâil ve'l-keâm Mevlânâ Edremid kâdısı -zîde fazluhû ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Edremid voyvodası ve zâbitleri -zîde kadruhûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki Gelibolu baruthâne nâzırı -zîde mecdühû Dersa'âdetime arzuhâl edip bin yüz elli üç senesine mahsûben kârhane-i mezkûre Edremid kazâsından fermân-ı âlişânımla ta'yîn olunan dokuz yüz otuz sekiz vakiyye güherçilelerini cem' ve tahsîli için irsâl olunan Mehmed -zîde fazluhû taleb ve tahsîl murâd eyledikde kazâ-i mezkûre ahâlîleri edâda te'allül ve muhâlefet üzere olup biz güherçileyi İlmioğluna edâ eyledik deyû bir vakiyye güherçile vermeyip mübâşiri beyhûde gadr ve tekrâr tahsîli için emr-i âlişânım sâdır olup mübâşir ol tarafa irsâl ve kazâ-i mezbûr ahâlîleri ile murâfa'a-i şer' olduklarında birkaç güne değin tamâmen edâ eylemek üzere müte'ahhid ve yedinde taraf-ı şer'den hüccet-i şer'iyye vermişler iken bu ana dek bir vakiyye güherçile vermeyip mütegalibeden olmalarıyla mukaddemâ edâsına müte'ahhid olup verdikleri hüccet-i şer'iyye mûcebince zimmetlerine kalan ol mikdâr vakiyye ocaklık güherçilesi ma'rifet-i şer' ve zâbitleri ve voyvodaları ma'rifetleriyle alıyyü'l-a'lâ hâl bi't-tamâm kazâ-i mezbûr ahâlîlerinden cem' ve tahsîl ve bir dürlü te'allül ve muhâlefet ettirilmemek bâbında emr-i

şerîfim verilmek ricâsına istid'â-yı inâyet olduğu ecilden hazîne-i âmiremde mahfûz olan mevkûfât defterlerine nazâr olundukda bin yüz elli üç senesi Gelibolu Baruthânesi için Karesi sancağında vâki' Edremid kazâsından beher vakiyye otuzar sağ akçeye olmak üzere lâzım gelen bahayı Gelibolu Baruthâne nâzırı tarafından verilmek üzere dokuz yüz otuz sekiz vakiyye güherçile mübâyâ'ası'çün emr-i şerif-i âlîşân verildiğın mukayyed ve yüz elli üç ve elli dört senelerinde dahî tahsîli için dahî iki kıt'a emr-i şerîf verildiğın derkenâr olunmağla imdi derkenarı mûcebince amel olunmak fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahî lâzım gelen bahâsı nâzır mûmâ-ileyhe tarafından verilmek üzere yüz elli üç senesine mahsûben Edremid kazâsından beher kıyyesi otuzar sağ akçeye olmak üzere dokuz yüz otuz sekiz vakiyye güherçile mübâyâ'ası'çün emr-i şerîfim verildiğın hazîne-i âmirem defterlerinde mukayyed olmağla mukaddemâ verilen emr-i şerîfim mûcebince bahâsın ashâbına tamâmen teslim ve ol mikdâr güherçile-yi ma'rifet-i şer' ve zâbitlerin ma'rifetiyle aliyyü'l-ala hâl tahsîl ve teslim ettirdip mugâyir emr-i âlîşân bir dürlü te'allül ve inâd ve muhâlefet ettirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi't- tâsi' şehr-i Şevvâl sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

25b-2. Güherçile Alacağı ve Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Bölüşürülmesi

Bin yüz elli üç senesinde mahsûb olmak üzere bâ-fermân- âlî Edremid kazâsından mübâyâ'a ve Gelibolu tahsîl ve teslimi lâzım gelen dokuz yüz otuz sekiz vakiyye güherçile mübâşiri Mehmed Ağa yedine verilen hüccet-i şer'îyye tahsîli te'hîr olunmağla hâlâ taraf-ı devlet-i aliyyeden tahsîli bâbında müceddeden şeref-sudûr olan emr-i cihân-muta' mantûku üzere ber-mûceb tahsîl-i mezkûr sekiz yüz elli guruş olup Karesi mütesellimi emrine verilen yedi guruş ve kazâ-i mezbûre tâbi' Avcılar ve Bayındır ve Kulaklar ve Tahta karyeleri ahâlîlerinin mukaddemâ Âsitâne tarafında masrûfları yüz guruş ve harc ve defter ve tahsîldariye üç yüz guruş ve huddâmiye otuz guruş ve İbrahim Efendi'ye kethüdâiyye otuz guruş ve kalemiye altı guruş ve muhzırıye altı guruş ve muhzır el-Hâc Mehmed için beş guruş ki cem'an bin üç yüz otuz dört guruş balığ olmağla bi'l-cümle ahâlî-i vilâyetin ittifâklarıyla kazâ-i mezbûrun mevcûd yüz

Sayfa 26

Yirmi bir hânesine tarh ve tevzî' olundukda beher hâneye on birer guruş ve birer pâre isâbet etmeğın kıbel-i şer'den tahsîldar ta'yîn olunan fahrü'l-eşbâh Mustafa Ağa'nın yedine verilen

hâne defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-ısrîn-min Şevvâli'l-mükerrerem sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Mahalle-i Elhâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2 rub' 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2 rub': 3	Mahalle-i Kadı Celal Hâne 2 rub': 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne: 2 rub':1	
Mahalle-i Câmi'-i Vasat Hâne 2, rub': 1	Mahalle-i Kadı İlyas Hâne 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub' 3.5	
Mahalle-i Câmi'-i Kebir Rub' 1.5	Karye-i Avcılar hâne Hâne 4.5	Karye-i Bayındır Hâne 1 rub' 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5	Karye-i Güre Hâne 5 rub' 3
Karye-i Kızılkeçili Hâne 1.5	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi Hâne 1.5	Karye-i Kaşıkçı Hâne 2 rub' 1	Karye-i Araplar Hâne 1	Karye-i Kadı Hâne 3.5
Karye-i Kızıl Hâne 2	Karye-i İbrihimce Hâne 1 rub' 1	Karye-i Babaylar Hâne 1	Karye-i Narlı Hâne 1	Karye-i Yapıcılar Hâne 2	Karye-i Dereli Hâne 1.5
Karye-i Elhâc Aslan Hâne 1	Karye-i Balcılar Hâne 2	Karye-i Şekviran Hâne 3	Karye-i Temaşalık Hâne 3.5	Karye-i Havrankebir Hâne () rub' 3	
Karye-i Yenice	Karye-i Karacalar	Karye-i Sarnıç Hâne 1	Karye-i Dereviran	Karye-i Eymir Hâne 1	

Hâne 2	Hâne 1.5		Hâne 1		
Karye-i Şapçı Hâne 1 rub‘ 3	Karye-i Frenk Hâne 3	Karye-i Çıt Hâne 2 rub‘ 1	Karye-i Çoruk Hâne 4	Karye-i Çıkırıkçı Hâne 4.5	

Cem‘an yekûn: hanehâ-121 (Yalnız yüz yirmi bir hânedir)

26a-1. Naip Tayini

Rabbi yessir ve lâ-tü‘assir Rabbi temmim bi’l-hayr, Bismillâhi’r-rahmâni’r-rahîm, Elhamdülillâhi Rabbi’l-âlemîn ve’s-salâtü ve’s-selâmü alâ-rasûlinâ Muhammed ve âlihi ve sahbihi ecma‘în, İzzet-meâb, şerî‘at-nisâb fahrü’l-kuzât Edremid kazâsında hâlâ mübâşir olan es-Seyyid Ahmed Efendi kâm-yâb. Bâ‘de’t-tahîyyeti’l-vâfiye inhâ olunur ki hâlâ taht-ı hükûmetiniz olan Edremid kazâsının niyâbeti Zilhiccetü’ş-şerîfe guresinden tekrâr tarafımızdan tefvîz ve sipâriş olup ke’l-evvel beyne’l-ahâlî icrâ-yı ahkâm-ı şer‘iyye edip düşen umûru ve kısmet-i askeriye-yi tahrîr ve beyne’l-verese tevzî‘ ve taksîm edip câdde-i şer‘den ser-i mû inhirâf üzere hareket eylesesiz ve’s-selâm.

26a-2. Sivas’tan Erzurum’a Erzak Nakli İçin Gerekli Olan Katır ve Beygirlerin İhracı Hakkında Düzenlemeler

Mefâhirü’l-kuzât ve’l-hükkâm me‘âdenü’l-fezâil ve’l-keîâm Balıkesir ve Bigadiç ve Edremid ve Kemer-i Edremid ve Kozak ve Ayazmend ve İvrindi ve Başgelenbe ve Sındırgı ve Fart kazâları -zîde fazluhum ve kıdvetü’l-emâcid ve’l- a‘yân Karesi sancağı mütesellimi ve sadr-ı a‘zam ağalarından olup bu husûsa mübâşir ta‘yîn olunan Kasım -zîde mecduhûmâ ve mefâhirü’l-emâsil ve’l-akrân kethüdâ yerleri yeniçeri serdârı ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erleri -zîde kadruhûm tevkî‘-i refî‘-i hümayûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki avn-i inâyet-i hazret pîr-i hizmetkâr ile mühr-i hümayûn ve ordu-yı hümayûn zafer-makrûnumla nevrûz-ı firûzda Üsküdar sahrâsından hareket cânib ve tevcîh ve azîmeti meczûm ve muhakkak olmağla de‘b-i kadîm üzere sadr-ı a‘zam dairesine ve ahâlî-i divan ve ocaklarım halkına iktizâ edip Rumeli cânibi ihracı fermânım olan deve ve bârgirlerden mâ‘adâ beher hâl memâlik-i Anadolu’dan dahî müstevfî mekkârî katır ve bârgirler ihrâc ve ihzârına muhtâc olunmamağa ve kazâ-i mezbûrlardan bâ‘de’l-ihrâc mekkârîleri ve mekkârîbaşı ile ma‘iyetine istishâb ve doğru Sivas’a götürüp Sivas mübâyâ‘acısı Zarilezâde Mehmed -zîde mecdühû ma‘rifetle Sivas

re'âyâsından tahsîl oldukları mikdâr-ı zehâir ve peksimet tahsîl edip zerre mikdâr zehâir ve peksimet tahsîl ettirmek mikdâr (...) memhûr temessûk verildikten sonra der'akab yola azîmet olunursa katırları (...) evvel gidenden i'tibâr olunmak şart-ı târîhiyle iki kıt'a hüccet-i şer'îyye indirtip Dersa'âdetime irsâl ve bir kıt'ası rızâ ma'iyetle ordu defterdârına îsâl için yedinde hıfz ve esnâ-i râhda bir habbe zehâir ve bir dane peksimet zâyî' ve telef olmamak üzere gereğince muhâfaza ve muhârese ederek Erzurum'a nakl ve tesyîr ve zam ve mezâlîmeden serasker-i müşârun-ileyhin re'y ve ma'rifetle zehâir ve mühimmât naklinde istihdâm olunmak üzere zehâirler ve katırları buna getirip buna azîmetleri günün târîhiyle müş'ir aldığı hüccet-i şer'îyyeyi ordu defterdârına teslim ve edâ-yı hizmet eylediğin müş'ir serasker-i müşârun-ileyhe ve ordu defterdarı mûmâ-ileyheden senedât alıp Dersa'âdetime avdet ve rehâvet eylemeyesin ve siz ki kâdılar ve kethüdâ yerleri ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerisiniz vech-i meşrûh üzere zikr olunan yüz re's katırları bâlâda mastur şurût-ı ekideye ri'âyet olunarak bir gün akdem ve bir sâ'at mukaddem tedârik ve ihrâc ve mekkârîbaşî ile ma'a mübâşir-i mûmâ-ileyhe teslim ve acele savb-ı maksûda îsâl eylemekte her biriniz bezl-i vüs' ve kudret eyleyesiz lâkin bu mikdâr davarları tamâmen veyâhud ihrâc ve tedârik ediniz deyû beyhûde îrâd-ı özr ü illet edip veyâhud mekkârîbaşîlarını a'yân-ı vilâyete nasb eylemeyip edânîden ta'yîni ile esnâ-i râhda katırların ba'zı helâk oldu deyû mahâlîne tamâm götürmeyip noksân getirmesine sebep olunmak ihtimaliniz olursa muâhaze ve mu'âteb olacağınızı ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhesin sen dahî tenbîh ve fermân olunduğu üzere tekayyüd ve ihtimâm edip re'âyâ fukarâsına zulm ü ta'addî ile hilâf-ı emr-i âlî hareket eylemenden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i âlîşânımın mazmûn-ı itâ'at makrûnuyla âmil olup hilâfıyla vâzî'-ı hareketten be-gâyet ihtiraz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min Saferi'l-hayr sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf. Mûcebince mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe tarafından buyuruldu-yı şerîfe vârid olduğu işbu mahâle kayd şüd, Kazâ-i Edremid katır re's 14.

26b-1. Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi

İşbu bin yüz elli altı senesinde bâ-fermân-ı âlî Edremid kazâsından mübâyâ'a ve tersâne-i âmireye nakli lâzım gelen beş yüz elli kantar zift ve katran husûsunda verilen () gurus ve mukaddemâ Serdar Mustafa Ağa yediyle vilâyet umûru için farz alınan beş yüz gurus def'a el-Hâc Osman yediyle gündelik vilâyet umûruna yüz elli gurus ve Balıkesir Paşası tarafından

teftiş fermânıyla gelen çukadâr hizmeti ve kahve on dokuz hinta ve sâir zehâir bey‘ memnû‘ fermânıyla gelen mübâşire yüz gurus ve vilâyetin avârız-ı evkâfı husûsü için devlet tarafına giden ademler yediyle Âsitâne’de sarf için verilen ve kendi icrâatları ve kasabanın konak harcları ve harc defter-i hüddâmiye ve kethüdâiye ve kalemiye ve muhızıriye min-haysü’l-mecmû‘ iki bin iki yüz yirmi sekiz gurus bâliğ olmağla bi’l-cümle a‘yân ve sâir ahâlînin ittifâk ve ittihâdlarıyla kazâ-i mezbûrun mevcûd yüz yirmi bir hanesi üzerine tarh ve tevzî‘ olundukda beher hâneye on sekizer gurus ve beşer semen isâbet etmeğın tahsîldar ta‘yîn olunan fahrü’l-akrân Serdar Mustafa Ağa yedine verilen hâne defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fi’l-yevmi’l-ısrîn min şehri Rebî‘u’l-evvel sene sitte ve hamsîn ve mi’e ve elf.

Mahalle-i el-Hâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2, rub‘ 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2, rub‘: 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne 2, rub‘ 1	Mahalle-i Câmi‘-i Vasat Hâne 2, rub‘ 1
Mahalle-i Kādı Celal Hâne 2, rub‘ 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub‘ 1.5	Mahalle-i Câmi‘-i Kebîr Rub‘ 1.5
Mahalle-i Kādı İlyas Hâne 3	Karye-i Avcılar Hâne 4.5	Karye-i Bayındır Hâne 1 rub‘ 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5
Karye-i Güre Hâne 5, rub‘ 3	Karye-i Kızılkeçili Hâne 1.5	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi Hâne 1.5	Karye-i Şekviran Hâne 3
Karye-i Araplar Hâne 1	Karye-i Kādı Hâne 3.5	Karye-i Kızıl Hâne 2	Karye-i İbrahimce Hâne 1, rub‘ 1	Karye-i Babaylar Hâne 1
Karye-i Narlı Hâne 1	Karye-i Yapıcılar Hâne 1	Karye-i Dereli Hâne 1.5	Karye-i el-Hâc Aslan Hâne 1	Karye-i Balcılar Hâne 1

Sayfa 27

Karye-i Kaşıkçı Hâne 2, rub‘ 1	Karye-i Temaşalık Hâne 3.5	Karye-i Havrankebir Hâne 17, rub‘ 3	Karye-i Yenice Hâne 2	Karye-i Karacalar Hâne 1.5
Karye-i Sarnıç Hâne 1, rub‘ 1	Karye-i Dereviran Hâne 1	Karye-i Eymir Hâne 1	Karye-i Şapçı Hâne 1, rub‘ 3	Karye-i Frenk Hâne 3
Karye-i Çıt Hâne 2, rub‘ 1	Karye-i Çoruk Hâne 4	Karye-i Çıkırıkçı Hâne 4.5		

Guruş	Zikr olunan masârifdir ki ale’l-infirâd zikr olunur
500	Zift ve katran husûsuna
500	Serdar Mustafa Ağa yediyle vilâyet tarafına
150	El-Hâc Osman yediyle
19	Balıkesir Paşası tarafından
10	Mekkârî katırı isti‘câline
100	Hınta husûsu için gelen mübâşire
80	Katır husûsu için devlet-medâra irsâl arz harcı
149	Vilâyet avarızına evkâfı için Âsitâne tarafına gidenlere
42	Def‘a devlet tarafına arz ile iki nefer
2	El-Hâc Osman yediyle
17	El-Hâc Abdülkadir zâde yediyle masrûf Mehmed Ağa yediyle
14	Katır mübaşirinin konak harcı
4	Câmi‘-i Evsat’da el-Hâc İbrahim’in harcı
1	Etmekçi el-Hâc Mehmed’in
35	Def‘a devlet tarafından i‘lâm harcı
200	Harc-ı defter
20	Hüddâmiye
20	Kethüdâiye
6	Kalemiye

6	Muhziriye
235	Tahsildâriye
2235	(Toplam)

27a-1. Sivas'a Yük Beygiri İhracı

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izzî ve'l-ihîşâm el-muhtassu bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Karesi Sancağı mutasarrıfı dâme ikbâlehû ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdenü'l-fezâil ve'l-keâm Saruhan ve Karesi sancaklarında vâki' olan kazâların kâdıları -zîde fazluhum kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Saruhan mütesellimi dergâh-ı mu'allâm gediklilerinden bu husûsa memûr olan Mustafa -zîde mecdühümâ ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yeri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin Saruhan ve Karesi sancaklarından ihrâcına memûr olduğun iki yüz elli re's mekkârî bârgiri ve katırlarının bir an akdem ihrâc ettirilmesi mühim ve muktezî olduğuna binâen tekmîl ve isti'câli için işbu emr-i şerîf-i âlişânım ısdâr ve ile irsâl olmuştur imdi husûsuna zinhar ve zinhar bir dürlü özr ve tevakkufa ruhsât ve cevâz göstermeyip muktezâ-yı memûriyetin üzere zikr olunan davarları biran akdem yerli yerinden ihrâc ve doğru Sivas'a tesyîr ve mecmû'an Sivas mübâyâ'asından zahîre tahmîl ve berkadîm-i mukaddem Erzurum'a sevk ve îsâl eylemekde bezl-i vüs' ve kudret ve müceb-i avk u te'hîr olur vaz' u hareketden be-gâyet hazer ve mücânebet eyleyesin ve siz ki mîr-i mîrân olanlar ve mütesellim mûmâ-ileyhimsiz sâirlerisiz mârrü'z-zikr davarların bir an akdem ihrâcı matlûb-ı hümayûnum iken ihrâcında inâd ve muhâlefet veyâhud ihmâl ve tekâsül misillü hareket edenlerin haklarından gelineceği mukarrer olduğunu tefehhüm ederek bir sâ'at mukaddem mübâşir-i mûmâ-ileyhe ma'rifetle yerli yerinden ihrâc ettirilmesine ale'l-ittifâk mezîd-i ihtimâm ve dikkat ve hilâf-ı emr-i şerîfim vaz' ve hareketden mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîlü's-şân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olup hilâfyla vaz' hareketten be-gâyet hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis min Rebî'u'l-evvel sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

27b-1. Vekili Haksız Yere Mahsûlünü Alması ve Mahkeme Tarafından Mahsûlün Geri Ödenmesi Kararı

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Edremid ve () kazâları nâibleri zîde ilmühümâ tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki nişân-ı hümayûn verilen dergâh-ı mu'allâm kapı kullarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mahmud -zîde mecdühümâ südde-i sa'âdetime arzuhâl edip berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu Edremid kazâsına tâbi' Zeytinli ve () nâm karyelerinin bin yüz elli üç senesinin mahsûlat ve rûsûmu mûmâ-ileyhin berâtı mücebince tahvîlin târîhine düşmüş iken âhardan karye-i mezbûr sükkânından Seyyid Mustafa nâm yeniçeri fuzûlî zabt edip ol vechle ze'âmetin mahsûlüne gadr eylediğin ve tarafından Mustafa nâm kimesneyi vekîl nasb eylediğin bildirip berâtı mücebince sene-i mezbûrede tahvîl târîhine düşüp mezbûrun fuzûlî zabt eylediği mahsûl ve rûsûmu zâbitân ma'rifetiyle vekil-i mezbûran alıverilip ber-vechle te'allül ve tereddüd ettirilmemek bâbında emr-i şerîfim recâ eylediğin ecilden kânûn üzere âmil olunmak emrim olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel dahî husûs-ı mezbûru tamâm-ı mukayyed ve berâtına nazâr edip göresin ze'âmet-i mezbûrbi'l-fi'il berât-ı şerîfimle mûmâ-ileyhin üzerinde olup nizâ' ze'âmet olmayıp ancak mahsûlde olup ve talep eylediğin sene-i mezbûre mahsûlü ve rûsûmu mûmâ-ileyhin tahvîl târîhine düşmüş ise berâtı mücebince tahvîl târîhine düşen mahsûl ve rûsûm mezbûrda mıdır gayride midir yoksa re'âyâsı zimmetlerinde mi kalmıştır her kimden tevcih eder ise bâ'de's-sübût hükm edip vekîl-i mezbûre alıveresin ama mukayyed olasın ki bu bahâne ile re'âyâdan senede iki def'a mahsûl ve rûsûm alınmak ihtimâli olmaya min-bâ'd kânûn ve berâtına emr-i hümayûnuna muhâlif kimesneye te'allül ve tereddüd ettirmeyip eslemeyip inâd ve muhâlefet üzere olanı arz edip mezbûr için bir dahî emr-i âhar irsâline muhtâc eylemeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi-evâsıt-ı Rebî'u'l-evvel sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

27b-2. Eşkîyâlık ve Cezalandırılmaları Hakkında Fermân

Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Edremid ve Kemer voyvodaları -zîde kadruhumâ ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri bi-esrihim inhâ olunur ki hayyen ve meyyiten ahz istişâlleri murâd hazret-i cihândâri haklarında tarafımıza ve taraflarınıza hitâben emr-i âlîşân sâdır olan Saracalı Himmet nâm şekâvet-pîşe sâkin olduğu Eğri nâm karyede muhasara olundukda cevfi leylde olduğu mahalden firâr sen ki voyvoda ileyhimâsın sizinle hüsn-i mu'âmelesi olduğuna binâen tarafınıza doğru müteveccih ve âzim olduğu sahîhan ma'lûmumuz olmağla imdi şakî ve avene ve refikleri sâdır olan fermân-ı hümayûn

mûcebince elbette ve elbette hayyen ve meyyiten ahz bir mazmûn emr-i âlî tarafımıza irsâle ihtimâm eylesiz ve ale'l-husûs lâzimü'l-ihtimâmdan ömr-i vâhiye irâdî mülâhazasıyla şakı-i mezbûr ve avene ve refiklerinden ol havâliden ferd-i vâhid firâr ve gaybet etmek ihtimâli olur ise Hüdâ-yı müte'âl hazretlerinin azâmet-i kibriyâsı hak için bu makûle-i şekâvet-pîşelere mâni' olduğun taraf-ı devlet-i aliyyeye gereği gibi arz ve i'lâm ve şakı-i mezbûr ve avenelerine olacak cazâ-i haklarınızda bilâ-te'hîr ve lâ-tevakkuf icrâ olunacağını iştibâh âşikâr bilip bu husûs-ı lâzimü'l-ihtimâmda hâb-ı rahâtınızı bi'l-küllîye terk birle sarf nakdine kudret ve rızâ-yı hazret-i pâdişâhî tahsîli-için şakı-i mezbûr ve refik ve avenelerinin hayyen ve meyyiten ahz ve istihsâllerinde bezl ü tâb hareket eylemeniz bâbında işbu buyuruldu tahrîr ve ısdâr ile irsâl olunmuşdur inşâllâhu te'âlâ vusûlünde gerekdir ki hareket üzere olduğumuz ma'lûmlarınız oldukda avn bârî ile bize varıncaya değin şakı-i mezbûr ve avene ve refiklerinin kemâ-hiye hakkuhâ ihtimâm ve gayret eylediklerinizde sayenizde meşkûr olup ez'âf-ı muzâ'af ile mükâfâtını bulursız ma'âza'llâhi te'âlâ eşkiyâ-i mezbûrûndan ferd-i vâhid ol havâliden firâr ve gaybet etmek ihtimâlleri olur ise cümlelizin sâdır olan emr-i âlîşânıma mugâyir iğmâz ve rehâvet ve ihmâl ve tekâsülleri zâhir oldukda ahvâl-i keyfiyetiniz devlet-i aliyyeye arz ve i'lâm ve her birileriniz mu'âteb mu'âkab olacağınızı ve muhakkak bilip ona göre encâm-ı kârı fıkır ü mülâhaza eylemeyerek kemâl-i ihtimâm ve basîret

Sayfa 28

ve tahsîl-i rızâ-yı pâdişâhîye bezl-i nakdine kudret ve hilâfıyla vaz'-ı hareketden gâyetü'l-gâye tevakkî ve mücânebet ve mûcebince buyuruldu ile âmil olasız. Fî 25 RA 1156

28a-1. Zeytinli ve Diğer Karyelerinin Mahsul ve Rûsumu İltizama Verilmesi

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki

Berât-ı âlişân ile mutasarrıf olduğum ze'âmetim mülhâkâtından Edremid kazâsına tâbi' Zeytinli karyesi ve kazâ-i mezbûrda vâki' karyelerimizin bin yüz elli beş senesinde vâki' olan mahsûl ve rûsumun ahz ü kabz etmek üzere işbu bâisü't-temessük mezbûr Ahmed Ağa'ya altı yüz gurûşa der uhde ve iltizâm ol dahî iltizâmı kabûl edip ve iltizâmı olan meblağ-ı mezbûru yedinde ahz u kabz olmağla işbu yedine zabta temessük verildi inşâllâhu te'âlâ kurâ-i mezbûrları sene-i mezbûrda zabta ve vâki' olan mahsûl ve rûsumun ve resm-i tapu ve deştân ve sâ'ir rûsumâtı ahz ü kabz edip zabtına tarafımızdan ve tarafına âhardan kimesne dahl ü ta'arruz eylememek için işbu zabtına temessük verildi. Fî't-tarih-i mezbûr.

Bende Mahmud mutasarrıf-ı dergâh-ı âlî

28a-2. Zeytinli ve Diğer Karyelerin Rûsumlarının İltizama Verilmesi

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki

Karesi sancağında Edremid nâhiyesinde Zeytinli ve kazâ-i mezbûrede kurâ-i âharlarda hassaya mutasarrıf olan dergâh-ı mu‘allâm müteferrikalarından Mahmud Ağa’nın işbu bin yüz elli beş senesi Mart’ı ibtidâsından Şubat’ı gâyetine değin kazâ-i mezbûrda Zeytinli karyesi ve sâ’irlerinin a‘şâr-ı şer‘iyyesi ve rûsûm-ı örfiyyesi ve tapu-yı zemîn ve sâir rûsûmâtı der-uhde ve iltizâmında olmağla sene-i mezbûrda kurâ-i mezkûrlarda vâki‘ olan aşâr-ı şer‘iyye ve rûsûm-ı örfiyye ve tapu-yı zemîn ve sâ’ir rûsûmât-ı cüzî ve küllî her ne hâsıl olur ise izzetli Seyyid Mustafa Ağa’ya iltizâm olunup ve ol dahî iltizâmı kabûl edip ve bedel-i iltizâm olan meblağ-ı mezbûr tamâmen yedinden ahz ve kabz olmağın zabt için yedine işbu bir kıt’a temessük verildi tarafımızdan ve tarafına âhardan kimesne dahl ü ta‘arruz eylememek için işbu temessük verildi. Fi’t-tarih-i mezbûr.

Bende Ahmed mültezim-i ze‘âmet-i mezbûre

28a-3. Edremit’in Devlet Tersanesine Satması Gereken Zift ve Katran Miktarın Tahsîl Edildiği

Medîne-i Edremid ahâlîlerinden el-Hâc Mustafa ve el-Hâc Mehmed b. Abdullah ve el-Hâc Said b. Abdurrauf ve el-Hâc Osman b. Hüseyin ve Mehmed ve Halil b. Mustafa ve Mustafa Beşe b. Abdülsettar ve Molla Hasan b. Halil ve tevâbi‘ karyelerinden Zeytinli nâm karye sükkânından el-Hâc İsmail b. Said ve el-Hâc Hüseyin b. Said ve Osman b. Mehmed ve Havran karyesi sükkânından el-Hâc Mustafa b. Abdurrahman ve el-Hâc Hasan b. Mehmed ve Molla Hasan b. Ali ve Evciler karyesi sükkânından Elhâc Abdullah b. Mustafa ve Elhâc Hasan b. Veli ve Hasan Beşe b. Mehmed ve Kulaklar karyesi el-Hâc Mustafa ve Mehmed b. Yusuf ve Tahta karyesi sükkânından Said Beşe b. Mustafa ve Muhammed b. Said ve Güre karyesi sükkânından Said b. Mehmed ve Mustafa b. Abdullah ve Kādî karyesi sükkânından Hüseyin b. Mahmud ve Yusuf b. Veli ve Dereli karyesi sükkânından Halil b. el-Hâc Hüseyin ve Mehmed b. Said ve Temaşalık karyesi sükkânından es-Seyyid Hüseyin b. Hasan Ali b. Hamza ve Sarnıç karyesinden Mehmed ve sâir ma‘lûmü’l-esâmî ve ma‘rûfû’l-eşhas meclis-i şer‘-i şerif-i enverde işbu bin yüz elli altı senesinde bâ-fermân-ı âlî Kazdağı kazâlarından tersâne-i âmire mühimmâtı için zift ve katran mübâya‘asına memûr olan Halil Ağa b. Ali mahzarında takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm edip sene-i mezkûreye mahsûb olmak üzere hâlâ

mübâya‘asına memûr olduğu zift ve katrandan Edremid kazâsına isâbet eden üç yüz kantar zift ve üç yüz kantar katran mübâşir-i mûmâ-ileyhe bizlerden tamâmen mübâya‘a ve tahsîl ve ahz u kabz edip Halil Ağa Divan-ı âlîde tasrîh olunnduğu üzere cânib-i yedinden beher kantarına ta‘yını buyurulan birer guruş mübâşir-i merkûm yedinden tamamen ahz u kabz eylemen olduğu tersâne-i âmireme nakl ve teslîme ta‘ahhüd eyledi dediklerinde gıbbe’t-tasdîki’ş-şer‘î mübâşir-i mûmâ-ileyhe kelâm edip hâlâ mübâya‘asına memûr olduğu zift ve katrandan ber-vech-i muharrer kazâ-i mezbûra isâbet eden üç yüz kantar zift ve üç yüz kantar katranı kazâ-i mezbûr ahâlîleri yedlerinden tamâmen ahz u kabz mahâl-i memûra nakl ve teslîme ta‘ahhüd eyledim ahâlî mezbûrun zimmetlerinde bir bâkî kalmadı dedikde gıbbe’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketb olundu. Fî gurre-i Rebî’ülâhir sene sitte ve hamsîn ve mi’e ve elf.

Şühûdü’l-hâl: Müderris el-Hâc Mustafa Efendi, el-Hâc İbrahim Efendi, İmâm Mustafa Efendi Hüseyin, Mehmed Ağa b. İbrahim, es-Seyyid Mustafa Ağa b. es-Seyyid Ahmed, İbrahim b. Mustafa

28b-1. Katran ve Zift’in Tahsîlinin Gerçekleştiğini Gösteren Tezkere

Bâ‘is-i tezkere budur ki; İşbu bin yüz elli altı senesi-çün bâ-fermân-ı âlî tersâne-i âmire emîni tarafından mübâşir ta‘yîn ve memûr olduğu zift ve katran mübâya‘asından Edremid kazâsı ahâlîlerinden üzerlerine edâsı lâzım gelen üç yüz katran ve üç yüz kantar zifti kazâ-i mezbûrdan tahsîl ve tamâmen ahz u kabz olunup kazâ-i mezbûrun ahâlîlerine işbu tezkere verildi. Tahrîren fî gurre-i Rebî’ülâhir 1156.

28b-2. Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi

İşbu bin yüz elli altı senesinde bâ-fermân-ı âlî Erzurum cânibi seraskeri ma‘iyetine zehâir nakli ve sâir hidemât mühimmede i‘mâl ve istihdâm olunmak üzere Karesi sancağından ihracı lâzım gelen yüz re’s katırlardan Edremid kazâsına isâbet eden on dört katırın âlât ve bisâtlarıyla ma‘an kıymetleri bin yüz yirmi guruş olup ve zikr olunan katır husûsuna gelen mübâşirlerin hizmetleri elli bir guruş ve yine sene-i mezkûrede ber-mu‘tâd-ı kadîm bir sene tamâmına değin edâ-yı hizmet şartıyla menzilci ücreti yedi yüz guruş ve Balıkesir tarafına katır husûsu için irsâl olunan Osman Bey’in ücreti yirmi beş guruş Aydın muhassılı tarafından buyuruldu ile gelen çukadâra elli guruş ve konak harcı altı buçuk guruş ve harc-ı defter iki yüz guruş ve hüddâmiye yirmi guruş ve kalemiye ve muhziriye ve tahsîldâriye min-haysü’l-mecmû‘ iki bin dört yüz seksen iki guruş bâliğ olmağla bi’l-cümle a‘yân ve

ahâlinin ittifâk ve ittihâdlarıyla kazâ-i mezbûrun mevcûd yüz yirmi bir hânesi üzerine tarh ve tevzi' olundukda beher hâneye yirmi beşer gurus yirmi birer pâre isâbet etmeğın tahsîldar ta'yîn olunan fahrû'l-eşbâh Serdar Mustafa Ağa'nın yedine verilen hâne defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur. Tahrîren fî 6 R 1156.

Mahalle-i el- Hâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2 rub' 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2 rub': 3	Mahalle-i Kâdı Celal Hâne 2 rub': 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne: 2 rub':1	
Mahalle-i Câmi'-i Evsat Hâne 2, rub': 1	Mahalle-i Kâdı İlyas Hâne 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub' 1.5	
Mahalle-i Câmi'-i Kebîr Rub' 1.5	Karye-i Avcılar hâne Hâne 4.5	Karye-i Bayındır Hâne 1 rub' 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5	Karye-i Güre Hâne 5 rub' 3
Karye-i Kızılkeçili Hâne 1.5	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi Hâne 1.5	Karye-i Kaşıkçı Hâne 2 rub' 3	Karye-i Araplar Hâne 1	Karye-i Kadı Hâne 3.5
Karye-i Kızıl Hâne 2	Karye-i İbrihimce Hâne 1 rub' 1	Karye-i Babaylar Hâne 1	Karye-i Narlı Hâne 1	Karye-i Yapıcılar Hâne 2	Karye-i Dereli Hâne 1.5
Karye-i el- Hâc Aslan Hâne 1	Karye-i Balcılar Hâne 1	Karye-i Şekviran Hâne 3	Karye-i Temaşalık Hâne 3.5	Karye-i Havran Hâne 17 rub' 3	

Karye-i Yenice Hâne 2	Karye-i Karacalar Hâne 1.5	Karye-i Sarnıç Hâne 1 rub' 1	Karye-i Dereviran Hâne 1	Karye-i Eymir Hâne 2	Karye-i Şapçı Hâne 1 rub' 1
Karye-i Frenk Hâne 3	Karye-i Çıt Hâne 2 rub' 1	Karye-i Çoruk Hâne 4	Karye-i Çıkırıkçı Hâne 4.5		

Sayfa 29

Guruş	Masârif-i mezkûr
1120	Katır aded 14
52	Mübaşiriyesi isti'câl ile ma'a
6,5	Def'a
25	Balıkesir'e irsâl olunan ücret
5	Serdar Mustafa Ağa yediyle
700	Sene-i mezkûrda menzilci
6,5	Katır mübaşirinin konak harcı
50	Aydın muhassılı tarafından gelen çukadâra
200	Harc-ı defter
20	İ'lâm harcı
23	Hüddâmiye
23	Molla efendiye
6	Kalemiye
6	Muhziriye
230	Tahsildâriye
2482,5	(toplam)

29a-1. İmdad-ı Seferiyye Tahsîl Fermânı

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdenü'l-fezâil ve'l-keîâm Karesi sancağında vâki' kâdılar -zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet -zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki ser- haddât abramak işbu sene-i mübârekede a'vâm-ı mâziye misillü asâkir ve zehâir ile istihkâmlarına ibtidâr olmakdan nâşî memâlik-i mahrûsemde vâki' eyâlet ve elviyeden bin yüz elli altı senesine mahsûben imdâd-ı seferiye tahsîl fermânım olup ve hâlâ Karesi sancağı mutasarrıfı Hamszâde Amr Paşa dâmet-me'âliyhû-nun işbu sene-i mübârekede sefere memûr ve ta'yîn kılınması musammem olduğuna binâen tevfir-i asker ve techîz mallarımız seferiyesi içün mesârif kesîresi olmakdan nâşî levâzım meûnetine avn ve medâr olmak üzere livâ-i mezbûrenin sene-i mezbûra mahsûben mu'ayyen olan sekiz bin iki yüz elli guruş imdâd-ı seferiyesi şürû-ı seferiye üzere tahsîl ve derhal mûmâ-ileyhin tarafına bi't-tamâm edâ ve teslîm olunmak fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ile irsâl olmuşdur imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz sene-i mezkûra mahsûben livâ-i mezbûranın mu'ayyen olunan imdâd-ı seferiyesi kat'â avk ve te'hîr ve aslâ etmeksizin mu'accelen tevzî' ve tahsîl ve bir an evvel tarafından kabzına memûra edâ ve teslîm edip mikdâr-ı zerre hilâfından ve avk ve te'hîrden be-gâyet hazer ve mücânebet olunmak üzere fermân-ı alîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sâdır olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at makrûnuyla âmil olasız şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâhir-i Muharrem sene sitte hamsîn ve mi'e ve elf.

Kazâ-i Edremid ve livâ-i Karesi, imdâd-ı seferiye vali-i Karesi Hamszâde Amr Paşa, yalnız bin üçyüz otuz buçuk guruşdur, bâ mühr-ü Mehmed Efendi nâib-i Balıkesir. 133 ber mu'tâd-ı kadîm harc bâb onda bir, 133 ber mu'tâd-ı kadîm devlet-i aliyye mübâşiriye onda bir

29a-2. İmdâd-ı Seferiye Tahsîlinde Görevlendirme

Şerâyi'-şi'âr İvrindi ve Edremid ve Kemer kazâlarının kâdıları efendiler -zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân voyvodaları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri -zîde kadruhüm inhâ olunur ki işbu bin yüz elli altı senesine mahsûben Karesi Sancağının imdâd-ı seferiyesi tahsîl bâbında şeref-bahş-ı sudûr olan fermân-ı celîlü's-şân mücebince Balıkesir'de ma'rîfet-i şer'le tevzî' ve her bir kazânın hisselerine isâbet edeni müş'ir pusulalar verilmekle kazâlarınızın sehimlerine isâbet eden imdâd-ı seferiye hâlâ devlet-i aliyyeden mübâşir ta'yîn olunan izzetli el-Hâc İbrahim Ağa bâ-fermân-ı âlî kabzına memûr olmağla merkûm Hacı

İbrahim Ağa'ya edâ ve teslîm eylemeniz bâbında işbu buyuruldu tahrîr ve ısdâr ile irsâl olunmuşdur inşâllâhu te'âlâ vusûlünde gerekdir ki sâdır olan fermân-ı şerîf-i âlîşân mücebince kazâlarınız sehimlerine isâbet eden imdâd-ı seferiyeyi pusulalarda beyan olunduğu üzere bir andan akdem edâ ve teslîm eyleyip müceb-i buyuruldu ile âmil olasınız. Fî 6 R 1156.

29b-1. İmdâd-ı Seferiye Tahsîl Fermânı

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdenü'l-fezâil ve'l-keîlâm eyâlet-i Anadolu vâki' olan kuzât efendiler -zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet -zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki ser- haddât abramak işbu sene-i mübâreke de a'vâm-ı mâziye misillü asâkir ve zehâir ile takviyet ve istihkâmlarına ibtidâr olmakdan nâşî memâlik-i mahrûsemde vâki' eyâlet ve elviyelerden bin yüz elli altı senesine mahsûben imdâd-ı seferiye tahsîl fermânım olup ve hâlâ Anadolu vâlisî ve Erzurum cânibi seraskeri olan düstûr-ı mükerrrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem vezîrim Said Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehûnun tevfir-i asker ve techîz mallarına seferiye için masârif-i kesîresi olmakdan nâşî levâzım ve meûnetine avn ve medâr olmak üzere eyâlet-i mezbûrenin sene-i mezbûreye mahsûben mu'ayyen olan üç yüz otuz kese akçe imdâd-ı seferiyesi şürût-ı seferiye üzere tahsîl ve irsâl müşârun-ileyhin tarafına bi't-tamâm edâ ve teslîm olunmak fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve kıdvetü'l-emâcid ve'l a'yân sâbıkâ Kıbrıs muhassılı Amr zîde mecdühû ile irsâl olunmuşdur imdi siz ki mûmâ-ileyhin siz sene-i mezbûre mahsûben eyâlet-i mezbûrenin mu'ayyen olan imdâd-ı seferiyesini kat'â avk ve te'hîr ve asla meks ve taksîr etmeksizin mu'accelen tevzî' ve tahsîl ve bir an evvel tarafından kabzına memûra edâ ve teslîm edip mikdâr-ı zerre hilâfından ve avk ve te'hîrden be-gâyet hazer ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ ve lâzîmü'l-imtisâlimin mazmûn itâ'at makrûnu ile âmil olup hilâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i Muharremü'l-harâm sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Kazâ-i Edremid Livâ-i Karesi, imdâd-ı seferiye Vâlî-i Anadolu Sa'âdetlü Amr Paşa serasker-i cânib-i Erzurum hâlâ Kütahya mahkemesine bâ-fermân-ı âlî livâ-i mezbûre bu def'a zam olunan otuz üç buçuk guruştan kazâ-i mezbûra isâbet eden elli guruş elli üç akçe ile seferiyesi bin beş yüz elli iki guruş elli üç akçedir. Bâ mühr-i Muhammed Efendi nâib-i Balıkesir

29b-2. İmdâd-ı Seferiye İçin Uyulması Gerekenler Hakkında Fermân

Şerâyi‘-i şî‘âr Karesi Sancağında vâki‘ olan kazâların kâdıları efendiler -zîde fazlulum ve mefâhirü‘l -emâsil ve‘l-akrân livâ-i mezbûrda vâki‘ kazaların kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve voyvodaları ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erleri ve kurâ ihtiyarları -zîde kadruhüm inhâ olunur ki işbu bin yüz elli altı senesine mahsûben hâlâ Anadolu Vâlîsi ve Erzurum cânibi ser-askeri düstûr-ı pâkize-i zamîr devletlü inâyetlü veliyyü‘n-ni‘am kesîrü‘l-kerem Said Paşa efendimiz hazretlerinin eyâlet-i Anadolu‘dan bâ-fermân-ı âlî mu‘ayyen olan üç yüz otuz kese akçe imdâd-ı seferiyesi hali şeref-rîz-i sudûr eden fermân-ı cihân-mutâ‘ mücebince Kütahya mahkemesinde sicil-i mahfûza kayd ve sâdır olan fermân-ı cihân-mutâ‘ mücebince kîbel-i şer‘den verilen mümzâ ve mahtûm pusula mantûku üzere sancağınızda vâki‘ kazâların sehimlerine isâbet eden seferiye malı mu‘accelen tevzî‘ ve vezîr-i müşâr-ı ileyh hazretlerinin taraf-ı devletlerine tamâmen irsâl ve kabzına memûra edâ ve teslim ettirile deyû buyurulduğuna binâen şeref-bahş-ı sudûr eden feman-ı celîlü‘ş-şânıma surêti ihrâc ve taraf-ı şer‘den emzâ etdirilip cümleye i‘lân ve işâ‘at olunmak için müceb-i emr-i âlî divan-ı Anadolu‘dan dahî işbu buyuruldu tahrîr ve isdâr ve kıdvetü‘l-emâsil ve‘l-akrân ağalarınızın (...) ile irsâl olunmuşdur inşâallâhü te‘âlâ vusûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere amel ve hareket ve sâdır olan fermân-ı celîlü‘l-i‘tibâr mücebince cânib-i şer‘den dahî verilen mümzâ ve mahtûm pusula mücebince sancağınızda vâki‘ kazaların sehimlerine isâbet eden seferiye mallarını mübâşir-i mûmâ-ileyhe ma‘rifetiyle bir an evvel ve bir kadem akdem yerli yerinden tamâmen bî-kusûr cem‘ ve tahsîl mu‘temedün-aleyh adamlarınız yedleriyle hazîneye bağlayıp divan-ı Anadolu‘ya mu‘accelen irsâl ve tarafımızdan kabzına memûra edâ ve teslim mezîd-i dikkat sa‘y-i bi‘t-tamâm edip avk ve te‘hîrden ve ihmâl ve müsâmahadan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb edip buyuruldu ile âmil olasız. Fî 11 ZA 1156.

Sayfa 30

30a-1. Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi

İşbu bin yüz elli altı senesine mahsûb olmak üzere Anadolu vâlîsi olup hâlâ Erzurum cânibi ser-askeri olan Said Paşa hazretleri tarafına bâ-fermân-ı âlî mu‘ayyen olan imdâd-ı seferiyesi bin beş yüz kırk altı buçuk guruş olup ve mübâşiriyesi yüz yirmi guruş ve yine sene-i mezkûrede bâ-fermân-ı âlî mezbûra memûr olan Karesi mutasarrıfı sa‘âdetlü Amr Paşa hazretlerine kazâ-i mezbûrun mu‘ayyen olan imdâd-ı seferiyesi bin üç yüz otuz buçuk guruş ve mübâşiriyesi otuz beş guruş olup ve yine sene-i mezkûrda mahâl-i merkumda zehâir nakl

ve hidemât-ı mühimmeden i‘mâl olunmak üzere ihrâc-ı fermân buyurulan katır husûsuna Balıkesir vâlisî tarafından gelen mübâşire ve sonra harcı olan hizmet yirmi iki gurus katır mübâşiri konak harcı ve sâir masârif-i vilâyet ve harc-ı defter ve hüddâmiye ve kalemiye ve muhızıriye ve tahsildâriye cümle beyninde bâ‘de’l-hesab üç bin sekiz yüz on bir kuruşa bâliğ olmağla cümle a‘yân ve ahâlî sâirenin ittifâk ve ittihâdlarıyla meblağ-ı mezbûr kazâ-i mezbûrun mevcûd mevcûd yüz yirmi bir hânesine tarh ve tevzî‘ olundukda beher hâneye otuz birer gurus isâbet etmeğın tahsildar ta‘yîn olunan fahrü’l-akrân Serdar Mustafa Ağa’nın yedine verilen hâne defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Tahrîren fi’l-yevmi’s-sâmin min-şehr-i Rebî‘ülâhir li-sene sitte ve hamsîn ve mi’e ve elf.

Mahalle-i el- Hâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2 rub‘ 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2 rub‘: 3	Mahalle-i Kādı Celal Hâne 2 rub‘: 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne: 2 rub‘:1
Mahalle-i Câmi‘-i Vasat Hâne 2, rub‘: 1	Mahalle-i Kādı İlyas Hâne 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub‘ 1.5
Mahalle-i Câmi‘-i Kebîr Rub‘ 1.5	Karye-i Avcılar hâne Hâne 4.5	Karye-i Bayındır Hâne 1 rub‘ 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5
Karye-i Güre Hâne 5 rub‘ 3	Karye-i Kızılkeçili Hâne 1.5	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi Hâne 1.5	Karye-i Kaşıkçı Hâne 2 rub‘ 3
Karye-i Araplar Hâne 1	Karye-i Kadı Hâne 3.5	Karye-i Kızıl Hâne 2	Karye-i İbrihimce Hâne 1 rub‘ 1	Karye-i Babaylar Hâne 1
Karye-i Narlı Hâne 1	Karye-i Yapıcılar Hâne 2	Karye-i Dereli Hâne 1.5	Karye-i Elhâc Aslan Hâne 1	Karye-i Balcılar Hâne 1
Karye-i Şekviran Hâne 3	Karye-i Temaşalık Hâne 3.5	Karye-i Havran Hâne 17 rub‘ 3	Karye-i Yenice Hâne 2	Karye-i Karacalar Hâne 1.5
Karye-i Sarnıç	Karye-i Dereviran	Karye-i Eymir Hâne 2	Karye-i Şapçı Hâne 1 rub‘ 1	Karye-i Frenk Hâne 3

Hâne 1 rub‘ 1	Hâne 1			
Karye-i Çıt Hâne 2 rub‘ 1	Karye-i Çoruk Hâne 4	Karye-i Çıkırıkçı Hâne 4.5		

Yekûn: hanehâ-121

30a-2. Vakfın Mülkleri ve Gelirlerinin Korunması

Kıdvetü’n-nüvvâbi’l-müteşerri‘în Edremid kazâsı nâibi Mevlânâ () -zîde mecdühû tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki medîne-i Edremid mahallâtından cihet-i avârizları vakfın mütevellisi olan Bahri Mustafa zîde kadruhû südde-i sa‘âdetime arzuhâl edip mütevellisi olduğu hâlâ Edremid kasabası kenarında meşhed pınarı kurbünde lede‘l-ahâlî ma‘lûmü‘l-hudûd bir kıt‘â zeytin bahçesi Eminler kurbünde harâb karye hudûdunda vâki‘ üç kıt‘a ve Şekviran karyesi kurbünde Çelik Vakfı demekle ma‘rûf bir kıt‘a ve Ali Bey kurbünde Hoca Kavsi demekle ma‘rûf on yedi aded eşcâr-ı zeytin mâ-tekaddemden berû vakfiyet üzere tarâf-ı vakfdan zabt ve hâsıl olan gallât yed-i mütevellî ile ve beher sene emr-i şerîfimle vârid olan avârıza sarf olunup bunda olan cânib-i şer‘iyye mücebince yirmi beşer otuzar sene mikdâr-ı zabt ve tasarruf ola gelip âhardan bir vechile dâhil olunmak icâb etmez iken sâlifü’z-zikr meşhed pınarında olan eşcârları kazâ-i mezbûrda sâkin Seyyid İsmail Efendi Eminler’de olan zeytinlikleri Mustafa Efendi ve Şekviran karyesi kurbünde olan eşcârları Feyzullah Efendi ve Alibey kurbünde olanları Molla Mehmed demekle ma‘rûf kimesneler ulemâya meşrûta olmak üzere bin yüz elli () senesinde fuzûlî bî vech-i şer‘ zabt edip taraf-ı vakfa ziyâde gadr etmeleriyle bundan akdem mezbûrlar ile Edremid nâibi el-Hâc Süleyman -zîde ilmühû huzûrunda murâfa‘a-i şer‘a olduklarında zikr olunan dört mahalle olan zeytin eşcârları ma-tâkattemden biri nefis-i Edremid’in cihet-i avârizlarına mevkûf ve meşrût olmak üzere zabt ve tasarruf ve hâsıl olan gallât dahî bir mütevellî ile ahz u kabz emr-i şerîfimle vâki‘ tekâlîfe sarf ve mezbûrun bilâ-nizâ‘ muvâcehelerinde yirmi seneden mütecâviz minvâl-i meşrûh üzere olduğuna bî-garaz Müslimîn şehâdetleriyle sâbit ve taraf-ı vakıfdan zabt-içün kabul mezbûrun yedine hüccet-i şer‘iyye verilmişken mezbûrdan niye memnû‘ olmayıp verilen hüccet-i şer‘iyyeye mugâyir fuzûlî zabt ve mahsûlatına dahi istihlâk edip ziyâde gadr olunduğun ve husûs-ı mezbûr sen ki Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhe el-Hâc Süleyman -zîde ilmühûsun tarafınızdan arz olunduğun bildirip hüccet-i şer‘iyye mücebince şer‘le görülüp sâlifü’z-zikr zeytin eşcârları taraf-ı vakf için mütevellî-i mezkûra aldırılıp

kemâ-kân vakf için zabt ettirilip mugâyir hüccet-i şer‘iyye muhâlefet etdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum ricâ etmeğin hüccet-i şer‘iyye mücebince ma‘rifet-i şer‘le görülmek emrim olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel dahî ihzâr-ı huzzâr kılıp mukaddemâ bir def‘a şer‘le görüp fasl olunmayıp husûslarını tamâmen hak ve adl üzere takayyüd hüccet-i şer‘iyyeye nazâr edip göresin sâlifü’z-zikr zeytinlerin hâsıl olan gallesine vakıf-ı mezbûr vakfiyyesinde tescîl-i şer‘i ve teslîm ile’l-mütevellî ile vakf ve ulemâya şurût ve ta‘yîn etmiş olmayıp fi’l vâki‘ bunun mütevellîsi olduğu avâriz vakfna şart ve ta‘yîn olduğuna gelince vakfiyet üzere taraf-ı vakfdan zabt ve hâsıl olan gallesi dahî yed-i mütevellî ile cem‘ ve beher sene emr-i şerîfimle vârid olan avâriz ve tekâlîfe sarf ola gelmiş iken mezbûrlar hilâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir hüccet-i şer‘iyye fuzûlî zabt edip özr eyledikleri vâki‘ ise ol-bâbda muktezâ-yı şer‘-i kavîmle amel edip dahî vech-i meşrûh üzere bâ‘de’s-sübût ber-müceb hüccet-i şer‘iyye icrâ-yı hak ve hilâf-ı şer‘-i şerîf te‘allül ve tereddüd ettirmeyesiz min-bâ‘d şer‘-i şerîfe ve hüccet-i şer‘iyyeye ve emr-i hümayûnuma muhâlif kimesneye iş ettirmeyip ve kaziyyede medhali olmayanları karıştırmayıp eslemeyenleri yazıp der-i devlet-medârıma arz edip husûs-ı mezbûr için bir dahî emrim varmalı eylemeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fi evâhir-i Rebî‘ülâhir sene sitte ve hamsîn ve mi’e ve elf.

30b-1. Re‘âyâyı Kandırarak Paralarını Alan Kişilerin Uyarılması

Kıdvetü’l-kuzât ve’l-hükkam me‘âdenü’l-fezâil ve’l-keîâm kazâ-i Edremid nâibi -zîde fazluhû tevkî‘-i refî‘-i hümayûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki Edremid kazâsı ahâlîleri südde-i sa‘âdetime arzuhâl edip Edremid kazâsında sâkin Seyyid İsmail Efendi ve Mustafa Efendi ve Molla Mehmed ve Feyzullah Efendi nâm kimesneler kendi hallerinde olmayıp şerîr ve gammaz olup dâ‘imâ kâdı ve nâib ve voyvoda ve subaşı ve sâir ehl-i örf tâifesi yanlarına varıp fukara-yı hilaf vâki‘ mevâd isnâdıyla gamz ve tecrîm ve bi-gayr-i hak akçelerini alıp ve aldırmağa bâ‘is alâka ve medhalleri olmadıkları ile mesalihine ve bilâ emr-i şerîf tekâlîfleri umûruna karışıp ihtilâflarına bâ‘is ve bâdî ve şerlerinden fukarâ-yı âciz kaldıklarını bildirip mezbûrların ol- vechle hilâf-ı şer‘-i şerîf ve fuzûlî ve zâhir olan ta‘addîleri men‘ ve ref‘ ve memnû‘ olmazlar ise keyfiyet-i ahvâlleri der-i devlet-medârıma arz ve i‘lâm olunmak bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden şer‘le görülmek emrim olmuştur buyurdum ki vusûl bulduk da bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel dahî husûs-ı mezbûr tamâm-ı mukayyed olup göresin i‘lâm olunduğu üzere ise eyyâm-ı sa‘âdet encâmında re‘âyâ ve berâyâyâ ve sâirden bir ferde ve bir vechle zulm ü ta‘addî olduğuna

kat'â rızâ-yı şerîfim bu kadar mezkûrlara muhkem tenbîh ve te'kîd eyleye sen ki mâdâm ki kendilerinin bir mühîm mesâlihleri olmadıkça min-bâ'd kâdı ve nâib ve voyvoda ve subaşı ve sâir ehl-i örf tâifesi yanlarına varmayıp ve fukarâ-yı hilâf vâki' mevâd isnâdıyla gamz ve tecrîm etmeyip ve bi-gayr-i hak akçelerini almayıp ve aldırmağa bâ'is olmayıp ve alâka ve medhali olmadığı il umûruna bilâ emr-i şerîf tekâlîfleri husûsuna karışmayıp kendi hallerinde olalar bâ'de't-tebeyyün eslemeyip vech-i meşrûh üzere ta'addî ve tecâvüz ederler ise ism ü resmleriyle yazıp vukû'ı ve sıhhati üzere der-i devlet-medârıma arz ve i'lâm eyleye sen ki

Sayfa 31

Haklarında bu cihette fermân-ı şerîfim sâdır olur ise mücebince amel olana min-bâ'd şer'-i şerîfe ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş ettirmeyip husûs-ı mezbûr için bir dahî emrim varmalı eylemeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâhir-i Rebî'ülevvel sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

31a-1. Edremit Kazâsının 1156 Senesi İmdad-ı Seferiyesini Ödediği

Bâ'is-i tezkire budur ki, Bâ fermân-ı âlî Karesi sancağı mutasarrıfı (...) Paşa hazretlerinin tarafından işbu bin yüz elli altı senesinde mahsûben imdâd-ı seferiye Karesi Edremid kazâsının sehimlerine isâbet eden taraf-ı şer'den verilen mûmzâ pusula mücebince kazâ-i mezbûrdan bâ-temessük ahz u kabz eyledik evvel ecilden ahâlî-i kazânın yedlerine işbu memhûr temessük verildi mücebince amel oluna. Tahrîren fî'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ışrîn min-Rebî'ülâhir sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

31a-2. Re'âyâyâ Zarar Veren Kişinin Limni Adasında Tutulması Cezası

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdenü'l-fezâil ve'l-keâm Limni ve () kâdıları ve Edremid kazâsı nâibi -zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki sen ki Edremid kazâsı nâibi Mevlânâ el-Hâc Süleyman -zîde ilmühûsun südde-i sa'âdetime mektûb gönderip medîne-i Edremid ve tevâbi' karyeleri ahâlîsi bi-isrihim meclis-i şer'a varıp Edremid kazâsı sükkânından Şehla Mustafa Efendi demekle ma'rûf kimesne kendi halinde nice tezvîrat ile fesâda tasaddî eylediğinden nâşî beyne'l-ahâlî kıl ü kâl ve bâ'is ihtilâl olmağla bundan akdem bir kaç def'a şer'den kendüye tenbîh ve pend ü nush olundukda tenbîh olmayıp mâ-takaddemden beri kaziye-yi mezbûranın ceht-i avârizına şurût üç kıt'a vakf zeytin bahçelerini dahî fuzûlî zabt ve gallesine ahz ve istihlâk eyledikde mezbûr ile murâfa'a olduklarına vech-i muharrer üzere olan bahçelerini vakfiyeti muvâcehesinde

yedlerinde olan vakfiye-i ma‘mûlun-bihâ mantûkunca bâ‘de’l-isbât zimmetine mazbût olan gallâtı edaya cânib-i şer‘den tenbîh olundukda âdem-i itâ‘at firâr ve gıbbet ol-vechile ahâlî-yi fukarâya gadr-ı küllî olmağla mezkûr Mustafa bulunduğu mahâlde ve Edremid’de ihzâr ve vech-i meşrûh üzere ve zimmetinde olan galle-i vakf tamâmen kendinden tahsîl ve ihkâk-ı hak olundukdan sonra ıslâh-ı nefis edinceye dek Limni cezîresinde cezîre-bend olunmak bâbında hükm-i hümayûnum verilmek ricâsında ahâlî-yi mahzar ve nâib-i mûmâ-ileyhe arz etmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel dahî mezbûr kazânızın taht kazâsında bulunur ise ahz ve Edremid’de ihzâr ve haklarında terâfu‘ ve mukaddemâ bir def‘a şer‘le görülüp fasl olunan husûsları tamâmen hak ve adl üzere mukayyed olup göresin i‘lâm olunduğu üzere i‘lâm olunduğu üzere ise ol-bâbda muktezâ-yı şer‘-i kavimle amel edip dahî vech-i meşrûh üzere merkûmun zimmetinde olan galle-i vakf her ne ise bâ‘de’s-sübût hükm edip tamâmen tahsîl ve aldırıp ihkâk-ı hak olundukdan sonra mezbûru Limni cezîresine irsâl ve sen ki Limni kâdısı Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhesin vusûlünde mezbûru cezîre-i mezkûrda cezîre-bend eyleyip tekrâr emr-i şerîfim sâdır olmadıkça sebîlin tahliye eylemeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın. Tahrîren fî evâil-i Rebî‘ülâhir sene sitte ve hamsîn ve mi’e ve elf.

31a-3. Vefat Eden Kişilerin Terekelerinin Tahriri ve Düzenlemeler

İzzet-meâb, şer‘at-nisâb Tuzla Kâdısı Mustafa Efendi kâm-yâb, Bâ‘de’t-tahiyyeti’l-vâfiye inhâ olunur ki bundan akdem medîne-i Edremid kazâsı ahâlîsinden iken vefât eden el-Hâc Molla ve Erzurumlu el-Hâc Ali ve el-Hâc Musalli ve Havran karyesi sükkânından el-Hâc Abdülfettah ve Frenk karyesinden Piri Beşe nâm kimesnelerin terekeleri mevâdd-ı mahsusundan olup kuzât ve nüvvâbın tarafımızdan bilâ memûrun tahrîr ve taksîmleri gayr-ı meşrû‘ olmağla aldıkları rüsûmu terekeye ve müceddeden Çukadâr Hasan ma‘rifet ve nezâretiyle tahrîr husûsuna sana tefvîz ve sipâriş olmuştur gerekdir ki Çukadâr-ı merkûm Hasan ile varıp her birinin terekelerini tahrîr ve terkîm ve beyne’l-verese âla mâ-farz Allahü te‘âlâ tevzî‘ ve taksîm ve esnâ-i tahrîrde verese beyinde vâki‘ olan da‘vâyı şer‘le istimâ‘ ve fasl ve rüsûm-ı âdiyeden hâsıl olan meblağı her tatbîkan ile mûmzâ ve mahtûm sûret-i kassâm ile Çukadâr merkûm yediyle tarafımıza irsâl eyleyesin ve’s-selâm.

31b-1. Vefat Eden Kişilerin Terekelerinin Taksimi ve Düzenlemeler

Kıdvetü’l-kuzât ve’l-hükkâm me‘âdenü’l-fezâil ve’l-keâm Tuzla Kâdısı Mevlânâ () -zîde fazluhum tevkî‘-i refî‘-i hümayûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki bundan akdem Edremid kazâsı

ahâlîsinden iken vefât eden Hacı Molla ve Erzurumlu el-Hâc Ali ve el-Hâc Musalli ve Havran karyesinden Hacı Abdülfettah ve Frenk karyesinden Piri Beşe nâm kimesnelerin terekeleri mevâdd-ı mahsûsadan olup kuzât ve nüvvâbın bilâ-izn tahrîri gayr-ı meşrû‘ olmağla a‘lemü’l-ulemâ’i’l-mütebahhirîn efdâlü’l-fudelâ’i’l-müteverri‘în yenbû‘ü’l-fazli ve’l-yakîn, keşşâfü’l-müşkilâtî’d-dîniyye, hallâl ü’l-mu‘dilâtî’l-yakîniyye miftâhu künûzi’l-hakâyık misbâhu rumûzi’d-dekâyık el-mahfûfu bi sunûfî avâtıfî’l-meliki’l-mu‘în bi’l-fi‘il Anadolu kazâskerim olan Mevlânâ Seyyid Mehmed Emin Belevî-zâde edâmallâhu- te‘âlâ fazile tarafından sana tefvîz olmuştur gerekdir ki Mevlânâ-yı müşârun-ileyhe çukadârlarından hakkına ta‘yîn olunan işbu dârende-i fermân-ı vacibü’l-iz‘ân kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Hasan -zîde kadruhû ma‘rifetiyle müteveffâ-yı mezbûrların terekelerini tahrîr için Mevlânâ-yı müşârun-ileyhin tarafından hükm-i şerîfim ricâsına mûmzâ ve mahtûm mektûb verilmeğın ber-muceb-i mektûb amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle varıldıkda müteveffâ-yı mezbûrların terekelerini tahrîr ve terkîm ve beyne’l-verese bi’l-farîzati’s-şer‘iyye tevzî‘ ve taksîm edesın bundan akdem kuzât ve nüvvâb tarafından bilâ-izn tahrîr olunup resm-i kısmet altmış ise vereselerine bâ‘de’r-red müceddeden çukadâr-ı merkûm Hasan -zîde kadruhû ma‘rifetiyle tahrîr ve terkîm ve beyne’l-verese adalet üzere tevzî‘ ve taksîm eylesesın ve veresenin beynlerine vâkı‘ olan da‘vâlarını dahi vech-i şer‘i üzere istimâ‘ eden Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhe âid ve râci‘ olan rûsûmatı mühr-i tatbîkin ile mûmzâ ve mahtûm sûret-i defter ile çukadâr-ı merkûm yediyle taraflarına îsâl ve ırsâl eylesesın eslemeyip inâd ve muhâlefet üzere olanları yazıp arz ve i‘lâm eyleyip husûs-ı mezbûr için bir dahî emrim varmağâ muhtâc eylemeyesın şöyle bilesın alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı Rebî‘ülevvel sene sitte ve hamsîn ve mi’e ve elf.

31b-2. Vefat Eden Kişilerin Terekelerinin Taksimi ve Düzenlemeler

Kıdvetül-kuzât ve’l-hükkâm me‘âdenü’l-fezâil ve’l-keîâm Tuzla Kādısı Mevlânâ Mustafa -zîde kadruhû ve kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Edremid voyvodası () -zîde kadruhûya tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki bundan akdem kasaba-i Edremid ahâlîsinden iken vefat eden Hacı Molla ve Erzurumlu el-Hâc Ali ve el-Hâc Musalli ve Havran karyesinden el-Hâc Abdülfettah ve Frenk karyesinden Piri Beşe demekle ma‘rûf kimesnelerin terekelerini sen ki ve sen ki Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsın emr-i şerîfimle memûr ve Çukadâr Hasan -zîde kadruhû ma‘rifeti ve nezâretiyle terekelerini tahrîre mübâşeret eylediğinde müteveffâ-yı merkûmunun vereseleri mütegalibeden olmağla tahrîre muhâlefet

etmeleriyle sen ki Edremid voyvodası mûmâ-ileyhsin ma‘rifet ve nezâretinle mezbûrların terekelerini beyne‘l-verese âla mâ-farz Allahü te‘âlâ tevzî‘ ve taksîm olunup fîmâ-bâ‘d verese ve âhardan muhâlefet eder olursa asitâne-i sa‘âdetime ihzâr ve te‘dîb olunmak için siz ki mûmâ-ileyhimâsız size hitaben emr-i şerîfim sudûrunu a‘lemü‘l-ulemâ‘i‘l-mütebahhirîn bi‘l-fi‘il Anadolu kazâskeri Mehmed Emin edâmallâhu- te‘âlâ fezâilühû i‘lâm etmeğin müşâr ileyhî i‘lâmı mücebince âmil olunmak emrim olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel dahî sen ki Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhe ve voyvoda-i merkûmsun müteveffiyân-ı merkûmânın terekelerini bu def‘a dahî tahrîr beyne‘l-verese tevzî‘ ve taksîme vereseden ve âhardan muhâlefet eder olur ise te‘dîb olunmaları için Âsitâne-i sa‘âdetime ihzar eyleyip mazmûn emr-i şerîfimle amel olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fî evâil-i Rebî‘ülâhir sene sitte ve hamsîn ve mi‘e ve elf.

Sayfa 32

32a-1. Vefat Eden Kişilerin Terekelerinin Düzenlenmesi

Bâ‘is -i tenmîk-i kabâle oldur ki, Medîne-i Edremid sükkânından iken bundan akdem vefât eden Hacı Molla ve Erzurumlu el-Hâc Ali ve el-Hâc Musallî ve yine medîne-i mezbûr kasabatından Havran nâm karye sükkânından el-Hâc Fettâh ve Frenk karyesinden Piri Beşe nâm kimesnelerin muhâlefâtı tahrîr ve beyne‘l-verese bi‘l-farîzati‘ş-şer‘iyye tevzî‘ ve taksîm ve hâsıl olan rûsûmatı fazîletlü inâyetlü veliyyü‘n-ni‘am hâlâ sadr-ı Anadolu efendimiz hazretlerinin taraf (...) irsâl ve îsâl için bâ fermân-ı âlî memûriyetini hasebiyle müteveffiyân- ı merkûmânın bundan akdem Edremid nâibi Süleyman Efendi ve el-Hâc Mustafa Efendi imzâsıyla mûmzâ ve hatemleriyle mahtûm vereseleri yedine verilen defter-i kassâm mantûkunca veliyyü‘n-ni‘am müşâr-ileyhe efendimiz taraflarına âid olan resm-i kırâ‘atleri ma‘iyetine memûr Çukadâr el-Hâc Hasan yediyle tarafından emr-i hümayûna irsâl olunmağın husûsu mezkûr için tarafımızdan ve taraf-ı âhardan fîmâ-bâ‘d müdâhale olunmamak için işbu tezkere tahrîr ve verese-i merkûmân yedlerine i‘tâ olundu. Fî 22 Rebî‘ülâhir 1156.

32a-2. Karesi Sancağında Eşkıyâ İle Mücadele Edileceği

Karesi sancağı kazâlarına Türkmen ve Ekrâd ve sâir eşkıyâdan kalîl ü kesîr her ne mikdâr zuhûr eder ise zâbitân ve a‘yân ittifâklarıyla üzerlerine varılıp ahz u tertîb cezâları bâbında müceddeden şeref-sudûr olan emr-i cihân-mutâ‘ cümle muvâcehesinde kırâ‘at ve tefhîm olunduğu işbu mahale kayd şüd. Fî 22 Rebî‘ülâhir 1156.

32a-3. Vakıf Mütevellîsinin Kendi Rızasıyla Görevini Bırakması ve Yerine Başkasının Geçmesi

Edremid’de vâki‘ Hakimzâde Vakfının vazîfe-i mu‘ayyene ile mütevellîsi olan diğer Mustafa kendi hüsü rızâsıyla işbu râfi‘-i tevkî‘-i refî‘ü’ş-şân-ı Hakânî Abdurrahman Halîfe -zîde kadruhûya ferâgat ve kasr-ı yed etmekle kasr-ı yedinden tevcîh olunup yedine berât-ı şerîf-i âlîşânım verilmek ricâsına Edremid nâibi Mevlânâ el-Hâc Süleyman -zîde ilmühû arz etmeğin hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra götürüp nâib-i mûmâ-ileyhin arz ve bin yüz elli altı senesi Rebî‘ülâhîr’inin guresi günü târîhiyle müverrah verilen revîş-i hümâyûnum mücebince kasr-ı yedinden tevcîh edip bu berât-ı âlîşânı verdim ve buyurdum ki mezbûr Abdurrahman Halîfe -zîde kadruhû varıp vakf-ı mezbûrun mütevellîsi olup edâyı hizmet eyledikten sonra bundan evvel mütevellî olanlar ne vechile vazîfe-i mu‘ayyenesinde tasarruf olagelmişler ise mezbûr dahî ol minvâl üzere vazîfe-i mu‘ayyenesine evkâf-ı mezbûr mahsûlünden alıp mutasarrıf ola ol-bâbda kasr-ı yed eden mezbûr ve taraf-ı âhardan hiç âhad mâni‘ ve müzâhim olmayıp dahl ü ta‘arruz kalmayalar şöyle bileler âlâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar. Tahrîren fi’l-yevmi’l-âşer Rebî‘ülâhîr sene sitte ve hamsîn ve mi’e ve elf.

32a-4. Asker İhrâcları ve Düzenlemeler

Mefâhirü’l-kuzât ve’l-hükkâm me‘âdenü’l-fezâil ve’l-keâm Anadolu’nun sağ kolu yemîn ü yesârıyla nihâyetine varınca vâki‘ olan kâdılar ve nâibler zîde fazluhum ve mefâhirü’l-emâsil ve’l-akrân yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyarları mütekâ‘id serdengeçti ağaları ve alemdârları ve a’yân-ı vilâyet ve iş erleri ve kal’a dizdârları -zîde kadruhum tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki memâlik-i devlet-i aliyye-i ebediyyü’l-istimrârıma îsâl mefsetet fikr-i fâsid ile kendü hallerinde olmayıp tahrîb ve ictimâ‘ üzere olan tâife-i li‘âmın geniş malları mücerred kuvvet-i kâhire-i satvet-i bâhire-i saltanât-ı seniyyem için hâlâ Diyarbakır cânibi seraskeri ma‘iyetine memûr tavâif-i askeriye’nin teksîr ve tevfirî emr-i hümâyûndan olduğu ecilden Anadolu’nun sağ kolu nihâyetine varınca kazâlarda bulunan cümle mütekâ‘id serdengeçti ağaları ve mütekâ‘id alemdârları ve sâhibü’l-esâmî ve esâmîleri çalık yeniçeri ve cebeci ve topçu ve top arabacısı ve kul oğlundan bir ferdi geriye kalmamak şartıyla ale’l-umûm cümlesi evlerinden ve yerlerinden ihrâc ve serdârları bayraklarıyla âlî-cenâh isti‘câl varıp seraskeri ma‘iyetine erişip ordu-yı hümâyûnumda zâbitleri ma‘rifetiyle ve serdârları bayraklarıyla hidemât-ı aliyyemde bezl-i makdûr uğur-ı dîn-i mübînde sarf-ı miknet nâ-mahsûr eylemeleri için ocağın kesb-i ta’yîn etmiş zâbitânından sürücü ta’yîn olunup ber

minvâl-i muharrer sağ kolun yemîn u yesârıyla nihâyetine varınca bi'l-cümle kazâlardan asâkir-i merkûmânın bir ferdi geri kalmamak üzere umûmen serdâr bayraklarıyla ta'cîl ale't-ta'cîl ihrâc ve memûr oldukları serasker-i müşâr-ileyhim maiyetine tesyîr ile hidemât-ı lâzımede i'mâl ve istihdâm kılınmaları fermânım olmağın kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân yeniçeri zâbiti Başçavuş Musa -zîde mecdühû sürücü ta'yîn ve irsâl olunmağla inşâallâhü te'âlâ vusûlünde siz ki kâdılar siz mübâşir-i mûmâ-ileyhe kazâlarınızın dâhil olduğu sâ'at serdar ile ocak ihtiyarları ve mütekâ'id serdengeçti ağaları ve alemdârları meclis-i şer'e da'vet ve minvâl-i meşrûh üzere memûriyetlerini cümleye i'lân ve itâ'at ve (...) serdârların bayraklarında ve mütekâ'id ağa ve alemdârlar ve bi'l-cümle yeniçeri ve cebeci ve topçu ve top arabacısı ve kul oğlanları bi'l-cümle sürücü mûmâ-ileyhe mübâşeretiyile bir iki güne kalmayıp alâ-eyyi hâl ihrâc ve irsâl olunmaları için gereği gibi takayyüd ve ihtimâm ile dahî mecmû'ü'n- nâs olan mahâllerde münadiler nida ettirilip ve'l-hâsıl bu umûr-ı lâzımü'l-ihtimâm mikdâr-ı zerre kusûr ve tekâsül ve evkât-ı sâireye kıyâs ile meks (...) olunmamak şartıyla kazâlarınızdan ta'cîlen tavâif-i askeriye'nin cümlesi serdârları bayraklarıyla ihrâc ve irsâl olunmalarına vakt-i tâm ve sa'y-i mâ-lâ-keâm eyleyesiz ve sizler ki serdârlar ve mütekâ'id ağa ve alemdârlarsınız gerkedir ki sürücübaşı ma'rifetiyile sâdır olan emr-i alîşânım vürûd eylediği sâ'at her birleriniz dahî kazâlarınızda mevcûd olan sâhib-i esâmîleri ve esâmîleri ve çalık cebeci ve topçu ve top arabacısı neferâtlarını ve kul oğlanlarını bir ferdi geride kalmamak üzere serdârlar bayrağıyla bir iki güne kalmayıp ale't-ta'cîl yerlerinizden hareket ve serî'an ve âcilen serasker-i müşâr-ileyhe ma'iyetine varıp kıyâm eylemek üzere dâmen-i gayreti dermiyân ve ona göre sa'y-i ve ihtimâm olunup şöyle ki bu vakt-i sâir-i evkâta kıyâs ile rehâvet üzere hareket edip icâleten hareket olunmayıp ve gerü kalmak sevdasında olan serdâr ve ağa ve alemdâr ve neferâtdan her kim olursa olsun kal'a-bendi ile iktifâ olunmayıp itâ'at-ı emr-i âlî eyledikleri için haklarında lâzım gelen cezâ icrâ olunduğu mukarrer ve muhakkak bilip ona göre basîret ve intibâh üzere hareket eyleyesiz ve sen ki sürücü mûmâ-ileyhsin memûr olduğun sağ kolun yemîn ü yesârıyla nihâyetine varınca kazâlardan bir kazâyı geriye komayıp cümlesi geşt ü güzâr ederek şeref-sudûr eden emr-i şerîfimi cümle muvâcehesinde kırâ'at ve mazmûn-ı münîfî cümleye ma'lûm olduktan sonra derhâl serdârlık bayraklarını küşâd ile zikr olunan asâkirin bir ferdi geri kalmamak vechiyle ve iki güne komayıp serdârların bayraklarıyla umûmen ihrâc olunmaları için husûs-ı mezbûrda senin dahî her vechile takayyüd tamik olup içlerinde eslemeyip özr ü bahâne ve illet ve bahâne ve avk ve te'hîre mübâderet her kimin nâ-merzi hareketi zâhir olursa sâire müceb-i ibret için ahz ve kal'a-bend ve alâ-vukû'ihî keyfiyetlerini der sa'âdetime arz ve

âcele irsâl ve kazaların cümlesinde edâ-yı hizmet eylediğin şa'r i'lâm ve edâ-yı hizmet eylemene mücidd ü sâ'î olasın ve sizlerinizden ve erleriniz cevâh-i meşrûh üzere mübâşir-i mûmâ-ileyhin tarafından varan mücrîmleri dizdârları olduğunuz kal'ada habs ve kal'a-bend edip tekrar ıtâklar için emr-i şerîfim ve ocak tarafından mühürlü mektûb vârid olmadıkça ıtâlâklarından tehâşî ve mücânebet eylemeyesiz deyü dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan düstûr-ı mûkerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem vezîrim Hasan Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû tarafından mühürlü mektûb verilmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı alîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlî'l-kadrim ve müşârün-ileyhin tarafından verilen mühürlü mektûb mücebince âmil olup hilâfından be-gâyet hazer ve mücânebet eyleyesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâsıt-ı Rebî'ülâhir sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf. Mücebince sadr-ı âlî Ali Paşa hazretleri tarafından mektûb vârid ve sâdır olmuştur.

Sayfa 33

33a-1. Askeri Düzenlemeler (Eksik Kayıt)

İftiharü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtassu bi-mezîdî inâyeti'l-meliki'd-dâ'im dergâh-ı mu'allâm kapıcıbaşlarından olup ricali devlet-i aliyyenin mutemed ve kâr-güzâr ve mücerreb ve istikâmet şî'ârlarından sâbıkan sipâhîleri ağası Mustafa dâme mecdühû ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdenü'l-fezâil ve'l-ke'lâm Üsküdar'dan Anadolu'nun orta kolu yemîn ü yesârıyla Diyarbakır'a varınca vâki' olan kuzât ve nüvvâb -zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâir zâbitân ve a'yân-ı vilâyet -zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki birkaç seneden beri İran hudûdlarında olan serhaddâtın muhâfazası lâzım geldiğine Nadir Şâh'ın dahî mukaddemâ kasd ve azîmeti Erzurum taraflarına olmak şâyî'asına binâen bir müddetten beri Erzurum cânibine serasker tertîb ve ta'yîn ile kalıp sükkân ve ahâlî eğerçe tavnî te'mîn kılmışlar idi ancak bu sene-i mübâreke de şâh müşâr-ı ileyhe tarafından isticlâb olunan haberlere göre gerek Erzurum kolunun ve gerek Bağdâd kolunun takviyetleri lâzım gelmekden nâşî a'vâm-ı maziyyeden ziyâde her kolun metânet ve istihkâmlarına kemâl-i germiyet birle temşiyet ve ibtidâr olunmağla hâlâ Diyarbakır vâlîsi düstûr-ı mûkerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem vezîrim Ali Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû dahî çadırlarıyla sahrâ-yı Bekir'e çıkıp nasb i'lâm ikâmet ve ma'iyetine asâkir-i kesîre ve mühimmât-ı vefire tertîb ve tesyîriyle emrine takviyet verilmiş iken şehir-i Bağdâd vâlîsi düstûr-ı mûkerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem vezîrim Said

Paşa edâmallâhu te‘âlâ iclâlehû tarafından Dersa‘âdetimde vârid olan kağıdlarda Şâh-ı müşârun-ileyhin Bağdâd ve ol havâlilere doğru gelen avane kasd ve azîmetine binâen Diyarbekir cânibinde dahî bir seraskerin bulunması lâzım gelmekle Diyar vâlîsi müşârun-ileyhin ol havâlîye memûr olan asâkir-i İslâm’ın üzerlerine şeref-sudûr olan hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnum mücebince müceddeden serasker nasb ve ta‘yîn ve ol havâlinin hâssa-i umûru bi’l-isti‘lâl re’yine havâle ve tefvîz kılınıp ve yanına vüzerâdan ve mîr-i mîrândan ve bölük sipâhîleri ve eyâlet askeri ve mîr-i levendât ve ocakları mektûbuyla kadîm kullarından asâkir-i kesîre memûr ve ta‘yîn kılınmışdır binâen-aleyh gerek Diyarbekir seraskerinin ve gerek Erzurum seraskerinin ma‘îyetlerine memûr olan âsaf-ı askeriye bir an akdem yerlerinden ihrâc ve müsâra‘aten savb memûrlarına tesyîr ve irsâl olunmak devlet-i aliyyemin akdem işgâl ve akdem-i a‘mâlinden olduğundan gayr-i Şâh müşârun-ileyhin birkaç seneden beri tâife -i Lazkiyân üzerlerine olan hücum ve iktihâm mücerred ve tâife-i merkûmânın muktezâ-yı gayret ve mueddâ ve yanıtları üzere müdâfa‘asından bi’l-ittifak kıyâm ve gönül birliği ile şedd-i nitâk ihtimâmlarından nâşî şâh-ı müşârun-ileyhin her azîmetinde re’sü’l-mâl âmâl-i habâset ve hîzan-ı şîrâze samânî çend perperişân olduğu ma‘lûmündür ma‘a-hâzâ ecânibe-i merkûm ise devlet aliyye-i ebediyyü’l-istimrâriyyem misillü bir devlet-i azîmü’ş-şâna ilticâ-yı istizhâr ile miknet ve iktidâr sâhibi değiller iken anlardan bu misillü gayret ü merdânelik zuhûru saltanât-ı seniyyeme müntesib olan erbâb-ı şecâ‘at ve husûsan mîr-i mîrân ve süvâri ve piyâde ve ocaklarım ricâlî ve kapım kulları olan ashâb-ı gayret ve hamiyete tahrik-i kuvâ-yı can-sipâri ve metânet edeceği zâhir ve âşikâr ve bu keyfiyetleri mülâhazadan sonra emr-i diyâneti ve nâmus-u şerîfi muhâfazaya memûr olanlar ve husûsen kapım kulları i‘dâdına bulunanlar uğur-ı dîn-i devlet-i aliyyeme can-ı gönülünden hizmet edecekleri ve gayret-i şecâ‘atleri zuhûra gelecekleri vaz‘ ve bedîdar olmağla zikr olunan orta kolda ve yemîn ü yesârında sefere memûr olan mîr-i mîrân ve bölük sipâhîleri ve eyâlet askeri ve mîr-i levendât ve dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ve cebeci ve topçu ve top arabacısı ve serdâr bayrakları ve serdengeçdi ağaları ve’l-hâsıl piyâde ve süvâri yerlerinden ve yurdlarından ihrâc ve savb memûrlarına irsâl için ricâl-i saltanât-ı seniyyemin sürücülerini ta‘yîn ve memûriyetleri emrim olunub sen ki kapucubaşı mûmâ-ileyhsin senin fevr-i sadâkat ve gayret ve memûr olduğun hizmet-i hümâyûnuma ru’yet ve temşiyetinde mezîd-i ihtimâm ve dikkatin ma‘lûm olmak hasebiyle Anadolu’nun orta kolunda ve yemîn ü yesârında bulunan sâlifü’z-zikr mîr-i mîrân ve sâir piyâde ve süvâri umûmen asâf-ı askeriye âhâd-ı şekriye yerlerinden ihrâc ve Erzurum seraskeri yanına memûr olanları ol tarafa sevk ve irsâl ve Diyarbakır seraskeri

33b-1. Karesi Sancağı Mutasarrıfı Tayini

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l izzî ve'l-ihîşâm el-muhtassu bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Karesi sancağının mutasarrıfı Koç Ali Paşa Yeğini Hüseyin Paşa dâme ikbaluhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki sen ki mûmâ-ileyhsin yarâr ve emekdâr ve kâr-güzâr olub her vechile müstahık inâyet olduğun ecilden hâliyâ hakkında mezîd-i inâyet-i aliyye şâhânem ve mezîd-i seniyye-i pâdişâhânem zuhûra götürölüp işbu bin yüz elli altı senesi mâh-ı Recebi'l-müreccebin dördüncü gününde avâtıf-ı aliyye-i hüsrevânemden ber-vech-i arpalık Karesi sancağı sana tevcih ve inâyet edüp i'lâmı için () ta'yîn olmuştur buyurdum ki sâdır olan fermân-ı celil'ül-kadrim mücebince te'hîr ve tevkîf eylemeyüb yine ber vech-i arpalık livâ-i mezbûresin mutasarrıf olub zabt u rabtında ve re'âyâ ve berâyânın himâyet ve sıyânetlerinde ve sâir fermân olan hidemât-ı aliyyemin edâ ve temşiyet ve tekmîlinde mecd ü sa'y olub min-bâ'd fukarâ-yı ra'ıyyet ve sükkân-ı vilâyet ve kuttan-ı memleket bir vechile zulm ü ta'addî ve tecâvüzden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb üzere olası şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' Recebü'l-mürecceb 1156.

33b-2. Mütesellim Tayini

Mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe bâ fermân-ı âlî kendi sefer-i hümâyûna memûr olub livâ-i mezbûr zabt u rabtına nefsi Balıkesir'de sükkân-ı a'yândan el-Hâc Ali Ağa devlet-i aliyye tarafından bâ fermân-ı âlî mütesellim nasb ve ta'yîn olunmağla ahâlî muvâcehesinde bâ'de'l-kırâ'at işbu mahâle kayd şüd. Tahrîren fi 19 Şa'bân 1156.

33b-3. Asker İhracı

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem müdebbirü umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümeahhid-i bünyânü'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfu bi sunûfi avâtıfı'l-meliki'l-a'lâ ber vech-i arpalık İçel Sancağına mutasarrıf olub Rakka tarafına memûr sadr-ı esbâk vezîrim el-Hâc Said Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin İzmir'e (...) Rakka'ya varınca tavâif-i askeriyeden ve a'yân ve ahâlîden dilediğin kimesneleri istishâb ve bir sâ'at mukaddem Rakka tarafına varıp gayret ve hamıyyet ve şecâ'at ve emâneten idâne sebât ve miknet birle ol havâlî ahâlîsine bâ'is tahsîl-i teslîm ve kuvvet olmak üzere mu'accelen varmağa bundan akdem memûr olmuş idin lâkin ma'iyetinde kesret üzere asker-i hamıyyet emrin bulunması

muktezî olmak hasebiyle zi-kudret a'yândan olmak üzere Diyarbekir seraskerinin yanına tertîb olunan İçel'de San'ullah Paşazade Abdurrahman ikiyüz ve Dîvânoglu Abdi yüz ve Adana'da Derviş Paşaoğlu elli ve Antakya'da Kara İbrahim altmış ve Maraş'da Dulkadir-zâde Durak yüz ve yine Maraş'da Bayezidoğlu yüz ve Kars ve Dulkadriye'de Kün Velioğlu yüz ve yine Kars'da Eminoglu yüz ve Antabî Battaloğlu elli nefer ittîbâ' ve adamlarıyla Diyarbakır'da olan memûriyetleri sarf ve tahvîl ve İçel ve Misis ve Adana semtlerinde sana mülhak ve mülâkî olup itmâmına dek ma'iyetinde bulunmak bi'l-mu'âyene Rakka'ya varmak müceddeden yanına memûr ve ta'yîn olunub ve bunlardan başka Aydın ve Nakşa sancaklarında olan serdengeçti ağalarından bilâ bayrak kendi ittîbâ' ve adamlarıyla gitmek üzere Nakşa'da Hasan Çavuş-zâde Said veyâhud karındaşı Lüveyf ve Nakşalı Azizzâde Abdullah ve Nakşalı Cihan-zâde ve Hacı Aziz ve karındaşı Mustafa yüz elli ve Alaşehirli Amr Ağa'nın karındaşı yüz elli ve Abdullah Çelebioğlu Musa seksen ve Ödemiş'de Ali Ağa oğlu Hacı Ali yüz elli ve Posacıoğlu Hasan yüz elli ve yine Beyoğlu Musli yüz elli ve Cibâli oğlu Ali yüz elli ve Karaboğazî Süleyman ve Talat b. Mustafa seksen ve Saruhan sancağında Kara Ali oğlu Mahmud kırk ve karındaşı İsmail otuz ve Halil Ağa Mehmed otuz ve oğlu Ali seksen ve Mahmud Ağa seksen ve Kasabbaşı oğlu Yegen Ali seksen ve Boz Dağında sarımsakçı Hacı Mustafa oğlu Ali seksen ve kezalik Boz Dağında Kalpaklı Himmet seksen ve Adala adasında (...) Ali Seksen ve Marmara'da Tosun seksen ve Çavuldur'da Abdullah Ağa seksen ve (...) Ağaoğlu'nun oğlu seksen ve Gördüs'de Forlioğlu Mehmed seksen ve yine Gördüs'de Hacı Veli seksen ve Turgutlu kasabasında Seyfioğlu yüz ve yine kasaba-i mezbûrda Uzun Halil Ağaoğlu Mehmed yüz elli ve Kozlulu Taşlıoğlu Yusuf yüz elli ve Nazillide Ecelizâde(?)

Sayfa 34

Mehmed seksen ve Tire'de Arnavudoğlu ve Güzelhisâr'da Suhde-zâde İsmail Ağa'nın oğlu Mehmed seksen ve Akhisar'da Hacı Şa'bân-zâde Mehmed yüz yirmi ve Kırkağaç'da Yegen-zâde yüz elli ve Hacı Kerimoğlu İsmail yüz yirmi ve Edremid kazâsında Koca Mehmed Ağa'nın oğlu Mustafa yüz ve Bayramiç kazâsında Hâdimoglu Said yüz ve Poyracık'tan Araboğlu İsmail yüz ve Karaman'da Süleymanlu serdengeçdi ağası Hasan yüz ve Manisa kazâsında karındaşı el-Hâc Mehmed elli ve kazâ-i mezbûrda Kasap Arab Ağa'nın oğlu el-Hâc Mehmed elli ve yine kazâ-i mezbûrda Havvaoğlu el-Hâc Mehmed elli ve Balıkesir'de Giritlioğlu Süleyman yüz ve Sındırgı kazâsında Hacı Süleyman elli ve Kepsut kazâsında Za'îmoğlu elli ve Turgutlu kazâsında Ivaz Ağa elli ve Mihaliç'de Hacı Macaroğlu Mehmed

yüz yirmi nefer ile ocak tarafından verilen memhûr mektûb mücebince Diyarbekir seraskeri ma'iyetine memûriyetleri için bundan akdem evâmîr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunub lâkin mûmâ-ileyhinden ba'zıları savb memûra gidip ve ba'zıları dahî henüz gitmeyip yerlerinde oldukları ihbâr olunmağla bunlardan henüz gitmeyenleri var ise tarafından haber haberdârım irsâl ve neferât ma'iyetiyle bunları ve sâlifü'z-zikr müceddeden ma'iyetinde memûr olanları yanına istishâb birle savb-ı maksûda vusûle mübâderet eylemek fermânım olmuştur işbu emr-i şerîfim ısdâr ile irsâl olunmağın imdi bâlâda muharrer Diyarbekir'e olan memûriyetlerinden sarf ve tahvîl olunmayıp müceddeden ma'iyetine memûr olan mûmâ-ileyhim ile İçel ve Sis ve Adana sancaklarında tarafına mülhak ve mülâkî olmak ve kezaik mahâll-i mezkûra memûr olanlardan henüz gitmeyenleri dahî neferât ma'iyetleri ile derhal tarafınıza gelip ayrışmak üzere tarafınızdan iktizâsına göre her birlerine haber ve âdem irsâl ve yanına celb ve istishâb ederek tevfir-i asker ve Leşker ile Rakka tarafına vusûl mübâderet ve hamîyyet eylemek bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at makrûnuyla âmil olup hilâfından ihtirâz eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i şehri Şa'bân sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf. Vezir-i müşârun-ileyhe hazretleri tarafından husûs-ı mezbûr için ta'yîn olunan mübâşir yediyle müekked buyuruldu-yı emr-i üslûb vârid olduğu işbu mahâle kayd olundu.

34a-1. Daha Önce Ödenen Borcun Tekrar İstenmesi (Eksik Kayıt)

Kıdvetü'l -kuzât ve'l-hükkâm me'âdenü'l-fezâil ve'l-keâm () kazâsı ve Edremid kazâsı nâibi -zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki Edremid kazâsına tâbi' Zeytinli nâm karye sükkânından olup sâdât-ı kirâmdan kıdvetü's-sâdâti'l-kirâm Seyyid el-Hâc Hüseyin -zîde şerefe südde-i sa'âdetime arzuhâl edip bundan akdem el-Hâc İsmail Ağa demekle ma'rûf kimesneden istikrâz eylediği sekiz yüz kırk beş guruşu sâbıkâ Rumeli Kazâskeri'nin şer'iyâtıcısı olan Mevlânâ Derviş -zîde ilmuhû huzûrunda şuhûd-ı mahzarında merkûm Hacı İsmail'e tamâmen edâ ve teslîm ve ibrâ-i zimmet birle kıbel-i şer'den yedine hüccet-i şer'iyeye verildikten sonra mezbûr el-Hâc İsmail fevt olmağla oğlu Haşim Efendi demekle ma'rûf kimesne ile kızı Zeyneb nâm hâtûn taraflarından vekîlleri olmak üzere Said Kapudan demekle ma'rûf zuhûr ve sâlifü'z-zikr sekiz yüz kırk guruşu bundan bi'l-mutâlebe taleb ve da'vâ eyledikde bunun ol mikdâr akçesi merkûm İsmail'e hayâtında tamâmen edâ ve teslîm edip ibrâ-yı zimmet birle yedine kıbel-i şer'den hüccet-i şer'iyeye verildiği şer' sâbit ve mu'ârazadan men' birle kıbel-i şer'den tekrâr bunun yedine hüccet-i şer'iyeye verilip

ta‘addi olunmak icâb etmez iken mezbûran Haşim ve Zeyneb tekrar zuhûr kâh kendileri ve kâh vekîlleri hilâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir hücec-i şer‘iyyeye ol vechile akçe talebiyle ta‘addiden hâli olmayıp gadr oldukları ve bu bâbda da‘vâsına muvâfık Şeyhü’l-islâmdan müte‘addid fetevâ-yı şerîfe ve hücec-i şer‘iyyesi olduğun bildirip fetevâ-yı şerîfe ve hücec-i şer‘iyyeleri mücebince âmil olunub mezbûrların hilâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir fetevâ-yı münîf ve hücec-i şer‘iyye ol vechile zâhir olan müdâhale ve ta‘addîleri men‘ ü def‘ olunmak bâbında

34b-1. Ordu İhtiyaçları Temini ve İhraçlar (Eksik Kayıt)

nevrûz-ı firûz duhûlunde bilâ-kusûr Üsküdar sahrasında mevcûd bulunmak ve buna girdikleri bundan hizmetde olduklarıncı ber-vech-i mu‘tâd icâb eden ücretleri ordu-yı hümâyûnum mekkârî başısı yediyle ber-vech-i nakd verilmek ve cümlesi buna aldırır tüvânâ ikişer çift çuvalları ve gündelik urgan ve yular ve semer ve sâir âlât ve bisât ve takımları mükemmel-i tâm şartıyla yüz elli yedi senesine mahsûben Karesi sancağında vâki‘ zikr olunan kazâlardan yüz re’s mekkârî katır ihrâc ettirilmesi fermânım olmağın imdi siz ki kâdılar ve mütesellimler ve sairleri siz Dersa‘âdet’imden mübâşir ta‘yîn olunan mûmâ-ileyhe zîde mecdûhû ile işbu emr-i şerîf-i âlîşânım vusûlünde kat‘â te’hîr ve tevakkufa ruhsât ve cevâz göstermeksizinsin irsâl olunan memhûr ve mûmzâ sûret-i defter mücebince kazâ-i mezbûrlardan matlûb olan yüz re’s mekkârî katırların ihrâcına mübâderet edip zinhâr ve zinhâr bir re’si za‘îf ve nâ-tüvân olmayıp kavî ve tüvânâ ve bâlâda zikr olunduğu vech üzere her birinin ikişer çift çuval ve urgan ve sâir âlât ve bisât ve takımları tam ve mükemmel olmak ve leylek ve nehâren yanlarından münfek olmayıp hitâm-ı maslâhata dek gereği gibi durup ve görüp bilâ izin firâr ve gıybet ve avdet eylemeleri üzere ahâlî-i vilâyet tarafından her bir kâtârına kefillü ve buyutlu bir nefer kâr-güzâr hizmetçiler ta‘yîni ve üzerlerine yine ahâlî-i vilâyetin ma‘rifet ve ittifâklarıyla a‘yân ve vilâyetden bir nefer mekkârî başısı nasb ve ta‘yîn olunmak şartıyla ol mikdâr katırları bir gün akdem tedârik ve ihrâc ve mübâşir mûmâ-ileyhe teslim ve nevrûz-ı firûzda Üsküdar sahrasında mevcûd bulunmasına cümleiniz bezl-i vüs‘ ve kudret eyleyesiniz şöyle bile nu mikdâr-ı mekkârî katırları tamâmen tedârik ve nevrûz-ı firûzda Üsküdar sahrasında hâzır ve mevcûd etmeyip dürlü beyhûde özr ve illet etmekden ve mekkârî başı mu‘temedün-aleyh kimesnelerden nasb eylemeyip ecânibden müflis makûlesi adamları ta‘yîn etmekden nâşî esnâ-i râhda davarların bazısı fûrûht edip mardâ ve helâk oldu deyû sahra-yı Üsküdar’a noksan göndermeye sebep olmak ihtimâliniz olursa hükme bir dürlü cevaba kâdir olamayıp her birinizin hakkında ukûbât-ı şedîde-i

hüsrevânem zuhûra çıkacağı mukarrer olmağla ana göre kemâl-i basîret ve intibâh üzere amel ve hareket eylesesiz ve senki mübâşir-i mûmâ-ileysin sen dahî tama‘-ı hâma tebâ‘iyet veyâhud hâtıra ri‘âyet ile za‘îf ve nâ-tüvân katır ihrâc eylemek veyâhud nevrûz-ı firûz duhûlune dek tamâmen Üskûdar sahrâsına eriştirmemek ihtimâlin olursa muhkem hakkından gelineceği mukarrerdir ve keyfîyet ma‘lûmun olup eğer selâset hâl matlûb ise bâlâda mestûr ve temhîd olunan şurût üzere kazâ-i mezbûrlardan matlûb olan yüz re’s katırları icâleten ihrâc ve mükemmel takımları ve kefil ve buyutları mekkârî başlıları ile istishâb edip nevrûz-ı firûz duhûlune dek Üskûdar sahrâsına îsâl ve hâzır ve mevcûd eylemende bezl-i tâb ve mecâl eylemek bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîlü’ş-şân vâcibü’l-ittibâ‘ ve lâzımü’l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ‘at-makrûnuyla âmil olup hilâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesesiz şöyle biline âlâmet-i şerîfe i‘timâd kılâsız. Tahrîren fi’l-yevmi’l-hâmis min Zilkâ‘deti’ş-şerîfe sene sitte ve hamsîn ve mi’e ve elf. Kazâ-i Edremid der-Livâ-i Karesi, emr-i âlîşân mücebince Balıkesir mütesellimi es-Seyyid Süleyman Ağa tarafından buyuruldu vârid olduğu kayd şüd.

Sayfa 35

35a-1. İran ile Dış İlişkiler ve Askeri Düzenlemeler (Eksik Kayıt)

Mefâhirü’l-kuzât ve’l hükkâm me’âdenü’l-fezâil Anadolu’nun sağ kolu yemîn ü yesârıyla nihâyetine varınca kazâlarda vâki‘ olan kuzât ve nüvvâb -zîde fazlulum ve mefâhirü’l-emâsil ve’l-akrân yeniçeri serdârları atık ve mütekâ‘id serdengeçdi ağaları ve alemdârları ve ocak ihtiyarları ve a‘yân-ı vilayet ve iş erleri zîde kadruhüm tevkî‘-i refî‘-i hümayûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki İran Şâhı Nadir Şâh mezâhib-i hakkâdan hâric Câ‘ferî nâmında izhâr ve peydâ ettiği mezâhib-i bâtilla mezâhib-i erba‘aya hâmis olmak üzere tasdîk ve kabûl eden hâşâ sümme hâşâ ehl-i sünnet ve’l-cemâ‘atin pâk î‘tikâdlarına hâlel verilmesinde birkaç seneden beri tâ bu zemân inâd ve ısrâr ve bilâ mûcib memâlik-i mahrûseye tecâvüz ve tasaddîye ibtidâr zu‘m-ı fâsid ve re‘y-i fâsidi üzere serhâdât mansûrenin Musul kal‘asının muhâssarası kasdıyla ol havâlilere itâle-yi akdâma ictisâr edip ve verilen fetevâ-yı şerîfe mücebince şer‘an mukâtelesi ümmet-i merhûm üzerlerine vâcib olunmağla tekarrüb-i eyyâm-ı şitâ ve irtikâb-ı metâ‘ib-i sermâ-ya bakılmayub bi-tevfikillâhi’l -meliki’l-allâm tertîb-i esbâb-ı nehzât u harekete kıyâm ve umûmen vüzerâ-yı i‘zâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve ümerâ ve bi’l-cümle dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ve topçuları ve top arabacıları ve sipâhî ve silahdâr ocakları ve gedikli ve ulûfeli müteferrikân ve çavuşân ve memâlik-i

Rumeli ve Anadolu'ya vâki' eyâlât elviye zu'amâ ve erbâb-ı tımâr ve piyâde ve süvâri ecnâd-ı zafer-i'tiyâd ile şâh-ı merkûmun mukâtele ve müdâfa'ası için bir an akdem sefer-i nusret-eser vukû' bundan akdemce evâil-i Şa'bânü'l-mu'azzamda huzûr-ı fâizü-'n-nûr şâhânemde akd olunan encâmın şûrâda karârdâde ittifâk-ı ârâ ve bu niyet-i hayr-ı hâtimet ref'-i eyâdî-i du'â olmağla de'b-i dirîn saltanât-ı ebed-i fermânım üzere mühr-i hümayûn ve ordu-yı zafer-makrûnumun nehzât-ı hareketi tedarikâtını tertîb ve tanzîm ve ber-vech-i muharrer sefer-i nusret-eser vukû' cümleye tenbîh ve tefhîm için düstûr-ı mükerrer müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem nâzım-ı menâzımü'l-ümem vezîr-i a'zam Hasan Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû ve zâ'afe bi't-te'yîdi iktidâr ve ikbâlehûya emr-i hümayûnum şeref-sudûr olup el-hâletü hâzihi te'yîd-i mu'âzadet-i Rabbü'l-izzet ile Musul kal'ası derûnunda mevcûd cünûd-ı zafer-mev'ûdun müdâfa'a dilîrân ve müşâcer gayûrânelerine şâh-ı merkûm tâb-âver mukâvemet olamayıp kemâl-i hezîmet ve perîşân ile avdet ve rücû' kahkarî ile hâiben ric'at etmekle eğerçe ber-minvâl-i muharrer bu kış zarfında mücerred kal'a-yı merkûmânın tahlîs irâdesiyle bî-vakit hengâm-ı tashîh olunan hareket-i rûzîneyi müstevcib hâlet kalmayıp ancak şâh merkûm ile her ne mahâlde mukadder ise mukâbele ve muhârebe için avn-i inâyet-i hazret-i perverdigâr ile evvel bahâr-ı huçeste âsârda tashîh-i sâbık-ı mezkûr üzere mühr-ü hümayûn ve ordu-yı zafer-i makrûnumun evvel nevrûz-ı firûzda sahra-yı Üskûdar'dan hareket ve cânib-i düşmana teveccüh râyât celâdet eylemesi emr-i meczûm ve mukarrer olmağla bu bâbda meczûmü'l mehâm mersûm hüsvânem olan irâde-i hümayûnum cezm tahkîk ve de'b-i kadîm ve âdet-i müstedîm üzere dahî selâmlık tertîb olunub mecmû' ocaklı da'vet ve vakt-i merkûm hulûlünde aliyyü'l-hâl ordu-yı hümayûnumun nehzat hareketi meczûm ve muhakkak olduğuna i'lân ve işâ'at ve vakt-i nehzata müterâkkiben hâzır ve âmâde bulunub tenbîh ve işâret olunmağla imdi Rumeli ve Anadolu'nun uç câniblerinde vâki' kazâ nevâhî ve kurâlarında mevcûd olan sâhibü'l-esâmî ve bilâ-esâmî yeniçeri ve kol oğlanları ve mütekâ'id serdengeçdi ağaları ve alemdârları ve cebeci ve topçu ve top arabacıları umûmen serdardarları bayraklarıyla sefer-i hümayûnum için hâzır ve âmâde olup sürücü başıları ihrâc ve ırsâl olunduklarında bilâ-te'hîr dârende serdârları bayraklarıyla kalkıp ordu-yı hümayûnuma mülâkî ve mülâhık olmaları için ber mu'tâd-ı kadîm haberci çavuşlar ile cümleye âgâh ve tenbîh olunmaları fermânım olmağın () ile ırsâl olmuştur inşaallâhü te'âlâ kangınız kazâsına dahl ve yedine i'tâ olunan fermân-ı alışânımı ve memhûr mektûb huzûr-ı şer'de kırâ'at ve mazmûn-ı münîfeye i'lân ve işâ'at ve cümle askerinin bundan sonra sürücü mübâşirler vürûduna serdârları bayraklarıyla bilâ-te'hîr bir ferd geri kalmamak şartıyla ihrâc ve ırsâllerine kemâl-i takayyüd ve ihtimâm olunup emr-i lâzımü'l-

ihitimâmda ferd-i vâhidin tekâsül tesâmühü olmamak vechi izhâr-ı gayret dikkat ve hilâfından dahî hazer ve mücânebet eylesesiz ve siz ki serdâr ve atık ağa ve alemdârlar ve bi'l-cümle ...

35b-1. Zeytinyağı Fiyatları ve Ticaretinde Düzenlemeler (Eksik Kayıt)

Ve ba'zı def'a zarâr ederiz deyû havfıyla bu cânibe götürmeden imtinâ' eylediklerinden nâşî el-yevm derdleri munkatı' ve bu hâlet-i zarûret ve müzâyakaya bâ'is olmağın zarâr ederiz deyû fitne olanların vaz' vahîme zarârları için hâlâ ol tarafda revgan-ı zeytin kıyyesi kaç akçeye bey' ü şîrâ olunacağı ve kendilik muhtekir tâifesi iddihâr eyleyenleri revgan-ı zeytin kaçak akçeye aldıklarını sırren ve alenen tecessüs edip zımnî haber alındıktan sonra sen ki voyvoda mûmâ-ileysin bahâsını tahrîr ve navl-ı sefîne ve sâir masârifini bâ'de'l-teftiş alâ-vechi's-sihha üzerine zam ve tahammül edip hakikat-i hâl ilan eyledikten sonra revgan-ı zeyt götüren tüccara dahî beher kıyyesine mikdâr-ı kifâye fâiz zam ve ilhâkıyla bu cânibde ve bildiklerine fûrûht etmek ve kendileri ve (...) üzere sûdmend olmak üzere bu tarafa nizâm verilip götördükleri metâ'ları bir ferd zarâr etmeyeceklerini belki hayâllerinden efzun kesb ve intifâ' edecekleri musammem ve mukarrir idüğü taht-ı hükûmetinizde olan tüccara ve sâire i'lân ve işâ'at ve muhtekir makûlesinin iddihâr eyledikleri ve mevcûd olan revgan-ı zeytin kaydolması üzere asitâne-i aliyyeye sevk ve tesyîre mübâderet eylemeniz fermânım olduğu üzere keyfiyeti cümleye ifham ve el-yevm ol tarafda kıyyesi kaç akçeye bey' ü şîrâ olduğunu ve muhtekir tâifesinin iddihâr eyledikleri revgan-ı zeytini kaçak akçeye aldıklarını navl-ı sefinesi ve sâir masârifî zammıyla i'lâm edip ber vech-i muharrer gerek muhtekir tâifesinin müddehâr olan revgan-ı zeytlerinden ve sâirden bu sibâk üzere -ı zeytini götüren tüccarın ve sâirin zarâr ederiz vâhimelerini küllîyen derûnlarından ref' ve defter ederek kaydolması üzere sefâ'ine tahmîl ve beher sefinenin hamûleleri mikdârını ism-i defter ve hamûlesini âhar mahale götürmeyip defteriyle doğru Âsitâne-i sa'âdetime götürmen ve geldiğinde bu cânibden sened almak şartıyla sevk ve irsâl ve eğer ma'âza'llâhi te'âlâ bir ferd hareket ve hamûlesini mahalle nakle cesâret eder ise reisi bilâ-emân katl ve sefinesi yeri için zabt.ve girift ve fimâ-bâ'd revgan-ı zeytini iddihâr ile mezâlimeye bâ'is olanın hareketi def' ü ref'şöyle ki bu bâbda bir ferdi himâyet ve tama'-ı hâmma tebe'iyet ve iğmâz ve te'âmi misillü hareket edecek olunursanız sonra öZR ve cevabınız ısgâ olunub bilâ emân haklarından gelineceği mukarrerdir ana göre hareket ve ser-i mû hilâfından mücânebet olunmak bâbında fermân-ı alîşânım sâdir olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn itâ'at

makrûnuyla âmil olup hilâfından hazer ve mücânebet eyleyesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhîr-i Rebî'ülâhîr sene hamse ve hamsîn ve mi'e ve elf. Mûcebince sadr-ı âlî Ali Paşa hazretleri tarafından mektûb-ı emr-i üslûb vârid olduğu kayd şü'd.

35b-2. Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi

Medîne-i Edremit'de bundan akdem menzilci es-Seyyid Mehmed'in senesi ve vakt-i tamâm olup hâlâ devlet-i aliyyeden evâmîr-i şerîfe ile mürûr ve ubûr eden mübâşirler ve ûlatlar için ber mu'tâd bir menzilci nasb ve ta'yîn olunmak lâzım ve mühîm olmağla sene-i sâbika üzere on bârgir besleyip on beş bârgire varınca kendi malından tekmi'l şartıyla edâ-yı hizmet şartıyla menzilci nasb olunan mezbûr es-Seyyid Mehmed'in ücretinden bâkî dört yüz guruş ve Serdar Mustafa Ağa yediyle devlet tarafından ve vâlîler tarafından fermân ve buyuruldu ile gelen mübâşir ve çukadârlara verilen iki yüz doksan guruş ve kasaba ahâlîsinden bâ-defter umûr-ı vilâyet için ma'lûmü'l-esâmî kimesnelerden istidâne olunan yüz seksen sekiz guruş ve konak harcları dört guruş ve harc-ı mahkeme yüz elli guruş ve hüddâmiye on beş guruş ve çukadâriye beş guruş ve kalemiye beş guruş ve muhızıriye beş guruş ve tahsildâriye yüz elli guruş ile cem'an bin iki yüz on bir guruşa bâliğ olmağla bi'l-cümle a'yân ve ahâlî-i vilâyetin ittîfâk ve ittihâdlarıyla kazâ-i mezbûrun mevcûd yüz yirmi üç hânesine tarh ve tevzî' olundukda beher hâneye dokuz guruş ve otuz üç guruş isâbet etmeğîn tahsildar ta'yîn olunan fahrû'l-akrân Mustafa Ağa'nın yediyle verilen hâne defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî evâsıt-ı Cemâziye'l-âhire sene hamse ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Mahalle-i el-Hâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2 rub' 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2 rub': 3	Mahalle-i Kādı Celal Hâne 2 rub': 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne: 2 rub': 1
Mahalle-i Câmi'-i Vasat Hâne 2, rub': 1	Mahalle-i Kādı İlyas Hâne 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub' 1.5
Mahalle-i Câmi'-i Kebîr Rub' 1.5	Karye-i Avcılar hâne Hâne 4.5	Karye-i Bayındır Hâne 1 rub' 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5

Karye-i Güre Hâne 5 rub' 3	Karye-i Kızılkeçili Hâne 1.5	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi Hâne 1.5	Karye-i Kaşıkçı Hâne 2 rub' 1
Karye-i Araplar Hâne 1	Karye-i Kadı Hâne 3.5	Karye-i Kızıl Hâne 2	Karye-i İbrihimce Hâne 1 rub' 1	Karye-i Babaylar Hâne 1
Karye-i Narlı Hâne 1	Karye-i Yapıcılar Hâne 2	Karye-i Dereli Hâne 3.5	Karye-i Elhâc Aslan Hâne 1	Karye-i Balcılar Hâne 2
Karye-i Temaşalık Hâne 3.5	Karye-i Çıkırıkçı Hâne 4.5	Karye-i Havran kebir Hâne 17 rub' 3	Karye-i Yenice Hâne 2	Karye-i Karacalar Hâne 1.5
Karye-i Sarnıç Hâne 1 rub' 1	Karye-i Dereviran Hâne 1	Karye-i Eymir Hâne 2	Karye-i Şapçı Hâne 1 rub' 3	Karye-i Frenk Hâne 3
Karye-i Çıt Hâne 2 rub' 1	Karye-i Çoruk Hâne 4			

Cem'an yekûn: hanehâ-123

36a-1. Eşkîyâyla Mücadele

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdenü'l-fezâil ve'l-keîâm Karesi sancağında vâki' kâdılar -zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Karesi sancağı mütesellimi ve voyvodalar ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâir zâbitân ve a'yân-ı vilâyet askeri tâifesi ve umûmen harb ve harbe kâdir il erleri -zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki memâlik-i mahrûsemde eşkıyâ nâmının kelbi mahv ve izâlesiyle bilâd-ı ibâdın ve ebnâ-yı sebîlin rahât ve emniyetleri matlûb-ı şâhânem olmakdan nâşî bu husûs erleri için bi'd-defa'ât evâmîr-i aliyye'yle cümleye tenbîh ve te'kîd olunmuşidi binâen taraf ve cevâbından ba'zı yaramaz ve harâmzâdelerin ebnâ-i sebîl îsâl-i mazarratları peyderpey sâire-i hümayûnuma vâsıl olup ve hatta bu hilâlinde Anadolu cânibinden gelen mevsûku'l-keîim kimesnelerin takrîrleri üzere diyâr-ı Anadolu'ya kuttâ'-i tarîkin kesretli olup ebnâ-i sebîle îsâl-i mazarratdan hâli olmadıkları ve başı boş levendâtından

Kılıçlı Çerağ nâm bölükbaşı yetmiş mikdâr-ı eşkıyâ ile geşt ü güzâr ve yem ve yiyecek mutâlebesiyle re‘âyâyı rencîde eyledikleri Seydi Gâzi nâm mahâlde meşâhîr olduğu ve Hüsrev Paşa ile Bolvadin beyninde yörük eşkıyâları bir nefer sürücü kıtâl eyledikleri ve gazîr ile (...) beyninde serasker paşanın ve Haleb vâlisinin ve sâbika sipâhîleri ağası Mehmed Emin dâme mecdühûnun çukadârları gelir iken zor buldukları ve sâir etraf ve bilâdda bunun gibi eşkıyâ zuhûr ettiği ve ebnâ-i sebîlin yollarına inip emvâl ve eşyalarını nehb ü gâret ve ba‘zılarını kıtâl ve re‘âyâ ve berâyâyâ dahî envâ‘-ı hasârâtdan hâli olmadıklarını (...) mülûkânem olmuşdur ber-vech-i meşrûh eşkıyâ makûlesine meydân ve emân ve zamân verilmeyip i‘dâm ve izaleleriyle temîn-i bilâd husûsu için tenbîhât-ı ekîde ve inzarat-ı şedîdeyi müşt Emil evâmir-i şerîfem ısdâr ve irsâl olmakdan hâli değil iken ahz ve ele götürmelerinden ihmâl ve rehâvet olunmakdan nâşî yine şer‘ ve mazarratları mündefî‘ olmayıp memâlik-i mahrûsemin hüsn-i nizâm kadîmine ircâ‘ lâzıme-i zimmet vâlâ nehm-i pâdişâhânem olmağla bu emr-i mühimmin ale‘d-devâm hüsn-i nizâm rabtı için eyâlet ve elviye mutasarrıflarından her kimin dâhil dâire-i hükûmetinde eşkıyâdan bir ferde zarâr ve hasârat erişir ise kendiye tazmîn ettirmek ile iktifâ olunmayıp bu güne tenbîh ve cevabında olan emr-i mühimmede hilâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir emr-i münife zâhir olan rehâveti için lâzım gelen ukûbeti tertîb olunmak üzere istisvâb-ı ârâ ile nizâm verilip düstûrû‘l-amel olmak üzere müceddeden mahâlline kayd olunmağın işbu emr-i şerîfim dergâh-ı mu‘allâm gediklilerinden İbrahim -zîde mecdühû ile vusûlünde siz ki kâdılar ileyhim siz birer sûretini mahkemelerinizde sicillâta kayd ve siz ki mûmâ-ileyhim siz her biriniz havza-i hükûmet ve taht-ı kazâlarınızda olan mahâlleri zabt ve hırâset ve eşkıyâ-yı merkûmânın tefahhusundan bir an hâli olmayıp ve bu makûle levendât ve Türkmen ve Ekrâd makûlesinden ve gayriden kuttâ‘-ı tarîk-i nehb-i emvâl ile ibâdullâhta îsâl hasârat âdet-i müstemirreleri olan şekâvet pîşeler kalîl ü kesîr her ne mahâlde zuhûr eder ise esvâbât ve emvâl ve eşyaları ahz edenlerin ser maktû‘ları rikâb-ı hümayûnuma irsâl olunmak üzere iktizâsına göre hareket ve sürüp üzerlerine varıp hudûdunuz dâhilinde ahz ederseniz fihâ ve illa âharın hudûduna girerler ise mücerred hudûdumuzu tecâvüz etmişdir deyû ardlarından ayrılmayıp ta‘kîb duhûl ettiği sancak ve toprak mutasarrıfı ve zâbitlerine muhâbere ve ittifâk ederek alâ-eyyi hâl ahz ve ele getirip ma‘rifet-i şer‘le cezâ-yı sezâlarını tertîb ve ser maktû‘larını der-i devlet-medârıma irsâl ve tesyîr ve şer ve mazarratlarını def‘ ü ref‘ ile havne-i hükûmetinizi hüsn-i nizâm kadîmine ircâ‘ tenzîl eylemekde bezl-i tab ve tûvân eyleyip ser mü ihmâl ve müsâheleden ziyâde ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle biline bundan sonra her kazânızın hükûmetinde eşkıyâdan bir ferde zarâr ve hasârat isâbet eder ise ittifâk-ı ârâ ile düstûrû‘l-amel kılınan

nizâm-ı müstahsen üzere vâki‘ olan zarâr sancak mutasarrıfına ve ol kazânın zâbitân ve a‘yânına tazmîn etdirildiğinden sonra hilâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir emr-i münîfe def‘ ü ref‘ eşkıyâdan zâhir olan rehâvetin mücâzâtı tertîb olunacağı muhakkak ve musammem olmağın ona göre hareket ve lâkin bu husûs celb-i menfa‘at ve mazanna ittihâzıyla re‘âyâ ve berâyânın bi-gayr-i hak bir akçe ve bir habbelerini almayıp ve ebnâ-i askerden dahî bir ferdin almasına rızâ ve cevâz göstermeyip ve şekâvetde alâkası olmayıp kendi hallerinde olanlara ve ba‘zı mesâlih-i ibâd ve umûr-ı mühimme temşiyetine vülât taraflarından buyuruldu ile ta‘yîn olunan mübâşirlere müdâhaleden ziyâde tevakkî eyleyip ve‘l-hâsıl kahr ü tedmîr eşkıyâ ile temîn-i bilâd ve terfîh-i ibâd olmağla bu husûsda cidd ü ekîd ve sa‘y-i hamîd eyleyip mikdâr-ı zerre hilâfından gâyetü‘l-gâye tehâşi ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı alîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü‘l-ittibâ‘ ve lâzımü‘l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ‘at makrûnuyla âmil olup hilâfından ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahriren fî evâsıt-ı Rebî‘ülâhir sene hamse ve hamsîn ve mi‘e ve elf. Mûcebince sadr-ı âlî Ali Paşa hazretleri tarafından mektûb-ı emr-i üslûb ve Balıkesir mütesellimi tarafından buyuruldu vârid olduğu bu mahale kayd olunmuştur.

36b-1. Edremit Mutasarrıfı Tayini

Yâ Fettâh, Yâ Rezzâk, Yâ Allah, İzzet-meâb şerî‘at-nisâb Mevlânâ el-Hâc Mustafa Efendi kâm-yâb. Gıbbe‘t-tahiyyeti‘l-vâfiye inhâ olunur ki işbu sene-i hamse ve hamsîn ve mi‘e ve elf Recebi‘l-ferd’in gurrelerinden zabt eylemek üzere ber-vech arpalık mutasarrıf olduğumuz Edremit kazâsının umûr-ı şer‘iyyesi tarafımızdan tevzî‘ ve sipâriş olunmuştur gerekdir ki kazâ-i mezbûru gurre-i merkûmeden zabt edip beyne‘l-ahâlî icrâ-yı ahkâm-ı şer‘iyye eyleyesin ve şer‘-i şerîfden ser-i mû inhirâf üzere hareket eyleyesin ve düşen mevtâ-yı askeriyyeyi dahî tahrîr ve beyne‘l-verese tevzî‘ ve taksîm eyleyesin ve’s-selâm.

36b-3. Edremit Mutasarrıfı Tayini

Akzâ kuzâtil-müslimîn, evlâ vülâti‘l-muvahhidîn me‘âdenü‘l-fazlî ve‘l-yakîn râfî‘ü a‘lâmi‘ş-şerî‘ati ve‘d-dîn vârisü ulûmi‘l-enbiyâi ve‘l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti‘l-meliki‘l-mu‘în sâbika-i Mekke-i Mükerreme Kâdısı Mevlânâ Şeyh Mehmed -zîde fezâilühü tevkî‘-i refî‘-i hümayûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki sen ehl-i ilim ve sâhib-i fazîlet olup bir vechile inâyet olduğun hâliyâ hakkında mezîd-i inâyet-i aliyye-i şâhânem ve mezîd ra‘fet-i seniyye-i pâdişâhânem zuhûra getirilip işbu bin yüz elli beş senesinde Recebi‘l-ferd

guresinden ber vech-i arpalık Edremid kazâsına sana tevcîh ve inâyet edip i'lâmı için () ta'yîn olmuşdur buyurdum ki sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim mücebince gurre-i merkûmeden ber vech-i arpalık Edremid kazâsına sen mutasarrıf olup ve tarafından nâibin gönderip ahâlîsi beyninde icrâ-yı ahkâm-ı şer'îyye ettirdesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî Cemâziye'l-evvel sene hamse ve hamse ve mi'e ve elf.

Sayfa 37

37a-1. Zeytinyağı Ticareti ve İstanbul'un Zeytinyağı İhtiyacı Üzerine Yapılan Düzenlemeler

Akzâ kuzâtil-müslimîn, evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazli ve'l-yakîn râfi'ü a'lâmi's-şer'ati ve'd-dîn vârisü ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'in Mevlânâ Ezine kâdısı zîdet fazluhuma ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâil ve'l-keîlâm Midilli ve () kâdıları -zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Midilli ve tevâbi' iskelelerinde vâki' iskele emînleri ve voyvodaları -zîde kadruhum tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Midilli ve tevâbi' cezîresi iskelelerinin revgan-ı zeyt mukâta'asına ber vech-i mâlikâne Mehmed ve Abdülkadir ve Mustafa -zîde mecdühûm dîvân-ı hümayûnuma arzuhâl edip Midilli ve tevâbi' iskelelerinde müste'men tâifesinin iştirâ eyledikleri revgan-ı zeytin resm-i yerlisi mukâta'ası uhdelerinde olup lâkin bu sene-i mübârekede Âsitâne-i sa'âdetime revgan zeytin gallâtı olmak takrîbiyle mu'tâd el-îsâl olan revgan zeyt Âsitâne-i sa'âdetime gönderilmek üzere divan-ı hümayûnumdan dahi emr-i şerîfim irdâr ve irsâl kılındığına binâen iskele emînleri ve voyvodalar ve kâdılar ve sâirleri mu'tâd el-îsâl olan revgan-ı zeytten mâ'adâsın Âsitâne-i sa'âdetime irsâl ederiz deyû müste'men tâifesine verdirmeziz deyû mültezem mukâta'ayı rencîde etmeleriyle müste'men tâifesinin tahmîl-i sefâin edecekleri revgan zeytin tahmîline kimesne muhâlefet eylememeniz için emr-i şerîfim verilmek bâbında istid'â-yı inâyet eyledikleri ecilden hazîne-i âmirede mahfûz olan baş muhasebe defterlerine nazar olundukda Midilli ve tevâbi' revgan-ı zeyt mukâta'ası mûmâ-ileyhin uhdelerinde olduğu derkenâr olduğu husûs-ı mezbûr mahâllinde ma'rifet-i şer'le görülüp lâkin İstanbul'da revgan-ı zeyt killet üzere olduğundan ez-kadîm Dersa'âdetime irsâli mu'tâd olan revgan-ı zeyt iddihâr ettirilip sefâine tahmîl Dersa'âdete irsâl ve tesyîr ettirilmek üzere dahî divan-ı hümayûnum tarafından Eğriboz ve Girit ve Kemer-i Edremid ve Midilli taraflarına bin yüz elli üç senesi Cemâziye'l-âhiresinde başka başka evâmîr-i şerîfim verildiği ve cezîre-i Midilli ve tevâbi' iskelelerinde ve sevâhilinde müste'men tüccarının iştirâ ve sefinelere

tahmîl ve nakl eyledikleri revgan zeytin beher kıyyesinden gereğinden mâ‘adâ iştirâ eden müste‘men tüccarından üç sağ akçe resm-i mîrîyeleri cem‘ ve tahsîl olunmak üzere revgan-ı zeyt mukâta‘asının berât-ı alîşân şurûtundan olduğu ve şurût-ı derkenâr-ı derkenârı mûcebince emr-i şerîfim verilmek telhîs olundukda mûcebince bin yüz elli dört senesi Muharrem’inin yirmi üçüncü günü târîhiyle emr-i şerîf verildiği derkenâr olundukda imdi derkenârı mûcebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahî zikr olunan cezîre-i Midilli ve tevâbi‘ iskeleleri ve sevâhilinde müste‘men tüccarının iştirâ ve sefinelere tahmîl eyledikleri revgan zeytin beher kıyyesinden gereğinden mâ‘adâ iştirâ eden müste‘men tüccarından üç sağ akçe resm-i mîrîleri cem‘ ve tahsîl ettirdip hilâf-ı şurût berât-ı âlîşân bir ferde inâd ve muhâlefet ettirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fi’l-yevmi’r-râbi‘ ve’l-ısrîn min Safer sene erba‘a ve hamsîn ve mi’e ve elf. Mûcebince dergâh-ı âlî yeniçerileri ağası sa‘âdetlü () hazretleri tarafından mektûb vârid ve sâdır olmuştur.

37a-2. Karesi Sancağı Mutasarrıflığı Tayini

Emîrû’l-ümerâi’l-kirâm kebîrû’l-küberâi’l-fihâm zü’l-kadri ve’l-ihtirâm sâhibü’l-izzî ve’l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîdi’l-inâyeti’l-meliki’l-a‘lâ Rumeli beylerbeyliği pâyesi olup sâbıka-i Karahisar sancağına mutasarrıf olan Hams-zade Amr Paşa dâmet-me‘âliyahû tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki sen ki mûmâ-ileyhsin sen mîr-i mîrân-ı kirâmın yarâr ve emekdâr ve kâr-güzârlarından olup her vechile müstehak inâyet olduğun ecilden hâliyâ hakkınızda mezîd-i inâyet-i aliyye-i şâhâne ve mezîd-i ra’fet-i seniyye-i pâdişâhânem zuhûra götürölüp işbu bin yüz elli beş senesi mâh-ı Recebi’l-ferdin dördüncü gününden avâtıf-ı aliyye hüsrevânemden ber vech-i arpalık Karesi sancağı sana tevcîh ve inâyet edip i‘lâmı için ta’yîn olunmuştur buyurdum ki sâdır olan fermân-ı celîlü’l-kadrim mûcebince te’hîr ve tevakkuf eylemeyip livâ-i mezbûra ber vech-i arpalık sen mutasarrıf olup zabt u rabtında ve re‘âyâ ve berâyânın himâyet ve sıyânetinde ve sâir fermânım olan hidemât-ı aliyyemin edâ ve temşiyetinde ve tekmîlinde bezl-i iktidâr ve sa’y-i bî-şümâr eyleyip min-bâ’d fukarâ-yı ri‘âyet ve sükkân-ı vilâyet kuttân-ı memlekete bir vechile zulm ü te‘addî ve tecâvüzden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb üzere olasın şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın. Tahrîren fi evâil-i şehri Recebi’l-ferd sene hamse ve hamsîn ve mi’e ve elf.

37b-1. Karesi Sancağına Mübaşir Tayini

Şerî'at-şî'âr ve fazîlet-disâr Kemer ve Edremid kazâsı kâdıları -zîde ilmuhû ve voyvodası ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iş erleri -zîde kadruhum inhâ olunur ki işbu bin yüz elli beş senesi mâh-ı Recebi'l-ferdin dördüncü târîhiyle ber-mûceb emr-i âlî inâyet ve ihsân buyurulan Karesi sancağı bize tevcîh olunduğunu zir-i hükûmetiniz ahâlîlerine ihbâr etmek için fermân-ı âlî suretiyle işbu buyuruldu tahrîr ve kıdvetü'l-emâsil () -zîde kadruhû mübâşir ta'yîn ve irsâl olmuştur inşaallâhü te'âlâ vusûlünde gerekdir ki cümle ve huzûrunuza cem' ve cümle muvâcehesinde feth ü kırâ'at ve böyle sicil-i mahfûza kayd ve bundan böyle ol havâlîlerde vâki' zuhûr eden eşkiyâ ve kuttâ'-ı tarîk ve fesâda sâlikân olanları ahz ü habs ve kayd ü bend birle huzûrumuza ihzâr ve dahî tarafımıza âid ve râci' olan a'şâr ve sâir bâd-ı hevâları ketm ve ihtifâ etmeyip şerî'at-i garrâya itâ'at ve inkıyâd üzere olmayanları ism ü resmleriyle tarafıma i'lâm edesiz şöyle bilesiz mûceb-i buyuruldu ile âmil olasız deyû buyuruldu. Fî 27 Receb 1155.

37b-2. Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi

İşbu sene-i mübâreke de bâ fermân-ı âlî Edremid kazâsına memûr olan Aydın muhassılı Mehmed Paşa hazretleri tarafından sûret-i emr-i âlî ve buyuruldu-yı emr-i üslûblarıyla ta'yîn buyurdukları mübâşir medîne-i Edremit'de vürûduna cümle ahâlî-i vilâyet tarafından vezîr-i müşârun-ileyhe hazretlerine verilen ubûdiyet ve mübâşir-i mezbûr hizmeti olmak üzere verilen nukûd ve et bahâsı ma'a beş bin üç yüz altmış sekiz gurus olup mübâşir-i mezbûrun ma'iyetinde olan Bergama voyvodası vekîline verilen et bahâsı ve kazâ-i mezbûrdan nezr ref'i için i'lâm ile giden adamların ücretleri ve harc-ı i'lâm beş yüz gurus ve devlet tarafından fermân ile gelen çukadâra ve Karesi sancağı paşası tarafından sûret-i fermân ve buyuruldu ile gelen çukadâra verilen hizmetleri yüz üç gurus ve kasabanın İvrindi ve Bandırma taraflarına verilen menzil bârgirleri ücreti seksen bir gurus ve harc-ı defter ve hüddâmiye ve çukadâriye ve kalemiye ve muhızıriye ve tahsîldâriye ile min-haysü'l-mecmû' yedi bin dört yüz yetmiş iki gurus baliğ olunmağla bi'l-cümle a'yân-ı vilâyet ve sâir re'âyâ ve berâyânın taleb ve iltimâslarıyla kazâ-i mezbûrun mevcûd yüz yirmi üç hânesine tarh ve tevzî' olundukda beher hâneye altmışar gurus ve otuzar pâre isâbet etmeğin tahsîldar ta'yîn olunan fahrü'l-akrân Mustafa Ağa yedine verilen hâne defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur. Fî'l-yevmi'r-râbi' min şehr-i Şa'bânî'l-mu'azzam sene hamse ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Mahalle-i el-Hâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2 rub‘ 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2 rub‘: 3	Mahalle-i Kādı Celal Hâne 2 rub‘: 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne: 2 rub‘:1
Mahalle-i Câmi‘-i Vasat Hâne 2, rub‘: 1	Mahalle-i Kādı İlyas Hâne 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub‘ 1.5
Mahalle-i Câmi‘-i Kebîr Rub‘ 1.5	Karye-i Avcılar hâne Hâne 4.5	Karye-i Bayındır Hâne 1 rub‘ 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5
Karye-i Güre Hâne 5 rub‘ 3	Karye-i Kızılkeçili Hâne 1.5	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi Hâne 1.5	Karye-i Kaşıkçı Hâne 2 rub‘ 1
Karye-i Araplar Hâne 1	Karye-i Kādı Hâne 3.5	Karye-i Kızıl Hâne 2	Karye-i İbrihimce Hâne 1 rub‘ 1	Karye-i Babaylar Hâne 1
Karye-i Narlı Hâne 1	Karye-i Yapıcılar Hâne 2	Karye-i Dereli Hâne 3.5	Karye-i el-Hâc Aslan Hâne 1	Karye-i Balcılar Hâne 2
Karye-i Şekviran Hâne 3	Karye-i Temaşalık Hâne 3.5	Karye-i Havrankebir Hâne 17 rub‘ 3	Karye-i Yenice Hâne 2	Karye-i Karacalar Hâne 1.5
Karye-i Sarnıç Hâne 1 rub‘ 1	Karye-i Dereviran Hâne 1	Karye-i Eymir Hâne 1	Karye-i Şapçı Hâne 1 rub‘ 3	Karye-i Frenk Hâne 3
Karye-i Çıt	Karye-i Çoruk	Karye-i Çıkrıkçı		

Hâne 2 rub' 1	Hâne 4	Hâne 4.5		
---------------	--------	----------	--	--

Cem'an yekûn: hanehâ-123 (Yalnız yüz yirmi üç hânedir)

Sayfa 38

38a-1. Daha Önce Cezalandırılan Molla Halil'in Firar Ederek Suç İşlemeye Devam Etmesi ve Gerekli Cezaların Tertibi

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem müdebbirü'l-umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehhid-i bünyânü'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfu bi sunûfi avâtıfı'l-meliki'l -a'lâ Aydın'ın muhassılı vezîrim () Paşa edâmallâhu te'âla iclâlehû ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdenü'l-fezâil ve'l-kelâm () kâdisı ve Edremid nâibi -zîde fazluhuma tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki sen ki Edremid nâibi Mevlânâ Derviş Rüstem -zîde ilmühûsun südde-i sa'âdetime mektûb gönderip Edremid kazâsı ahâlîsi bi-ecma'ihim meclis-i şer'a varıp Dârü's-sa'âdetim ağası nezâretinde evkâfdan Bursa'da vâki' merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Murad Hân Sâni aleyhi rahmetü'l-Bârî evkâf-ı mukâta'alarının mülhakâtından ve öteden beri mukâta'a-i mezbûre voyvodası ve yeniçeri serdârı olan el-Hâc Mehmed -zîde kadruhûnun tarafından voyvoda ve serdâr vekîli olan oğlu Mustafa -zîde kadruhû re'âyâ-perver zabt u rabta hall ü akde kâdir ve zuhûr eden eşkıyâ ve ehl-i fesâd ve kuttâ'-ı tarîkin bi-hasebi's-şer' lâzım gelen cezalarını tertîb ve icrada sâ'î ve ahkâm-ı şer'e mutî' ve münkâd umûr-ı vilâyetde hüsn-i tedbîr ve sâhib-i afîf ve taraf-ı devlet-i aliyyemden evâmir-i şerîfeyle nâzile olan tekâlîf ve umûr-ı vilâyetin cem' ve tahsîl ve tekmîl ve temşiyetinde bezl-i makdûr ve ehl-i garaza mu'în ve eşkıyâyâ mehîn ve ehl-i garaz ve fukarâ ve ebnâ-i sebîlden mürûr ve ubûr eden ehl-i tüccar ve sâirleri ef'âl ve akvâllerinden râzı ve şâkir kemâl-i emniyet ve rahâtları olup âsûde hâl üzereler iken eşîrrâ-i nâsdan ve dâ'imâ kendi halinde olmayıp ümmet-i Muhammed'in mâlen ve bedenen ızrâr ve îkâz-ı fitne ve sâ'î bi'l-fesâd ve ahâlî-i vilâyetin bi-gayr-i hak nice mallarını alıp zimmetinde dört kese akçeleri olduğunu bundan akdem bâ'de'l-i'lâm Magosa kal'asında kal'a-bendi fermânım olmuş iken itâ'at etmeyip firâr eden el-Hâc Molla Halil demekle ma'rûf kimesne hevâsına tâbi' ba'zı müfsidler ile yek-dil ve istinâd ile gerek mûmâ-ileyhe Mustafa -zîde kadruhû hakkında ve gerek ba'zı ehl-i garaz kimesneler haklarında ifk ve iftirâ ve mûmâ-ileyhe Serdâr Mustafa ile dört nefer refîkleri bulundukları mahâlde ahz ve şer'le haklarında icrâ ve fîmâ-bâ'd kazâ-i mezbûrda kendi hallerinde olmak üzere birbirlerine kefil ve eğer

bundan sonra hilâf-ı şer‘ hareketleri zuhûr eder ise kırk bin guruş cânib-i mîrîye verilmek üzere hilâf-ı şer‘den verilen hüccet-i şer‘iyyeyi baş muhâsebeye kayd ve ber-minvâl-i meşrûh emr-i şerîfim ısdâr ettirip bir vechile mûmâ-ileyhe Mustafa -zîde kadruhûya ve sâir ibâdullâhı hilâf-ı inhâ vülât-ı hükkâma ahz-ı intikâm kasdıyla gamz ve tecrîm sevdâsında olduğu şüyû‘ bulmağla sâbika-i Anadolu vâlîsi olan düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü’l-âlem vezîrim el-Hâc Veli Paşa edâmallâhu te‘âlâ iclâlehû bundan akdem kazâ-i mezbûra nüzûl ve on beş yirmi gün kazâ-i mezbûrda meks dört beş yüz kese akçe hasâretlerine bâ‘is ve şerrinden bir vechile kurâ-i ahâlîleri perâkende ve perîşân olmalarıyla hilâf-ı inhâ ısdâr eylediği emrin mahallinden kaydı terkîn ve bulunduğu mahâlde ahz ve mübâşir ma‘rifetiyle mahallinde ihzâr ve ahâlî-i vilâyetin mezkûran zimmetinde şer‘le sâbit olan hakları ma‘rifet-i şer‘le ashâbına istirdâd ve ihkâk olunmak bâbında vâki‘ hali hükm-i hümâyûnum verilmek ricâsına sen ve husûs-ı mezbûra vech-i meşrûh üzere olduğun Edremid nâibi Mevlânâ Ali -zîde ilmuhû başka başka arz ve Kemer-i Edremid ve Edremid kazâlarının ulemâ ve sulehâ ve eimme ve hutebâ ve sâir ahâlî-yi eimme mahzarlarında istirham etmeleriyle vech-i meşrûh üzere verilen emrin ve nezir hüccetin kaydları terkîn ve mezbûr Molla Halil bulunduğu mahâlde ahz ve mahallinde ihzâr ve şer‘le zimmetinde olan hukûk-ı ibâd ashâbına istirdâd ve ihkâk-ı hak olunmak fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki () vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel dahi serdar muma ileyhe Mehmed -zîde kadruhûnun hakkında verilen emrin kaydı dîvân-ı hümâyûnum tarafından nezîr-i hüccetin dahî baş muhasebeden ref‘ ve terkîn olunmağla sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin mezkûr Hacı Molla Halil’i bulunduğu mahâlde ahz ve mahâllinde ihzâr ve mahâllinde da‘vâ-yı hak ta‘yîn-i mâdde eden husemâlarıyla murâfa‘a ve mukaddemâ bir def‘a şer‘le görülüp fasl olunmayan husûslarını tamâmen mukayyed olup göresin i‘lâm olunduğu üzere ise ol bâbda muktezâ-yı şer‘-i kavîmle amel edip dahî bâ‘de’l-yevm zimmetinde sâbit ve tevcîh olan hukûk-ı ashâbına istirdâd ve icrâ-yı şer‘ ve ihkâk eyleyip mazmûn-ı emr-i şerîfimle âmil olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fi evâsıt-ı Recebi’l-ferd 1155.

38b-1. El-Hâc Mehmed Ağa’nın Serdarlık Görevi

Şerî‘at-şî‘âr Edremid kâdısı efendi -zîde fazluhum bâ‘de’s-selâm inhâ olunur ki zîr-i hükûmetinizde serdar olan kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân yedinci bölükden el-Hâc Mehmed Ağa -zîde kadruhûya serdarlığı kemâ-kân ibkâ ve mukarrer olunmağla işbu mektûb tahrîr ve irsâl olundu vusûlünde gerekdir ki mezbûr serdarlığın umûrunda istihdâm edip âharı

müdâhale ettirmeyesiz ve ol tarafda olan yeniçeri ve cebeci ve topçu ve top arabacısı ve kul oğlanları ve gılmân-ı acemi mezbûru üzerlerine serdâr ve zâbit bilip sözünden taşra ve re'yinden hâric vaz'-ı hareketde bulunmayıp itâ'at ve inkıyâd üzere olalar ve tavâif-i mezbûrundan bilâ vâris-i ma'rûf fevt olanların muhallefât ve metrûkâtlarını mezbûra ahz u kabz ettirdüp ma'rifet-i şer'le sûk-ı sultânide fûrûht ve hâsıl olan nukûdu mumzâ ve mahtûm müfredât defterleriyle taraf-ı beytû'l-mâla irsâl ve îsâl etdirdesiz ve sen ki serdarsın mukîm ve müsâfir zuhûr eden erâzil ve eşkıyânın zabt u rabtlarıyla sükkân-ı vilayetin emn ü rahâtlarına mecd u sâ'î hilâf-ı şer' ve'l-kânûn vaz'-ı hareketden be-gâyet mücânebet edip müceb-i mektûb ile âmil olasız. Tahrîren fî gurre-i Şa'bân sene hamse ve hamsîn ve mi'e ve elf.

38b-2. Mehmet Ağa'nın Voyvodalık Görevi

Şerî'at-şî'âr Edremid kazâsı nâibi efendi -zîde ilmuhû ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Edremid kazâsı ahâlîleri -zîde kadruhum inhâ olunur ki hâlâ Edremid voyvodası kîdvetü'l-emâcid ve'l a'yân Mehmed Ağa ve vekîli Mustafa -zîde kadruhum öteden beri zâlîme-i muhîn ve mazlûme-i mu'in sıyânet-i ibâdullâh ile ma'rûf re'âyâ-perver olup merkûmun kazâ-i mezbûrunda voyvodalığı gerekdir ki cânib-i mîrîye ve gerek ibâdullâha nâfi' olmağla cümleler re'yleri üzere hareket ve ittîfâk ve ittîhâd birle hüsn-i zindegân elemeniz için işbu buyuruldu tahrîr ve ısdâr () ile irsâl olunmuşdur bî mennihî te'âlâ vusûlünde gerekdir ki ağa-yı mûmâ-ileyhâ ile üzerlerinizde vusûl bulup hüsn-i zindegân üzere hareket ve sarf-ı makdûr eylesiz ve siz ki ağa-yı mûmâ-ileyhimâsız sizler dahî sıyânet-i re'âyâ-yı sarf-ı miknet ve istirahat-ı ibâdullâh birle hareket eyleyip hilâfindan tevakkî ve mücânebet ve müceb-i buyuruldu ile âmil olasız. 18 Safer 1155.

38b-3. Vakıf Mutasarrıfına Berat Verilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlî-şân-ı sâmî-mekân-ı sultânî ve tuğra-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki, Edremid kazâsına tâbi' Şekviran nâm karye kurbünde vâki' Çelik demekle ma'rûf bir kıt'a zeytin bağçesine ber-müceb şart-ı vakf senede üç hatm-i şerîf tilâvet etmek üzere mutasarrıf olan işbu râfi'-i tevkî'-i refî'ü'ş-şân-ı hakânî Hâfız Feyzullah -zîde hıfzuhû bi'l-fî'il berât-ı şerîfimle mutasarrıf olup lâkin yedinde olan berâtı zâyî' olmağla Dersa'âdetimden müceddeden tevcih ve yedine berât-ı şerîf-i alîşânım verilmek ricâsına kâdısı nâibi Mevlânâ Hacı Mustafa -zîde ilmuhû arz etmeğin vech-i meşrûh üzere sadaka edip bu berât-ı hümâyûn sa'âdet-i makrûn verdim ve buyurdum ki bâ'de'l-yevm merkûm

varıp zikr olunan hatimhânlığa mevkûf bir kıt'a zeytin bağçesine ma'a't-tevliye kemâ-fi'l-evvel mutasarrıf olup vakfın ruhu ve devâm-ı umûr ve devletim için du'âya müdâvemet göstere şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâil-i Şa'bânü'l-mu'azzam sene hamse ve hamsîn ve mi'e ve elf.

38b-4. Vakıf Mutasarrıfına Berat Verilmesi

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı hükmü oldur ki, Medîne-i Edremid'de Kapıcıbaşı mahallesinde vâki' Câmi'-i şerîfin kurbünde vâki' Âbide Hâtûn bina eylediği mu'allimhânenin mu'allim-i sıbyânı ve senevî yedi hatm-i şerîf tilâvetine vakf ve şart eylediği İbrahimce karyesi kurbünde harâb yerler demekle ma'rûf mevzi'de vâki' zeytin eşcârı ve gerek karye kâdısı tahtında olan tarîk-i âm üzerine müte'addid on üç dib zeytin eşcârlarını ta'lîm-i Kur'ân-ı azîmü's-şân etmek üzere vakf ve şart edip ber-mûceb şart-ı vakf işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı hakânî Hafız Feyzullah -zîde hıfzuhû berât-ı şerîfimle mutasarrıf olup lâkin yedinde olan berâtı zâyi' olmağla Dersa'âdetimden müceddeden tevcîh olunub yedine

Sayfa 39

zâyi'den berât-ı şerîfim verilmek bâbında istid'â-i inâyet etmeğin vech-i meşrûh üzere sadaka edip bu berât-ı hümayûnu verdim ve buyurdum ki varıp Mevlânâ-yı merkûm zikr olunan mu'allimhânede kemâ-fi'l-evvel mu'allim-i sıbyânı olup hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıktan sonra ber-mûceb şart-ı vakf ta'yîn olunan vazîfe-i mu'ayyene ile mutasarrıf olup vakfın rûhu ve devâm-ı umûr ve devletim-içün du'âya müdâvemet göstere ol cânibde taraf-ı âhardan bir ferd mâni' ve mezâhim olmayıp bir vechile duhûl ve ta'arruz kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılarlar. Tahrîren fî evâil-i Şa'bânü'l-mu'azzam sene hamse ve hamsîn ve mi'e ve elf.

39a-1. Vefat Eden Hatice bt. es-Seyyid el-Hâc Hüseyin'in ve Ardından Vefat Eden Eşi el-Hâc Osman'ın Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekelerinin Listeleri

Medîne-i Edremid mahallâtından el-Hâc Tuğrul Mahallesi sakinelerinden olup bundan akdem vefat eden Hatice bt. es-Seyyid el-Hâc Hüseyin'in verâset-i zevc-i metrûkü el-Hâc Osman b. Mehmed Ali ile sulbî kebîr oğlu Mustafa ve sagîr oğlu Ali'ye ve sulbî kebîre kızı Abide ve sagîre kızı Ayşe'ye münhasır olduğu lede's-şer'i'l-enver zâhir ve bâhir oldukdan sonra müteveffâ-i mezbûrenin bi't-taleb kibel-i şer'den tahrîr ve terkîm olunan terekesidir ki ber vech-i âtî zikr olunur. Tahrîren fî 28 Rebî'u'l-evvel 1155.

Menzil-dâr mahalle-i mezbûr 1 kıt'a meblağ :30000, menzil-i mezbûr dükkanında derzi dükkanı meblağ : 23000, Esirçeşmesi bağ ma'a eşcâr zeytin meblağ: 12000, Çıkırıkcı karyesi kurbünde eşcâr-ı zeytin meblağ:18000, Kurşunlu vakfı kurbünde eşcâr-ı zeytin 1 kıt'a meblağ : 9600, İbrihçi karyesi kurbünde çukurda eşcâr-ı zeytin meblağ : 6000, sîm 1 tül kuşak meblağ : 2400, (...) meblağ 12000, inci yedek ma'a 2 top meblağ : 3600, altın küpe çift 1 meblağ : 600, müsta'mel kaftan 1 meblağ: 920, kadife atlas kaftan 1 meblağ : 900, keten bezi gömlek 1 meblağ : 240, döşek 5 meblağ:1800, yorgan aded 5 meblağ : kadife yasdık 3 meblağ : 480, beledî yasdık 4 meblağ : 360, kaliçe aded 1 meblağ : 360, seccade 1 meblağ : 90, evânî-i nuhâs kıyye 23 meblağ 2850, 1 leğen ma'a 1 ibrik meblağ : 600, küp aded 5 meblağ : 320, 1 kazan ve 1 tâbe ve 5 sini meblağ 840, mehr-i müeccel der-zimmet zevc-i mezbûr meblağ 12000, cem'an yekûn 141810

Minhe'l-ihrâcât

Resm-i kısmet meblağ 3000, hüddâmiye meblağ 300, çukadâriye meblağ 120, kalemiye meblağ 120, muhzırıye meblağ 90

Sahhü'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese

Hissetü'z-zevceti'l-mezbûre meblağ (), hissetü'l-ibn meblağ (), hissetü'l-ibn meblağ (), hissetü'l-bint meblağ (), hissetü'l-bint meblağ ()

Bâ'dehû zevc-i mezbûr el-Hâc Osman dahî vefât edip verâseti evladı mezbûrdan Mustafa ve Ali ve Abide ve Ayşe'ye münhasıra olduğu şer'an zâhir ve bâhir oldukdan sonra müteveffâ-i mezbûrun kibel-i şer'den bi't-taleb tahrîr ve terkîm olunan terekesidir ki ber vech-i âtî zikr olunur. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' min-şehri Ramazani'l-mübârek sene 1155

Havran karyesi hudûdunda babasından müstakil zeytinden hisse meblağ : 24000, Kâdı karyesi hudûdunda vâlidesinden müntakil zeytinlikden hisse meblağ : 7200, Eminler'de validesinden müstakil zeytin 6 aded meblağ : 4800,Edremid kurbünde bağ babasından müntakil kıt'a 1 meblağ 1800, evânî-i nuhâs kıyye 16 meblağ 2300, ipek kenarlı dokurcun peştamal meblağ 240, orta şâhî donluk, kırmızılı Şam alacası top 1 meblağ 720, ipekli çar kuşak 10 meblağ 300, Sarı Mısır şalı meblağ 150, başları alaca makrama 2 meblağ 80, mısır makraması meblağ 120, tülbent makramalık değirmi top 1 meblağ 720, bez sarık meblağ 720, Mısır alacası top 1 meblağ 300, beyaz ihram 1 meblağ 120, unnâbi tülbent top 1 meblağ 360, kenarları ipekli peştamal 2 meblağ 200, yeşil (...) 1 meblağ 720, beyaz yağmurluk 1 meblağ 300, zevcesi müteveffâ-yı mezbûreden müntakil hisse meblağ 34552, cem'an yekûn

meblağ 90412, heybe aded 1 meblağ 60, yün çuval 2 meblağ 300, incir kantar 5 meblağ 1000, mahsûl zeytin kıyye 90 meblağ 5400, üzüm kantar 15, meblağ 270, Vukuf kurbünde eşcâr-ı zeytin meblağ 1800, zevcesi müteveffâ-yı mezbûreden müntakıl hisse meblağ 34552, cem'an yekûn meblağ 90412

Minhe'l-ihracât

Mehr-i mu'accel zevce-i mezbûre meblağ 12000, resm-i âdî meblağ 4080, hüddâmiye ve çukadâriye meblağ 1080, kalemiye ve muhziriye meblağ 270

Sahhü'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese

Hissetü'l-ibn Mustafa meblağ (), hissetü'l-ibn Ali meblağ (), hissetü'l-bint Ayşe meblağ (), hissetü'l-bint Fatma meblağ ()

39b-1. Vefat Eden Hafız b. Abdullah'ın Varisi Olmaması ve Terekesinin Beytü'l-mâl'a Ait Olması

Medîne-i Edremid'de tâbi' Güre nâm karyede sâkin iken bundan akdem vefât eden Hafız b. Abdullah'ın zâhirde vâris-i ma'rûfu dahî olmayıp terekesi cânib-i beytü'l-mâl a âid olmağla medîne-i mezbûre zâbitı olup beytü'l-mâl kabzına memûr olan fahrü'l-akrân Mustafa Ağa iltimâsıyla müteveffâ-yı mezbûrun kibel-i şer'den tahrîr ve terkîm olunan muhalledfâtıdır ki ber vech-i âtî zikr olunur. Tahrîren fî evâsıt-ı Şa'bân sene 1155.

Kelâm-ı kadîm hediye meblağ : 390 kitab-ı aded 7 meblağ : 3000, koşuk 1 meblağ : 120 yeşil biniş çuka 10 meblağ : 600, def'a müsta'mel biniş çuka 6 meblağ 214, kırmızı köhne hasır meblağ :54, kırmızı biniş çuka 1 meblağ : 240, beyaz dizlik 1 meblağ : 180, perçemi boğası dizlik 1 meblağ 340, abâ yağmurluk 1 meblağ 144, köhne dülbend sarık 1 meblağ 60, alaca entari 1 meblağ 63, münakkaş makrama 3 meblağ 93, mâ'î zıbın 10 meblağ 96, Def'a sarık 1 meblağ 15, alaca entari 1 meblağ 63, beyaz zıbın 1 meblağ 54, def'a sarık 1 meblağ 45, Sufr makrama 4 meblağ 42, mai zıbın 1 meblağ 48, zimem-i nâsdan cem' olunan nukûd meblağ 11760, def'a zimem-i nâsda olan revgan zeyt kıyye 339 meblağ 2340, cem'an yekûn 32910

Minhe'l-ihracât

Dellâliyye (ve) nakliyye meblağ 120, resm-i âdî berây-ı hums meblağ 6000, hüddâmiye (ve) çukadâriye meblağ 840, kalemiye ve muhızıriye meblağ 180, hüddâmiye emîn-i beytü'l-mâl meblağ 000

Sahhü'l-bâkî bî-beytü'l-mâl meblağ 0000

39b-2. Öldürülen Mustafa'nın Emlâk, Arsa ve Eşyalarının Devlet Hazinesine Geçmesi ve Bunların Korunması

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Edremid kazâsı nâibi Mevlânâ -zîde ilmuhû ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Edremid ve Kemer-i Edremid voyvodaları -zîde kadruhümâ tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân sâbika-i baruthâne-i âmirem el-Hâc Halil -zîde mecdühû dîvân-ı hümâyûnuma arzuhal edip Edremid sükkânından bundan akdem fermân-ı alîşânımla katl olunan İlmioğlu Mustafa'nın bi'l-cümle emlâk ve eşya ve arazisi cânib-i mîrîden zabt ve fûrûht olunmak bâbında sâbika-i Anadolu vâlisi vezîrim Veli Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehûya hafâyâ sâdır olan emr-i alîşânım mücebince maktûl-ı mezbûrun ale'l-vefât kabzda tasarrufunda bulunan emlâk ve arazi ve zeytin eşcârı ve bağ bağçe ve bi'l-cümle müştemilâtıyla vezîr-i müşârun-ileyhe ma'rifetiyle cânib yedinden yirmi iki bin guruşa kendüye bey' ü temlîk olunub meblağ-ı mezbûr bi't-tamâm-ı teslîm hazîne-i âmirem olundukdan sonra yedine mülknâme-i hümâyûnum verilip ve emlâk-ı mezbûreden ahâlî-i kazâyâ semen-i misli ile bağ ve bağçe ve arazi ve zeytin eşcârı fûrûht olunub bir dürlü dahl olunmak icâb etmez iken ahâlî-i kazâdan ba'zı kimesneler bundan akdem İlmioğlu benim emlâkımı cidden fuzûlî zabt etti deyû iddi'â ile emvâl-i merkûmânın tahsiline mâni ve ba'zıları dahî maktûl-i mezbûrun tasarrufunda olan arazi bizim iltizâmımızda olan ze'âmet ve tımâr toprağında olup mahâllidir deyû müdâhale ve emlâk-ı merkûmânın muhtel olmasına bâ'is ve kendüye gadr olmağla bu misillü emlâk ve arazi iddi'â edenlerin iddi'âları istimâ olunmayıp emlâk-ı merkûmânın zabt ve fûrûhtuna müdâhale olunmayıp mukaddemâ verilen emr-i şerîfim mücebince bu def'a dahî emr-i alîşânım verilmek ricâsına istid'â-yı siyânet eylediği ecilden hazîne-i âmiremde mahfûz olan baş muhâsebe defterlerine nazâr olundukda maktûl İlmioğlu Mustafa'nın taraf-ı yedinden zabt ve fûrûht olunması fermânım olan emlâk ve arazi ve bağ be bağçeleri değer bahâlarıyla fûrûht olunub bir nesnesi değer bahâsından noksânına verildiğine rızâ-yı hümâyûnum olduğundan başka kâtil-i mezbûrun can kalana dek taht-ı tasarrufunda olan emlâk ve arsasına âhardan ba'zı kimesneler sâhip çıkıp bu arazi ve bağ ve bağçeyi mezbûr benden cebren almışdı deyû iddi'âyâ tasaddî ederler ise ol makûlelerin

iddi'âlarına amel ve i'tibâr olunmayıp cümlesi taraf-ı yedinden zabt ve fûrûht ve kâtil-i mezbûrun can kalana dek zabt ve tasarrufunda olan emlâk ve arazi ve bağ ve bağçelerini evvel emirde ma'rifet-i şer'le ve mübâşir ma'rifetle ism ü resmleriyle ale'l-infirâd tahrîre defter ettirildikten sonra defter olunan emlâk ve arazisine âhardan her kim sahip çıkıp bu bağ ve bağçe be bu arazi fi'l-asl benim emlâkım olup kâtil-i mezbûr cebren zabt etmişdi deyû taleb ve iddi'âya tasaddî ederler ise bu makûlelerin iddi'âlarına amel ve i'tibâr olunmayıp

Sayfa 40

ta'arruzları men' ü def' ve cümlesin Kemer-i Edremid kazâsının zî kudret a'yân ve ahâlîlerine ma'rifet-i şer'le ve mübâşir ma'rifetiyle taraf-ı yedinden diğer bahâ ile bey' ve fûrûht olunub ve iktizâ eden bahâlarını yerli yerinden cem' ve tahsîl ve mübâşire teslîm edip mühûr defterleriyle ma'an Dersa'âdetime irsâl olunmak üzere bin yüz elli üç senesi Cemâziye'l-âhîrinin yirmi sekizinci günü emr-i şerîfim verildiği ve kâtil-i merkûm Mustafa'nın zabtında olan han ve hamam ve emlâk ve arazi ve zeytin eşcârı fermân-ı âlîşânımla taraf-ı yedinden zabt olunmağla ber-mûceb hüccet-i aliyye cümlesi yirmi iki bin guruşa mûmâ-ileyhe el-Hâc Halil -zîde mecdûhûya fûrûht ve meblağ-ı mezbûru tamâmen teslîm hazîne-i âmirem eylediğine yine sûret-i rûznâmçe-i hümâyûnum verilmekle mûcebince mülknâme-i hümâyûnum verildiği derkenâr olundukda imdi derkenârı ve arzuhâli mûcebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahî husûs-ı mezbûr için vech-i meşrûh üzere mülknâme-i hümâyûnum ve emr-i şerîfim verildiği hazîne-i âmirem defterlerine mukayyed olundukda mukaddemâ verilen emr-i şerîfe ve mülknâme-i hümâyûna mugâyir hilâf-ı kânûn ta'addî ve tecâvûz ettirmeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî 13 Şa'bân sene 1155.

40a-1. Daha Önce Öldüren İlmioğlu Mustafa'nın Emlâkını Tasarrufuna Alan Hasan'ın Hacı Osman, İbrahim, Hacı Hasan, Molla Said ve Mustafa Taraflarından Engellenmesi ve Bu Kişilerin Uzaklaştırılması

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâil ve'l-keîâm Edremid ve (..) kâdıları ve Kemer-i Edremid kazâsı nâibi -zîde fazluhum kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Kemer ve Edremid voyvodaları -zîde mecdûhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân sâbika-i baruthâne nâzırı el-Hâc Halil -zîde mecdûhû sūdde-i

sa'âdetime arzuhâl edip medîne-i Edremid'de bundan akdem katl olunan İlmioğlu Mustafa'nın ale'l-vefât tasarrufunda olan emlâkı cânib-i mîrîden zabt ve mûmâ-ileyhe yirmi iki bin guruşa taraf-ı mîrîden bey' ü temlik mûmâ-ileyhe dahî emlâk-ı mezbûru taleblerinde semen-i mislim ile bey' ve bahâlarını mahallinden ahz u kabz için tarafından Hasan -zîde kadruhû tevkiîl etmekle cânib-i mîrîden verilen senedât mücebince evâmir-i müte'addide ile vekîl-i mezbûrun medîne-i mezbûreye irsâl ve mezkûr dahî memûriyetine binâen cem' ve tahsîlinde şürû' eyledikde medîne-i mezbûre sâkinlerinlerinden el-Hâc Osman ve Çoruk karyesi sükkânından İbrahim ve karındaşı Hasan ve Molla Said demekle ma'rûf kimesneler şirrete sâlik ve ber-minval-i muharrer taraf-ı mîrîden mûmâ-ileyhimâ bey' olunan emlâktan her biri birer bağçe fuzûlî zabt ve ani'l-asl bizim mülkümüz idi deyû iddi'â ve medîne-i mezbûre sükkânından şehir ağası demekle ma'rûf Mustafa ve sairleri maktul-i mezbûrun tasarrufunda olan emlâk ve arsalar bizim iltizâmımızda olan ze'âmet ve tımâr topraklarındadır deyû hilâf-ı şer'-i şerîf hareket ve men' ü def'leri için cânib-i şer'den bi'd-defa'ât tenbîh olundukda memnû' ve mündefi' olmayıp ihtilâle bâ'is olmalarıyla emlâk-ı mezbûre semenlerinin nisf-ı mertebesi tahsîl olunmayıp kable't-tahsîl merkûm Hasan me'yûsen Âsitâne-i sa'âdetim tarafına âzim ve fi'l-hakîka hâl minvâl-i meşrûh üzere olup mezbûrdan Hacı Osman ve İbrahim ve Hasan ve Molla Said ve Mustafa'nın şer ve mazarratları kazâ-i mezbûrda ihkāk-ı hak tenfiz-i ahkâm-ı şer'iyeye mümkün olmayıp mâl-ı mezbûrun tahsîli ve evâmir-i şerîfenin tenfizi mezbûranın diyâr-ı âhara nefy ve iclâ olunmalarına mevkûf olmağla vekîl-i mezbûr Hasan me'yûsen Âsitâne-i sa'âdetime râhî olduğunu kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in sâbika-i Edremid kazâsı nâibi Mevlânâ Mu'înzâde Mehmed -zîde ilmuhû arz ve vech-i meşrûh üzere zâbitleri ma'rifetiyle nefy ü iclâ ve bâ'de'l-yevm zuhûr eden ihtilâle müceb hareketleri zâhir olur ise muhkem haklarından gelinmek için habsle ibkâ keyfiyetlerini sıhhati üzere arz ve i'lâm olunmak için emr-i şerîfim verilmiş iken mezbûrun ziyâde eşeradan olmalarıyla memnû' ve mündefi' olmayıp dürlü hîle ve tezvîrâta tasaddî ve emlâk-ı mezbûranın kemâ-fi'l-evvel ihtilâline bâdî ve mâl-ı merkûmânın tahsîli mümkün olmadığın bildirip mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince diyâr-ı âhara nefy ve iclâ ve fîmâ-bâ'd zuhûr edip ihtilâle müceb hareketleri zâhir olursa muhkem haklarından gelinmek için habsle ibkâ ve keyfiyetlerini sıhhati üzere arz ve i'lâm olunmak bâbında müceddeden emr-i şerîfim ricâ ve dîvân-ı hümayûnumda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere emr-i şerîfim verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağla mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda

sâdır olan emr-i celilü'l-kadrim mücebince amel dahî siz ki mûmâ-ileyhimsiz mezbûran Hacı Osman ve İbrahim ve Hacı Hasan ve Molla Said ve Mustafa'yı zâbitler ma'rifetiyle diyâr-ı âhara nefy ve iclâ ve bâ'de'l-yevm zuhûr edip ihtilâle müceb hareketleri zâhir olur ise muhkem haklarından gelinmek için keyfiyet ahvâllerini vukû'î sıhhati der-i devlet medârıma arz ve i'lâm eyleyip sâdır olan emr-i şerîfimin mazmûn-ı münîfeyle âmil olup hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylesesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i Şa'bânü'l-mu'azzam sene hamse ve hamsîn ve mi'e ve elf.

40b-1. Karesi Sancağı ve Civarındaki Eşkîyâlık Hareketlerinin Önlenmesi ve Cezalandırılması

Şerî'at-şî'âr Karesi sancağında vâki' kazâların kâdıları -zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân livâ-yı mezbûrda vâki' kazâların kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve voyvodaları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri ve derbend bölükbaşları ve sâir kurâ ihtiyarları -zîde kadruhum inhâ olunur ki kazâlarınız ve ahlâlarında vâki' yollarda ve bilâdda ve sâir mahâllerde sükkân-ı vilâyete ve ebnâ-i sebîle emir ve re'yden tüccâr tâifelerine îsâl-i hasârat ve gâret-i emvâl edip katl-i nüfûs adet-i müstemirreleri olan eşkıyâ ve harâmzâdelerin ahz ve ele götürülmeleri ve yerli yerinden gereği gibi teftîş ve tefahhus olup zuhûra geldiklerinde ma'rifet-i şer'le ve cümle ma'rifetiyle şer'an haklarında îcâb eden icrâ ve sâire dahî müceb-i ibret etdirmek ziyâde ehemmiyetli meâm lâzîmü'l-ihdimâmdan olmuştur bu misillü şekâvet pîşelerin bulundukları mahâllerde cümle ma'rifetiyle ta'yîn olunan mübâşire imdâd ve i'ânet birle ahz ve ele götürüp meclis-i şer'e ihzâr ve şer'an mevâddları zâhir olduktan sonra maddeleri mahâlline tescîl ve civârında tertîb ve mübâşir-i merkûma teslim ve dîvân-ı Anadolu'ya ihzâr eylesesiz ve bundan ma'ada hâlâ Anadolu vâlisi vezîr-i rûşen-zamîr iyânetlü veliyyü'n-ni'am kesîrû'l-kirâm Ahmed Paşa efendimiz hazretleri taraf-ı şerîflerine âid ve râci' olan dem-i öşür vukû'unda ketm ve ihtifâ olunup ve sâir cüz'î ve küllî mevâdd-ı vukû'ât dahî ihfâ olunmayup ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle görölüp i'lâmlarına dîvân-ı Anadolu'ya irsâl ve îsâl olunup ketm ve ihtifâ ettirilmemek bâbında dîvân-ı Anadolu'dan işbu buyuruldu tahrîr ve ısdâr () ile irsâl olunmuştur inşâllâhu te'âlâ vusûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere amel ve hareket dahî livâ-i mezbûrda vâki' olan mevâdd ve dem-i öşürleri kat'â ketm ve ihtifâ olunmayup mübâşir-i mûmâ-ileyhe ma'rifetiyle görölüp i'lâmlarında dîvân-ı Anadolu'da irsâl ve îsâl olunub hilâfında vaz' ve hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb edip müceb-i buyuruldu ile âmil olasin deyû buyuruldu.

40b-2. Vakıf Mutasarrıfı Mehmed b. el-Hâc Said'in Beratı Cûlus Nedeniyle Yenilendiği

Nişân-ı şerîf-i âlişân hükmü oldur ki, Medîne-i Edremid'de Nâbi' Alibey Çeşmesi kurbünde vâki' ashâb-ı hayrâtdan Osmanoglu nâm sâhibü'l-hayrın senede yine medîne-i mezkûrede Vasat Câmî'-i şerîfinde bir hatm-i şerîf tilâvetine vakf ve şart eylediği on sekiz adet zeytin eşcârının gallesine mutasarrıf olan işbu râfi'-i tevkî'-i refî'ü's-şân-ı hâkânî Mehmed b. el-Hâc Said bi'l-fi'l berât-ı şerîfimle mutasarrıf olup lâkin taht-ı âlî-baht-ı Osmânî üzere cûlûs-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûn vâki' olmağla Dersa'âdetimden müceddeden tevcîh olunub berât-ı şerîfim veilmek ricâsına yedinde olan berât-ı atîki mücebince inâyet taleb etmeğin bir aylık resm-i berâtı teslîm-i hazîne olmak üzere sadaka edip bu berât-ı hümayûn sa'âdet-makrûnu verdim ve buyurdum ki bâ'de'l-yevm merkûm varıp zikr olunan on sekiz adet zeytin eşcârının gallesine ber-müceb-i şart-ı vakf mutasarrıf olup vakfın rûhu ve devâm-ı ömr ü devletim-için du'âya müdâvemet göstere şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi evâil-i Saferi'l-hayr sene erba'a ve hamsîn ve mi'e ve elf.

40b-3. Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi

Medîne-i Edremid ahâlîsinden olup bundan akdem bâ-feman-ı âlî Aydın muhassılı ma'rifetiyle ihzâr olunan el-Hâc Molla Halil husûsuna ta'yîn olunan vâlî-i müşârun-ileyhin çukadâr hizmeti ve devlet-i aliyyeden fermân ile ta'yîn olunan mübâşiriyesi ve vilâyet umûr için taraf-ı devlet-i aliyyeye irsâl olunan adamların yediyle masrûf olan meblağ ile Kemer-i Edremid voyvodası el-Hâc Mehmed Ağa yediyle Dârü's-sa'âde Ağası tarafına verilen iki bin yedi yüz yirmi altı gurus ve Kütahya mütesellimi tarafından ve Balıkesir mutasarrıfı tarafından buyuruldu ile gelen mübâşirlerin hizmetleri ve kasaba ve kurânın konak harcları ve za'îfü'l-hâl olan karyelerin imdâdiyeleri ve harc-ı defter ve hüddâmiye ve kalemiye ve muhızıriye ve tahsîldâriye min-haysü'l-mecmû' cümle beyninde bâ'de'l-hesab beş bin yedi yüz kırk bir gurusâ bâliğ olmağla a'yân ve ahâlînin ittifâklarıyla kazâ-i mezbûrun mevcûd yüz yirmi üç hânesine tarh ve tevzî' olundukda beher hâneye kırk altışar gurus ve otuzar pâre isâbet etmeğin taraf-ı şer'den tahsîldar ta'yîn olunan fahrü'l-akrân Mustafa Ağa'nın yedine verilen defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min Şevvâli'l-mükerrerrem sene hamse ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Mahalle-i el-Hâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2 rub' 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2 rub': 3	Mahalle-i Kâdı Celal Hâne 2 rub': 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne: 2 rub':1
--------------------------------	------------------------------------	------------------------------------	-------------------------------------	-------------------------------------

Mahalle-i Câmi'-i Vasat Hâne 2, rub' : 1	Mahalle-i Kādı İlyas Hâne 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub' 1.5
Mahalle-i Câmi'-i Kebîr Rub' 1.5	Karye-i Avcılar hâne Hâne 4.5	Karye-i Bayındır Hâne 1 rub' 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5

Sayfa 41

Karye-i Güre Hâne 5 rub' 3	Karye-i Kızılkeçili Hâne 1.5	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi Hâne 1.5	Karye-i Kaşıkçı Hâne 2 rub' 3
Karye-i Araplar Hâne 1	Karye-i Kādı Hâne 3.5	Karye-i Kızıl Hâne 2	Karye-i İbrihimce Hâne 1 rub' 1	Karye-i Babaylar Hâne 1
Karye-i Narlı Hâne 1	Karye-i Yapıcılar Hâne 2	Karye-i Dereli Hâne 1.5	Karye-i el-Hâc Aslan Hâne 1	Karye-i Balcılar Hâne 1
Karye-i Şekviran Hâne 3	Karye-i Temaşalık Hâne 3.5	Karye-i Havran Hâne 17 rub' 3	Karye-i Yenice Hâne 2	Karye-i Karacalar Hâne 1.5
Karye-i Sarnıç Hâne 1 rub' 1	Karye-i Dereviran Hâne 1	Karye-i Eymir Hâne 2	Karye-i Şapçı Hâne 1 rub' 1	Karye-i Frenk Hâne 3
Karye-i Çıt Hâne 2 rub' 1	Karye-i Çoruk Hâne 4	Karye-i Çıkrıkçı Hâne 4.5		

Guruş	Derûn-ı defterde olan masrûfâtır ki ale'l-infirâd zikr olunur
500	Baş çukadâra
500	Türkmen ağası çukadârı

120	Fermân ile gelen baltacı ağaya hizmet
50	Kütahya mütesellimi tarafından gelen mübâşir hizmeti
50	Balıkesir mutasarrıfı tarafından buyuruldu ile gelen
880	Vilâyet husûs için Âsitâne’de masrûf
224	Mukaddemâ Balıkesir’den isti‘câl ile gelen
11	Def‘a verilen seccâde
2726	Kemer-i Edremid voyvodası el-Hâc Mehmed Ağa yediyle Dârü’s-sa‘âde ağası tarafına
9	Kazâda muhtâc olan konakların masrûfu
6	Turhan Bey mahallesinin harcı
20	Yenice karyesinin harcı
500	Harc-ı defter
50	Hüddâmiye
20	Çukadâriye
8	Kalemiye
8	Muhzırıye
50	Tahsildâriye
78	Kādı ve Güre ve Çoruk ve Dereli ve Temaşalık karyelerine imdâdiye
5741	(toplam)

41a-1. Avârizhânelerde Düzenleme

Vech-i meşrûh üzere dergâh gediklilerinden Hasan zîde mecdühûnun mutasarrıf olduğu ze‘âmeti karyelerinden Karesi Sancağı’nda Edremid kazâsına tâbi‘ Dereli nâm karyenin re‘âyâsı mürûr-ı ezmine ile harâb ve Bolu Sancağı’nda Konur-apa nâm-ı diğer Düzce Pazarı kazâsına tâbi‘ Göçerler karyesi ma‘mûr ve âbâdân olmağla zikr olunan Dereli karyesinin iki hanesi ref‘ ve tenzîl ve Göçerler karyesi üzerine zamm ve tahmîl olunmak için za‘îm mûmâ-ileyhe istid‘â eylediğin Edremid nâibi Mevlânâ Süleyman -zîde ilmuhûye arz eylediği ecilden hazîne-i âmiremde mahfûz olan mevkûfât defterlerine nazâr olundukda Edremid kazâsına tâbi‘ Dereli karyesinin yedi hanesi olub Konur karyesinin kurbünde beş hudûd hânesi var iken kırk iki târîhinde iki hanesi Çubuk-âbâd kazâsına tâbi‘ nefis-i Çubuk-âbâd Karaağaç karyesine zamm ve tahmîl olunmağla alan Göçerler karyesinin üç ve Dereli karyesinin yedi hanesi olduğu mukayyed bulunmağın hin-i tahrîrde Göçerler karyesi beş

aded avârizhâne ile kayd ve tahrîr olundukları telhîs arz olundukda telhîs mûcebince karye-i mezbûrenin iki hânesi ref' ve tenzîl ve tahmîl ve arasına kayd ve sûret verilmek deyû fermân-ı âlî sâdır olmağın mûcebince mahalline kayd olunub suretdir ki mevkûfâtıdan kayd olundu. Fî 10 Şevvâl sene 1155.

41b-1. Avârizhânelerdeki Düzenlemenin Kaydedilmesi

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Edremid kazâsında nâibü's-şer' olan Mevlânâ -zîde ilmuhû tevkî'-i refi'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki dergâh-ı mu'allâm gediklilerinden kıdvetü'l-emâsil ve'l-a'yân Hasan -zîde mecdühûnun mutasarrıf olduğu ze'âmeti karyelerinden Karesi sancağında Edremid kazâsına tâbi' Dereli nâm karyenin re'âyâsı mürûr-ı ezmine ile harâb ve Bolu sancağında Konur-apa nâm-ı diğere Düzce Pazarı kazâsına tâbi' Göçerler karyesi ma'mûr ve âbâdân olmağla zikr olunan Dereli karyesinin iki hanesi ref' ve tenzîl ve Göçerler karyesi üzerine zamm ve tahmîl olunmak için za'îm mûmâ-ileyhe istid'â eylediğın Edremid nâibi Mevlânâ Süleyman -zîde ilmuhû arz eylediğı ecilden hazîne-i âmiremde mahfûz olan mevkûfât defterlerine nazâr olundukda Edremid kazâsına tâbi' Dereli karyesinin yedi hanesi olup Konur-apa kazâsına tâbi' Göçerler karyesinin kurbünden beş aded hanesi var iken kırk iki târihinde iki hanesi ref' ve Çubuk-âbâd kazâsına tâbi' nefsi-i Çubuk-âbâd Karaağaç karyesine zamm ve tahmîl olunmağla alan Göçerler karyesinin üç Dereli karyesinin yedi hanesi olduğu mukayyed olmağın hîn-i tahrîrde Göçerler karyesi beş aded avârizhâne ile kayd ve tahrîr oldukları telhîs arz olundukda telhîs mûcebince karye-i mezbûranın iki hanesi ref' ve tahmîl ve arasıya zamm ve mahalline kayd olunduğuna bin yüz elli beş senesi Şevvâl'inin on beşinci gününden hazîne-i âmiremden mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti verilmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda hazîne-i âmiremden ihrâc olunub karye-i mezbûre ahâlîlerinin yedlerine verilen mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti mûcebince amel edip dahî zikr olunan Dereli karyesinin iki hanesi ref' ve tahmîl ve arasıya karye-i mezbûreye zamm ve mahalline kayd olunmağla hâlâ üzerlerinde kalan beş hânenin avârizhânenin emr-i şerîfimle vâki' olan tekâlîflerini edâ eylediklerinden sonra ref' olunan iki hâne talebiyle hilâf-ı emir ve deftere ta'addî ve rencîde ettirmeyesin şöyle bilesin ve bâ'de'n-nazar bu hükm-i hümayûnumu yedlerine ibkâ edip alâmet-i şerîfe i'timâd edesin. Tahrîren fî'l-yevmi's-sâdis aşer min Şevvâli'l-mükerrem sene hamse ve hamsîn ve mi'e ve elf.

41b-2. Edremit Mutasarrıfı Tayini

İzzet-meâb şerî'at-nisâb Mevlânâ Mustafa Efendi kâm-yâb. Bâ'de't-tahiyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki işbu bin yüz elli beş Zilhiccetü's-şerîfesi guresinden ke'l-evvel mutasarrıf olduğunuz Edremid kazâsının umûr-ı şer'iiyesi ve kısmet-i askeriyesi tarafımızdan sana ibkâ olunmuştur gerekdir ki kazâ-i mezbûru gurre-i merkûmeden zabt edip beyne'l-ahâlî icrâ-yı ahkâm-ı şer'iiye edip ahâlî ve re'âyâ ile hoş-hâl üzere hareket eyleyesiz ve's-selâm.

41b-3. Gelibolu Baruthanesine Güherçile Satılması

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâil ve'l-keîâm Karesi sancağında vâki' olan kâdılar -zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri -zîde kadruhûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki inşâllâhu te'âlâ rûy-ı deryâyâ ihrâc olunacak donanma-i hümâyûnum kalyonları için ziyâde barut-ı siyah tabh olunmak lâzım ve mühim olup ve bin yüz elli altı senesi için Gelibolu Baruthanesi'nde bin katar barut-ı siyah tabh olunmak fermânım olmağın sene-i sâbıkada güherçile mübâyâ'a oluna gelen kazâlardan mübâyâ'a olunmak lâzım gelmeğın sene-i sâbıkâ üzere beher vakıyyesi otuzar sağ akçeye olmak üzere lâzım gelen bahâları hâlâ Gelibolu Baruthânesi nâzırı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Hacı İbrahim zîde mecdühû yedinden verilmek üzere Karesi sancağında vâki' kazâlardan beş bin beş yüz vakıyye güherçile mübâyâ'a olunmak fermânım olmağın imdi nâzır-ı mûmâ-ileyhin yedine verilen mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti mücebince taht-ı kazânızdan ol mikdâr vakıyye güherçile mübâyâ'a ve kârthane-i mezbûreye nakl ve kabzına memûra edâ ve teslîm ve lâzım gelen bahâsın nazır-ı mûmâ-ileyhe yedinden ashâbına verdirdip hilâf-ı emr ve defter re'âyâ fukarâsına zulm ve ta'addî ettirilmeyip ve ol mikdâr vakıyye güherçileyi hîn-i teslîmde tamamen aldırıp re'âyâ fukarâsının bir akçeleri ketm ettirilmeyip fermânım olduğu üzere itmâm-ı hizmet olunmakda ziyâde ziyâde takayyüd ve ihtimâm edip mugâyir emr-i âlîşân vaz' ve hareketden be-gâyet ihtiraz ve ictinâb

Sayfa 42

eylemeniz bâbında âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere sâdır olan emrim üzere amel edip hilâfından ziyâde ihtirâz eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sânî aşer min Şevvâl sene hamse ve hamsîn ve mi'e ve elf. Kazâ-yı Edremid güherçile kıyye: 938

42a-1. Süleyman Efendi'nin Edremit'e Naip Tayini

İzzet-meâb şerî'at-nisâb Mevlânâ Süleyman Efendi, bâ'de't-tahiyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki işbu bin yüz elli altı senesi Saferi'l-hayrı gurrelerinden zabt eylemek üzere ber-vech-i arpalık mutasarrıf olduğumuz Edremid kazâsının umûr-ı şer'iiyesi tarafımızdan sana tefvîz ve sipâriş olunmuştur gerekdir ki kazâ-i mezbûru gurre-i merkûmeden zabt edip beyne'l-ahâlî icrâ-yı ahkâm-ı şer'iiye edip ser-i mu şer'-i şerîfden inhirâfa cevâz göstermeyesiz ve düşen mevtâ-yı askeriyye muhallefâtını dahî tahrîr ve beyne'l-verese tevzî' ve taksîm eylesiz ve's-selâm.

42a-2. El-Hâc Mehmed Ağa'nın Edremit'e Serdâr Tayini

Şerî'at-şî'âr Edremid kâdısı efendi -zîde fazluhû bâ'de's-selâm inhâ olunur ki zîr-i hükûmetinizde serdâr olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân yedinci bölüğün el-Hâc Mehmed Ağa -zîde kadruhûya serdârlık kemâkân ibkâ ve mukarrer olunmağla işbu mektûb tahrîr ve irsâl olundu vusûlünde gerekdir ki mezbûr serdârlığın umûruna istihdâm edip âharı müdâhale ettirmeyesiz ve ol tarafta olan yeniçeri ve cebeci ve topçu ve top arabacısı ve kul oğlanları ve gilmân-ı acemiyân mezbûru üzerlerine serdâr ve zâbit bilip sözünden taşra ve re'yinden hâric vaz' ve hareket bulunmayıp itâ'at ve inkıyâd üzere olalar ve tavâif-i mezbûrandan bilâ-vâris-i ma'rûf fevt olanların metrûkâtı mezbûra ahz u kabz ettirdip ma'rifet-i şer'le Sûk-ı Sultânî'de fûrûht ve hâsıl olan nukûdunu mûmzâ ve mahtûm müfredât defterleriyle taraf-ı beytü'l-mâl a irsâl ve îsâl etdiresiz ve sen ki serdârsın mukîm ve müsâfirûn zuhûr eden erâzil ve eşkiyânın zabt u rabtlarıyla sükkân-ı vilâyetin emn ü rahâtlarına mecd ü sâ'î olunub hilâf-ı şer' ve ilkâlınden vaz' ve hareketden be-gâyet mücânebet edip müceb-i mektûb ile âmil olasız. Tahrîren fî gurre-i Saferi'l-hayr sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

42a-3. Karesi Sancağı Avârizhâneleri Tahsîli

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keîâm Karesi Sancağı'nda vâki' kazâların kâdıları -zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki hazîne-i âmiremde mahfûz olan mevkûfât defteri mücebince Karesi Sancağı'nda vâki' kazâların bin dokuz yüz on beş ve bir buçuk hums ve bir sülûs avârizhânesi ile seksen beş bin yedi yüz yetmiş dokuz akçe bedel-i avâriz mütekâ'idîn akçeleri olup bin yüz elli altı senesinde mahsûb olmak üzere cem' ve tahsîl ve dahl ve hazîne-i âmirem ettirilmek bâbında fermânım olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahî sene-i mezbûre mahsûb olmak üzere livâ-i mezbûrda vâki' kazâların ol mikdâr

bedel-i avâriz mütekâ'idîn akçeleriyle ve ol mikdâr avârizhâneleri olup her bir avârizhânesine beşer yüz akçe avârizlarını mallarına irsâl olunan mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti mücebince vakt ü zamanıyla cem' ve tahsîl ve dahl hazîne-i âmirem ettirdip hilâf-ı emr ve defter kimesneye inâd ve muhâlefet ettirmeyesiz ve bundan ma'ada mübâşir-i merkûmun cihet-i ma'îşeti için her bir avârizhânesinden ellişer akçe vech-i ma'âş dahî aldırıla ve hîn-i tahsilde avâriz için alınan akçenin her yüz on akçesinden bir esedî gurusu aldırılıp mîrî için alınan akçeyi hazîne-i âmireme alındığı vech üzere aldırılmayıp bundan ziyâde ve noksân alınmaya ve aldırılmayasız kesr-i defter ve noksân hânedan ve fermânımdan ziyâde talebiyle re'âyâ fukarâsını rencide ve remide ettirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin aşer min şehr-i Şa'bân sene hamse ve hâmis ve mi'e ve elf.

Kazâ-i Edremid hâne: 341.5 rub':1, bedel-i mütekâ'idîn meblağ: 17588, sûret-i defter mevkûfâtıdır.

42b-1. Karesi Sancağı Nüzûlhâneleri Tahsîli

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Karesi Sancağı'nda vâki' kazâların kâdılar zide fazluhum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki hazîne-i âmiremde mahfûz olan mevkûfât defteri mücebince Karesi Sancağı'nda vâki' kazâların bin dokuz yüz on beş ve bir buçuk hums ve bir sülûs bedel-i nüzûlhâneleri olup bin yüz elli altı senesine mahsûb olmak üzere bedel-i nüzûlleri malı cem' ve tahsîli lâzım gelmeğın () deruhde olunup mübâşirin yedine mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti verilmeğın mücebince cem' ve tahsîl ve dahl-i hazîne-i âmirem ettirilmek fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle mübâşir-i merkûm vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahî sene-i mezbûre mahsûb olmak üzere livâ-i mezbûrda vâki' kazâların ol mikdâr nüzûlhânelerinin her bir hânesinden altışar yüz akçe bedel-i nüzûllerin irsâl olunan mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti mücebince vakt ü zamanıyla cem' ve tahsîl ve dahl-i hazîne-i âmirem ettirdip hilâf-ı emr ve defter kimesneye inâd ve muhâlefet ettirmeyesiz ve bundan ma'ada mübâşirin cihet-i ma'îşeti için her bir hânelerinden vech-i ma'âş aldırıla ve hîn-i tahsilde bedel-i nüzûl için alınan akçenin her yüz on akçesinin bir esedî gurusu aldırılıp ve mîrî için alınan akçeyi hazîne-i âmireme alındığı vech üzere aldırılıp bundan ziyâde ve noksân ettirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis aşer min şehr-i Şa'bân sene hamse ve hamsîn ve mi'e ve elf. Kazâ-i Edremid hâne: 341.5, rub': 1, suret-i defter mevkûfâtıdır.

42b-2. Biga ve Karesi ve Hüdavendigâr Sancakları Bedel-i Mu'âvenet Tahsili

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Biga ve Karesi ve Hüdavendigâr sancaklarında vâki' kazâların kâdıları -zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet ve iş erleri -zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki hazîne-i âmiremde mahfûz mevkûfât defteri mücebince zikr olunan sancaklarda vâki' Lapseki ve Balya ve Güvercinlik ve Biga ve Ezine ve Çan ve Ezine ve Fırt ma'a Şamlı ve Balıkesir ve Bigadiç ve Sındırgı ve Başgelenbe ve Kemer-i Edremid ve İvrindi ve Ayazmend ve Kozak ve Edremid ve Gönen ve Manyas ve Mihaliç ve Kirmasti ve Aydıncık ve Bayramiç ve Kepsut ve Tuzla kazâlarının bedel-i mu'âvenet akçeleri olup bin yüz elli altı senesine mahsûb olmak üzere cem' ve tahsîli lâzım gelmeğin der-uhde olunup mübâşirin yedine mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti verilmeğin mücebince cem' ve tahsîl ve dahl-i hazîne-i âmirem ettirilmek emrim olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle mübâşir-i merkûm vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahî sene-i mezbûre mahsûb olmak üzere zikr olunan kazâların beş bin akçe bedel-i mu'âvenet akçelerini mübâşirin yedine verilen mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti mücebince vakt ü zamanıyla cem' ve tahsîl ve dahl-i hazîne-i âmirem ettirdip hilâf-ı emir ve defter kimesneye inâd ve muhâlefet ettirmeyesiz ve mîrî için alınan akçeyi hazîne-i âmireme alındığı vech üzere aldırıla ve hîn-i tahsilde fukarâ-yı ra'yyetten tahsildâriye nâmı ve sâir bahâne ile ziyâde akçe mutâlebesinden ihtirâz ve ictinâb eylesesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin aşer min şehr-i Şa'bân sene hamse ve hamsîn ve mi'e ve elf. Kazâ-i Edremid bedel-i mu'âvenet meblağ: 20000, suret-i defter mevkûfâtıdır.

42b-3. Bursa'da Yörükân Mukâta'asının Vergilerini Ödemesi

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûru'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehhid-i bünyânü'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfu bi sunûfi avâtıfı'l-meliki'l-a'lâ hâlâ Anadolu vâlîsi vezîrim () Paşa edâmallâhu te'âlâ ve iclâlehû ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Bursa'da vâki' Hazret-i Emir Sultan kuddise sırruhû'l-müste'ân ve merhûm Sultan Murad Hân Sâni ve Haremeyni's-şerîfeyn

Sayfa 43

Evkâfları mukâta'ası re'âyâlarının bulundukları yerlerin kadıları zîde fazluhum () ve kîdvetü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn Bursa Haremeyni's-şerîfeyn müfettişi vekîli Mevlânâ () -

zîde ilmuhû ve mefâhirü'l-emâsıl ve'l-akrân serdârlar -zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki iftihârü'l-havâs ve'l-mukarrebîn mu'temedü'l-mülûk ve's-selâtîn muhtârü'l-izzî ve't-temkîn bi'l-fi'l Dârü's-sa'âdetim ağası olup Haremeyni's-şerîfeyn evkâfı nâzırı olan el-Hâc Beşe Ağa dâme ulüvvuhû Dîvân-ı hümâyûn'uma arz gönderüp taht-ı nezâretinde olan Bursa'da vâki'un Hazret-i Emir Sultân kuddise sırruhû'l-müste'ân merhûm Sultan Murad Hân Sâni ve Haremeyni's-şerîfeyn evkâfı mukâta'ası olan Yörükân ve tevâbi' mukâta'ası re'âyâları üzerlerine edâsı lâzım gelen rüsûm-ı ra'yyet ve resm-i ağnam ve resm-i bennâkları ber-mûceb-i defter-i hâkânî edâ eylemek lâzım iken karîbü'l-ahidde bazı mütegalibe ve serdârlara istinâd ile bizler yeniçeri olduk deyû iddi'â ve ekserîsi rüsûm-ı ra'yyetlerini edâda imtinâ' edip bu vechile te'allül ve muhâlefet edip erâzilden nâşî ecdâtları isimleriyle mestûr olup ilâ-hâze'l-ân evlâdları zuhûr ve bizlerin isimleri defter-i vakfda mevcûd değildir deyû iddi'âyâ tasaddî ve nizâm-ı vakfın ihtilâline bâ'is bâdî olduklarından gayri ve ba'zıları ben re'âyâ ve kelim defterde kaydım yokdur deyû ecdâdlarını inkâr ve ba'zıları dahî ba'zıları dahî askerilik iddi'âsında olup yedlerine bir tarikle şikâyetden emir alıp kadîme ve ola gelmişe mugâyir harekete ictirâ ve mâl-ı vakfın kesîr ve noksânına ve nizâm-ı mukâta'anın ihtilâline sebep oldukları mukâta'a-i mezbûre voyvodası inhâ ve istid'â-yı merhamet etmekle fimâ-bâ'd mukâta'a-yı merkûmânın defter-i hâkânîde mukayyed âbâ an-ced ra'yyet ve ra'yyeti oğullarından olup ve ecdâdları isimleri müştehir olan re'âyâ-yı vakfdan kadîmesinin ola geldiği vech üzere resm-i bennâk ve ağnamları tamâmen tahsîl ve zâbitlerine edâ ettirilip bir tarikle şikâyetden aldıkları olunmak ve defter-i vakfda isimleri mestûr olan re'âyâyâ askerilik iddi'âsı ettirilmeyip askeriden deyû serdârlar tarafından müdâhale olunmamak min-bâ'd a'yân-ı vilâyet ve mütegalibe ve ehl-i örf tâifesi taraflarından vechen mine'l-vücûh müdâhale ve ta'arruz olunmayıp serbestiyet üzere voyvodaları tarafından zabt u rabt ve üzerlerine edâsı lâzım gelen rüsûm-ı ra'yyet ve resm-i bennâk ve ağnamları ber-mûceb defter-i hâkânî ve ağa-yı müşârun-ileyhin arzıyla emr-i şerîfim verilmek ricâsına i'lâm etmeğin imdi vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı alîşânım sâdir olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdir olan emrim üzere amel edip dahî vech-i meşrûh üzere vakf-ı mezbûr mukâta'asının defter-i cedîd-i hâkânîde mukayyed ra'yyet ve ra'yyeti oğullarından olanların askerilikde alâkaları yoğiken askerilik iddi'âsıyla ve ba'zılarının dahî babaları ve dedeleri isimleri defterde mestûr iken bizim ismimiz defterde yokdur deyû şikâyetden aldıkları emre istinâden resm-i bennâk ve aded-i ağnamlarını edâ etmeyip te'allül ve muhâlefet edenlerin hilâfı vâki' iddi'âlarına amel ve i'tibâr eylemeyip fimâ-bâ'd vakf-ı mezbûr mukâta'asının defter-i cedîd-

i hâkânîde mukayyed âbâ an-ced ra'ıyyet ve ra'ıyyeti oğullarından olup ecdâdları isimleriyle müştehir olan re'âyâ-yı vakfın ola geldiği üzere resm-i bennâk ve adet-i ağnamlarını kânûn-u defter mücebince tahsîl ve zâbitlerine edâ ve teslîm ettirilip şikâyetten yedimizde emrimiz vardır deyû ve sâir bahâne ile bir ferde te'allül ve muhâlefet ettirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdi aşer Cemâziye'l-âhir sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

43a-1. Yörükân Mukâta'alarından Kirli Kobaş Ve Paşa Dağı Perakendesı Ve Edremid Kazâsında'kilerin Mustafa Ağa'ya İltizâm Edilmesi (Eksik Kayıt)

Vech-i tahrîr hurûf budur ki, Mahrûse-i Bursa'da vâkıfûn Hazret-i Emir Sultân kuddise sırruhû'l-müste'ân ve merhûm Sultan Murad Hân Sâni ve Haremeyni's-şerîfeyn evkâfı mukâta'alarından Yörükân mukâta'ası işbu bin yüz elli altı senesi uhde-i iltizâmında olup mukâta'a-i mezbûre aklâmından cemâ'at Kirli ve Kobaş ve Paşa Dağı perakendesı ve Edremid kazâsında sakin yerli yörükân re'âyâlarının rûsûm-ı ra'ıyyet ve resm-i aded-i ağnamları tarafımızdan işbu tâlib ve râgıb olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân hâlâ Mustafa Ağa-zîde kadruhûya yedi yüz guruşa iltizâm olunub olduğu iltizâm-ı mezbûru kabûl etmeğin yedine işbu temessûk verildi gerekdir ki sene-i mezbûre Martı ibtidâsından Şubatı gâyetine gelinceye değin vâki' olan cürm-ü cinâyet ve resm-i arûsâne ve yava ve bâ'd-ı hevâ ve kaçgun kul ve câriye müjdegânesi ve beytûlmâl-i âmme ve hâssa ve sâir vakf-ı şerîfe hâsıl cüz'î ve küllî rûsûmât her ne ise ahz u kabz edip ve re'âyâ-yı mezbûrun bâ-hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn mefrûzü'l-kalem ve maktû'î'l-kıdem

43b-1. Asker İhraçları ve Düzenlemeler (Eksik Kayıt)

ma'iyetine memûr olanları önüne katarak bir sâ'at akdem acâleten ve müsâra'aten Diyarbakır'a tesyîr ve irsâl etmek üzere mezbûra müceddeden sürücü nasb ve ta'yîn olunmakla emir ve re'yinle amel ve hareket eylemeleri için ocaklar tarafından dahî yanına birer mübâşirler memûr olmuştur imdi kat'â avk ve te'hîr etmeksizin bi'l-cümle bu taraftan hareket ve umûr-ı memûr bahâne ve kıyâm ve mübâşeret zamanında sen varıncaya dek tavâif-i askeriye yerlerinden ihrâc etmek üzere yanına memûr olan ocak mübâşirlerini iktizâsına göre ileriye ve sağ ve sola îsâl ve kendin dahî zikr olunan üzere kolda ve yemîn ü yesârında memûr bi'l-cümle mîr-i mîrân âsaf-ı askeriye yerinden çıkarıp Erzurum'a memûr olanları savb memûrlarına sevk ve irsâl ve Diyarbakır'a dahî gideceklerin bir neferini geriye bırakmayıp cümleinin ardına alıp ve önüne katıp sürüp götürerek inşâallâhü te'âlâ bir

an akdem ve bir sâ'at mukaddem acele Diyarbakır'a erişdirip cümlesini cânib-i mezbûr serasker-i vezîr-i müşâr-un-ileyhe teslîm ve teslîmini müşâr aldığın bâ'd ile sen Der-aliyye'ye avdet eylesesin memûr olduğun hitâb-ı cesîme devlet-i aliyyemin a'zam-ı umûrundan olmakdan nâşî husûsen sürücü nasb ve ta'yîn olmuşken şöyle ki kusûr ve rehâvetin sebebiyle âsar-ı askeriyyeden bir ferd beri kalmak veyâhud esnâ-i râhda zabt u rabtlarına âdem-i takayyüd ile fukarâdan müft ü meccânen bir nesne alınmak lâzım gelir ise suâl ve cevâbı tarafına tevcîh etmekle müstâhık eşedd-i itâb ve ikâb olacağını muhakkak bilip ana göre kemâl-i ihtimâm üzere hareket ve tavâif-i askeriyyeyi zâbitleri ma'rifetleriyle zabt u rabta dikkat ve esnâ-i râhda re'âyâya hilâf-ı şer'-i şerîf cevır ve ta'addî olunmakdan be-gâyet tevakkî ve mücânebet ve ber-vefk-ı dil-hâh-ı ihtimâm-ı hizmete dikkat ve bezl-i maddûr eyleyip ve siz ki kuzât ve nüvvâb ve mütesellimler ve sâir zâbitân ve a'yân siz kazâlarınızda askeri tâifesinden bir neferi yerlerinden komayıp dellâllar nidâ ettirerek cümlesini yerlerinden çıkarıp sürücü mûmâ-ileyhe ile savb memûrlarına irsâl ve ma'iyetine olmayıp yerlerinde kalanları veyâhud yoldan firâr edenleri olur ise bilâ-emân haklarından gelineceğini cümlesine ifhâm ve cümleliz muktezâ-yı şedîde ve lâzıme-i hatt-ı nâmûs-ı şerî'at üzere amel ve hareket ve emr-i şerîfimin icrâsına ikdâm-ı tam eyleyip eğer sizin dahî bu bâbda bir ferdi himâye ve ketm ettiğiniz veyâhud ednâ kusûr ve tekâsülün mesmû' olur ise bilâ tereddüd mazhar-ı kahr-ı nekâl olacağınız ve sürücü mûmâ-ileyhe diğer emr-i şerîfimden istiklâl verilip ahz ü habsi iktizâ edenlerin ahz ü habslerine te'dîb ve tenkîllerine memûr olduğunu ve hakkınızda şûkr ü şikâyeti müsmir ve müessir idiğini cümleliz yakînen muhakkak ve mukarrer bilip ana göre kemâl-i takayyüd ve ihtimâm üzere hareket ve zinhâr ve zinhâr ve zerre kadar hilâfından gâyetü'l-gâye ihtirâz ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı alîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vusûl bulduk da bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at makrûnuyla âmil olup hilâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i Rebî'ülâhir sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

43b-2. Edremit Serdarlığı Görevine Elhâc Muhammed'in Tayini

Şerî'at-şî'âr Edremid kâdısı efendi -zîde fazluhû bâ'de's-selâm inhâ olunur ki zîr-i hükûmetinizde serdâr olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân yedinci bölüğün el-Hâc Mehmed Ağa -zîde kadruhûya serdarlığı kemâ-kân ibkâ ve mukarrer olmağın işbu mektûb tahrîr ve irsâl olduğu vusûlünde gerekdir ki mezbûr serdârlığın umûrunda istihdâm edip âharı müdâhale

ettirmeyesiz ve ol tarafta olan yeniçeri ve cebeci ve topçu ve top arabacısı ve kul oğlanları ve gılmân-ı acemiyân ve mezbûru üzerlerine serdâr ve zâbit bilip sözünden taşra ve re'yinden hâric vaz' ve harekette bulunmayıp itâ'at ve inkıyâd üzere olalar ve tavâif-i mezbûrundan bilâ-vâris ma'rûf fevt olanların muhallefât ve metrûkâtlarını mezbûra ahz u kabz ettirdip ma'rifet-i şer'le Sûk-i sultânîde fûrûht ve hâsıl olan nukûdunu mûmzî ve mahtûm müfredât defterleriyle taraf-ı beytû'l-mâl a irsâl ve îsâl ettirdesiz ve sen ki serdârsın mukîm ve misâfir zuhûr eden erâzil ve eşkiyânın zabt u rabtlarıyla sükkân-ı vilayetin emn ü rahâtlarına

Sayfa 44

mecd ü sâ'î olup hilâf-ı şer'-i şerîf ve'l-kânûn vaz'-ı hareketden be-gâyet mücânebet edip mûceb-i mektûb ile âmil olasız. Tahrîren fî gurre-i Cemâziye'l-evvel sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

44a-1. Vakıflarının Gelirlerinin Zabıt Edilmesi Üzerine Muhyi B. Mustafa'nın Vakıf Mütevellîsi Olması

Nişân-ı şerîf-i âlî-şân-ı sâmil-mekân-ı sultânî ve tuğra-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki Edremid 'de vâki' Alibey çeşmesi kurbünde Osmanoglu vakfı olan iki aded zeytin eşcârı gallesi ve Şekviran karyesi kurbünde Çelik vakfı bir kıt'a zeytin bağçesi gallesi ve Meşhed Pınarı kurbünde zeytinlik ve Eminler kurbünde dahî zeytinlik gallesi medîne-i mezbûre mahallâtından cihet-i avârizlarına meşrûta iken medîne-i mezbûre sükkânından es-Seyyid İsmail ve Mustafa ve Hafız ve Feyzullah ve Mehmed zabt etmeleriyle hilâf-ı şart-ı vakf olmağla mezbûrlar ref' olunup yerlerine avâriz-ı vakfın mütevellîsi olan erbâb-ı istihkâkdan işbu râfi'u tevkî'-i refi'i'ş-şân-ı hâkânî Muhyi b. Mustafa her vechile lâyıf mahâll ü müstehak olmağın mezbûrunun ref'lerinden tevcîh olunub yedine berât-ı şerîf verilmek bâbında nâibi Mevlânâ el-Hâc Süleyman -zîde ilmu hû yâ arz etmeğın vech-i meşrûh üzere sadaka edip bu berât-ı hümayûn sa'âdet makrûnu verdim ve buyurdum ki bâ'de'l-yevm Muhyi b. Mustafa varıp zikr olunan avâriz-ı vakf zeytin eşcârlarının ref' olunan mezbûrlar yerlerine mütevellî olup hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıktan sonra üslûb-ı sâbık üzere vazîfe-i mu'ayyenesine mutasarrıf olup vakfın rûhu ve devâm-ı umûr-ı devletim için du'âya müdâvemet göstere ol bâbda ref' olunan mezbûrdan ve taraf-ı âhardan bir vechile dahl ve ta'arruz kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâil-i Cemâziye'l-evvel sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

44a-2. Çelik ve Osmanoğlu Vakıflarının Gelirlerinin Zabt Edilmesi ve Araştırılması

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Edremid kazâsında nâibü's-şer' olan Mevlânâ () -zîde ilmuḥû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki Muhyi b. Mustafa nâm kimesne sūdde-i sa'âdetime arzuhâl edip Edremid'de vâki' Alibey çeşmesi kurbünde Osmanoğlu vakfı olan zeytin eşcârı gallesiyle ve Şekviran karyesi kurbünde Çelikkbey vakfı bir kıt'a zeytin bağçesi gallesi ve Meşhed Pınarı kurbünde zeytinlik ve Eminler karyesi kurbünde dahî zeytinlik gallesi mâ-takaddemden beri medîne-i mezbûre mahallâtından cihet-i avârizlarına mevkûf olmağla bu dahî sâlifü'z-zikr zeytin eşcârlarının mütevellisi olup gallesine lâzım gelen hizmetini edâ edip âhardan bir vechile dahl olunmak icâb etmez iken âhardan es-Seyyid İsmail ve Mustafa ve Mehmed Hafız Feyzullah nâm kimesneler hilâf-ı şart-ı vakf ulemâya meşrûttadır deyû fuzûlî zabt ve taraf-ı vakıfa gadr etmeleriyle bundan akdem mezbûrlar ile murâfa'a-i şer' olduklarında yedlerinde kaziyyeleri olmayıp hilâf-ı şart-ı vakf zabt eyledikleri şer'ân sâbit ve mezbûrların ref'lerinden tekrâr buna tevcîh ve hâlâ yedine berât-ı şerîfim verilip mezbûrlar tekrar tezvîrâta tasaddî ile hevâlarına tâbi' nâiblerden aldıkları arz ve arzuhâl ile üzerinden ref' ve gadr-i küllî sevdâsında olduklarını bildirip mezbûrların bilâ murâfa'a aldıkları arz ve arzuhâlleri zuhûrunda kaydı derkenâr olunmamak üzere cihet-i mezbûrun kaydına şerh verilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylediği ecilden mahallinde hafî ile terâfu'-i şer' ve sen ki Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin arzın gelmedikçe derkenâr olunmamak üzere kaydına şerh verilmek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl bulduk da bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel dahî sen ki Mevlânâ-yı muma ileyhsin mahallinde hafiyle terâfu'-i şer' ve arzın gelmedikçe derkenâr olunmamak üzere cihet-i mezbûrun kaydına şerh verilmekle ber vech-i meşrûh amel ve hareket olunup mazmûn-ı emr-i şerîfimle amel olası şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

44b-1. İran ile Mezhep Konusundaki Anlaşmazlık (Eksik Kayıt)

Şâh İsmail evlâdından Acem Şâhı olan Tahmas Şâhı katl ve yerine şâh olan Nâdir ehl-i İran'dan bî-neseb refezâyı ref' ve İslam'ı kabûl ettirip anların beyninde mümtâz olan mezhep-i Caferî hak ve sahîhdir deyu tasdik ve kabûl ve mezâhib-i erba'anın Hanefî ve Maliki ve Şafîi ve Hanbeli mezâhibinin bu dahi hâmisi olmak üzere add ve ilhâk olunup ve Beytû'l-harâm'ın rûknlerinden bir rûkn mezhep-i Caferî erbâbına ta'yîn olunmasını benden iltimâs ve ben dahî sahrâ-yı Mogan'da şâh olduğum vakit anlar ile bu emrin husûsunu taahhüd etmişidim muktedâ-yı eimme-i dîn Numan b. Sâbit radiyallahu te'âla anh üzere olup

hükkâm-ı şer'î esah akvâl-i eimme-i Hanefiyye ile hükmüne tebniye edip taklîd-i kazâ eyleyen sultânü'l-berreyn ve'l-bahreyn hâdimü'l-harâmeyni's-şerîfeyn sultânü'l-İslâm ve'l-Müslimîn edâ mellâhu iclâlehû ilâ-yevmi'd-dîn hazretlerine birkaç defa elçiler ile nâmeler gönderip bu mezheb-i Caferî haktır deyu tasdîk ve kabûl ve mezâhib-i erba'aya hâmis olmak üzere addedin deyû teklîf ettikleri mezheb Şia mezhebi olduğu kendüye ba's olunan süferâyı izâm ve ulemâ-yı a'lâm ile ma'lûm olduktan sonra itikâdî gibi ilmde dahî indellâhi te'âla hak vâhid olup müte'addid olmamağla olan muktedâdan olan İmâm-ı a'zam Serahsî'de? müellef kütüb-i adidede eimme bast-ı mezîd ile mahzûr-ı şer'îsi inhâ olunur deyû ittîfâk-ı ulemâ-i izâm ile cevâb-ı şer'îsi tastîre ve Harem-i şerîfte vâki' mezâhib-i erba'aya mahsûs erkân ve mehârib-i erba'ada evkât-ı hamsede akîb-i cemâ'at ile salavât-ı mektûbeyi edâyâ kıyâm eden imâmların yerine iktidâ ile edâ-yı salâ etmeleri husûsu dahî tahrîr olunduktan sonra ba'de'l-vusûl yine şâh-ı mezbûr nâme gönderip mezheb-i Caferî hâmis olmak haktır deyû tasdîk ve kabûl ve mezâhib-i erba'aya hâmis olmak üzere addedin ve illâ Irak-ı Arab ve bazı Azerbaycan memleketlerinden olan Timûr Han'ın istilâ eyledikleri memleketlerde dahî istilâ mezâhib-i erba'aya mezheb-i Caferî hâmis olmak üzere tasdîk ve kabûl teklîfe cebr u icbâr ve kasd u ihzâr etmeğın mezheb-i mesfûr ise i'tikadda ve amelde ve usul [ve] fûrûğda fırka-i nâciye ehl-i sünnet ve'l-cema'ate muhâlif olup ashâb-ı kirâm rıdvânüllâhi te'âla aleyhim ecmâ'in hazretlerine ta'n u kadh ve buğz u adâvete mübeyyin olmağla mezâhib-i Şia'dan İmâmet-i isnâ aşeriyye fırkasına mahsûs mezheb yerlerinde olup hâlâ anınla amel ettikleri kitâb-ı Lem'a ve Şerh-i Ravzatü'l-Behiyye ve sâ'ir kütüb-i Şia'dan müstefâd ve bi'l-müşâhade hâl ü şanlarına vâkıf udûl-i müslimîn ihbârlarından malum olduğundan gayri Caferiyye ismi ile telakkub olunan mezheb kütüb-i kelâmda Mîlel ve Nihâl'de firak-ı mezheb-i Şia'dan ma'dûd ve hâl ü şânı ber-vech-i tafsîl anda meşrûh ve yine mu'teber kütüb-i usûlden Alaaddin Semerkandî'nin Mizânü'l-Usûl nâm kitâb-ı müstetâbında ve İbn-i Hümâm'ın Tahrîr'inde ve meşrûhunda kâle kavmi mine'r-revâfiz li-kabûli mine'l-Caferiyye deyû tasrîh ve tahrîr olunup böyle mezheb-i Şia haktır deyû tasdîk ve kabûl ve mezheb-i hâmis ettirtir deyû inâd ve ısrâr ve sa'y bi'l-fesâd ile ve mâl-ı Müslimîni istihlâl ve emvâl-i iyâllerini gâret kastıyla asker çekip âsâr-ı râfiz ve Şia'yı veya ehl-i Sünnet ve cema'atte alenen icrâ ve dâr-ı İslâm'a hücum ile şer'an fesâdlarını def' için sultânü'l-Müslimîni zıllullâhi te'ala fi'l-arzeyn hazretlerine âmme-i müslimîn ile kıtâlî meşrû'mudur beyân buyrula el-cevâb meşrû'dur bu sûretle müslimînden mezbûrları katledenler gâzîler olup Müslimînden katlolunanlar şehîd olurlar mı el-cevâb olurlar bu sûrette pâdişâh-ı İslâm meddüllâhi te'ala zıllü devletihî ale'l-enâm hazretleri şâh-ı gümrâhın

bu defa mektûbu vârid olup mazmûnu ma‘lûm-ı hümâyûnları oldukta memâlik-i mahrûseye hüçûm-ı a‘dâdan himâyet ve muktedâ-yı İslamiyeyi sıyânet için hudûd-ı künûna asâkir-i mevfûre ba’s ve irsâl ve serasker nasb ve ta’yîn buyurup muhâfaza ve müdafa‘arında ihtimâm üzere iken şâh-ı Acem’in serhadd-i İslâm’da olan mevâzi‘-i müte‘addideye ceste ceste asâkir-i menhûsesi gelip müctemi‘a olduklarından sonra ba‘zı mevâzi‘de müctemi oldukları olan asakir-i menhûsu memâlik-i mahrûseye hüçûm ve anda olan ehl-i İslâm ile mukâtele ve muhârebe ettikleri ba‘zı mevâzi‘de müctemi‘ olan asâkir-i menhûsu memâlik-i mahrûseye hüçûm ve iktihâm için müctemi‘ oldukları mukarrer oldukta ta’yîn buyrulan asâkir-i mansûre ol mevâzi-i müte‘addide de müctemi‘a olup ehl-i İslâm ile kîtâle şurû‘ [ve] memâlik-i mahrûseye hüçûm için seyr eden asker-i menhûsesiyle iktihâm olunmak müslimîn üzerlerine vâcib olur mu – el-cevab olur deyû tasrih buyrulup

Sayfa 45

45a-1. Diyarbakır’a Asker İhrâcı

Hâlâ Diyarbekir cânibi seraskeri vezîr-i rûşen-zamîr-i hazretleri ma‘iyetine memûr olan tavâif-i askerîden kazâlarında geri kalanları mahalline ihrâc ve savb-ı memûrlarına irsâl ve îsâl olunmaları bâbında müceddeden emr-i ‘âlişân ve mektûb-ı ağa-yı yeniçeriyân-ı dergâh-ı âlî vârid olduğu işbu mahalle kayd şüdü. Fî 19 CA 1156.

45a-2. Edremit Mutasarrıfı Tayini

Rabbi yessir velâ tu‘assir rabbi temmim bi’l-hayr rabbi sehhil ve ahtim bi’l-hayr

İzzet-me‘âb-ı şerî‘at-nisâb mefâhirü’l-kuzâtî’l-kirâm bizim Defterzâde(?) es-Seyyid Ahmed Efendi dâme gibbe’t-tahiyyeti’l-vefâya () inhâ olunur ki işbu sene sitte ve hamsîn ve mi’e ve elf Recebi’l-mürecceb guresinden zabt etmek üzere arpalığımız olan Edremid kazâsının umûr-ı şer‘iyyesi tarafımızdan size tefvîz ve sipâriş olunmuştur inşaallahu te‘âla gerektir ki kazâ-i mezbûra varıp beyne’l-ahâli icrâ-yı ahkâm-ı şer‘iyye edip ve düşen mevtâ-yı askeriyye muhalledâtını dahî tahrîr ve beyne’l-verese tevzî‘ ve taksîm edip ve bi’l-iktizâ ba‘zı umûr için nâib istihdâm eyleyip cadde-i şerî‘at garrâdan ser-i mû inhirâfa rıza ve cevâz göstermeyesiz vesselâm hurrire fî’t-tarihi’l-mezbûr li-sene-i mezbûr.

Mine’l-fakîr Şeyh Mehmed Said el-kadî bi-Mekketi’l-müşerreffe sâbikan

45a-3. Asker İhraçları ve Düzenlemeler

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Turnacıbaşı el-Hâc Ahmed -zîde mecduhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki Anadolu'nun sağ ve orta kolunda sefere memûr olan serdengeçti ağalarından ve alemdârlardan ve yeniçeri serdârlarından ve bâ-fermân-ı âlî zî-kudret tâbî' olunan ağaların te'kîd ve isti'câlleri için defa'atle sâdır olan evâmir-i aliyye mûciblerince bir ferd girü bulunmayıp cümle savb-ı memûrlarından mevcûd bulunmak vâcibe-i zimmetleri olmağla mebâdâ bunun hilâfı hâlâ bu vakitte geri kalmış bulunur ise anın dahî bir dürlü şer'an ve kânûnen cevâblarına mesâğ olmayıp mücerred ita'at-i emr-i alî etmediklerine iştibâh olmamağla her kim olur ise olsun bu vakitte geri bulunanların bilâ-te'hîr ahzlarıyla bilâ-emân cezâları tertîb ve i'dâm ve izâlelerine ve ba'zı muhkem kal'abendi iktizâ ederlerini habs ü kal'abend ile keyfiyet-i ahvâllerini Deraliyye'ye arz u i'lâm için ocak takımından çeri ve (...) zâbitin memûriyeti muktezî olmağla sen ki Turnacıbaşı-i mûmâ-ileyhsin senden vech-i meşrûh üzere amel ve hareket ve icrâsına dikkat ve takayyüd melhûz olmağla bâ-fermân-ı âlî memûr ve müstakîl mübâşir ta'yîn olunmağla gerektir ki Anadolu'nun sağ ve orta kolundan sefere memûr olup hâlâ bu vakitte dahî geri bulduğun serdengeçti ağalarından ve alemdârlardan ve serdârlardan ve gerek bâ-fermân-ı âlî zî-kudret tâbî' olunan ağalardan her kim olur ise olsun itâ'at eylemedikleri için bilâ-te'hîr ahz ve cezâlarını tertîb ve i'dâm ve izâleleri için ve muhkem kal'abendi iktizâ ederleri muhkem habs ve kal'abend ve ahvâllerini arz u i'lâm için husûs-ı mezbûr senin takayyüd ve ihtimâmına havâle olmağla bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem vech-i meşrûh üzere memûr olduğun sağ ve orta koldan sefere memûr tavâif-i askerîden her kim geri bulduğun halde bilâ-te'hîr ahz ve itâ'at-i emr-i âlî eylemedikleri için bilâ-emân cezâlarını tertîb ve i'dâm ve kal'abendi iktizâ ederleri kayd-ı bend eylesin ve Mihalic kasabasında sâkin Hacı Macaroğlu Hacı Mehmed nâm kimesne bâ-fermân-ı âlî sefere ta'yîn zî-kudret ağalardan olmağla dahî kasaba-i mezbûrede bulunduğu ihbâr olunduğuna binâen merkûm el-Hâc Macaroğlu Hacı Mehmed'in ol vechile hilâf-ı emr-i âlî ve âdem-i itâ'atini mebnî merkûmun dahî bilâ-te'hîr ahzıyla cezâsın tertîb edip i'dâm ettirip ve'l-hâsıl bu emr-i lâzımda harekât-ı meşkûre zuhûra getirip umûrunda zinhâr tekâsül ve bir dürlü kusûr eylemek ihtimâli ile encâm-ı kârı fikr ve mülâhazasın dahî mütebassırâne hareket ve hilâfından hazer ve mûcânebet eylesin deyû düstûr-ı mûkerrem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem bi'l-fi'l dergâh-ı mu'allâm yeniçeri ağası olan vezîrim Hasan Paşa edâmellahu te'âla iclâlehû tarafından mühürlü mektûb verilmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim vezîr-i müşârun-ileyh tarafından verilen mühürlü mektûb mûcebince amel edip

hilâfindan hazer eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerife i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâil-i Recebû'l-ferd sene 1156

Be-makâm-ı Konstantîniyye el-mahrûse

45b-1. Asker İhraçları ve Düzenlemeler

Kirâm-ı dâme ikbâlühum ve ekâzî kuzâtü'l-Müslimîn evâlî vülâtü'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fezâil ve'l-yakîn râfî'û a'lâmü's-şer'îyye ve'd-dîn vâris-i ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtassûn bi-mezid-i inâyetü'l-melikü'l-mu'în mevâlî-i fihâm zîdet fezâiluhum ve mefâhiri'l-ümerâi'l-kirâm merâci'l-küberâi'l-fihâm ulü'l-kadr ve'l-ihirâm el-muhtassûn bi-mezîdî inâyeti'l-melikü'l-allâm elviye mutasarrıfları dâme ikbâlühum ve mefâhiri'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâil ve'l-keâm kuzât ve nüvvâb -zîde fazluhum ve mefâhiri'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve atîk ve cedîd serdengeçti ağaları ve alemdârları ve kala' dizdârları ve serdâr vekîlleri ve a'yân-ı vilâyet ve sefer-i hümâyûnuna memûr ümerâ ve tavâif-i askeriyye -zîde kadruhum tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki bu sene-i mübâreke sinîn-i mâzîye bu kıyâs olunmayıp bi-avnillahi'l-melikü'l-allâm a'dâ-yı li'âmdan ahz-ı intikâm için bir kadem akdem memleket-i İran'a duhûl ve iktihâm olunmak husûsuna sarf-ı nîrû-yı dikkat ve ihtimâm aksâ-yı murâd-ı hayr-encâm-ı pâdişâhânem olduğu bundan akdem bi'd-defa'at evâmir-i aliyye-i hüsrevânemle (...) tenbîh ve iş'âr ve bu sefer-i zafer rehberine memûr olanlar evkât-ı mâzîyeden evvel savb-ı memûrlarında bulunmaları merreten ba'de uhrâ te'kîd ve isti'câl olunmuşken hâlâ şark cânibi seraskeri düstûr-ı mükerrrem ve mu'azzam müşîr-i müfahham ve muhterem nizâmü'l-âlem sadr-ı esbâk vezîrim Yeğen Mehmed Paşa edâmellahu te'âla iclalehû dahî Erzurum'a vürûd ve vusûl bulalı otuz günü mütecâviz olup ve el-hâlete hâzihi memûr ta'yîn kılınan ecnâs-ı tavâif-i askeriyeden bu vakte dek varmayıp geri kalanın vürûduna intizâr ile beyhûde ihrâz-ı vakt ü zamân üzere olduğu bu defa Dersa'âdetime sahîhen i'lâm ve ihbâr olunmaktan nâşî şeref-sudûr olan evâmir-i aliyye-i vâcibü'l-imtisâlîme mugâyir ve rızâ-yı hümâyûn-ı hüsrevâneme muhâlif bu sefer-i vesiletü'z-zafere azîmet ve müsâra'attan izhâr-ı rehâvet ve betâ'et eden ve bu makûle maslahat-ı mühimme-i din ü devlet-i aliyyemin ta'tîline bâ'is olacak vaz' u harekete cesâret edenlerin şer'an haklarında icâb eden bilâ-emân tertîb ve icrâ olunmak (...) ayn-ı hamîyyet ve gayret-i pâdişâhânem olup ve serasker-i müşârun-ileyh bundan böyle mahall-i merkûmda meks ü tevakkuf etmeksizin mevcûd mu'ayyen bulunanlar ile bilâ-te'hir nahzat ve hareket ve bi-avni sübhanehû ve te'âla muktezâ-yı memûriyetini icrâ ve ifâyâ kemerbend-i müsara'at

olmak üzere idüğü melhûz u meczûm olmağla siz ki sefer-i hümayûnuna memûr vüzerâ ve mîrî-i mirân ve ümerâ ve yeniçeri serdârları ve atîk ve cedîd serdengeçti ağaları ve alemdârları ve binbaşılar ve bölükbaşılar ve yeniçeri ve çebeci ve sâ'ir efrâd-ı tavâif-i askeriyye mûmâ-ileyhimsiz fima-ba'd kat'â bir mahalde te'hîr ve tevakkuf (...) etmeksizin bulunduğunuz mahalden der'akab hareket ve iki üç konağı bir ederek serî'an ve âcilen bir an ve bir sâ'at evvel serasker-i müşârun-ileyhin Erzurum'dan hareketinden mukaddem ala eyyi vech kâne yanına varup hıdemât-ı hümayûn-ı hüsrevâna kıyâm ve mübâşeret eylemeniz içün îkâzen ve tenbîhen ve isti'câlen ve te'kîden işbu emr-i şerîfim dahî ıstâr ve sadrazam çukadârlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa -zide kadruhû ile irsâl olunmuştur imdi vusûlünde siz ki Rumeli ve Anadolu câniblerinden sefer-i hümayûna memûr vüzerâ ve mîrî-i mirân ve ümerâ ve yeniçeri serdârları ve atîk ve cedîd serdengeçti ağaları ve alemdârları ve binbaşılar ve bölükbaşılar ve sâ'ir efrâd-ı yeniçeri ve çebeci ve umûmen askerî tâifesi mûmâ-ileyhimsiz serasker-i müşârun-ileyh Erzurum'dan hareket etmedin savb-ı memûrunda mevcûd bulunmayanlar her kim olur ise olsun bilâ-emân cezâsı tertîb ve icrâ olunacağı yakînen ma'lûmunuz oldukta ana göre hareket ve encâm-ı kârınızı mülâhaza ile fima-ba'd kat'â bir mahalde zerre miktarı te'hîr ve tevakkuf etmeksizin bulunduğunuz mahalden der'akab hareket ve iki üç konağı bir ederek seyr-i seri' ile giderek icâleten ve müsâra'aten bir an ve bir sâ'at evvel serasker-i müşârun-ileyhin hareketinden mukaddem ala eyyi vech kâne yanına varıp hıdemât-ı hümayûn-ı hüsrevâneme mübâderet ve kıyâm eylemeye bezl-i nakdîne-i tâb ü tüvân edip zinhar beta'et ve taksîrden ve mikdâr-ı zerre rehâvet ve te'hîrden ziyâde tehaşî ve mücânebet eyleyesiz ve siz ki sefere memûr olmayan vüzerâ ve mîrî-i mirân ve ümerâ ve mevlanâ ve mütesellimler ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları vekîlleri ve a'yân-ı vilâyet-i mûmâ-ileyhimsiz bu bâbda siz dahî dâmen-dermeyân-ı ihtimâm ve dikkat ve ol makûle sefer-i hümayûnuna memûr ecnâs-ı tavâif-i askeriyeden havza-i eyâlet ve taht-ı havza-i hükûmet ve kazânızda vâki' kasabât ve kurâ ve emsâr ve esnâ-yı tarîkde bulunanları kat'â bir mahalde meks ve tevakkuflarına cevâz ve ruhsât göstermeksizin ale'l-ittifâk hareket ederek bulundukları mahallerden bir an ve bir sâ'at mukaddem der'akab ihrâc ve bilâ-tevakkuf savb-ı memûrlarına tesyîr ve irsâl edip inâd ve muhâlefet dâ'îyesinde olanları zecr ü tahzîr ve te'dîb ve tenkîl ile alâ eyyi vechi kâne memûr olduğu mahalle sevk ve tesyîre cümleliz sarf-ı mâ-hasal-i vüs'a ve kudret ve iyâzen billahi te'âla rızâ-yı hümayûnuna mugâyir savb-ı memûriyete azîmetten i'râz ve nükûl veyâhud birkaç konak gidip ba'dehû avdet ve nükûl eylemeye cesâret edenleri olur ise ol makûlelere kat'â emân ve zamân vermeyip bi'l-ittifâk ahz ve habs ve kal'abend ve haklarında şer'an icâb eden cezâ tertîb ve

icrâ olunmak için keyfiyetlerini mu'accelen Der-aliyyeme arz ve i'lâm edip ol makûlelerden ferd-i vâhîde himâye kaydına düşmekten ve sefer-i hümâyûnuma memûr olanların ihrâc ve irsâllerine mikdâr-ı zerre rehâvet ve tekâsülden ziyâde ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz ve siz ki kılâ' dizdârları merkûmûnsuz ber-vech-i muharrer anın gibi seferi hümâyûnuma azîmetten müba'adet yahud bir tarikle geri vilâyetine acdet etmekle ahz ve kal'abend olunmak için tarafınıza teslim olunanları dizdârı olduğunuz kal'alarda muhkem habs ve kal'abend edip ıtlâkları için emr-i şerîfîm sâdır olmadıkça

Sayfa 46

Bir dürlü ıtlâklarından ve ser-i mû hilâfından gâyetü'l-gâye ittikâ ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki () vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celilü's-şân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olup hilâfından gâyetü'l-gâye ittikâ ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfîme i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i Cemâziye'l-evvel sene semân ve hamsîn ve mi'e ve elf.

46a-1. Vefat Eden Ayşe bt. Elhâc Mahmud'un Terekesinin Araştırılması

Medîne-i Edremid'de Hekimzâde mahallesi sâkinelerinden olup bundan akdem vefât eden Ayşe bt. El-Hâc Mahmud'un verâseti li-eb karındaşları Mehmed İbrahim ve Alime'ye münhasıra olduğu lede's-şer'u'l-enver zâhir u nümâyân olduktan sonra mezbûrdan Mehmed İbrahim ve Alime meclis-i şer'-i hatir-i lâzimü't-tevkîrde müteveffât-ı mezbûrenin sabıkâ dâmâdı olan râfî-i hâze'l-kitâb Hasan Efendi b. Mehmed mahzarında her biri dava ve takrîr-i kelâm edip mûrisimiz müteveffât-ı mezbûrenin terekesinden mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Hasan Efendi menzili ve bir taraftan el-Hâc Ömer menzili ve tarafeyni tarîk-i âm ile mahdûd iki bâb fevkânî oda ve iki bâb tahtânî oda ve avluyu müştemil bir kıta mülk menzilini ve yine medîne-i mezbûre hâricinde Ali Bey nâm mahalde vâki' ma'lûmü'l-hudûd bir kıt'a zeytin eşcârını mezbûr fuzûlî zabt eder suâl olunup zikr olunan menzil ve zeytinden kasr-ı yedine tenbîh olunmak matlûbumuzdur dediklerinde gıbbe's-suâl mezbûr Hasan Efendi cevâbında müteveffât-ı mezbûre Ayşe Hâtûn hâl-i huyûtunda mahdûd-ı mezkûr menzilin fasîl-i mülkü olmak üzere alâmet-i fâsıla vaz' olunan damlalığı tahtından târîh-i kitâbdan sekiz sene mukaddem hâlâ sulb-i sagîr oğlum Mehmed'e yüz on gurûşa bâten bey' ü temlik ben dahî vekâleten iştirâ ve temellük ve kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbûru oğlum mezbûra hibe-i sahîha ile hbe ve bizi işhâd etmekle menzil-i mezbûr ber-

vech-i muharrer oğlum mezbûrun mülk-i müştêrâsı olup ve mezkûr eşcâr-ı zeytunu dahî târîh-i mezbûrda seksen gurûşa bey' -i kat'î ile bana bey' ve temlîk ve teslim ben dahî ber-vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbûrun on gurûşa iki Mushaf-ı şerîf iştirâ ve vakfı olup ve otuz gurûşu techîz ve tekfin ve ıskât-ı salâtına vasiyet edip bâkî kırk gurûşundan iki buçuk gurûşunu kendüye ve baki otuz yedi buçuk gurûş zimmetimdedir deyû def'le mukabele edicek gıbbe'l-istintâk ve'l-inkâr dâfi-i mezbûrdan def'-i şurûhuna beyyine taleb olundukta udûl-i ihrâr-ı ricâl-i Müslimînden yine medîne-i mezbûre sükkânından el-Hâc Hüseyin b. İsmail ve es-Seyyid Mehmed b. İbrahim nâm kimesneler li-eclî's-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olup eseri'l-istişhâd fi'l-hakîka müteveffât-ı mezbûre Ayşe bt. Mahmud hâl-i huyûtunda mahalle-i mezbûrede vâki' hudûd-ı mezkûr ile mahdûd menzilin fasl-ı mülkü olmak üzere bir bâb fevkânî ve bir bâb tahtânî oda ve dehlizi müştemil mülk-i menzilin damlalığından târîh-i kitâbdan seliz sene mukaddem işbu mezbûr Hasan Efendi'nin sulbi oğlu mezbûr Mehmed'e yüz on gurûşa bizim huzârumuzda bâten bey' ü temlîk ve semen-i olan meblağ-ı mezbûru mezbûr Mehmed'e hibe-i sahîha ile hibe ve bizi işhâd edip ve Ali Bey'de olan ma'lûmü'l-hudûd ve'l-aded bir kıt'a zeytin eşcârını dahî târîh-i mezbûrda seksen gurûşa mezbûr Hasan Efendi'ye bâten bey' ve temlîk ve teslîm ol dahi ber-minvâl-i muharrer iştirâ ve temellük ve kabûl eyledikten sonra semen-i mezkurun on gurûşuna iki Mushaf-ı şerîf iştirâ ve vakf olup ve otuz gurûşu techîz ve tekfin ve ıskât-ı salâtına vasiyet ve bizi işhâd eyledi biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz şehadet dahî ederiz deyû her biri edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûl olmağın bu vechile mezbûrîn bî-vech mu'ârazadan men' olunduktan sonra ber-minvâl-i muharrer semen-i mezbûrdan mezbûr Hasan Efendi zimmetinde olan meblağ-ı mezbûrdan müteveffât-ı mezbûrenin huyûtunda makbûzu olan iki buçuk gurûşu ile techîz ve tekfinine masrûf altı buçuk gurûş ba'de'l-ifrâz bâkî yetmiş bir gurûş müştêrî-i mezbûrdan tamâmen tahsîl ve ber-vech-i muharrer vasiyeti olan kırk gurûştan bâkî ani'l-masrûf otuz üç buçuk gurûşu marifet-i şer'le mahalline sarf olunup verese-i mezbûrdan reddi lâzım gelen otuz yedi buçuk gurûş lede's-şer' mezbûrdan teslîm olunduktan sonra verese-i mezbûrîn i'âde-i kelâm edip mevrûsemiz Ayşe Hatun'un mukaddemâ âhara bey' eylediği menzil bahâsından üç yüz gurûş ve bahçe bahâsından (...) üç yüz gurûş ve yirmi beşer vakıyye evân-ı nuhâs ve altı küp ve sekiz döşek ve sekiz yorgan ve bir sim dolu? kuşak ve sim düğme ve dört kilim mezbûr Hasan Efendi zimmetinde olmağla taleb ederiz suâl olunsun dediklerinde gıbbe's-sual mezbûr huyûtunda müteveffât-ı mezbûre Ayşe'den mukaddem vefât eden kızı (...) bt. Fatıma'nın ve mezbûre

Fatıma'nın evlâdı Mustafa ve Ahmed'in terekelerinden bi'l-irsi's-şer'î kendüye isâbet eden hisse-i şer'iyyesini ve sâ'ir hukûkunu yedine teslîm eyledim hatta mezbûre Ayşe Hâtûn'a târîh-i kitâbdan bir buçuk ay mukaddem ber-vech-i muharrer bende olan cem'-i hukûkunu ahz ü kabz ve istîfâ ve üzerimde bir akçe ve bir habbe hakkı bâk kalmadığını mahzar-ı müsliminde ikrâr ve i'tirâf ve zimmetini ibrâ ve ıskât ve işhâd eyledi deyû def'le mukâbele edicek gıbbe'l-istintâk ve'l-inkâr eser-i talebi'l-beyyine mine'l-udûl yine medîne-i mezbûre ahâlîsinden Molla Ömer b. Ahmed ve Seyyid Mehmed b. İbrahim nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer' de hâzırân olup istişhâd olunduklarında fi'l-vâki' müteveffât-ı mezbûre Ayşe Hâtûn hâl-i huyûtunda târîh-i kitâbdan bir buçuk ay mukaddem işbu mezbûr Hasan Efendi zimmetinde olan cem'-i hukûkunu tamâmen ahz ü kabz ve istîfâ ve üzerine bir akçe ve bir habbe hakkı yoktur deyû bizim huzûrumuzda ikrâr ve mezbûrun zimmetini ibrâ ve ıskât ve bizi istişhâd eyledi biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ederiz deyû her biri edâ-yı şehâdet eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın bu sebeble medyûn-ı mezbûrûn bî-vech mu'ârazadan men'-birle ma-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sânî aşer min Cumâdelûlâ sene semân ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Ağa b. İbrahim – el-Hâc Osman Çelebi b. el-Hac Hüseyin – İmâm Mustafa Efendi b. Hüseyin – el-Hâc Mehmed b. Abdullah – es-Seyyid Hasan Çelebi b. Mehmed Efendi – İbrahim b. Mehmed

46b-1. Serdarlık Tayini

Şeri'at-şî'âr Edremid kâdısı efendi -zîde fazluhû ba'de't-tahiyya ve's-selâm inhâ olunur ki ve serdâr olan ref' olunup yerine üslûb-ı sâbık üzere kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân yedinci bölüğün Mehmed Ağa -zîde kadruhû serdâr nasb ve ta'yîn olunmağın işbu mektûb tahrîr ve irsâl olundu vusûlünde gerektir ki merkûmu serdârlık umûrunda kıyâm ettirip âharı müdâhale ettirmeyesin ol tarafta olan yeniçeri ve cebeci ve topçu ve ve top arabacı ve kul oğlanları ve gılmân-ı acemi merkûmu üzerlerine serdâr ve zâbit bilip sözünden taşra ve re'yinden hâric vaz' u harekette bulunmayıp itâ'at ve inkıyâd üzere olalar ve tavâif-i mezbûrûndan bilâ-vâris-i ma'rûf fevt olanların muhallefât ve metrûkatlarını merkûma ahz ve kabz ettirip ma'rifet-i şer'le sûk-ı sultanîde fûruht ve hâsıl olan nukûdu mûmzâ ve mahtûm müfredât defterleriyle taraf-ı beytü'l-mâl e îsâl ettirtesin ve sen ki serdârsın mukîm ve müsâfir zuhûr eden erâzil ve eşkiyânın zabt u rabtlarıyla ve sükkân-ı kazânın emn ü

rahâtlarına mecd ü sa'î olup hilâf-ı şer' ve'l-kânûn tahrîren fî gurre-i Zilka'de li-sene semân ve hamsîn ve mi'e ve elf

El-fakîr İbrahim ağa-yı Yeniçeriyân-ı dergâh-ı âlî

46b-2. Vefat Eden Rukiye bt. Mehmed Beşe'nin Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekesinin Listesi

Medîne-i Edremid kazâsı kurâlarından Şekvirân nâm karyede sâkin iken bundan akdem müteveffıye olan Rukiye bt. Mehmed Beşe nâm müteveffıyenin verâseti sulbiye kızları Fatıma ve Ayşe ve Ümmügülsüm ile li-eb er karındaşı oğulları Hüseyin ve Halil'e münhasıra olduğu şer'an zâhir ve nümâyân olduktan sonra müteveffıye-i mezbûrun tahrîr ve taksîm ve tevzî' olunan muhallefât defteridir ki ber-vech-i âtî zikrolunur. Fî 29 Zilka'de sene 1158

Menzil 1 kıymet 1200, zeytin bahçesi 18 dip kıymet 6000, döşek 2 kıymet 480, yorgan 2 kıymet 480, tencere ma'a kapak 1 kıymet 120, sahan 2 kıymet 180, sagîr kazân 1 kıymet 360, sagir tas 1 kıymet 60, kuşak sim 1 kıymet 960, sim bilezik çift 1 kıymet 300, zevci zimmetinde mihr meblağ 2000, incir bahçesi 8 dip kıymet 720, kara sığır danası 3 kıymet 1800, kara sığır ineği 1 kıymet 1000, zeytin ağacı hissesi 5 kıymet 2400, Tokatlı tarlası zeytin eşcârı kıymet 960, hırdavat menzil ve revgan-ı sade kıyye () meblağ2320, yekûn-ı muhallefât 21340

Mine'l-ihracât:

Resm-i kıymet-i âdî 545, Kalemiyye 100, Huddâmiyye 60, Çukadâriyye 60, Yekûn-i meblağ: 745

Sahhü'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese meblağ: 20.595

Hissetü'l-bint: 4577, Hissetü'l-bint: 4577, Hissetü'l-bint: 4575, Hissetü'l-ibni'l-eh: 3432, Hissetü'l-ibni'l-eh: 3432

46b-3. Vefat Eden Köse Ali Beşe b. Mehmed'in Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekesinin Listesi

Medîne-i Edremid kurâlarından Havran-ı Kebîr nâm karyede sâkin iken bundan akdem vefât eden Köse Ali Beşe b. Mehmed'in verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi Ayşe bt. Ahmed ile sulbî kebîr oğulları Mehmed ve Hasan ve Ali ve İsmail ve sulbiye sagîre kızı Hatice ve kebîre

kızı Ümmühan'a münhasıra olduğu zâhir ve nümâyân olduktan sonra müteveffâ-yı mezbûrun muhalefât defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur fi 29 Zilka'de sene 1158

Zeytin eşcârı- 50 dip-kıymet-12000, Kirazlık bahçesi-1-kıymet-6000, Bağ -2 dönüm-kıymet-6000, Köhne (...) -2-kıymet-480, Döşek -2-kıymet-480, Köhne kilim-2-kıymet-120, Yorgan-2-kıymet-480, Eyü kilim-1-120, Köhne çul-3-kıymet-180, Köhne ihram-2-kıymet-60, Yağ kübü-2-kıymet-120, Hırdavat menzil-meblağ-1200, Yekûn-ı muhalefât- 38200

Mine'l-ihrâcât:

Techîz ve tekfîn-300, Mehr-i müeccel-i zevce-i mezbûr-2000, Kalemîyye-60, Huddâmîyye-40, Çukadâriyye-100, Resm-i kıymet-673, Yekûn-i meblağ: 3185

Sahhü'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese meblağ: 35010

Hissetü'z-zevce'ti'l-mezbûre: 3126, Hissetü'l-ibni'l-mezbûr: 5002, Hissetü'l-ibn: 5002, Hissetü'l-ibn: 5002, Hissetü'l-ibn: 5002, Hissetü'l-binti'l-mezbûr: 2501, Hissetü'l-binti'l-mezbûr: 2501

46b-4. Evrakların Verilmesi

Bin yüz elli dokuz senesine mahsûb medîne-i Edremid kazâsının taraf-ı mîrîden verilen evrâk kağıtlarıdır ki beyân olunur.

Evsat aded-530

Ednâ aded-60

Alâ-10

Sayfa 47

47a-1. İmdâd-ı Seferîye Tahsîli

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Karesi sancağında vâki' kâdılar -zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân-ı vilâyet -zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki bi-menn-ihî te'âlâ sene-yi âtiye sinîn-i mâziyeden tedârükât-ı kaviyye ile İran cânibibine ve Kars taraflarından iki koldan sefer-i hümâyûnum mukarrer ve muhakkak olup âm-ı sâbıkda olan tertîbâtıdan ziyâde bu sene-i amîmet'il meymenede dahî techîz-i levâzım-ı seferiye ve tertîb sunûf-ı leşker-i hamîyyet pervere mübâderet olunmakdan nâşî memâlik-i mahrûsemde vâki' eyâlet ve elviyeden bin yüz elli

dokuz senesine mahsûben imdâd-ı seferiye tahsîli muktezî olup ve hâlâ livâ-i mezbûre mutasarrıfı emîrû'l-ümerâi'l kirâm Cevâhir -dâme ikbâlühû evvel baharda huceste-i âsârda Kars cânibi ser-askeri ma'iyetine varmak sefer-i hümayûnuma ta'yîn olunmağla fermânım olan yüz elli nefer kapusu halkı (...) techîz ve tekfîn ve levâzım-ı seferiyesini tanzîm ve tertîb eylemek üzere mesârif (...) olmağla mesârif-i seferiyesine avn ü medâr olmak üzere sene-i mezbûreye mahsûben livâ-i mezbûrdan ta'yîn olan on altı buçuk kıyye imdâd-ı seferiye şimdiden tevzî' sene-i mezbûre gurre-i Muharrem duhûlüne şurût-ı seferiye üzere def'a tahsîl ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe tarafına tamâmen edâ ve teslîm olunmak fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr () ve ile irsâl olunmuştur imdi vusûlünde siz ki mûmâ-ileyhimsiz ber vech-i muharrer sene-i mezbûreye mahsûben livâ-i mezkûrdan mu'ayyen olan ol mikdâr guruşu şimdiden tevzî' gurre-i muharrem duhûlünde yerli yerinden şurût üzere bir an akdem ve bir kadem mukaddem def'a tahsîl ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe tarafına tamâmen edâ ve teslîm edip ser-i mû te'hîr ve terâhîden ve mikdâr-ı zerre tekâsül ve tevâhundan mikdâr-ı (...) ziyâde tevzî' olunmakdan gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki () vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-intisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timât kılasız. Tahrîren fî evâhir-i Şevvâl sene semân ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Mûcebince mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe tarafından teslîmi olan () ağa tarafından buyuruldu vârid olduğu işbu mahâle kayd şüd.

Bâ-mühr-i Ali Paşa Vâl-i Eyâlet-i Anadolu

47a-2. İmdâd-ı Seferîye Tahsili

Şerâyi'-i şî'âr Karesi sancağında vâki' kazâların kâdıları -zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler ve a'yân-ı vilâyet kazâlarda vâki' kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâir iş erleri -zîde kadruhum inhâ olunur ki avâtıf-ı aliyye cihan-dar iden Kars cânibi ser askerin iktizâsıyla eyâlet-i Anadolu tarafına tevcîh ve inâyet buyrulup elli dokuz senesine mahsûben imdâd-ı seferiyemizin tahsîli bâbında fermân-ı celîlü's-şân şeref-rîz vürûd bulmağla Kütahya mahkemesinden ihrâc olunan pusula mûcebince kazâlarınızın hisselerine isâbet eden mâl-ı seferiyemizi masraf-ı şer'i ve ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle cem' ve tahsîl kazâlarınızın mu'temedün-aleyh adamı yediyle kabzına memûra teslîm ettirmeniz bâbında divan-ı Anadolu'dan buyuruldu tahrîr ve ısdâr olundu vusûlünde

vech-i meşrûh üzere ma‘rifet-i şer‘ ve ta‘yîn olunan mübâşir ma‘rifetiyle tahsîl ve kabzına memûra teslîme mübâderet edip müceb-i buyuruldu ile âmil olası. Fî 5 Z 1158.

47a-3. Her Sene Kazâlardan Tahsîl Edilen On Guruş

Şerâyi‘-i şî‘âr Karesi sancağında vâki‘ kazâların kâdıları -zîde fazluhum ve mefâhirü’l-emâsil ve’l-akrân kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve voyvodalar ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erleri -zîde kadruhum inhâ olunur ki bin yüz elli dokuz senesine mahsûben Anadolu çavuşlar kethüdâsı kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Salih Ağa -zîde kadruhunun ber mu‘tâd-ı kadîm kazâlarınızdan beher sene tarafına on guruş yerli yerinden cem‘ ve tahsîl bâbında tarafımızdan buyuruldu iltimâs etmekle işbu buyuruldu tahrîr ve ısdâr ve kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Abdülfettah Ağa ile irsâl olmuştur vusûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere amel ve hareket ve ez-kadîm Ağa-yı mûmâ-ileyhin beher sene kazâlarınızdan mu‘tâd-ı kadîm üzere verile gelen onar guruş vâridâtını tarafından ta‘yîn olunan Edremid edâ ve teslîm eyleyip kadîme mugâyir ve vukû‘un hilâfını bir ferde inâd ve muhâlefet ettirmeyip müceb-i buyuruldu âmil olası deyü. Fî 4 Z 1158.

47b-1. Zift ve Katran Satışı (Eksik Kayıt)

Ve eğer ederi olursa ol makûleleri zabıtların ma‘rifetiyle ahz ve te’dîb ederek bir sâ‘at mukaddem mübâya‘a ve irsâlinde ihtimâm ve dikkat eyleyesiz ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin sabık hattı mücebince lâzım gelen bahâları an nakd ashâbına vererek zikr olunan kazâlardan ve sâir ol havâlîde bulunan mahallerden ol mikdâr zift ve katranı mübâya‘a ve tedârik ve sefineler ile Âsitâne-i sa‘âdetime nakl ve teslîm tersâne-i âmirem ettirilmekte bezl-i vüs‘ ve kudret edip ma‘âza’llâhi te‘âlâ tamâ‘-i hâmma tebâ‘iyyet ile bir kimesnenin bir akçe hakkını ketm ve kat‘ eylemekden veyâhud ihmâl ve müsâmaha misillü hareket ile mübâya‘a ve naklinin ta‘tîline bâdî olacak hâlete hasârâtdan ihtirâz ve ictinâb eylemek bâbında fermân-ı alîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olam işbu emr-i şerîf-i celîlü’ş-şân ve vâcibü’l-ımtisâl ve lâzım’ül-ittibâ‘ımın mazmûn-ı itâ‘at makrûnu ile âmil olup hilâfından ihtirâz eyleyesiz şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fî’l-yevmis-sânî aşer min şehri Rebî‘ülâhîr sene semân ve hamsîn ve mi’e ve elf.

47b-2. Çeşitli Masraflarının Edremit Hânelerine Taksimi

İşbu sene-i mübâreke de bâ fermân-ı âlî mîrî kalyonlar levâzımı için Edremit kazâsından mübâya‘a ve tersâne-i âmireye nakli ve teslîmi lâzım gelen beş yüz kantar zift ve katran

mahâlîne nakl ve teslîm şartıyla vilâyet tarafından verilen beş yüz elli guruş olup ve taraf-ı devlet-i aliyyeden evâmir-i şerîfe ile gelen sürücü mübâşiran hizmetleri ve menzil bârgirleri ücretleri ve sâir harc-ı vilâyet ve harc-ı defter ve hüddâmiye ve kalemiye ve tahsildâriye min-haysi'l-mecmû' bin dört yüz on üç guruşa bâliğ olmağla bi'l-cümle a'yân-ı vilâyet ve sâir ahâlînin ittifâklarıyla kazâ-i mezbûrun mevcûd yüz yirmi hânesine tarh ve tevzî' olundukda beher hâneye on birer guruş ve otuz birer pâre isâbet etmeğîn muhassıl-ı mâl-ı mezbûr olan fahrû'l-eşbâh MustafaAğa'nın yedine verilen hâne defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur. Tahrîren fi'l-yevmis-sânî ve'l-ışrîn min şehr-i Recebi'l-ferd sene semân ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Mahalle-i el-Hâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2, rub' 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2, rub': 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne 2, rub' 1	Mahalle-i Câmi'-i Vasat Hâne 2, rub' 1
Mahalle-i Kâdı Celal Hâne 2, rub' 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub' 1.5	Mahalle-i Câmi'-i Kebîr Rub' 1.5
Mahalle-i Kâdı İlyas Hâne 3	Karye-i Avcılar Hâne 4.5	Karye-i Bayındır Hâne 1 rub' 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5
Karye-i Güre Hâne 5, rub' 3	Karye-i Kızılkeçili Hâne 1.5	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi Hâne 1.5	Karye-i Kaşıkçı Hâne 2, rub' 1
Karye-i Araplar Hâne 1	Karye-i Kâdı Hâne 3.5	Karye-i Kızıl Hâne 2	Karye-i İbrahimce Hâne 1, rub' 1	Karye-i Babaylar Hâne 1
Karye-i Narlı Hâne 1	Karye-i Yapıcılar Hâne 1	Karye-i Dereli Hâne 1.5	Karye-i el-Hâc Aslan Hâne 1	Karye-i Balcılar Hâne 1
Karye-i Şekviran Hâne 3	Karye-i Temaşalık Hâne 3.5	Karye-i Havrankebir Hâne 17, rub' 3	Karye-i Yenice Hâne 2	Karye-i Karacalar Hâne 1.5
Karye-i Sarnıç Hâne 1, rub' 1	Karye-i Dereviran	Karye-i Eymir Hâne 1	Karye-i Şapçı Hâne 1, rub' 3	Karye-i Frenk Hâne 3

	Hâne 1			
Karye-i Çıt Hâne 2, rub‘ 1	Karye-i Çoruk Hâne 4	Karye-i Çıkırıkçı Hâne 4.5		

Cem‘an yekûn: hanehâ-120 (yüz yirmi hânedir)

47b-3. Vefat Eden Ümmühani bt. Mustafa Efendi’nin Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekesinin Listesi

Medîne-i Edremid’de Hekimzâde mahallesi sâkinelerinden Ümmühani bt. Mustafa Efendi’nin veraset-i zevc-i metrûki Hüseyin Çelebi b. İbrahim ile sadriye sagır kızları Ayşe ve Gülsüm ve Emine’ye ve li-ebeveyn karındaşları Molla Muhli ve Fatma ve Hatice’ye münhasıra olduğu lede’ş-şer‘-i enver zâhir ve nümâyân oldukdan sonra müteveffâ-yı mezbûrenin bi’t-taleb kıbel-i şer‘den tahrîr ve terkîm olunan terekesidir ki ber vech-i âtî zikr olunur. Tahrîren fi’l-yevmi’l-hâmis aşer min şehr-i Şa‘bânî’l-mu‘azzâm sene semân ve hamsîn ve mi’e ve elf.

Belil değirmeni kurbünde zeytinlik kıt‘a 1 guruş 300, Çıkırıkçı kurbünde Köseoğlu zeytunî 28 karye-i mezbûre hudûdunda Fatma kuyusu kurbünde zeytin 5 karyeye-i mezbûre kurbünde Kocabağ yerinde zeytin 16 Musallî bağında zeytin 9 perakende on yedi zeytinden sümün hisse-i irsiyye guruş 180, kareyi-i mezbûrede incir () 1 guruş 1, Zeytinli karyesinde zeytinlikten hisse zeytin guruş 120, karye-i mezbûrda zeytinden müntakıl zeytinden sümün hisse guruş 37.5, sandal kaftan ma‘a sim dolma guruş 4, süt maî yamalı kaftan 1 guruş 12

Sayfa 48

münakkaş çârşeb 1 guruş 6, fitilli çârşeb 1 guruş 1.5, ipekli cedîd Mısır çârşebi 1 guruş 5, ma’i Mısır çârşebi 1 guruş 1, kırmızı fitilli çârşeb 1 guruş 1.5, kılâbdanî kumaş boğça 1 guruş 6, sandal dizlik 2 guruş 5, kettân bezi üzerine münakkaş gömlek 2 guruş 6, münakkaş gömlek yeni guruş 1, münakkaş cedîd dizlik 2 guruş 6, al gömlek 1 guruş 1, altun sâ‘at 1 guruş 10, sagır sim düğme 33 guruş 1.5, mercan 1 guruş 1, küpe çift guruş 4, mai hatâyî kaftan guruş 3, kadife yasdık ma‘a kumaş 1 guruş 8, dokurcun çârşeb 1 guruş 1, münakkaş makrama 2 guruş 2, sim kemer önlük 2 guruş 4, sim kuşak nısf guruş 2, ? nakışlı ve kenarı münakkaş çârşeb guruş 8, kırmızı biniş çuka ma‘a sim düğme 15 guruş 15, müsta‘mel mor hatâyî kaftan guruş 1.5, yorgan yüzü 1 guruş 0.5, ipek rub‘ 1, kırmızı iplik, kırmızı ve sarı döşek 2 kadife beledî döşek 4 guruş 30, kadife cedîd yorgan 1 guruş 10, kırmızı kumaş yorgan 1 guruş 3,

kumaş yorgan ma‘a çârşeb guruş 5, yorgan 2 guruş 5, zil aded 1 guruş 5, kilim aded 12 guruş 18, kaliçe 2 guruş 10, seccade 2 guruş 4, evânî-i nuhâs kıyye 45 guruş 45, cam tas 1 guruş 3, sandık aded 2 guruş 2, sim tül kuşak 1 guruş 20, mehr-i müeccel der zimmet-i mezbûr guruş 166, inci miskâl 5 guruş 40, cem‘an yekûn guruş 1204

Minhâ el-ihracât

Techîz ve tekfîn ıskât-ı salât ve hediye-i Mushaf berây-vasiyet guruş 55, deyn-i revgan-ı bahâ guruş 137, resm-i âdî guruş 27.5, hüddâmiye, guruş 3.5, çukadâriye guruş 5, kalemiye guruş 1, muhziriye guruş 1

Sahhü‘l-bâkî li‘t-taksîm beyne‘l-verese

48a-1. Kebir Bıçak Yapımı

Kıdvetü‘n-nüvvâbi‘l-müteşerri‘în Edremid nâibi Mevlânâ () tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki Edremid nâibi Abdülkadir -zîde ilmuḥû dîvân-ı hümâyûnuma arz gönderib bekâ-yı Erzurum vâlisi vezîrim Veli Paşa edâmallâhu te‘âlâ iclâlehû bundan akdem Anadolu vâlisi iken Edremid kazâsında fimâ-bâ‘d yakînen ta‘bîr olunan kebîr bıçak yapılmayıp bey‘ u şîrâ olunmamak üzere kazâ-i mezbûrun bıçakçı esnâfının yediyle beş yüz guruşa nezre kat‘ ve masrûfât-ı şer‘le hüccet edip hüccet-i mezkûreyi Dersa‘âdetime irsâl ve elli üç senesinde mahalline kayd olunmaḡla hizmet-i mezkûre ahâlîsinin medâr-ı me‘âşları fakat bıçak yapmaḡa münhasır olub nezr-i mezkûr zuhûrundan berü kâr ve kesîmlerinden muharrem ve tekâlîf-i şâhânemin edâsında âciz olmaḡla civâr kazâların el-yevm kebîr bıçak yapıldıḡına binâen bunların dahî kemâ fil evvel bıçak yapmalarına izin ve ruhsat verilüb nezrleri kaydı ref‘ ve terkîn olunmak ricâsına i‘lâm etmeḡin hazîne-i âmiremde mahfûz olan baş muḥâsebe defterlerine nazar olundukda Edremid kazâsında fimâ-bâ‘d yakînen ta‘bîr olunan kebîr bıçak yapılmayıp bey‘ u şîrâ olunmamak üzere kazâ-i mezbûrun beş nefer bıçakçı esnâfı yedi bin beş yüz guruş nezri kabûl eylediklerini muş‘ir hüccet-i şer‘iyye bâ-fermân kayd olunduḡu dâme uluvvuhû telhîs etmekle telhîsi mûcebince nezrleri kaydı ref‘ ve terkîn olunmaḡla imdi vech-i meşrûḥ üzere amel olunmak fermân-ı alîşânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edüb dahi vech-i meşrûḥ üzere deḡer olunan bıçakçı esnâfının nezrleri kaydı hazîne-i âmirem defterlerinden ref‘ ve terkîn olunmaḡla fimâ-bâ‘d nezr-i mezbûr mutâlebesiyle mezbûrları rencide ve remide etdirmeyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın. Tahrîren fi‘l-yevmi‘-s-sâbi‘ min-Recebi‘l-ferd sene semân ve hamsîn ve mi‘e ve elf.

48b-1. Edremit Kazâsına Naip Tayini

İzzet-meab-ı şeriat-nisâb fahrü'l-müderrişin-i ikrâm Mevlânâ Mehmed Efendi kâmyâb.

Gıbbe't-tahiyyeti'l-vefâya () inhâ olunur ki işbu bin yüz elli sekiz senesi Ramazan-ı şerîfe guresinden zabt etmek üzere ber-vech-i arpalık mutasarrıf olduğumuz Edremid kazâsının niyâbeti tarafından size tefvîz ve sipâriş olunmuştur gerektir ki kazâ-i mezbûru gurre-i merkûmeden zabt edip beyne'l-ahâlî icrâ-yı ahkâm-ı şer'îyye edesin ve vâki olan umûr-ı kısmet-i askeriyyeyi dahî tahrîr ve beyne'l-verese tevzî' ve taksîm edip şer'-i şerîften ser-i mû inhirâfa cevâz göstermeyesin

Mine'l-fakîr Şeyh Mehmed el-kādî bi-Mekketi'l-müşerreffe sâbıkan

48b-2. İran ile Olan Meseleler ve Askeri Düzenlemeler

Düstûrûn-ı mükerrremûn müşîrûn-ı müfehhamûn nizâmü'l-âlem müdebbirûn-ı umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütimmim-i mehâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib mümehhid-i bünyanü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânî's-sa'âdet ve'l-iclâl el-mahfûfûn bi-sunûfi avâtîfî'l-meliki'l-a'lâ Anadolu'nun sağ kolu nihâyetine varınca vâki' olan vüzerâ-yı i'zâm edâmellahu te'âla iclâlühüm ve e'zamü'l-ümerai'l-kirâm efâhimü'l-küberâi'l-fihâm ulü'l-kadr ve'l-ihtirâm ashâbü'l-izz ve'l-ihtîşâm el-muhtassûn bi-mezidü'l-inâyeti'l-melikü'l-allâm mîrmîrân-ı kirâm dâme ikbâluhum ve akzâ kuzâtî'l-Müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn me'âdini'l-fezâil ve'l-yakîn râfî'u a'lâmü's-şerî'a ve'd-dîn vârisu ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtassûn bi-mezîd-i inâyeti'l-melikü'l-mu'în mevâlî-i izâm zîdet fezâilühüm ve mefâhiri'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'âdini'l-fezâil ve'l-keâm kuzât ve nûvâb zîde fazluhum ve mefâhiri'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler ve voyvodalar ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet -zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olucak malum ola ki bu sene-i amîmetü'l-meymenede tertîb ve techîz olunan asâkir-i mansûrem düşmanlık izhârında olan A'câm-ı habîset-encâmın bulundukları mahalde üzerlerine merdâne ve şîrâne seyf-i intikâm ile te'dîb ve gûşmâllerine dâmen-dermeyân-ı ikdâm ve tamâm-ı izmihlâlleriyile tahlîs-i ibâd ve bilâd ve keyfiyetleri rûnümâ-yı hitâm olmak mertebelerine gelmişler iken bi-iznillahi te'âla seraskerlerinin ecel-i müsemmâsıyla dâr-ı bekâyâ rihleti ve mîrî levendât makûlesinin melânet ve hıyânet ibrâzına cüret ve cesâretleri cünûd-ı muvahhidîn-i merkûmînin avd ü ricâtine sebep ve illet olmak hasebiyle el-hâlete hâzihi telâkî-i mâ-fâte kıyâm ve avn ü inâyet-i cenâb-ı melik-i müste'ân ile

evvelkiden birkaç kat‘ ziyâde tertîb ve techîz etmede inâd ve tedârik-i tehyi’e-i asâkir ve ecnâd ile ahz-ı sâr ve intikâm bi’z-zât himem-i celîle-i hüsrevânem bî-dirîğ ve masrûf ve evvel-bahâr-ı hüceste-asâr hulûlüne dek tedârikât-ı külliye ve uhrâya teşebbüs ile tekmîl-i nâmus-ı saltanât-ı seniyyem fevka‘l-hâd irâde-i aliyye-i şâhânem mebzûl ve ma‘tûf kılınmak musammem ve muhakkak lâkin bir müddetten beri İran şahlığı iddi‘âsında olan Nâdir Şâh-ı intibâh bu makûle muharebât-ı külliye (...) ve süyûf-ı mücâhidîn-i İslam ile telh-kâm u ızdırâb olan çarha-yı gürûh-ı A‘câm istihsâlü’n-niyâm içün her güne dek ü desîseyi pişnihâd ederek iğfâl ve ihtiyâlden halî olmadığına binâen bir tarîkle mekr u keydinden emniyet cevâz ve avâ-yı erbâb-ı akl u nehy olmayıp dâ‘imâ va‘de-i hezm ü ihtiyâta ri‘âyet ve her halde teyakkuz ve intibâha mübâderet lâzıme-i şîme-i saltanât ve da‘iye-i uhde-i basîret ve re’yde olduğu cihetten siz ki vüzerâ-yı Amed ve sâ‘irleri mûmâ-ileyhimsiz bu bâbda siz dahî kat‘â fütûr ve rehâvet izhâr etmeksizin ibtidâ-yı bahâr-ı hüceste-asâra dek tertîb ve techîz-i levâzım ve mühimmât-ı sefer ve hareketinize mezid-i ihtimâm ve dikkat ve her biriniz havza-i eyâlet ve taht-ı kazâ ve hükûmetinizde vâki‘ kazât ve kurâda sâkin ecnâs-ı tavâif-i askeriyye ve esnâf-ı neferât-ı leşkeriyyenin cümlesine bu husûsu gereği gibi ifâde ve tefhîme mübâderet ve herkes bizzat hareket ve azîmetini tehyi’e ve tertîb ile hâzır u âmâde bulunup inşâallâhü te‘âla vakt-i merkûm hulûlünde her ne cânibe memûr ve ta‘yîn olmanız emr ü fermân olunur ise bilâ-tevakkuf ol cânibe azîmet ve müsara‘ate pâ-der-rikâb isti‘câl ve sûrette olmak üzere hâzır u âmâde bulunmağa bezl-i nakdine-i tâb u tâkat etmeniz fermânım olmağın işbu emr-i şerîfîm isdâr ve () ile irsâl olunmuştur imdi vusûlünde siz ki vüzerâ-yı müşâr ve mîrmîrân ve Mevlânâ ve sâ‘irleri mûmâ-ileyhimsiz bu bâbda siz dahî kat‘â fütûr ve rehâvet izhâr etmeksizin ibtidâ-yı bahâr-ı hüceste-âsâra dek tertîb ve techîz-i levâzım ve mühimmât-ı sefer ve hareketinize mezîd-i ihtimâm ve dikkat ve her biriniz havza-i eyâlet ve taht-ı kazâ ve hükûmetinizde vâki kasabât ve kurâda sâkin ecnâs-ı tavâif-i askeriyye ve esnâf-ı neferât-ı leşkeriyyenin cümlesine bu husûsu gereği gibi ifâde ve tefhîme mübâderet ve herkes (...) hareket ve azîmetini tehyi’e ve tertîb ile hâzır u âmâde bulunup inşâallâhu te‘ala vakt-i merkûm hulûlünde her ne cânibe memûr ve ta‘yîn olmanız emr u fermân olur ise bilâ-tevakkuf ol cânibe azîmet ve müsara‘a-i pâ der-rikâb isti‘câl ve sür‘at olmak üzere hâzır u âmâde bulunmağa bezl-i nakdine-i tâb u tâkat edip bu bâbda mikdâr-ı zerre kusûr ve rehâvetten

Ve vakt-i merkûm hulûlüne dek hâzır ve âmâde bulunmak misillü vaz‘ ve hareketden ve ser-i mû hilafından gâyetü’l-gâye ittikâ ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı alîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü’l-ittibâ‘ ve lâzimü’l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ‘at-makrûnuyla amel olup hilâfından gâyetü’l-gâye ittikâ ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fî evâil-i şehri Ramazanü’l-mübârek sene semân ve hamsîn ve mi’e ve elf.

49a-1. Vefat Eden Mehr bt. Abdullah’ın Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekesinin Listesi

Medîne-i Edremid mahallâtından Tuzcu Murad mahallesi sâkinelerinden olup bundan akdem vefât eden Mehr bt. Abdullah verâset-i zevc-i metrûki Said Halîfe b. Yusuf ile li-ebeveyn kız karındaşı Halime’ye münhasıra olduğu lede’s-şer‘-i enver zâhir ve nümâyân olduktan sonra müteveffât-ı mezbûrenin bi’t-taleb kıbel-i şer‘den tahrîr olunan terekesidir ki ber vech-i âtî zikr olunur. Tahrîren fî 21 Şa‘bân sene semân ve mi’e ve elf.

Menzil-dâr mahalle-i mezbûr 1 guruş 50, Babaylar karyesi kurbünde fidan zeytin guruş 30, kasaba kenarında bağçe 1 guruş 100, sim tül kuşak 1 guruş 5, evânî-i nuhâs kıyye 10, beledî döşek guruş 8, kilim 2 guruş 2, yastık guruş 1, beyaz ihram 4 guruş 2, çârşeb ve boğça guruş 1, penbe bezi kıt‘a 2 guruş 0.5, sade ma‘a makrama 1 guruş 1, münakkaş makrama aded 2 guruş 1, kettân ipliği ve boyalı guruş 0.5, desti aded 20 guruş 1, küp aded 1 guruş 1, dağar 1 guruş 0.5, revgan zeyt kıyye 6 rub‘ 1 guruş 2, mehr-i müeccel der zimmet guruş 23, hırdavat guruş 10, cem‘an yekûn guruş 304

Hissetü’z-zevc guruş 152, Hissetü’l-uht guruş 152

49b-1. Vefat Edip Varisi Olmayan Askerlerin Terekelerinin Devlet Hazinesine Kaydı

Hâlâ İzmir ve havâlîsinde vâki‘ kasabât-ı kurâda ve nefsi-i İzmir’de bilâ varis ma‘rûf fevt olan dergâh-ı âlî yeniçerileri ve ana tâbi‘ askerinin kânûn-ı kadîm ve kâ‘ide-i müstedîm üzere cüz’î ve küllî zuhûr eden terekeleri ta‘yîn olunan mübâşir ve ma‘rifet-i şer‘le vâzi‘u’l-yed olanlardan tahsîl ve cânib-i beytü’l-mâla îsâl ve teslîm olunmak bâbında işbu bin yüz elli sekiz senesi şehri Cemâziye’l-âhir’inin evâhiri târîhiyle müverrah sudûr olan emr-i âlîşân ve mücebince mektûb ağa-yı yeniçeriyân mübâşir ta‘yîn olunan Ahmed Ağa yediyle Edremid mahkemesine () olunduğu işbu mahale kayd şüd. Fî 28 Cemâziye’l-evvel 1158.

49b-2. Edremit Naipliği Tayini

İzzet meâb şerî'at-nisâb Mevlânâ Mehmed Sadık Efendi kâm-yâb. Bâ'de't-tahiyyeti'l-vâfiye inhâ ounur ki, işbu bin yüz elli sekiz senesi Receb-i şerîf guresinden zabt eylemek üzere ber vech-i arpalık mutasarrıf olduğumuz Edremid kazâsının niyâbeti tarafımızdan size tefvîz ve sipâriş olmuştur gerekdir ki kazâ-i mezbûru gurre-i merkûmdan zabt edip beyne'l-ahâlî icrâ-yı ahkâm-ı şer'îyye eyleyesiz ve düşen mevtâ-yı askeriyyeyi dahî tahrîr ve beyne'l-verese tevzî' ve taksîm edip şer'-i şerîfden ser mû inhirâfa cevâz göstermeyesiz.

49b-3. Asker İhraçları ve Düzenlemeler

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân hâlâ ocakda küçük çavuş olan el-Hâc Said -zîde mecdühû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki bu sene-i mübâreke İran cânibinde vâki' sefer-i nusret üzere memûr olan atîk ve cedîd serdengeçdi ağalarından ve alemdârlarından ve serdârlarından hâlâ ve sâbıkları ve serdârlar bayraklarıyla umûmen ihrâc olunmaları fermân olunan yeniçeri ve emekdârlardan ve kul oğullarından ve sâir ecnâs-ı tavâif-i askeriden Anadolu'nun sağ ve orta ve sol kollarının yemîn ü yesârlarıyla Erzurum cânibine varınca el-yevm bir takrîb ile kazâlarında ve kurb ve civar mahâllerinde meks ve ihtifâ ve geşt ü güzâr üzere olanları gerü bulunanlar her kim olursa olsun mücerred bulundukları mahâllerden alâ-eyyi hâl ihrâc olunub savb memûrlarına irsâl ve gitmekden alenen nükûl ve gadr ve bahâne îrâdıyla itâ'at-ı şer' ve inkıyâd-ı emr-i âlî eylemedikleri zahir ve aşîkar olunmaları ve esna-i rahdan gerü avdet edüb fîrar ederek kazâlarında ve sâir mahâllerde meks ve te'hîr üzere bulunanları gereği gibi sırran ve alenen teftîş ve tefahhus ve ıtlâ' olup bulundukları mahâlden acâleten cümle ma'rifetleriyle ma'rifet-i şer'le ihrâc ve mahâl-i memûrasına seyr-i serî' üzere gitmek şartıyla itâ'at emr-i âlî edenleri arkana katup ve eslemeyip her ne vechile olursa alâ-eyyi hâl ahz ve bu ana gelince ibtidâ memûriyetlerinden bir ve kirâren isti'câl evâmîr-i şerîfeleri mücebberince amel ve hareket ve itâ'at etmeyüp el-hâletü hâzihi ısrâr ve muhâlefet edenlerin dahî şer'an ve kânûnen müstahîk oldukları mahâl-i kurbûn münâsib olan kal'alara gönderilüb muhkem habs ve kal'a-bend ve sıhhat ve hakîkati üzere Dersa'âdetime arz ve i'lâm olunmak üzere mezîd-i takayyüd ve ihtimâm olunmak şartıyla sen ki mûmâ-ileyhsin cerî ve cesur ve bu misillü hidemât-ı uhdesinden gekmeğe sâhib-i iktidâr mukaddem ve berm ve kâr-güzâr olduğun

ecilden dahî bu umûr-ı lâzîme için ta'yîn ve irsâl olunmak fermân olmağın gerekdir ki bir sâ'at akdem hareket Üsküdar'a geçüb inşâllâhu te'âlâ Anadolu'nun üç kollarından dahî vech-i meşrûh üzere el-yevm gerü kalanları bulundukları mahâllerden alâ-eyyi hâl ihrâc ve mahâl memûrlarına gitmek üzere

Sayfa 50

katıp sürüp götürmekte sarf-ı mâ-hasal-ı bezl-i maktûr ve sa'y-i mevfûr eyleyip ve tekrar eslemeyenleri ve firâr edenleri ve esnâ-yı tarîkte meks ve ayak sürüp evkât-güzâr üzere olanları bundan böyle âdem-i itâ'atte bulunanları her kim olursa olsun ahz ve şer'an ve kânûnen müstahak oldukları cezâ-yı sezâları icrâsıyla muhkem habs ve kal'abend olunmalarıyla itmâm-ı hıdmet ve mahz-ı meşkûr harekât-ı bâhirenin vücûda gelmesine bezl-i tâb ü tüvân eyleyip hâlâ Anadolu'nun üç kolundan dahî geri kalan askerinin ihrâc olunup İran cânibi seraskeri bulunduğu mahalde yanına eriştirip bir gün ve bir sâ'at akdem hıdemât-ı hümayûnumda mevcûd bulunmak üzere ziyâde gayret ve hamiyet ve ser-i mû tekâsül ve kusûr etmeyip ma'zallahu te'âlâ tama'-ı hâm hilâf-ı emr-i âlî nâ-merzâ işte bulunmaktan gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eyleyip ve bu husûsun temşiyet ve tekmîline etraf-ı erba'ada bulunan hükkâm ve zâbitân ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri sana mu'âvenet ve ma'iyetine ta'yîn olunup hıdemât-ı lâzîme için seninle ma'an olan çavuşân âdemlerinden ve umûr-ı husûs ile gönderdiğin mahalde kendilere i'ânî ve infâz ve icrâ-yı emr-i şerîfte ale'l-ittifâk ihtimâm ve ednâ rehâvet ve tekâsül olmamasına bezl-i mekdûr olunup ber-minvâl-i muharrer itmâm-ı hıdmet-i memûr eylemekte ve dâmen-dermeyânı ve hâb u râhatı terk eyleyip hıdemât-ı pesendide zuhûra getirilmekte ihtimâm üzere olası kal'abendi mûcib olub ahz olunanalar her kangı kal'aya gönderilir ise dizdarları bilâ-özü ü illet vusûl buldukları gibi muhkem habs ve kal'abend ve madem ki ıtlâkları için emr-i âlî sâdır olmadıkça bir ferd ıtlâk olunmamak için bi'l-fi'il dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir İbrahim Ağa dâme uluvvuhû tarafından mühürlü mektûb verilmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki () vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere sâdır olan emrim ve ağa-yı mûmâ-ileyh tarafından verilen mühürlü mektûb mücebince amel edip hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfime itimâd kılarsınız. Tahrîren fî evâsıt-ı Cemaziye'l-âhire li-sene semân ve hamsîn ve mi'e ve elf

Be-makâm-ı Konstantiniyye el-mahrûse

50a-1. Ordu ve Donanma İçin Zift ve Katran Tedariki (Eksik Kayıt)

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâil ve'l-keîâm Biga ve Bayramiç ve Tuzla ve Edremid ve Ezine ve Çan ve Balya ve Kazdağı () ve () ve () kâdıları -zide fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri ve tersane-i âmirem emîni tarafından mübâşir ta'yîn buyrulan Hüseyin Ağa -zide kadruhum tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki tersâne-i âmiremde müceddeden inşâlarına mübâşeret olunan iki kıta mîrî kalyonlar ile mânde ve merbût olan inşaallah te'âla ibtidâ-yı bahârda seferber olunacak donanma-yı hümâyûnum kalyonları ve sefâin-i sâ'ire için iktizâ eden mühimmâtın a'zam-i lâzimesinden olan zift ve katranın sinîn-i sâbıkada beher kantarı tulum-bahâ ve bedeli sefinesiyle ma'an birer gurûşa Biga ve Bayramiç ve Tuzla ve Edremid ve Ezine ve Çan ve Balya ve Kazdağı ve havâilileri kazâlarından mübaya'a oluna gelinmekle bin yüz elli sekiz senesi için dahî fiyat-ı kadîmi mücebince icâb eden bahâları ve bedeli hâlâ tersâne-i âmirem emîni el-Hâc Mehmed -zide mecdühû tarafından mübâşir ta'yîn olunan Hüseyin Ağa -zide kadruhû yedinden an-nakd ashâbına verilmek şartıyla zikr olunan mahallerden üç bin kantar zift ile üç bin kantar katran mübaya'a ve tedârik ve Âsitâne-i sa'âdetime nakl ve teslim-i tersâne-i âmirem ettirilmek fermânım olmağın imdi siz ki kâdılar ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet iş erlersiz işbu emr-i 'âlişânım vusûlüne asla kat'â te'hîr ve tevakkuf olunmaksızın sâbık-ı fiyatı mücebince icâb eden bahâları mübâşir-i merkûm yedinden ashâbına an-nakd verilmek şartıyla ol mikdâr zift ve katran zikr olunan mahallerden tamâmen mübaya'a ve tedârik ve sefineleriyle Âsitâne-i sa'âdetime nakl ve teslim-i tersâne-i âmirem ettirilmekte mezîd-i dikkat ve ihtimâm eyleyesiz şöyle ki zikr olunan kazâlar ve katran donanma-yı hümâyûnum kalyonlarının a'zam-ı umûrundan olup ve sâbıkı mücebine bahâları tamâmen an-nakd verilmek üzere olduğundan mübaya'ası husûsuna bir dürlü özr ü illet iktizâ etmemekle alâ eyyi hâl tedârik ve tekmîline bezl ü vüs'a ve kudret ve bu mikdâr zift ve katranın mübaya'ası tekmîl olmadıkça muhtekir ve sâ'ir tucâar tâifesine bir kantar zift ve katran fûruht ettirilmeyip

50b-1. Askeri Düzenlemeler (Eksik Kayıt)

bilcûme akd olunan encûmen-i meşverete davet ve ferdâsı sebt günü ale's-seher düşmen-i peymân-şikenin deşt (...) yürüyüş olunup avn-i Hak ile cezâ-yı sezâları verilmek üzere mu'âhade ve karâr verilmişken eyyâm-ı mezkûrdan üç beş gün mukaddemden beri vezîr-i müşârun-ileyhin mizâcına arz olan inhirâfına gittikçe iştîdâd gelip müşâverelerde izhâr-ı vücûd eylemediğinden gayr-i süvâri ve levendât ve divânegân ve gönüllüyân ta'bîr olunan tavâif-i askeriye'nin içlerinde bulunan bazı müfsidler serasker paşanın hastalığını ve cüzîyyat makûlesi bazı mazanneleri bahane (...) kıl u kâle tasaddî eyledikleri esnâda serasker-i müşârun-ileyh dahi bi-irâdetillhi te'âla ecel-i müsemma ile âzim-i dâr-ı bekâ olduğu haber müfsidin-i mesfûrûnun ma'lûmları oldukça geri avdeti irtikâb ve bu keyfiyet sâ'ir asâkire sirâyet edip bu siyâk üzere (...) ve mukâbele zımnında on dört günden mütecâviz mürûrunda a'dâ-yı bed-şî'âr ile ikâd-ı (...) -i harb ü kıtâl ve (...) edevât-ı cenk ü bikâr ve küllî yevm bi-avnilahi te'âla iğtinâm-ı galebe-i düşmen ile avn ü nusret-i Barî'den vâyedâr olan ecnâd-ı şecâ'at-âsâr bî-takrîb terk-i cenk ü cidâl ile avdet-i insîrâfa ibtidâr üzere oldukları haberi hâlâ Kars'ta olan Haleb vâlisî düstûr-ı mükerrrem müşîr-i müfahham ve muhterem nizâmü'l-âlem sadr-ı esbak vezîrim Ahmed Paşa edâmellahu te'âla iclâlehûnun mesmû'u olduğu sâ'at mülâki-i mâ-fâte mübâderet ve asâkir-i merkûmenin müşîr ile cemiyetlerine iltiyâm ve intizâm-bahş-ı tesliyet ve sükûnet olmaktan naşî el-hâlete hâzihi ordu-yı hümâyûnum Kars havâlilerine kemâ-fî'l-evvel darb-ı evtâdî celâdet ve metânet (...) ve kal' u kam'-ı a'yâr-ı bed-tıynet gerek müşârun-ileyh tarafından ve gerek ordu-yı hümâyûnumda bulunan vüzerâ ve mîrmîrân ve sâ'ir rüesâ taraflarından memhûr kâime ve mahzarlar ile Der-aliyye'ye i'lâm ve ifhâm olunmaktan naşî derhal Anadolu eyâletiyle Kars cânibi seraskerliği şeref-bahş-ı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince vezîr-i müşârun-ileyhe tevcîh ve ihsânım olup ordu-yı hümâyûnumda olan ecnâd-ı tavâif-i askeriye'nin tanzîm ve tesviye-i umûrlarıyla bi-avn-i sübhanehû ve te'âla def' ü ref-i mazârr u mekîdet-i a'dâ-yı bed-tıynet ve hıfz u hirâset-i kıla' u memlekete kemâ fi'l-evvel kıyâm ve mübâderet eylemeleri husûsu hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven emr-i şerîf-i âlişânım ile müşârun-ileyhe tenbîh ve te'kîd-i hümâyûnum ki bu misillü ictimâ' ve istişârları beytû'l-mâl -i Müslimînden hazâ'in-i bi-nihâye sarf u harc ile sûret bulan asâkir-i mansûrenin şer'an ve aklen vazîfe-i halleri ve düşmen mukâbelesinden avdet ettiklerinden sonra cânib-i âhara müttefik ve olmayıp (...) İslamiyye kıla'ından bir kal'aya arka verip hıfz u hirâset-ı fukarâ-yı ra'ıyyet ve müdâfa'a-i a'dâ-yı bed-tıynet kıyâm ve mübâderet eylemek olduğu bedîhiyyât-ı umûr heyet-i mecmû'alarını (...) sıyânet âmme-i i'bâd-ı Müslimîne mürettibe ve ubûdiyet olmağla zikr olunan asâkir-i mansûrenin bâ'is-i kesl ü fütûrları olacak harekât-ı gayr-i marziyyeye

cesâret ve beytûlmâl-i Müslimînden aldıkları ulûfe ve bahşîşlerinin müddet-i tamâm olmadığı bilâ-izin ve ruhsat geri vilâyetlerine ric'at ve firâr anî'r-ruhsat hıyânetini irtikâba cesâret edenlerin sâ'ire müceb-i ibret olmak için muhkem haklarından gelinmek mühim ve muktezî olmağın siz ki vezîr-i müşâr ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz a'dâ-i li'âma i'ânet ve cünûd-ı muvahhidîne ihânet ve ulu'l-emre itâ'atten rû-gerdâna mübâderet ve firâr anî'r-ruhsat cerîmesini irtikâb edenlerden mâ'adâ üçer beşer serseri geşt-i güzâr ve fukarâ-yı ra'ıyyete vücûh-ı mezâlim ile ta'addî edenleri ahz ve ma'rifet-i şer'le tertîb-i cezâ eyledikten sonra keyfiyetleri Der-aliyyeme tahrîr ve inhâ eylemeniz fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve () ile irsâl olunmuştur buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan emr-i şerîf-i âlîşân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olup hilâfından be-gâyet hazer edesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimâd kılarsız. Tahrîren fî evâsıt-ı Şa'bân li-sene semân ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Be-makâm-ı Konstantiniyye el-mahrûse

50b-2. Cami İmamı Ali'nin Vefat Etmesi Üzerine Yerine Hafız Hasan Halife'nin Geçmesi

Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı Sultânî tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hakânî hükmü oldur ki, Edremid kazâsına tâbi' Zeytinli nâm karyede vâki' el-Hâc Hasan binâ eylediği câmi'-i şerîfte vazîfe-i mu'ayyene ile imâm olan ve câmi'-i mezkûrda imâm olanlara meşrût el-Hâc Abdurrahman binâ eylediği mekteb-i şerîfte dahî vazîfe-i mu'ayyene ile mu'allim-i sıbyân olan Ali fevt olup yeri hâlî ve mahlûl olmağla yerine erbâb-ı istihkâkdan işbu refî'-i tevkî'-i refî'ü's-şân-ı hakânî Hafız Hasan Halîfe her vechile lâıyk ve mahal ve müstahak ve muhtâr-ı cemâ'at olmağın mezbûrun mahlûlünden câmi'-i mezkûr imâmeti ve mekteb-i mezbûrun ber-vech-i meşrût hâceliği vazîfe-i mu'ayyene ile mezbûr Hasan Halîfe'ye tevcîh olunup berât-ı şerîfim verilmek bâbında nâibi Mevlânâ Seyyid Halil -zîde ilmuhû arz etmeğın vech-i meşrûh üzere sadaka edip bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm mezbûr Hafız Hasan varıp zikr olunan câmi'-i şerîfte imâm ve mekteb-i mezbûrda mu'allim-i sıbyân olup hıdmet-i lâzîmesin mer'î ve müeddâ kıldıktan sonra vazîfe-i mu'ayyene ile mutasarrıf olup vâkıfın rûhu ve devâm-ı ömr ü devletim için du'âya müdâvemet göstere ol bâbda hilâf-ı berât ferd mâni' ve müzâhim olmaya şöyle bilip alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî evâsıt-ı Receb li-sene semân ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Be-makâm-ı Konstantiniyye el-mahrûse

Elhamdülillahi'l-muvaffak li-hüsni'l-bidâye ve'l-hitâm el-müvellâ hilâfeten bi-medîne-i Edremid sâbıkan -ufiye anhu-

Sayfa 51

51a-2. Edremit Mütesellimi Tayini

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in hâlâ Karesi sancağının kazâlarının kâdıları -zîde fazluhû efendiler hazretlerinin ve kazâ-i mezbûrların bi'l-cümle a'yân ve iş erleri bâ'de't-tahiyye ve's-selâm inhâ olunur ki işbu bin yüz elli sekiz senesi Şevvâli'nin onuncu gününden bermûceb devletlü efendimizin taraf-ı sa'âdetlerinden livâ-i mezbûr mütesellimliği tarafıma tecdîd ve huzûr-ı şer'de sicile kayd olundukda zabt u rabta mukâvemet olunup cümlelerin âgâh olmaları için tarafımızdan dahî mahsûs buyuruldu ve adamlarımız ile irsâl olmuştur inşaallâhü te'âlâ livâ-i mezbûr kazâlarında cümleiniz âgâh olduklarınızda her birleriniz kazâlarınız derûnlarında mîrîye âid olan mevâdda tarafımızdan ahz ve zabt olunduklarından sonra kazâlarınızda zuhûr eden neferâta i'bâd ve ileyhe şer ve mazarrâtı izhâr eden eşkiyâ ve harâmzâdenin ahz ve şer'le haklarında lâzım geleni icrâ eylemek üzere ve taraf-ı hâkim efendi hazretlerine i'lâm olunup ber-mûceb buyuruldu âmil olasız.

51a-3. Vefat Eden Abdullah b. Ali'nin Eşinden Başka Varisi Olmaması ve Terekesinin Beytü'l-mâl ile Eşi Arasında Taksimi

Medîne-i Edremit tevâbi'inden İbrahimce nâm karye sükkânından olup bundan akdem vefât eden Abdullah b. Ali'nin zevce-i metrûkesi Fatma bt. Musli nâm hâtûndan gayri zâhirdir varis ma'rûfi olmayıp terekesi zevce-i mezbûreye ve bâkîyyesi beytü'l-mâla âid olmağla medîne-i mezbûr zâbiti olup beytü'l-mâl kabzına memûr olan fahrü'l-eşbâh Mustafa Ağa'nın iltimâsıyla kıbel-i şer'den tahrîr ve terkîm olunan muhallefâtıdır ki ber vech-i âtî zıkr olunur. Tahrîren fi'l-yevmi's-sânî aşer min şehr-i Zilka'deti's-şerîfe sene semân ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Medîne-i mezbûrda Tuzcu Murad Mahallesinde menzil kıt'a 1 guruş 400, evânî-i nuhâs kıyye 10 guruş 10, döşek 1 guruş 2, yorgan 1 guruş 1, müsta'mel dizlik 1 guruş guruş 1, müsta'mel nimtan 1 guruş 1, tahta sandık 1 meblağ (), boylu tüfenk 1 guruş 5, Zeytinli karyesinde eşcâr-ı zeytin guruş 30, kürk aded 1 guruş 1, kuru incir kantar 8 guruş 8, seccade guruş 0.5, cem'an yekun guruş 4607

Minhâ el-ihracât

İşkât-ı salâvat ve techîz-i tekfîn berây-vasiyyet gurus 20, mehr-i müeccel li'z-zevceti'l-mezbûre gurus 100, resm-i kısmet-i âdî gurus 11.5, hüddâmiye gurus 2.5, çukadâriye gurus 2, kalemiye gurus 1, muhziriye gurus 0.5, yekûn 137.5

Sahhü'l-bâkî gurus 322.5

Hissetü'z-zevc gurus () para 35, beytü'l-mâl gurus 241

51b-1. Asker İhraçları ve Düzenlemeler

E'âzımü'l-emîrû'l-kirâm efâhim el-küberâi'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izzî ve'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîdi'l-inâyeti'l- meliki'l-a'lâm Üsküdar'dan Anadolu'nun sağ kolunda vâki' mîr-i mîrân-ı kirâm dâme ikbâluhûm ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdenü'l-fezâil ve'l-keâm kuzât ve nüvvâb -zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler ve voyvodalar ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâir zâbitân ve a'yân-ı vilâyet -zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki cânib-i mezbûrdan bu sene-i mübâreke de sefer-i hümâyûnuma memûr bi'l-cümle tavâif-i askeriye yi yerlerinden ihrâca ve ardlarına alıp sürüp götürerek savb memûrlarına mu'accelen tesyîr ve îsâl eylemeleri için ricâl-i devlet-i aliyyemin mu'temed ve mu'tenâlarından mahsûs sürücü ta'yîn ve keyfiyet evâmîr-i şerîfimle cümlenize tevcîh ve tenbîh olunmağla her birleriniz bu bâbda dâmen-i dermeyân dikkat olarak kazâlarınıza bulunan askeri makûlesini savb memûra gitmelerine ihtimâm ve gittikten sonra firâr ile gelenleri haber ve i'lâm ve bu vesîle ile dîn-i mübînin hizmetinde i'ânet ve kıyâm farîza-i zimmet-i vâcibe-i uhde diyânetiniz iken bu def'a Diyarbakır seraskerinin gelen yanına memûr olan bunca asâkirden şimdiye dek akall-i kalîl olduğu tahrîr olunmağla bu keyfiyet mutlaka dîn-i mübînin hizmetinde kusûr ve ihmâle ruhsat göstermenizden iktizâ ettiği zâhir ve memûr olanların niceleri el-yevm yerlerinden çıkmadıkları ve gidenler dahî firâr edip gelenlerin katî vâfir idüğü hümâyûnuma dâhil olmuşdur imdi mu'âdil ve meşrûh evâmîr-i şerîfimle cümlenize ifâde ve tefehhüm olduğu üzere bu sefer-i meymenet-i isrin zuhûruna sebep ve illet mezhebimiz olan mezheb-i ehl-i sünnet ve cemâ'at da'vâsı olup binâen ehl-i sünnet ve cemâ'at âdâdında olanlar cümlesi tahmîlleri üzere mezheblerine i'ânet ve müzâheret ve düşmanın def'ine mübâderet eylemek muktezâ-yı diyânet ve emânetlerinden olmağla böyle mehâm-ı dîniyyede iyâzen billâhi te'âlâ rehâvet ve takâsure ruhsat gösterenler dâreynde ne gûne mübtela-ı hızı u hîzlan ve ne vechile giriftâr azâb ve hüsrân olacakları nusûs-i bâhire

delâil-i kat'ı ile sabit ve kazâ-yı müsellemeden olduğu cümleler fikr-i amîk ve teammül-i dakîk ile yürek ve mülâhaza bu mehâm-ı cesîmede salâbet-i dîniyye gayret-i İslâmiye'nizi izhâr ve birbiriniz ile ittifâk ve ittihâd ederek kazâ be kazâ ol makûle sefere memûr olanlardan gitmeyip yerlerinde kalanları ve gittikten sonra firâr birle avdet edenleri sırran ve alenen teftîş ve tefahhus ve ele girdiklerinde bilâ tereddüd itâ'at-i fermân edip kalkıp mahâl memûrlarına giderler ise fihâ ve illâ inâd ve ısrâr ederler ise o makûleleri zâbitler ma'rifetiyle ahz ve habs ve muhkem haklarından gelinmek üzere ism ü resmleriyle keyfiyetleri darsa'âdetime arz eyleyip bir ferdi ketm ve himaye dâ'iyesiyle zûlal-i saf diyânetinizi keder ve gubârdan hıfz ve siyânet ve fermân-ı hümayûnuma bilâ tereddüd mu'tâva'at ibrâz-ı gayret ve hamîyyet eyleyesiz şöyle ki ma'âza'llâhi te'âlâ bu hitâb-ı azîmde birinizin tekâsül ve kusuru zâhir olacak olur ise bilâ-emân haklarından gelinmede kat'â ihmâl olunmayacağı bi-ıştibâhdır ana göre hareket ve zinhâr mikdâr-ı zerre hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı alîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-intisâlimin mazmûn-ı itâ'at makrûnuyla âmil olup hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsınız. Tahrîren fî evâsıt-ı Recebi'l-ferd sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf. Mûcebince sadr-ı âlî mektûbu vârid olmuştur fî 29 Recebi'l-ferd ().

51b-2. Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi

İşbu sene-i mübârekede bâ fermân-ı âlî Anadolu tarafından Diyarbakır cânibine ve tavâif-i askeriye ihrâc ve tesyîrine ve devlet-i aliyye tarafından sâir umûr-ı mühimme ile ta'yîn olan mübâşirlerin Edremid kazâsından kendülere verilen hizmetleri ve Kütahya ve Karesi vâlîleri tarafından imdâd-ı seferiye kabzına ta'yîn olunan mübâşirlerin hizmetleri ve mahâl-i mezbûr kazâ-i mezbûrdan irsâl olunan bayrak masrûfâtı bekâyâsı ve nefis-i Edremid ve Havran ve Zeytinli karyelerinin menzil bârgirleri ücretleri ve târîh-i defter kasaba-i mezbûr mahallâtının konak masrûfâtı ve sâir masârif-i kazâ cümle ahâlî beyinlerine hesâb olunub harc-ı defter ve hüddâmiye ve çukadâriye ve kalemiye ve muhziriye ve tahsildâriye cem'an üç bin kırk guruşa bâliğ olmağla bi'l-cümle a'yân ve sâir ahâlînin ittifâk ve ittihâdlarıyla kazâ-i mezbûrun mevcûd yüz yirmi bir hânesine tarh ve tevzî' olundukda beher hâneye yirmi beşer gurus ve beşer pâre

Sayfa 52

İsâbet etmeğin kıbel-i şer‘den tahsîldar ta‘yîn olunan fahrü’l-akrân Serdar Mustafa Ağa yedine verilen hâne defteridir ki ber vech-i âtî zıkr olunur. Tahrîren fi’l-yevmi’l-hâmis min şehr-i Şa‘bânî’l-mu‘azzam sene sitte ve hamsîn ve mi’e ve elf.

Mahalle-i el-Hâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2, rub‘ 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2, rub‘: 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne 2, rub‘ 1	Mahalle-i Câmi‘-i Vasat Hâne 2, rub‘ 1
Mahalle-i Kādî Celal Hâne 2, rub‘ 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub‘ 1.5	Mahalle-i Câmi‘-i Kebîr Rub‘ 1.5
Mahalle-i Kādî İlyas Hâne 3	Karye-i Avcılar Hâne 4.5	Karye-i Bayındır Hâne 1 rub‘ 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5
Karye-i Güre Hâne 5, rub‘ 3	Karye-i Kızılkeçili Hâne 1.5	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi Hâne 1.5	Karye-i Kaşıkçı Hâne 2, rub‘ 1
Karye-i Araplar Hâne 1	Karye-i Kadı Hâne 3.5	Karye-i Kızıl Hâne 2	Karye-i İbrahimce Hâne 1, rub‘ 1	Karye-i Babaylar Hâne 1
Karye-i Narlı Hâne 1	Karye-i Yapıcılar Hâne 2	Karye-i Dereli Hâne 3.5	Karye-i el-Hâc Aslan Hâne 1	Karye-i Balcılar Hâne 1
Karye-i Şekviran Hâne 3	Karye-i Temaşalık Hâne 3.5	Karye-i Havrankebir Hâne 17, rub‘ 3	Karye-i Yenice Hâne 2	Karye-i Karacalar Hâne 1.5
Karye-i Sarnıç Hâne 1, rub‘ 1	Karye-i Dereviran Hâne 1	Karye-i Eymir Hâne 1	Karye-i Şapçı Hâne 1, rub‘ 3	Karye-i Frenk Hâne 3
Karye-i Çıt Hâne 2, rub‘ 1	Karye-i Çoruk Hâne 4	Karye-i Çıkrıkçı		

		Hâne 4.5		
--	--	----------	--	--

Guruş	Zikr olunan masârifdir ki ale'l-infirâd zikr olunur
196	Kütahya imdâd-ı seferiyesinden bâkî
40	Balıkesir vâlisi tarafından gelen mübâşire Mustafa Ağa yediyle
15	İmdad-ı sefferiye kabzına gelen çukadâr
11	Kütahya çavuşân kethüdâsı çukadârına
25	İmdâd-ı seferiye mübâşir-i yanına koşulan sekban ücreti
8	Balıkesir imdâd-ı seferiye noksânı
100	Başçavuş ağaya verilen et bahâsı
6	Kahve bahâ
20	Çukadârların
20	Çavuşlarına verilen
32.5	Başyazıcıya verilen 5.5, baş çavuşa 5.5, kahveciye 5.5, baş çukadâra 5.5, ? 5.5
27.5	Küçük yazıcıya 5.5, alemdâra 5.5, hazinedara 5.5, Üsküdarlı sakkalarına 5.5
61.5	Kilercisine 5.5, Halil Çavuş'a 30, mîr-âhûra 10.5, (...) kahve 10.5, çuval bahâ 5
50	İsti'câl fermânıyla gelen çavuşa
120	Buğday husûsuna
28	Yeniçeri ağası çukadârına
15.5	Def'a isti'câl ile gelen bostancıya
70	Def'a hinta husûsuna gelen mübâşire
1000	Sefer husûsu için gelen turnacıbaşı ağaya
70	Mezbûr et bahâsı
14	Kahve kıyye 7
22	Fermân ile gelen tatar ağasına
25	Mukaddemâ adalet fermânıyla gelene
75.5	Vilayetin konak ve menzil bârgirleri ücretleri
2.5	Elhâc Osman yediyle kahve bahâ
20	Def'a sekban ücretleri
10	Kādı karyesine imdâdiye

300	Harc-ı defter
30	Hüddâmiye
15	Molla Efendiye
15	Kethüdâiye
8	Kalemiye
8	Muhzırıye
5	Muhzır Baş ı el-Hâc Mehmed'e
442.5	Tahsıldâriye
3040	(toplaml)

52b-1. Askeri Düzenlemeler

Yeniçeri ve sâir tavâif-i askerîyesiz inşâllâhu te'âlâ şimdiden hâzır ve âmâde olup vakt-i mezbûrda sürücü mübâşirler vardıkda özr ve illet yerlerinizden bilâ te'hîr hareket ve orduyu hümâyûnuma mülâkî ve mülhak olmağa ziyâde ikdâm-ı ihtimâmı kusûr ve bir vechile tekâsül olunmamak üzere ibret ve uğur-ı dîn-i mübîn için muhassal can ve baş ile sa'î cemîl oluna dünyâ ve âhiret sa'âdeti olan du'â-yı hayr-ı mülûkâneme mazhar olmağa bezl-i kudret ve hilâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz ve sen ki haberci çavuş mûmâ-ileyhsin sen dahî memûr olduğun sağ kolun nihâyetine varınca bir kazâyı tecâvüz eylemeksizin varup sâdır olan emr-i alîşânımı mezbûr mektûbu cümle muvâcehesine huzûr-ı şer'le kırâ'at ve mazmûnı üzere amel ve hareket eylemeniz için müekkid tenbîh ve bu cihetle itmâm-ı hizmete memûr eylediğin kazâlardan arz ve i'lâm ile avdet eyleyip hilâfından be-gâyet teharri ve tehâşi eyleyesin deyû iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir bi'l-fi'il dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan el-Hâc İbrahim Ağa dâme uluvvuhû tarafından mühürlü mektûb verilmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı alîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı celîlü'l-kadrim ve ağa-yı mûmâ-ileyhe tarafından verilen mühürlü mektûb mücebince amel edip hilâfından be-gâyet mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren evâil-i Zilka'de sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

52b-2. Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi

İşbu sene-i mübârekede İran cânibine musammem olan sefer-i nusret-i isre mühimmât naklinde i'mâl ve istihdâm olunmak için bin yüz elli yedi senesi nevrûz-ı firûzunda Üsküdar

sahrâsında ordu-yu hümâyûna nakl ve kabzına memûra teslîm olunmak üzere bâ fermân-ı âlî Karesi sancağından ihrâcî lâzım gelen yüz aded mekkârî katırlarından Edremid kazâsına isâbet eden on dört re's katırların âlâtlarıyla bahâları seksener guruşdan bin yüz yirmi guruş olub zikr olunan katır husûsu için devlet-i aliyye tarafından ta'yîn olunan mübâşir avâidi yetmiş guruş ve mübâşir-i mezbûr tarafından kazâ-i mezbûra irsâl olunan emrimin hizmeti otuz beş guruş ve konak harcı sekiz guruş ve Serdar Mustafa Ağa'nın vilâyet umûruna masrûfu bin guruş ve Çoruk karyesine imdâdiye on beş guruş ve sefer fermânı götürene verilen yirmi guruş ve harc-ı defter iki yüz elli guruş ve harcı i'lâmlar elli guruş ve hüddâmiye otuz guruş ve molla efendiye ve kethüdâiye on dört guruş ve kalemiye altı guruş ve muhzırıye altı guruş ki min-haysü'l-mecmû' iki bin altı yüz kırk guruşa bâliğ olmakla kazâ-i mezbûrun a'yân ve sâir ahâlînin ittifâklarıyla mevcûd yüz yirmi hânesine tarh ve tevzi' olundukda beher hâneye yirmi ikişer guruş isâbet etmeğın kıbel-i şer' den tahsildar ta'yîn olunan fahrü'l-eşbâh Mustafa Ağa'nın yedine verilen hâne defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur. Fi'l-yevmi'r-râbi' aşer min şehri Zilhiceti's-şerîfe sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Mahalle-i el-Hâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2, rub' 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2, rub': 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne 2, rub' 1	Mahalle-i Câmi'-i Vasat Hâne 2, rub' 1	
Mahalle-i Kādı Celal Hâne 2, rub' 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub' 1.5	Mahalle-i Câmi'-i Kebîr Rub' 1.5	
Mahalle-i Kādı İlyas Hâne 3	Karye-i Avcılar Hâne 4.5	Karye-i Bayındır Hâne 1 rub' 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5	Karye-i Güre Hâne 5, rub' 3
Karye-i Kızılkeçili Hâne 1.5	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi Hâne 1.5	Karye-i Kaşıkçı Hâne 2, rub' 1	Karye-i Araplar Hâne 1	Karye-i Kādı Hâne 3.5

Karye-i Kızıl Hâne 2	Karye-i İbrahimce Hâne 1, rub‘ 1	Karye-i Babaylar Hâne 1	Karye-i Narlı Hâne 1	Karye-i Yapıcılar Hâne 1	Karye-i Dereli Hâne 1.5
Karye-i el-Hâc Aslan Hâne 1	Karye-i Balcılar Hâne 1	Karye-i Şekviran Hâne 3	Karye-i Temaşalık Hâne 3.5	Karye-i Havrankebir Hâne 17, rub‘ 3	
Karye-i Yenice Hâne 2	Karye-i Karacalar Hâne 1.5	Karye-i Sarnıç Hâne 1, rub‘ 1	Karye-i Dereviran Hâne 1	Karye-i Eymir Hâne 1	
Karye-i Şapçı Hâne 1, rub‘ 3	Karye-i Frenk Hâne 3	Karye-i Çıt Hâne 2, rub‘ 1	Karye-i Çoruk Hâne 4	Karye-i Çıkrıkçı Hâne 4.5	

Cem‘an yekûn 120.

Sayfa 53

53a-1. Serdarlık Tayini

Şer‘at-şî‘âr Edremid kādısı efendi -zîde fazluhum bâ‘de’s-selâm inhâ olunur ki zîr-i hükûmetinizde serdâr olan kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân yedinci bölüğün el-Hâc Mehmed Ağa -zîde kadruhûya serdârlığı kemâ-kân ibkâ ve takrîr olunmağın işbu mektûb tahrîr ve irsâl olundu vusûlünde gerekidir ki mezbûr serdârlığın umûruna istihdâm edip âharı müdâhale ettirmeyesiz ve ol tarafta olan yeniçeri ve cebeci ve topçu ve top arabacısı ve kul oğulları ve âlemiyân ve acemî mezbûru üzerlerine serdâr ve zâbit bilip taşra re’yinden hâric vaz‘ ve harekette bulunmayıp itâ‘at ve inkıyâd üzere olalar ve tavâif-i mezbûrundan bilâ vâris ma‘rûf fevt eyleyenlerin muhallefât ve metrûkâtlarını mezbûra ahz u kabz ettirdüp ma‘rifet-i şer‘le sûk-ı sultânide fûrûht ve hâsıl olan nûkûdu mûmzâ ve mahtûm müfredât defterleriyle taraf-ı beytü’l-mâl a irsâl ve îsâl ettirdesiz ve sen ki serdârsın mukîm ve müsâfir zuhûr eden erâzil ve eşkıyânın zabt u rabtlarıyla sükkân-ı vilâyetin emn ü râhatlarına mecd u sâ‘î olup hilâf-ı şer‘ ve’l-kânûn vaz‘ u hareketden be-gâyet mücânebet edip müceb-i mektûb ile âmil olasın. Tahrîren fî-evâsıt-ı şehr-i Zilka‘de sene sitte ve hamsîn ve mi’e ve elf.

53a-2. Ehl-i Zimmetten Alınan Vergiler

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdenü'l-fezâil ve'l-keîâm Karesi sancağında vâki' olan kâdılar -zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Biga hazînedârı tarafından Karesi sancağının hazînesi tahsîline memûr -zîde kadruhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki memâlik-i mahrûsetü'l-mesâlikimin pâdişâhânemde vâki' ehl-i zimmet re'âyânın bin yüz () iki târîhinde esnâf-ı meks i'tibârıyla ale'r-ru'ûs evrâkları tevzî ile cerîmeleri cibâyetine mübâşeret olundukda eşrefî altun doksanar pâreye râ'ic olmağla âlâdan kırk sekiz dirhem sim hâlis yerine dokuz guruş olmak üzere dört aded ve evsatdan yirmi dört dirhem sim hâlis bedeli dört buçuk guruş olmak üzere iki aded ve ednâdan on iki dirhem sim hâlis bedeli iki guruş bir rub' olmak üzere bir aded aynî şerîfî eşrefî altun cibâyet ve tahsîl olunub bâ'dehû yüz sekiz senesinde tuğrâ-yı hümâyûn ile meşkûk-ı cedîd eşrefî altun alınıp bâ'dehû otuz iki târîhinde eşrefî altun beşer pâre baş ile geçüp asıl bahâsı tecâvüz etmekle re'âyâdan re'âyâdan gayri altun taleb olunmayub ecnâs-ı nûkûdun her kangından verirler ise âlâdan on ve evsatdan beş ve ednâdan iki buçuk guruş almak fermân olunmağla yüz kırk yedi senesine gelince umûmen ehl-i zimmetden bu vechile alına gelmiş iken sene-i mezbûrda Erzurum ve Diyarbakır ve Mardin ve Musul ve Şam ve Kudüs-i şerîf ve Trablusşam ve Sayda kalemleri re'âyâsından beher adedi yüz onar pâre hesâbı üzere zer-i mahbûb tedârîki usreti olanlardan beher altun birine üç yüz otuzar akçe hesâbı ile sâir ecnâs-ı nûkûd alınmak fermânım olmağın sene-i mezbûreden ilâ-hâze'l-ân aklâm re'âyâsının cerîmeleri vech-i meşrûh üzere ve mâ'adâsının cerîmeleri otuz iki senesinin nizâmı üzere cibâyet ve tahsîl oluna geldiği hazîne-i âmirem defterlerine mukayyed olub el-hâletü hâzihi zer-i mahbûb zincirli mısır altunu memâlik-i mahrûse yüz on pâreye râic olmağla ale'l-'umûm ehl-i zimmet re'âyânın cerîmeleri dahî zer-i mahbûb hesâbı üzere taleb ve tahsîl olunmak iktizâ eder iken fakat zer-i mahbûb hesâbı bâlâda mestûr birkaç aklâmın cerîmelerine hasr ve tahsîs ve mâ'adâsının terk ve te'hîr olunması ihtilâf üzere cerîme-i cibâyeti mahzuriyeti olanların ve esnâf meks i'tibârında mâ'adân muhtelif cerîme-i cibâyeti şurût-ı mer'ıyyeye gayr-i muvâfık olmağla bâ'dezîn Rumeli ve Anadolu'da vâki' aklâm-ı cerîmenin birisi istisnâ olunmayub cümlesinin cibâyet ve tahsîlinde ittirâd ve musâvât bulunmak için sinîn-i sâbıkada şerîfî ve eşrefî altunun revâcları üzere ehl-i zimmetden aynî altun taleb olunmadığı misillü bin yüz elli yedi senesi Muharrem'inin ibtidâsından dahî fimâ-bâ'd umûmen Anadolu ve Rumeli'de vâki' ehl-i zimmet re'âyâdan râic üzere beher adedi yüz onar pâreye olmak üzere aynî zer-mahbûb taleb olunub aynî zer-mahbûb verenlerden zer-mahbûb ve aynî zer-mahbûb tedârîkinde usretî olanlardan zer-mahbûb hesâbı üzere âlâdan on bir guruş ve

evsatdan beş buçuk guruş ve ednâdan iki buçuk guruş bir rub‘ tahsîl olunmak için fermân-ı hümâyûnum şeref-bahş-ı sudûr olmağım imdi sen ki tahsîldar-ı merkûmsun işbu emr-i şerîf-i alîşânım vusûlünde elli yedi senesine mahsûben Biga cerîmedârı tarafından memûr olduğun Karesi sancağında sâkin ve mevcûd olan ehl-i zimmet re‘âyâya eşrefî istihkāk ve tahmîllerine göre tevzî‘ eylediğın evrāk-ı cerîmenin âlâsından on bir guruş hesâbı üzere dört zer-i mahbûb ve evsatdan iki zer-i mahbûb ve ednâdan bir zer-i mahbûb (...) zer-i mahbûb tedârikinde acz ve usretî olanlardan zer-i mahbûb hesâbı üzere âlâdan on bir guruş ve evsatdan beş buçuk guruş ve ednâdan iki buçuk guruş bir rub‘ cibâyet ve tahsîl edüb aynî zer-i mahbûb talebiyle re‘âyâ fukarâsına cebr eylemeyüb zer-i mahbûb hesâbıyla sâir ecnâs-ı nükûd ahz u mâl hazîneyi zer-i mahbûb hesâbı üzere teslîm-i hazîne-i âmirem olmak üzere Biga hazînedârına teslîm eylesen şöyle, alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın. Tahrîren fi’l-yevmi’r-râbi‘ Zilhicce sene sitte ve hamsîn ve mi’e ve elf.

53b-1. Gelibolu Baruthanesine Güherçile Satışı

Mefâhirü’l-kuzât ve’l-hükkâm me‘âdenü’l-fezâil ve’l-kelâm Karesi sancağında vâki‘ olan kâdılar -zîde fazluhum ve mefâhirü’l-emâsil ve’l-akrân kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erleri -zîde kadruhum tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki inşâllâhu te‘âlâ rûy-ı deryâya ihrâc olunacak donanma-i hümâyûnum için ziyâde barut-ı siyah tabh olunmak lâzım gelmeğın bin yüz elli altı senesinde hâlâ baruthâne nâzırı olan el-Hâc İbrahim -zîde mecduhû ma‘rifetiyle tabhı fermânım olan barut-ı siyah için bin katar sene-i sâbika üzere beher kıyyesi otuz sağ akçeye olmak üzere lâzım gelen bahâyı Tahir mûmâ-ileyhe tarafından verilmek şartıyla livâ-i mezbûrdan vâki‘ güherçile mübâyâ‘a oluna gelen kazâlardan beş bin beş yüz vakıyye güherçile mübâyâ‘a ve Gelibolu baruthânesine nakl ve kabzına memûra teslîm mehem ve muktezî olmağın imdi siz ki kâdılar ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erleri siz sene-i mezbûreden kârhane-i mezbûrede tabh olan ol mikdâr barut-ı siyah için ol mikdâr güherçileyi lâzım gelen bahâsı nâzır mûmâ-ileyhe yedinden ashâbına tamâmen verilip kimesnenin bir akçesi ketm ve kat‘ olunmamak üzere irsâl olunan mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti mücebince livâ-i mezbûrda vâki‘ kazâlardan mübâyâ‘a mu‘accelen nakl ve kabzına memûra teslîm ve hîn-i teslîmde tamâmen aldırıp itmâm-ı hizmet eylesesiz bu bahâne ile re‘âyâ fukarâsına zulm ve ta’addî ve bir akçeleri ketm ettirilmeyip ol mikdâr vakıyye güherçileyi fermânım olduğun üzere bi’t-tamâm mübâyâ‘a ve teslîm ettirilmeğe ihtimâm eylemeniz bâbında fermân-ı alîşânım sâdir olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh

üzere şeref yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i alîşânım vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-
imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at makrûnuyla âmil olup hilâfında vaz' ve hareketden ihtirâz
eyleyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi'l-yevm'il aşer min Şa'bân
sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf. Kazâ-i Edremid güherçile kıyye 938

53b-2. Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi

İşbu bin yüz elli yedi senesine mahsûb olmak üzere bâ fermân-ı âlî ve bâ-sûret-i defter-i
mevkûfât Edremid kazâsından mübâyâ'a ve Gelibolu baruthânesine nakl ve teslîmi lâzım
gelen dokuz yüz otuz sekiz vakıyye güherçileyi ber-mu'tâd-ı kadîm kâr-hâne-i mezbûre nakl
ve teslîm eylemek üzere beher vakıyyesi için mübâşir-i Mehmed Ağa'ya seksener akçeden
verilen altı yüz yirmi beş guruş kırk akçe olup ve mübâşiriye beş guruş ve Serdar Mustafa
Ağa yediyle Âsitâne tarafına masrûf iki yüz guruş ve Molla Mehmed yediyle kezâlik
Âsitâne'de masrûf elli guruş ve kasabanın konak harcı sekiz guruş ve sekiz semen ve Çoruk
karyesinin harcı on guruş ve Kâdı karyesinin harcı dokuz guruş ve harc-ı defter ve
hüddâmiye ve kalemiye ve muhızıriye ve tahsîldâriye ve ba'zı masarûf-ı vilâyet cümle
muvâcehesinde bâ'de'l-hesâb bin üç yüz doksan dört guruşa bâliğ olmağla a'yân-ı vilâyet
ve sâir ahâlînin ittifâk ve ittihâdlarıyla kazâ-i mezbûrun mevcûd yüz yirmi hânesine tarh ve
tevzî' olundukda beher hâneye on birer guruş yirmi dörder pâre isâbet etmeğın kibel-i
şer' den tahsîldar ta'yîn olunan fahrü'l-akrân Serdar Mustafa Ağa'nın yedine verilen hâne
defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur. Fi'l-yevmi's-sânî min Saferi'l-hayr sene seb' ve mi'e
ve elf.

Mahalle-i el- Hâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2, rub' 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2, rub': 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne 2, rub' 1	Mahalle-i Câmi'-i Vasat Hâne 2, rub' 1
Mahalle-i Kâdı Celal Hâne 2, rub' 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub' 1.5	Mahalle-i Câmi'-i Kebîr Rub' 1.5
Mahalle-i Kâdı İlyas Hâne 3	Karye-i Avcılar Hâne 4.5	Karye-i Bayındır Hâne 1 rub' 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5
Karye-i Güre Hâne 5, rub' 3	Karye-i Kızılkeçili	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi	Karye-i Kaşıkçı Hâne 2, rub' 1

	Hâne 1.5		Hâne 1.5	
--	----------	--	----------	--

Sayfa 54

Karye-i Araplar Hâne 1	Karye-i Kādı Hâne 3.5	Karye-i Kızıl Hâne 2	Karye-i İbrahimce Hâne 1, rub‘ 1	Karye-i Babaylar Hâne 1
Karye-i Narlı Hâne 1	Karye-i Yapıcılar Hâne 1	Karye-i Dereli Hâne 1.5	Karye-i el-Hâc Aslan Hâne 1	Karye-i Balcılar Hâne 1
Karye-i Şekviran Hâne 3	Karye-i Temaşalık Hâne 3.5	Karye-i Havrankebir Hâne 17, rub‘ 3	Karye-i Yenice Hâne 2	Karye-i Karacalar Hâne 1.5
Karye-i Sarnıç Hâne 1, rub‘ 1	Karye-i Dereviran Hâne 1	Karye-i Eymir Hâne 1	Karye-i Şapçı Hâne 1, rub‘ 3	Karye-i Frenk Hâne 3
Karye-i Çıt Hâne 2, rub‘ 1	Karye-i Çoruk Hâne 4	Karye-i Çıkırıkcı Hâne 4.5		

Cem‘an yekûn: hanehâ-120

54a-1. İmdad-ı Seferiyye Tahsîli

Mefâhirü’l-kuzât ve’l-hükkâm me‘âdenü’l-fezâil ve’l-keîâm Karesi sancağında vâki‘ kâdılar ve mefâhirü’l-emâsil ve’l-akrân a‘yân-ı vilâyet -zîde kadruhum tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki ser-haddât İran’ın sene-i âtiyede dahî sinîn-i mâziye misillü asâkir ve malzeme-i sâire ile metânet-i (...) istihkâmılarına mübâderet olunmakdan nâşî memâlik-i mahrûsemde vâki‘ eyâlet ve evliyeden bin yüz elli yedi senesine mahsûben imdâd-ı seferiye tahsîli muktezî olup ve hâlâ Karesi sancağı mutasarrıfı emîrü’l-ümerâi’l-kirâm Koç Ali Paşa yeğeni Hüseyin dâme ikbâlühûm bundan akdem Erzurum cânibi seraskerin ma‘iyetine memûr ve hâlâ cânib-i mezbûrda muhâfaza-i memleket ve sâir hizmet-

i alıyyemle kıyâm üzere olmağın tevfir-i asker ve techîz-i leşker levâzımı içün masârif-i kesîreye mübtelâ olmağla ma'ûnete avn ü medâr olmak üzere livâ-i mezbûrdan mu'ayyen olan on altı buçuk kese akçe seferiye şurût-ı seferiye üzere gurre-i Muharrem'dan def'a tevzî' ve tahsîl ve mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhe tarafından kabzına memûra tamâmen edâ ve teslîm olunmak fermânım olmağın imdi sen ki mûmâ-ileyhimsiz ber vech-i muharrer sen mezbûreye mahsûben livâ-i mezbûrdan mu'ayyen olan ol mikdâr imdâd-ı seferiye şurûtu üzere bir ana akdem ve bir sâ'at mukaddem tevzî' ve tahsîl ve mîrmîrân-ı mûmâ-ileyhe tarafından kabzına memûra tamâmen edâ ve teslîm ettirüb ser-i mû te'hîr ve mikdâr-ı mu'ayyenden ziyâde tahsîl olunmakdan gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı alîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at makrûnuyla âmil olub hilâfından be-gâyet hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i şehri Zilhicce sene sitte ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Mûcebince sadr-ı âlî Hasan Paşa Hazretleri tarafından mektûb emr-i üslûb olmuştur.

Kazâ-i Edremid, Livâ-i Karesi

İmdâd-ı seferiye bâ fermân Koç Ali Paşa yeğeni Hüseyin Paşa mutasarrıf-ı livâ-i mezbûr

Guruş 1330.5, harc-ı bâb 133, mübâşiriye 133.

54a-2. Edremit'e Ait Çeşitli Masraflar (Eksik Kayıt)

İşbu bin yüz elli yedi senesine mahsûb olmak üzere bâ fermân-ı âlî Anadolu Vâlîsi olub ser-haddât İran'da olan düstûr-ı mükerrerem devletlü () Paşa hazretine eyâlet-i mezbûreden ta'yîn olan imdâd-ı seferiyesinden Edremid kazâsına isâbet eden bin beş yüz kırk altı buçuk guruş olub mübâşiriye yüz yirmi guruş ve yine sene-i mezkûrda bâ fermân-ı âlî Karesi sancağı mutasarrıfı sa'âdetlü Hüseyin Paşa hazretlerine livâ-i mezbûrdan mu'ayyen olan imdâd-ı seferiyeden kazâ-i mezkûra isâbet eden bin üç yüz otuz guruş ve mübâşiriyesi otuz beş guruş olub ve yine sene-i merkûmede bâ fermân kazâ-i mezbûrdan mübâya'a ve Gelibolu baruthânesine nakl ve teslîmi lâzım gelen güherçile mübâşiri ittibâ'ına masrûf ve Karesi mutasarrıfı tarafından gelen mübâşir konağı üç guruş ve Çoruk karyesi harcı yirmi beş guruş ve Kâdı karyesinin harcı on beş guruş

54b-1. Asker İhraçları ve Düzenlemeler

Sûret-i hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûndur

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim kul kethüdâsı Ali -zîde mecdühü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki işbu sâl-i meymenet-iştimâlde muhakkak olan sefer-i hümâyûnum sâ'ir senelere kıyâs olunmayıp düşmen-i bed-fercâmın cem'iyet ve kesreti ezîd ve memâlik-i mahrûse-i şâhâneme hücum-ı şûm-ı miknet-mersûmu sinîn-i sâbıkadan mukaddem olmak üzere tasmîm eylediği sırren ve alenen vukûf ile ma'lûm ve ziyâdesiyle takayyüd-i tâm ve cidd ü ihtimâm olunmak muktezî olduğuna binâen vilâyet-i Anadolu'da sağ kol ve orta kol ve sol kol kazâlarında vâki medâin ve kasabât ve kurâda sâkin bâ-fermân-ı 'âlişânım bayrakları küşâde olunan atîk ve cedîd serdengeçti ağaları ve bilâ-bayrak atîk ağa ve alemdârlar ve sâbık ve lâhık serdârı ve işe yarar kul oğulları ve yeniçeri ve cebeci ve topçu ve top arabacısı neferâtı ve mâlen ve bedenlen zî-kudret olan darb u harbe kâdir bu misillü işe yarar ağalar dahî umûmen seferber olup ve serdengeçti bayraklarında mevcûd bulunmak üzere tahrîr olunan neferâtın mâ'adâsı serdârları bayraklarıyla bir ferdi geri kalmamak şartıyla memûr olmağla içlerinden her ne takrîb ile illet ve bahâne irâdına tasaddî ederi olur ise bir dürlü özr ü bahâneleri ısgâ ve istima' olunmamak ve bizim esâmîlerimiz gayri serhadlerdedir deyû cevâblarında dahî i'tibâr olunmayıp sen ki kul kethüdâsı mûmâ-ileyhsin geçen sene ihrâc ve tesyirine memûr olduğun askerî tâifesinin dilhâh-ı mülûkânem üzere sevk u tesyirleri husûsunda vücûda gelen mesâ'î-i cemîlen karîn-i ilm-i âlem-arâ-yı hüsrevânem ve sana her halde sadakatle i'timâd-ı hümâyûnum olduğundan naşî bu sene-i mübâreke de dahî husûs-ı merkûmun murâd-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem üzere temşiyet ve encâmı muhavvel-i udde-i sadâkat-ihtimâmın kılınıp ve asâkir-i merkûmdan ferd-i vâhid geri kalmamak vechile alâ eyyi hâl her ne tarikle olur ise olsun cümlesini bir an akdem evlerinden ve yurtlarından ve bulundukları mahallerden ihrâc ve savb-ı memûrlarına tesyîr ve îsâl içiün halen Aydın muhassılı düstûr-ı mükerrem müşr-i müfahham nizâmü'l-âlem vezîrim el-Hâc Mehmed Paşa edâmellahu te'âla iclâlehû taraf-ı devlet-i aliyyemden ve sen dahî ocak tarafından hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla birkaç gün zarfında ocak tarafından ma'iyetine ta'yîn olunan zabitân ve yazıcıyân ile Üsküdar'dan hareket ve mürûr u ubûr eylediğin yerlerin yemîn ü yesâr ve kurb u civârında ve önünde vâki' kazâlardan sefer-i nusret-eser içün fi'l-cümle askerînin ma'iyetine ta'yîn mûmâ-ileyhim ma'rifetleriyle ism ü resimleri ve yerleri ve yurtları tasrîhiyle cümlesini tahrîr ve defter eyledikten sonra derhâl yerlerinden ihrâc ile savb-ı memûrlarına sevk ve tesyîrlere ziyâde ikdâm u ihtimâm ve asâkir-i merkûmdan geri vilâyetinde kalır yâhut ol esnâda gaybet edip sonra vilâyetine gelir ise bir dürlü özr ü bahânesi ısgâ ve istima' olunmayıp fimâ-ba'd tashîh ve be-dergâh

olunmayıp müceddeden ra'yyet defterine sebt ü kayd ve âdem-i itâ'ati sebebiyle cezâ-yı sezâsı icrâ olunmak mütehakkık olduğun cümleye i'lân ve işa'at ve ol makûle askeri tâifesinden emr ü re'yine muhalefet ve rızâ-yı hümâyûnuma mugâyir izhâr-ı rehâvet ve tekasüle ve savb-ı memûrlarına gitmemek sevdasında olanların ocak tarafından sana verilen istiklâl ve ruhsat muktezâsınca şer'an müstahak oldukları cezâları icrâsına mübâderet ve re'yinden hâric hareket edenleri tedfîb ve gûşmâl için Dersa'âdetime i'lâm ve işâret ve vezîr-i müşârun-ileyh tarafına dahî muhâbere ve mükâtebe-birle ihrâc ve tesyîr eylediğin asâkir-i merkûmenin kemmiyet ve keyfiyetini tarafına ihbâr ve defter-i mezbûru bir sûretini müşârun-ileyh cânibine ve bir sûretini dahî Der-aliyyeme irsâl ve asâkir-i mezkûrenin oldukları mahallerden müşârun-ileyh ile senin beyninde bir kazâ metrûk ve mensâ kalmamak şartıyla sâlifü'l-beyân askerî tâifesini senden me'mûl ve matlûb-i hümâyûnum olduğu üzere bir an akdem savb-ı memûrlarına sevk etmekte bezl ü vas' ve iktidâr edip hilâfına bir dürlü cevâz ve ruhsat göstermeyesin bu sene-i mübâreke de sinîn-i mâziye kıyâs olunmayıp öteden beri kapı kullarım ve kul oğulları ve bi'l-cümle ocaklarım halkı ve âdeminden lâzime-i zimmet ve ubûdiyetleri olan tahsîl-i rızâ-yı hümâyûnuma müsâra'at eden sâ'irden mümtâz ve evâmîr-i aliyyeme âdem-i itâ'at-birle savb-ı memûrlarına azîmetten nûkûl eden dahî kululk adâdından ihrâc ve ifrâzı için defter-i merkûmun bir an akdem Der-aliyyeme irsâl ve îsâli aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum iken şöyle ki bu bâbda zuhûr-ı tehâvün ve te'âmî eden asâkir-i mezbûrenin yerlerinden ihrâc ve tesyîrlerine mikdâr-ı zerre rehâvet ve batâ'ete cevâz ve ruhsat göstermek ihtimâlî olur ise sonra bir dürlü cevâba kâdir olamayıp müstahakk-ı ikâb olacağını geri mülâhaza edip ana göre hareket ve alâ eyyi veçhi kâne her ne tarîkle olur ise olsun sâlifü'z-zikr askerî tâifesini tahrîr ve defter ederek sürüp bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem şark cânibi seraskeri düstûr-ı mükerrem ve mu'azzam müşîr-i müfahham ve muhterem nizâmü'l-âlem sadr-ı esbâk vezîrim Yeğen Mehmed Paşa edâmellahû te'âla iclâluhûnun ma'iyeti ile ordu-yı hümâyûn-ı nusret-merhûnda mevcûd ve hıdemât-ı kıyâm eylemekten bezl-i makdûr ve sa'y-i nâ-mahsûr eyleyip her halde bundan böyle yedine verilen hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven şeref-sudûr-ı emr-i şerîf-i âlîşânımın mazmûn-ı münîfini tenfiz ve icrâ ile asâkir-i İslâmın matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olduğu üzere mahall-i memûrlarına bir an akdem serî'an ve âcilen varıp bilâ-kusûr mevcûd bulunup ve esnâ-yı tarîkde ve nüzûl eyledikleri mahallerde bilâ-mücib meks ü arâm ve ayak sürümek ve bunun emsâli rehâvet ve tekâsül

(...) olunmak üzere cümlesinden gayret ve hamiyet ve uğur-ı dîn-i mü'mîn ve tahsîl-i rızâ-i pâdişâhânemde gayret ve izhâr edecek vakitler olmağla ber minvâl-i muharrer şeref-bahş-ı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumumla emr-i âlîşânım mücebince inşâllâhu te'âlâ bir sâ'at akdem hareket ile memûr olduğun ihrâc-ı askeriye tahrîr ve fermân olduğu üzere temşiyet umûr ve husûsuna mecd u sâ'î oalsın deyû iftihâr'ül-ümerâ ve'l-ekâbir bi'l-fi'il dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan İbrahim Ağa dâme ikbâlehû tarafından mühürlü mektûb verilmeğın vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl bulduk da vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzım'ül-imtisâlin mazmûn-ı itâ'at makrûnuyla âmil olup ser-i mû hilâfına hareketden gâyetü'l-gâyet mücânebet eylesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı Saferi'l-hayr sene semân ve hamsîn ve mi'e ve elf.

55a-1. Kalburcu Karyesinin İltizamı

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki () işbu bin yüz elli sekiz senesine mahsûben uhde ve iltizâmımızda olan Sultanönü sancağında Karacaşehir nâhiyesinde Kalburcu nâm karye ve gayriden a'şâr-ı şer'îyye ve rûsûmât-ı sâiresini sene-i mezbûre Martı ibtidâsından şubatı gâyetine gelince işbu dârende-i temessük izzetli el-Hâc Mustafa Ağa'ya bin yirmi guraşa der uhde ve iltizâm olunub sene-i mezbûrda vâki' a'şâr-ı şer'îyye ve rûsûmât-ı sâire cüz'î ve küllî her ne ise mûmâ-ileyhe Mustafa Ağa tarafından ahz u kabz olunub tarafımızdan ve taraf-ı ahârdan mani' ve mezâhim olmayalar.

55a-2. Edremit Mutasarrıfı Tayini

İzzet-meâb şerî'at-nisâb Mevlânâ es-Seyyid Halil Efendi kâm-yâb, bâ'de't-tahiyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki işbu bin yüz elli sekiz senesi Rebî'ülâhiri guresinden zabt etmek üzere ber vech-i arpalık mutasarrıf olduğumuz Edremid kazâsının umûr-ı şer'îyyesi tarafımızdan sana tefvîz ve sipâriş olmuştur gerekdir ki kazâ-i mezbûru gurre-i merkûmeden zabt edip beyne'l-ahâlî icrâ-yı ahkâm-ı şer'îyye edesiz ve vâki' olan kısmet-i askeriye-yi dahî tahrîr ve beyne'l-verese tevzî' ve taksîm edip şer'-i şerîfden ser-i mû inhirâfa cevâz göstermeyesiz, ve's-selâm.

55a-3. Asker İhraçları ve Geride Kalanların Araştırılması

Medîne-i Edremit mahallâtından ve kurâsından bâ-fermân-ı âlî Kars cânibinin mukaddemâ (...) olunan serdâr ve yeniçeri bayrakları ile ridâne olan tavâif-i askeriyeden mâ'adâ bulunmayanları bâ-hatt-ı hümâyûn şevket-makrûn mübâşir ta'yîn buyurulan iftihârü'l-

emâcid ve'l-ekârim kul kethüdâsı ilmühumâ tarafından Edremid zâbiti Mustafa Ağa'ya hitâben vârid olan mektûb mücebince mesûl ve tefahhus olundukda medîne-i mezbûrede Mahalle-i Kâdı İlyas imâmı Molla Mustafa ve cemâ'atinden () Hüseyin b. Ali nâm kimesneler meclis-i şer' de bundan akdem mahallemizden ihrâc olunan neferâtdan mâ'adâ bu def'a dahî Tahir oğlu Halil Beşe ihrâc olunub mahallemizde tâife-i askeriyeden bir ferd kalmadığı ve yine Mahalle-i Câmî'-i Vasat'dan İmâm Molla Mustafa ve cemâ'atinden el-Hâc Mehmed ve el-Hâc Süleyman dahî meclis-i şer' de () bundan akdem ihrâc olunandan mâ'adâ bu def'a dahî Halil Ağa oğlu Hüseyin Beşe () Süleyman oğlu Halil Beşe ve yine Turhan Bey Mahallesi imâmı Molla İbrahim ve Muhyi Halil ve Hasan Beşe () mahallemizden mukaddemâ ihrâc olunan neferâtdan mâ'adâ bu def'a dahî Amr oğlu el-Hâc Mustafa () ve yine Soğanyemez imâmı Molla Said ve cemâ'atden el-Hâc Mehmed ve Çavuşzâde Mustafa Meclis-i şer' de ikrâr-ı tâm () dahî mukaddemâ ihrâc olunandan mâ'adâ bu def'a dahî Bıçakçı Hüseyin Beşe ihrâc olunub ve yine Kapıcıbaşı Mahallesi imâmı Hüseyin Halife ve mahalle cemâ'atinden Hüseyin ve Mahmud Beşe meclis-i şer' de ikrâr () ihrâc olunan neferâtdan mâ'adâ bu def'a dahî Ya'kub Beşe ihrâc olunub ve Kâdı Celal Mahallesi imâmı Molla Ali ve cemâ'atinden ve Mustafa ve Kilimci İbrahim Meclis-i şer' de ikrâr mukaddemâ mahallemizden ihrâc olunan neferâtdan mâ'adâ bu def'a dahî tefahhus olundukda bir ferd bulunmadı deyüb ve Hekimzâde Mahallesinden imâm Molla İbrahim Efendi ve cemâ'atinden el-Hâc Amr ve el-Hâc Hüseyin meclis-i şer' de mukaddemâ ihrâc olunandan mâ'adâ bu def'a (...) oğlu Mustafa ve Nalbantcı el-Hâc Mustafa ihrâc olunub mâ'adâ bir ferd kalmadı deyüb el-Hâc Tuğrul Mahallesi imâmı Mustafa Efendi el-Hâc Hasan ve Molla Halil mahallemizden mukaddemâ ihrâc olunan askeriyeden mâ'adâ bu def'a dahî Yamacioğlu Said Beşe ihrâc olunub andan mâ'adâ bir ferd kalmadı deyüb ve Tuzcu Murad Mahallesi imamı Muhammed Efendi ve cemâ'atinden Molla Mehmed ve el-Hâc Süleyman meclis-i şer' de ikrâr mukaddemâ mahallemizden ihrâc olunandan mâ'adâ bu def'a Kethüdâ oğlu Mustafa Beşe ve Topal Hasan oğlu Mehmed Beşe ihrâc olub anlardan gayri bir ferd kalmadı deyüb her biri meclis-i şer' de haber verdiğinde mârrü'z-zikr neferâtın ihrâcına mürâsele verildiği kayd şüd. Tahrîren fî 5 Rebî'ülâhir 1158.

Müderri Mustafa Efendi ve Şeyh Hasan Efendi, Hafız Feyzullah Efendi, el-Hâc Osman ve Molla Mehmed b. İbrahim ve el-Hâc Süleyman, el-Hâc Mehmed b. Yusuf

Ve Zeytinli karyesinden İmâm İsmail Hoca ve el-Hâc İsmail ve Hüseyin ve Mustafa Beşe meclis-i şer' de karyemizden mukaddemâ ihrâc olunan askeriyeden mâ'adâ İbrahim Beşe ve

Mehmed Beşe b. Abdullah ve Ağaoğlu İbrahim Beşe ihrâc ve irsâl olunub bunlardan mâ'adâ ferd-i vâhid bu kadar deyüb ve kazâ-i mezbûrda () ve Güre karyesinden imâm Ali Efendi ve cemâ'atinden Ali Beşe ve el-Hâc Ali dahî meclis-i şer' de karyemizden bu def'a Hoca Mehmed oğlu Hasan Beşe ihrâc ve irsâl olunub bundan gayri askeriyeden kimesne yokdur deyüb ve yine kazâ-i mezbûre tâbi' Havran-ı Kebîr nâm karye imâmı Mehmed Efendi ve cemâ'atinden el-Hâc es-Seyyid Mehmed ve el-Hâc Hasan ve el-Hâc Said ve diğer el-Hâc Hasan meclis-i şer' de karyemizden bu def'a Kapucuğlu İbrahim Beşe ve Karahacıoğlu Mehmed Beşe ihrâc ve irsâl olunub bunlardan gayri ferd-i vâhid yokdur dedikleri kayd şüd. Fî 8 Rebî'ülâhir ().

Ahmed Efendi, Molla Mustafa, Hasan Efendi b. Ali, el-Hâc Mustafa, el-Hâc Mehmed b. Yusuf

İbrahimce karyesi imâmı İsmail Efendi ve cemâ'atden el-Hâc Mehmed ve Kara Boran ve Mehmed Beşe karyemizden Abdi Beşe Ebu Hasan'dan gayri karyemizde askeri yokdur deyû ihbâr ve mezbûr İran cânibine revâne ve edâ-yı hizmetde tekfîl eyledikleri kayd şüd. Fî 9 Rebî'ülâhir 1158.

55b-1. Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi

Edremid'de bundan akdem menzilci olan es-Seyyid Mehmed'in senesi tamâm olub taraf-ı devletden evâmîr-i aliyye ile mürûr u ubûr eden ulâklar ve sâirleri için ber mu'tâd-ı kadîm kazâ-i mezbûra bir menzilci nasb ve ta'yîn olunmak lâzım-ı mehem olmağın işbu bin yüz elli sekiz senesi şehr-i Rebî'ül-evvel'in evâilinden olmak üzere altı yüz guruş ücret ile bir sene tamâmına değin üslûb-ı sabık üzere on bârgir beslemek şartıyla müceddeden mezbilci nasb olunan mezbûr es-Seyyid Mehmed'in ücret-i merkûmesi ve kasabada müctemi' olan konakların masrûfâtı ve fahrû'l-eşbâh Mustafa Ağa'nın umûr-ı vilâyet için ahâlî yediyle müstakriz bin on beş guruş ve za'ifû'l-hâl olan Evciler ve ve Tahta köy ve Kādî karyesi ve Temaşalık ve Çoruk karyeleri imdâdiyesi ve harc-ı defter ve hüddâmiye ve kalemiye ve muhızıriye ve tahsildâriye ile bâ'de'l-hesab cem'an iki bin beş yüz altmış üç buçuk guruşa bâliğ olmağla bi'l-cümle a'yân-ı vilâyet ve ahâlînin ittifâk ve ittihâdlarıyla kazâ-i mezbûrun mevcûd yüz yirmi hânesine tarh ve tevzî' olundukda beher hâneye yirmi birer guruş ve on beşer pâre isâbet etmeğın muhassıl mâl-ı merkûm olan fahrû'l-eşbâh Mustafa Ağa'nın yedine verilen hâne defteridir ki ber-vech-i âtî zıkr olunur. Fî'l-yevmi'l-ışrîn min şehr-i Rebî'ülâhir sene semân ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Mahalle-i Elhâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2, rub‘ 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2, rub‘: 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne 2, rub‘ 1	Mahalle-i Câmi‘-i Vasat Hâne 2, rub‘ 1
Mahalle-i Kadı Celal Hâne 2, rub‘ 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub‘ 1.5	Mahalle-i Kadı İlyas Hâne 3

Sayfa 56

Mahalle-i Câmi‘-i Kebir Rub‘ 1.5	Karye-i Avcılar Hâne 4.5	Karye-i Bayındır Hâne 1 rub‘ 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5	
Karye-i Güre Hâne 5, rub‘ 3	Karye-i Kızılkeçili Hâne 1.5	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi Hâne 1.5	Karye-i Kaşıkçı Hâne 2, rub‘ 1	
Karye-i Araplar Hâne 1	Karye-i Kadı Hâne 3.5	Karye-i Kızıl Hâne 2	Karye-i İbrahimce Hâne 1, rub‘ 1	Karye-i Babaylar Hâne 1	Karye-i Narlı Hâne 1
Karye-i Yapıcılar Hâne 1	Karye-i Dereli Hâne 1.5	Karye-i Elhâc Aslan Hâne 1	Karye-i Balcılar Hâne 1	Karye-i Şekviran Hâne 3	
Karye-i Temaşalık Hâne 3.5	Karye-i Havrankebir Hâne 17, rub‘ 3	Karye-i Yenice Hâne 2	Karye-i Karacalar Hâne 1.5	Karye-i Sarnıç Hâne 1, rub‘ 1	
Karye-i Dereviran Hâne 1	Karye-i Eymir Hâne 1	Karye-i Şapçı Hâne 1, rub‘ 3	Karye-i Frenk Hâne 3	Karye-i Çıt Hâne 2, rub‘ 1	
Karye-i Çoruk	Karye-i Çıkrıkçı				

Hâne 4	Hâne 4.5				
--------	----------	--	--	--	--

Cem'an yekûn: hanehâ-120

56a-1. Vefat Eden Alime bt. Muhammed'in Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekesinin Listesi

Medîne-i Edremid mahallâtından () Mahallesi sâkinelerinden olub bundan akdem vefât eden Alime bt. Mehmed'in verâset-i zevc-i metrûku es-Seyyid Hüseyin b. Hasan ile sadrî kebîr oğulları Mustafa ve Mehmed ve sadr-ı kebîr kızı Fatma'ya münhasıra olduğu lede'sş-şer'i'l-enver zâhir ve nümâyân oldukdan sonra müteveffâ-yı mezbûrenin bi't-taleb kıbel-i şer'den tahrîr ve terkîm olunan terekesidir ki ber vech-i âtî zikr olunur. Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' min-şehri Rebî'ülâhir sene semân ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Emînler'de eşcâr-ı zeytin 40 guruş 100, Frenk köyü tarîki kurbunda nıfs bağ guruş 70, Kâdı karyesi kurbünde zeytin aded guruş 20, zeytin keyl 15 guruş 7.5, müsta'mel döşek 9 guruş 18, yorgan 9 goroş 18, kebîr kalıçe 1 guruş 8, def'a kalıçe 1 guruş 6, kalıçe müsta'mel 1 ve seccade 1 guruş 17, kilim 1 guruş 2, köhne seccade 1 rub' 1, köhne kilim 1 guruş 1, müsta'mel kalıçe 1 guruş 2, köhne kalıçe 1 ve kilim kebîr 1 guruş 1, beledî yasdık 2 guruş 2, minder 4 guruş 5, köhne kadife yasdık 1 guruş 1, köne beledî ve alaca yasdık 3 guruş 1, köhne zil 1 guruş 2, beyaz ihram 1 ve köhne (...) 1 guruş 1, sahan ve tas aded 40 tencere 4 tâbe 6 leğen 1 guruş 20, teneke kumkuma 1 rub' 1, köhne kadife yasdık yüzü 2 guruş 1, def'a kadife yasdık yüzü 1 guruş 1, dokurcun 1 boğça 1 guruş 1, müsta'mel kumaş teneke 1 guruş 2, kenarı münakkaş penbe bezi çârşeb 1 guruş 2, (...) beyaz sâde 1 guruş 2.5, kadife çuka biniş 1 guruş 5, Şam alacası kaftan guruş 5, pâreli ve münakkaş penbe bezi boğça 2 guruş 2, (...) kırmızı bez 1 guruş 0.5, def'a kenarı münakkaş çârşeb 2 guruş 2, müsta'mel ve kenarı münakkaş çârşeb 4 guruş 2, köhne çârşeb silki 13, peştamal 1 ve havlu 1 guruş 3, tahta sandık 3 guruş 3, penbe ipliği guruş 0.5, sim tül kuşak 1 guruş 25, kebîr ve sagîr küp 7 guruş 2, tagar 2 guruş 1, mehr-i mu'accel der zimmet zevc-i mezbûr guruş 23, hırdavât-ı hâne guruş 10, cem'an yekûn guruş 407 (an) 4

Minhâ el-ihracât

Resm-i kısmet guruş 10, hüddâmiye guruş 2, çukadâriye guruş 2, emînine guruş 2, kalemiye guruş 1, muhziriye guruş 1 yekûn guruş 17 para 8

Sahhü'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese gurus 390 para 5

Hissetü'z-zevcetü'l mezbûr gurus 97.5, Hissetü'l-ibn gurus 117, Hissetü'l-ibn gurus 117, Hissetü'l-bint 58.5

56a-2. Askeri İhtiyaçlar İçin Erzak ve Naklieleri İçin Yük Hayvanları Tedârîki

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem müdebbirü umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmî'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehhid-i bünyânü'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânü's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfu bi-sunûfî avâtîfî'l-meliki'l-a'lâ Gelibolu'dan Erzurum'a varınca yol üzerinde yemîn ü yesârında vâki' sefer-i hümâyûna memûr ve gayri memûr vüzerâ-yı izâm edâmallâhu te'âlâ iclâlehûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki e'âzîmü'l-ümerâi'l-kirâm efâhim el-küberâi'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izzî ve'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîdi'l-inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Rumeli ve Anadolu'dan sefer-i nusret-eser memûr ve gayri memûr buyurulan emîrû'l-ümerâi'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izzî ve'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîdi'l-inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Karesi sancağı mutasarrıfı dâme ikbâluhû mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâil ve'l-ikelâm Karesi sancağında vâki' olan kâdılar -zîde fazluhum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Dersa'âdetimden mübâşir ta'yîn olunan Hüseyin -zîde mecdühû ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri -zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki inşâllâhu te'âlâ sene-i cedîdede Kars cânibi seraskerin ma'iyetinde mevcûd zehâir ve mühimmât nakl ve tahmîli i'mâl ve istihdâm olunmak için Anadolu cânibinden sinîn-i sâbık mücebince müstevfî mekkârî davarları ihrâcından lâbûd olunmada Sivas'dan zahîre ile yola koydukları târîhten hizmetle oldukları ber-vech-i mu'tâd icâb eden ücretleri ve ordu defterdârı tarafından an-nakd verilmek şartıyla elli dokuz senesine mahsûben Karesi sancağından yüz re's mekkârî bârgir ve katırları ihrâc ettirilmesi fermânım olmağın imdi siz ki mîr-i mîrân ve kuzât-ı mûmâ-ileyhim ve sâirlersiz Dersa'âdetimden mübâşir ta'yîn olunan Hüseyin -zîde mecdühû ile işbu emr-i şerîfim vusûlünde kat'â te'hîr ve tevakkufa ruhsat ve cevâz göstermeksiniz irsâl olunan mûmzâ sûret-i defteri mücebince livâ-i mezbûrdan matlûb olan yüz re's mekkârî bârgir ve katırlarını ihrâclarına mübâşeret edip zinhâr ve zinhâr bir re's za'îf ve nâ-tüvân olmayup cümlesi kavî ve tüvânâ ve her birinin ikişer çift çuval ve urgan ve yular ve semer ve sâir âlât ve bisât ve takımları mükemmel ve tam olmak leylen ve nehâren yanlarından münfek olmayıp hitâm-ı maslahata değin gereği gibi görüb ve gözedip bilâ izn firâr ve gıybet veyâhud rehâvet ve avdet etmemeleri şartıyla

ahâlî-i vilâyet taraflarından her bir kıtârına kefillü ve buyûtlı birer nefer kâr-güzâr hizmetçiler ta'yîn ve üzerlerine yine ahâlî-i vilâyetin ma'rifet ve ittifâklarıyla a'yân-ı vilâyetden mu'temedün-aleyh mekkârî başı nasb ve ta'yîn olunmak şartıyla ol mikdâr bârgir ve katırları bir gün akdem tedârik ve ihrâc ve mübâşir mûmâ-ileyhe teslim ve savb memûruna tesyîr eylemeğe bezl-i sa'î iktidâr eyleyesiniz ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhesin livâ-i mezbûrdan ihrâcına memûr olduğun yüz re's mekkârî bârgir ve katırları bâlâda zikr olunduğu üzere cümlesi kavî ve tûvânâ ve âlât ve bisât ve takımları mükemmel olmak şartıyla bir gün akdem ve cümlesini ma'iyetine bilâ-kusûr istishâb ve doğru Sivas'a götürüb Sivas'da mevcûd ve enbâr olan zehâirden üzerlerine mütehammil oldukları mikdâr-ı zehâire tahmîl ve ne mikdâr zehâire tahmîl olunursa ecnâs ve mikdârları tasrîhiyle memhûr temessük verdikden sonra der'akab yola ihrâc ve ücret-i yevmiyeleri ol günden ordu defterdârı tarafından verilmek için zahîre ile her kangı günden yola çıkarır isen târîhiyle hüccet-i şer'îyye etdirdüb ber vech-i mu'tâd ordu-yu Kars'a îsâl ve davarları ve zahîreyi ve hüccet-i şer'îyyeyi ordu defterdârına teslim ve ecnâs ve mikdârları târîhiyle yedinden memhûr temessük ve edâ-yı hizmet eylediğn meş'ar serasker müşârun-ileyhinden dahî i'lâm olub bâ'de Dersa'âdetime avdet eylesin şöyle ki bu davarların bir gün akdem Sivas'dan zahîre ile ordu-yu Kars'a eriştirilmesi matlûb-ı hümâyûnum iken ma'âza'llâhi te'âlâ ihrâcında inâd ve muhâlefet veyâhud ihmâl ve müsâmaha üzere hareket ve bâlâda zabt ve temhîd olunan şurût mugâyir za'îf ve nâ-tûvânâ bârgir ve katır vermeğin muflis kimesneleri mekkârî başı nasb ve ta'yîn etmeğin cesâret edenlerin sonra bir dürlü gadr ve cevâblarına havâle kabûl olunmayub muhkem hakkından gelineceği mukarrer olmağla keyfiyetden haberdâr olub basîret ve intibâh üzere amel ve hareket eylemeniz bâbında fermân-ı celîlû's-şân sâdır olmuştur buyurdum ki () âmil olub hilâfıyla vaz'-ı hareketden be-gâyet ihtirâz eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılınız.

Bâ-mührü Ali Paşa Vâlî-i Anadolu.

56b-1. Edremit'ten İhraç Edilecek Yük Hayvanları

Şerâyi'-i şî'âr livâ-i merkûmede vâki' kazâların kâdıları efendiler -zîde fazluhum ve mefâhirü'l emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve voyvodalar ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri -zîde kadruhum inhâ olunur ki bu sene-i mübâreke de ma'iyetinizde mevcûd bulunub zehâir ve mühimmât nakl ve tahmîl hidemâtında i'mâl ve istihdâm olunmak içün sene-i sâbıkı mücebince sancağınızdan ihrâcı fermân buyurulan üzere mekkârî bârgir ve katırları ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle biran evvel ve bir sâ'at mukaddem yerli

yerinden ihrâc edüb zikr olunan mekkârî davarları şurût-ı emr-i âlî mücebince zinhâr ve zinhâr bir re'si za'îf ve nâ-tüvân olmayub cümlesi kavî ve tüvânâ ve her birinin ikişer çift çuval ve urgan ve yular ve sâir âlât ve bisâtları ve takımları mükemmel ve tam olub ve yerlûden muflis olmayub mu'temedün-aleyh mutemevvil kimesneler mekkârî başı nasb ve ta'yîn eyleyüb bir kadem akdem mübâşir muma ileyhe ma'rifetiyle yerlû yerinden ihrâc ve acale kabzına memûra irsâl ve îsâle mezîd-i dikkat ve ihtimâm eylemeniz bâbında dîvân-ı Anadolu'dan işbu buyuruldu tahrîr ve ısdâr ve () ile irsâl olunmuşdur vusûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere amel ve hilâfıyla hareketden be-gâyet hazer ve mucânebet idüb mücebi buyuruldu ile âmil olasız. Fî 24 Rebî'ülâhîr 1158.

Sayfa 57

57a-1. Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi

İşbu sene-i mübâreke bâ-fermân-ı âlî Anadolu vâlisî olub hâlâ Kars cânibi seraskeri olan devletlû sa'âdetlû Ali Paşa () Abdullah Paşa hazretlerine ta'yîn olan imdâd-ı seferiyelerinden ber-müceb hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn nizâm verildiği vech üzere Edremid kazâsının sülûs hissesine isâbet eden yedi yüz altmış altı guruş olub ve yine hisse-i mezkûrda bâ-fermân-ı âlî Karesi mutasarrıfı sa'âdetlû Cevher Paşa hazretlerine ta'yîn olan imdâd-ı seferiyelerinden kezâlik Edremid kazâsına isâbet eden sülûs hisse altı yüz guruşa ve yine sene-i merkûmede bâ-fermân-ı âlî livâ-i mezbûrdan mahâl-i mezbûrda hidemât-ı mühimmede istihdâm olunmak üzere ihrâcî lâzım gelen yüz re's bârgir ve katırların kezâlik kazâ-i mezbûra isâbet eden altı re's bârgir ve katırların fermân-ı âlîşânda tasrîhi olunduğu üzere takımlarıyla ma'a kıymetleri mukâbelesinde verilen dört yüz yirmi guruş olmağla sene-i mezkûrede lâzım çavuşân avâidi on guruş mübâşiriyeleri ve sâir masârif-i kazâ cümle beyninde bâ'de'l-hesâb üç bin sekiz yüz doksan sekiz guruşa bâliğ olmağla bi'l-cümle a'yân-ı vilâyet ve sâir ahâlînin ittifâk ve ittihâdlarıyla kazâ-i mezbûrun mevcûd yüz yirmi hânesine tarh ve tevzî' olundukda beher hâneye otuzar guruş ve otuz üçer pâre isâbet etmeğin kıbel-i şer' den tahsîldar ta'yîn olunan fahrû'l-eşbâh Mustafa Ağa'nın yedine verilen hâne defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-ışrîn-min Muharrem sene tis'a ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Mahalle-i Elhâc Tuğrul	Mahalle-i Kapıcıbaşı	Mahalle-i Hekimzâde	Mahalle-i Soğanyemez Hâne 2, rub' 1	Mahalle-i Câmi'-i Vasat	
------------------------------	-------------------------	------------------------	---	-------------------------------	--

Hâne 2	Hâne 2, rub‘ 3	Hâne 2, rub‘: 3		Hâne 2, rub‘ 1	
Mahalle-i Kadı Celal Hâne 2, rub‘ 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub‘ 1.5	Mahalle-i Câmi‘-i Kebir Rub‘ 1.5	
Mahalle-i Kadı İlyas Hâne 3	Karye-i Avcılar Hâne 4.5	Karye-i Bayındır Hâne 1 rub‘ 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5	Karye-i Güre Hâne 5, rub‘ 3
Karye-i Kızılkeçili Hâne 1.5	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi Hâne 1.5	Karye-i Kaşıkçı Hâne 2, rub‘ 1	Karye-i Araplar Hâne 1	Karye-i Kadı Hâne 3.5
Karye-i Kızıl Hâne 2	Karye-i İbrahimce Hâne 1, rub‘ 1	Karye-i Babaylar Hâne 1	Karye-i Narlı Hâne 1	Karye-i Yapıcılar Hâne 1	Karye-i Dereli Hâne 1.5
Karye-i Elhâc Aslan Hâne 1	Karye-i Balcılar Hâne 1	Karye-i Şekviran Hâne 3	Karye-i Temaşalık Hâne 3.5	Karye-i Havrankebir Hâne 17, rub‘ 3	Karye-i Yenice Hâne 2
Karye-i Karacalar Hâne 1.5	Karye-i Sarnıç Hâne 1, rub‘ 1	Karye-i Dereviran Hâne 1	Karye-i Eymir Hâne 1	Karye-i Şapçı Hâne 1, rub‘ 3	Karye-i Frenk Hâne 3
Karye-i Çıt Hâne 2, rub‘ 1	Karye-i Çoruk Hâne 4	Karye-i Çıkırıkçı Hâne 4.5			

Yekûn: hanehâ-120 (yüz yirmi hânedir)

Guruş	Derûn-ı defterde olan masrûfâtır ki ale’l-infirâd zikr ve beyân olunur
766	Kütahya vâlîsi imdâd-ı seferiyesi
600	Karesi mutasarrıfı imdâd-ı seferiyesi

420	Bârgir ve katır re's 6
10	Çavuşân kethüdâsı avâidi
1269.5	Mübâşirlerin hizmetleri ve sâir umûr-ı kazâyâ masrûf
161	Târîh-i deftere değer-i kasabanın konak harcı
36	Tuzla tarafına hazîne nakline bârgir 18
35	Çoruk karyesinin konak (10) ve imdâdiye (25)
25	Kādı karyesine imdâdiye
15	Temaşalık karyesine imdâdiye
15	Kaşıkcı karyesine
5	Narlı karyesine
5	Babaylar karyesine
25	Tahta karyesine imdâdiye
3	Câmi'-i Kebîr mahallesine
3.5	Seyyid Mustafa'nın konak
25.5	Harc-ı defter
25	Hüddâmiye
10	Mollaya
8	Kalemiye
8	Muhziriyeye
3698	(toplam)

57b-1. Vefat Eden Tüfenkçi İsmail Beşe b. Abdullah'ın Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekesi

Medîne-i Edremid mahallâtından Turhan Bey Mahallesi sükkânından bundan akdem vefât eden Tüfenkçi İsmail Beşe b. Abdullah'ın zevce-i metrûkesi Elif bt. Mehmed'den gayri zâhirde vâris-i ma'rûfu olmayub terekesi mezbûreye ve bâkîsi cânib-i beytü'l-mâla âid olmağla medîne-i mezbûrede serdâr olub asker-i beytü'l-mâlî kabzına memûr olan fahrü'l-eşbâh Mustafa Ağa ma'rifetiyle müteveffâ-yı mezbûrun kibel-i şer'den tahrîr ve terkîm olunan muhallefâtıdır ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Tahrîren () min Muharremü'l-harâm sene tis'a ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Menzil-dâr-ı mahalle-i mezbûre kıt'a 1 meblağ 600, köhne döşek 1 meblağ 1180, minder 2 meblağ 120, köhne yorgan 2 meblağ 120, revgan zeyt kıyye () meblağ 150, incir keyl 1.5 meblağ 300, kebir desti 5 meblağ 90, reçel kavanoz 2 meblağ 90, çanak 15 meblağ 30, yasdık 3 meblağ 120, fincan meblağ 45, evânî-i nuhâs kıyye 9.5 meblağ 660, zeytin keyl 2 meblağ 240, cem'an yekûn meblağ 8445

Minhâ el-ihracât

Mehr-i müeccel der zimmet-i mezbûr meblağ 5000, mu'accel döşek 2 yorgan 2 meblağ 540, resm-i âdî meblağ 240, hüddâmiye (ve) çukadâriye meblağ 90, kalemiye (ve) muhzırıye meblağ 90, yekun 5960

Sahhü'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese meblağ 2485

Hissetü'z-zevceti'l-mezbûre meblağ 621, Hissetü'l-beytü'l-mâl meblağ 1863, (kesir 1)

57b-2. Gelibolu Baruthanesine Güherçile Satılması

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keîâm Karesi sancağında vâki' olan kâdılar -zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri -zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki inşâllâhu te'âlâ rûy-ı deryâya ihrâc olunacak donanma-i hümâyûnum için ziyâde barut tabh olunmak lâzım ve mühim olup bin yüz elli dokuz senesinde Gelibolu Baruthânesi'nde bin kantar barut-ı siyah tabh olunmak fermânım olmağın sene-i sâbıkada güherçile mübâya'a olunan kazâlardan mübâya'a olunmak lâzım gelmeğın sene-i sâbıkâ üzere beher vakıyyesi otuzar sağ akçeye olmak üzere lâzım gelen bahâları hâlâ Gelibolu Baruthânesi nâzırı olan el-Hâc Mehmed -zîde mecdühû yedinden verilmek üzere Karesi sancağında vâki' kazâlardan beş bin beş yüz vakıyye güherçile mübâya'a olunmak fermânım olmağın imdi nâzır-ı mûmâ-ileyhin yedine verilen mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti mûcebince taht-ı kazânızdan ol mikdâr güherçile mu'accelen mübâya'a ve kârhaneyi mezbûreye nakl ve kabzına memûra edâ ve teslîm ve lâzım gelen bahâsın nâzır-ı mûmâ-ileyhe yedinden ashâbına edâ ve teslîm ettirilüb hilâf-ı emr ve defter ve re'âyâ fukarâsına zulm ve ta'addî ettirilmeyip ve ol mikdâr vakıyye güherçileyi hîn-i teslîmde tamâmen aldırıp re'âyâ fukarâsının bir akçeleri ketm ettirilmeyip fermânım olduğı üzere itmâm-ı hizmet olunmakda ziyâde takayyüd ve ihtimâm edip mugâyir emr-i âlîşân vaz' ve hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle () vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-

i celilü's-şân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olub hilâfıyla vaz' u hareketden be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eylesesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' aşer min Cemâziye'l-âhir sene semân ve hamsîn ve mi'e ve elf. Kazâ-i Edremid güherçile kıyye: 938, sûret-i defter mevkûfâtıdır.

57b-3. Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi

İşbu bin yüz elli dokuz senesine mahsûb olmak üzere bâ-fermân-ı âlî ve bâ-sûret-i defter mevkûfât Edremid kazâsından mübâya'a ve Gelibolu baruthânesine nakl ve teslîmi lâzım gelen dokuz yüz otuz sekiz vakıyye güherçileyi mahâl-i memûra teslim şartıyla bir üslûb-ı sâbık verilen altı yüz yirmi altı gurus dört semen olub mübâşiriye kırk gurus ve yine sene-i mezkûrede şehr-i Rebî'ül-evvel evâilinden bir sene tamâmına değin ber mu'tâd edâ-yı hizmet şartıyla medîne-i mezbûra menzilci nasb olunan Seyyid Mehmed'in ücreti yedi yüz gurus ve güherçile mübâşir-i ve kasabada olan konakların masrûfu ve harc-ı defter ve hüddâmiye ve kalemiye ve muhızıriye ve tahsildâriye ve ba'zı kurâ imdâdiyeleri cümle beyninde bâ'de'l-hesâb mecmû' bin sekiz yüz altmış gurus dört semene bâliğ olmağla bi'l-cümle a'yân ve ahâlînin ittifâklarıyla meblağ-ı mezbûr kazâ-i mezbûrun mevcûd yüz yirmi hânesine tarh ve tevzî' olunmakla beher hâneye on beşer gurus ve yirmi birer pâre isâbet etmeğın kıbel-i şer'den tahsildar ta'yîn olunan fahrü'l-eşbâh Mustafa Ağa'nın yedine verilen hâne defteridir ki zikr olunur. Tahrîren fi'l-yevmis-sânî ve'l-ışrîn min-Saferi'l-hayr sene tis'a ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Sayfa 58

Mahalle-i el-Hâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2, rub' 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2, rub': 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne 2, rub' 1	Mahalle-i Câmi'-i Vasat Hâne 2, rub' 1
Mahalle-i Kādı Celal Hâne 2, rub' 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub' 1.5	Mahalle-i Câmi'-i Kebîr Rub' 1.5
Mahalle-i Kādı İlyas Hâne 3	Karye-i Avcılar Hâne 4.5	Karye-i Bayındır Hâne 1 rub' 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5
Karye-i Güre Hâne 5, rub' 3	Karye-i Kızılkeçili	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi	Karye-i Kaşıkçı Hâne 2, rub' 1

	Hâne 1.5		Hâne 1.5	
Karye-i Araplar Hâne 1	Karye-i Kadı Hâne 3.5	Karye-i Kızıl Hâne 2	Karye-i İbrahimce Hâne 1, rub' 1	Karye-i Babaylar Hâne 1
Karye-i Narlı Hâne 1	Karye-i Yapıcılar Hâne 1	Karye-i Dereli Hâne 1.5	Karye-i el-Hâc Aslan Hâne 1	Karye-i Balcılar Hâne 1
Karye-i Şekviran Hâne 3	Karye-i Temaşalık Hâne 3.5	Karye-i Havrankebir Hâne 17, rub' 3	Karye-i Yenice Hâne 2	Karye-i Karacalar Hâne 1.5
Karye-i Sarnıç Hâne 1, rub' 1	Karye-i Dereviran Hâne 1	Karye-i Eymir Hâne 1	Karye-i Şapçı Hâne 1, rub' 3	Karye-i Frenk Hâne 3
Karye-i Çıt Hâne 2, rub' 1	Karye-i Çoruk Hâne 4	Karye-i Çıkırıkçı Hâne 4.5		

Cem'an yekûn: hanehâ-120

Guruş	Derûn-ı defterde olan masrûfâtır ki ale'l-infirâd zıkr ve beyân olunur
629	Güherçile husûsuna verilen
40	Mübâşiriye
700	Menzilci ücreti
55	Mübâşir konağı ve Göbek Mehmed Ağazade'nin konağı harcı
150	Harc-ı defter
15	Hüddâmiye
10	Mollaya
6	Kalemiye
6	Muhziriye
178	Tahsildâriye
10	Tahta karyesine
10	Kaşıkçı karyesine
15	Kadı karyesine
3	Narlı karyesine

10	Temaşalık karyesine
15	Çoruk karyesine
1860	(toplam)
3	? için
1863	(toplam)

58a-1. İran ile Olan Meseleler ve Askeri Düzenlemeler

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdenü'l-fezâil ve'l-kelâm Anadolu'nun sağ kolu yemîn ü yesârıyla nihâyetine varınca vâki' olan kazâların kâdıları ve nâibleri -zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mahâl-i mezkûrda olan serdârlar ve atîk ve cedîd yeniçeri serdengeçdi ağaları ve alemdârları ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri ve sâir neferât ve kul oğulları -zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm ola ki bî-Înâyetullahi te'âlâ Kars ve Diyarbakır kollarından bu sene-i mübârekede sefer-i hümâyûn nusret-makrûn mukarrer ve muhakkak olmağla müceddeden serdengeçdi bayrağı küşâdı fermânım olub bayrak küşâd eden ağalar tekmîl neferâtlarıyla ihtimâm ve atîk ağalar ve alemdâr sinîn-i sâbika üzere terakkubları ihsânım olmak üzere memûr oldukları bilip tedârik-i seferiyelerini görüp serdârlar dahî mu'tâd-ı kadîm üzere bâ-fermân-ı âlî sefer-i hümâyûnuma memûr oldukları üzere serdâr bayrğında küşâd ve şehir ve kasabâtlarda mevcûd olan neferât ve kul oğullarını zîr-i livâlarına hazır ve âmâde edip mahâl-i memûrlarına azîmetlerine sürücüler mübâşeretle fermân-ı alışânım şeref-bahş-ı sudûr vardığı sâ'atde bir gün ve bir sâ'at meks ve âram etmeyip savb memûrlarına râhı olacaklarından mukaddemce hâbir ve âgâh olub hâlâ fermân-ı râh İran olan Nadir Şâh'ın Feth Ali nâm sefiri ile Bağdad cânibinden nâme ve evrâkı der-i devlet-i aliyye ebediyyü'l-istimrârıma gelip akd olunan meşveret gâyetde(?) kırâ'at ve mefhûmları herkese i'lân ve işâ'at olundukda şâh-ı mûmâ-ileyhin ibtidâ-i zuhûrundan berü şuhûd olunan televvün hâl ve tegayyür ahvâl eğerce cümlelerin ma'lûmudur lâkin bu def'a tasfiye-i mâ-beyn ve def'-i (...) sûretâ hâhiş rağbet-i ibtidâ anın cânibinden zuhûr etmekle bu bâbda cevâbına tasaddî olunmamak ve sefiri Ali esere tard ve ihrâc olunmak devlet-i aliyyenin öteden berü düstûr ve cârî ola gelenden kânûn ve lütf-ı mürüvvetine münâfi olmakdan nâşî murâdı ne olduğu bilmek için vecâb-nâmê ile iltimâsı üzere hademe-i devlet-i aliyyeden muhtasarca birisini gönderilmek lâzım gelmediği ve bu sûretde gafletde olmak dahî bir dürlü câiz olmayub her halde levâzım-ı hazm ü ihtiyâta ri'âyet olmak devlet-i aliyyemin lâzıme-i halinden olmağla sene-i mâziyeden ziyâde güzîde ve müstevfi asker-i

hamiyet şî'âr-ı tertîb ve irsâlinde hudûdlar mâlâmâl ettirilmek ve beri cânibinden gönderilen sefir haberine intizâr ve hilâfî zuhûr ederse bî-Lütfullahi te'âlâ müdâfa'a-i şerre ibtidâr olunmak münâsıb idüğü ittifâk-ı ârâ ile karârdâde olmağla siyâk-ı mezkûr üzere hareket ve umûr-ı seferiye ve ahvâl-i askeriyede () kusûr ve futûra cevâz ve ruhsat gösterilmeyerek evvelinden ziyâde kemal-i germiyet ve ihtimâm ve dikkat üzere iktizâ eden tedâriklerinizi görüp inşâllâhu te'âlâ nevrûz-ı firûz duhûlünde yerlerinizden hareket ve her birleriniz memûr olduğunuz câniblere azîmet ve hidemât-ı hümâyûnumla sarf-ı nakdine hayât eylemeniz fermânım olmağın () irsâl olunmuşdur inşâllâhu te'âlâ vusûlünde siz ki serdâr ve atîk ve cedîd serdengeçdi ağavât ve alemdârları ve umûmen neferât ve kul oğullarısız bu bâbda şeref-bahş-ı sudûr olan cihân-muta'ın mazmûn-ı münîfi üzere amel ve hareket ve her birleriniz iktizâ eden tedâriklerinizi cenk ü harbe kâdir mürettib ve müsella ve mükemmel neferâtlarınız tahrîr ve tekmîl eylemeyip nevrûz-ı fûrûz duhûlünde avn ü inâyet samedânî ve fermân-ı âlîşânımla ta'yîn olunan sürücüler varmazdan mukaddem her birleriniz savb memûrlarınıza azîmetde sa'î ve ihtimâm eylemeyip dikkat ve zemândan bir gün gerü kaldıklarının ve bu hidemât-ı dîn-i devlet-i aliyyemde ser-i mû taksîrâtı zuhûr edenlerin eşedd-i ukûbetleri cezâ-yı sezâları görölüp ibreten li's-sâirîn olacakları emr-i muhakkak bilüp ibret-i dîniyye ve hidemât-ı aliyyemde sıdk u istikâmet üzere bezl-i makdûr eyleyesiz ve siz ki mahâl-i mezkûrda olan kuzât ve nüvvâb ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri mûmâ-ileyhimsiz her birleriniz tavâif-i askeriyenin memûr oldukları sefer-i hümâyûnuma dikkat ve zemânıyla azîmetleri husûsunda muhtâc olan tenbîh ve takayyüd ile sa'î ve ihtimâmında kusûr etmeyip fermân-ı hümâyûnum olunduğu üzere vakt ü zemânıyla savb memûrlarına sevk ve ihrâclarında dikkat-i tâm eyleyesiz deyû iftihâr'ül-ümerâ ve'l-ekâbir dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan İbrahim Ağa dâme uluvvuhû tarafından mühürlü mektûb verilmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdir olmuştur buyurdum ki () vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere ağa-yı mûmâ-ileyhe tarafından verilen mühürlü mektûb mücebince âmil olub hilâfindan ziyâde hazer ve mücânebet eyleyesiz. Tahrîren fî evâhir-i Muharremü'l-harâm sene tis'a ve hamsîn ve mi'e ve elf.

58b-1. Kıbtîyân Cizyesi Tahsili

Bâ'is-i tahrîr-i hurûf oldur ki, saray-ı hümâyûn yıllıkları için ser-i bâzîrgân-ı hâssa izzetlü Ahmed Ağa'ya ber vech-i ocaklık tahsîs-i kıbtîyân cizyesi mülhakâtından Kazdağı aklâmı Mihaliç ve Kirmasti ve Manyas ve Gönen ve Bayramiç ve Kızılcatazla ve Ilıca-i Bergama ve Nevâhî-i Bergama Soma ma'a Tarhala Karesi sancağı ve tevâbi'i kazâları ve Biga sancağı

ve tevâbi‘i kazâlarının kıbtîyân cizyesi işbu dârende-i temessük kıdvetü‘l-emâsil ve‘l-akrân el-Hâc Mehmed Ağa‘ya tefvîz ve iktizâ eden mîrî-i memhûr evrâkları yedine teslîm ve sipâriş olunmağla sene-i mezbûre Muharrem‘i guresinden sene tamâmına değin merkûmun zabtında olub zikr olunan aklâmın kazâlarına vâki‘ olan kıbtîyân tâifelerinin üzerlerine edâsı lâzım gelen mâl-ı cizye ve maktû‘ları mu‘tâd-ı kadîmi üzere ahz u kabz edip cizye-i mezkûra ve maktû‘ât öteden berü bu cihetle cem‘ ve tahsîl ola gelmiş ise mûmâ-ileyhe dahi ol vechile cem‘ ve tahsîl ve cibâyet eyleyüb cibâyet ve zabt ferd-i vâhidin kimesne müdâhale eylememek için yedine işbu zabt temessükü verildi.

58b-2. Bedel-i Mu‘âvenet Tahsili ve Tersâne İçin Gerekli Olan Kerestelerin Tedariki

Mefâhirü‘l-kuzât ve‘l-hükkâm me‘âdenü‘l-fezâil ve‘l-keâm Biga sancağında vâki‘ Lapseki ve Balya ve Güvercinlik ve Biga ve Ezine ve Çan ve Karesi sancağında Fart ma‘a Şamlı ve Balıkesir ve Bigadiç ve Baş Gelembe ve Kemer-i Edremid ve İvrindi ve Ayazmend ve Kozak ve Edremid ve Sındırgı ve Hüdavendigâr sancağında Gönen ve Manyas ve Mihaliç ve Kirmasti ve Aydıncık ve Bayramiç ve Tuzla ve Kepsüd kazâlarının kâdıları -zîde fazluhum ve mefâhirü‘l-emâsil ve‘l-akrân a‘yân-ı vilâyet iş erleri -zîde kadruhum tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki zikr olunan kazâlardan bedel-i mu‘âvenet nâmıyla beher sene dört yük akçe ve tersâneye ma‘âş bir yük akçe ile mecmû‘

Sayfa 59

beş yük akçe zikr olunan kazâlardan tahsîl dört yük akçe Kemer cânibinden bin dört yüz kıt‘at koğuş ve paşa ve kadirga ve çabuk kadirga keresteleri kat‘ı olunmak üzere tersâne-i âmirem ocaklığı olub lâkin fi‘l-asl tersâne-i âmiremden mîrî tarafından kadirga kayığı inşâ-i isti‘mâl olduğu ve lüzûmu olduğundan ocaklık ta‘yîn olunub bâ‘de‘z-zemân kadirga kayığının isti‘mâli terk olduğuna binâen kereste-i mezbûrun lüzûmu kalmamış iken yine ocaklık kaydı ref‘ olunmayub alâ-hâlihî kaldığından beher sene tersâne-i kazâ-i mezbûrlardan ol mikdâr akçeyi tahsîl edip tersâne-i âmireme bu ecnâsdan bir kıt‘a kereste kat‘ı ne nakl ettirmediklerinden gayri kereste kat‘ı olunacak kazâlardan kereste talep etmemeleri mukâbelesinde vâfir akçe tahsîl-i‘tibâr ile fukarâ-yı ra‘iyyete tasaddî eyledikleri ihbâr olunmağla fimâ-bâ‘d keresteleri tersâne-i âmirem ocaklığından ref‘ ve bedel-i mu‘âvenet nâmıyla ücret kat‘ı ve naklieleri için kazâ-i mezbûrlardan mu‘ayyen olunan beş yük akçe mîrî tarafından tahsîl ettirmek iktizâ etmeğın işbu bin yüz elli dokuz senesine mahsûb olmak üzere zikr olunan kazâlardan beş yük akçe bedel-i mu‘âvenet akçeleri cem‘

ve tahsîl olunmak lâzım gelmeğın () der uhde olunub yedine mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti verilmekle mücebince cem‘ ve tahsîl ettirilmek fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle mübâşir-i mezbûr vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahî sene-i mezbûre mahsûb olmak üzere zıkr olunan sancaklarda vâki‘ mârrü’z-zıkr kazâlardan beş yük akçe bedel-i mu‘âvenet akçelerini irsâl olunan mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti mücebince yerli yerinden cem‘ ve tahsîl ve dahl ü hazîne-i âmirem ettirdüp hilâf-ı emr ve defter kimesneye te‘allül ve inâd-ı muhâlefet ettirmeyesin ve hîn-i tahsilde mîrî için alınan akçeyi hazîne-i âmireme alındığı vech üzere aldırub re‘âyâ fukarasına tahsildâriye namıyla ve sâir bahâne ile ziyâde akçe mutâlebesinden olmakdan be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fi’l-yevmi’s-sâlis aşer min-şehri Şevvâl sene semân ve hamsîn ve mi’e ve elf. Bedel-i mu‘âvenet meblağ : 20000. Sûret-i mevkûfâtdır.

59a-1. Nüzûlhânelerin Tahsîli

Mefâhirü’l-kuzât ve’l-hükkâm me‘âdenü’l-fezâil ve’l-keâm Karesi sancağında vâki‘ olan kazâların kâdıları zîde fazluhum tevkî‘-i refî‘-i hümayûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki hazîne-i âmirem defterleri mücebince Karesi sancağında vâki‘ olan kazâların bin dokuz yüz on üç buçuk sülûs ve bir buçuk hums bedel-i nüzûlhâneleri olub bin yüz elli dokuz senesine mahsûb olmak üzere cem‘ ve tahsîli lâzım gelmeğın () der-uhde olub yedine mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti verilmekle mücebince cem‘ ve tahsîl ettirilmek fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle buyurdum ki hükm-i şerîfimle mübâşir-i mezbûr vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahî sene-i mezbûre mahsûb olmak üzere zıkr olunan livâ-i mezbûrda vâki‘ olan kazâların ol mikdâr bedel-i nüzûlhâneleri her bir hânesinden altışar yüz akçe bedel-i nüzûlları irsâl olunan mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti mücebince cem‘ ve tahsîl ve dahl ü hazîne-i âmirem ettirdüp hilâf-ı emr ve defter kimesneye te‘allül ve muhâlefet ettirmeyesiz ve bundan mâ‘adâ mübâşir-i mezbûrun cihet-i ma‘âşî için her bir bedel-i nüzûlhânesinden otuzar akçe aldırub ve bedel-i nüzûl için alınan akçenin her yüz on akçesinden bir esedî gurus tahsîl ettirdüb hîn-i tahsilde mîrî için alınan akçeyi hazîne-i âmireme alındığı vech üzere aldırıp bundan ziyâde noksân almaya ve aldirmayasız kesr-i defter ve naks-ı hânedan ve fermânımdan ziyâde talebiyle zulm ü ta‘addiden gâyetü’l-gâye ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fi’l-yevmi’t-tâsi‘ aşer min-Şevvâl sene semân ve hamsîn ve mi’e ve elf. Kazâ-i Edremid hâne-i nüzûl : 339.5, rub‘ : 1. Sûret-i mevkûfâtdır.

59a-2. Avârizhânelerin Tahsîli

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâil ve'l-keîâm Karesi sancağında vâki' olan kazâların kadıları zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki hazîne-i âmirem defterleri mücebince Karesi sancağında vâki' olan kazâların bin dokuz yüz on üç bir sülûs ve bir buçuk hums avârizhânesiyle seksen beş bin altıyüz yetmiş sekiz akçe bedel-i avârizhâne mütekâ'idînleri olub bin yüz elli dokuz senesine mahsûb olmak cem' ve tahsîli lâzım gelmeğın () der-uhde olub yedine mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti verilmekle mücebince cem' ve tahsîl ettirmek fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle buyurdum ki mübâşir-i mezbûr vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahî sene-i mezbûre mahsûb olmak üzere livâ-i mezbûrda vâki' kazâların ol mikdâr avârizhâneleri her bir avârizhânesinden beşer yüz akçe avârizları ve ol mikdâr akçe bedel-i avâriz mütekâ'idînleri irsâl olunan mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sûreti mücebince yerli yerinden cem' ve tahsîl ve dahl ü hazîne-i âmirem ettirdüp hilâf-ı emr ve defter kimesneye te'allül ve inâd-ı muhâlefet ettirmeyesiz ve bundan mâ'adâ mübâşir-i mezbûrun cihet-i ma'âşî için her bir avârizhânesinden ellişer akçe dahî aldırıp ve avâriz için alınan akçenin her yüz on akçesinden bir esedî gurus tahsîl ettirdüb ve hîn-i tahsilde alınan mîrî akçeyi hazîne-i âmireme alındığı vech üzere aldırıp ziyâde aldirmayasız kesr-i defterden ve naks-ı hânedan ve fermânımdan ziyâde talebiyle zulm ü ta'addîden ettirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' aşer min-Şevvâl sene semân ve hamsîn ve mi'e ve elf. Kazâ-i Edremid hâne : 339.5, rub' : 1. Sûret-i mevkûfâtdır. Bedel-i avâriz mütekâ'idîn meblağ : 16987.

59b-1. Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi

İşbu bin yüz elli dokuz senesine mahsûb olmak üzere bâ fermân-ı âlî ve bâ-sûret-i defter mevkûfât-ı Edremid kazâsından tahsîli lâzım gelen bedel-i avâriz ve bedel-i avâriz mütekâ'idîn ve bedel-i nüzûl malların cihet-i ma'îşetlariyle üç bin sekiz yüz gurus olub ve yine sene-i mezkûrda bâ-fermân-ı âlî ve bâ suret-i defter-i hakânî kazâ-i mezbûrdan tahsîli lâzım gelen bedel-i mu'âvenet malı yüz altmış altı buçuk gurus olmağla mal-ı mezbûru târîh-i defterden yirmi bir gün va'd-ı tamâmında tahsîl eylemek üzere emr-i mâliye ve vaz' olunan altı yüz gurus ve harc-ı defter ve hüddâmiye ve kalemiye ve muhızıriye ile cem'an dört bin dokuz yüz yirmi gurusâ bâliğ olmağla bi'l-cümle a'yân-ı vilâyet ve ahâlînin ittifâk ve

ittihâdlarıyla kazâ-i mezbûrun mevcûd yüz yirmi hânesine tarh ve tevzî‘ olundukda beher hâneye kırk birer guriş isâbet etmeğın muhassıl-ı mal-ı merkûm olan umdetü’l-emâcid ve’l-ekârim Mustafa Ağa yedine verilen hâne defteridir ki ber-vech-i âtî zıkr olunur. Fi’l-yevmi’s-sâmin min ve’l-ısrîn Saferi’l-hayr sene tis’a ve hamsîn ve mi’e ve elf.

Mahalle-i el-Hâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2, rub‘ 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2, rub‘: 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne 2, rub‘ 1	Mahalle-i Câmi‘-i Vasat Hâne 2, rub‘ 1
Mahalle-i Kâdı Celal Hâne 2, rub‘ 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub‘ 1.5	Mahalle-i Câmi‘-i Kebîr Rub‘ 1.5
Mahalle-i Kâdı İlyas Hâne 3	Karye-i Avcılar Hâne 4.5	Karye-i Bayındır Hâne 1 rub‘ 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5
Karye-i Güre Hâne 5, rub‘ 3	Karye-i Kızılkeçili Hâne 1.5	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi Hâne 1.5	Karye-i Kaşıkçı Hâne 2, rub‘ 1
Karye-i Araplar Hâne 1	Karye-i Kâdı Hâne 3.5	Karye-i Kızıl Hâne 2	Karye-i İbrahimce Hâne 1, rub‘ 1	Karye-i Babaylar Hâne 1
Karye-i Narlı Hâne 1	Karye-i Yapıcılar Hâne 1	Karye-i Dereli Hâne 1.5	Karye-i el-Hâc Aslan Hâne 1	Karye-i Balcılar Hâne 1
Karye-i Şekviran Hâne 3	Karye-i Temaşalık Hâne 3.5	Karye-i Havrankebir Hâne 17, rub‘ 3	Karye-i Yenice Hâne 2	Karye-i Karacalar Hâne 1.5
Karye-i Sarnıç Hâne 1, rub‘ 1	Karye-i Dereviran Hâne 1	Karye-i Eymir Hâne 1	Karye-i Şapçı Hâne 1, rub‘ 3	Karye-i Frenk Hâne 3
Karye-i Çıt Hâne 2, rub‘ 1	Karye-i Çoruk Hâne 4	Karye-i Çıkrıkçı Hâne 4.5		

Yekûn: hanehâ-120 (Yalnız yüz yirmi hânedir)

Sayfa 60

60a-1. Eşkîyalık Hareketleri ve Gerekli Tedbirler

Akzâ kuzâtil-Müslimîn, evlâ vülâtî'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fazli ve'l-yakîn râfî'û a'lâmi's-şerî'ati ve'd-dîn vârisü ulûmî'l-enbiyâi ve'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ İzmir kâdısı zîdet fezâiluhû ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâil ve'l-keîâm Hüdavendigâr ve Teke ve Hamid ve İçil ve Alâiye ve İzmir sancaklarında vâki' kâdılar ve Bursa nâibi ve sâir nüvvâb -zîde fazluhum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân İzmir muhassılı vekîli () -zîde mecdühû mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve voyvodalar ve havâss evkâf zâbitânı ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri ve harb ve harbe kâdir il erleri -zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki hâlâ mevsim-i bahâr hulûl etmek hasebiyle ağaçlar bayraklanıp dağlarda eşkıyâya salınacak vakitler gelmekle böyle hengâmede aşâ'ir ve kabâ'ilden ve yerliden kuttâ'-ı tarîk eşkıyâsı ve başı ve boş levendât makûlesi ve sâir harâmzâdeler köşe hafâdan zuhûr birle ebnâ-i sebîl ve sükkân-ı vilâyet ve fukara-yı ra'ıyyet îsâl-i mazarrat ve cesâret ede geldikleri öteden beri mücerreb olmağla ol makûle eşkıyânın tehabbüs ve tefahhuslarına ihtimâm ve dikkat hudûd ve sınırınız dâhilinde her ne mahâlde eşkıyâ zuhûr eder ise kat'â emân ve zemân verilmeyip alâ-eyyi hâl ele götürülüp şer'an müstahık oldukları cezâ-yı sezâları tertîbi ile havze-i hükûmetinizde olan turûk ve mesâlikin te'mîni ve tatmîni ehemmiyet-i mehmûl lâzîmü'l-ihtimâmdan olduğu ecilden eşkıyâ tâifesi bir mahâlde kesret ve cem'ıyyet üzere bulunub ve üzerlerine varılmak münâsib görüldüğü sûrette herkesin münâsib olan mahâllerin hükkâm ve zâbitânıyla haberleşip ittifâk ve ittihâd ile ahz ve ele götürülmelerini imdâd-ı i'ânet olunmak üzere cümleye evâmîr-i şerîfemle tenbîh olunmağın siz ki mûmâ-ileyhimsiz mahsûsen sizlere dahî işbu emr-i şerîfim ısdâr ve sadr-ı a'zam çukadârşarından İsmail -zîde kadruhû ile irsâl olunmuştur imdi cümleiniz ittifâk ve ittihâd üzere hareket ve taht-ı kazâ ve hükûmetiniz dâhilinde eşkıyâ olan mahâllerde hudûd ve sınırınız dâhilinde birden ve ikiden veyâhud dahî ziyâde ol makûle eşkıyâ bulunduğu haberi olur ise ez-diyâr olmalarına ruhsat ve cevâz gösterilmeyip ve kat'â emân ve zemân verilmeyip alâ-eyyi hâl ahz ve eğer cem'ıyyetleri zuhûr eder ise bâlâda zikr olunduğu üzere birbirinize semt ve münâsib olanlar ile haberleşip aliyyü'l-ittifâk sürüp

üzerlerine varıp hudûdunuz dâhilinden firâr ve âharın hudûdlarına güzâr ederler ise mücerred hudûdumuzdan çıkmışdır deyû ardlarını bırakmayıp girdikleri hudûdun ahâlîleriyle haberleşerek bi'l-ittifak aliyyü'l-hâl ahz ve ele götürüp şer'an lâzım gelen cezâları tertîbi ve vücûd-ı habâset-âlûdlarından rûy-ı arzî tathîr ile turûk ve mesâlikin ve ebnâ-i sebîlin ve sâir ibâdullâhın ve husûsen bu sene-i mübâreke de memûr tavâif-i askeriyeden ceste ceste mürûr edenleri (...) sükkân ve ahâlî (...) cümleiniz bezl-i kudret ve sefer-i hümâyûnuma memûr olan zâbitân bu vesîle ile sefer-i hümâyûnumdan geriye kalmayıp bu husûsları vekîllerine tevcih ve tenbîh ve anlar ru'yet ve tetmîm etmeğe sa'i ve dikkat ve lâkin bir bahâne ile şekâvetde alâkası olmayanlara ta'arruz olunmadığı fukarâ-yı ra'ıyyete tekâlîf-i beyhûde ve sâir vücûh-ı mezâlim ile cebr ve eziyet vukû' veyâhud vaz'-ı eşkıyâ husûsunda tarafınızdan istimdâd ve isti'ânet olundukda tekâsül ve tesâmüh zuhûru istimâ' olunur ise her kim olursa olsun kat'â ömr ve illetleri ihfâ olunmayıp hudûdlarına zarâr vâki' olduğunda ol hudûdda bulunan hükkâm ve zâbitân ve a'yân makûlesinden tazmîni olacağı ve mukâta'ası ashâbının mukâta'aları üzerlerinden ref' olunacağı ve bunlar ile iktifâ olunmayıp muhkem haklarından gelineceği bi eşkıyâ heder ana göre cümleiniz mezîd-i basîret ve intibâh üzere hareket ve fermân-ı hümâyûnuma mugâyir hâlâtdan gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı alîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at makrûnuyla âmil olup hilâfından be-gâyet ihtirâz ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i Saferi'l-hayr sene tis'a ve hamsîn ve mi'e ve elf.

60b-1. Edremit'e Naip Tayini

Bismillahi'r- Rahmâni'r -Rahîm. Elhamdülillâhi Rabbi'l-âlemîn ve's-salâtü ve's-selâmü alâ-seyyidinâ Muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecma'în. Rabbi yessir ve lâ-tü'assir Rabbi temmim bi'l-hayr. Mefâhirü'l-kuzâtü'l-kirâm Mevlânâ Dervîş İbrahim Kâmbîn kâm-yâb. Bâ'de't-tahiyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki hâlâ ber vech-i arpalık mutasarrıf olduğumuz Edremid kazâsının niyâbeti işbu bin yüz elli dokuz senesi Rebî'ülevvel'inin yirminci gününden zabt etmek üzere tarafımızdan cenâbınıza tefvîz ve sipâriş olunmuştur gerekdir ki kazâ-i merkûme varıp beyne'l-ahâlî icrâ-yı ahkâm-ı şer'ıyye edip vâki' olan kısmet-i askeriyeyi dahi tahrîr ve beyne'l-veresetü'l-şer'ıyye tevzî' ve taksîm olduğunca ba'zı husûsa nâib dahî istihdâm edip cadde-i şerî'at-i garrâdan ser-i mû inhirâfa cevaz ve rızâ göstermeyesin ve's-selâm.

60b-2. Vefat Eden Said b. Mustafa'nın Varisleri Arasında Taksim Olunan Terekesinin Listesi

Medîne-i Edremid tevâbi'inden Güre nâm karye ahâlîsinden olub bundan akdem vefât eden Said b. Mustafa'nın veraset-i zevce-i metrûkesi Ayşe bt. Ahmed ile sulbî kebîre kızı Fatma ve sagîre kızı Hamide ve li-ebeveyn karındaşları Hüseyin ve Muhammed'e münhasıra olduğu u lede'ş-şer'i'l-enver zâhir ve nümâyân oldukdan sonra müteveffâ-yı mezbûrun bi't-taleb kıbel-i şer'-i hatîrde tahrîr ve terkîm olunan terekesidir ki ber vech-i âtî zikr olunur. Tahrîren fi'l-yevmi's- sâbi' ve'l-ışrîn min şehri Rebî'ülevvel 1159.

Menzil-dâr-ı karye-i mezbûre meblağ 7200, karye-i mezbûre kurbünde bağ dönüm 2 meblağ 4800, kara sığır öküzü ma'a araba 1 meblağ 4800, inek ma'a dana meblağ 1950, merkep re's meblağ 720, döşek 4 meblağ 960, yorgan 4 meblağ 240, kaliçe aded() meblağ 240, köhne kilim meblağ 120, evânî-i nuhâs aded () meblağ 1200, yasdık 4 meblağ 120, zil aded () meblağ 120, hırdavat 1400 cem'an yekûn meblağ 2484(0)

Minhâ el-ihrâcât

Techîz ve tekfîn meblağ 1200, mehr-i müeccel li-zevce'til mezbûre meblağ 6000, resm-i âdî meblağ 400, hüddâmiye meblağ 120, hüddâmiye meblağ 120, çukadâriye meblağ 120, kalemiye meblağ 60 muhziriye meblağ 60, yekûn meblağ 8160

Sahhü'l-bâkî li't-taksîm beyne'l-verese meblağ 16680

Hissetü'z-zevce meblağ 2085, Hissetü'l-bint meblağ 5560, Hissetü'l-bint meblağ 5560, Hissetü'l-ehi meblağ 1735, Hissetü'l-ehi meblağ 1735

60b-3. Gelibolu Baruthanesine Güherçile Satılması

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keîlâm Mevlânâ Edremid kâdısı -zîde fazluhû ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân güherçile mübâyâ'asına memûr () -zîde kadruhû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki kazâ-i mezbûr kâdısı Mevlânâ el-Hâc Abdullah -zîde fazluhû dîvân-ı hümayûnuma arz gönderip merhûm ve ve mağfûrun-leh Sultan Murad Hân Sâni tâbe-serâhû Bursa'da vâkî evkâf-ı şerîfesi mülhakâtından olan nefsi-i Edremid kazâsından bundan akdem Gelibolu baruthânesi için mübâyâ'a oluna gelen dokuz yüz otuz sekiz vakıyye güherçilenin kazâ-i mezbûrda (...) bulunmamağla baruthâne nâzırı

taraflarından mübâya‘asına memûr olan mübâşirlere cânib-i mîrîden beher kıyyesine ta‘yîn olunan otuzar akçeden mâ‘adâ ahâlî-i kazâ birer mikdâr akçe dahî verip yedlerinden (...) gelmişler iken birkaç seneden beri gelen mübâşirler tama‘-ı hâmlarından nâşî gayr-i ez-mîrî beher vakıyye güherçile için yetmişer seksener akçe aldıklarından gayri mübâşiriye nâmıyla yüzer ve ikişer yüz guruş alıp ziyâde gadr ve tasaddî eylediklerinde bundan sonra fukarâ-yı ahâlî ve re‘âyânın ta‘addiyâta tâb ve tâkatleri kalmamağla mâ-takaddemden kazâ-i mezbûrda güherçile ihrâc oluna gelmeyip ve kazâ-i mezbûrda bey‘ ü şîrâ ideri ve bir kıyyesinin tedârîki

Sayfa 61

(...) zikr olunan güherçile kazâ-i mezbûrdan zabt olunup mukâbelesinde bedel-i mu‘âvenet misillü beher sene cânib-i mirîye otuz akçeden yirmi sekiz bin yüz kırk akçe edâ eylemekde ahâlî-i kazânın ta‘ahhüd eylediklerini arz ve i‘lâm eylediğın ecilden hazîne-i âmiremde mahfûz olan mevkûfât defterlerine nazâr olundukda Gelibolu baruthânesi için bin yüz elli dokuz senesine mahsûben Karesi sancağında vâki‘ Edremid kazâsından beher vakıyyesi otuzar akçeye olmak üzere dokuz yüz otuz sekiz vakıyye güherçile mübâya‘ası için emriniz verildiği mestûr ve mukayyid ve der-kenâr olunmağın mücebince kazâ-i mezbûrun mübâya‘ası husûsu olan dokuz yüz otuz sekiz vakıyye güherçileyi Gelibolu baruthânesi nâzırları fîmâ-bâ‘d âhar kazâlardan tedârik ve mübâya‘a eylemek şartıyla kazâ-i merkûmdan mübâya‘a ve mutâlebesi afv olunub bu mukâbelede ahâlî-i kazâ ta‘ahhüd üzere beher sene maktû‘-ı cânib mirîye yirmi sekiz bin yüz kırk akçe teslim eylemek için mahâlîne kayd ve emr-i şerîfim verilmek bâbında iftihâr’ül-ümerâ ve’l-ekâbir bi’l-fi‘il baş defterdârım olan Yusuf -dâme- uluvvuhû telhîs etmekle ol mikdâr meblağ-ı mezbûr elli dokuz senesine mahsûben tamâmen teslim-i hazîne-i âmirem olunmağla telhîs mücebince mahâlîne kayd olunmağın imdi vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahî vech-i meşrûh üzere kazâ-i mezbûrun mübâya‘a husûsu olan dokuz yüz otuz sekiz vakıyye güherçileyi Gelibolu baruthâne nâzırı olan fîmâ-bâ‘d âhar kazâlardan tedârik ve mübâya‘a etmek şartıyla kazâ-i merkûmdan mübâya‘a mutâlebesi afv olunup mukâbelesinde ta‘ahhüd üzere beher sene maktû‘-ı cânib-i mirîye yirmi sekiz bin yüz kırk akçe teslim eylemek için mahâlîne kayd olunub ve meblağ-ı mezbûr elli dokuz senesine mahsûben tamâmen teslim-i hazîne-i âmirem olunmağla fîmâ-bâ‘d kazâ-i mezbûr ahâlîleri ta‘ahhüd üzere meblağ-ı mezbûru beher sene maktû‘an hazîne-i âmireme teslim eyledikçe güherçile mübâya‘ası mutâlebesiyle baruthâne nâzırları taraflarından bir dürlü rencîde ve

remîde ettirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' aşer min-şehri Rebî'ülevvel sene tis'a ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Bir akçe maktû' bedel-i güherçile mu'âvenet ta'ahhüd-ı ahâlî kazâ-i Edremid bâ-mukâbele afv mübâya'a güherçile-i baruthâne-i Gelibolu ol vâki' der sene 1159, Mehmed nâm ()

Guruş

234.5

28140

Hazîne-i âmire fi 7 Rebî'ülâhir 1159

Temessük olmak üzere işbu sûret-i rûznâmçe-i hümayûndur ki mahallinden aynıyla nakl olunur.

61a-1. Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi

Hâlâ Gelibolu baruthânesi için bundan akdem Edremid kazâsından mübâya'a oluna gelen dokuz yüz otuz sekiz vakıyye güherçilenin mübâya'a ve mutâlebesi afvı bâbında taraf-ı saltanat-ı aliyyeden şeref-efzâ-yı sudûr olan emr-i âlişân husûsuna devlet-i aliyyede masrûf ile vilâyet umûruna olan masrûfât bin beş yüz guruş olub ve nefis-i Edremid 'de mukaddemâ avârizcı ağanın konakları harcları ve za'îfü'l-hâl olan ba'zı kurânın imdâdiyesi ve harc-ı defter ve hüddâmiye ve kalemiye ve muhızıriye ve tahsildâriye min haysü'l-mecmû' iki bin doksan dört guruşa bâliğ olunmağla kazâ-i mezbûrun mevcûd yüz yirmi hânesine meblağ-ı mezbûr cümle ittifâkıyla tarh ve tevzî' olundukda beher hâneye on yedişer guruş ve on dokuz pâre isâbet etmeğın kıbel-i şer'den tahsildâr ta'yîn olunan fâhrü'l-eşbâh Mustafa Ağa'nın yedine verilen hâne defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Tahrîren fi'l-yevmis-sânî ve'l-ışrîn min şehri Rebî'ülevvel sene tis'a ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Mahalle-i el-Hâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2, rub' 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2, rub': 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne 2, rub' 1	Mahalle-i Câmi'-i Vasat Hâne 2, rub' 1
Mahalle-i Kâdı Celal Hâne 2, rub' 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub' 1.5	Mahalle-i Câmi'-i Kebîr Rub' 1.5

Mahalle-i Kādı İlyas Hâne 3	Karye-i Avcılar Hâne 4.5	Karye-i Bayındır Hâne 1 rub‘ 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5
Karye-i Güre Hâne 5, rub‘ 3	Karye-i Kızılkeçili Hâne 1.5	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi Hâne 1.5	Karye-i Kaşıkçı Hâne 2, rub‘ 1
Karye-i Araplar Hâne 1	Karye-i Kādı Hâne 3.5	Karye-i Kızıl Hâne 2	Karye-i İbrahimce Hâne 1, rub‘ 1	Karye-i Babaylar Hâne 1
Karye-i Narlı Hâne 1	Karye-i Yapıcılar Hâne 1	Karye-i Dereli Hâne 1.5	Karye-i el-Hâc Aslan Hâne 1	Karye-i Balcılar Hâne 1
Karye-i Şekviran Hâne 3	Karye-i Temaşalık Hâne 3.5	Karye-i Havrankebir Hâne 17, rub‘ 3	Karye-i Yenice Hâne 2	Karye-i Karacalar Hâne 1.5
Karye-i Sarnıç Hâne 1, rub‘ 1	Karye-i Dereviran Hâne 1	Karye-i Eymir Hâne 1	Karye-i Şapçı Hâne 1, rub‘ 3	Karye-i Frenk Hâne 3
Karye-i Çıt Hâne 2, rub‘ 1	Karye-i Çoruk Hâne 4	Karye-i Çıkrıkçı Hâne 4.5		

Yekûn: hanehâ-120 (Yalnız yüz yirmi hânedir)

61b-1. Asker İhraçları ve Düzenlemeler

Mefâhirü’l-kuzât ve’l-hükkâm ma‘denü’l-fezâil ve’l-keâm Anadolu’nun sağ kolu yemîn ü yesârıyla nihâyetine varınca vâki‘ olan kâdılar ve nâibler -zîde fazluhum ve kıdvetü’l-emâcid ve’l-a‘yân sâbika-i ocakda zağarcı başı olup hâlâ Anadolu’nun sağ kolundan tavâif-i askeriye ihrâcına memûr Süleyman -zîde mecdühû ve mefâhirü’l-emâsil ve’l-akrân serdengeçdi ağaları ve yeniçeri serdârları ve ocak ihtiyarları ve a‘yân-ı vilâyet ve iş erleri -zîde kadruhum tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki bî-inâyeti’l-meliki’l-Mennân bu sâl-i meymenet-unvânda Kars ve Diyarbakır kollarından sefer-i hümâyûn nusret-makrûnum mukarrir ve muhakkak olup bundan akdem bâ-fermân-ı âlî üzere ve sağ koldan Diyarbakır cânibine memûriyetiyle müceddeden bayraklarında olunan serdengeçti

bayrakları tertîb ve sâbık üzere bir gün evvel Diyarbakır cânibiyle varıp hâlâ Diyarbakır vâlîsi düstûr-ı mükerrer müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem vezîrim Abdullah Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû ma'iyetinde mevcûd bulunup ne vechile emir ve tenbîhi olur ise ol vechile hidemât-ı aliyyeme ihtimâm ile kıyâm etmeleri ve Diyarbakır cânibine memûriyet ile bayrak küşâde olunan kazâların ve etrafda vâki' kasabât be kurânın serdârları umûmen neferâtlarıyla yine Diyarbakır cânibine memûr olup fi'l-cümle kazâ-i mezbûrların serdârları neferâtlarını zîr-i livâlarıyla götürüp hâlâ mevsûlda mevcûd olan dergâh-ı mu'allâm yeniçerileriyle üzerlerine tashîh ve dergâh etmekle vâki' olan hidemât-ı aliyyeme kıyâm ve istihdâm olunub sağ ve orta koldan ba'zı mahallerinden Kars cânibine memûriyet ile bayrak küşâde olunan kazâların serdengeçti bayrağı ve atîk ağa ve alemdârları ve cümle serdârları umûmen neferâtlarıyla hâlâ Kars cânibi serasker-i düstûr-ı mükerrer müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem sadr-ı esbâk vezîrim Ali Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehûnun ma'iyetinde mevcûd bulunmaları için bir gün akdem ve bir sâ'at mukaddem her birlerini tekmi'l-i neferâtlarıyla yerlerinden ve yurdlarından ihrâc ve savb memûrlarına sevk ve tesyîr olunmaları bâbında fermân olunmağın () irsâl olunmuşdur inşâllâhu te'âlâ vusûlünde gerekdir ki ber vech-i muharrer bir gün evvel bulunduğu mahâlden kalkıp bâ-fermân-ı âlî memûr olduğun Anadolu'un sağ kolu memûrlarına sevk ve tesyîr eyleyip müceddeden serdengeçti bayrağı küşâde eden yeniçeri ağaların tekmi'l

Sayfa 62

neferâtlarıyla ve atîk ağaları ve alemdârları tavâif-i askeriyelerini etbâ'larıyla ve sâ'ir neferât-ı ve kuloğlanlarıyla ve cebeci ve topçu ve top arabacıları mahall-i memûrlarına varınca serdâr bayraklarıyla umûmen sevk ve ihrâc ve kemâl mertebe sa'y u ihtimâm eylesin sen ki serzağracı-i sâbık Süleyman -zîde mecdühûsun senden her türlü sadakat ve istikâmet ile hıdmet me'mûl olup bu umûr-ı mühimmenin fevka'l-me'mûl karîn-i husûlû melhûz olmağla bu sene-i mübârekede bu hıdmet-i vâcibü'l-ihtimâmda zuhûra gelecek sadâkat ve istikâmet zâyî olmayıp mücâzât olacağı yakînin olup bâ-fermân-ı âlî memûr olduğun vech üzere bu sefer-i nusret-esere memûr olan tavâif-i askeriye'nin bir ferdini geri komayıp ve askerisin ihrâc etmeden bir kazâ ve kurâyı terk etmeyip kemâl-i ihtimâm ve nihâyet-i ibtisâr ile taharri ederek cümlesin sevk ü ihrâc eylesin ve aslından sahih yeniçeri ve kuloğlu olup bu seferden nükûl ederleri ve firâr-ı gaybet ederleri olur ise min ba'd yeniçeriliklerine i'tibâr olunmayıp ism ü resimleriyle ra'iiyet defterine kaydolunmaları için Âsitâne-i sa'âdetime gönderip inâd ve muhâlefet edenlerin fermân-ı âlişânıma âdem-i

itâ'atleri sebebiyle cezâ-yı sezâları tertîb olunacağı cümlesine i'lân ve işa'ât eyleyip bu bâbda şeref-yâfte-i sudûr eden fermân-ı cihan-mutâ'im icrâ ve (...) muhâlefet eden a'yân-ı vilâyet ve gayriden her kim olur ise muhkem hakkından gelinmesi için Âsitâne-i sa'âdetime arz u i'lâm eylesen ve kazâ-yı mezbûrunda vâki' kuzât ve nüvâb ve cümle a'yân-ı vilâyet ve iş erlerisiz bu umûr-ı dîniyyenin fevka'l-me'mûl karîn-i husûl olup tavâif-i askeriyenin bir ferdi geri kalmayıp vakt-i zamanıyla bir gün akdem ve bir sâ'at mukaddem ordu-yı nusret-makrûnuma mülhak ve mülâkî olmasına cümle ittifâk ve ittihâd üzere hareket ve bade'l-yevm savb-ı memûrlarına sevk ve irsâle dikkat ile icrâ-yı emr-i hümâyûnuma mübâderet eyleseniz bu bâbda her kimin zerre kadar taksîrâtı zuhûra gelir ise bilâ-te'hîr hakkından gelineceği mukarrerdir ve siz ki müceddeden bayrak-küşâde eden serdengeçti ağaları ve atîk ağa ve alemdâr ve serdârlarisiz bâ-fermân-ı âlî memûr olduğunuz vech üzere bir kadem-i akdem ordu-yı nusret-şi'ârıma varıp vâki' olan hıdemât-ı aliyyemde bezl-i nakdîne-i can etmeye ihtimâm eyleyip bir ferdiniz geri kalmayıp veyâhud avk u te'hîr ile mahall-i memûrunuza vakt ü zamanıyla erişilmeyip taksîrâtınız zâhir olur ise bir dürlü övrünüz ısgâ olunmayıp bilâ-te'hîr cezâ-yı sezânız tertîb olunacağın mukarrer bilip mazmûn-ı emr-i âlişânımla âmil olasız deyû iftîhârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir bi'l-fi'l dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası () -dâme- uluvvuhû tarafından mühürlü mektûb verilmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı alişânım sâdır olmuştur buyurdum ki () vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere fimâ-ba'd sudûr olan fermân-ı vacibü'l-ittiba'im ve lâzımü'l-intisâlin mazmûn-ı itaat-makrûnuyla âmil olup hilâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleseniz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimâd kılarsınız. Tahrîren fî evâhir-i Saferü'l-hayr li-sene tis'a ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Be-makâm-ı Konstantiniyye el-mahrûse.

62a-1. Bazı Mukâta'alarda Vergi Tahsilleri

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem müdebbir-i umûr-ı cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmmi'l-enâm bi'r-rey'i's-sâib mümehtid-i bünyani'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyidi-i erkânü's-saadet ve'l-iclâl el-mahfûfu bi-sunûfi avâtıfı'l-meliki'l-a'lâ Aydın muhassılı vezîrim (...) Halil edâmallâhu te'âlâ iclâlehû ve mefâhiri'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdini'l-fezâil ve'l-keâm İlgin ve Haymanateyn ve Simav ve Beçin ve Güzelhisar ve Edremid () kâdıları ve Teke ve Hamid ve Saruhan sancaklarında vâki' kazâların kâdıları -zîde fazluhum ve mefahiri'l-emâcid ve'l-a'yân Teke ve Hamid ve Saruhan sancakları mültezimleri -zîde mecduhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak

ma'lûm ola ki bazı serhadd-i mansûrem kılâ'ı ile serhadd-i mansûremden Bozcaada ve Sakız ve Movlova kal'aları muhâfazalarına memûr dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinin müstahak oldukları bin yüz elli yedi senesi mevâcibleri ile sene-i mezbûre ? lahm ve zahîre ve zemistani çuka bahâları içün bin yüz elli dokuz senesine mahsûben hashâ-i liva-i Teke ve Ilgın ve Haymana-i büzürg ve Küçük mâhî ve rub' ve humus (...) ve Taylıeli ve Şamlı-i Kebîr ve Sagîr karyeleri ve Simav kazâsında ve Üsküfçe karyesinde vâki' nühâs ve kurşun madenleri ve Kapıdağı ve Saruhan sancağı adet-i ağnam ve Beçin nâm-ı diğêr Milas duhânı dûğu? resmi ve bâc-ı bâzâr ve resm-i kil ve şem'hane nefs-i Edremid ve Güzelhisar ve Teke ve Hamid adet-i ağnâm ve Karaca Koyunlu ve Saruhan sancağında (...) ve Ahmed Uçmağı(?) ve Kıbtîyân-ı Kayacık mukâta'alarından ve Aydın sancağı avârızından ve Teke sancağı zuemâ ve erbâb-ı timârcîyân ve mütekâ'idîn cebelü bedeliyelerinden havâle olunan akçelerin sebeb-i tahrîr ahkâmı mantûkî üzere icâleten ziyâde mühîm ve muktezî olduğu ocakları tarafından ihbâr ve inhâ olunmağın imdi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin sâliyaneci ta'yîn olunan () -zîde kadruhû ile işbu emr-i şerîf-i âlişânım vusûlünde te'hîr ve tevakkuf ettirilmeyip emvâl-i mezkûreden mârru'z-zikr yeniçeri mevâcibleri için havâle olunan akçeleri sebeb-i tahrîr ahkâmı müceblerince bir gün akdem ve bir sâ'at mukaddem alâ eyyi hâl mu'accelen tahsîl ve sâliyaneci merkûma bi't-tamâm edâ ve teslîm ettirmekte ziyâde bezl-i hayl-i himmet ve sarf-ı küllî-i miknet eyleyesin ve siz ki kuzât ve mütesellimin-i mûmâ-ileyhimsiz havâlât-ı mezkûrenin vech-i meşrûh üzere bir an akdem tahsîli husûsuna sizler dahî mezîd-i ihtimâm ve dikkat edip avk u te'hîrden ve ihmâl ve müsâmahâdan ve ta'tîl-i maslahata bâdî olur bir dürlü vaz' u hâlâtdan ittikâ ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdir olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukta () bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celilü's-şân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olup hilâfiyla vaz' u hareketten be-gâyet ihtirâz eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfime i'timâd kılasız. Tahrîren fî 7 Safer sene 1159

Be-makâm-ı Konstantiniyye el-mahrûse

62b-1. Bazı Mukâta'alardan Adet-i Ağnamların Tahsîli

Mefâhiri'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdini'l-fezâil ve'l-keîâm Edremid nâibi ve Tuzla ve Bayramiç kâdıları -zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki Edremid kazâsı nâibi Mevlânâ Abdullah -zîde ilmuhû dîvân-ı hümâyûnuma arz gönderip bin yüz elli dokuz senesi Hüdavendigâr sancağında vâki' Tuzla ve Bayramiç kazâlarının aded-i

ağnâm tahsîli uhde ve iltizâmında olup ber-mûceb-i emr-i âlîşân tahsîl murâd eyledikte kazâ-i mezbûrelere tâbî“ kurâ ahâlîlerinden ba‘zıları mütegalibeden kimesnelerin tahrîkleri sebebi ile bizim karyelerimiz vakıf karyeleridir rûsûm-ı ağnâmlarımızı zâbitlerimize edâ eyleriz deyû tahsîldâr-ı merkûma edâdan imtinâ“ ve ol vechile mal-i mîrînin tahsîli ta‘tîline bâdî ve şurût-ı iltizâmına gadr murâd eylediklerin bildirip kurâ-i mezbûre ahâlîlerinin lâzım gelen rûsûm-ı ağnamları tahsîl ettirilip ta‘tîline bâdî olanların muhâlefetleri men‘ u def‘ olunmak için emr-i şerîfim verilmek ricâsına sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin arz u i‘lâm eylediğin ecilden hazîne-i âmiremde mahfûz Hâslar mukâta‘ası defterlerine nazâr olundukta Hüdavendigâr sancağı ve tevâbî‘i adet-i ağnâmı mukâta‘ası ber-vech-i mâlikâne hâlâ cizye kalemi kesedârı Mustafa -zîde rûşdühû ile el-Hâc Halil ve Mehmed Said ve Hasan ve Ali -zîde kadruhûmun uhdelerinde olduğu defterhâne-i âmiremde icmâl ve mufasssala mürâca‘at olundukta nefsi Seferihisar ve ana tâbî“ dokuz adet karye ile iki cemâ‘at ve Tuzla nahiyesinde tâbî“ Bayramiç-i Samanlı ve Dölek ve Ağac-ı Kebîr nâm üç adet kurâ vakf olan Seferihisar ve Bayramiç kazâları ve Seferihisar’da vâkî“ dokuz adet karye ile iki adet cemâ‘at Bayramiç nâhiyesinde olan üç adet karyelerine âdet-i ağnâm tahsîldârları taraflarından ta‘arruz olunmayıp mukaddem olduğu üzere kurâ-i mezbûre taraf-ı vakftan tahsîl ve zikr olunan kasaba ve karye ve cemâ‘atten mâ‘adâ Tuzla ve Bayramiç kazâlarında kusûr her ne miktar kurâ bulunursa anlar dahî fuzûlî vakıf tarafından ta‘arruz olunmayıp şurût-ı berât mûcebince icâb eden âdet-i ağnamları mukâta‘a-i mezbûre mutasarrıfları tarafından cem‘ u tahsîl ve bir ferde ta‘allül ve muhâlefet ettirilmemek üzere bundan akdem bin yüz elli yedi senesinde tahsîli için emr-i şerîfim verdiliği der-kenâr ve arz olundukta imdi der-kenârın meşrûtu mûcebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkta bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahî vech-i meşrûh üzere mukaddemâ verilen emr-i âlîşânım mûcebince nefsi Seferihisar ve ana tâbî“ dokuz adet karye ile iki cemâ‘at ve Tuzla nâhiyesine tâbî“ Bayramiç kazâları ve Seferihisar’da vâkî dokuz adet karye ile iki cemâ‘at Bayramiç nâhiyesinde olan üç adet karyelerine âdet-i ağnâm tahsîldârları taraflarında ta‘arruz olunmayıp mukaddem olduğu üzere kurâ-i mezbûr taraf-ı vakftan tahsîl zikr olunan kasaba ve karye ve cemâ‘atlerden mâ‘adâ Tuzla ve Bayramiç kazâlarından kusûr her ne mikdar kurâ bulunursa anda dahî fuzûlî vakıf tarafından ta‘arruz ettirmeyip şurût-ı berât mûcebince icâb eden âdet-i ağnamları mukâta‘a-i mezbûre mutasarrıfları tarafından cem‘ u tahsîl ve bir ferde ta‘allül ve muhâlefet ettirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız. Tahrîren fi’l-yevmi’s-sâmin işrîn şehr-i Rebî‘ülevvel li-sene tis’a ve hamsîn ve mi’e ve elf

Sayfa 63

63a-1. Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi

İşbu sene-i mübârekede bâ-fermân-ı âlî Edremid kazâsından Kars cânibine sefer-i hümâyûna memûr olan yeniçeri ve kuloğulları kazâ-i mezbûrda küşâde olunan serdâr bayrağı ağası Bekdaş Ağa ile mahall-i memûra revân olmalarıyla serdâr-ı mezbûrun harc-ı râh ve mesârif-i lâzimesine verilen ve sâ'ir umûr-ı vilâyete olan masrûfât bin beş yüz gurûş olup ve nefis-i kasaba ve ba'zı kurânın konak harcı ve imdâdiyeleri ve harc-ı defter ve huddâmiye ve kalemiyye ve mahzariyye ve tahsîldâriyye min-haysü'l-mecmû' iki bin kırk altı gurûşa bâliğ olmağla bi'l-cümle a'yân ve sâ'ir ahâlînin ittifâk ve ittihâdlarıyla kazâ-i mezbûrun mevcûd yüz yirmi hânesine tarh ve tevzî' olundukta beher hâneye on yedişer gurûş ve üç para isâbet etmeğın kıbel-i şer' den tahsîldâr ta'yîn olunan fahrü'l-eşbâh Mustafa Ağa'nın yedine verilen hâne defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min-şehr-i Rebî'ülevvel li-sene tis'a ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Mahalle-i el-Hâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2, rub' 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2, rub': 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne 2, rub' 1	Mahalle-i Câmi'-i Vasat Hâne 2, rub' 1
Mahalle-i Kâdı Celal Hâne 2, rub' 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5	Mahalle-i Adilzâde Rub' 1.5	Mahalle-i Câmi'-i Kebîr Rub' 1.5
Mahalle-i Kâdı İlyas Hâne 3	Karye-i Avcılar Hâne 4.5	Karye-i Bayındır Hâne 1 rub' 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5
Karye-i Güre Hâne 5, rub' 3	Karye-i Kızılkeçili Hâne 1.5	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi Hâne 1.5	Karye-i Kaşıkçı Hâne 2, rub' 1

Karye-i Araplar Hâne 1	Karye-i Kādı Hâne 3.5	Karye-i Kızıl Hâne 2	Karye-i İbrahimce Hâne 1, rub‘ 1	Karye-i Babaylar Hâne 1
Karye-i Narlı Hâne 1	Karye-i Yapıcılar Hâne 1	Karye-i Dereli Hâne 1.5	Karye-i el-Hâc Aslan Hâne 1	Karye-i Balcılar Hâne 1
Karye-i Şekviran Hâne 3	Karye-i Temaşalık Hâne 3.5	Karye-i Havrankebir Hâne 17, rub‘ 3	Karye-i Yenice Hâne 2	Karye-i Karacalar Hâne 1.5
Karye-i Sarnıç Hâne 1, rub‘ 1	Karye-i Dereviran Hâne 1	Karye-i Eymir Hâne 1	Karye-i Şapçı Hâne 1, rub‘ 3	Karye-i Frenk Hâne 3
Karye-i Çıt Hâne 2, rub‘ 1	Karye-i Çoruk Hâne 4	Karye-i Çıkırkçı Hâne 4.5		

Cem‘an yekûn: hanehâ-120 (Yalnız yüz yirmi hânedir)

63a-2. Asker İhraçları ve Düzenlemeler

Mefâhiri’l-kuzât ve’l-hükkâm me‘âdinü’l-fezâil ve’l-keâm Anadolu’nun sağ kolu ve yemîn ü yesârıyla nihâyetine vârinca vâki‘ kazâların kâdıları -zîde fazlühum ve kıdvetü’l-emâcid ve’l-a‘yân sabıkâ ocağın zağarcıbaşısı olup Erzurum ve () câniblerine memûr olan tavâif-i askeriyye sevk ve ihrâcına memûr Süleyman -zîde mecdühû ve mefâhirü’l-emâsil ve’l-akrân kazâ-i mezbûrların a‘yân-ı vilâyet iş erleri -zîde kadruhum tevki‘-i refi‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki hâlâ Anadolu vâlîsi olup Erzurum cânibi seraskeri düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham ve muhterem nizâmü’l-âlem sadr-ı sâbık vezîrim Ali Paşa edâmellahu te‘âla iclâlehû hareket ve savb-ı memûriyete nehzat edip ma‘iyetine bâ-fermân-ı âlî memûr olan tavâif-i askeriyye dahî ber-kadem kalkıp serasker-i müşârun-ileyhin yanına varıp mevcûd bulunup vâki‘ olan hıdemât-ı dîniyyede bezl-i nakdîne-i cân etmeleri umûr-ı mühimmeden olduğuna binâen bundan akdem şeref-bahş-ı sudûr eden fermân-ı cihân-mutâ‘

mûcebberince Anadolu'nun sağ kolu yemîn ü yesârları nihâyetlerine varınca vâki' kazâların umûmen serdâr bayrakları bi'l-cümle neferâtlarıyla ve atîk serdengeçti ağaları ve alemdârları etbâ'larıyla bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem kazâlarından ve me'vâ-yı yurtlarından ihrâc ve tekmîl-i esbâb-ı seferiyyeleriyle sevk memûrlarına sevk ve îsâl olunmaları fermânım olmuşken bu vakitlere gelince ekserîsi yerlerinden hareket etmedikleri tevâtür ile ihbâr olunup tavâif-i mezkûrunu memûrlarına sevk ve ihrâc ve îsâle bâ-fermân-ı âlî memûr olan mübâşirlerin mübâşeretlerinde âdem-i ihtimâm ve a'yân-ı vilâyet bulunanların tegâfûl ve tekâsüllerinden olduğu nümâyân olup min-ba'd bu husûsta her kimin ser-i mû taksîrâtı zuhûr ederse itâ'at-i emr-i âlî etmediğine binaen eşedd-i ukûbet ile cezâ-yı sezâsı terettüb olunacağın emr-i muhakkak bilip bu sâl-i meymenet-iştimâlde asker-i zafer-rehberin ma'iyetine memûriyetleri fermânım olan tavâif-i askerîden bir ferdi geri kalmayıp ve firâr u gaybet etmeyip bir gün evvel ve bir sâ'at akdem yerlerinden ve yurtlarından ihrâc ve mahall-i memûrlarına sevk ve tesyîr olunmasına ez-dil u cân sa'y ü ihtimâm olunması isti'câlini mutazammın fermân-ı hümâyûnum sâdır olmağın kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân () -zîde kadruhû ile irsâl olunmuştur inşaallahu te'âla vusûlünde sen ki sâbıkâ zağarcıbaşı-i mûmâ-ileyhsin senden her vechile sadâkat ve istikâmet me'mûl ve melhûz olduğundan dîn ü devlet-i aliyyenin böyle bir mühîm ve muktezî hıdmet-i vâcibü'l-ihtimâmına memûr olup henüz me'mûl olunan hareketin zâhir ve ma'lûm olmayıp (...) hareketin mesmû' olmağla sevk ve ihrâclarına memûr olduğun tavâif-i askeriyyeden bir ferdini geri komayıp ve mahall-i memûrlarına gitmekten muhâlefet ve firâr ve gaybet etmeye iğmâz-ı ayn ve tegâfûl-güne harekete bir dürlü cevâz göstermeyip bilâ-tevakkuf cümlelerini yerlerinden ve yurtlarından ihrâc ve savb-ı memûrlarına sevk u tesyîre sa'y u ihtimâm ve bu hıdmet-i mühimmenin hitâmına dek hâb u rahâtı terk eyleyip tahsîl-i rızâ-yı aliyyemde bezl-i tâb u tuvân eyleye ve avn-i inâyet-i Bârî ile bu sefer-i nusret-measure bâ-fermân-ı âlî memûr olan atik serdengeçti ağaları ve alemdârları ve bi'l-cümle serdarları mûmâ-ileyhimsiz bu bâbda şeref-bahş-ı sudûr eden fermân-ı âlîşânım mûcebince bir ferdiniz geri kalmayıp ve min-ba'd bir gün yurtlarınızda eğlenmeyip ve esnâ-yı râhda ayak sürülmeyip bir kadem akdem mahall-i mezkûrunuza varıp vâki' olan hıdemât-ı aliyyemde bezl-i makdûr ve sa'y-i nâ-mahsûr eylesin bu bâbda her kangınızın ve ne mikdârı taksîrâtı ve âdem-i işa'âtı zâhir olur ise sâdır olan fermân-ı cihan-mutâ'ıma âdem-i itâ'atinize binâen bilâ emân cezâ-yı sezânız tertîb olunacağı emr-i mukarrerdir ana göre hareket eylesiniz ve siz ki kazâ-yı mezbûrlarda a'yân-ı vilâyet ve iş erleri mûmâ-ileyhimsiz bu sefer-i nusret-nişânıma memûr olan tavâif-i mezbûrenin ve neferât makûlesinden bir ferdini geri alıkomayıp veyâhut sâhib çıkmayıp firâr

ve gaybet ettirmeyip evâmir-i aliyyenin ve icrâsında üzerlerine vâcib olan hıdmetlerde kusûr ve fûtûr etmeniz zuhûr etmek ihtimâli olursa vechen fi'l-vücûh i'zârlarınıza i'tiyâr olunmayıp haklarınızdan gelineceğini emr-i mukarrer bilip mazmûn-ı emr-i alî ile âmil oluna deyû iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir bi'l-fi'îl dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan İbrahim Ağa -dâme- uluvvuhû tarafından mühürlü mektûb verilmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki () vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittiba'im ve lâzimü'l-intisâlim mazmûn-ı itâ'at-makrûnumla âmil olup hilâfından ziyâde hazer ve mücânebet eylesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfime i'timâd kılasız. Tahrîren fi evâhir-i Rebî'üelvel li-sene tis'a ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Be-makâm-ı Konstantiniyye el-mahrûse

63b-1. Mülk Satışı

Medîne-i Edremid mahallâtından el-Hâc Tuğrul mahallesi sükkânından Mehmed Ağa b. el-Hâc Ali meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde medîne-i mezbûrede Tuzcu Murad mahallesinde sâkin fahrü'l-eşbâh Mustafa Ağa b. el-Hâc Mehmed Ağa tarafından tasdîk-i âtî'z-zikre vekîl-i müsecceli olan Erzurumîzâde Mehmed Ağa b. el-Hâc Ali mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip akd-i âtî'z-zikrin sudûruna değin vâlidem müteveffîye Vahide Hâtûn'dan müntakil emlâkımdan mahalle-i mezbûre Tuzcu Murad'da vâki' iki taraftan müvekkil-i mûmâ-ileyh menzili ve bir taraftan karındaşım Ali Ağa menzili ve bir taraftan tarîk-i âm ile mahdûd bir kule ve iki bâb fevkânî oda ve dehliz ve iki bâb tantânî ve avluyu müştemil mülk menzilimi tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvi ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bâtt-ı sahîh-i şer'î ile üç yüz gurûşa müvekkil-i mûmâ-ileyhe bey' ve temlîk ve teslîm eylediğimde anlar dahî ber-vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbûru müşterî-i mûmâ-ileyh yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mahdûd-ı mezkûr müvekkil-i mûmâ-ileyhin mülki-i müşterâsı ve hakk-ı sarfıdır keyfe mâ-yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun dedikte gibbe't-tasdîki's-şer'î mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdî aşer min-Cumâde'l-âhire li-sene tis'a ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-kuzât Ahmed Efendi b. Hüseyin – Abdurrahman Efendi – el-Hâc Osman b. Hüseyin – el-Hâc Mehmed b. Ali – Mehmed Ağa b. el-Hâc Abdülkadir – el-Hâc Mustafa b. Hasan

Sayfa 64

64a-1. Eşkîyalık ile Mücadele

Şerâyi'-şî'âr-ı Karesi sancağında vâkî' kazâların kâdıları efendiler -zîde fazluhum ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimi -zîde kadruhû ve fezâili'l-emâsil ve'l-akrân kethüdâ yeri ve yeniçeri serdârları ve voyvodalar ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri ve derbend bölükbaşları -zîde kadruhum inhâ olunur ki bu hilâlde sancağınızda vâkî' kazâlar dâhillerinde yollarda ve bellerde mürûr u ubûr eden enbâ-i sebîle ve tüccâr tâifelerine îsâl-i hasâret ve gârât-ı mütevâlî edip katl-i nüfûs adet-i müstemirreleri olan şekâvet-pîşeler sükkân-ı vilâyet ve fukarâ-yı ra'yyete dest-i tetâvul eyledikleri zâhir ve nümâyân oldukça ma'rifet-i şer'-i vâhîde ma'rifeti ve ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle ale'l-ittifâk buldukları mahallerde üzerlerine varılıp alâ-eyyi hâl ahz ve ele getirilip mecâlis-i şer'a ihzâr ve zâhir olan ta'addileri tescîl ve şer'an haklarında îcâb eden icrâ ettirilmek için mübâşir-i mûmâ-ileyhe teslîm ve dîvân-ı Anadolu'ya ihzâr eylesiz ve bundan mâ'adâ düstûr-ı gayûr-ı pâkize-zamîr devletlü inâyetlü mürüvvetlü himmetlü veliyyü'n-ni'am efendimiz hazretlerinin savb-ı vezîrânelerine mu'tâd-ı kadim âid ve râci olan dem-i asîr vukû'unda dahî ketm ü ihtifâ olunmayıp ve sâ'ir cüz'î ve küllî vâkî' olan mevâdd yerlü yerinde ru'yet olunup i'lâmları ile civâr-ı Anadolu'ya irsâl ettirilmek bâbında dîvân-ı Anadolu'dan işbu buyruldu tahrîr ve ısdâr ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ağalarımızdan () -zîde kadruhûmâ ile irsâl olunmuştur vusûlünde gerektir ki vech-i meşrûh üzere amel ve hareket ve vâkî'ın hilâfindan ve ketm ü ihtifâ olmaktan ihtirâz edip müceb-i buyruldu ile âmil olasız deyû fi 19 R 1159.

(...) Kâimmakâm-ı Anadolu

64a-2. Serdar Tayini ve Görevleri

Şeriat-şî'âr Edremid kâdısı efendi -zîde fazluhû ba'de's-selâm inhâ olunur ki zîr-i hükûmetinizde serdâr olan ref' olunup yerine üslûb-ı sâbık üzere kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân yedinci bölüğün el-Hâc Mehmed Ağa -zîde kadruhû serdâr nasb ve ta'yîn olunmağın işbu mektûb tahrîr ve irsâl olundu inşâallahu te'âla vusûlünde gerektir ki merkûmu serdârlık umûrunda istihdâm edip âharı müdâhale ettirmeyesiz ve ol tarafta vâkî' dergâh-ı âlî yeniçerileri ve cebeci ve topçu ve top arabacısı ve kuloğlanları ve gilmân-ı acemî mezbûru

üzerlerine zâbit bilip sözünden taşra ve re'yinden hâric vaz' u harekette bulunmayıp itâ'at ve inkıyâd üzere olalar ve tavâif-i mezbûrûndan bilâ-vâris-i ma'rûf fevt olanların muhallelât ve metrûkâtların merkûma ahz ve kabz ettirtip ma'rifet-i şer'le fûruht ve hâsıl olan nukûdu mûmzâ ve mahtûm müfredât defterleriyle cânib- beytû'l-mâl e îsâl ettirtesin ve sen ki serdârsın mukîm ve müsâfir zuhûr eden erâzil ve eşkiyânın zabt u rabtlarıyla ve sükkân-ı vilâyetin emn ü rahâtlarına mecd ü sa'î olup hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i kânun-ı münîf bir ferde zulm ü ta'addîden hazer edip mûcib-i mektûb ile âmil olasız

Mine'l-fakîr ağa-yı yeniçeriyân-ı dergâh-ı âlî

64a-3. Boşanma Sonucu Mehîr Alacağının Ödenmesi

Medîne-i Edremid'de Tuzcu Murad mahallesi sâkinelerinden Şerife Ayşe bt. Mehmed tarafından husûs-ı âti'l-beyâna vekîl olduğı zât-ı mezbûreyi bi'l-ma'rifeti's-şer'iyeye ârifân Mustafa Beşe b. Ahmed ve es-Seyyid Mustafa b. Osman şehâdetleriyle şer'an sâbite olan Seyyid Hasan Çelebi b. Mehmed meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde müvekkile-i mezbûrenin zevc-i sâbıkı râfi-i hâze'l-kitâb Hasan Efendi b. Mehmed mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edip bundan akdem mezbûr Hasan Efendi müvekkilem mezkûre Ayşe'yi bâyinen tatlık etmekle zimmetinde mütekarrer ve ma'kûdun-aleyh kırk bin akçe mehri ve bir câriye ve bir Hatayî kaftan ve bir çift altın bilezik ve on altın mu'accelini kendinden taleb ve da'vâ eylediğimde zikr olunan müeccel ve mu'accel ikrâr lâkin târîh-i kitâbdan sekiz sene mukaddem müeccel-i mezkûrdan on bin akçesini alıkoyup mâ'adâ müeccel ve mu'accel mahzar-ı Müsliminde bana hibe ve istişhâd eyledi deyû ref'le cevâb ve ref'-i meşrûhunu taraf-ı şer'den isbât ve beyâna havâle olunmuştur mezbûr ityân-ı beyyineden izhâr-ı acz ile müvekkilem mezbûra bi't-taleb teklîf-i şer'î olunduktan sonra zikri mürûr eden kırk bin akçe müeccel ve câriye ve kaftan ve bilezik ve altının kıymet-i mukâvelemleri ba'de'l-hesâb beş yüz elli gurûşa bâliğ olup kıbel-i şer'den edâsına tenbîh olunmuştu el-hâletü hâzihi mezbûr Hasan Efendi meblağ-ı mezbûrun beş yüz gurûşunu tedârik ve bana teslîm eylediğinde ben dahî vekâletim hasebiyle yedinden tamâmen ahz ve kabz edip bâkî kalan elli iki gurûştan bi'l-vekâle fâriğa ve mezbûr Hasan Efendi'nin zimmetini ibrâ ve ıskât eyledim mezbûr Hasan Efendi dahî bana teslîm eylediği meblağ-ı mezbûrdan müvekkilem mezbûre Ayşe'nin zimmetini ibrâ ve ıskât eyledi dedikte gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fî evâil-i Cumade'l-âhire li-sene tis'a ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Ağa b. İbrahim – es-Seyyid Mustafa Çelebi b. Mehmed Efendi – el-Hâc Mehmed b. Ali – es-Seyyid Hüseyin Çelebi b. el-Hâc Hasan – el-Hâc Mehmed b. Ali – Molla Mehmed b. el-Hâc İbrahim – Seyyid Molla Ali b. el-Hâc Abdullah

64b-1. Edremit'te Naip Olan İbrahim Efendi'nin Görevleri

İzzet-meâb-ı şerî'at-nisâb hâlâ Edremid kazâsında nâibimiz olan İbrahim Efendi kâmyâb ve bade't-tahiyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki işbu bin yüz elli dokuz senesinin Recebü'l-ferdi guresinden kazâ-i mezbûrun umûr-ı şer'iiyesi tarafımızdan sana tefvîz ve ibkâ olunmuştur gerektir ki kazâ-i mezbûru taht-ı merkûmeden zabt edip beyne'l-ahâlî icrâ-yı ahkâm-ı şer'iiye edesiz ve vâki' olan kısmet-i askeriyei dahî tahrîr ve beyne'l-verese tevzî' ve taksîm edip şer'-i şerîfden inhirâf üzere hareket eylemeyesiz ve's-selâm.

Mine'l-fakîr eş-Şeyh Mehmed Said el-kâdı Mustafa sâbıkâ

64b-2. Asker İhraçları ve Düzenlemeleri

Efdâl-i kuzâtî'l-Müslimîn evlâ vülâtî'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fazl ve'l-yakîn râfî'u i'lâmu'ş-şerî'a ve'd-dîn dârü'l-ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-melikü'l-mu'în Anadolu'nun sağ kolunda vâki' mevâlî-i izâm zîdet fezâilühum ve mefâhiri'l-fezâil ve'l-ekârim câmiü'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-melikü'd-dâim bu def'a Dersa'âdetimden müceddeden mübâşir ta'yîn olunan dergâh-ı mu'allâm kapıcıbaşlarından Hasan -dâme- mecdühû ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâil ve'l-keâm kâdılar ve nâibler -zîde fazluhum ve mefâhiri'l-emâsil ve'l-akrân müsellemler ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları vekîlleri ve sâ'ir zâbitân ve a'yân-ı vilâyet iş erleri -zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki bi-mennihi te'âla bu sene-i mübâreke de musammem ve mukarrer olan sefer-i nusret-eser-i hümâyûnuma memâlik-i Rumeli ve vilâyet-i Anadolu'dan ta'yîn olunan tavâif-i askeriye nin bundan akdem serasker paşa ordusuna vürûd ve vusûlleri bâbında bu ana dek defa'ât ve kerrât ile isti'câl-i ekîd ve sûrat-i seyr-i ekîdleri te'bîh ve te'kîd olduğundan gayri Anadolu askeri ordu-yı hümâyûnuma karîb mesâfeleri olmak hasebiyle Rumeli askerinin Gelibolu savbına vürûdlarından ol cümlesi ordu-yı hümâyûnuma vâsıl olduklarının haberi gelmek lâzım iken şimdi Rumeli askerinin mu'berlerinden geçip ardları alındığı haberi gelmişken henüz Anadolu askerinin ardları alındığı haberi mübâşirler tarafından gelmeyip ve ordu-yı hümâyûnuma vâsıl oldukları serasker paşa tarafından ihbâr olunmadığı ecilden bu cânibde tavâif-i askeriye nin dahî memûrlarına kusûr ve rehâvetleri îcâb ve iktizâ etmeğin kapıcıbaşı

mûmâ-ileyh bu defa zikr olunan sağ kol askerinin geriye kalanlarını sürüp ordu-yı hümâyûnuma getirmek için mücerreden mahsûs serzağracı ve mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuştur imdi sen ki kapıcıbaşı mûmâ-ileyhsin memûr olduğun sağ kolda bir kazâyâ vardığında ol mahalde sefere memûr ne mikdâr asker var ise sırren ve alenen tecessüs ve yerlerinde kalmış var ise ol kazânın hükkâm ve zâbitân ve a'yânı ma'rifetleriyle alâ-eyyi hâl ihrâc edip ve eğer seferde iken gitmeden nükûl ederi var ise zâbiti ma'rifetiyle ahz ü habs ve zâbiti ma'rifetiyle ve ism ü resmleriyle keyfiyetini Dersa'âdetime bi'l-ittifâk arz etmek ve o kazânın seferber-i askerîsinden bir ferdin geriye kalmadığı mu'ayyen olduktan sonra öbür kazâyâ geçip anın dahî askerisini bu vech üzere ihrâc ve kendin gitmeye semt olmayan ba'zı mahallere dahî mu'temed âdemlerin gönderip siyâk-ı merkûm üzere hareket eylemelerini tenbîh ve te'kid ve emr-i şerîfimin birer sûretini irsâl ve tesyîr eylemeğin husûslarına vüfûr-ı sa'y ü dikkat ve'l-hâsıl bir vechile seferber olan esnâf-ı askeriyyeden bir ferd yerlerinde ve yurtlarında kalmamak üzere cümlesini ihrâc ve önüne katıp sürüp getirip serasker paşa ordusuna îsâl ve teslîm ve teslîmine müşîr-i serasker-i müşârun-ileyhimden sened alıp avdet eylesin lâkin bu bâbda akçeye tamâhan seferber olanlardan bıraktığın haberi alınır sa sonra bilâ-emân hakkından gelinir ana göre hareket ve siz ki sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz siz dahî kapıcıbaşı mûmâ-ileyhin vardıkta kazâlarınızda ne mikdâr seferber askeri var ise bir ferdi ketm ü ihfâ eylemeyerek geriye kalanları haber vermek ve inâd edenleri zâbitleri ma'rifetiyle ahz ü kabz ve ale'l-esâmî i'lâm eylemen hâlâ sen ki serzağracı-yı mûmâ-ileyhe i'ânet ve bir ferdin yerinde ve yurdunda kalmasına ruhsat ve cevâzdan be-gâyet mücânebet eyleyip ve eğer sizin dahî hilâf-ı emr-i hümâyûn vaz u hareketiniz sahîhen haber verilir ise kazânın cerîme-i kazâdan ismi hak ve bilâd-ı ba'îdeye nefy olunacakları ve sâ'irlerinin dahî bilâ-emân eşedd-i ukûbet ile haklarından gelineceği muhakkaktır ana göre müteyakkızâne hareket ve bir ferdi himâye etmeksizin fermân-ı hümâyûnumun îfâ ve icrâsına bezl-i maddûr ve hilâfından ser-i mû cümleleriz gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki () vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittiba' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olup hilâfından gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eyleseniz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî Cumâde'l-âhire sene tis'a ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Mûcebince ağa-yı yeniçeriyân İbrahim Ağa tarafından mektûb vârid olmuştur

Be-makâm-ı Konstantiniyye el-mahrûse

65a-1. Eşkiyalık ve Farklı Suçların Cezalandırılması ve Asayişin Sağlanması

Düstûrûn-ı mükerreremûn müşîrûn-ı müfehhamûn nizâmü'l-âlem müdebbirûn-ı umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib mümehhid-i bünyanü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânî's-saadet ve'l-iclâl el-mahfûfu bi-sunûfi avâtîfi'l-meliki'l-a'lâ Anadolu'nun sağ kolunda vüzerâ-yi izâm edâmellahu te'âla iclâluhum ve e'âzîmü'l-ümerâi'l-kirâm efâhimü'l-küberâi'l-fihâm ulü'l-kadr ve'l-ihtirâm ashâbü'l-izz ve'l-ihtîşâm el-muhtas bi-mezidü'l-inâyeti'l-melikü'l-allâm mîrmîrân-ı kirâm -dâme -ikbâluhum ve akzâ kuzâtî'l-Müslimîn evlâ-i vülâtü'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fezâil ve'l-yakîn râfî'u a'lâmü's-şerî'a ve'd-dîn vârisü'l-ulûmi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtassûn bi-mezid-i inâyeti'l-melikü'l-mu'în mevâlî-i kirâm zîdet fezâilühum ve mefâhiri'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdini'l-fezâil ve'l-keâm kuzât ve nüvvâb -zîde fazluhum ve mefâhiri'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler ve voyvodalar ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve aşâyir ve kabâil boybeyleri ve mîr-i aşîretleri ve boy beyleri ve ihtiyarları ve sâ'ir zâbitân ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri -zîde kadruhum tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki te'mîn-i bilâd ve terfih-i ibâd lâzime-i saltanât-ı adâlet-mu'tâdım olmaktan nâşî bundan akdem Anadolu'da serseri geşt ü güzâr ile re'âyâ ve berâyâyâ îsâl-i mazâr eyleyen şekâvet-pîşelerin mukaddemâ verile gelen fetâvâ-yı şerîfe müceblerince demleri heder olmak üzere i'dâm ve izâleleriyle def-i mefâsidleri için bundan akdem emr-i şerîfim ısdâr ve Anadolu'nun üç kollarına irsâl olunduğu cümlelerin ma'lûmudur lâkin o makûlelerin ekserî eyledikleri kâr-ı nâ-be-hencârlarından isti'fâr ederek Anadolu vâlîsi olup serasker-i zafer-rehberim olan düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem sadr-ı sâbık vezîrim Ali Paşa edâmellahu te'âla iclâlehûya varıp ref-i rık'a-i ilticâ ve müşârun-ileyh dahî keyfiyetlerini kâlib-ı hüsn-i nizâma ifrâğ şartıyla cürmlerinin afvını mukaddemâ arz u istid'â eylediğine binâen fimâ-ba'd paşalar kapılarına hıdmet-güzâr olmak murâd edenler kavî kefiller ile hıdmete girmek ve hıdmete girmeyenler kendi hallerinde vilâyetlerinde veyâhut münâsib mahallerde yerleşip vatan tutmak ve ba'd-ez-in üçer beşer ve dahî ziyâdesi karye be-karye geşt ü güzâr ve ibâda ve bilâda îsâl-i mazârdan ve müft ü mecânnen yem ve yiyecek talebinden mücânebet ve ihtirâz eylemek ve eğer bundan sonra yine itâ'at-i emr-i âlî etmeyip

kârları fesad ve şekâvet üzere olurlar ise o misillüler haklarında mukaddemâ verilen evâmîr-i şerîfenin mezâmin-i münîfesi icrâ olunmak şartıyla serasker-i müşârun-ileyhin iltimâsına binâen sahîfe-i cerâim-i güzêştelerine kalem-i afv-ı hümâyûnüm keşîde kılınmışken şimdi o makûlelerden ba'zıları yine adet-i kadîmelerine rücu' ve ibâdullahın üzerlerine hücum-birle ebnâ-i sebîle îsâl-i hasâret ve re'âyâ ve berâyâdan müft ü meccânen yem ve yiyecek mutâlebesiyle nice habâsete mübâderet ve sırr-ı hâl için aşâir ü kabâile intisâb ve duhûl ile irtikâb-ı envâ'-ı mel'anet eyledikleri sahîhen haber verilmekle şart-ı mezbûra mugâyir hareket edenler muzırru'n-nâs ve sâ'î bi'l-fesâd oldukları ecilden ba'de'l-yevm anlara sahip çıkılmak ve ahvâllerine merhamet olunmak ma'azallahu te'âla ibâdullaha ayn-i ihânet ve fukarâ vü sâkinîne mahz-ı hıyânet idüğü zâhir ve âşikâr olmağla o misillülerin demleri heder olmak üzere bilâ-emân haklarından gelinmesi lâzım gelmeğın müceddeden işbu emr-i şerîfim ısdâr ve tatar-ı emekdârlarımdan Veli tatar ile irsâl olunmuştur imdi siz ki müşâr vesâ'ir mûmâ-ileyimsiz ber-vech-i muharrer bu misillü kapısız ve bacasız güzârânlu(?) eşhâs makûleleri ne mahalde bulunurlar ise ibâdullaha mazarrat üzere oldukları ve hîn-i afvlerinde akdolunan şart-ı merkûma muhâlif hareketleri muvâcehelerinde sâbit ve zâhir olduğu halde mukaddemâ olan tenbihât-ı ekîde-i hümâyûna âdem-i itâ'atleri nûmâyân olduğuna binâen şer'an demleri heder olmuş olmağla o makûleleri birden ekîden bulundukları mahallerde ahz ve mukaddemâ bu misillüler haklarında verilü gelen fetâvâ-yı şerîfe mücebberince muzırru'n-nâs ve sâ'î bi'l-fesâd oldukları için lâzım gelen cezâ-yı sezâların terettüb ve şerr ü mazarratlarından rûy-ı arzı tathîr eyleyip ve siz ki aşâyir ve kabâil mîr-i aşîretleri ve boybeyleri ve ihtiyârlarısız siz dahî aşîretlerinizin torunlarını ve inip binmeye kudreti olan halkınızı muhkem zabt u rabt edip içlerinden bir ferdi kapısız gezer misillü serseri gezdirmeyip ve ebnâ-i sebîle ve fukarâ-yı ra'ıyyete anlar taraflarından bir dürlü ta'addî ve tecâvüz olunmayıp cümlesi edebleriyle hareket ve serseri gezer makûlelerine i'ânet eylememek üzere tenbih-kerde nizâm verip ve o güne kapısız bacasız serseri gezer makûlesi eşhâs içlerinize girer ise birisi himaye olmayıp ketm ü ihfâ etmeyip ibâdullâha ve dîn-i mübîne hıdmet etmek niyetiyle derhal ahz ve kurb u civârınızda bulunan hükkâma teslim eyleyip bu vechile dîn ü devlet-i aliyyeme olan sadakatiniz izhâr ve dünyâ ve âhirette cümleiniz berhûdâr olmağa ibtidâr eyleyesiz o misillü yaramazlar aşâ'ir ve kabâ'iliniz derûnlarına girdiklerinde sizlere dâhil düştük bizi sıyânet eylemeniz lâzime-i gayret-i aşîretinizdendir deyû beyhûde levendâne makûlesi lâf u güzâf ile sizleri bir tarîk ile taraflarına meyl ettirmek dâ'iyyesinde olurlar ise anların bu makûle kelâm-ı durûğlarına aldanmayıp ber-vech-i muharrer anları hâmiye-i dîn-i mübîne ve devlet-i aliyyeye ve

umûmen ibâdullâha mahz-ı hıyânet olduğunu bir hoşça anlayıp eğer bundan sonra yine merkûmlara sâhip çıkarınız olur sie sâ'irleriniz ana davacı olup bi-eyyi vech kâne tutup hükkâma teslîm eylemeye dikkat eyleyesiz şöyle buna mugâyir hareketiniz haber alınırsa sonra anlara terettüb olunacak cezâyâ kangı aşîret olursa olsun bilâ-imhâl anların haklarında icrâ olunacağı mukarrerdir cümleliz fermân-ı hümâyûnumun muktezâsı üzere hareket ve lâkin bu bahâne ile şekâvete alâkası olmayanlara ve bî-günahlara vechen mine'l-vücûh ta'arruzdan ve bu husûsu celb-i mâla vesile ittihâz eylemekten dahî gâyetü'l-gâye ihtirâz ve mucânebet olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki () vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sâdır olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-intisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olup hilâfına rızâ ve cevâz göstermekten gâyetü'l-gâye hazer ve mucânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâsıt-ı Rebî'ülâhir li-sene tis'a ve hamsîn ve mi'e ve elf

Be-makâm-ı Konstantiniyye el-mahrûse

Mûcebince sadr-ı âlî Hasan Paşa hazretlerinden mektûb-i emr-üslûb vârid olduğu kayd şüd.

65b-1. İstanbul'a Göç Edenler İçin Alınan Tedbirler

Mefâhiri'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâil ve'l-keâm Mihaliç ve Bandırma ve Bergama ve Soma ve Edremid ve Balıkesir ve Aydıncık ve Minas ve İvrindi ve Biga ve Balya ve Gönen ve Ezine ve Ayazmend ve Kara Biga ve Erdek velhâsıl İzmir'e varınca ol havâlilerde ve sevâhilde vâki' mahallerin kuzât ve nüvvâbı -zîde fazluhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Karesi sancağı mütesellimi ve Mihaliç ve Bergama voyvodaları ve serdâr ve mukâta'ât ve evkâf voyvodaları ve sâ'ir zâbitân ve iskele emînleri ve a'yân-ı vilâyet zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki bundan akdem İstanbul'da sâkin ibâdullâhı emr-i ma'âşta müzâyaka ve zarûretten sıyânete min-ba'd Âsitâne-i sa'âdetime ev göçü gelmek husûsuna bir suretle cevâz gösterilmemek ve erbâb-ı musâlahadan dahî veya iki nefer kimesnelerden ziyâdesinin mürûrlarına rızâ verilmemek ve ol makûleler külliyyet ile men' u def' olunmak için bi'd-defa'at evâmir-i aliyem ısdâr ve bu bâbda rızâ-yı hümâyûnuma mugâyir vaz' u harekete cesâret edenlerin muhkem haklarından gelineceği dahî merreten ba'de uhrâ tekîd ve inzâr olunmuş iken bu esnâlarda ol havâlilerden bilâ-maslahat ba'zı kimesnelerin mürûrlarına ve ev göçlerine ruhsat verildiği sahîhen haber verilip bi'd-defa'at sâdır olan evâmir-i şerîfeme mugâyir iğmâz ve tekâsül-birle bu makûlelerin mürûrlarına ruhsat ve cevâz göstermek hasebiyle her biriniz müstahakk-ı eşedd-

i ikâb olmanız sezâdır ancak husûs-ı mezbûra ziyâde takayyüd ve ikdâm olunacak mevâddan olduğu ifhâm ve te'kîd için mahsûsa işbu emr-i şerîfim ısdâr ve dergâh-ı mu'allâm gediklülerinden kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed -zîde mecduhû ile irsâl olunmuştur imdi vusûlünde siz ki mûmâ-ileyimsiz bir itüce ol tarafların muhafazası lâzım gelmekle ibtidâ iskelelerde amd şüd eden sefine reislerine ba'de'l-yevm bilâ-fermân ev göçünü sefinelerine almamak üzere gereği gibi tenbîh ve te'kid ve mütenebbih olmayanları ma'rifet-i şer'le tenkîl ve te'dîb (...) çeşm ü gûş tutup o göçü nakl olunmamak ve gelenleri alâ eserihi ircâ' eylemek husûslarına cümleliz bi'l-ittifâk sa'y-ı belîğ edip ve mukaddemâ nizâm verildiği üzere erbâb-ı musâlahadan gelmek murâd edenleri dahî sırren ve alenen teftîş ve sahîh maslahatı olduğu müte'ayyin olduktan sonra bir veya iki neferden ziyâdesinin mürûrlarına izin verilmeyip ve tüccâr makûlesinden İstanbul'a emti'a ve eşyâ ve koyun ve hayvânât getirenler dahî sahîh tüccâr makûlesi oldukları zâhir olduktan izin verip bunlardan mâ'adâ vilâyeti terk ve bilâ-maslahat İstanbul'a gelmek ve bilâ-fermân ev göçü getirmek ve cem'iyetle gelmek isteyenlerin min ba'd mürûrlarına izin ve ruhsat vermeyip bir ücrâ memerr ü ma'berlerin bir hoşça hıfz u sıyânet ve ol makûlelerden gelmek murâd edenleri alâ eserihi vilâyetlerine ircâ'a bezl-i miknet ve bu bâbda tam'-ı hâma tebâ'iyet ile ednâ kusûr ve rehâvetten ziyâde hazer ve mubâ'adet eyleyesiz husûs-ı merkûm Âsitâne-i sa'âdetimde sâkin olan ibâdullahın rûzmerrelerine muzâyaka ve zahmetten himâyet ve sıyânetleri için ihbâr olmuş bir keyfiyet iken şöyle ki bundan sonra dahî kusûr ve rehâvet gösterdiğiniz mesmû' olmak lâzım gelir ise siz ki kâdılsız cerîde-i kazâdan isminiz hak olunduğundan gayri bilâd-ı ba'îdde müebbed nefy ü tağrîb olunacağınız ve siz ki sâ'ir mûmâ-ileyimsiz bilâ-emân cezânız tertîb olunacağı muhakkak olmağla ana göre hareket ve lâkin bu bahâne ile mürûr u ubûr eden ulaklara ve devlet-i aliyyem hademesine ta'arruz olunmadan ve hilâfindan gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdir olmuştur buyurdum ki () vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olup hilâfindan ziyâde hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâsıt-ı Rebî'ülâhir sene 1159

Be-makâm-ı Konstantiniyye el-mahrûse

Sayfa 66

66a-1. Edremit Mutasarrıfı Tayini

Yâ Allah, Yâ Fettâh, Yâ Rezzâk, Yâ Kerîm. İzzet-meab-ı şerî‘at-nisâb Mevlânâ Ali Efendi kâmyâb ba‘de‘t-tahiyyatü‘l-behiyye inhâ olunur ki ber-vech-i arpalık mutasarrıf olduğumuz Edremid kazâsının umûr-ı şer‘iyye ve kısmet-i askeriyyesi işbu sene-i tis‘a ve hamsîn ve mi‘e ve elf mâh-ı Şevvâli‘l-mükerremi gurrelerinden tarafımızdan size tefvîz ve sipâriş olunmuştur gerektir ki kazâ-i mezbûra varıp gurre-i merkûmeden zabt edip beyne‘l-ahâlî icrâ-yı ahkâm-ı şer‘-i Nebevîde cidd ü sa‘y edip cadde-i şer‘den ser-i mû inhirâf eylemeyesiz vesselâm

Mine‘l-fakîr Şeyh Mehmed Said el-kâdı bi-Konstantiniyye el-mahruse sâbıkan

66a-2. Serdar Tayini ve Görevleri

Şeriat-şî‘ar Edremid kâdısı efendi -zîde fazluhû bâ‘de‘s-selâm inhâ olunur ki zîr-i hükûmetinizde serdâr olan ref‘ olunup üslûb-ı sâbık üzere kıdvetü‘l-emâsil ve‘l-akrân yedinci bölüğün Mustafa Ağa -zîde kadruhû serdâr nasb ve ta‘yîn olunmağın işbu mektûb tahrîr ve irsâl olunmuştur inşaallahu te‘âla vusûlünde gerektir ki merkûmu serdârlık umûrunda istihdâm edip âharı müdâhale ettirmeyesiz ve ol tarafta vâki‘ dergâh-ı âlî yeniçerileri ve cebeci ve topçu ve top arabacısı ve kuloğulları ve gılmân-ı acemî mûmâ-ileyhi üzerlerine zâbit bilip sözünden taşra ve re‘yinden hâric vaz‘ u harekette bulunmayıp itâ‘at ve inkıyâd üzere olalar ve tavâif-i merkûmûndan bilâ-vâris-i ma‘rûf fevt olanların muhallelât ve metrûkatların merkûma ahz ve kabz ettirip izn-i şer‘le fûruht ve hâsıl olan nukûdunu mûmzâ ve mahtûm müfredât defterleriyle cânib- beytü‘l-mâl e irsâl ve îsâl ettirtesin ve sen ki serdâr-ı mûmâ-ileyhsin mukîm ve müsâfir zuhûr eden erâzil ve eşkiyânın zabt u rabtlarına ve sükkân-ı vilâyetin emn ü rahatlarına mecd ü sa‘î olup hilâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir-i kânûn-ı münîf bir ferde zulm ü ta‘addîden hazer edip mûcib-i mektûbla âmil olasız. Tahrîren fî evâsıt-ı Şevvâli‘l-mükerrem li-sene tis‘a ve hamsîn ve mi‘e ve elf.

Mine‘l-fakîr İbrahim ağa-yı yeniçeriyân-ı dergâh-ı âlî hâlâ

66a-3. Malikane Olan Mukâta‘aların Vergi Düzenlemeleri

Mefâhirü‘l-kuzât ve‘l-hükkâm me‘âdenü‘l-fezâil ve‘l-keâm Kazdağı ve Tuzla ve Kösederesi ve Ayvalık ve Edremid Kemerî ve Gümüşlü kazâlarının kâdıları -zîde fazluhum tevkî‘-i ref‘-i hümayun vâsıl olucak ma‘lûm ola ki memâlik-i mahrûse-i mesâlik-i pâdişâhîden bey‘ u şîrâ olunan mazı ve palamut ve kökboya ve yapağıdan elli dört senesine gelince gümrükten kaydı resm-i bid‘at nâmıyla bir gün nesne alındığı yoğiken eyâlet-i Haleb ve İzmir’e berren gelip fûruht olunan beyaz mazı ve palamut ve kökboya ve yapağının her

vakiyyesinden ikişer ve siyah mazinın bir kıyyesinden dörder akçe alınmak şartıyla elli dört senesi Muharrem'i guresinden bin beş yüz gurûşu mâl ve bin beş yüz gurûşu (...) ile müceddeden mukâta'a ihdâs olunup bazı kesâna mâlikâne verildikten sonra Akdeniz'de vâki' Midilli ve (...) ve Bozcaada ve Bozbaba ve Limni ve Tuzla ve Kösederesi ve Ayvalık ve Edremid Kemerî ve Gümüşlü ve Kazdağı sevâhili iskelelerini dahî bin gurûş mâl ile bâ-mâlikâne mutasarrıfları tekrar berâtlarına idhâl ettirilmeye ba'de'l-yevm mukâta'a-i mezbûrenin senevî iki bin beş yüz gurûş malı olup lâkin eşyâ-i mezkûrenin gerek bilâd-ı İslamiyye'de ve gerek kefare memleketlerinde kemâl-i revâcî olmaktan nâşî bey' u şirâsı kesret üzere olmağla bâ-mâlikâne mutasarrıfları mukâta'a-i mezbûreyi beher sene otuzar kırkar kese akçeye belki daha ziyâdeye ilzâm edip iki bin beş yüz gurûş mâl bahânesiyle senevî menâfî'-i kesire celb ü kesb eylediklerinden başka mazî ve yapağı makûlesi eşyanın bilâd-ı İslamiyeden müste'men tâifesine fûruht olunması (...) iken mukâta'a-i mezbûrenin ihdâsı takrîbiyle mâlikâne mutasarrıflarından iskeleleri iltizâm eden mültezimler eşyâ-yı mezbûreyi bî-mehâbâ müste'men tâifesine fûruht ederek memâlik-i mahrûseye lüzûmu olmağla eşyâ min-ba'd mukâta'a-i mezbûre tekrâr ibkâ ve ihdâs olunmak şartıyla şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince yüz elli dokuz senesi Şevvâl'inin on beşinci gününden mukâta'a-i mezbûrenin mâlikâne ve mukâta'a kaydı hazîne-i âmirem defterlerinden külliyyen ref' ve (...) olunmağla siz ki kâdılsız şeref-sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnum mücebince bade'l-yevm yüz elli dokuz senesi Şevvâl'inin on beşinci gününden eşyâ-i mezkûrenin mu'tâd üzere gümrüklerinden mâ'adâ ref' olunan resm-i mutâlebesiyle fimâ-ba'd kimesneyi rencîde ettirilmemek bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle () vardıkta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yafte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celilü's-şân-ı vâcibü'l-ittibâ'ım ve lâzîmü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnıyla âmil olup hilâfıyla bir dürlü vaz' u hareketten ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin aşer min Şevvâl li-sene tis'a ve hamsîn ve mi'e ve elf

Be-makâm-ı Konstantiniyye el-mahrûse

Mâ-hurrira fî hâze'l-kitâbü's-şer'î ve (...) el-mu'teber el-mer'î min ehli'l-vakf ve şerâitihî ve mesârifihî ve zevâbitihî vazzih ledeyye ve sahha beyne (...) fe-kudiyet bi-sıhhâtihî ve lüzûmihi âlimen bi'l-hüsn fî'l-hârî beyne'l-e'immetü'l-eslâf (...) el-fakîrullah subhanehû ve te'âla Mustafa b. Mehmed el-kassâmi'l-askerî be-medîne-i Galata ufiye anhumâ

66b-1. Emlaklarını Vakfetmesi

Bismillahirrahmanirrahim ve bihî nesta'în

Hamd ü sipâs-ı bedî'ü'l-esâs ve şükr-i senâ-yi bî-kıyâs ol sultân-ı bî-vezîr ve bî-misâl hayyizi mülkihi ve sultânihi ve amme birrihi ve ihsânihi hazretlerine sezâdır ki kudret-i kâmile ve vâridât-ı şâmile ile cemî'-i mevcûdâtı beyâbân-ı âdemden şehristân-ı vücûda getirip metâli'-i envâr-ı cemâl eyledi ve salât-ı vâsılât-ı bî-gâye ve tuhef-i tahiyyât-ı bî-nihaye şem'-i cemî'-i enbiyâ sened-i seyyid-i evliyâ resûli's-sakaleyn ve nebiyyü'l-harameyn kutb-ı felek-i risâlet ve rekz-i dâire-i asâlet câmi-i cemî-i sıfât-ı safâ hâvî-i cihât-ı vefâ Ebu'l-Kasım Muhammed Mustafa aleyhi salavâtullah ve selâmuhû hazretlerinin rûh-ı münevver ve kabri mu'attarlarına îsâr ve rahmet-i rahmân-ı nâ-mütenâhicümle âlî-i ferhûnde-fâl ve zümre-i ashâb-ı ikbâl-i izzet-nisâblarına olsun ki her biri tarîk-i hayrâta da'î ve hasenâta sâ'idir rıdvânullahi te'âla aleyhim ecma'în emmâ ba'd işbu kitâb-ı sıhhât-nisâb-ı müstetâbın tahrîr ve inşâsına bâ'is-i bâdî budur ki ashâb-ı hayrât ve hasenât-ı müberrâtan olup fi'l-asl vilâyet-i Anadolu'da Edremid kazâsına tâbi' Temaşalık nâm karye sükkânından ve halâ dergâh-ı alî-dâme- (...) âlî yeniçerilerinin otuz ikinci cemâ'at ine mahsûs odanın yoldaşlarından pehlivan demekle ma'rûf ve meşhûr olan sâhibü'l-hayrât ve'l-hasenât ve tâlibü's-sadakât ve'l-müyesserât Mustafa Beşe b. Mehmed b. Lütfullah nâm râcil meclis-i şer'-i şerîf-i Ahmedî ve mahfil-i dîn-i Muhammedî'de evkâf-ı (...) li-ecli't-tescîl ve't-tevkîl mütevellî nasb ve ta'yîn ettiği Ömer Efendi b. Ali mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip bu dâr-ı fenâ ve dünyâ-yı bî-bekâ için iddihâr-ı zâd-ı âhîret etmekten gayri cihet-i fâhire yoktur hassaten ol cihet-i fâhire-i seniyyeden evkâf-ı dâime-i behiyyenin fazlı ve nef'i müstemirdir nitekim bu hadîs-i Nebevî muhbîrdir izâ mâte ibn âdem inkata'a amelühû illâ min selâse sadakatü câriye ilmün yüntefa'u-bih ve veledün sâlih yed'û leh pes işbu mukaddemât-ı vâcibü'l-kabûl ve kelimât-ı vâzıhatü'l-medlûlün mazmûn-ı latîfine kemâl-i ilm (...) olmağla iddihâr-ı zâd-ı âhîret için silk-i mülk-i sahîhde münselik ve taht-ı tasarrufumda ve kabza-i yedimde mazbût olup sâlifü'z-zikr Temaşalık karyesinde kâin bir taraftan Doğan Sefer mülküne ve bir taraftan Mahmud Dede mülküne ve bir taraftan (...) ve bir taraftan tarîk-i âma müntehî bir bâb tahtânî odayı ve bir sığır damı ve bir samanlık ve bir su kuyusunu müştemil menzilimi bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhık ve yine karye-i mezbûre sinoruna dâhil Kirazlık nâm mevzi'de vâki' Killi demekle ma'rûf nehir üzerinde (...) mülk un değirmenimi cemî'-i tevâbi ve levâhıkıyla ve karye-i mezbûr toprağında ve Nakipli Kuyu kurbunda vâki' bir taraftan Süleyman Efendi tarlası ve bir taraftan Kemerli tarlası ve bir taraftan el-Hâc Ahmed zeytinliğine ve bir taraftan tarîk-i âma müntehî ma'lûmü'l-aded badem ve zeytin ve sâ'ir eşcâr-ı müsmire ve gayr-i müsmireyi havî mülk bahçemi ve yine karye-i mezbûre

altında Ebe bahçesi demekle ma'rûf ve meşhûr bir tarafı Aladinoğlu veresesi bağları ve bir taraftan el-Hâc Hasan tarlası ve iki tarafı tarîk-i âm ile mahdûd kezalik badem ve zeytin ve sâ'ir eşcâr-ı müsmire-i mütenevvi'a ve gayr-i müsmireyi müştemil mülk bahçemi ve yine karye-i mezbûre altında bir taraftan Hamza tarlası ve bir taraftan Maşat deresi ve bir taraftan

Sayfa 67

Divane Hasanoğlu zeytinliği ve bir taraftan tarîk-i âm ile mahdûd Harar zeytinliği demekle şehîr mülk zeytinlik bahçemi ve yine karye-i mezbûre altında vâki' bir taraftan yine merkûm Hamza tarlası ve bir taraftan yine mezbûr Divane Hasanoğlu zeytinliği ve bir taraftan Yusuf Bey ve ba'zen Hamzaoğlu ve bazen Hızır Bali ve Velioğlu ve Aladinoğlu ve Tomaz Dedeoğlu ve Çingâne İvâz mülklerine ve bir taraftan meraya müntehî emrud ve zeytin ve badem ve sâ'ir müsmire ve gayr-i müsmireli hadîkayı hâvî bahçemi ve yine karye-i mezbûre altında Derecik nâm mahalde vâki' cevânib-i erba'ası karye-i mezbûre merasıyla mahdûd mülk zeytin bahçemi ve yine karye-i merkûmede etraf-ı erba'ası mera ile mahdûd bayırlarda olan mevâzi'-i mûte'addide-i ma'lûmü'l-aded mülk zeytin eşcârımı ve yine karye-i mezbûre bağlarında bir taraftan el-Hâc Hasanoğlu kirazlığı ve bir taraftan Sevindik nâm kimesne kirazlığı ve bir taraftan (...) kirazlığı ve bir taraftan dere ile mahdûd Yukarı Kirazlık demekle marûf mülk kiraz bahçemi ve yine karye-i mezbûrede su değirmeni kurbunda bir taraftan el-Hâc Hüseyin tarlası ve bir taraftan vadi ve bir taraftan mârrü'z-zikr değirmen ve bir taraftan tarîk-i âm ile mahdûd zeytinlik ve kirazlık ve sâ'ir eşcâr-ı müsmire ve gayr-i müsmireyi hâvî mülk bahçemi ve karye-i mezbûrede kâin bir taraftan İmâm Mehmed Efendi nâm kimesne ve bir taraftan (...) nâm kimesne mülküne ve iki taraftan tarîk-i âma müntehi büyüti müştemil mülk menzil ahırımı ve yine karye-i mezbûrede vâki' bir tarafı el-Hâc Yusuf mülkü ve bir taraftan mera ve iki taraftan tarîk-i âm ile mahdûd Narlık bahçesi demekle ma'rûf mülk bahçemi ve yine karye-i mezbûre sınırına dâhil iki taraftan el-Hâc Hasan tarlasına ve Narlık yerine ve bir taraftan (...) Koyun tarlasına ve bir taraftan tarîk-i âm ile müntehi kezâlik Narlık demekle şehîr mülk narlık bahçemi ve yine karye-i mezbûrede (...) demekle şehîr mahalde kâin ma'lûmü'l-aded mülk zeytin eşcârımı ve yine karye-i mezbûre sınırı dâhilinde Öteyaka demekle meşhûr ve bir taraftan tarîk-i âm ve bir taraftan nehre müntehî zeytin ve incir ve badem ve sâ'ir eşcâr-ı mütenevvi'a-i müsmire ve gayr-i müsmireyi hâvî mülk bahçemi bi-cümleti't-tevâbi ve'l-levâhık ve kâffetü'l-hukûk ve'l-mürâfık mülkünden ihrâc edip hasbeten lillahi'l-aliyyi'l-azîm ve hasbeten li-rûh-i resûlihî'l-kerîm vakf-ı sahîh-i şer'î ve habs-i sarîh-i mer'î ile vakf ve habs edip şöyle ta'yîn-i meşrût ve tebyîn-i kuyûd

eyledim ki mâdem ki libâs-ı huyûtu ilbâs olam emlâk-i mezkûrenin mecmû'una kendim mutasarrıf olam bi-emrillahi te'âla bu dâr-ı fenâdan saray-ı bekâya irtihâl ve intikâlimden sonra evlâdım ve evlâd-ı evlâdım neslen ba'de nesl zükûr inâsı ale's-seviyy mutasarrıf olalar vefât edenlerin hissesini huyûtta olanlar ale's-seviye mutasarrıf olalar ve'l-iyâzü bi-emrillahi te'âla inkırâzlarından sonra müdürlerim Yusuf ve Osman ve Ali ve Andriya anlar dahî ale's-seviyy mutasarrıflar olalar anların dahî vefât edenlerinin hissesine huyûtta olanlar mutasarrıf olalar ve mürûr-ı eyyâm ve kürûr-ı şuhûr-ı a'vâm ile emlâk-i mezkûrenin vâki' olan ta'mirât ve meremmetlerini şurûtun-lehum nöbetlerinde edeler ba'de inkırâzi'l-küll re'y-i hâkimü's-şer' le âdet-i beled üzere yed-i mütevellî ile tâlibine icâr olunup hâsıl olan icâresine hâkimü's-şer' re'yiyle beher sene taraf-ı saltanât-ı aliyyeden karye-i mezbûre ahâlîsinin üzerlerine nâzil olan avâriz-ı dîvâniyyelerine harc ve sarf oluna deyû ve mürûr-ı eyyâm ile şerâit-i mezkûreye ri'âyet müte'azzir olursa mutlaka fukarâ-yı Müslimîne sarf oluna deyû şurût-ı mezkûrenin tebdîl ve tağyîri merreten ba'de uhrâ yedinde ola deyû emlâk-i mezkûreyi fâriğan ani'l-şevâgil mukaddemâ mütevellî-i mezbûra teslim edip ol dahî sâ'ir mütevellîlerin evkâfta tasarrufları gibi mukaddemâ kabz u tesellüm eyledi dedikte vâkıf-ı mezbûr Mustafa Beşe b. Mehmed b. Lütfullah mütevellî-i mezbûr Ömer Efendi mahzarında da'vâ-yı rücûha meşrû' ve inân-ı kelâmını semt-i âhara atf edip eğerçe vakf-ı akâr muhtâr-ı eimme-i ahyâr olan imâm-ı Azâm ve hümâm-ı akdem Ebû Hanîfe el-Kûfî katında sahîh olup lâkin lâzım olmamağla sarf-ı lüzûmu câiz olmayıp husûsâ vâkıf vakfında kendüye nef' şart etmekle imâm-ı rabbânî Muhammed b. Hasan eş-Şeybânî yanında bâtil olup rücû' meşrû' olmağın vakf-ı mezbûrdan rücû' edip mülkûme istirdâd ederim dedikte mütevellî-i mezbûr cevâba tasaddî edip fi'l-vâki' husûs-ı mezbûr vech-i muharrer üzeredir lâkin âlim-i rabbânî Ebû Yusuf eş-şehîr bi'l-imâmü's-sânî rey-i münîrinde şart-ı mezkûr sahîh olup ve vâkıf mücerred vakaftü demekle lüzûm ifâde edip istirdâd muhâl olmuştur deyû reddinden imtinâ' ve sadr-ı kitâb-ı müstetâbı tevki'i ile muvakka' olan hâkim huzûrunda mürâfi'ân ve fasl u hasma tâlibân olduklarında hâkim-i mûmâ-ileyh esbağa'llâhü ni'amehû aleyh dahî cânib-i vakfa nazâr ve mübtıl-i hayr olmaktan hazer alâ kavl-i men-yerâhu vakf-ı mezbûrun sıhhat ve lüzûmuna hükmetmekle min-ba'd vakf-ı mezbûr sahîh ve lâzım olup ibtâl ve ta'dîli adîmü'l-i ihtimâl olduğu-birle femen beddelehû bâ'de mâ semî'ahû ale'llezîne yübeddilûnehû innellâhe semî'un alîm ve ecrü'l-vâkıfı ale'l-hayyi'l-cevâdi'l-kerîm, cerâ zâlike ve hurrîre fi gurre-i Ramazânü'l-mübârek li-sene erba'a ve tis'in ve elf.

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-eşbâh Ali Ağa b. Oruç – Mehmed Çelebi b. Fethullah haffâf – Ömer Efendi b. Abdullah – Osman Beşe b. Ahmed çukadâr – İsa Beşe b. Halil – Hüseyin Çelebi b. Ali – Ahmed Beşe ve gayrühum

67b-1. Vakfın Zeytin Ağaçları

Hâlâ Gelibolu'da vâki' merhûm Taceddin Efendi evkâfından Edremid kazâsına tâbi (...) hudûdlarında vâki' şöhret-i kadîmesi Burgaz vakfı demekle marûf zeytinliklerin ber-muceb-i (...) evlâdiyet ve meşrûtiyet mütevellî ve mutasarrıfı olan Ayşe Hâtûn tarafından vekîl-i müsecceli olan Ali Çelebi kıbel-i şer' den evkâf-ı mezbûrun üzerine varılıp eski alâmetleriyle ba'de'l-müşâhede eşcârı ta'dâd ve temeyyüz olunmasını iltimâs etmekle kıbel-i şer' den bi't-taleb zikr olunan zeytinliklerin üzerlerine varılıp mukaddemâ mütevellî vekîli olan Molla Musa ve kurâ-i mezbûr ahâlîlerinden vukûfu olan Müslimîn ihbârı üzere atık nişânları mu'âyene ve müşâhede ve her kıt'asının eşcârı ta'dâd ve müceddeden nişân vaz' ve ityân olunan eşcâr-ı zeytindir ki ber-vech-i âtî zikr ü beyân olunur. Hurrîre fî evâsıt-ı Zilhicce sene 1159

Şuhûdü'l-hâl: İmâm Mustafa Efendi – Osman b. Osman – Bezzazzâde Mustafa - Değirmencizâde Mehmed – Ali Beşe b. – oğlu Lütfullah

Şekviran hudûdunda Çamlıtepe kurbunda etrâf-ı erba'adan Şâhkuluzâde mülkü ve Balıkesir vakfı (...) mahdûd eşcâr-ı zeytin aded-60

Mevzi'-i mezkûrda İmamoğlu tarlasına (...) zeytin aded-32 ve hâricde tarîk kenarında zeytin aded-5

Temaşalık kurbunda Kara Mustafaogullarının karabağ tarlasında zeytin aded-37

Havran karyesi hudûdunda tarla demekle ma'rûf etrâf-ı erba'adan el-Hâc Yusuf oğlu ve Helvacızâde incirliği ve Ömer Beşe oğlu ve tarîk ile mahdûd Akçecizâde tarlasına zeytin aded-41

Kurbunda vâki' Havranî Harmanizâde el-Hac Mehmed incirliği kurbunda zeytin aded-25

Mevzi'-i mezkûrda Harmanizâde ve Pîrî ve Üveysoğlu ve Pîrî Osman zeytinleriyle mahdûd zeytin aded-30

Kokarkuyu kurbunda vâki' etrâf-ı erba'adan el-Hâc Abdülfettâh ve Çatalbaşı zeytini ve el-Hâc Kırık tarlası ve tarîk-i âm ile hudûd zeytin aded-45

Mevzi'-i mezkûrda ma'lûmü'l-hudûd es-Seyyid Yahya Çelebi tarlasına zeytin aded-35

Karapınar'da Velioğlu incirliği dâhilinde zeytin aded-3

Frenk köyü kurbunda Topalzâde tarlası dâhilinde on bir ve kurbunda Üveysoğlu bağında bir aded ve vukûf timârında İmâm yerinde iki aded ile zeytin-14

Cem'an yekûn eşcâr-ı zeytin: 333

67b-2. Cinayet İşleyen Bıçakçı Ali Alemdâr'ın Yakalanması

Kıdvetü'n-nüvâbi'l-müteşerri'in Midilli nâibi Mevlânâ () -zîde ilmuhû ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Midilli kal'ası muhâfazasında olan Turnacıbaşı Mustafa -zîde mecdühû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki muhâfaza-i mezbûre sükkânından Bıçakçı Ali Alemdâr nâm şakî kendi hâlinde olmayıp gedikliyân- yesâr ağası el-Hâc Mustafa'yı bundan akdem katl eylediğini ve merkûm şakî mûkız-i fitne olduğunu Kaloniye kâdısı i'lâm etmeğin mezbûr Ali Alemdâr nâm şakî ocak tarafından ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle bulunduğu mahalde alâ-eyyi hâl ahz ve mübâşir-i merkûma teslim ve mahbûsen bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem Âsitâne-i sa'âdetime ihzâr olunması bâbında fermân-ı alî sâdır olmağla kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân () bölüğün () çavuşu -zîde kadruhû mübâşir ta'yîn ve irsâl olunup sen ki muhâfaza-i mezbûrede yeniçeri zabiti Turnacıbaşı Mustafa -zîde mecduhûsun gerektir ki sâlifü'z-zikr Ali Alemdâr nâm şakî alâ-eyyi hâl bulunduğu mahalde ahz ve mübâşir-i merkûma teslim ve mahbûsen Âsitâne-i sa'âdetime îsâr ve irsâl etmeye ziyâde takayyüd ve ihtimâm edip hilâfyâ vaz' u hareketten gâyetü'l-gâye hazer ve mucânebet eyleyesin deyû iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir bi'l-fi'il dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan İbrahim Ağa -dâme- uluvvuhû tarafından mühürlü mektûb verilmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki () hükm-i şerîfimle vusûl buldukta bu bâbda sâdır olan emrim ve ağa-yı mûmâ-ileyh tarafından verilen mühürlü mektûb mücebince amel edip hilâfından ihtirâz ve ictinâb eyleyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe itimâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i Zilka'de li-sene tis'a ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Be-makâm-ı Konstantiniyye el-mahrûse

Sayfa 68

68a-1. Eşkıya ve Diğer Suçlulardan Ahâlînin Korunması

Şerî'at-şî'âr hâlâ Edremid kâdısı efendi hazretleri ve voyvodası ağa -zîde kadruhû ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri -zîde kadruhum inhâ olunur ki işbu bin yüz altmış senesinde havza-i hükûmetinizde i'tâ olunan livâ-i mezbûr ve kurâ ve kasabalarında olan erâzil ve eşkıyâ ve harâmzâdenin bulundukları mahâlde haklarında lâzım geleni icrâ eylemek bâbında hakkında inâyet buyurulan emr-i celilü's-şân mücebinece buyuruldu tahrîr () ile mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuşdur inşâllâhu te'âlâ her birleriniz bunun gibi fukarâyâ şer ü mazarratını izhâr iden şekâvet-pîşeleri olanları ahâlî-i fukarâ üzerlerinden men' u ref' için tarafına arz ve i'lâm idüb hilâfından ihtirâz ve müceb-i buyuruldu ile âmil olasız deyû. Fî 10 Muharrem 1160.

68a-2. Çeşitli Masrafların Edremit Hanelerine Taksimi

İşbu bin yüz altmış senesine mahsûb olmak üzere bâ-fermân-ı âlî bâ-sûret-i defter-i hâkânî Edremid kazâsından mîrî için tahsîli lâzım gelen güherçile bedeli iki yüz otuz dört buçuk guruş olub ve harcı on beş buçuk guruş ve el-Hâc Mustafa Ağa hüccec-i şerîfe azîmetinden mukaddemâ vilâyet umûruna masrûf bin guruş ve İstanbul tarafına ve kazâ-i mezbûr umûru için masrûf iki yüz kırk beş guruş ve târîh-i deftere gelince Kazdağı tarafına değere verilen menzil bârgirleri ücretleri ve konak harcları ve harc-ı defter ve hüddâmiye ve kalemiye ve muhızıriye ve tahsîldâriye cümle beyinlerine bâ'de'l-hesâb iki bin iki yüz kırk bir guruşa bâliğ olmağla cümle a'yân ve sâir ahâlînin ittifâk ve ittihâdlarıyla kazâ-i mezbûrun mevcûd yüz yirmi hânesine tarh ve tevzî' olundukda beher hâneye on sekiz guruş ve yirmi beşer pâre isâbet etmeğın kıbel-i şer' den tahsîldar yedine verilen hâne defteridir ki ber vech-i âtî zikr olunur. Tahrîren fî evâsıt-ı Muharremü'l-harâm sene sittin ve mi'e ve elf.

Mahalle-i el-Hâc Tuğrul Hâne 2	Mahalle-i Kapıcıbaşı Hâne 2, rub' 3	Mahalle-i Hekimzâde Hâne 2, rub': 3	Mahalle-i Soğanyemez Hâne 2, rub' 1
Mahalle-i Câmi'-i Vasat Hâne 2, rub' 1	Mahalle-i Kâdı Celal Hâne 2, rub' 3	Mahalle-i Turhan Bey Hâne 1.5	Mahalle-i Tuzcu Murad Hâne 3.5

Mahalle-i Adilzâde Rub' 1.5	Mahalle-i Câmi'-i Kebîr Rub' 1.5	Mahalle-i Kâdı İlyas Hâne 3	Karye-i Avcılar Hâne 4.5
Karye-i Bayındır Hâne 1 rub' 1	Karye-i Kulaklar Hâne 2.5	Karye-i Tahta Hâne 5	Karye-i Güre Hâne 5, rub' 3
Karye-i Kızılkeçili Hâne 1.5	Karye-i Zeytinli Hâne 11.5	Karye-i Etmekçi Hâne 1.5	Karye-i Kaşıkçı Hâne 2, rub' 1
Karye-i Araplar Hâne 1	Karye-i Kâdı Hâne 3.5	Karye-i Kızıl Hâne 2	Karye-i İbrahimce Hâne 1, rub' 1
Karye-i Babaylar Hâne 1	Karye-i Narlı Hâne 1	Karye-i Yapıcılar Hâne 1	Karye-i Dereli Hâne 1.5
Karye-i el- Hâc Aslan Hâne 1	Karye-i Balcılar Hâne 1	Karye-i Şekviran Hâne 3	Karye-i Temaşalık Hâne 3.5
Karye-i Havrankebir Hâne 17, rub' 3	Karye-i Yenice Hâne 2	Karye-i Karacalar Hâne 1.5	Karye-i Sarnıç Hâne 1, rub' 1
Karye-i Dereviran Hâne 1	Karye-i Eymir Hâne 1	Karye-i Şapçı Hâne 1, rub' 3	Karye-i Frenk Hâne 3
Karye-i Çit Hâne 2, rub' 1	Karye-i Çoruk Hâne 4	Karye-i Çıkrıkçı Hâne 4.5	

Cem'an yekûn: hanehâ-120 (Yalnız yüz yirmi hânedir)

Guruş	Derûn-ı defterde olan masrûfâtır ki ber-vech-i âtî zikr ve beyân olunur fî 15 Muharrem 1160
234.5	Güherçile bedeli
15.5	Mîrî tarafına teslim harc
1000	El-Hâc Mustafa Ağa'nın azîmetinden mukaddem vilâyet masrûfu
245	Azîmetinden sonra vilâyet umûru içün İstanbul masrûfu ve vezîr a'yân ve sâir mübâşir hizmetleri
100	Tuzla tarafına nakli ve sâir () bârgir 40
5	Kemer'e giden bârgir 10
40	Çatalbaşoğlu'nun konakları
2	Kādî Celal Mahallesinin konağı
8	El-Hâc Pirizade'nin
8	Câmi'-i Vasat Mahallesinin
8	Debbâğ Mahmud'un
10	el-Hâc Abdülkadir-zâde'nin
65	Havran karyesinin
8	Yorgun helâk olan bârgir kıymeti
175	Harc-ı defter
25	İ'lâmlar harcı
20	Hüddâmiye
10	Kethüdâ avâ'idî
18	Kalemiye
8	Muhzırıye
246	Tahsîldâriye
2241	(toplam)

68b-1. Vakıf Mütevellisinin Vefat Etmesi Üzerine Yerine Yeni Müteveli Geçmesi

(...) tâbi' Bergos ve Kal'a-i Sultaniye'de vâki' müteveffâ-yı Tacüddin (Taceddin) Efendi Mu'allimhânesi vakfının yevmi beş akçe vazîfe ile evlâdan ber-vech-i şurût mütevellîsi olan

Ayşe Hâtûn vefât idüb tevliyet-i merkûma mahlûl olmağla ber-mûceb-i şart-ı vakıf tasarrufuna evlâd-ı vakfdan müteveffâ-yı merkûmenin hemşîresi işbu râfî‘-i tevkî‘-i refî‘ü’ş-şân-ı hâkânî Rahime nâm hâtûnun olmağla tevliyet-i mezbûre müteveffâ-yı mezbûrenin hemşîresi mezkûre Rahime Hâtûn’a ber-vech-i şurût tevcîh olunub yedine berât-ı şerîf-i âlîşânım verilmek bâbında inâyet ricâsına Mevlânâ es-Seyyid Muhammed Şeyh -zîde ilmuḥû arz etmeğın mücebince tevcîh olunmak fermânım olmağın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra götürüb Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhin arzı ve bin yüz elli dört senesi mâh-ı Şa‘bânî’l-mu‘azzâmın gurresi günü târîhiyle muverrah verilen revîş hümâyûnum arzuhâlî mücebince berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki mezbûre Rahime Hâtûn hemşîre iş varub vakf-ı mezbûrun ber-vech-i şurût mütevellîsi olub edâ-yı hizmet eyledikten sonra ta‘yîn olunan yevmi beş akçe vazîfesin evkâf-ı mezbûre tahsîlinden olub mutasarrıf ola şöyle bile alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar. Tahrîren fi’l-yevmi’l-aşer Şa‘bân sene erba‘a ve hamsîn ve mi’e ve elf.

Sayfa 69

69a-1. Tersaneye Zift ve Katran Satışı

Mefâhirü’l-kuzât ve’l-hükkâm me‘âdenü’l-fezâil ve’l-keḷâm Bayramıç ve Ezine ve Balya ve Tuzla ve () kâdıları -zîde fazluhum ve mefâhirü’l-emâsil ve’l-akrân kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a‘yân-ı vilâyet iş erleri -zîde kadruhum tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olacak ma‘lûm ola ki tersâne-i âmiremde müceddeden inşâ olunan bi-avniḥi te‘âlâ vakt i karîbde rûy-ı deryâya nüzûl ettirilecek iki kıt‘a cedîd kalyonlar ile sâir mânde ve merbût ve müsteviye olan donanma-yı hümâyûnum kalyonları lâzımesinden bin yüz altmış senesi için tertîb olunan mühimmâtdan üç bin kantar katran kazâ-i mezbûrlardan sinîn-i sâbık misillü mübâya‘a ve Âsitâne-i sa‘âdetime nakl ve tersâne-i âmiremde mahzen-i surba(?) teslîm ettirilmek fermânım olmağın imdi siz ki kâdılar kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve a‘yân-ı vilâyet iş erleri siz hâlâ tersâne-i âmirem emîni İftihârü’l-emâcid ve’l-ekârim Yusuf -zîde uluvvuhû tarafından mübâşir ta‘yîn olunan () -zîde kadruhû ile işbu emr-i şerîf-i âlîşânım vusûlünde kat‘â te’hîr ve tevkîfe ruhsat göstermeksizin baş muḥâsebeden ihrâc ve irsâl olunan memhûr ve mûmzâ sûret-i defterde tahrîr olunduğu üzere tulum bahâ ve nevl ile ma‘a beher kantar-ı sâbık mücebince birer guruşdan lâzım gelen bahâları an-nakd mübâşir-i merkûmun yedinden ashâbına verilmek şartıyla mârrü’z-zikr üç bin kantar zift ile üç bin kantar katranı pâk ve alâ olmak üzere değer olunan kantardan ve havâlîsinden bir gün evvel mübâya‘a ve sefâin ile Âsitâne-i sa‘âdetime nakl ve tersâne-i âmiremde mahzen-i surba(?)

teslîm ettirmekde cümleiniz ihtimâm-ı tâm eyleyesiz şöyle ki bu zift ve katran donanma-yı hümâyûnum kalyonlarının a'zam-ı levâzımından olub bir gün evvel vakt ü zamânıyla teslîm-i mahzen olmak ehemmiyet-i mehâm olub devlet-i aliyyemden olub (...) matlûb-ı hümâyûnum olmayub sâbık fiyatı icâb eden bahâsı an-nakd ashâbına mübâşir yedinde tamâmen ve kâmilten verilmek üzere olmakla bir dürlü illet ve bahâneyi müceb-i illet olmağla İyâzen-billâhi te'âlâ bilâ müceb ba'zı a'zâr-ı vâhiye irâdiyle avk ve te'hîr ve vakt ü zamânıyla mübâyâ'a ve nakl olunmayub ta'tîl-i mesâlihâta bâ'is olmak ihmaliniz olur ise kemâ-kân bir dürlü ömr ve cevâbınız ısgâ ve istimâ' olunmayub cümleiniz mesûl ve mu'âteb olacağınızı mukarrer ve muhakkak bilüp ana göre encâm-ı kâr hâzır birle bu bâbda kemâl-i dikkat ve sa'y-ı ihtimâm edüb hilâf-ı emr-i âlîşân tehâvün ve tekâsül misillü vaz'-ı hareketden gâyetü'l-gâye ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle () vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh şeref-yâfte-i sudûr olan olan işbu emr-i şerîf-i celîlü'l-şân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzimü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at - makrûnuyla âmil olup hilâfından be-gâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmis-sâmin aşer min Zilka'de sene tis' ve hamsîn ve mi'e ve elf.

Zift kantar 3000, katran kantar 3000

Sûret-i defter muhasebe baş.

69a-2. Serdar Tayini ve Görevleri

Şerî'at-ı Edremid kâdısı efendi -zîde fazluhum bâ'de's-selâm inhâ olunur ki zîr-i hükûmetinizde serdâr olan ref' olunub üslûb-ı sâbık üzere kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân yedinci bölüğün Mustafa Ağa -zîde kadruhûya serdâr nasb ve ta'yîn olub işbu mektûb tahrîr ve irsâl olunmuştur inşaallâhü te'âlâ vusûlünde gerekdir ki mezbûr serdârlığın umûruna kıyâm etdirdib âharı müdâhale ettirmeyesiz ol tarafda vâki' dergâh-ı âlî yeniçerileri ve cebeci ve topçu ve top arabacısı ve kul oğulları ve gilmân-ı acemi ve mezbûru üzerlerine zâbit bilüb sözünden taşra ve re'yinden hâric vaz' u hareketde bulunmayub itâ'at ve inkıyâd üzere olalar ve tavâif-i mezbûrundan bilâ-vâris-i ma'rûf fevt olanların muhallefât ve metrûkâtlarını mezbûre ahz u kabz ettirdip izn-i şer'le fûrûht ve hâsıl olan nukûdunu mûmzâ ve mahtûm müfredât defterleriyle cânib-ı beytû'l-mâl a irsâl ve îsâl ettirdesiz ve sen ki serdârsın mukîm ve müsâfir zuhûr eden erâzil ve eşkıyânın zabt u rabtlarıyla sükkân-ı vilâyetin emn ü râhatlarına mecd u sâ'î olub hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir kânûn-ı münîf bir ferde zulm ü

ta‘addiden hazer edüb mûceb-i mektûb ile âmil olasız. Tahrîren fî gurre-i Saferi’l-hayr sene
sittîn ve mi’e ve elf.

